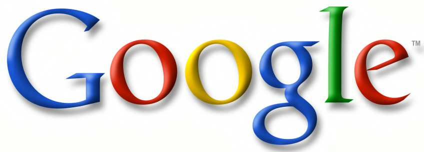

Google

VE RI
TAS

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ

Κωμῳδίαι Δύο

ΠΛΟΥ͂ΤΟΣ καὶ ΝΕΦΕ΄ΛΑΙ.

ΜΕΤΑ΄

ΣΧΟΛΙΩΝ Παλαιῶν πάνυ ὠφελίμων.

ARISTOPHANIS

COMOEDIÆ DUÆ

PLUTUS & NUBES:

CUM

SCHOLIIS GRÆCIS Antiquis,

Quibus adjiciuntur

NOTÆ QUÆDAM,

Simul cum

GEMINO INDICE.

In uſum Studioſæ Juventutis.

LONDINI:

Typis T. WOOD;

Impenſis R. WILKIN, D. MIDWINTER & A. WARD, & B. MOTTE.

MDCC XXXII.

3548
49-179
14

111.

LECTORI Candido S.

QUUM bonarum literarum & præsertim Græcæ linguæ studiosis, nihil magis utile esse constet, quam assidua veterum Poëtarum lectio; ad quorum intelligentiam summo usui esse meritò creduntur antiqua Scholia: id nobis propositum fuit, ut Aristophanem (qui solus nobis de Græcis Comicis restat) simul cum suis Scholiis (quæ præcipuam inter Scholia merentur laudem) ingenuæ juventuti, quantum fieri poterat, accommodatum daremus. Iniquum enim videbatur, ut Tyrones aut omnino Scholia Græca nunquam viderent, aut pauci illi, quibus inspiciendi copia datur, magnæ molis magnique pretij librum (unius forsan fabulæ discendæ gratiâ) gravatim circumportarent. Quo melius igitur iis consule-

retur, duas hasce priores fabulas minori formâ excudendas curavimus: quas si juventuti Academicæ utiles esse & doctioribus interim non displicere comperiemus, ad cæteras forsan edendas paratiores erimus. Quid itaque à nobis in his edendis præstitum sit, amice Lector, paucis accipe. Textum ipsum Aristophanis ad fidem optimarum editionum emendatum dedimus. Cui novam versionem Latinam addidimus, in qua id præcipue agitur, ut mens Poëtæ quàm fidelissime exprimatur: à qua Nic. Frischlini Interpretatio (dum senarios affectavit) paulo longius aliquando recesserat. Ad Scholia vetera quod attinet, editionem ut plurimum secuti sumus Caldorianam, ita tamen ut maxima, quibus ea scatebat, menda ex Aldina editione correxerimus. Gerardi notas (utpote quæ nihil fere aliud nisi Grammaticas quasdam observatiunculas è Scholiis plerumque excerptas continent) penitus omittendas existimavimus. Biseti etiam Scholia, cum nihil antiquioris ævi neque magni

magni momenti quicquam ſaperent, ne moles libri nimium creſceret, reſecanda duximus. Pauculas autem notas attexuimus, ne loca quædam difficiliora prorſus intacta viderentur. Geminum denique Indicem appoſuimus, qui quanto legentibus adjumento ſit futurus, candidus Lector facile judicabit.

Ἐκ τοῦ Ἐγχειριδίου Ἡφαιστίωνος, Ἐπιτομὴ τῶν Ἐννέα μέτρων.

Τὸ ἰαμβικὸν μέτρον δέχεται κατὰ μὲν τὰς περιττὰς χώρας, τουτέστι πρώτην, τρίτην, πέμπτην, ἴαμβον, τρίβραχυν, σπονδεῖον, δάκτυλον, ἀνάπαιστον. κατὰ δὲ τὰς ἀρτίους, τουτέστι δευτέραν, τετάρτην, ἕκτην, ἴαμβον, καὶ τρίβραχυν, καὶ ἀνάπαιστον. τοῦτον δὲ παρὰ τοῖς κωμικοῖς συνεχῶς, παρὰ δὲ τοῖς ἰαμβοποιοῖς καὶ τραγικοῖς σπανιώτερον. ὅτε μὲν οὖν ἀκατάληκτόν ἐστιν, ἐπὶ τῆς τελευταίας τὸν ἴαμβον δέχεται μόνον, ἢ πυῤῥίχιον διὰ τὴν ἀδιάφορον. ὅτε δὲ καταληκτικὸν, τὸν ἴαμβον παραλήγοντα, ἢ σπανίως τρίβραχυν. ὥς τε γίνεσθαι τὴν κατακλεῖδα ἤτοι ἀμφίβραχυν, ἢ βακχεῖον. Τὸ τροχαϊκὸν, κατὰ μὲν τὰς περιττὰς χώρας δέχεται τροχαῖον, τρίβραχυν, ἴαμβον, καὶ δάκτυλον, κατὰ δὲ τὰς ἀρτίους, τούτους τε καὶ σπονδεῖον, καὶ ἀνάπαιστον, καταληκτικὸν δὲ ὅτε ἐστὶ, τὸν παραλήγοντα μὲν τροχαῖον δέχεται. ἔστι δ' ὅτε καὶ τρίβραχυν. ἐὰν δὲ ᾖ βραχυκατάληκτον, οὐ βούλεται τὸν παραλήγοντα τετράχρονον ἔχειν. Τὸ δακτυλικὸν δέχεται δακτύλους καὶ σπονδείους κατὰ πᾶσαν χώραν, πλὴν τῆς τελευταίας. ἐπὶ ταύτης δὲ εἰ μὲν καταληκτικὸν εἴη, δάκτυλον ἕξει, ἢ διὰ τὴν ἀδιάφορον κρητικόν. εἰ δὲ καταληκτικὸν, τὰ ἀπ' αὐτοῦ μεμειωμένα, ἤτοι συλλαβῇ, ἢ δύο συλλαβαῖς, καὶ τὸ μὲν καλεῖται καταληκτικὸν εἰς συλλαβὴν, τὸ δὲ, καταληκτικὸν εἰς δισύλλαβον. τὰ δὲ Αἰολικὰ καλούμενα, τὸν μὲν πρῶτον ἔχει πάντως ἕνα τῶν δισυλλάβων ἀδιάφορον, ἤτοι σπονδεῖον ἢ ἴαμβον, ἢ τροχαῖον, ἢ πυῤῥίχιον, τοὺς δὲ ἐν μέσῳ δακτύλους πάντας. ἔστι δέ τινα καὶ λογαοιδικὰ καλούμενα δακτυλικὰ, ἅπερ ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις χώραις δακτύλους ἔχει, τελευταίαν δὲ τροχαϊκὴν συζυγίαν. ἰστέον ὅτι τὰ μὲν ἄνω εἰρημένα κατὰ συζυγίαν μετρεῖται, τοῦτο δὲ μόνον, κατὰ μονοποδίαν. Τὸ ἀναπαιστικὸν, κατὰ πᾶσαν χώραν δέχεται σπονδεῖον, καὶ ἀνάπαιστον, σπανίως δὲ καὶ προκελευσματικόν. παρὰ δὲ τοῖς δραματοποιοῖς, ἴαμβον καὶ δάκτυλον. εἰσὶ δὲ αὐτοῦ αἱ ἀποθέσεις ἕξ, κατὰ συζυγίαν διαιρούμεναι. ὑπερκατάληκτον εἰς δισύλλαβον, ὑπερκαταληκτικὸν εἰς συλλαβὴν, ἀκατάληκτον, καταληκτικὸν εἰς δισύλλαβον, κατάληκτον εἰς συλλαβὴν, βραχυκατάληκτον. ὥσπερ δὲ ἐν τῷ δακτυλικῷ ἦν τι λογαοιδικὸν, οὕτω κἀν τοῖς ἀναπαιστικοῖς τὸ εἰς βακχεῖον περαιούμενον. οὗ ἐστιν ἐπισημότατον, τὸ μὲν τέσσαρας πόδας, αὐτὸν ἔχον τὸν βακχεῖον, ὧν ὁ πρῶτος γίνεται καὶ σπονδεῖος καὶ ἴαμβος.

ΠΕΡΙ ΜΕΤΡΩΝ.

Τὸ χοριαμβικὸν, συντίθεται μὲν καὶ καθαρὸν, συντίθεται δὲ καὶ ἐπίμικτον πρὸς τὰς ἰαμβικάς. ὡς εἴπομεν δὲ, ὅτι καταληκτικόν ἐστιν, εἰς τὴν ἰαμβικὴν κατακλεῖδα περαιοῦται. τουτέστιν εἰς ἀμφίβραχυν, ἢ βακχεῖον διὰ τὴν ἀδιάφορον. περαιοῦται μὲν γὰρ καὶ εἰς τὴν ἰδίαν, τὸν δάκτυλον ἢ κρητικόν. ἀλλὰ τῷ ταῦτα συνηχέστερα εἶναι ἀπρεπέστερά εἰσιν.

Τὸ ἀντισπαστικὸν, τὴν μὲν πρώτην συζυγίαν ἔχει τρεπομένην κατὰ τὸν πρότερον πόδα, εἰς τὰ τέσσαρα τοῦ δισυλλάβου σχήματα, τὰς δὲ ἐν μέσῳ καθαρὰς ἀντισπαστικάς, τὴν δὲ τελευταίαν ὁπότε ἐστὶν ἀκατάληκτον, ἰαμβικήν. ἐὰν δὲ ἀναμίσγηται ταῖς ἰαμβικαῖς, οὐ μόνον τὴν πρώτην συζυγίαν ἔχει, τρεπομένην κατὰ τὸν πρότερον πόδα, ἀλλὰ καὶ τὴν ταῖς ἰαμβικαῖς ἑπομένην. ἔστι δὲ ὅτε καὶ λύεται ὁ πρότερος ποὺς εἰς τρίβραχυν.

Τὸ ἀπὸ μείζονος ἰωνικὸν, συντίθεται μὲν καὶ καθαρόν. συντίθεται δὲ καὶ πρὸς τὰς τροχαϊκὰς ἐπίμικτον. ὅτε μέντοι ἀκατάληκτόν ἐστι καθόλου, σπανίως εἰς τὴν ἰωνικὴν περαιοῦται, διὰ τὸ ἀπρεπὲς εἶναι τὴν ἰωνικὴν ἐπὶ τέλους οὖσαν.

Τὸ ἀπ' ἐλάσσονος ἰωνικὸν συντίθεται μὲν καὶ καθαρόν, συντίθεται δὲ καὶ ἐπίμικτον, πρὸς τὰς τροχαϊκὰς διποδίας, οὕτως, ὥστε τὴν πρὸ τῆς τροχαϊκῆς ἀεὶ γίνεσθαι πεντάσημον, τουτέστι τρίτην παιωνικήν, καὶ τὴν τροχαϊκὴν, ὁπόταν προτάττοιτο τῆς ἰωνικῆς, γίνεσθαι ἑπτάσημον τροχαϊκήν. τὸν καλούμενον δεύτερον ἐπίτριτον. ἔσθ' ὅτε δὲ, ἡ μὲν τρίτη παιωνικὴ συναιρεῖται εἰς παλιμβάκχειον. τῆς δὲ ἐπιφερομένης τροχαϊκῆς ὁ πρότερος λύεται εἰς τρίβραχυν, ἐμπίπτουσι δὲ καὶ οἱ μολοττοὶ ἐπὶ τῶν περιττῶν χωρῶν, ἐν τοῖς ἐπ' ἐλάττονος ἰωνικοῖς, ὥσπερ ἐν τοῖς ἀπὸ μείζονος ἐπὶ τῶν ἀρτίων. Τὸ δὲ παιωνικὸν, εἴδη μὲν ἔχει τρία, τό τε κρητικὸν, τὸ βακχειακὸν, καὶ τὸ παλιμβακχειακὸν, ὃ καὶ ἀνεπιτήδειόν ἐστι πρὸς μελοποιΐαν. τὸ δὲ κρητικὸν, ἐπιτήδειον. δέχεται δὲ καὶ λύσεις, τὰς εἰς τοὺς καλουμένους παίωνας, καλεῖται δὲ καὶ ὑπὸ αὐτῶν τῶν ποιητῶν, κρητικόν. Τοσαῦτα περὶ τῶν ἐννέα μέτρων τῶν μονοειδῶν καὶ ὁμοιοειδῶν. παντὸς δὲ μέτρου ἀδιάφορός ἐστιν ἡ τελευταία συλλαβή. ὥστε δύνασθαι εἶναι αὐτὴν καὶ βραχεῖαν καὶ μακράν. καὶ πᾶν δὲ μέτρον εἰς τελείαν περατοῦται λέξιν. ὅθεν ἐπίληπτά ἐστι τὰ μὴ οὕτως ἔχοντα.

Δημητρίου τοῦ Τρικλινίου.

ΙΣτέον ὅτι πάντα τὰ μέτρα πλὴν τοῦ δακτυλικοῦ, κατὰ διποδίαν μετρεῖται καὶ ἀνέρχεται μέχρι τοῦ πενταμέτρου. ἔστι δὲ μονόμετρον τὸ ἔχον πόδας β. δίμετρον τὸ ἔχον πόδας δ. τρίμετρον τὸ ἔχον ς. τετράμετρον τὸ ἔχον η. πεντάμετρον τὸ ἔχον ι.

καὶ

καὶ περαιτέρω οὐ πρόεισι. παντὸς δὲ μέτρου, πλὴν τοῦ δακτυλικοῦ, ἀποθέσεις ἤτοι καταλήξεις εἰσὶ τέσσαρες, βραχυκατάληκτον, καταληκτικόν, ἀκατάληκτον, καὶ ὑπερκατάληκτον. καὶ βραχυκατάληκτον μέν ἐστιν ὡς ἐν παραδείγματι ἐπὶ τοῦ μονομέτρου εἰπεῖν, ὅπερ ποδὸς ὅλου δεῖται πρὸς ἀπαρτισμόν, οἷον, τὸ φεῦ φεῦ, ἢ τὸ ἰὼ, ἢ τῷ ἴα, ταῦτα γὰρ μονόμετρά ἐστι βραχυκατάληκτα διὰ τὸ ἔχειν μὲν τὸν ἕνα πόδα, τοῦ ἑτέρου δὲ λείπεσθαι. καταληκτικὸν δὲ, τὸ δεόμενον μιᾶς συλλαβῆς πρὸς ἀπαρτισμόν, οἷον, τὸ ἰώ μοι, ἢ τὸ ὤμοιμοι. ταῦτα γὰρ μονόμετρά ἐστι καταληκτικὰ διὰ τὸ ἔχειν ὅλον πόδα καὶ μίαν συλλαβήν, ἤτοι ἥμισυ ποδός, λείπεσθαι δὲ μιᾶς συλλαβῆς πρὸς ἀπαρτισμόν. ἀκατάληκτον δὲ ὅπερ ἀπηρτισμένους ἔχει τοὺς πόδας, οἷον, τὸ ἰοὺ ἰοὺ, ἢ τὸ ἰὼ ἰὼ, ἢ τὸ φεῦ φεῦ ἰώ. ταῦτα γὰρ μονόμετρά ἐστιν ἀκατάληκτα, διὰ τὸ ἀπηρτισμένους ἔχειν τοὺς πόδας καὶ μὴ ἐλλιπεῖς ὡς τὰ εἰρημένα. ὑπερκατάληκτον δὲ τὸ ἔχον ἀπηρτισμένους τοὺς πόδας, ἔχον δὲ καὶ συλλαβὴν μίαν πλείονα. εἴρηται δὲ πλὴν τοῦ δακτυλικοῦ, ὅτι τοῦτο μόνον κατὰ μονοποδίαν μετρεῖται, διὰ τὸ εἶναι τοὺς πόδας τρισυλλάβους. ὅτε μὲν οὖν ἀπηρτισμένους ἔχει τοὺς πόδας, λέγεται ἀκατάληκτον. ὅτε δὲ πλείονα συλλαβὴν ἔχει, λέγεται καταληκτικὸν εἰς συλλαβήν. ὅτε δὲ δύο, καταληκτικὸν εἰς δισύλλαβον. οὐχ ἔχει γὰρ ἐν τούτῳ χώραν τὸ βραχυκατάληκτον, ἢ τὸ ὑπερκατάληκτον, ὡς οἱ μετρικοί φασι. ταῦτα καὶ ἐπὶ διμέτρου καὶ τριμέτρου, καὶ τῶν λοιπῶν συμβαίνει τὰ πάθη.

Τοῦ αὐτοῦ περὶ σημείων τῆς κοινῆς συλλαβῆς τῶν ἐντὸς κειμένων τοῦ βίβλου.

Ἐπειδήπερ οἱ πάλαι τὰ περὶ γραμματικῆς συνταξάμενοι, σημεῖά τινα σοφῶς ἐπινοήσαντες παραδεδώκασιν, ἐξ ὧν τήν τε δύναμιν καὶ τὴν ὡς ἂν εἴποι τις ποιότητα τῶν συλλαβῶν καὶ τὴν προφορὰν διαγινώσκειν ἔχοιμεν. συλλαβῶν δὲ μοι καὶ οὐ στοιχείων εἴρηται, ἐπειδὴ τὰ μὲν στοιχεῖα καθ' αὑτὰ κείμενα, οὐδεμιᾶς τοιᾶσδε μετέχει δυνάμεως. συλληφθέντα δὲ καὶ οἷον ἑνωθέντα πρὸς ἄλληλα καὶ τὰς συλλαβὰς ἀποτελέσαντα, δυνάμεις τέ τινας καὶ ποιότητας ἔχει. ἐπενόησαν δὲ ἄλλα τε σημεῖα, τόνους φημὶ καὶ πνεύματα καὶ τὰ λοιπά, ἃ δὴ καὶ προσῳδίας ὠνόμασαν. ὡς πρὸς τὴν ᾠδὴν καὶ τὴν ἐκφώνησιν τῶν συλλαβῶν συντελούσας. πρὸς τούτοις δὲ καὶ μακρᾶς μὲν σημεῖον τοδί. ¯. τῆς δὲ βραχείας τουτί. υ. τῆς δὲ κοινῆς οὐδαμῶς. ἐκείνων γὰρ καὶ ὅρους ἔθεντο. ταύτης δὲ οὔ. καὶ τὰς αἰτίας αὐτοὶ λέγουσιν, ἐπενοήθη ἐμοί γε τῆς κοινῆς σημεῖον διὰ τὴν τῶν πολλῶν πλάνην, καὶ οἶμαι καλὸν ἂν δόξαι τοῖς εὖ φρονοῦσιν, ἐπενοήθη δὲ διπλοῦν τὸ σημεῖον, διὰ τὸ διπλῆν τινα καὶ ταύτην ἔχειν τὴν δύναμιν,

X.

μιν, ὅτε μὲν οὖν ἀντὶ βραχείας ὀφείλει λαμβάνεσθαι σημεῖον ἐπιποιεῖ τοδί. L. μακρὰ δηλονότι καταρχὰς ἄνω βλέπον τὸ τοῦ ἰῶτα στοιχείου σημεῖον ἔχουσα. ὅτε δ' ἀντὶ μακρᾶς, τοῦτο ἀντεστραμμένον οὑτωσί, ˥. μακρὰ δηλονότι ἐν τῷ τέλει κάτω νεῦον τὸ τοῦ ἰῶτα σημεῖον ἔχουσα. βέλτιον γὰρ ταῦτα τίθεμαι, καὶ διαγινώσκειν ποία ἐστὶν ἡ κοινή, ἢ πλανωμένους τινὰς τὸ ποιεῖν, γράφειν ποιεῖν ἀμαθῶς. καὶ φύσει βραχὺ φωνῆεν, ἔχον δὲ ἐπαγόμενα δύο σύμφωνα, ὧν τὸ δεύτερον ἀμετάβολον, ἀεὶ ἀντὶ μακροῦ λαμβάνεται· ἢ καὶ τὸ φύσει βραχὺ φωνῆεν ὅταν εἰς μέρος λόγου καταλήγῃ, τὴν μακρὰν ἐπιτιθέντας, ἀντὶ μακροῦ λαμβάνεσθαι. ἄτοπον γὰρ οἶμαι τοῦτό γε. ταῦτά μοι πρὸς τοὺς συνετοὺς εἴρηται, καὶ τῶν μέτρων ἔχοντας πεῖραν. εἰ δέ τινες ὑπ' ἀμαθίας μεμφόμενοι, βραχὺς τούτων λόγος, οὐδὲ γὰρ οὐδ' οἱ πάλαι τὰ κάλλιστ' ἐπινενοηκότες, ταῦτα τοῖς τοιούτοις ἐκδεδώκασιν. ἀλλὰ τοῖς συνετοῖς, βραχὺν λόγον τῶν μὴ συνετῶν ἔχοντες. ὡς καί πού τις ἔφη ἀείδω ξυνετοῖσι, θύρας δ' ἐπίθεσθε βέβηλοι. ἐγὼ δὲ καὶ ἀδικεῖν ἂν φαίην τοὺς συνετούς, ὃς ἂν ἐπινοήσας σοφόν τι, τοῦτο λήθης βυθοῖς κατακρύψειε, δεδιὼς ἴσως τὴν ἐκ τῶν ἀσυνέτων μέμψιν. ἵν' οὖν μὴ καὶ αὐτὸς ἀδικεῖν δόξω τοὺς συνετούς, τὸ ἐπελθόν μοι κατὰ νοῦν τούτοις προὔθηκα. οὗτοι δ' ἂν εἰδεῖεν, εἰ καλῶς ἔχει ἢ μή. ἐπεὶ καὶ ἅ μοι περὶ τῶν χορικῶν μελῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν τοῖς δράμασι φερομένων εἰδῶν ἐπινενόηται θείᾳ τινὶ καὶ ἀπορρήτῳ ἐμπνεύσει, πλεῖστα πονησαμένῳ περί τε τούτων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς μέτρων, καὶ ταῦτ' ἐν τοῖς δράμασιν ἐξετίθη, ὡς ἂν οἱ ἐντυγχάνοντες ἔχοιεν διαγινώσκειν, τάς τε στροφὰς καὶ ἀντιστροφὰς τῶν μελῶν καὶ τὰς ἐπῳδούς, καὶ τίνος ἐστὶν εἴδους καὶ μέτρου τῶν μελῶν ἕκαστον. καὶ μὴ μάτην τὰ τῶν χορῶν ὁρῶν μέλη τοῖς ὀφθαλμοῖς, μηδὲν δὲ τούτων εἰδέναι, ὥσπερ τινὲς μὴ γραμμάτων ἔχοντες πεῖραν, καὶ βιβλίον ἀνὰ χεῖρας αἰρόμενοι, βλέπουσι μὲν τύπους γραμμάτων, οὐδὲν δὲ τῶν ἐγκειμένων ἴσασιν.

VITA

VITA
ARISTOPHANIS,
A
NICODEMO FRISCHLINO
CONSCRIPTA.

ARISTOPHANES Poëta Comicus, patre natus fuit Philippo, civis Atticus, ex tribu Cydathenienfi, curia Pandionide. Hunc Suidas Rhodium ex oppido Lindo fuiffe tradit, & jure civitatis donatum affirmat: alii (de quibus poftea dicam) Æginetam fuiffe dicunt. Primus autem hic veterem Comœdiam, rudem adhuc, & difperfam collegit, eámque in meliorem atque utiliorem formam traduxit. Nam Cratinus & Eupolis multò acerbius ac turpius alios infectati fuerant, quam decebat. Sed & ipfe Ariftophanes initio eandem verborum amaritiem in fuis ufurpabat fabulis: quam tamen poftremis Comœdiis jufta moderatione adhibita, plurimùm mitigavit. Meminit hujus prifcæ libertatis Horatius in Sermonibus, ubi ait:

Eupolis atque Cratinus, Ariftophanéfque poëtæ
Atque alii, quorum Comœdia prifca virorum eft:

Si

Si quis erat dignus describi, quòd malus aut fur:
Quod mœchus foret, aut sicarius, aut alioqui
Famosus: multa cum libertate notabant.

Decreto demum promulgato, nequis actor aut ludio nominatim aliquem in Comœdia perstringeret, cùm jam histriones ab omni actione desisterent, novæ Comœdiæ rationem inire cœpit: cujus primum specimen ostendit in *Cocalo*, ubi non veras, ut in *Equitibus*, *Nebulis*, *Ranis*, & alibi, sed fictas personas introducit: *Interitum* seu *Corruptelam* & *Recognitionem.* Unde initium sumentes Menander & Philemon, novam Comœdiam effinxerunt. Ipse quidem Aristophanes in scenam non statim venit, quòd natura esset timidus, licèt ingeniosus admodum & perquàm industrius. Quæ autem per initia suorum studiorum facere non audebat, ea per histriones & actores suos, Callistratum & Philonidem perfecit: quorum ille operâ ad populum utebatur. Castigatus ob hoc convitiis Aristonymi & Amipsiæ, ut ex fabulis ejus cognoscitur, qui illum dè veteris proverbij sententia, quarta Luna natum dicebant, quasi aliis juvandis operam daret, sibi ipsi inutilis: tandem metu deposito in scenam prodiit. Et quia supra modum infensus erat Cleoni, tribuno plebis, homini turbulento, & noxio civi, scripsit contra eum, *Equites*, Comœdiam, in qua reprehendit ipsius furta, peculatus & crudelissima quæque facinora. Sed nemo erat ex histrionibus, qui personam Cleonis, vel habitu & larva velare, vel gestu & voce auderet exprimere, propter summum metum, in quem ille cives sua crudelitate perduxerat. Igitur ipse Aristophanes, facie minio illita in scenam prosiluit, & personam Cleonis egit. Quare damnatus ab equitibus Cleo, multam quinque talentûm Poëtæ solvere coactus est. Hinc illud in *Acharnensibus:* Novi ego, novi meum quod oblectet animum. Quando quinque talenta video, quæ evomuit Cleo. Causa hujus odij adver-

sus Cleonem ab Aristophane concepti, non hæc tantùm fuit, quod turbulente, & raptim ille omnia ageret in Republica (Nam hanc causam cum optimis quibúsque communem poëta habuit) sed etiam privata: quòd Cleo ipsum jam olim postulasset, de jure civitatis, quasi peregrinus esset Aristophanes, ac se nihilominus pro cive gereret: Tum, quod in *Babyloniis*, quadam Comœdia, magistratus sortitò capi solitos coram legatis lacerasset. Hinc illud in *Acharnensibus*: Neque enim Cleo me nunc calumniabitur, quòd in præsentia legatorum malè de civitate loquar. Quantum ad crimen prius attinet, non fuit illud de nihilo, quandoquidem patria poëtæ incerta erat: sicut initio docuimus. Erant enim Athenis, qui Aristophanem dicerent Rhodium aut Lindium: nonnulli, qui affirmarent Æginetam, sive quod plurimum ille temporis eo in loco contrivisset, sive quòd suas ibi possessiones haberet, sive quòd pater ejus Philippus Ægineta fuisse perhiberetur. Absolutum in judicio tradunt, cùm jocosè & facetè admodum hos versus Homericos recitasset:

> Μήτηρ μέν τ' ἐμέ φησι τοῦ ἔμμεναι, αὐτὰρ ἔγωγε
> Οὐκ οἶδ'· οὐ γὰρ δή τις ἑὸν γόνον αὐτὸς ἀνέγνω.

> *Mater me patris hujus ait natum esse, sed ipse*
> *Ignoro: nam nemo suum pote nosse parentem.*

Calumniis iterum atque tertium oppressus, urbe excessit: prius tamen Cleone victo, cùm civis Atticus manifestò esset declaratus. Sic enim alibi inquit, αὐτὸς δ' ἐμαυτὸν ὑπὸ Κλέωνος ἅττ' ἔπαθον, ἐπίσταμαι δὴ, &c. *Egomet quæ à Cleone sim perpessus, probe novi.* In eundem *Vespas* composuit, de quibus paulò infra dicemus. Fuit etiam Socrati & Euripidi infensus; propterea quòd nunquam in theatra veniebat Socrates, nisi cùm Euripides cum novis Tragœdiis certaret, aut etiam in Piræo contenderet. Nam Socrates amabat Euripidem, tum propter sapientiam, tum propter carminum

carminum virtutem & bonitatem. Aliquando tamen ipſum Alcibiades & Critias, ut Comœdias etiam in theatro ſpectaret, invitârunt: ac modò non vi eôdem pertraxerunt. Verùm ille non magni Comicos pendebat, ſed vehementer contemnebat: ipſe vir modeſtus, juſtus probus & ſapiens; homines mordaces, injurioſos, & ſani nihil dicentes. Quæ res malè ipſos habuit, & odij adverſus Socratem prima ſemina in Ariſtophane excitavit. Quare ſibi facilius ab Anyto & Melito Socratis hoſtibus perſuaderi paſſus eſt Ariſtophanes, ut drama adverſus ipſum meditaretur. Cum enim Anytus & Melitus Socrati eſſent infenſiſſimi, nec tamen ipſum in crimen vocare auderent, partim metu Athenienſium, ne in ſe aliquod malum redundaret, ſi falsò detuliſſent hominem, non modò nullius calamitatis in Republica autorem, ſed etiam civitatis ornamentum, partim propter amicos & aſſeclas Socratis, qui ſuum præceptorem nunquam deſerturi videbantur: Ideò Ariſtophanem ſubornant, eíque perſuadent, ut in Comœdia Socratem ab iis malis taxet, quæ plerique de eo ficta norant: Eſſe loquacem, & loquendo efficere, ut malæ cauſæ bonæ videantur: introducere novos & inuſitatos Deos, cùm neque noſſet interim neque revereretur Deos: atque hæc ipſa in eos quoque transfundere, quos in Philoſophia inſtitueret. Hoc argumento arrepto, *Nebulas* conſcripſit Ariſtophanes, & per hiſtriones in feſto Bacchanaliorum, maxima Græcorum multitudine eò confluente, exhibuit. Rei inſolentia & inuſitato in ſcenis ſpectaculo Socratis, primùm omnes Athenienſes, cùm nihil minus expectaſſent, obſtupuerunt. Deinde, quoniam natura invidioſi eſſent, & ad detrectandum optimis quibuſque proclives jucundum eis viſæ ſunt ſpectaculum iſtæ *Nebulæ*. Nam actorem, teſte Æliano, plauſu tanto proſequebantur, quanto nunquam antea, eóque clamore victoriam ei decreverunt, mandârúntque ut Ariſtophanis nomen, non alterius, ſupremum ſcriberetur. Refert idem Ælianus Socratem, cùm præſciviſſet,

præscivisset, se in Comœdia taxatum iri, in theatrum ingressum esse, & opportuno loco consedisse. Cùm autem circumferretur in Scena, & crebrò nominaretur, peregrinis, quisnam esset ille Socrates, interrogantibus, ipsum ad dubitationem ex animis peregrinorum tollendam surrexisse, & per totum drama, congredientibus histrionibus, stantem spectasse, magnóque animo & istam Comœdiam & Athenienses contempsisse. Simili odio adductus Aristophanes, Euripidem in aliis omnibus Comœdiis traduxit, præcipuè autem in *Ranis*, *Acharnensibus*, *Thesmophoriazusis*, ut conceptam de illo opinionem ex animis hominum evelleret: quando optimus ille & sapientissimus habebatur Tragicus. Itaque *Ranas* confinxit, in quo dramate Bacchum introducit, solicitè quærentem in terris poëtam Tragicum, & quod nullum reperiret, ad inferos descendentem, ut Euripidem è campis Elysiis reducat. Sed cùm Æschylus & Sophocles, gravitate Tragica superiores Euripide haberi vellent, oritur in ea fabula certamen, in quo ab Æschylo vincitur Euripides. Hâc ratione in magnum contemptum perductus fuit Euripides, & reliquis Tragicis longe posthabitus. Ut autem majus in illum concitaret odium, etiam *Thesmophoriazusas* conscripsit: in qua fabula Euripides à fœminis, sacra Cereris celebrantibus, accusatur, quòd injusto odio mulieres persequatur, eásque in suis Tragœdiis passim traducat. Quibus de causis graves ei minantur pœnas mulieres. Reliquæ Comœdiæ reliquo belli Peloponnesiaci tempore, quo floruit Aristophanes, compositæ fuerunt. Nam *Pacem* anno decimo tertio belli scripsit, cùm post mortem Cleonis & Brasidæ, qui apud Amphipolin in acie perierant, pax & fœdus quinquaginta annorum inter Athenienses & Lacedæmonios esset factum, quod tamen septem annos non duravit, quemadmodum refert Thucydides, *lib.* v. ξυγγρ. *Acharnenses* post mortem Periclis, & cladem Siculam scripsit, cujus in eo dramate stultam pertinaciam, & insecuta mala proponit, ut

ut hoc exemplo malos & plebem terreat, ne stultis ducibus, qualis fuerat Lamachus, belli summam & Reipublicæ salutem committant. Quantam verò noxam Reipublicæ dederit Lamachus, amisso exercitu in Sicilia, docuit exitus, stultorum omnium magister. Post cladem Siculam *Aves* prodierunt, in qua fabula hortatur Athenienses, ut Decelæam, quam ille ficto nomine νεφελοκοκκυγίαν vocat, contra Lacedæmonios muniant, priusquam ab illis occupetur. Cui salutari consilio si paruissent Athenienses, in maximum malum non incidissent. *Vespæ* post alteram cladem Siculam scriptæ videntur, quam Atheniensibus Cares (quem ille tecto nomine canis, Labetem vocat) ductu suo inauspicato attulit. Periculosissimis autem temporibus, cùm tota Græcia in armis esset, *Lysistratam* composuit, in qua mulieres de Republica & pace deliberant: facta conjuratione, quòd suis maritis concubitum denegare, & in arcem munitissimam se tantisper recipere velint, dum illi pacis negotium suscipiant. *Plutum* & similes Comœdias iis demum temporibus commentus est, quibus ex interdicto magistratus Attici, neminem in Comœdia nominatim carpere licuit. Ac *Plutum* quidem per filium suum Ararotem, quem multitudini ipsemet præfecerat. Referunt magnam esse laudem consecutum, quòd calumniatores subvertisset: alibi eos nominans ἠπιάλους (febres pituitosas in *Vespis*) οἳ τοὺς πατέρας αὐτῶν ἦγχον νύκτωρ, καὶ τοὺς πάππους ἀπέπνιγον· quæ febres noctu parentum interstrinxerunt gulas, & avos jugularunt. In primis verò ob hoc laudatus atque amatus est à civibus, quòd fabulis suis Rempublicam Atheniensium liberam, neque ullius domini tyrannidi subjectam esse, sed ne ipsum quidem populum in statu Reipublicæ populari, & per se libero, sibimetipsi imperitare voluit. Quâ de causa oleæ sacræ ramo coronatus est, qui non minoris præmii loco habebatur, quàm corona aurea. Ac proinde in *Ranis* de ingloriis quibusdam hoc protulit: τὸν ἱερὸν χορὸν δίκαιον πολλὰ τῇ πόλει συμπαραινεῖν·

Chorum

Chorum sacrum esse justum, ut qui multa rectè consulat civitati. Scripsit præter has Comœdias, quæ extant, alias triginta sex, quarum nomina leguntur apud Athenæum, in Dipnosoph. Sunt autem hæ, Ἀγηρὰς. Senectæ expers (Ælianus etiam *lib.* xii. de Animalibus citat) *Anagyrus*, *Babylonij*, *Rustici*, *Senectus*, *Gerytades*, *Dædalus*, *Convivæ*, *Danaides*, *Danai dolia*, *Dionysius*, *Niobe*, *Heroes*, *Centauri*, *Cocalus*, *Lemnia*, *Nebulæ* secundæ, *Thesmophoriazusæ* alteræ, *Naves* onerariæ, *Ciconiæ*, *Pelasgi*, *Pythagoræ*, *Scenæ apprehendentes*, *Sartagine coquentes*, *Telmissenses*, *Colostrum*, *Philonides*, *Phœnissæ*, & *Horæ*. Peculiaris ab eo inventus est versus, qui *Aristophanius* appellatur, etiam à Cicerone memoratus in Bruto. Suidas Tetrametrum & Octometrum ab eo inventum scribit. Eloquentia Attica in illo singularis fuit, ut ex iis, quæ supersunt, Comœdiis colligitur. Itaque Platonem memorant Dionysio Regi Syracusano, statum Reipublicæ Atheniensis & linguam ex optimo autore perdiscere cupienti, hunc autorem misisse, hortatúmque esse, ut fabulas hujus Poëtæ diligenter tractaret, si quidem Reipublicæ Atheniensis statum perfectè vellet cognoscere. De Joanne Chrysostomo disertissimo Theologo, sunt, qui scribant, eum suæ facundiæ & vehementiæ in taxandis vitiis, præsertim mulierum, partem optimam ex quotidiana lectione Aristophanis hausisse, & cùm dormitum iret, libros hujus autoris pulvillo subdere solitum, ut olim Homeri poëma Alexander ille Magnus. Certè adhuc vivus Aristophanes tam illustre nomen suis Comœdiis est adeptus, ut fama illius etiam ad Persas pervenerit: & Rex ipse Persarum, facta Poëtæ hujus mentione, de eo percontatus sit, quibusnam cum hominibus iste Comicus viveret: sicut ipse testatur in *Acharnensibus*. Urbano & perfaceto eum fuisse ingenio, fabulæ ostendunt, in quibus omnia, pro more veteris Comœdiæ salsa, festiva, mordacia, maledica: ut quocunque verbo pronunciato, illicò capiatur occa-

ſio ad aliquid ſubſannandum. Eſt enim Ariſtophanes cum riſu mordax, nihil ſine facetiis impingens, cui ex Latinis Horatium ſimilem facit Scaliger, *lib.* iii. de Poët. *cap.* 97. Ego verò Plautum ei non ineptè æquiparandum judico, cujus ille locos quamplurimos imitatus eſt: ut ſuo oſtendetur loco. Etſi autem Ælianus nugatorem & ridiculum vocat, quique omninò talis haberi ſtuduerit: & Plutarchus tumidum dicendi genus & Scenæ accommodatum & illiberale, ab eo uſurpatum fuiſſe ſcribit: tamen quia alter Socratis amore, alter Menandri admiratione victus judicat, ego neutrius judicio ita ſtandum cenſeo, ut ab eo recedere nefas ſit. Quanti Plato Ariſtophanem fecerit, vel ex ipſo liquet Plutarcho, qui Ariſtophanis ſermonem de amore, à Platone, veluti Comœdiam in Sympoſio inſertum eſſe ait. Et Cicero primo libro de Legibus Ariſtophanem facetiſſimum veteris Comœdiæ poëtam nominat: & eundem plurimum laudat, quòd novi Dii apud eum è civitate ejiciantur, & publicus Sacerdos imprudentiam conſilio expiatam, metu liberet, audaciam in admittendis religionibus fœdis damnet, atque impiam judicet. Idem Cicero, *lib.* xii. ad Attic. *Epiſt.* iv. Ariſtophanem vult, per librarios, ſibi reponi pro Eupolide. Extat in eundem Ariſtophanem Epigramma hoc Græcum:

Βίβλοι Ἀριστοφάνευς θεῖος πόνος, αἷσιν Ἀχαρνεὺς
  Κισσὸς ἐπὶ χλοερὴν πουλὺς ἔσειε κόμην.
Ἠνὶ δ' ὅσον Διόνυσον ἔχει σελὶς, οἷα δὲ μῦθοι
  Ἠχεῦσιν, φοβερῶν πληθόμενοι χαρίτων·
Ὦ καὶ θυμὸν ἄριστε, καὶ Ἑλλάδος ἤθεσιν ἶσε
  Κωμικὲ, καὶ στύξας ἄξια, καὶ γελάσας.

Id eſt,

Fabulæ Ariſtophanis divinum opus, Attica quarum
  In virides venio multa comas hedera.
Quantus ineſt libro Bacchus quæ perſonat illic
  Fabula, acerba licet, plena tamen Charitum.
O & mente ſagax, & moribus optime Graium,
  Seu digna irrides Comice, ſive notas.

Athenæus,

Athenæus, *lib.* x. Dipnoſoph. *cap.* 9. Dramata ab Ariſtophane ebrio fuiſſe conſcripta affirmat. Καὶ Ἀλκαῖος δὲ, inquit, ὁ μελοποιὸς, καὶ Ἀριστοφάνης ὁ κωμῳδοποιὸς, μεθύοντες ἔγραφον τὰ ποιήματα. Hoc quàm verum ſit, autor hujus famæ videat. Mihi non ſit veriſimile ab ebrio potuiſſe hæc præſtari, quæ pauci ſobrij, etiam ad Cleanthis lucernam lucubrantes, præſtare potuiſſent. Conſtat eum fuiſſe calvum, quando ſuam ipſemet calvitiem in *Pace* non diſſimulavit. Quo tempore mortuus ſit, nondum reperi. Certum eſt adhuc ſuperſtitem fuiſſe, poſt ejectos triginta tyrannos à Thraſybulo, cujus viri ipſe in Pluto & alibi etiam meminit. Sed duos ab eo relictos eſſe filios, referunt, Philippum & Ararotem, quibus Suidas tertium addit, Philaretum, alij etiam Nicoſtratum. Et hæc habui, quæ de vita Ariſtophanis commentari volui.

Θωμᾶ τοῦ Μαγίστρου σύνοψις, τοῦ τε βίου Ἀριστοφάνους, καὶ τῆς τοῦ δράματος ὑποθέσεως.

Ἀριστοφάνης ὁ κωμῳδοποιὸς, γένει μὲν ἦν Ἀθηναῖος. πατρὸς δὲ Φιλίππου. τὸν δῆμον Κυδαθηναιεύς. Πανδιονίδος φυλῆς. πάνυ δὲ ὢν εὐφυὴς καὶ ἀγχίνους, ἐπὶ τοσοῦτον ἐν νέᾳ κομιδῇ τῇ ἡλικίᾳ ηὐδοκίμησεν ἐν κωμῳδίαις, ὡς οὐ μόνον τοὺς κατ᾽ αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ ὑπερᾶραι. μᾶλλον δὲ οὐδὲ τοῖς ἐπιγιγνομένοις παρῆκεν ὑπερβολήν. ἀλλὰ καὶ τούτους μετὰ πολλοῦ τοῦ περιόντος παρῆλθεν, οὔκουν ἀνεφάνη τίς ὕστερον Ἀριστοφάνει παραπλήσιος. διὰ τοῦτο καὶ παρὰ τοῖς βασκάνοις αὐτοῖς ἀξιοῦται θαύματος. δράματα δὲ τέσσαρα πρὸς τοῖς πεντήκοντα γέγραφεν, ἅπαντα εὐμουσίας καὶ χάριτος Ἀττικῆς μεστὰ καὶ πείθοντα τοὺς ἀκούοντας θαυμάζειν τε καὶ κροτεῖν. οὕτω δὲ τοῦ τῆς πολιτείας συμφέροντος ἐποιεῖτο λόγον, ὡς μηδένα τῶν ἐπὶ τῆς λαμπρᾶς τύχης οὐδέποτε ἀπέχεσθαι τοῦ σκώπτειν, εἰ ἀδικοῦντος ᾔσθετο. ὅθεν τὴν παρρησίαν αὐτοῦ δεδιότες οἱ τοιοῦτοι, μετρίους σφᾶς αὐτοὺς παρεῖχον ἀεὶ, καὶ τῷ δήμῳ λυσιτελοῦντας. ἔσχε δὲ τρεῖς υἱούς. Φίλιππον, Νικόστρατον, καὶ Ἀραρότα· ἀποθανόντα δὲ, οὕτω Πλάτων ἐτίμησεν, ἐν ἐπιγράμματι ἡρωελεγείῳ,

Αἱ Χάριτες τέμενός τι λαβεῖν ὅπερ οὐχὶ πεσεῖται
Ζητοῦσαι ψυχὴν εὗρον Ἀριστοφάνους.

Ἰστέον ὅτι κωμῳδία ἐκλήθη, ἀπὸ τοῦ ἐν κώμαις ᾄδειν τὰς κωμῳδίας. κώμας δὲ ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ τοὺς στενωπούς. ἢ ἀπὸ τοῦ ἐν ταῖς κωμάσεσι τοῦ Διονύσου πρῶτον ἐπινοηθῆναι ταυτασί. ἢ παρὰ τὸ κῶμα ὁ ὕπνος. φασὶ γὰρ ὡς πρὸ τοῦ εὑρεθῆναι τοὺς κωμικοὺς ποιητὰς ἀδικούμενοί τινες ὑπό τινων ἀφανῶς ἤρχοντο ἐν νυκτὶ ἐπὶ τοὺς τῶν ἀδικούντων στενωποὺς βοῶντες ὁ δεῖνα ἀδικίᾳ χαίρει, καὶ τὰ πράττει θεῶν ὄντων καὶ νόμων. καὶ τούτων λεγομένων οἱ συνειδότες ἑαυτοῖς ταῦτα σώφρονες ἐγίνοντο τοῦ λοιποῦ. ἐπεὶ οὖν ἄριστα τοῦτο ἔχον ἐδόκει, καὶ τῇ πολιτείᾳ συνοῖσον, ἅτε τῆς μὲν ἀδικίας ἐντεῦθεν παντάπασιν ἀναιρουμένης. δικαιοσύνης δὲ ἀντεισαγομένης καὶ τρόπων χρηστῶν, ἐτάχθησαν ἐπὶ τοῦτο οἱ κωμικοὶ ποιηταί, ἐν μέρει παιδιᾶς σκώμματά τε τῶν ἀδικούντων, καὶ διδαχὴν ἂν προσῆκεν ἐργαζόμενοι. ᾔδοντο δὲ αἱ κωμῳδίαι ἐν τοῖς Διονυσιακοῖς, ἔαρος ὥρᾳ.

Ἡ Ὑπό-

Ἡ Ὑπόθεσις τοῦ παρόντος Δράματος ἐστιν αὕτη.

Βουλόμενος Ἀριστοφάνης σκῶψαι Ἀθηναίους ἀδικίᾳ καὶ συκοφαντίᾳ καὶ τοῖς τοιούτοις συνόντας, καὶ διὰ τοῦτο πλουτοῦντας, πλάττει πρεσβύτην τινὰ γεωργὸν Χρεμύλον τοὔνομα, δίκαιον μὲν ὄντα καὶ τοὺς τρόπους χρηστὸν, πένητα δὲ ἄλλως. ὃς μετά τινος αὐτῷ θεράποντος ἐλθὼν εἰς Ἀπόλλω, ἐρωτᾷ περὶ τοῦ ἰδίου παιδὸς, εἰ χρὴ τουτονὶ τρόπον χρηστὸν ἀμελήσαντα, ἀδικίας ἀντιποιεῖσθαι, καὶ ταῦτα τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύειν. ἐπείδηπερ οἱ μὲν τοιοῦτοι ἐπλούτουν, οἱ δὲ τὰ ἀγαθὰ πράττοντες, πένητες ἦσαν, καθάπερ αὐτὸς οὗτος ὁ Χρεμύλος. ἔχρησεν οὖν αὐτῷ ὁ Θεὸς σαφὲς μὲν οὐδὲν. ὅτῳ δὲ ἐξιὼν ἐντύχῃ, τούτῳ ἕπεσθαι. καὶ ὃς γέροντι ἐντυγχάνει τυφλῷ (ἦν δὲ οὗτος ὁ Πλοῦτος) καὶ ἀκολουθεῖ κατὰ τὰς μαντείας, μὴ εἰδὼς ὅτι ὁ Πλοῦτός ἐστι. δυσχεραίνων δὲ ἐπὶ τοῦτο καθ᾽ ἑαυτὸν ὁ θεράπων, μόλις αὐτὸν ἐρωτᾷ τίνος ἕνεκα τούτῳ ἀκολουθοῦσι. καὶ ὁ Χρεμύλος λέγει αὐτῷ τὴν μαντείαν. ἔπειτα μανθάνουσι παρ᾽ αὐτοῦ Πλούτου ὅς τις ἐστὶ, καὶ ὅτου χάριν τυφλὸς ἐγεγόνει παρὰ τοῦ Διός. οἱ δὲ ἀκούσαντες, ἥσθησάν τε καὶ βουλὴν ἔχον ἀπαγαγεῖν αὐτὸν εἰς Ἀσκληπιοῦ, καὶ τὴν τῶν ὀφθαλμῶν θεραπεῦσαι πήρωσιν. καὶ ἵνα τὰ ἐν μέσῳ παρῶ, τάς τε τοῦ Βλεψιδήμου ἀντιλογίας καὶ τῆς Πενίας αὐτῆς ἀπήγαγόν τε αὐτὸν ὅτι τάχιστα, καὶ ὑγιᾶ ἐπανήγαγον οἴκαδε. ἐπλούτησάν τε ἱκανῶς, οὐκ αὐτοὶ μόνοι, ἀλλὰ καὶ ὅσοι βίου χρηστοῦ πρόσθεν ἀντεχόμενοι, πένητες ἦσαν. Ἐπιγέγραπται δὲ τὸ δρᾶμα, Πλοῦτος Ἀριστοφάνους.

Ἑτέρως Ὑπόθεσις.

Πρεσβύτης τὶς Χρεμύλος πένης ὢν καὶ ἔχων υἱὸν, κατανοήσας ὡς οἱ φαῦλοι τοτηνικαῦτα εὖ πράττουσιν, οἱ δὲ χρηστοὶ ἀτυχοῦσιν, ἀφικνεῖται εἰς θεοῦ χρησόμενος, πότερον τὸν παῖδα σωφρόνως ἀναθρέψει, καὶ ὅμοιον ἑαυτῷ τοὺς τρόπους διδάξειν, ἦν γὰρ οὗτος χρηστὸς, ἢ φαῦλον, ὡς τῶν φαύλων τότε εὐπραγούντων. ἐλθὼν οὖν εἰς τὸ μαντεῖον, περὶ μὲν ὧν ἤρετο, οὐδὲν ἤκουσεν. προστάττει δὲ αὐτῷ, ᾧ τινι πρῶτον ἐξιὼν συντύχῃ, ἀκολουθεῖν, καὶ τὰ λοιπὰ ὡσαύτως.

Ἐδιδάχθη ἐπὶ ἄρχοντος Ἀντιπάτρου, ἀνταγωνιζομένου αὐτῷ, Νικοχάρους μὲν Λάκωσιν, Ἀριστομένους δὲ Ἀδμήτῳ, Νικοφῶντος δὲ Ἀδώνιδι, Ἀλκαίου δὲ Πασιφάῃ. τελευταίαν δὲ διδάξας τὴν κωμῳδίαν ταύτην ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ συστῆσαι Ἀραρότα δι᾽ αὐτῆς τοῖς θεαταῖς βουλόμενος, τὰ ὑπόλοιπα δύο δι᾽ ἐκείνου καθῆκε, Κώκαλον καὶ Αἰολοσίκωνα.

Ἰστέον

Ἰστέον δὲ ὅτι τὰ τοῦ δράματος πρόσωπα πεπλασμένα εἰσὶ παρὰ τοῦ ποιητοῦ, Χρεμύλος γὰρ ἀπὸ τοῦ χρέους καὶ τοῦ αἱμύλλω τὸ ἀπατῶ εἴρηται, ὁ ἀπατῶν δηλαδὴ τοὺς χρεοφειλέτας διὰ πενίαν. καὶ τὰ Καρίων ἐξελληνιζόμενον τὸν δοῦλον δηλοῖ. Κᾶρες γὰρ οἱ δοῦλοι. ὅθεν καὶ παροιμία ἐν Καρὸς αἴση, ἤτοι ἐν δούλου τάξει. καὶ τὸ Βλεψίδημος δὲ ἤτοι πλουχὸς ὁ βλέπων ἀεί ποτε εἰς τὸν δῆμον.

Εἰσθεσις τοῦ δράματος ἰαμβικοὶ τρίμετροι ἀκατάληκτοι μέχρι τέλους, Τί γὰρ ἄν τις πρός σε τἀληθῆ λέγῃ.

Ἀριστοφάνους Γραμματικοῦ ὑπόθεσις δι᾽ Ἰάμβων.

Μαντεύεται δίκαιος ὤν τις καὶ πένης,
Εἰ μεταβαλὼν, πλούτου τυχεῖν δυνήσεται.
Ἔχρησεν ὁ Θεὸς, συνακολουθεῖν ᾧ περ ἂν
Ἀνδρὶ περιτύχῃ. Πλοῦτος δ᾽ ἐπλάνεται τυφλός.
Γνοὺς δ᾽ αὐτὸν, ἤγαγεν οἴκαδ᾽ ἄλλους δημότας
Καλέσας μεταχεῖν. εἶθ᾽ ὑγιάσαι τὰς κόρας
Ἔσπευδεν. εἰς Ἀσκληπιοῦ δ᾽ ἀπῆγον. ἡ δ᾽
Ἄφνω πενία διεκώλυσεν.
Ὅμως ἀναβλέψαντος αὐτοῦ, τῶν κακῶν
Οὐδεὶς ἐπλούτει. τῶν δ᾽ ἀγαθῶν ἦν τἀγαθά.

Τὰ

Τὰ τοῦ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ.

Καρίων οἰκέτης.
Χρεμύλος δεσπότης.
Πλοῦτος.
Χορὸς ἀγροίκων.
Βλεψίδημος.
Πενία.
Γυνὴ Χρεμύλου.
Δίκαιος ἀνήρ.
Ἕτερος, ἀνὴρ ἄδικος.
Συκοφάντης.
Γραῦς, ἢ φίλη τοῦ μειρακίου.
Νεανίας.
Ἑρμῆς.
Ἱερεὺς Διός.

Personæ Dramatis.

Carion servus.
Chremylus dominus.
Plutus.
Chorus rusticorum.
Blepsidemus.
Paupertas.
Uxor Chremyli.
Justus vir.
Alter, vir injustus.
Sycophanta.
Anus, sive amica juv.
Juvenis.
Mercurius.
Sacerdos Jovis.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ

ΠΛΟΥΤΟΣ.

Δράματος τοῦ πρώτου Σκηνὴ ἡ πρώτη.

ΚΑΡΙΩΝ, ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

Ὡς ἀργαλέον πρᾶγμ' ἐστὶν, ὦ Ζεῦ καὶ Θεοὶ,
Δοῦλον γενέσθαι παραφρονοῦντος δεσπότου;
Ἢν γὰρ τὰ βέλτιστ' ὁ θεράπων λέξας τύχῃ,
Δόξῃ δὲ μὴ δρᾶν ταῦτα τῷ κεκτημένῳ,
Μετέχειν ἀνάγκη τὸν θεράποντα τῶν κακῶν.

Τοῦ

ΣΧΟΛΙΑ Παλαιά.

1 Ὡς ἀργαλέον. | Ὁ θεράπων δυσφορεῖ τοῦ δεσπότου ἑπομένου τυφλῷ ἀνδρί· τὸ δὲ ὡς, πέπλεκται ἡ διάνοια ἐκ τοῦ θαυμαστοῦ καὶ σχετλιασμοῦ. τὰ γὰρ ὡς ἐπιῤῥήματα ἐπαμφοτερίζει, ἢ ἐνταῦθα εἴληπται, ἐπιτάσεως δηλωτικόν. ἀπαυδᾷ δὲ οὐ διὰ τὴν μάχην, ἀλλὰ διὰ τὸ ἐπαχθὲς τῶν δεσποτῶν. τὸ δὲ ἀργαλέον, χαλεπὸν, δύσκολον, δυσχερές. εἴρηται δὲ παρὰ τὸ ἄλγος, ἀλγαλέον καὶ κατὰ τροπὴν τοῦ λ εἰς ρ. ὡς ποδαλγία ποδαργία. ἢ ἔργον παρὰ τοῖς παλαιοῖς, τὸ δυσχερές. ἐκ τούτου παράγωγον ἀργαλέον ὡς ἀπὸ τοῦ ἔπω ἀπύω.

Ὦ Ζεῦ. | Τὸν Δία παρέλαβε κατ' ἐξοχὴν τῶν ἄλλων θεῶν, ὡς τὸ, Ζεὺς δ' ἐπεὶ οὖν Τρῶάς τε καὶ Ἕκτορα νηυσὶ πέλασσε. κἀκεῖ γὰρ τὸν Ἕκτορα ὀνομάζων, κατ' ἐξοχὴν παρείληφε.

2. Δοῦλον γενέσθαι. | Χαλεποῦ ὄντος φύσει τοῦ δουλεύειν, χαλεπώτερον γίνεται, ἐὰν καὶ ἀνοήτῳ τις δεσπότῃ ὑπηρετῇ.

Παραφρονοῦντος. | Ἤγουν μαινομένου, οὐκ εἰδότος τί δεῖ ποιεῖν, ἤτοι ἀνοηταίνοντος καὶ μωροῦ, παρὰ τὸ εἰκὸς φρονοῦντος. ἡ γὰρ παρὰ, ἐνταῦθα τὴν ἔξω σχέσιν δηλοῖ.

3. Λέξας

ARISTOPHANIS

PLUTUS.

Actus Primi Scena Prima.

CARIO, CHREMYLUS.

QUAM grave est, O Jupiter atque Dii!,
Servire desipienti domino?
Nam si fortè famulus optima dixerit,
Eadem autem agere hero non visum fuerit,
Mala cum illo participare famulum necesse est.

Corporis

ΣΧΟΛΙΑ.

3. Λέξας τύχῃ. | Περιφραστικῶς, ἀντὶ τοῦ λέξῃ.

4. Μὴ δρᾶν ταῦτα. | Οἱ γράφοντες ταυτὰ, οὐ καλῶς γράφουσιν. εὕρηται γὰρ ἐν πολλοῖς τῶν παλαιῶν ἀντιγράφων τὰ ταῦτα, καὶ ἔστι κρεῖττον ἐκείνου.

5. Μετέχειν ἀνάγκη. | Πρὸς τὸ ποιητικόν. Ἥμισυ γάρ τ' ἀρετῆς ἀποαίνυται εὐρύοπα Ζεὺς Ἀνέρος, εὖ τ' ἄν μιν κατὰ δούλιον ἦμαρ ἕλῃσι. τί γὰρ κακώτερον τοῦ τὰ ἐναντία ἑαυτῷ διαπράττεσθαί τινα, ἐν τῷ μὴ ποιεῖν ἃ βούλεται, καὶ τῆς τῶν ἄλλων ἀφροσύνης ἀνέχεσθαι;

Τῶν κακῶν. | Τῶν ἀφροσυνῶν ὧν ὁ δεσπότης ἔχει. ἤγουν τῶν πληγῶν ἃς τοῖς ἀπειθοῦσι τοῖς δεσπόταις ὀφείλονται. εἰώθασι δὲ οἱ Ἀττικοὶ τὰ ἄρθρα πλεονάζειν. ὥσπερ οὖν ἐν τῷ, τὰ βέλτιστα περισσὸν ἐστὶν Ἀττικῶς τὸ ἄρθρον, οὕτω κἀνταῦθα τὸ τῶν. καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς τὸ τὸ, ὡς ἐν τῷ τὸ ποῖον. τὸ δὲ ταῦτα τὸ δεύτερον, οὐκ ἔστιν ἀντὶ τοῦ ταύτῃ, ὡς οἴονταί τινες. ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ταῦτα πάλιν Ἀττικῶς.

Τοῦ σώματος γὰρ οὐκ ἐᾷ τὸν κύριον
Κρατεῖν ὁ δαίμων, ἀλλὰ τὸν ἐωνημένον.
Καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα. τῷ δὲ Λοξίᾳ,
Ὃς θεσπιῳδεῖ τρίποδος ἐκ χρυσηλάτου,
Μέμψιν δικαίαν μέμφομαι ταύτην, ὅτι
Ἰατρὸς

ΣΧΟΛΙΑ.

6. Τοῦ σώματος γάρ. | Οἷον αὐτὸν ἑαυτοῦ τὸν δοῦλον οὐκ ἐᾷ κρατεῖν. μάλιστα γὰρ κύριος τοῦ σώματος ἕκαστος αὐτὸς ἑαυτοῦ.

7. Τὸν ἐωνημένον. | Ἀντὶ τοῦ τὸν ὠνησάμενον ἀπὸ τοῦ ὠνοῦμαι. λέγουσι γὰρ διὰ τῆς αὐτῆς φωνῆς τὰς τοῦ ῥήματος κλίσεις. τοῦ δὲ ὀνόματος τὸ πληθυντικὸν οὐκ ἔστιν ὠνησάμενοι. διὸ μεταβαλόντες αὐτὸ ἐπὶ ἑτέραν φωνὴν πριάμενοι λέγουσιν Ἀττικοί. ἄλλως. διχῶς εὕρηται τὸ ἐώνημαι καὶ ἐπὶ τοῦ ἠγορακότος, καὶ ἐπὶ τοῦ ἠγορασμένου, καὶ ἐπὶ τοῦ μὲν ἠγορακότος ὡς ἐνταῦθα, ἐπὶ δὲ τοῦ ἠγορασμένου, ὡς παρὰ Σαννυρίωνι· Ἡ γὰρ Λαῒς ἀνδράποδον ἦν Καρικὸν ἐκ Σικελίας ἐωνημένον.

8. Καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα. | Καὶ ταῦτα μὲν δὴ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. ἔστι δὲ τὸ σχῆμα ἀποθετικὸν τῆς πρώτης διανοίας.

Τῷ δὲ Λοξίᾳ—Τῷ Ἀπόλλωνι. ἤτοι τῷ λοξὴν ἰὰν πέμποντι. λοξὰ γὰρ μαντεύεται ὁ Θεός. ἢ τῷ λοξὴν πορείαν ποιουμένῳ. ὁ αὐτὸς γάρ ἐστι τῷ ἡλίῳ.

9. Ὃς θεσπιῳδεῖ. | Ἐτραγικεύσατο τῇ φράσει. ἡ δὲ Πυθία ἐπὶ τρίποδος καθημένη χρησμῳδεῖ. καλεῖται δὲ τὸ μέρος ἐν ᾧ κάθηται, ὅλμος. ἄλλως, τρίποδι χρῆται ὁ Ἀπόλλων μαντευόμενος διὰ τοὺς τρεῖς καιροὺς τῶν πραγμάτων, ὡς τό, Ὃς ᾔδη τά τ' ἐόντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα. τινὲς δὲ οὕτω φασὶ κλήσασθαι τὸν Ἀπόλλωνα τὸν τρίποδα. ἁλιεῖς ἐν Μιλήτῳ τινὲς μισθῷ βόλον ἔρριπτον, ἵνα τὸ ἀναφερόμενον εἴη τοῦ ἀγοράσαντος τὸν βόλον. συμβέβηκε γοῦν ἀντὶ ἰχ- θύων τρίποδα χρυσοῦν περιλαβεῖν αὐτοὺς τῷ δικτύῳ. ἐφιλονείκουν οὖν περὶ αὐτοῦ, οἱ μὲν ἁλιεῖς ὡς ἰχθῦς πεπρακασιν, οὐ τρίποδα. οἱ δ' ἀγορά- σαντες ἔλεγον, ὡς πᾶν τὸ ὤνιον, καὶ πᾶν ὅτι τύχοι ὠνήσαντο. οὕτως οὖν αὐτῶν φιλονεικούντων, ἔδοξεν ἐρωτῆσαι τὸν Ἀπόλλωνα. ὁ δὲ ἀνεῖλεν αὐ- τοῖς ταῦτα· Ἔκγονε Μιλήτου, τρίποδος πέρι Φοῖβον ἐρωτᾷς, Ὃς σοφίῃ πάντων πρῶτος, τούτῳ τρίποδα δῶς. προσήγαγον οὖν αὐτὸν τοῖς ἑπτὰ σοφοῖς. ἕκαστος δὲ τούτων παρῃτεῖτο σοφὸς εἶναι. διόπερ ἐγνώ- κασιν ὡς σοφωτέρῳ πάντων, ἀναθεῖναι αὐτὸν τῷ Ἀπόλλωνι. ὅθεν φα- σὶν ἐσχηκέναι αὐτὸν τὸν τρίποδα. ἡ δὲ λέξις ἐτυμολόγηται ἢ παρὰ τὸ θεοπεδωδεῖν, ἢ παρὰ τὸ τὴν θεόμαντιν ἐκεῖ τὰς μαντείας ἄγειν. χρυ- σοῦς δέ ἐστιν ὁ τρίπους, ὅτι τιμία ἡ ὕλη. καὶ οἱ ᾀδόμενοι χρησμοὶ τί-

μιοι

Corporis enim proprii non permittit domino
Imperium habere sors, sed ei qui eum mercatus est.
Atque hæc se ita habent. de Apolline autem,
Qui ex aureo Tripode vaticinatur,
Justam hanc querelam profero, nempe quod,
Medicus

ΣΧΟΛΙΑ.

μιοι. καὶ τὰ μὲν περὶ τοῦ Πυθίου τρίποδος διαφόρως ἱστορούμενα, ἐν τοῖς Πινδάρου ὕμνοις εὐκαίρως ἡμῖν διείληπται. ὃν δὲ τρόπον τὸ ἐν Δελφοῖς εὑρέθη μαντεῖον, Διόδωρος ἐν τῷ ἑκκαιδεκάτῳ τῆς ἱστοριῶν βιβλιοθήκης οὕτω πως φησιν. ὄντος γὰρ χάσματος ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ καθ' ὃν ἦν τὸ ἄδυτον, καὶ περὶ τοῦτον γενομένων αἰγῶν, διὰ τὸ μήπω κατοικεῖσθαι τοὺς Δελφοὺς, ἀεὶ τῷ χάσματι τὴν προσιοῦσαν καὶ προσβλέψασαν αὐτῷ σκιρτᾷν θαυμαστῶς, καὶ προΐεσθαι φωνὴν διάφορον. τὸν δὲ ποιμένα θαυμάσαι καὶ προσελθόντα τῷ χάσματι ταυτὸ παθεῖν ταῖς αἰξὶ καὶ προλέγειν τὰ μέλλοντα. τῆς δὲ φήμης διαδοθείσης, πλείους ἀπαντᾷν ἐπὶ τοῦτον τὸν τόπον· καὶ τοὺς πλησιάζοντας ἐνθουσιάζειν. δι' ἃς αἰτίας, νομισθῆναι τῆς γῆς εἶναι τὸ χρηστήριον. καὶ πολλῶν ἀφανιζομένων διὰ τὸν ἐνθουσιασμὸν, προφῆτιν μίαν καταστῆσαι. ταύτῃ δὲ κατασκευασθῆναι μηχανὴν, ἐφ' ἣν ἀναβαίνουσαν ἀσφαλῶς μαντεύεσθαι, ἔχουσαν τρεῖς βάσεις, ἀφ' ὧν αὐτὴν τρίποδα κληθῆναι, θεσπιῳδεῖν δὲ τὸ ἀρχαῖον παρθένον λέγεται διὰ τὸ ἁγνόν. ὕστερον δὲ, Ἐχεκράτη τῆς χρησμολογούσης ἐρασθῆναι διὰ τὸ κάλλος, καὶ συναρπάσαντα βιάσασθαι. διὸ νομοθετῆσαι τοὺς Δελφοὺς γυναῖκα πεντήκοντα ἐτῶν παρθενικῇ σκευῇ χρηστηριάζειν καθάπερ ὑπόμνημά τι τῆς παλαιᾶς προφήτιδος.

10, 11. Ὅτι ἰατρὸς ὢν καὶ μάντις. | Τῶν δυοῖν ἀρετῶν τοῦ θεοῦ μέμνηται κατὰ τὸ παρόν. θεσπεσίας τε καὶ τῆς κατὰ τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμης. εὐκαίρως δὲ τούτων τὴν μνήμην ἐποιήσατο. ἰατρικῆς μὲν ὅτι ἀνίατον ἔπεμψε τὸν δεσπότην, καὶ τὴν μὴ προσοῦσαν περιῆψε μελαγχολίαν. θεσπεσίας δὲ, διὰ τὸ προσεχὲς τῆς ἐκεῖθεν ἐξόδου. τριῶν δὲ οὐσῶν τεχνῶν, ὧν μετεῖχεν ὁ θεὸς, νῦν μέμνηται μαντείας καὶ ἰατρικῆς. παρῆκε δὲ τὴν μουσικὴν ὡς ἐπὶ τοῦ παρόντος μὴ χρείαν αὐτῆς ἔχων. ἢ διὰ τοῦ σοφὸς, τὴν μουσικὴν αἰνίττεται. πρὸς τὸ χαρίεν οὖν διαβάλλει τὸν θεὸν, ὅτι τῶν ἄλλων ἰατρὸς ὢν, οὐκ ἰάτρευσεν αὐτόν. ἐξέπεμψε δὲ πρὸς τούτῳ, καὶ τῆς προσούσης αὐτῷ συνέσεώς τε καὶ σοφίας ἀπεστέρησεν ἐνταράξας διὰ τῆς μαντείας. τοῦτο οὖν ἔοικε λέγειν, ὅτι διὰ τῶν ἑαυτοῦ ἀρετῶν μᾶλλον ἔβλαψε τὸν δεσπότην, ἤπερ ὠφέλησεν. καὶ διὰ μὲν τῆς μαντείας ἐτάραξεν. διὰ δὲ

Ἰατρὸς ὢν καὶ μάντις, ὥς φασι, σοφὸς,
Μελαγχολῶντ᾽ ἀπέπεμψέ μου τὸν δεσπότην.
Ὅς τις ἀκολουθεῖ κατόπιν ἀνθρώπου τυφλοῦ,
(Τοὐναντίον δρῶν, ἢ προσῆκ᾽ αὐτῷ ποιεῖν.
Οἱ γὰρ βλέποντες τοῖς τυφλοῖς ἡγούμεθα.
Οὗτος δ᾽ ἀκολουθεῖ, κἀμὲ προσβιάζεται)
Καὶ ταῦτ᾽ ἀποκρινομένου τὸ παράπαν, οὐδὲ γρύ.
Ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ ἔσθ᾽ ὅπως σιγήσομαι.
Ἢν μὴ φράσῃς, ὅτι τῷδ᾽ ἀκολουθοῦμέν ποτε,
Ὦ δέσποτ᾽· ἀλλά σοι παρέξω πράγματα.
Οὐ γάρ με τυπτήσεις, στέφανον ἔχοντά γε.
Χρ. Μὰ Δί᾽, ἀλλ᾽ ἀφελὼν τὸν στέφανον, ἢν λυπῇς τί με,
Ἵνα μᾶλλον ἀλγῇς. Καρ. Λῆρος· οὐ γὰρ παύσομαι
Πρὶν ἂν φράσῃς μοι, τίς ποτ᾽ ἐστὶν οὑτοσί.

Εὔνους

ΣΧΟΛΙΑ,

τῆς ἰατρικῆς, μελαγχολᾶν ἐποίησεν. διὰ δὲ τῆς σοφίας ὅ ἐστι τῆς φρονήσεως καὶ τὸ φρονεῖν αὐτὸν ἀφείλετο.

12. Μελαγχολῶντα. | Χολᾶν παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς τὸ μαίνεσθαι, παρὰ δὲ τοῖς κοινοῖς τὸ θυμοῦσθαι.

15. Οἱ γὰρ βλέποντες. | Τὸ εὔηθες καὶ μανικὸν κατηγορεῖ τοῦ δεσπότου, ἐκ τοῦ παράπαν ἐναντίου, ἡγεῖσθαι γὰρ προσήκει, οὐχ ἕπεσθαι τυφλῷ.

Ἡγούμεθα. | Ἡγοῦμαι τὸ προοδοποιῶ πρὸς δοτικὴν ἀποδιδόμενον δοκεῖ κατὰ τὴν σύνταξιν ἐλλειπῶς ἔχειν. εἰ γὰρ κατὰ τὸ πλῆρες λεχθείη, γενικῇ ἂν καὶ αὐτὸ συνταχθείη. οἷον, ἡγοῦμαί σοι τῆς ὁδοῦ.

16. Κἀμὲ προσβιάζεται. | Ἤγει σὺν τῷ ἀκολουθεῖν αὐτὸν τῷ τυφλῷ, καί με τοῦτο ποιεῖν ἀναγκάζει.

17. Οὐδὲ γρύ. | Βραχύ. ἔστι δὲ ὄνυχος ῥύπος. τινὲς δὲ παρὰ τὸν γρυλλισμὸν, τουτέστι τὴν φωνὴν τοῦ χοίρου. ἢ εἶδος μικροῦ νομίσματος. γρὺ γὰρ τὸ μικρὸν καὶ βραχύτατον. ὅθεν καὶ γρύτη, τὰ λεπτὰ σκεύη. καὶ γρυτοπώλης, ὅπερ οὐκ εἴρηται παρὰ τοῖς παλαιοῖς. ἀλλ᾽ ἀντὶ τούτου, ῥωποπώλης καὶ γρυτάριος· κέχρηται δὲ τῇ λέξει, ἐπιτείνων τὸ στε-

γανὸν

Medicus cum sit & vates, ut aiunt, peritus,
Delirantem tamen dimisit à se herum meum.
Quippe qui sequatur à tergo hominem cæcum,
(Secus omnino faciens quam facere eum convenit.
Nam qui videmus cæcis solemus præire,
Ille autem sequitur, nec non me etiam secum adigit)
Præsertim respondentem nihil omnino, ne gry quidem.
Ego igitur profectò silere non potero.
Nisi mihi dixeris, quamobrem hunc sequimur,
Here: at tibi molestiam exhibebo.
Non enim me verberabis cùm sertum geram.
Chr. Non per Jovem, sed detracto serto, siquid mihi molestus sis,
Quo magis doleas. *Car.* Nugæ! non enim desinam
Priusquam mihi dixeris quisnam hic siet

Bono

Σ Χ Ο Λ Ι Α.

γαιὸν τῆς ἀποκρίσεως ἀπὸ τοῦ πρὸς τοὺς ὄνυχας ῥύπου, ὃς μικρὸς καὶ εὐτελής. ὅταν δὲ θέλωμεν ἐκφαυλίσαι τινὰ, φαμὲν οὐδὲ γρῦ φθέγγεσθαι, ἀντὶ τοῦ, οὐδὲ τὸ τυχόν. οὐδὲ γὰρ ἔχει τινὰ σύστασιν ὁ τοῦ ὄνυχος ῥύπος πλὴν ὅσον ἀπὸ τῆς θέας μόνον δοκεῖ τι.

21. Οὐ γάρ με τυπτήσεις. | Ἔθος γὰρ εἰς θεοὺς ἀπιόντα στεφανοῦσθαι, καὶ ἀνεύθυνον εἶναι. πρὸς τὸ ἔθος οὖν ἀνακομιζόμενοι ἐκ τοῦ μαντείου ἐστεφανηφόρουν. ἄλλως. ἡ στεφανηφορία τοῖς εἰς θεὸν ἀπιοῦσι δούλοις τε καὶ ἐλευθέροις ἰσοτίμως ἐδίδοτο, οὐδὲν πλεονεκτήματος τεκμήριον ἐλευθέροις δωρουμένη. οὐδὲ μὴν δούλοις ὀνειδίζουσα τὸ τῆς τύχης ὑποδεές. ἔπαιξε δὲ ἅμα χαριέντως καὶ δυσωπικῶς ὁ Καρίων. καὶ ὡς στέφανον ἔχων παῤῥησιάζεται καὶ τοῦτό φησι. τὸ δὲ τυπτήσεις, Ἀττικόν ἐστιν ἀπὸ τοῦ τυπτέω ἀχρήστου θέματος.

23. Λῆρος. οὐ γὰρ παύσομαι. | Εἰ μὲν ἐμφανῶς τὸ λῆρος πρὸς τὴν δεσπότην εἶπεν ἀντὶ τοῦ βαττολογία, νοήσεις. εἰ δὲ εἰς τὸ οὐ γὰρ παύσομαι πρὶν ἂν φράσῃς μοι, εἰς ἐπήκοον αὐτοῦ εἶπεν. τὸ δὲ λῆρος καθ' ἑαυτὸ, οὕτως εἴποις· λῆρος καὶ φλύαρος εἶ, ταῦτα λέγων. τινὲς δέ φασιν ἐσχηματισμένως εἰρῆσθαι, ἀντὶ τοῦ λῆρος, ἤγουν μαντικός.

25. Πάνυ

Εὔνους γὰρ ὤν σοι πυνθάνομαι πάνυ σφόδρα.

Χρ. Ἀλλ' οὐ σε κρύψω. τῶν ἐμῶν γὰρ οἰκετῶν
Πιστότατον ἡγοῦμαί σε καὶ κλεπτίστατον.
Ἐγὼ θεοσεβὴς καὶ δίκαιος ὢν ἀνὴρ,
Κακῶς ἔπραττον καὶ πένης ἦν. Καρ. Οἶδά τοι.

Χρ. Ἕτεροι δ' ἐπλούτουν, ἱερόσυλοι, ῥήτορες,
Καὶ συκοφάνται, καὶ πονηροί. Καρ. Πείθομαι.

Χρ. Ἐπερησόμενος οὖν ᾤχόμην ὡς τὸν θεόν.
Τὸν ἐμὸν μὲν αὐτοῦ τοῦ ταλαιπώρου σχεδὸν
Ἤδη νομίζων ἐκτετοξεῦσθαι βίον.
Τὸν δ' υἱὸν, ὅσπερ ὢν μόνος μοι τυγχάνει,
Πευσόμενος εἰ χρὴ μεταβαλόντα τοὺς τρόπους,
Εἶναι πανοῦργον, ἄδικον, ὑγιὲς μηδὲ ἕν.

τῷ Ὡς

ΣΧΟΛΙΑ.

25. Πάνυ σφόδρα. | Ὅτι σύνηθες Ἀττικοῖς παράλληλα τιθέναι τὰ ἰσοδυναμοῦντα, δηλοῦται δὲ ἕν τι ἐξ ἀμφοτέρων. οὕτως ἔχει καὶ τὸ, τυχὸν ἴσως. ἄλλως. εἶπε ἀμφότερα καὶ τὸ πάνυ καὶ τὸ σφόδρα δηλῶν τὴν ὑπερβολὴν τῆς εὐνοίας. τὸ δὲ πυνθάνομαι, τὸ ἐρωτῶ καὶ τὸ ἀκούω. ὧν τὸ μὲν πρὸς γενικὴν συντάσσεται, τὸ δὲ ἀκούω πρὸς ἀπαρέμφατον ἢ πρὸς αἰτιατικήν.

27. Κλεπτίστατον. | Τὸ σχῆμα παρ' ὑπόνοιαν. ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν εὐνούστατον, παίζων κωμικῶς ἅμα καὶ χαριεντιζόμενος διὰ τὸ τῆς κωμῳδίας μειδιαστικόν. ἅμα δὲ καὶ τὴν οἰκέτην ποιεῖ ἀποδοχῆς τε τυγχάνοντα, καὶ χλεύης ἐκ τοῦ δεσπότου, ἦν γὰρ ἐλπὶς, συμφώνως τῷ πρώτῳ λεχθήσεσθαι τὸ δεύτερον, ἢ ἀντὶ τοῦ κερδαλέον καὶ συνετόν. Ὅμηρος Κλέπτε νόῳ. ἀντὶ παραλογίζου. εἰώθαμεν δὲ καὶ ἐν τῇ κοινῇ συνηθείᾳ κλέπτην τὸν φρόνιμον λέγειν. ἢ μυστηριακώτατον. τὰ γὰρ μυστήρια κρυφίως γίνονται. ἄλλως. δέον οὕτως εἰπεῖν πιστότατον ἡγοῦμαί σε καὶ εὐνούστατον, ὁ δὲ παρ' ὑπόνοιαν κλεπτίστατον εἶπεν. ἀεὶ γὰρ οἱ δοῦλοι λάθρα τὰ τῶν δεσποτῶν ὑφαιροῦνται.

28. Καὶ δίκαιος ὢν ἀνήρ. | Ἕπεται τῷ θεοσεβεῖ τὸ δίκαιον εἶναι, γνώρισμα γὰρ αὐτοῦ τοῦτο. ὁ γὰρ θεοσεβὴς ἃ τῷ θεῷ ἐστὶ φίλα, ταῦτα πράττει.

30. Ἱερόσυλοι, ῥήτορες. | Τινὲς οὐ στίζουσιν εἰς τὸ ἱερόσυλοι, καὶ ῥήτορες γὰρ ὡς φαῦλοι διεβάλλοντο διὸ εἶπεν, ἱερόσυλοι ῥήτορες.

31. Καὶ

Bono enim omnino in te animo hoc rogo.
Chr. At non te celabo; è ſervis enim meis
Ut fideliſſimum te ita nebulonem quàm tectum credo.
Ego qui frequens Deorum cultor & juſtus fuerim,
Afflictam egi vitam & pauper fui. *Car.* Novi.
Chr. Alii autem diteſcebant, ſacrilegi, rabulæ,
Etiam ſycophantæ, & homines nequam. *Car.* Credo.
Chr. Sciſcitaturus itaque adivi Deum.
Meam ipſius quidem miſeri prope
Jam exhauſtam putans vitam;
De filio autem (qui mihi unicus eſt)
Percontaturus, an, mutatis moribus, oporteat
Vafrum ipſum fieri, injuſtum, nec quicquam integri;
Utpote

ΣΧΟΛΙΑ.

31. Καὶ συκοφάνται. | Λοιμοῦ γενομένου ἐν τῇ Ἀττικῇ, ὅτι λάθρα τὰς συκᾶς τὰς ἀφιερωμένας τοῖς θεοῖς ἐκαρποῦντο, μετὰ δὲ ταῦτα εὐθηνίας γενομένης, κατηγόρουν τούτων τινὲς, καὶ ἐκεῖθεν συκοφάνται λέγονται. ἄλλως. ἀπείρητο Ἀθήνησι μὴ ἐξάγειν ἐντεῦθεν ἀλλοσέ που σῦκα. βουλομένων οὖν τινῶν ἐξενεγκεῖν, ἱστάμενοι ἐν ταῖς τῶν πυλῶν ἐξόδοις ἄνδρες πανοῦργοι τὸ τούτων ἐξήλεγχον τέχνασμα, περὶ ὃ τὴν ἐξαγωγὴν ἐποίουν. ἐκαλοῦντο οὖν συκοφάνται, ὡς τὰ σῦκα φαίνοντες. ἐπεκράτησεν οὖν ἐξ ἐκείνου τοὔνομα πρὸς πάντας τοὺς πανούργους.

32. Ἐπερησόμενος οὖν. | Ἐπερωτήσων τὸν Ἀπόλλωνα. ὡς τὸν θεὸν δὲ, πρὸς τὸν θεόν. τὸ δὲ ἑξῆς ᾠχόμην οὖν πρὸς τὸν θεὸν, ἐπερησόμενος, καὶ ἐρωτήσων, νομίζων τὸν βίον μὲν ἐμοῦ αὐτοῦ τοῦ ταλαιπώρου σχεδὸν ἄντικρυς ἐκτετοξεῦσθαι καὶ κεκενῶσθαι, πευσόμενος δὲ καὶ ἐρωτήσων εἰ χρὴ μεταβαλόντα τοὺς τρόπους τὸν υἱὸν, ὃς μόνος μοι τυγχάνει.

33. Τὸν ἐμὸν μὲν αὐτοῦ. | Ἀντὶ τοῦ ἐμοῦ αὐτοῦ, Ἀττικῶς.

Τοῦ ταλαιπώρου. | Τοῦ τλητικοῦ ἢ τοῦ τετληκότος. ταλαίπωρος δὲ παρὰ τὸ τλῆναι τὸν πῶρον ὅ ἐστιν πένθος. ὅτι δὲ πῶρος πένθος ἐστὶ, καὶ Ἀντίμαχός φησι· Πῶρός τοι ἀλόχοισι καὶ οἷς τεκέεσσιν ἕκαστος.

34. Ἐκτετοξεῦσθαι. | Τετελειῶσθαι, ἀνηλῶσθαι, ἐκ μεταφορᾶς τῶν τοξευόντων, ὅταν τὴν φαρέτραν κενώσωσιν.

37. Εἶναι πανοῦργον, ἄδικον, μηδὲν ὑγιές. | Ὁ γὰρ ἄδικος, καὶ ἅρπαξ, οὐχ ὑγιαίνει τῇ ψυχῇ. ὡς νομίσας τοῦτο αὐτὸ συμφέρειν ἐν
τῷ

Ὡς τῷ βίῳ τοῦτ' αὐτὸ νομίσας ξυμφέρειν.

Καρ. Τί δῆθ' ὁ Φοῖβος ἔλακεν ἐκ τῶν στεμμάτων;

Χρ. Πεύσει. σαφῶς γὰρ ὁ θεὸς εἶπέ μοι τοδί·
Ὅτῳ ξυναντήσαιμι πρῶτον ἐξιὼν,
Ἐκέλευσε τούτου μὴ μεθίεσθαί μ' ἔτι,
Πείθειν δ' ἐμαυτῷ ξυνακολουθεῖν οἴκαδε.

Καρ. Καὶ τῷ ξυναντᾷς δῆτα πρώτῳ; Χρ. Τουτῳί.

Καρ. Εἶτ' οὐ ξυνίης τὴν ἐπίνοιαν τοῦ θεοῦ,
Φράζουσαν, ὦ σκαιότατέ, σοι σαφέστατα,
Ἀσκεῖν τὸν υἱὸν τὸν ἐπιχώριον τρόπον;

Χρ. Τῷ τοῦτο κρίνεις; Καρ. Δηλονότι καὶ τυφλῷ

Γνῶναι

ΣΧΟΛΙΑ.

τῷ παρόντι βίῳ. εἶπε δὲ τὸ πευσόμενος κατ' ἐπανάληψιν. ἐπειδὴ ἐπερησόμενος προειπὼν, ἔθηκε διὰ μέσου τὸν ἐμὸν μὲν, μέχρι τοῦ, βίον.

39. Ἔλακεν ἐκ τῶν στεμμάτων. | Τραγικώτερον ἀπεφήνατο | προσδιασύρων ὥς φασιν Εὐριπίδην. ὁ δὲ νοῦς, τί ἐφθέγξατο ἐκ τῶν στεφάνων τῆς προφήτιδος; ἐστεφανηφόρει γὰρ ἡ Πυθία. ἐπεὶ οἱ τρίποδες δάφνῃ ἦσαν ἐστεμμένοι. τὸ δὲ ἐκ τῶν στεμμάτων, ἐπεὶ οἱ μαντευόμενοι, ἐγγράφῳ ἀνακοινώσει πρὸς τὸν θεὸν τὰς πεύσεις ἐποιοῦντο, γράφοντες ἐν πυκτίῳ τὸ κατὰ προαίρεσιν αὐτοῖς κείμενον. στεφάνῳ τε ἀμφιστάντες ἁβρῷ τῇ μαντιπόλῳ ἐχειροτόνουν. ὁ δὲ ἐντυχὼν σύμφωνον τὴν ἀπόκρισιν τοῖς προτεινομένοις ἐποιεῖτο. οἱ δὲ ὅτι ἐν μέσῳ τῶν στεφάνων καθημένη ἔλεγεν ἡ Πυθία. ἢ ὅτι στεφάνην ἔστεπτο ὁ τρίπους ἐφ' οὗ καθῆστο ἡ Πυθία. καὶ ἀλλαχοῦ. Ἴαχεν ἀστοῖσι διὰ τριπόδων ἐριτίμων. ἄλλως. στέφανοι ἐπὶ τοῦ τρίποδος ἔκειντο, οὓς ἡ Πυθία ἐν τῇ κεφαλῇ φοροῦσα ἐμαντεύετο. ἦν δὲ ἡ Πυθία γυνὴ ἥτις, ὥς φασιν, ἐπικαθημένη τῷ τρίποδι τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ διαιροῦσα σκέλη πονηρὸν κάτωθεν ἀναδιδόμενον πνεῦμα διὰ τῶν γεννητικῶν ἐδέχετο μορίων, καὶ οὕτω μανίας πληρουμένη, καὶ τὰς τρίχας λύουσα, καὶ ἀφρὸν ἐκ τοῦ στόματος ἀποπέμπουσα, καὶ τἄλλα πάντα ποιοῦσα, ὅσα οἱ μαινόμενοι ποιεῖν εἰώθασιν, τὰ τῆς μαντείας, ἢ μᾶλλον μανίας, ἐφθέγγετο ῥήματα. ἢ καὶ δαίμων τις ἦν οὕτω καλούμενος Πύθων ἀφ' οὗ ἡ Πυθία παρωνομάζετο.

Utpote qui putem hoc ad vitam apprime utile.

Car. Quid ergo Phœbus è laureis fertis sonuit?

Chr. Audies; disertè enim mihi hoc dixit Deus:
Cuicunque primùm occurrerem, foribus egressus,
Hunc jussit ut non dimitterem,
Sed persuaderem ut me comitaretur domum.

Car. Et huic ergo scilicet primum occurristi? *Chr.* Ipsi huic.

Car. An non ergo intellêxti mentem Dei,
Quæ tibi (O tu perquam læve!) apertissimè dixit,
Ut filium indigenarum more institueres?

Chr. Unde istud conjicis? *Car.* Hoc sc. vel cœcus
Videre

ΣΧΟΛΙΑ.

ζετο. ἢ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀπόλλων Πύθιος ὀνομαζόμενος, διὰ τὸ τοῖς πυνθανομένοις χρησμοὺς διδόναι περὶ ὧν ἂν βούλοιντο.

40. Πεύσει. | Οἱ Ἀττικοὶ τὰ τῶν παθητικῶν χρόνων δεύτερα πρόσωπα, ἀεὶ διὰ διφθόγγου γράφουσιν, ὡς καὶ ἐνταῦθα, καὶ ἐν ταῖς ἑξῆς εὑρήσεις. οὗτος γὰρ εἴπερ τις, τῇ Ἀττικῇ διαλέκτῳ χρῆται. ἡ δὲ κοινὴ διάλεκτος μόνον, τὸ βούλει, καὶ ὄψει, καὶ οἴει τὰ ἐνεργητικὰ μὴ ἐν χρήσει εὑροῦσα, τῇ Ἀττικῇ ἑπομένη συνηθείᾳ ἀεὶ διὰ διφθόγγου τὰ τρία ταῦτα ἐκφέρει. ἀπαγορευτικοῦ δὲ ἢ αἰτιολογικοῦ μορίου τεθέντος, οἱ Ἀττικοὶ οὐχ οὕτω τὰ δεύτερα πρόσωπα ἐκφέρουσιν ὡς εἴρηται, ἀλλ' ὑποτακτικῶς.

42. Μὴ μεθίεσθαί μ' ἔτι. | Τὸ μεθίημι ἐνεργητικῶς πρὸς αἰτιατικὴν συντάσσεται, ὡς Συνέσιος· Μεθῆκε τὸ πηδάλιον ἐκ τῶν χειρῶν. παθητικῶς δὲ πρὸς γενικὴν ὡς ἐνταῦθα.

47. Τὸν ἐπιχώριον τρόπον. | Κατὰ τὴν ἐπιχώριον πολιτείαν τῶν Ἀθηναίων. αἰνίττεται δὲ, τὸ τῆς πολιτείας ἰταμόν τε καὶ δυσκίνητον διδάσκειν.

48. Καὶ τυφλῷ. | Ἤτοι πρὸς τὸν πλοῦτον αἰνιττόμενος, ἢ τὸν πηρὸν τῷ νῷ. νοῦς γὰρ ὁρᾷ, καὶ νοῦς ἀκούει, καὶ καθάπερ ὁ τυφλὸς τὴν πορείαν εὐθεῖαν οὐ ποιεῖται. πρὸς τὸ Ὁμηρικὸν δέ· Καί κ' ἀλαός τοι ξεῖνε διακρίνειε τὸ σῆμα. τυφλῷ δὲ οὐχὶ ὀφθαλμοὺς, ἀλλὰ τὴν καρδίαν, τουτέστιν ἀνοήτῳ. παροιμία δ' ἐστὶ, Τυφλῷ δῆλα τὰ μαρτύρια. τὸ δὲ ἑξῆς, ὅτι σφόδρα ἐστὶ τοῦτο συμφέρον, τὸ μηδὲν ὑγιὲς ἀσκεῖν. ἄλλως. παροιμία ἐστὶ τῷ τυφλῷ δῆλον ἐπὶ τῶν πάνυ σαφεστάτων λεγομένη.

Γνῶναι δοκεῖ τουτ'. ὡς σφόδρ' ἐστὶ συμφέρον
Τὸ μηδὲν ἀσκεῖν ὑγιὲς ἐν τῷ νῦν χρόνῳ.
Χρ. Οὐκ ἔσθ' ὅπως ὁ χρησμὸς εἰς τουτὶ ῥέπει,
Ἀλλ' εἰς ἕτερόν τι μεῖζον. ἢν δ' ἡμῖν φράσῃ,
Ὅς τίς ποτ' ἐστὶν οὑτοσὶ, καὶ τοῦ χάριν,
Καὶ τοῦ δεόμενος ἦλθε μετὰ νῶν ἐνθαδὶ,
Πυθοίμεθ' ἂν τὸν χρησμὸν ἡμῶν, ὅ τι νοεῖ.
Καρ. Ἄγε δὴ σὺ, πρότερον σαυτὸν ὅς τις εἶ, φράσον,
Ἢ τἀπὶ τούτοις δρῶ. Χρ. Λέγειν χρὴ ταχὺ πάνυ.

ἘΓΩ'

ΣΧΟΛΙΑ.

γενομένη, τὰ γὰρ τοῖς τυφλοῖς τοῖς βλέπουσι σαφέστατα σφόδρα. λέγει δὲ ὡς ὁ κελεύσας σε τυφλῷ ἀνδρὶ ἐπακολουθεῖν δῆλόν σοι ἐντεῦθεν καθίστησιν, ὡς καὶ τυφλὸς ἂν γνοίη τοῦτο, ὡς ὃ πάντες μετέρχονται, τοῦτο δεῖ καὶ τὸν σὸν υἱὸν μετελθεῖν. ἢ ὅτι ἐπειδὴ πάντες τὴν ἄδικον πολιτείαν μετέρχονται, εἶπέ σοι ὁ Ἀπόλλων, ὡς ᾧ ἂν ἐντύχοις πάντως τοιοῦτος ἔσται. καὶ ἀκολούθει αὐτῷ, ἤγουν τὴν αὐτὴν αὐτῷ καὶ σὺ μετέρχου ὁδόν.

51. Ῥέπει. | Φέρεται, ἀποβλέπει, ἐκ μεταφορᾶς τοῦ ζυγοῦ.

55. Τὸν χρησμὸν ἡμῶν ὅ, τι νοεῖ. | Καὶ Πλάτων τὸν νόμον ἡ.

Τὸν

ΔΡΑ.

Videre potest, quàm conducat maxime
Nihil integri colere, ut nunc sunt hominum mores
Chr. Fieri non potest ut in hoc propendeat oraculum,
Sed in aliud quiddam majus. Quod si nobis dixerit
Hic, quisnam demum sit, & qua de causa,
Cujusve rei indigens huc nobiscum venerit,
Tum forte oraculum illud nostrum quid sibi vult, comperiemus.
Car. Age ergo, tu primum eloquere, qui sis,
Aut quæ sequuntur, dum faciam expecta. *Chr.* Dicto opus est sine mora

EGO

ΣΧΟΛΙΑ.

Τὸν δὲ νόμον ἡμῶν ὅ, τι νοεῖ περὶ τὰ τοιαῦτα, οὐδέν με ἐξετάζειν δεῖ.

57. Ἢ τἀπὶ τούτοις. | Τὰ ἐπὶ τῇ ἀπειλῇ. καὶ γὰρ ἡ πεῦσις αὕτη ἀπειλητική. λέγειν οὖν βέλτιόν σοι ἐστὶν ἐξειπεῖν λόγῳ πεισθέντα ἢ βιασθέντα. ἢ ὡς μὴ λέγοντός σου, βίαιόν τι διαπράξομαι. ἄλλως.

Ἢ τἀπὶ τούτοις. | Ἤγουν τὰ ἀκόλουθα τοῖς μὴ ἐθέλουσιν ἑαυτοὺς ἐκφαίνειν, τὰ δὲ ἐστὶ, πληγαὶ καὶ τραύματα.

Λέγειν χρή. | Τὸ λέγειν, ἐπὶ τοῦ προφορικοῦ λόγου λέγεται, καὶ ἀπὸ τούτου ἐπὶ τοῦ ὀνομάζειν καὶ ἐπὶ τοῦ φράζειν.

63. Δέχου

ACTUS

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΩΤΟΥ

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΠΛΟΥΤΟΣ, ΚΑΡΙΩΝ, ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

Ἐγὼ μὲν οἰμώζειν λέγω σοι. Καρ. Μανθάνεις,
Ὅς φησιν εἶναι; Χρ. Σοὶ λέγει τοῦτ', οὐκ ἐμοί.
Σκαιῶς γὰρ αὐτοῦ καὶ χαλεπῶς ἐκπυνθάνει.
Ἀλλ' εἴ τι χαίρεις ἀνδρὸς εὐόρκου τρόποις,
Ἐμοὶ φράσον. Πλ. Κλάειν ἔγω γέ σοι λέγω.
Καρ. Δέχου τὸν ἄνδρα, καὶ τὸν ὄρνιν τοῦ θεοῦ.
Χρ. Οὔτοι μὰ τὴν Δήμητρα χαιρήσεις ἔτι·
Εἰ μὴ φράσεις γὰρ, ἀπό σ' ὀλῶ κακὸν κακῶς.
Πλ. Ὦ τᾶν ἀπαλλάχθητον ἀπ' ἐμοῦ. Χρ. Πώμαλα.
Καρ. Καὶ μὴν ὃ λέγω, βέλτιστόν ἐστι, δέσποτα.
Ἀπολῶ

ΣΧΟΛΙΑ.

63. Δέχου τὸν ἄνδρα, καὶ τὸν ὄρνιν. | Τὴν κληδόνα, τὴν μαντείαν καὶ τὸ σύμβολον. οὕτως ὁ Ῥόδιος Ἀπολλώνιος· Μὴ δ' ὄρνις ἀεικελίη πέλει νηΐ. κοινῶς γὰρ πᾶν σύμβολον ἐκφευκτικὸν ἢ προτρεπτικὸν, ὄρνιν καλοῦσιν. ὄρνις, ἐπιφώνησις, πταρμὸς, καὶ τὰ ὅμοια. ὡς αὐτὸς ἐν ὄρνισι δεδήλωκεν. ἄλλως. τὴν μαντείαν τοῦ Ἀπόλλωνος ὄρνιν λέγει. ἐπειδήπερ οἱ παλαιοὶ, οὐ μόνον διὰ τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ δι' ὀρνίθων ἐμαντεύοντο. καὶ ὅτι οἱ παλαιοὶ πᾶν τὸ ἐπὶ σημείῳ καὶ τεκμηρίῳ τινὶ παραλαμβανόμενον ὄρνιν ἐκάλουν ἀπὸ μεταφορᾶς καὶ τὸ μάντευμα καὶ τὸ σύμβολον.

64. Μὰ τὴν Δήμητρα. | Εἰκότως ταύτην εἰς ὅρκον λαμβάνει ὡς γεωργός. ἡ γὰρ Δημήτηρ τῆς γῆς ἔφορος.

66. Ὦ

ACTUS PRIMI
SCENA SECUNDA.

PLUTUS, CARIO, CHREMYLUS.

EGO quidem te jubeo male perire. *Car.* Intelligis, Quem se dicit esse? *Chr.* Tibi hoc dicit, non mihi.
Invenustè enim & acerbè eum interrogas.
At si quid hominis probi moribus delectaris,
Mihi dicito. *Plut.* Abire te hinc in malam crucem dico.
Car. Habe tibi virum, atque augurium Dei.
Chr. Neutiquam per Cererem gaudebis:
Nisi enim mihi dixeris, misere te malum perdam.
Plut. Abscedite à me obsecro, amici. *Chr.* Minime gentium.
Car. Profecto, quod ego dico factu optimum est, here,

ΣΧΟΛΙΑ.

66. Ὦ τᾶν. | Ὦ ἑταῖρε. ὅτι οὐ πρὸς ἕνα μόνον τὸ ὦ τᾶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς δύο. καὶ Κρατῖνος· Ἆρά γε ὦ τᾶν ἐθελήσετε. ἄλλως. ὦ τᾶν, ὦ φίλοι, πληθυντικῶς νοητέον. ἢ ἀντὶ τοῦ ὦ φίλε. ἵν' ᾖ τὸ μὲν ὦ φίλε, πρὸς μόνον τὸν Χρεμύλον. οὗτος γὰρ αὐτῷ ἠπείλει, τὸ δὲ ἀπαλλάχθητον, πρὸς ἀμφοτέρους. ἐπειδὴ καὶ ἄμφω τοῦτο ἠνώχλουν. ὃ καὶ κρεῖττον. εἰώθαμεν γὰρ ἐν τῇ κοινῇ συνηθείᾳ ἔσθ' ὅτε τοὺς λόγους οὕτω ποιεῖσθαι.

Πάμμαλα. | Οὐδαμῶς. ἔστι δὲ Ἀττικόν. ἔστι γὰρ ἐπίρρημα ἀρνήσεως.

67. Καὶ μὴν ὁ λέγω. | Τινὲς ἐν προσώπῳ αὐτὸ εἶναι λέγουσι τοῦ δούλου. ἀπὸ τοῦ πάμμαλα, ἕως τοῦ ἐκτραχηλισθῇ.

69. Ἐπὶ

Ἀπολῶ τὸν ἄνθρωπον κάκιστα τουτονί.
Ἀναθεὶς γὰρ ἐπὶ κρημνόν τιν' αὐτὸν, κᾆτα λιπὼν
Ἄπειμ', ἵν' ἐκεῖθεν ἐκτραχηλισθῇ πεσών.

Χρ. Ἀλλ' αἶρε ταχέως. Πλ. Μηδαμῶς.

Καρ. Οὔκουν ἐρεῖς;

Πλ. Ἀλλ' ἢν πύθησθέ μ' ὅς τις εἰμὶ, εὖ οἶδ' ὅτι
Κακόν τί μ' ἐργάσεσθε, κοὐκ ἀφήσετε.

Χρ. Νὴ τοὺς θεοὺς ἡμεῖς γ', ἐὰν βούλῃ γε σύ.

Πλ. Μέθεσθέ νύν μου πρῶτον. Χρ. Ἠνὶ μεθίεμεν.

Πλ. Ἀκούετον δή. δεῖ γὰρ, ὡς ἔοικ', ἐμὲ
Λέγειν, ἃ κρύπτειν ἦ παρεσκευασμένος.
Ἐγὼ γάρ εἰμι Πλοῦτος. Χρ. Ὦ μιαρώτατε
Ἀνδρῶν ἁπάντων· εἶτ' ἐσίγας Πλοῦτος ὤν;

Καρ. Σὺ Πλοῦτος οὕτως ἀθλίως διακείμενος;
Ὦ Φοῖβ' Ἄπολλον, καὶ θεοὶ, καὶ δαίμονες,
Καὶ Ζεῦ. τί φής. ἐκεῖνος ὄντως εἶ σύ; Πλ. Ναί.

Χρ.

ΣΧΟΛΙΑ.

69. Ἐπὶ κρημνόν τινα. | Οὕτω τὴν αἰτιατικὴν, ἀντὶ γενικῆς, καὶ ἀντὶ δοτικῆς, Ἀττικοὶ λέγουσιν, ὡς Θουκυδίδης· Εἰ οὖν τί σε τούτων ἀρέσκει, πέμπε ἄνδρα πιστὸν θαλάτταν. καὶ Σοφοκλῆς· Οὐ γάρ μ' ἀρέσκει γλῶσσά σου τεθηγμένη. ἀντὶ τοῦ οὐ γάρ μοι. τὸ δ' ἀναθεὶς ὡς ἐπὶ ἀψύχου, ἢ διὰ τὸ τυφλὸν αὐτὸν εἶναι.

70. Ἐκτραχηλισθῇ. | Τὸν τράχηλον κατακλασθῇ, ἐκσπονδυλισθῇ.

74. Ἐὰν βούλῃ γε σύ. | Τοῦτο διττῶς νοητέον. ἢ τοὺς θεοὺς ἀφήσομέν σε ἂν βούλῃ γε σὺ εἰπεῖν ὅς τις εἶ. ἢ οὐκ ἀφήσομεν ἐὰν βούλῃ σὺ μὴ εἰπεῖν ὅς τις εἶ.

77. Ἦ παρεσκευασμένος. | Τὸ ἦ ἄνευ τοῦ ν ἀντὶ τοῦ ἤμην. οἱ γὰρ Ἀττικοὶ τὸ ἦν καὶ ὑπῆρχον ἐγὼ ἦ φασιν οὕτως. ἀπὸ τοῦ εἰμὶ τὸ ὑπάρχω. γίνεται ὁ παρατατικὸς εἶν διὰ διφθόγγου καὶ διαλύσει ἰωνικῇ τῆς ει διφθόγγου εἰς ε καὶ α γίνεται ἔα, ὡς καὶ τὸ ἤδειν ἤδεα. καὶ τὸ τιθεῖσι τιθέασιν.

Pessimè hunc hominem deperdam.
In præcipitium enim quoddam ubi eum sustulero, & deinde reliquero,
Abibo ut exinde collum frangat decidendo.
Chr. Aut ocyus rape. *Plu.* Nequaquam. *Car.* Num dices igitur?
Plu. Atqui si resciveritis qui sim, sat novi,
Me aliquo malo afficietis, neque missum facietis.
Chr. Nos profecto per deos------si tu velis.
Plu. Omittite me jam igitur primum. *Chr.* En omittimus.
Plu. Audite ergo, necesse est enim mihi (ut videtur)
Dicere quæ celare statueram.
Ego enim Plutus sum. *Chr.* O impurissime
Omnium hominum, tune Plutus, & hoc taceres?
Car. Tune Plutus, cum isto ornatu misero?
O Phœbe Apollo! Dî superi atque inferi!
Et Jupiter! quid ais num revera is es tu? *Plu.* Etiam.
Chr.

ΣΧΟΛΙΑ.

τιθέασιν. ἡ χρῆσις δὲ παρ' Ὁμήρῳ ὡς τὸ ἐν γὰρ ἀμβροσίοις θεοὶ εἶτα κιρνάντες τὸ ε καὶ α εἰς η, ἤ φασιν. ὡς καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς εὑρήσεις.

79. Ἀνδρῶν ἁπάντων. | Πεφυλαγμένως ποιεῖται τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς ὑπέρθεσιν. ἵνα μὴ θεῶν ὑπερτιθεὶς, κἀκείνους πάθει ὑποτάξῃ. ἢ ὅτι ἐν σχήματι ἀνδρὸς ἐφάνη ὁ Πλοῦτος. δεῖ δὲ ἐννοῆσαι τὸν Πλοῦτον, ῥυπῶντα καὶ ταπεινὸν ὄντα τὸ σχῆμα.

Εἶτ' ἐσίγας. | Εἰ μὲν οὕτω τὴν σύνταξιν τρέψεις, τὸ εἶτα ἀργὸν ἐρεῖς. καθὼς ἐν ταῖς ἀποδόσεσι τῶν μετοχῶν ποιοῦν εἰώθαμεν. ὦ μιαρώτατε ἀνδρῶν ἁπάντων ὢν Πλοῦτος, εἶτα ἐσίγας. εἰ δὲ τὸ εἶτα ἐν ἀρχῇ θήσεις, οὐκ ἀργὸν νοήσεις. εἰώθαμεν γὰρ ἐν τοῖς τῆς βαρύτητος σχήμασιν ἐν ἀρχαῖς πολλάκις τιθέναι τὸ εἶτα, οὕτως. εἶτα ὦ μιαρώτατε ἀνδρῶν ἁπάντων ὢν Πλοῦτος ἐσίγας;

Χρ. Ἐκεῖνος αὐτός; Πλ. Αὐτότατος. Χρ. Πόθεν οὖν, φράσον,
Αὐχμῶν βαδίζεις; Πλ. Ἐκ Πατροκλέους ἔρχομαι,
Ὃς οὐκ ἐλούσατ' ἐξ ὅτουπερ ἐγένετο.
Χρ. Τουτὶ δὲ τὸ κακὸν πῶς ἔπαθες, κάτειπέ μοι.
Πλ. Ὁ Ζεύς με ταῦτ' ἔδρασεν ἀνθρώποις φθονῶν.
Ἐγὼ γὰρ ὢν μειράκιον, ἠπείλησ' ὅτι
Ὡς τοὺς δικαίους καὶ σοφοὺς καὶ κοσμίους
Μόνους βαδιοίμην, ὁ δέ μ' ἐποίησε τυφλόν,
Ἵνα μὴ διαγινώσκοιμι τούτων μηδένα.
Οὕτως ἐκεῖνος τοῖσι χρηστοῖσι φθονεῖ.
Χρ. Καὶ μὴν διὰ τοὺς χρηστούς γε τιμᾶται μόνους,
Καὶ τοὺς δικαίους. Πλ. Ὁμολογῶ σοι. Χρ. Φέρε τί οὖν.

Εἰ

ΣΧΟΛΙΑ.

83. Αὐτότατος. | Ἡ αὐτότατος ἀντωνυμία πέπαικται κωμικῶς. τὰ γὰρ ἀόριστα τῶν πραγμάτων, ἀνεπίτατα. εἰ οὖν ἡ ἀντωνυμία ἐπὶ οὐσίας παραλαμβάνεται, κατὰ τοῦτο ἐπίτασιν οὐ δέχεται ὡς τὰ ἄλλα μέρη. ἄλλως. ἔπαιξεν αὐτότατος ὑπερθετικῶς εἰπών. ἵνα δείξῃ ὡς ἀληθῶς αὐτός ἐστιν, ὥσπερ καὶ τὸ μονώτατος. ἰστέον δὲ ὅτι τὸ μὲν μονώτατος εὕρηται ἐν τοῖς λογοποιοῖς. τὸ δὲ αὐτότατος οὔ.

84. Ἐκ Πατροκλέους ἔρχομαι. | Εἷς ἦν τῶν τὸν λακωνικὸν βίον ζηλούντων Ἀθηναίων. πλούσιος μὲν σφόδρα· ἄλλως δὲ, κακόβιός τις καὶ φιλοχρήματος, καὶ σκνιφὸς κωμῳδεῖται, ὡς ἐν Πελαργοῖς εἴρηται περὶ τούτου, ὅς τις ἕνεκεν τῆς φειδωλίας οὐδένα προσίεσθαι εἶχε, φυλακῆς ἕνεκα τῶν χρημάτων καὶ γλίσχρου βίου.

87. Φθονῶν. | Φθόνος παρὰ τοῖς φιλοσόφοις, ἡ ἐπ' ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς λύπη, ἤτοι ἡ ζηλοτυπία ὡς ἐνταῦθα· παρὰ δὲ τοῖς ῥήτορσιν ἡ μέμψις ὡς Εὐριπίδης, Ἀποκλείειν φθόνος γυναῖκας.

88. Ἐγὼ γὰρ ὢν μειράκιον. | Τοῦτό φησιν ἵνα τὸ προπετὲς τοῦ ῥήσεως ἐπὶ τὴν ἡλικίαν ἀνενέγκῃ καὶ ἐπὶ τὸ ἐξημελημένον, καὶ δόξῃ συγγνώ-

μης

Chr. Is ipse? *Plu.* Ipsissimus. *Chr.* Unde ergo, obsecro,
Tam squalidus prodis? *Plu.* E Patroclis venio,
Qui nunquam lavit ex quo natus est.
Chr. Hoc vero malum unde tibi obtigit, recenseas mihi.
Plu. Jupiter me his malis affecit mortalibus invidens.
Ego enim, cùm adolescentulus eram, minatus sum
Me justos & sapientes & honestos
Solos aditurum, ipse autem occæcavit me,
Ut ne quenquam horum possem dignoscere;
Ita ipse bonis invidet.
Chr. Et tamen à bonis solis colitur
Et justis. *Plu.* Fateor equidem. *Chr.* Age, quid si
Visum

ΣΧΟΛΙΑ.

μλυ ἔχει ἡ ἁμαρτία, ὅτι μὴ φράσειεν ἠπείλησε. κ) μὴν ἐκ ἔςιν ἁμάρτημα τὸ τὺς μὲν φαύλυς καταλείπειν ὁμολογῆσαι, καταλαβεῖν δὲ τὺς χρηςύς. πῶς ἂν νοέμενος ὁ Ζεὺς εἰς τὸ πρῶτον αἴτιον κ) μᾶλλον βυλόμενος τὺς ἀγαθὺς εὖ πράττειν, ἐτύφλωσε τὸ Πλῦτον εἰπόντα τῦτο. λέγομεν ὖν ὅτι εἰ πάντως ἀγαθοῖς, κ) τοῖς ἀρετὴν ἀσκῦσι παρίεισι τὸ πλυτεῖν, πάντες ἂν διὰ τὸ πλυτεῖν μετῆσαν τὴν ἀρετήν. ὁ δὲ Ζεὺς βυλόμενος τὺς ἀνθρώπυς ὐ διά τι χρήσιμον κ) ἐπωφελὲς τὴν ἀρετὴν μετιέναι, ἀλλὰ δι' αὐτὴν τὴν ἀρετὴν, τοῖς ταύτην ἀσκῦσι κ) ἀποτυχίαν χρημάτων, ἔσθ' ὅτε δίδωσιν ἐν τῷ βίῳ. ἵνα ἕκαςος ἐφίηται τῆς ἀρετῆς δι' αὐτὴν τὴν ἀρετήν. ὐ μὴν διὰ τὸ ἐλπίζειν ὅτι πάντως διὰ τῆς ἀρετῆς εὐπορήσει χρημάτων.

90. Ὁ δέ μ' ἐποίησε τυφλόν. | Παρῴδηται ἐκ τῦ Ἡσιόδυ. Κρύψαντες γὰρ ἔχυσι θεοὶ βίον ἀνθρώποισιν. ἢ ὅτι ἀνόσιος ὁ διὰ τῆς ἀρετῆς τῦ πλύτυ φέρεσθαι τοῖς δικαίοις, εἰ χαυνωθεῖεν ἐκ ἀσελγείας.

93. Διὰ τὺς χρηςύς γε. | Ἰςέον ὅτι ἡ διὰ πρόθεσις, ὐ μόνον γενικῇ συντάσσεται, ὅταν δηλοῖ ἐνέργειαν, ἀλλὰ κ) αἰτιατικῇ, ὡς ἐνταῦθα. εὑρήσεις δὲ τῦτο κ) ἐν πολλοῖς τῶν λογοποιῶν. κ) μὴν ὅταν δηλοῖ αἰτίαν, αἰτιατικῇ μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συντάσσεται. ἀλλὰ κ) πρὸς γενικὴν εὕρηται σπανίως.

94. Ὁμολογῶ σοι. | Συμφωνῶ σοι. ὅμοιά σοι λέγω ἐν τύτῳ. εὑρίσκεται δὲ κ) πρὸς αἰτιατικήν.

Εἰ πάλιν ἀναβλέψαις, ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ,
Φεύγοις ἂν ἤδη τοὺς πονηρούς; Πλ. Φήμ' ἐγώ.
Χρ. Ὡς τοὺς δικαίους δ' ἂν βαδίζοις; Πλ. Πάνυ μὲν οὖν.
Πολλοῦ γὰρ αὐτοὺς οὐχ ἑώρακα χρόνου.
Χρ. Καὶ θαῦμά γ' οὐδέν. οὐδ' ἐγὼ γὰρ ὁ βλέπων.
Πλ. Ἄφετόν με νῦν· ἴσον γὰρ ἤδη τἀπ' ἐμοῦ.
Χρ. Μὰ Δί', ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἑξόμεσθά σου.
Πλ. Οὐκ ἠγόρευον, ὅτι παρέξειν πράγματα
Ἐμέλλετόν μοι; Χρ. Καὶ σύ γ', ἀντιβολῶ, πιθοῦ,
Καὶ μή μ' ἀπολίπῃς· οὐ γὰρ εὑρήσεις ἐμοῦ,
Ζητῶν ἔτ' ἄνδρα τοὺς τρόπους βελτίονα.
Μὰ τὸν Δί'. οὐ γάρ ἐστιν ἄλλος, πλὴν ἐγώ.
Πλ. Ταυτὶ λέγουσι πάντες. ἡνίκ' ἂν δέ μου
Τύχωσ' ἀληθῶς, καὶ γένωνται πλούσιοι,
Ἀτεχνῶς ὑπερβάλλουσι τῇ μοχθηρίᾳ.

Χρ.

ΣΧΟΛΙΑ.

98. Πολλοῦ γὰρ αὐτούς. | Διὰ τὸν ἐπιχώριον τρόπον. ταῦτα γὰρ εἰς τὴν τῶν Ἀθηναίων φησὶ πολιτείαν, ἀποσκώπτων αὐτοὺς ὡς πονηρούς.

99. Καὶ θαῦμά γ' οὐδέν. | Οὐδέν φησι παράδοξον εἰ τυφλὸς ὢν οὐχ ἑώρακας.

103. Καὶ σύ γ', ἀντιβολῶ. | Πεποίηται παρὰ τὸ ἄντομαι καὶ βάλλω. ἔχει δὲ τὴν ὁρμὴν πρὸς τό, Ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἑξόμεσθά σου. τὸ δὲ οὐκ ἠγόρευον, ὥσπερ διὰ μέσου. τὸ δὲ πιθοῦ περισπᾶται. ἔστι γὰρ δεύτερος ἀόριστος. τοῦτον δὲ οἱ Ἀττικοὶ περισπῶσι καὶ χρῆσις ἠκολούθησε τῇ διαλέκτῳ. ἡ γὰρ ἀναλογία βαρύνει, ὡς φησιν Ἀπολλώνιος.

106. Μὰ τὸν Δία. | Τὸ μὰ τὸν Δία ἢ πρὸς τὸ ὄπισθεν συνάπτει ἢ μόνον λέγε, ἵν' ᾖ βεβαιωτικὸν τοῦ οὐχ εὑρήσεις, ἢ πρὸς τὸ ἐπαγόμενον συνάπτει.

109. Ἀτεχνῶς. | Ἀντὶ τοῦ ἁπλῶς. καθάπαξ. ὅ ἐστιν ἐνὶ λόγῳ ἀληθῶς.

Visum igitur ut antea recuperes.
Jamne malos aufugeres? *Plu.* Aio quidem.
Chr. Justos autem adires? *Plu.* Prorsus quidem;
Nam à longo ipsos non conspexi tempore.
Chr. Nihil sane mirum, neque enim ego qui video.
Plu. Dimittite me igitur, nôstis enim quæ ex me voluistis.
Chr. Minime per Jovem, sed te multo magis retinebimus.
Plu. Nonne prædixi, quod mihi negotia facessuri essetis?
Chr. Tu verò, obsecro, dicto sis audiens,
Ac ne me deseras; non enim facile invenies,
Si quæras, virum melioribus meipso moribus præditum;
Non profecto: non est enim alius præter me.
Plu. Hoc ipsum omnes dicunt; quamprimum autem me
Adepti sunt revera, ac divites evaserint,
Planè in nequitia omnem modum exuperant.

Chr.

ΣΧΟΛΙΑ.

λῃθῶς. τέχνη γὰρ ὁ δόλος παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς. τὸ δὲ ἄνευ δόλου ἀληθές. ὁ γὰρ τόνος διαςέλλει τὸ σημαινόμενον, τοῦτο τῆς τέχνης ςέρησιν, καὶ τὸ ἀδιάφορον τῆς χρήσεως. ἀτεχνῶς οἱονεὶ ἀτενῶς μετὰ περισσοῦ χ. ἄλλως. ἁπλῶς ἄνευ τέχνης. ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἀθλητῶν τῶν μὴ τέχνῃ νικώντων, ἀλλὰ δυνάμει. ἢ καθάπαξ. ἢ ἀδόλως. ἐὰν δέ τις παρὰ τὴν τέχνην λέγῃ τι ἢ μή, οὐκ ἔςι περισπωμένως, ἀλλὰ βαρυτόνως, ἀτέχνως ποιεῖ. ἀτέχνως λέγεται. ὁ δὲ νοῦς, κἂν φύσει τις ᾖ χρηςὸς ἐπὶ τὸ χεῖρον μεθίςαται ὑπὸ τῶν χρημάτων.

Ὑπερβάλλουσι. | Ὑπερβάλλω καὶ ὑπερβάλλομαι τὸ αὐτό, ὡς ποιῶ καὶ ποιοῦμαι. καὶ συντάσσεται πρὸς μὲν τὸ πρόσωπον αἰτιατικῇ, πρὸς δὲ τὸ πρᾶγμα δοτικῇ, οἷον ὑπερβάλλω τὸν δεῖνα λόγῳ. ὑποβάλλω δὲ λόγους ἀντὶ τοῦ ὑποτίθημι. ὅθεν καὶ τὸ ὑποβλήδην παρ' Ὁμήρῳ. καὶ ὑποβάλλω βρέφος, ὅθεν καὶ τὸ ὑποβολιμαῖος, καὶ ὑποβάλλομαι παθητικῶς ἀντὶ τοῦ ὑπόκειμαι. καὶ ὑποβάλλεται ἡ θεμέλη τῷ τοίχῳ ἀντὶ τοῦ ὑποτίθεται, καὶ ὑποβάλλεται ὁ χόρτος τῇ ςρωμνῇ·

Χρ. Ἔχει μὲν οὕτως. εἰσὶ δ᾽ οὐ πάντες κακοί.

Πλ. Μὰ Δί᾽, ἀλλ᾽ ἁπαξάπαντες. Καρ. Οἰμώξει μακρά.

Κρ. Σὺ δ᾽ ὡς ἂν εἰδῇς, ὅσα παρ᾽ ἡμῖν, ἐὰν μένῃς,
Γενήσετ᾽ ἀγαθὰ, πρόσεχε τὸν νοῦν, ἵνα πύθῃ.
Οἶμαι γὰρ, οἶμαι (ξὺν θεῷ δ᾽ εἰρήσεται)
Ταύτης ἀπαλλάξειν σε τῆς ὀφθαλμίας,
Βλέψαι ποιήσας. Πλ. Μηδαμῶς τοῦτ᾽ ἐργάσῃ·
Οὐ βούλομαι γὰρ πάλιν ἀναβλέψαι. Καρ. Τί φῄς;
Ἄνθρωπος οὗτός ἐστιν ἄθλιος φύσει.

Πλ. Ὁ Ζεὺς μὲν οὖν εἰδὼς τὰ τούτων μῶρ᾽, ἐμ᾽, εἰ
Πύθοιτ᾽ ἂν, ἐπιτρίψειε. Χρ. Νῦν δ᾽ οὐ τοῦτο δρᾷ,
Ὅς τις σε προσπταίοντα περινοστεῖν ἐᾷ;

Πλ. Οὐκ οἶδ᾽. ἐγὼ δ᾽ ἐκεῖνον ὀῤῥωδῶ πάνυ.

Χρ.

ΣΧΟΛΙΑ.

προβάλλω τὸ εἰς τοὔμπροσθεν τίθημι, ἀφ᾽ οὗ πρόβολοι. προβάλλομαι δὲ μάρτυρα.

Τῇ μοχθηρίᾳ. | Τῇ κακίᾳ ἐπὶ τὸ χεῖρον μεθίσταται ὑπὸ τῶν χρημάτων.

111. Ἀλλ᾽ ἁπαξάπαντες. | Δύο μέρη τοῦ λόγου τὸ ἁπαξάπαντες, οὐ φησὶ πάντες, ἀλλ᾽ ὁμοῦ πάντες. τὸ γὰρ ἁπαξάπαντες ἐπὶ ἐπιτάσεως λαμβάνεται. ὑφ᾽ ἓν δὲ ταῦτα τάττεται. καὶ προφέρεται ὡς δηλαδὴ, ἁπαξαπλῶς.

115. Τῆς ὀφθαλμίας. | Τῆς πηρώσεως. ἰδίως δὲ, ὀφθαλμίαν τὴν πήρωσίν φασι, διὸ καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ μεταπεποίηται, τῆς συμφορᾶς ταύτης σε παύσειν, ἧς ἔχεις. ἄλλως. ὀφθαλμία κυρίως ἡ κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ νοσήματός τινος γινομένη βλάβη, ἥτις καὶ ἰάσιμός ἐστιν, ἐνταῦθα δὲ ἀντὶ τῆς τυφλώσεως παρείληπται. τύφλωσις γάρ ἐστιν ἡ παντελὴς τῆς ὁράσεως στέρησις.

119. Ὁ Ζεὺς μὲν οὖν εἰδώς. | Τὰ τούτων τῶν ἀνθρώπων πάντα εἰδώς. ἐπεὶ οὐδὲν αὐτὸν λανθάνει. μεταπεποίηται δὲ καὶ τοῦτο ἐν τῷ δευτέρῳ. τὸ δὲ μῶρα μεταξύ. ἄλλως. εἰ μὲν γράφεται μῶρ᾽ ἐμ᾽ εἰ,

οὕτω

Chr. Ita quidem se res habet; non sunt autem omnes nequam.
Plu. Imo, per Jovem, omnes. *Car.* Pœnas ingentes dabis.
Chr. Tu vero ut scias, quanta à nobis tibi, si maneas,
Obvenient bona, intende animum ut audias.
Spero enim, spero inquam (Deus modo dictis annuat)
Me ab hoc te liberaturum oculorum morbo,
Visum tibi restituendo. *Plu.* Istuc nequaquam te solicitet;
Nolo enim visum rursus recuperare. *Car.* Quid ais?
Hic homo profecto egregio ingenio ad miseriam natus est.
Plu. Jupiter ergo, qui horum stultitiam novit, me, si hoc
Resciverit, penitus deperdet. *Chr.* Nonne vero hoc ipsum jam agit?
Qui te cespitantem circumvagari sinit?
Plu. Nescio id; sed certe ego illum prorsus reformido.
Chr.

ΣΧΟΛΙΑ.

ὕτω συνλαχθήσεται), ὁ Ζεὺς μὲν εἰδὼς τὰ τούτων μωρὰ ἔπη, εἰ πύθοιτο ἐμὲ ἀναβλέψαντα, ἐπιτρίψεταί με. εἰ δὲ μωρ' ἔπη, τὸ πύθοιτ' ἂν διὰ μέσου ἔσαι. τουτέστι γνοίη ἂν ταῦτα, καὶ ἤδη αὐτὸν λήσεται.

121. Περινοστεῖν ἐᾷ. | Κυρίως μὲν ἡ ἀπὸ ἀλλοδαπῆς οἴκαδε ἄφιξις. καταχρηστικῶς δὲ ἡ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μετάβασις καὶ πορεία.

122. Ὀρρωδῶ πάνυ. | Φοβοῦμαι. ἀπὸ τοῦ ὄρρου. ὅ ἐστι μεσοπύγιον τῆς ἀφεδρᾶς. ἔστι γὰρ τρομερὸν τὸ μέρος. καὶ κυρίως μὲν ἐπὶ τοῦ τῶν ἀλόγων δέους. πεποίηται δὲ παρὰ τὸ σείοντα τὴν οὐρὰν δηλοῦν τὸ δέος. ἢ παρὰ τὸ ἐγκρύπτειν τούτῳ τῷ μέρει τὰ αἰδοῖα κατὰ τὴν τοῦ δέους διάθεσιν, ἢ ὅτι τῶν φοβουμένων εἴωθεν ὁ ὄρρος ἤτοι ὁ πρωκτὸς ἱδροῦν. Ὄρρος δέ ἐστιν τὸ ἐπάνω τῆς πυγῆς ὀστοῦν, ἐξ οὗ ἡ οὐρὰ τῶν ζώων φύεται.

Χρ. Ἀληθές; ὦ δειλότατε πάντων δαιμόνων.
Οἴει γὰρ εἶναι τὴν Διὸς τυραννίδα,
Καὶ τοὺς κεραυνοὺς ἀξίους τριωβόλου,
Ἐάν γ' ἀναβλέψῃς σύ, κἂν μικρὸν χρόνον;
Πλ. Ἆ, μὴ λέγ' ὦ πόνηρε ταῦτ'. Χρ. Ἔχ' ἥσυχος.
Ἐγὼ γὰρ ἀποδείξω σε τοῦ Διὸς πολὺ
Μεῖζον δυνάμενον. Πλ. Ἐμὲ σύ; Χρ. Νὴ τὸν οὐρανόν.
Αὐτίκα γάρ. ἄρχει διὰ τίν' ὁ Ζεὺς τῶν θεῶν;
Καρ. Διὰ τἀργύριον. πλεῖστον γὰρ ἔστ' αὐτῷ. Χρ. Φέρε,
Τίς οὖν ὁ παρέχων ἐστὶν αὐτῷ τοῦτ'; Καρ. Ὁδί.
Χρ. Θύουσι δ' αὐτῷ διὰ τίν'; οὐ διὰ τουτονί;
Καρ. Καὶ νὴ Δί'. εὔχονταί γε πλουτεῖν ἄντικρυς.
Χρ. Οὐκ οὖν, ὅδ' ἐστὶν αἴτιος· καὶ ῥᾳδίως
Παύσειεν, εἰ βούλοιτο, ταῦτ' ἄν. Πλ. Ὅτι τί δή;
Χρ. Ὅτ' οὐδ' ἂν εἷς θύσειεν ἀνθρώπων ἔτι,
Οὐ βοῦν ἄν, οὐχὶ ψαιστόν, οὐκ ἄλλ' οὐδὲν,

Μὴ

ΣΧΟΛΙΑ.

123. Ἀληθές. | Ἴσον τῷ ὄντως. ἀξιοῦσι δὲ ὀξύνειν τὴν πρώτην, ὅταν τοῦτο δηλοῖ. ἔστι δὲ ἐπίρρημα θαυμαστικὸν καὶ προπαροξύτονον Ἀττικῶς.

125. Τοὺς κεραυνούς. | Τὰ μέγιστα ἀμυντήρια τοῦ Διός. ἐκ δὲ τούτων, τὴν δύναμιν αὐτοῦ λέγει.

126. Κἂν μικρὸν χρόνον. | Τὸ κἂν δηλοῖ τὸ καὶ ἐάν, νῦν δὲ ἐπὶ τῆς συνηθείας ὃ σπανίως εὕρηται.

127. Ἆ, μὴ λέγ'. | Ἐπίρρημα ἐπιτιμητικόν.

Πόνηρε. | Ἤγουν γεωργὲ ἢ ἄθλιε. εὕρηται γὰρ καὶ οὕτως μετατιθεμένου τοῦ τόνου Ἀττικῶς.

133. Θύουσι δ' αὐτῷ. | Ἅπερ ἐπὶ τῶν δυναστευόντων ἀνθρώπων συμβαίνει, ταῦτα ἐπὶ τοῦ Διὸς μετήγαγεν.

134. Ἄντικρυς.

Chr, Siccine est ut dicis? O deorum omnium meticulosissime!
Putasne enim Jovis imperium
Et fulmina etiam vel teruncii facienda,
Si modo tu visum recuperes, vel ad breve tempus?
Plu. Ah miser! Cave istuc dixeris. *Chr*. Tace quæso;
Ego enim demonstrabo te Jove ipso multo
Magis potentem. *Plu*. Méne tu? *Chr*. Etiam per Cœlum.
Et statim quidem. Quis est per quem Diis Jupiter imperat?
Car. Per argentum scilicet; abundè enim habet. *Chr*. Age,
Quis ergo est qui hoc illi suppeditat? *Car*. Nempe hic.
Chr. Per quem vero ipsi homines sacrificant? nonne per hunc ipsum?
Car. Ita profectò; nam, ex adverso, ipsum orant ut ditescant.
Chr. Nempe hic ergo in causa est; & facile
His finem si vellet imponere posset. *Plu*. Quomodo hoc fieri potest?
Chr. Quia nemo unquam hominum sacrificaret deinceps
Bovem, neque placentam, neque quicquam aliud,

Te

ΣΧΟΛΙΑ.

134. | Ἄντικρυς. | Δι' ἐναργείας φανερῶς. ὁ δὲ ποιητὴς ἐκτεταμένως λέγει δίχα τοῦ σ ἀντικρὺ δηλονότι.

136. Ὅτι τί δή. | Ἤγουν πῶς ἂν τὸ τιμᾶσθαι τὸν Δία καὶ βασιλεύειν τῶν θεῶν παύσω, ἤγουν πῶς ἄρα ἢ διὰ τίνα τρόπον τοῦτ' ἔλεξας.

137. Θύσειεν. | Ὅτι ἐπὶ τοῦ θυμιάσαι τὸ θύειν ἐπὶ μέντοι τοῦ βοὸς σφάζειν. ἐπὶ δὲ τοῦ ψαιστοῦ θυμιάσειν. κυρίως δὲ ψαιστὸν, ἄλευρον ἐλαίῳ δεδευμένον. καταχρηστικῶς δὲ καὶ τὸ πόπανον.

139. Ὅπως

Μὴ βουλομένου σου. Πλ. Πῶς; Χρ. Ὅπως; οὐκ ἔσθ' ὅπως
Ὠνήσεται δήπουθεν, ἢν σὺ μὴ παρὼν
Αὐτὸς διδῷς τ' ἀργύριον, ὥστε τοῦ Διὸς
Τὴν δύναμιν, ἢν λυπῇ τι, καταλύσεις μόνος.
Πλ. Τί λέγεις; δι' ἐμὲ θύουσιν αὐτῷ; Χρ. Φήμ' ἐγώ,
Καὶ νὴ Δί', εἴ τί γ' ἐστὶ λαμπρὸν καὶ καλὸν,
Ἢ χαρίεν ἀνθρώποισι, διὰ σὲ γίγνεται.
Ἅπαντα τῷ πλουτεῖν γάρ ἐσθ' ὑπήκοα.
Καρ. Ἔγωγέ τοι διὰ σμικρὸν ἀργυρίδιον,
Δοῦλος γεγένημαι, διὰ τὸ μὴ πλουτεῖν ἴσως.
Χρ. Καὶ τάς γ' ἑταίρας φασὶ τὰς Κορινθίας,
Ὅταν μὲν αὐτάς τις πένης πειρῶν τύχῃ,
Οὐδὲ

ΣΧΟΛΙΑ.

139. Ὅπως; οὐκ ἔσθ' ὅπως. | Τὸ πρῶτον ὅπως εἰ μὲν καθ' ὑποστιγμὴν, νοεῖς, ἀντὶ τοῦ πῶς νοήσεις. εἰ δὲ κατὰ ἀπόφασιν ἀντὶ τοῦ ὅτι.

142. Καταλύσεις. | Καταλύω τὸ ἀφανίζω καὶ διαλύω, ὃ καὶ μεταβαίνει συντασσόμενον μετὰ αἰτιατικῆς, ὡς κἀνταῦθα. καὶ ὁ Φάλαρις, εἰ βούλεσθε τὸν πρὸς ὑμᾶς καταλῦσαι πόλεμον. καταλύω καὶ τὸ ἀναπαύομαι ἀμεταβάτως, ἀφ' οὗ καὶ κατάλυμα, ἡ ἀνάπαυσις.

143. Φήμ' ἐγώ. | Ὅτι ἀναβιβάζεται ὀξεῖα, πάλιν ὀξεῖα ὀφείλει τίθεσθαι. οὐ μὴν περισπωμένη. ἄτοπον γὰρ, ὥσπερ ἐνταῦθα τὸ φήμ' ἐγώ. καὶ τὸ χρῆσ' ἔδρασε, καὶ τὸ δεῖν' ἄττα. καὶ τὰ τοιαῦτα. ἀλλὰ καὶ ὅτι περισπωμένη ἔν τινι λέξει κεῖται μονοσυλλάβως, εἰ μὲν πρὸ δύο συλλαβῶν ἐστὶ τόνος, ἐγκλινέσθω. οἷον οὗτοι που σπουδὴν ποιεῖς. οὐκ ἔστι που τὰ πράγματα ἐν τούτῳ. εἰ δὲ πρὸ τριῶν συλλαβῶν ἐστὶν ὁ τόνος. ἄτοπον τὴν περισπωμένην ἀναβιβάζειν καὶ ὀξεῖαν ποιεῖν. ὡς ἐν τῷ εἵνεκα σοῦ μύθους λέγει. καὶ τοῖς τοιούτοις. χρὴ γὰρ ἀκίνητον τηρεῖν τὴν περισπωμένην. καὶ μὴ διὰ τὸν πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν κρότον, ἄτοπά τινα καὶ ἀνάρμοστα πάνυ καινοτομεῖν. ἔνθα δὲ ἀνάγκη τίς ἐστι καὶ οὐκ ἂν ἄλλως ἔχῃ ῥηθῆναι, οὐ καινόν ἐστι καινοτομῆσαί τι. οἷον, ἐπὶ τοῦ μέμνηταί μου. καὶ τῶν τοιούτων. ἄνευ δὲ ἀνάγκης τοιαῦτα καινοτομεῖν, οὐ μοι δοκεῖ λόγον ἔχειν.

147. Διὰ

Te nolente. *Plu.* Quomodo? *Chr.* Quomodo, dicis?
Non est unde quis emat, nisi tu adsis, &
Ipse præbeas argentum, adeo ut Jovis
Potestatem, siquid molestus sit, solus evertas.
Plu. Quid ais? per me sacrificatur ipsi? *Chr.* Aio equidem.
Atque mehercule, si quid sit splendidum & pulchrum,
Aut gratum hominibus, per te fit.
Omnia enim divitiis subjacent.
Car. Ego quidem ipse propter paululum pecuniæ
Servus factus sum, quia non sat dives eram.
Chr. Et meretrices ait Corinthiacas
Siquis fortè pauper ipsas ambiat,

Ne

ΣΧΟΛΙΑ.

147. Διὰ σμικρὸν ἀργυρίδιον. | Καλῶς τὸ σμικρόν. οὔτε γὰρ πολυτίμητοι οὔτε ἀξιόπιστοι οἱ δοῦλοι. ἐξηυτέλισε δὲ ἑαυτὸν πρὸς τὸ ἐπιτυχεῖν τοῦ σκοποῦ. διαφέρει δὲ ἡ ἔγωγε τῆς ἐγώ. τῷ τὴν μὲν ἔγωγε ἐπὶ ἀρχῆς μόνον τίθεσθαι καὶ ἔστιν Ἀττική. τὴν δὲ ἐγὼ, καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ μεταξὺ καὶ ἔστι κοινή. τὸ δὲ ἴσως ἢ διστακτικὸν, ἢ ἐπίσης τοῖς ἄλλοις. τὸ δὲ γέ τοι ἢ ἀντὶ τοῦ δὲ, ἢ ἀντὶ τοῦ γὰρ, ὃ καὶ κρεῖττον. εὕρηται δὲ καὶ ἐν πολλοῖς τῶν λογοποιῶν, ὡς ἐξετάζων εὑρήσεις. Λιβάνιος γάρ φησι. σὺ δὲ οὕτω πικρὸς ὥστε καιροῦ παραπεσόντος ἐτιμωρήσω. Ἰούλιος γέ τοι τῶν μὲν ἄλλων γράμματα ἐκόμισε, παρὰ σοῦ δὲ σιγῆς αἰτίαν.

149. Καὶ τάς γ' ἑταίρας. | Ἐπίσημοι ἐν Κορίνθῳ ἑταῖραι μνημονεύονται Λαῒς, Κυρήνη, Λέαινα, Σινώπη, Πυῤῥίνη, Σικυώνη. Στράβων δὲ ἐν ὀγδόῳ τῶν γεωγραφουμένων εἶναί φησιν ἐν Κορίνθῳ Ἀφροδίτης ἱερὸν, ἐν ᾧ πλείους ἢ χιλίας ἑταιρίδας ἀφωσιωμένας τῇ θεῷ, προκεῖσθαι τοῖς βουλομένοις ἕκαστον τῶν ἀφικνουμένων ὑπαγαγούσας, μηδένα μέντοι τῶν μὴ βίῳ διαφερόντων προσιεμένας, ὅθεν τὸ λεγόμενον πεπαροιμιάσθαι, Οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἐς Κόρινθον ἔσθ' ὁ πλοῦς. Φανίας δὲ ὁ περιπατητικὸς, ἐν τῷ κέρατι τῆς Ἀμαλθείας. Δημοσθένην ἱστορεῖ Λαΐδος αὐτὸν μυρίας δραχμὰς αἰτησαμένης εἰς μισθὸν παννυχίδος, οὐκ ὠνοῦμαι φάναι μυρίων δραχμῶν μεταμέλειαν. περὶ δὲ Λαΐδος ἐν τοῖς ἑξῆς ἀκριβέστερον εἰρήσεται.

151. Οὐδὲ

Οὐδὲ προσέχειν τὸν νοῦν· ἐὰν δ' ὁ πλούσιος,
Τὸν πρωκτὸν αὐτὰς εὐθὺς ὡς τοῦτον τρέπειν.
  Καρ. Καὶ τούς γε παῖδάς φασι ταὐτὸ τοῦτο δρᾶν,
Οὐ τῶν ἐραστῶν, ἀλλὰ τἀργυρίου χάριν.
  Χρ. Οὐ τούς γε χρηστούς, ἀλλὰ τοὺς πόρνους. ἐπεὶ
Αἰτοῦσιν οὐκ ἀργύριον οἱ χρηστοί. Καρ. Τί δαί;
  Χρ. Ὁ μὲν ἵππον ἀγαθόν, ὁ δὲ κύνας θηρευτικάς.
  Καρ. Αἰσχυνόμενοι γὰρ ἀργύριον αἰτεῖν ἴσως,
Ὀνόματι περιπέττουσι τὴν μοχθηρίαν.
Χρ. Τέχναι δὲ πᾶσαι διὰ σὲ καὶ σοφίσματα,
Ἐν τοῖσιν ἀνθρώποισιν ἐσθ' εὑρημένα.
Ὁ μὲν γὰρ αὐτῶν σκυτοτομεῖ καθήμενος.
Ἕτερος δὲ χαλκεύει τις, ὁ δὲ τεκταίνεται·
Ὁ δὲ χρυσοχοεῖ, χρυσίον παρὰ σοῦ λαβών·
Ὁ δὲ λωποδυτεῖ γε νὴ Δί'· ὁ δὲ τοιχωρυχεῖ

Ὁ δὲ

ΣΧΟΛΙΑ.

151. Οὐδὲ προσέχειν τὸ νοῦν. | Οὐ μόνον ὅτι οὐ προσδιαλέγονται, ἀλλ' οὐδὲ ὁρῶσι σχεδόν.

152. Τὸν πρωκτὸν αὐτάς. | Πρὸς τὸ ἐρεθίζειν αὐτούς. ἄτοπον δὲ τὴν γυναῖκα τὸ ἔμπροσθεν μόριον ἐπιστρέφειν. σφόδρα δὲ ἄσημον ἐγκρούειν τῷ πρωκτῷ.

156. Αἰτοῦσιν. | Αἰτῶ καὶ αἰτοῦμαι τὸ αὐτό, ὥσπερ ποιῶ καὶ ποιοῦμαι, πλὴν ὅτι τὸ μὲν αἰτῶ τὸ ἁπλῶς ζητῶ, τὸ δὲ αἰτοῦμαι τὸ μεθ' ἱκεσίας.

Τί δαί; | Σύνδεσμος ἐρωτηματικός. διὰ δὲ τὴν ἔκτασιν διφθογγογραφεῖται.

159. Περιπέττουσι. | Διὰ τὸ τῷ προσθέτῳ κοσμεῖσθαι κόσμῳ. ὁ αὐτὸς Θεσμοφοριαζούσαις. ὃς ἦν περίεργος αὐταῖσι τῶν φορημάτων, ὥστε ἔτι περιπέπλευσιν ἑαυτὰς προσθέτοις. ἢ περιπέττουσιν ἀντὶ τοῦ περικαλύπτουσι τὴν ἀσέλγειαν. μοχθηρίαν δέ, τὴν τοῦ ἀργυρίου ἐπιθυμίαν.

Ne minimùm ipsis quidem animum advertere; si vero locuples,
Statim versus hunc se totas convertere.
Car. Et pueros etiàm aiunt hoc ipsum facere solere,
Non amatorum sed argenti gratiâ.
Chr. Non honestos nempe sed meritorios, quoniam
Argentum non petunt honesto loco nati. *Car.* Quid tum autem? 156
Chr. Alius scilicet equum generosum, alius autem canes venaticos.
Car. Fortè enim dum pudet ipsos argentum poscere,
Alio nomine nequitiam velant.
Chr. Artes autem omnes propter te, & inventa calida 160
Inter homines excogitata sunt.
Alius enim coriariam exercet sedens,
Ferrariam alius tractat artem, fabricatur alter,
Ille aurariam facit, cum aurum à te acceperit.
Hic vestimenta furatur, per Jovem, ille perfodit parietes,

Fullonem

ΣΧΟΛΙΑ.

ἐπιθυμίαν. ἢ τὴν τῆς αἰτήσεως τοῦ ἀργυρίου. τὸ δὲ περιπέττειν, ἤτοι ἀπὸ τοῦ παραπετάσματος εἴρηται, ἢ ἀπὸ τῆς ζύμης τὰ ἄλφιτα περιλαμβανόντων, καὶ τούτοις περικαλυπτόντων τινά, εἰώθασι γὰρ τὰ καταλιμπανόμενα ἀφ' ἑκάστου ἄρτου μιγνῦντες ποιεῖν ἄρτον. δοκεῖ οὖν ὅτι εἰώθασι καταχρῆσθαι τῷ ὀνόματι τοῦ ἵππου εἰς τὴν μοχθηρίαν.

160. Τέχναι δὲ πᾶσαι διὰ σέ. | Οἷον μηχαναί. πλοίων κατασκευαί. τέχναι λέγονται τὰ τῶν ἀνθρώπων σοφίσματα, οἷον χαλκευτική, τεκτονική καὶ ὅσαι ἄλλαι τοιαῦται. τέχνη λέγεται καὶ ἡ μηχανὴ καὶ ὁ δόλος, ἀφ' ἧς καὶ τεχνάζομαι ἀντὶ τοῦ δολιεύομαι καὶ μηχανῶμαι. σοφίσματα δὲ τὰ διὰ λόγων μαθήματα.

161. Ἐσθ' εὑρημένα. | Τὴν σύνταξιν πρὸς τὸ οὐδέτερον τελευταῖον ἀπέδωκε. λέγει δὴ τὸ εὑρημένα πρὸς τὸ σοφίσματα.

166. Κναφεύς·

Ὁ δὲ κναφεύει τις· ὁ δὲ πλύνει κώδια·
Ὁ δὲ βυρσοδεψεῖ γ'. ὁ δέ γε πωλεῖ κρόμμυα.
Ὁ δ' ἁλοὺς γε μοιχὸς, διὰ σέ που παρατίλλεται.
Πλ. Οἴμοι τάλας, ταυτί μ' ἐλάνθανε πάλαι.
Χρ. Μέγας δὲ βασιλεὺς οὐχὶ διὰ τοῦτον κομᾷ;
Καρ. Ἐκκλησία δ' οὐχὶ διὰ τοῦτον γίγνεται;
Χρ. Τί δέ; τὰς τριήρεις οὐ σὺ πληροῖς; εἰπέ μοι.
Καρ. Τὸ δ' ἐν Κορίνθῳ ξενικὸν οὐχ οὗτος τρέφει;

Χρ.

ΣΧΟΛΙΑ.

166. Κναφεύει. | Ἀττικὸν μὲν τὸ διὰ τοῦ κ, κοινὸν δὲ τὸ διὰ τοῦ γ. Οἱ παλαιοὶ δὲ Ἀττικοὶ διὰ τοῦ κ, κνάφος. ἔστι δὲ ἀκανθῶδές τι ᾧ ξύουσι τὰ ἱμάτια· οἱ δὲ νεώτεροι διὰ τοῦ γ, παρὰ τὴν γνάψιν. κναφεὺς δὲ παρὰ τὸ κνῶ, ὃ σημαίνει τὸ ξύω. Ὅμηρος, ἐπὶ δ' αἴγειον κνῆ τυρόν. καὶ, κνήστι χαλκείῃ. παρὰ τὴν τῶν φάρους γνάψιν ἥτις ἐστὶ παρὰ τὸ γάνος τὸ λαμπρόν.

168. Παρατίλλεται. | Ἔθος ἦν τοὺς ἁλόντας μοιχείας παρατίλλεσθαι ἵνα δοὺς ἀργύριον ποινῆς λυθῇ. παρατίλλεται οὖν, διασείεται. τὰς τρίχας τοῦ πρωκτοῦ τίλλεται. αὕτη γὰρ ἀρίστη δίκη τοῖς μοιχοῖς πένησιν, ἀποραφανίδωσις καὶ παρατιλμός. οἱ γὰρ πλούσιοι χρήματα παρέχοντες ἀπελύοντο. παρατίλλεται οὖν φησι διὰ τὸ μὴ δύνασθαι χρήμασι λυτροῦσθαι τὴν πυγήν. δημοσίᾳ γὰρ ταῦτα ἔπασχον.

170. Μέγας δὲ βασιλεύς. | Τὸν τῶν Περσῶν λέγει. οὕτως γὰρ ἔλεγον αὐτὸν διὰ τὸ πλείονι δυνάμει χρῆσθαι Περσικῇ. κομᾷ δὲ εἶπεν, τουτέστι σεμνύνεται τῇ ἐξουσίᾳ τῆς ἀρχῆς. ἀπὸ τῶν μέγα φρονούντων τῇ κόμῃ.

171. Ἐκκλησία δέ. | Ἵνα πόρον εὕρῃ χρημάτων. ἐκκλησιάζομεν γὰρ ἢ τῶν ἰδίων τι σῶσαι βουλόμενοι, ἢ τῶν ἀλλοτρίων σφετερίσασθαι. διαβάλλει δὲ τὸ ἐπὶ φιλονεικίᾳ τῶν Ἀθηναίων τριώβολον.

172. Τὰς τριήρεις. | Οἱ γὰρ εὔποροι τῶν τριηράρχων, πλείονας ναύτας ἔτρεφον. καὶ διὰ τοῦτο ἐπλήρουν τὰς ναῦς. οἱ δὲ πένητες οὐδαμοῦ.

173. Τὸ δ' ἐν Κορίνθῳ. | Ὡς τῶν Ἀθηναίων δι' ἑαυτῶν μὴ βουλομένων πολεμεῖν πρὸς Κορινθίους διὰ τὸν κίνδυνον. μισθουμένων δὲ ξένους

ξένους

Fullonem alter agit; alius pelles lavat;
Coria hic concinnat; ille cepas venditat;
Ille vero deprehensus adulter propter te vulsuram patitur.

Plu. Ah me miserum! hæc me antea latuerunt.

Chr. Rex autem iste magnus nonne propter hunc sese effert?

Car. Comitia verò nonne propter hunc fiunt?

Chr. Quid autem? Nonne tu triremes comples? Dic mihi.

Car. Mercenarium autem in Corintho militem nonne hic alit?

Chr.

ΣΧΟΛΙΑ.

ξένους εἰς τὸν πόλεμον καὶ τρεφόντων αὐτούς. τοῦτο δὲ ἐν τοῖς πολλοῖς τῶν πολέμων διεπράττοντο. ἄλλως. ὡς ἀεὶ ξενικόν τι ἐχόντων Κορινθίων καὶ οὐχ ὡς ἰδίως κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον. δῆλον δὲ ἐκ τοῦ ἐν δευτέρῳ Φερεκράτους, ὃς ἔσχατος ἐδιδάχθη ὑπ᾽ αὐτοῦ εἰκοσιν ἔτει ὕστερον. εἰ μὴ ὅπερ εἰκὸς ἐκ τοῦ δευτέρου τοῦτο μετήνεκται. οὐκ ἄρα ὀρθῶς ἔχει. ἤδη γὰρ ὁ Κορινθιακὸς πόλεμος συνέστη τρισὶν ἢ τέτρασιν ἔτεσι πρότερον τοῦ Ἀντιπάτρου ὑφ᾽ οὗ ἐδιδάχθη. καὶ τὸ συμμαχικὸν ἐπανήθροιστο ἐν Κορίνθῳ. τὸ δὲ Λακεδαιμονικὸν, ἐν Σικυῶνι. ἄλλως. μετὰ τὸν πόλεμον τὸν Πελοποννησιακὸν, αὐταὶ αἱ σύμμαχοι τῶν Λακεδαιμονίων, ἐκρότησαν πόλεμον κατ᾽ αὐτῶν. συνέβαλον δὲ αὐτοῖς Ἀθηναῖοι καὶ ἔσχον τὴν Κόρινθον ὁρμητήριον. εἰς ἣν ἔπεμψαν ξενικὸν στράτευμα καὶ αὐτοὶ ἔτρεφον αὐτό. τοῦ δὲ στρατεύματος ἦρχεν Ἰφικράτης ὁ στρατηγός. τινὲς δέ φασι Κορινθίοις ἀδικουμένοις ὑπὸ Λακεδαιμονίων συμμάχους πέμψαι Ἀθηναίους, καὶ ἔτρεφον Κορίνθιοι. φασὶ δὲ αὐτοὺς ὑφορωμένους Ἀθηναίους ξενικὸν τρέφειν συμμαχίας χάριν. ἣν δὲ καταστήσας τοὺς ξένους ἐν Κορίνθῳ, Κόνων ὁ Ἀθηναίων στρατηγὸς καθελὼν Λακεδαιμονίους, ὅπως φυλάττοι τὴν ἔφοδον αὐτῶν. ἄλλως. διπλῶς ᾄδεται ἡ ἱστορία. ἢ ὅτι Κορίνθιοι Λακεδαιμονίους ὑφορώμενοι ἐμισθοῦντό τινας τῶν Ἀθηναίων, εἰς τὴν αὐτῶν φυλακήν. ἢ Ἀθηναίους ἐφοβοῦντο, ἵνα μὴ ὑπ᾽ αὐτοῦ δουλαγωγηθεῖεν, καὶ διὰ τοῦτο ξένους τινὰς ἐν Κορίνθῳ ἔτρεφον, ἀσφαλείας ἕνεκα.

174. Ὁ

Χρ. Ὁ Πάμφιλος δ' οὐχὶ διὰ τοῦτον κλαύσεται;

Καρ. Ὁ Βελονοπώλης δ' οὐχὶ μετὰ τοῦ Παμφίλου;

Χρ. Ἀργύριος δ' οὐχὶ διὰ τοῦτον πέρδεται;

Καρ. Φιλέψιος δ' οὐχ ἕνεκά σου μύθους λέγει;

Χρ. Ἡ ξυμμαχία δ' οὐχὶ διά σε τοῖς Αἰγυπτίοις;

Καρ. Ἐρᾷ δὲ Λαῒς οὐ διά σε Φιλωνίδου;

Χρ.

ΣΧΟΛΙΑ.

174. Ὁ Πάμφιλος δὲ. | Ὁ Πάμφιλος οὗτος καὶ ὁ Βελονοπώλης ἀμφότεροι δανεισταὶ Ἀθήνησιν. ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν πλουτοῦσιν, εἶπεν οὐχὶ κλαύσονται. ὁ Πάμφιλος δὲ δημαγωγὸς ἦν οἱονεὶ πολιτευόμενος. καὶ ἔκλεπτε τὰ τοῦ δήμου ὡς καὶ Πλάτων φησὶν Ἀμφιαράῳ, καὶ νὴ Δί' εἰ Πάμφιλόν γε φαίης κλέπτειν τὰ κοινὰ, ἅμα τε συκοφαντεῖν. οὗτος οὖν ἁλοὺς ἐπὶ κλοπῇ τῶν δημοσίων χρημάτων, ἀθρόως ἐξέπεσε δημευθεὶς, ταύτην δίκην πεπονθώς. τινὲς δὲ τὸν Βελονοπώλην παράσιτόν φασι τοῦ Παμφίλου, δυστυχοῦντος οὖν τοῦ Παμφίλου ἀνάγκη καὶ αὐτὸν συνδυστυχεῖν αὐτῷ.

176. Ἀργύριος δὲ. | Ἀθηναῖος οὗτος ἐπὶ μαλακίᾳ τοσοῦτον διαβάλλεται, ὡς καὶ πορδὰς ἀφιέναι, καὶ εἰς θρασύτητα δὲ τὸν Ἀργύριον κωμῳδοῦσι. πέρδεται δὲ, στρηνιᾷ πλουτῶν.

177. Φιλέψιος. | Οὗτος πένης ὢν λέγων ἱστορίας ἐτρέφετο. τερατώδης δὲ καὶ λάλος διαβάλλεται. ὡς ὁ Πλάτων ὁ κωμικός.

178. Ἡ ξυμμαχία. | Ἐπὶ Ἀμμάσιδος Αἰγυπτίων βασιλέως ἐν σιτοδείᾳ ὄντες οἱ Ἀθηναῖοι, ἔπεμψαν πρὸς αὐτὸν αἰτοῦντες σῖτον, καὶ ἔπεμψεν αὐτοῖς ἱκανόν. ἐκ τούτου Ἀθηναῖοι ἔπεμψαν τοῖς Αἰγυπτίοις συμμαχίαν, εἰς τὸν τῶν Περσῶν πόλεμον, καὶ εἶχον φιλίαν καὶ συμμαχίαν πρὸς ἀλλήλους. ὕστερον μέντοι ἐλύθη καὶ συνεμάχησαν οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς βασιλέως στρατηγοῖς κατὰ τῶν Αἰγυπτίων Ἰφικράτους ἡγουμένου. ἦσαν γὰρ ἄμφω αὐτοῖς φίλοι. διὸ καὶ Ψαμμίτιχος λέγεται πέμψαι πυρῶν μυριάδας τρεῖς. ἄλλως. Ψαμμίτιχος χαλεπὸς Αἰγυπτίων τύραννος καὶ σκαιότατος, Βούσιριν ὑπερηκοντικώς. οὗ καταψηφισάμενοι οἱ ἀρχόμενοι, πρεσβεύουσι πρὸς Ἀθηναίους διὰ σίτου ἀποπομπῆς ἀμοιβαῖον αἰτοῦντες, καὶ ἀμείλικτον ἄρχοντα τοῦτον ἐκβαλόντες. ἄλλως. ὅτε Ξέρξης, ἐπ' Αἰγυπτίους ἐστρατεύετο, οἱ Ἀθηναῖοι συμμαχίαν αὐτοῖς ἀπέστειλαν. ἄλλως.

Ἴναρος

Chr. Pamphilus verò nonne propter hunc pœnas daturus est?

Car. Et Belonopolês etiam simul cum Pamphilo?

Chr. Argyrius etiam nonne propter hunc immodestè pedit?

Car. Philepsius autem nonne tui gratia narrat fabulas?

Chr. Auxilium verò nonne per te Ægyptiis mittitur?

Car. Lais autem nonne propter te Philonidem amat?

Chr.

ΣΧΟΛΙΑ.

Ἴναρως ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς ἀπέστησε τοῦ βασιλέως Ξέρξου μοῖραν τινὰ τῆς Αἰγύπτου, καὶ χρήματα πέμψας τοῖς Ἀθηναίοις ἔλαβε συμμάχους. οἵ τινες καὶ διαπεράσαντες εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἔν τινι τῶν τοῦ Νείλου στομάτων ἀναπλεύσαντες, προσέσχον τοῖς Ἕλλησι. Μεγάβαζος δὲ ὁ τοῦ βασιλέως Περσῶν στρατηγὸς τὸν ποταμὸν διακόψας, καὶ ἀλλαχόσε τρέψας, εἷλεν ἐκείνους ἐπὶ ξηρᾶς, καὶ ἀπέκτεινεν.

179. Ἐρᾷ δὲ Λαΐς. | Ὅτι Ἀριστοφάνης οὐ λέγει σύμφωνα κατὰ τοὺς χρόνους. ληφθῆναι γάρ φασιν αὐτὴν ἐν Σικελίᾳ, πολιχνίου τινὸς ἁλόντος, ὑπὸ Νικίου ἐπτέτιν. ὠνηθῆναι δὲ ὑπὸ Κορινθίου τινὸς, καὶ πεμφθῆναι δῶρον τῇ γυναικὶ εἰς Κόρινθον. ἵνα δὴ ἐπὶ Χαβρίου τις ταῦτα γενέσθαι δῷ, ὅτε οὐκ ἐστράτευον Ἀθηναῖοι ἐν Σικελίᾳ. ἔστι δὲ ἕως. Διοκλέους ἔτη ιδ. ὥστε ἄλογον διὰ ὀνόματος αὐτὴν ἐπάγειν. ἐμφαίνει δὲ καὶ Πλάτων ἐν τῷ Φαίδρῳ ἐπτακαιδεκάτῳ ἔτει ὕστερον διδαχθῆναι ἐπὶ Διοκλέους ὡς μηκέτι αὐτῆς οὔσης. δύναται μέντοι καὶ αὐτῆς ζώσης λέγεσθαι. Φιλωνίδην δὲ οὐ τὸν ποιητήν φησι τὸν ἐν τοῖς Ἀριστοφανείοις ἐγγεγραμμένον δράμασιν. ὡς οἱ περὶ Καλλίστρατον ἐν τῇ ὁμωνυμίᾳ πλανηθέντες, ἀλλὰ παιδιᾶς ἕνεκα τὸν αἴσχιστον καὶ ἀπαίδευτον. κωμῳδεῖται δὲ ὡς εὔπορος καὶ ὡς μέγας τῷ σώματι. καὶ ἠλίθιος. Νικοχάρης Γαλατείᾳ. ἤδη τ' ἀπαιδευτότερος εἶ Φιλωνίδου τοῦ Μελιτέως. Περὶ δὲ τοῦ μεγέθους, Φύλλιός φησιν. ἥτις κάμηλος ἔτεκε τὸν Φιλωνίδην. καὶ Πλάτων δὲ, Λαΐ φησιν οὐχ ὁρᾷς ὅτι Φιλωνίδην που τέτοκεν ἡ μήτηρ, ἀνόητον Μελιτέα, καὶ οὐκ ἔπαθεν οὐδέν. καὶ Θεόπομπος Ἀφροδισίοις. ὄνος μὲν ὀγκᾶθ' ὁ Μελίτου Φιλωνίδης. ὄνῳ μιγείσης μητρὸς ἔβλαστε τῇ πόλει. δόξειε δ' ἂν ἐρᾶσθαι τῆς Λαΐδος, ἐκείνης ἐπαγομένης αὐτόν. οὐ γὰρ ἐκείνου ἠράσθη Λαΐς, ἣ Διογένης ὁ φιλόσοφος ἐπιγράφει τῆς Ἑλληνικῆς ἀκρασίας τὸ τρόπαιον. Φιλωνίδης ἐν Κορίνθῳ. τούτου δὲ προσεποιεῖτο

Χρ. Ὁ Τιμοθέου δὲ πύργος; Καρ. Ἐμπέσοι γέ σοι.

Χρ. Τὰ δὲ πράγματ' οὐχὶ διὰ σὲ πάντα πράττεται;
Μονώτατος γὰρ εἶ σὺ πάντων αἴτιος
Καὶ τῶν κακῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν, εὖ ἴσθ' ὅ, τι.

Καρ. Κρατοῦσι γοῦν κἀν τοῖς πολέμοις ἑκάστοτε,
Ἐφ' οἷς ἂν οὗτος ἐπικαθέζηται μόνος.

Πλ. Ἐγὼ τοσαῦτα δυνατός εἰμ' εἷς ὢν ποιεῖν;

Χρ. Καὶ ναὶ μὰ Δία τούτων γε πολλῷ πλείονα,
Ὥς τ' οὐδὲ μεστὸς σοῦ γέγον' οὐδεὶς πώποτε.
Τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἐστὶ πάντων πλησμονή·
Ἔρωτος.

ΣΧΟΛΙΑ.

ἐρᾷν διὰ τὸ Πλοῦτον Λαΐς. αὕτη δὲ θυγάτηρ ἦν Ἐπιμανδρας. ἥτις ἐξ Ὑκκαρῶν τῆς Σικελίας ἦν. ταύτην δὲ Φιλοξένῳ τῷ διθυραμβοποιῷ δέδωκε Διονύσιος ὁ ἐν Σικελίᾳ τύραννος. εἰς Κόρινθον οὖν ἦλθεν ἅμα Φιλοξένῳ. καὶ ἐπίσημος ἐκεῖ ἐγένετο καὶ ἐφιλήθη ὑπὸ πάντων καὶ περιβόητος ἦν ἑταιρίς. λέγουσι δὲ ὅτι ἅμα Ἀλεξάνδρῳ ἀπεδήμησεν εἰς Πέρσας ἐκ Κορίνθου. ἡ δὲ Λαΐς ἐπισημοτέρα γέγονε τῆς μητρὸς ἐν Κορίνθῳ. ὕστερον δὲ καὶ αὐτὴ ἀπεδήμησεν εἰς Θεσσαλίαν. ἔνθα Εὐρυλόχου τινὸς ἢ Ἀριστονίκου ἠράσθη. παρ' ᾧ καὶ ἐβίωσε τὸν λοιπὸν χρόνον. αὐτῆς δὲ πολλοὶ τῶν Θετταλῶν ἠράσθησαν, καὶ τῷ ἔρωτι τὰ πρόθυρα αὐτῆς οἴνῳ ἔρραινον. καὶ φασὶν ὅτι ζηλοτυπήσασαι αἱ Θετταλαὶ γυναῖκες, ἐφόνευσαν αὐτὴν ξυλίναις χελώναις τύψασαι ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀφροδίτης, πανηγύρεως οὔσης, ἐν ᾗ ἄνδρες οὐ παρεγίνοντο. διὸ τούτου ἕνεκα λοιμὸς κατέλαβε τὴν Θετταλίαν, ἕως ὕστερον ἱερὸν ἐποίησαν ἀνοσίας Ἀφροδίτης, ἐπειδὴ αἱ γυναῖκες ἐν τῷ ἱερῷ ἀνόσιον τετολμήκασι φόνον.

180. Ὁ Τιμοθέου δὲ πύργος. | Οὗτος εἰς τοσοῦτον ἤρθη τῆς τύχης, ὥστε καὶ ἐν ὄψει τούτῳ τὴν δαίμονα φαίνεσθαι. κατασκευάσας δὲ πύργον, οὐκ ἀπὸ τύχης ἔφη κατεσκευακέναι, ἀλλ' ἀπ' ἀνδρείας. ὀργισθεῖσα δὲ ἡ τύχη πένητα ἐποίησεν. οὐκ εἴασε δὲ εἰπεῖν διὰ τὸν πλοῦτον ἐγένετο. ἀλλ' ἐπήγαγε παρ' ὑπόνοιαν. ἄλλως. ὁ Τιμόθεος

πλούσιος

Chr. Timothei vero turris? *Car.* In te decidat scil.

Chr. Quæcunque autem fiunt, nonne per te fiunt? Solus enim omnino tu es omnium causa Tam malorum quam bonorum, hoc certò scias.

Car. Vincunt etiam in bello plerumque ii, Quibus hic propendet solus.

Plu. Egone unus tot res efficere possum?

Chr. Imo per Jovem etiam his multo plura, Ita ut ne tui satur quidem unquam quisquam fuerit. Aliarum enim rerum omnium est satietas.

Amoris.

ΣΧΟΛΙΑ.

πλούσιος ἅμα δὲ καὶ ὄλβιος ἀνὴρ στρατηγὸς Ἀθηναίων, τεῖχος οἰκοδομήσας εἰς τοσοῦτον ἤρθη τῆς τύχης, ὡς τὴν δαίμονα ἐν ὄψει φαίνεσθαι τούτῳ. καὶ ἐν Ἀθήναις ἐν εἰκόσιν ἐποίουν αὐτὸν κοιμώμενον οἱ ζωγράφοι, καὶ τὰς τύχας φερούσας αὐτῷ εἰς δίκτυα πόλεις καὶ πορθοῦντα αὐτὰς, αἰνιττόμενοι τὴν εὐδαιμονίαν αὐτοῦ. ὃς ὑψηλὸν πάνυ πύργον ἐποίησεν ὡς πλούσιος.

Ἐμπέσοι γέ σοι. | Παρ' ὑπόνοιαν τοῦτό φησι. δέον εἰπεῖν θαυμαστὸς καὶ μέγας. ἀλαζονευόμενος δὲ ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ ὁ Τιμόθεος ἔφη μᾶλλον αὐτοῦ εἶναι ἢ τῆς τύχης τὰ πραττόμενα· διὸ καὶ ἠτύχηκεν ὕστερον, νεμεσησάσης αὐτῷ τῆς τύχης. πολλοὶ δὲ Τιμόθεοι κωμῳδοῦνται. νῦν δὲ τοῦ στρατηγοῦ μέμνηται.

182. Μονώτατος γὰρ εἶ σύ. | Λυκοῦργος κατὰ Λεωκράτους. τοιγαροῦν μονώτατοι ἐπώνυμοι τῆς χώρας εἰσί.

184. Κρατοῦσι γοῦν. | Χρήμασι γὰρ ἐπικτῶνται συμμάχους καὶ περιγίνονται.

185. Ἐπικαθέζηται. | Ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ζυγῶν. καθέζεσθαι γὰρ τὸ βαροῦν λέγεται.

187. Ναὶ μὰ Δία. | Ὅτι καὶ ἐπὶ καταμοτικοῦ τὸ μὰ Δία, ὅταν αὐτοῦ προτάσσηται τὸ ναί.

189. Τῶν μὲν γὰρ ἄλλων. | Παρὰ τὸ Ὁμηρικὸν, πάντων μὲν κόρος ἐστὶ καὶ ὕπνου καὶ φιλότητος.

Ἔρωτος. Καρ. Ἄρτων. Χρ. Μουσικῆς. Καρ. Τραγημάτων.
Χρ. Τιμῆς. Καρ. Πλακούντων. Χρ. Ἀνδραγαθίας. Καρ. Ἰσχάδων.
Χρ. Φιλοτιμίας. Καρ. Μάζης. Χρ. Στρατηγίας. Καρ. Φακῆς.
Χρ. Σοῦ δ᾽ ἐγένετ᾽ οὐδεὶς μεστὸς οὐδεπώποτε,
Ἀλλ᾽ ἢν τάλαντά τις λάβῃ τρισκαίδεκα,
Πολὺ μᾶλλον ἐπιθυμεῖ λαβεῖν ἑκκαίδεκα.
Κἂν ταῦτ᾽ ἀνύσῃ, τετταράκοντα βούλεται,
Ἤ φησιν, οὐκ εἶναι βιωτὸν αὐτῷ τὸν βίον.
Πλ. Εὖ τοί λέγειν ἔμοιγε φαίνεσθον πάνυ·
Πλὴν ἓν μόνον δέδοικα. Χρ. Φράζε τοῦ πέρι.
Πλ. Ὅπως ἐγὼ τὴν δύναμιν, ἣν ὑμεῖς φατὲ
Ἔχειν με, ταύτης δεσπότης γενήσομαι.
Χρ. Νὴ τὸν Δί᾽. ἀλλὰ καὶ λέγουσι πάντες ὡς

Δειλότατον

ΣΧΟΛΙΑ.

190. Ἔρωτος.] Ὁ δοῦλος λέγει τὰ πρὸς τὴν γαστέρα, πρὸς τὸ θυμῆρες τῆς κωμῳδίας ταῦτα τοῖς ὑπὸ τοῦ δεσπότου λεγομένοις σπουδαίοις παραπλέξας.

Τραγημάτων.] Τὰ μετὰ τὴν εὐωχίαν τῇ τραπέζῃ τιθέμενα, καλοῦσι τραγήματα, ὅθεν καὶ παροιμία, Ἐκ τραγημάτων τὴν εὐωχίαν. λέγεται δὲ ἡ παροιμία ἐπὶ τῶν ἀπὸ τῶν ἡττόνων τὸ μεῖζον θαυμαζόντων.

192. Φακῆς.] Φακός ἐστιν ὁ ἀνέψητος. φακῆ δὲ ἡ ἑψημένη. περισπᾶται δὲ ὥσπερ συκῆ, ἀμυγδαλῆ, καὶ τὰ τοιαῦτα. Θεόκριτος. κάλλιον ὦ 'πιμελητὰ φιλάργυρε τὸν φακὸν ἕψειν.

195. Ἑκκαίδεκα.] Οἱ γράφοντες ἐξκαίδεκα, καὶ φάσκοντες οὕτω κάλλιον γράφειν, ἐπεὶ οὐκ ἔστιν ἐξ πρόθεσις ἵνα συμφώνου ἐπαγομένου ἐκ γένηται, οὐ καλῶς, οἶμαι, λέγουσι. καὶ δῆλον ἀπό τε τοῦ ἔξω καὶ τοῦ ἐκτός. καὶ ἀπὸ τοῦ ἑκτικοῦ λεγομένου πυρετοῦ. οὐ γὰρ μόνον

ἐν

Amoris. *Car.* Papum. *Chr.* Musicæ. *Car.* Bellariorum.

Chr. Honoris. *Car.* Placentarum. *Chr.* Strenuitatis. *Car.* Caricarum.

Chr. Ambitionis. *Car.* Polentæ. *Chr.* Imperii militaris. *Car.* Lenticulæ.

Chr. Tui autem nemo vel unquam satur fuit,
Sed si quis talenta tredecim acceperit,
Multo magis sedecim accipere cupit.
Et si hæc impetraverit, quadraginta postulat,
Aut aliter sibi vitam non esse vitalem dicit.

Plu. Rectè quidem mihi videmini dicere omnino;
Veruntamen unum est solum quod metuo. *Chr.* Dic mihi qua de re.

Plu. Ut ego potestatis, quam vos dicitis
Habere me, hujus unquam compos fiam.

Chr. Imo per Jovem, sed hoc est quod omnes dicunt;
Omnium

ΣΧΟΛΙΑ.

ἐν τῇ προθέσει τὸ ξ τρέπεται, ἀλλὰ καὶ ἐν ἑτέροις, ὡς δηλοῖ τὰ εἰρημένα, τὸ γὰρ ἑκτικὸν, ἐκ τοῦ ἕξεως γέγονε, καὶ τὸ ἐκτὸς, ἐκ τοῦ ἔξω. καὶ τὸ ἕκτον ἀπὸ τοῦ ἕξ.

199. Πλὴν ἓν μόνον δέδοικα. | Τυφλὸς γὰρ ὢν οὐ δύναμαι ἐπελθεῖν, εἰ καί μοι τοσαύτη δύναμίς ἐστι, δέον οὖν ἐστὶν ἀναβλέψαι με, καὶ δέδοικα μὲν ἐγὼ ἀμεταβάτως, δεδίττω δὲ ἕτερον πρὸς αἰτιατικὴν συντασσόμενον.

202. Νὴ τὸν Δί'. ἀλλὰ καὶ λέγουσι· | Οὐ σὺ μόνος λέγεις σαυτὸν δειλὸν, ἀλλὰ καὶ πάντες. τοῦτο δὲ εἶπεν, ἐπειδὴ ὁ πλοῦτος εἶπεν, Ἓν μόνον δέδοικα, τὸ δὲ νὴ Δία, κατωμοτικῶς ἀντὶ τοῦ ἴσως κύριος τῆς δυνάμεως.

Δειλότατόν ἐσθ' ὁ Πλοῦτος. Πλ. Ἥκιστ', ἀλλά με
Τοιχωρύχος τις διέβαλλ', εἰσδὺς γάρ ποτε,
Οὐκ εἶχεν, εἰς τὴν οἰκίαν, οὐδὲν λαβεῖν,
Εὑρὼν ἁπαξάπαντα κατακεκλεισμένα.
Εἶτ' ὠνόμασέ μου τὴν πρόνοιαν, δειλίαν.
Χρ. Μή νυν μελέτω σοι μηδὲν ὡς ἐὰν γένῃ
Ἀνὴρ πρόθυμος αὐτὸς εἰς τὰ πράγματα,
Βλέποντ' ἀποδείξω σ' ὀξύτερον τοῦ Λυγκέως.
Πλ. Πῶς οὖν δυνήσει τοῦτο δρᾶσαι θνητὸς ὤν;
Χρ. Ἔχω τιν' ἀγαθὴν ἐλπίδ', ἐξ ὧν εἶπέ μοι
Ὁ Φοῖβος αὐτὸς, Πυθικὴν σείσας δάφνην.
Πλ. Κἀκεῖνος οὖν ξυνοιδε ταῦτα; Χρ. Φήμ' ἐγώ.
Πλ. Ὁρᾶτε. Χρ. Μὴ φρόντιζε μηδὲν, ὦ ἀγαθέ.

Ἐγὼ

ΣΧΟΛΙΑ.

203. Δειλότατόν ἐσθ' ὁ πλοῦτος. | Λέγεται περὶ τῶν πλουσίων ὅτι δειλοὶ, διὰ τὸ ἀγωνιᾷν περὶ τῶν χρημάτων. αἰνίττεται δὲ εἰς Εὐριπίδην. ἐκεῖνος γάρ φησιν. δειλὸν δ' ὁ πλοῦτος καὶ φιλόψυχον κακόν. ἀναφέρεται δὲ ἐπὶ Θεὸν ἡ τῶν χρωμένων κατηγορία.

204. Τοιχωρύχος. | Περὶ πολλοῦ ποιοῦνται τὴν ἀσφάλειαν οἱ πλούσιοι, καί τις τῶν κωμικῶν φησι. τί ποτ' ἐστὶ χλωρὸν ἀντιβολῶ τὸ χρυσίον; δέδοικ' ἐπιβουλευόμενον ὑπὸ πάντων ἀεί. οἱ γὰρ εὔποροι τῷ φόβῳ τοῦ μὴ ληφθῆναι τὰ χρήματα, δειλότεροι γίνονται, τὸ ἐπ' ἐκείνων οὖν μετήνεγκεν ἐπὶ τὸν πλοῦτον.

206. Ἁπαξάπαντα. | Ἀντὶ τοῦ τέλεον. τὸ δὲ ἑξῆς, εἶτα εὑρὼν ἁπαξάπαντα κατακεκλεισμένα.

209. Ἀνὴρ πρόθυμος. | Ἐὰν προθυμηθῇς καλῶς μετελθεῖν ταῦτα τὰ πράγματα, ὡς τοῖς μὲν δικαίοις συνεῖναι, τοῖς δὲ πονηροῖς μηδαμῶς.

210. Ὀξύτερον τοῦ Λυγκέως. | Λυγκεὺς ὡς αὐτὸς ἐν Δαναΐσι φησὶν, υἱὸς Αἰγύπτου· ἐρρῶμεν δ' ἐκεῖ τὰ περὶ αὐτοῦ. ἐπεὶ δοκεῖ παρ' ἱστορίαν λέγειν. τοσοῦτον δὲ ὀξυωπέστατος ἦν, ὡς καὶ δι' ἐλάτης ἰδεῖν Κάστορα δολοφονήσαντα τὸν ἀδελφὸν, ὥς φησι Πίνδαρος. Ἀπολλώνιος

δὲ

Omnium rerum timidissimam esse Plutum. *Plu.* Minime, sed me
Fur nocturnus quidam calumniatus est, quum enim olim irrepsisset
In ædes, nihil inde auferre potuit
(Quum omnia reperisset obserata)
Tum providentiam meam formidinem appellavit.
Chr. Nihil jam prorsus tibi curæ sit, si modo fueris
Ipse tu vir paratus ad hæc negotia,
Videre se faciam vel Lynceo perspicaciùs.
Plu. Quomodo hoc facere poteris, qui mortalis sis?
Chr. Spem magnam habeo ex iis quæ mihi dixit
Phœbus ipse Pythicam quatiens laurum.
Plu. Num iste ergo horum conscius est? *Chr.* Aio equidem.
Plu. Cavete. *Chr.* Nihil te solicitet, bone vir,
Ego

ΣΧΟΛΙΑ.

δέ φησι περὶ αὐτοῦ ἐν τοῖς Ἀργοναυτικοῖς, εἰ ἐτεόν γε πέλει κλέος ἀνέρα κεῖνον Ῥηϊδίως καὶ νέρθεν ὑπὸ χθονὸς αὐγάζεσθαι. γεγόνασι δὲ Λυγκεῖς διάφοροι. εἷς παῖς Αἰγύπτου, καὶ ἄλλος Ἀφαρέως παῖς ὁ Λάκων, λέγεται Λυγκεύς. οὗ μέμνηται καὶ Θεόκριτος ἐν τῷ εἰς Διοσκούρους ὕμνῳ·

Τὼ μὲν ἀναρπάξαντε δύω φερέτην Διὸς υἱώ
Δοιὰς Λευκίπποιο κόρας. δοιὼ δ᾽ ἄρα τώγε
Ἐσσυμένως ἐδίωκον ἀδελφεὼ υἷ᾽ Ἀφαρῆος
Γαμβρὼ μελλογάμω Λυγκεὺς καὶ ὁ καρτερὸς Ἴδας.

ὃς ἐλέγετο εἶναι πάνυ ὀξυδερκέστατος, ὥστε καὶ τὰ ὑπὸ γῆν ὁρᾶν. οὕτω μὲν μυθολογοῦσι, πρὸς δὲ τὸ πιθανὸν τοῦ λόγου ἐπινενόηται, ὅτι πρῶτος οὗτος εὗρε μέταλλα χρυσοῦ καὶ σιδήρου καὶ τῶν ἄλλων, ἐν δὲ τῇ μεταλλεύσει λύχνους μεταφέρων ὑπὸ τὴν γῆν, τοὺς μὲν κατέλιπεν ἐκεῖσε. αὐτὸς δὲ ἀνέφερε τὸν χαλκὸν καὶ τὸν σίδηρον καὶ τὰ λοιπά. ἔλεγον οὖν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι Λυγκεὺς καὶ τὰ ὑπὸ γῆν ὁρᾷ. καὶ καταδύνων, ἀργύριον περιέφερε.

213. Πυθικὴν σείσας δάφνην. | Φασὶν ὡς πλησίον τοῦ τρίποδος Δάφνη ἵστατο ἣν ἡ Πυθία ἡνίκα ἐχρησμῴδει ἔσειεν.

Ἐγὼ γὰρ εὖ τοῦτ' ἴσθι, κἂν δεῖ μ' ἀποθανεῖν,
Αὐτὸς διαπεράξω ταῦτα. Καρ. Κἂν βέλῃ γ' ἐγώ.
Χρ. Πολλοὶ δ' ἔσονται χ' ἅτεροι νῷν ξύμμαχοι,
Ὅσοις δικαίοις οὖσιν, οὐκ ἦν ἄλφιτα.
Πλ. Παπαί· πονηρούς γ' εἶπας ἡμῖν ξυμμάχους.
Χρ. Οὐκ, ἤν γε πλουτήσωσιν ἐξ ἀρχῆς πάλιν.
Ἀλλ' ἴθι σὺ μὲν ταχέως μολών. Καρ. Τί δρῶ; λέγε.
Χρ. Τοὺς ξυγγεώργους κάλεσον (εὑρήσεις δ' ἴσως
Ἐν τοῖσιν ἀγροῖς αὐτοὺς ταλαιπωρουμένους)
Ὅπως ἂν ἴσον ἕκαστος ἐνταυθοῖ παρὼν,
Ἡμῖν μετάσχῃ, τοῦδε τοῦ Πλούτου μέρος.
Καρ. Καὶ δὴ βαδίζω. τοῦτο δὲ τὸ κρεάδιον,
Τῶν ἔνδοθέν τις εἰσενεγκάτω λαβών.
Χρ. Ἐμοὶ μελήσει τοῦτό γ', ἀλλ' ἀνύσας τρέχε.

Σύ

ΣΧΟΛΙΑ.

219. Οὐκ ἦν ἄλφιτα. | Ἀντὶ οὐκ ἦν χρήματα. ἀπὸ μέρους τὸ πᾶν. ἀπὸ γὰρ τῶν ἀλφίτων τὴν περιουσίαν δηλοῖ. ἢ ἀπὸ τοῦ προηγουμένου τὸ ἑπόμενον.

220. Παπαί. πονηρούς γ' εἶπας. | Τὸ παπαὶ σχετλιαστικὸν ἐνταῦθα. πονηροὺς δὲ, ἐπιπόνους, ἀτυχεῖς, ἀθλίους. ἢ τοὺς πόνου φροντίζοντας. ἴσον τῷ ἀσθενεῖς, ἀπράκτους. ὡς φαμὲν πονηρῶς ἔχει τὰ πράγματα ἡμῶν. σημαίνει γὰρ νῦν, τὸ ἐπιπόνους.

221. Οὐκ. | Ἤγε πλουτήσωσιν, οὐκ ἔσονταί, φησι, πόνηροι καὶ ἐπίπονοι ἅπαξ πλουτήσαντες. Πλουτῶ ἀμεταβάτως, ἀντὶ τοῦ πλοῦτον ἔχω, καὶ πλουτῶ μεταβατικῶς πρὸς αἰτιατικὴν, οἷον πλουτῶ ἀρετὴν, καὶ πλουτῶ μεταβατικῶς πρὸς γενικὴν, ὡς παρὰ Λιβανίῳ· Πλουτῶ ῥημάτων, ἤγουν ἕνεκα τῶν ῥημάτων.

Πάλιν,

Ego enim (ne sis nescius) & si me mori oporteat,
Ipsemet hæc perficiam. *Car.* Et si tibi placet ego
etiam.
Chr. Multi autem alii nobis auxilio erunt,
Quicunque nempe justi victum non habent.
Plu. Papæ! miseros mihi adjutores narras.
Chr. Minime quidem, si modo ditescant rursus denuò
Sed abi tu curriculo percurrens. *Car.* Quid faciam,
cedo?
Chr. Accerse mihi socios agricolas (invenies autem
forte
Rure ipsos labori misere intentos)
Ut æqualem unusquisque huc adveniens
Nobiscum capiat hujusce Pluti partem.
Car. Jam eo, hanc autem carunculam
Domesticorum aliquis intro ferat.
Chr. Hoc mihi curæ erit, at cito curre.

Tu

ΣΧΟΛΙΑ.

Πάλιν. | Ὡς καὶ πρώην.

222. Ἀλλ' ἴθι. | Τὸ ἴθι ῥῆμα μὲν ὂν μετὰ μέλλοντος μετοχικοῦ συντάσσεται, οἷον ἴθι ποιήσων τόδε. ἐπίῤῥημα δὲ παρακελευσματικόν, ὥσπερ τὸ ἄγε, μετὰ προστακτικοῦ οἷον ἴθι ποίησον τόδε.

223. Τοὺς ξυγγεώργους. | Ξυγγέωργος βαρυτόνως, σύνθετον γάρ, ὡς πάγκαλος, πάνσοφος. τὰ γὰρ εἰς ος ὀξύτονα, συντιθέμενα βαρύνεται.

226. Ἡμῖν μετάσχῃ. | Ὥσπερ μεταλαμβάνω τούτου καὶ τοῦτο φαμέν, οὕτω καὶ τὸ μετέχω διπλῶς συντάσσεται. καὶ ὅτε μέν ἐστι γενικὴ τὸ μετὰ ἔχει τὴν δύναμιν. ὅτε δὲ αἰτιατικὴ τὸ ἔχω ἢ τὸ λαμβάνω.

227. Τοῦτο δὲ τὸ κρεάδιον. | Ὃ ἔρχεται ἀπὸ τῆς θυσίας ἔχων τῶν Δελφῶν. οἱ γὰρ ἐκ θυσίας ἰόντες, ἔφερον ἐξ αὐτῆς τῆς θυσίας τοῖς οἰκείοις κατὰ νόμον τινά. ἄλλως· ὅπερ ἧκον ἄγοντες ληφθὲν ἀπὸ τῆς θυσίας ἔνιοι δέ, τὸ λεβήτιον.

229. Ἐμοὶ μελήσει. | Τοῦ εἰσενέγκαι φησὶ τὸ κρεάδιον. τὸ δὲ ἀνύσας ἀντὶ τοῦ ἄνυσον.

230. Σύ

Σὺ δ', ὦ κράτιστε Πλοῦτε πάντων δαιμόνων,
Εἴσω μετ' ἐμοῦ δεῦρ' εἴσιθ'. ἡ γὰρ οἰκία
Αὕτη 'στὶν, ἣν δεῖ χρημάτων σε τήμερον
Μεστὴν ποιῆσαι, καὶ δικαίως κἀδίκως.

Πλ. Ἀλλ' ἄχθομαι μὲν εἰσιὼν, νὴ τοὺς θεοὺς,
Ἐς οἰκίαν ἑκάστοτ' ἀλλοτρίαν πάνυ.
Ἀγαθὸν γὰρ ἀπέλαυσ' οὐδὲν αὐτοῦ πώποτε.
Ἢν μὲν γὰρ εἰς φειδωλὸν εἰσελθὼν τύχω,
Εὐθὺς κατώρυξέ με κατὰ τῆς γῆς κάτω.
Κἄν τις προσέλθῃ χρηστὸς ἄνθρωπος φίλος,
Αἰτῶν λαβεῖν τι μικρὸν ἀργυρίδιον,
Ἔξαρνός ἐστι, μηδ' ἰδεῖν με πώποτε.
Ἢν δ' εἰς παραπλῆγ' ἄνθρωπον εἰσελθὼν τύχω,
Πόρναισι καὶ κύβοισι παραβεβλημένος,
Γυμνὸς θύραζ' ἐξέπεσον ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ.

Χρ. Μετρίου γὰρ ἀνδρὸς οὐκ ἐπέτυχες πώποτε.
Ἐγὼ δὲ τούτου τοῦ τρόπου πως εἰμ' ἀεί·

Χαίρω

ΣΧΟΛΙΑ.

230. Σὺ δ', ὦ κράτιστε. | Τὸ κράτιστε ἤτοι ἐγκωμιάζων φησὶν, ἢ ὅτι προεδίδαξεν ὡς καὶ θεῶν ὁ Ζεὺς δι' αὐτὸν βασιλεύει. ἄλλως. παρεπιγραφὴ, ὅτι εἰς τὴν οἰκίαν ἔφθασαν. τοὺς δὲ λόγους πάντας ὁμοίους ἐρχόμενοι ἐν τῇ ὁδῷ ἔλεγον.

233. Καὶ δικαίως κἀδίκως. | Τὸ ἀδίκως ἁπλῶς ἔρριπται. οἷον ἁπάσῃ τέχνῃ. οὐ γὰρ ὑπόκειται αὐτῷ, ἄδικος οὗτος. οὐκ ἀπειλητικῶς δὲ, ἀλλὰ μειλικτικῶς προσαγγέλλει. ἄλλως. ἀντὶ τοῦ παντὶ τρόπῳ οὕτως Ἀττικοί.

237. Φειδωλόν. | Φειδωλός τις ὁ φεύγων τὸ δοῦναι, παρὰ τὸ φείδομαι καὶ τὸ δοῦναι. φειδωδός τις ὤν. καὶ τροπῇ τοῦ δ εἰς λ, φειδωλός.

239. Κἄν τις προσέλθῃ χρηστός. | Ἵνα τὴν ὑπερβολὴν τῆς φιλαργυρίας σημάνῃ προκεκριμένης καὶ τῶν χρηστῶν φίλων.

242. Παραπλῆγα. | Ἄφρονα. μωρόν. ἀπὸ τῶν κρουμάτων τῶν διαπεπτωκότων τοῦ ἐναρμονίου λυρισμοῦ. ἀληθῶς γὰρ ἡ ἀσωτία παραπεπληγμένη ἐστὶ διάνοια.

244. Ἐν

Tu autem, O præstantissime Deorum omnium Plute,
Huc mecum ingredere, domus enim
Hæc est, quam opus est opibus hodie
Repleas per fas & nefas.
Plu. At, ita me dii ament, ægrè fero cum ingredior
Crebro domum prorsus alienam,
Boni enim nihil unquam illic adeptus sum.
Si enim ad parcum forte ingressus fuero,
Continuo me defodit in terram deorsum;
Et si quis probus accesserit amicus,
Rogans ut paululum quiddam pecuniolæ accipiat,
Statim negat se vel unquam me vidisse.
At si forte ad vecordem ingressus fuero,
In scorta & aleas projectus,
Nudus protrudor foras momento temporis.
Chr. Nempe quia nunquam in hominem moderatum incidisti.
At ego moribus hujusmodi mire præditus sum semper;
Lubens

ΣΧΟΛΙΑ.

244. Ἐν ἀκαρεῖ. | Πεποίηται παρὰ τὸ ἄτμητον τοῦ χρόνου. ὡς καὶ τὸ κείρομαι τριχός. ἀκαρὲς τὸ ἄτμητον. ἄλλως. τῷ ἐλαχίστῳ ὃ οὐχ οἷόν τε διακόψαι διὰ τὸ βραχύτατον τοῦ χρόνου, πεποίηται δὲ ἀπὸ τῶν μικρῶν τριχῶν τῶν διὰ βραχύτητα μὴ δυναμένων καρῆναι. ἄλλως, ἐπίῤῥημα τὸ ἀκαρῶς, ἀφ' οὗ τὸ ἀκαρὲς ἐπιῤῥηματικὸν ὄνομα. ὅπερ ἢ πάσχουσιν ἐκεῖνοι δι' ἀσωτίαν γυμνούμενοι, τοῦτο εἰς ἑαυτὸν ἐπήγαγε,

245. Μετρίου γὰρ ἀνδρός, | Τουτέστι ταῦτα πάσχεις, ἐπεὶ οὐδέ ποτε μετρίου ἀνδρὸς ἔτυχες.

246. Πῶς εἰμ' ἀεί. | Τὸ πῶς θαυμαστικόν ἐστι. θαυμάζει γὰρ αὐτὸν ὡς ἀεί ποτε σύμμετρον ὄντα, μετρίου δὲ λέγει ἀνδρὸς, τοῦ διαμετροῦντος ἑαυτὸν τῷ ζῆν.

247. Φειδόμενος.

Χαίρω τε γὰρ φειδόμενος (ὡς οὐδεὶς ἀνήρ.)
Πάλιν τ' ἀναλῶν, ἡνίκ' ἂν τούτου δέῃ.
Ἀλλ' εἰσίωμεν, ὡς ἰδεῖν σε βούλομαι
Καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὸν υἱὸν τὸν μόνον,
Ὃν ἐγὼ φιλῶ μάλιστα μετὰ σέ. Πλ. Πείθομαι·
Χρ. Τί γὰρ ἄν τις οὐχὶ πρός σε τἀληθῆ λέγοι;

ΣΧΟΛΙΑ.

247. Φειδόμενος. | Ἀρετῆς γὰρ ἐπὶ τῷ δέοντι καιρῷ ἁρμοζομένως καὶ φείδεσθαι καὶ δαπανᾶν.

248. Ἡνίκ' ἂν τούτου δέῃ. | Τὸ ἡνίκ' ἂν τούτου δέῃ κοινῶς λάμβανε, καὶ πρὸς τὸ ἀναλῶν καὶ τὸ φειδόμενος.

249. Ὡς ἰδεῖν σε βούλομαι. | Οὐχ ἵνα ὁ πλοῦτος ἴδῃ τὴν γυναῖ-

κα

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

ΚΑΡΙΩΝ, ΧΟΡΟΣ.

Ὦ Πολλὰ δὴ τῷ δεσπότῃ ταὐτὸν θύμον φαγόντες,
Ἄνδρες φίλοι, καὶ δημόται, καὶ τοῦ πονεῖν ἐρασταί·

Ἴτ'

ΣΧΟΛΙΑ.

253. Ὦ πολλὰ δὴ τῷ δεσπότῃ. | Εἴσθεσις διπλῆς ἀμοιβαίας ἐν στίχων ἰαμβικῶν ἐννέα πρὸς τοῖς τεσσαράκοντα, ἄχρι τοῦ, ἐγὼ δὲ τὴν Κίρκην, ὧν οἱ μὲν τετράμετροί εἰσι καταληκτικοί, οἱ δὲ, βληχώμενοί τε προβατίων, καὶ αἰγῶν τε κιναβρώντων μέλη, ἔτι δὲ ἡγούμενοι τοῖς προβατίοις, καὶ εἰκῇ δὲ καταδαρθέντα που τέσσαρες ὄντες, δίμετροί εἰσιν ἀκατάληκτοι, καὶ τὸ μὲν τετράμετρον ἱππωνάκτειον καλεῖται, διὰ τὸ καταχόρως αὐτὸν τούτῳ χρήσασθαι. οἷον ἐστὶ καὶ τὸ, Ἔμοι γένοιτο παρθένος καλή τε καὶ τέρεινα. τὸ δὲ δίμετρον ἀνακρεόντειον, οἷον ἐστὶ τὸ, Καὶ μαίνομαι κοὐ μαίνομαι. ἐφ' ἑκάστῳ συστήματι παράγραφος. ἐπὶ δὲ τῷ τέλει τῶν στίχων, διπλῆ ἔξω νενευ-

κυῖα.

Lubens enim comparco (ut nemo magis)
Et rurſus ſumptus facio, quando his opus eſt.
Sed eamus intro; volo utique ut te videant
Et uxor mea & filius unicus,
Quem ego poſt te maxime deamo. *Plu.* Credo.
Chr. Cur enim tibi quis vera non dicat?

ΣΧΟΛΙΑ.

καὶ τὸν υἱόν, ἀλλ' ἵνα ἐκεῖνοι τὸν Πλοῦτον ἴδωσιν. οὕτω γὰρ πρέπει. Ἀττικὸν δὲ τὸ πλεονάζειν τοῖς ἄρθροις.

251 Πείθομαι. | Χαριέντως τοῦτο. οἶδε γάρ, φησιν, ὅτι καὶ τέκνων προτιμᾷς τὸν Πλοῦτον.

252. Τί γὰρ ἄν τις. | Ἡ κατασκευὴ αὕτη ἐστί. τί γὰρ ἄν τις πρὸς τὸ ὃν ἐγὼ φιλῶ μάλιστα μετὰ σέ. τὸ δὲ πείθομαι διὰ μέσου τῷ Πλούτῳ εἴρηται.

ACTUS SECUNDI SCENA PRIMA.

CARION, CHORUS.

Car. O Qui ſæpe eandem cum hero cepam manducâſtis,
Viri amici, & populares, & laboris ſtudioſi,
Ite,

ΣΧΟΛΙΑ.

κοινά· ἰστέον δὲ ὅτι ὅτε τίθεται ἐν τοῖς ἀμοιβαίοις τῶν ὑποκριτῶν προσώποις ἐν ἐκθέσει κῶλά τινα μετὰ τὴν περίοδον τῶν στίχων τοῦ αὐτοῦ μέτρου ὄντα, ἢ καὶ ἑτέρου, εὕρηται γὰρ καὶ οὕτως, ὁ τοιοῦτος σχηματισμὸς καλεῖται διπλῆ, διὰ τὸ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τούτων τὸ σημεῖον ἐκτὸς τίθεσθαι τῆς διπλῆς. ὅπερ τριγώνου πλαγίου σχήματι ἔοικε τῆς βάσεως μόνης λιπούσης. μεθ' ἥν, οὐδὲ χοροῦ πάροδος ἀεὶ γίνεται, ἀλλὰ σπανίως. ὅτε δὲ οὐ τίθεται κῶλα τοιαῦτα, ἀλλ' ἐν οἷς ἤρξαντο στίχοις. ἐν τούτοις οἱ ὑποκριταὶ παύονται, τὸ τοιοῦτο καλεῖται κορωνίς, διὰ τὸ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τούτων, τὸ σημεῖον τῆς κορωνίδος τίθεσθαι. ὅπερ γραμμή τίς ἐστι βραχεῖα, καμπήν τινα ὑποκάτω ἔχουσα. ἧς ἑξῆς ἀεὶ τίθεται κορωνὶς ἑτέρα χοροῦ, ἐπισφραγίζουσα οἷον τὰ ῥηθέντα. ἐν δὲ ταῖς στροφαῖς καὶ ἀντιστροφαῖς, καὶ τῇ μεταξὺ

τούτων

*Ἴτ', ἐγκονεῖτε, σπεύδετ', ὡς ὁ καιρὸς οὐχὶ μέλλειν
Ἀλλ' ἔστ' ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀκμῆς, ᾗ δεῖ παρόντας ἀμύνειν.

Χο. Οὔκουν ὁρᾷς ὁρμωμένους ἡμᾶς πάλαι προθύμως,
Ὡς εἰκός ἐστιν, ἀσθενεῖς γέροντας ἄνδρας ἤδη.
Σὺ δ' ἀξιοῖς ἴσως με θεῖν, πρὶν ταῦτα καὶ φράσαι μοι,
Ὅτου χάριν γ' ὁ δεσπότης ὁ σὸς κέκληκεν ἡμᾶς.

Καρ. Οὔκουν πάλαι δήπου λέγω; σὺ δ' αὐτὸς οὐκ ἀκούεις.
Ὁ δεσπότης γάρ φησιν, ὑμᾶς ἡδέως ἅπαντας
Ψυχροῦ βίου καὶ δυσκόλου ζήσειν ἀπαλλαγέντας.

Χο.

ΣΧΟΛΙΑ.

τούτων τῶν ὑποκριτῶν εἰσόδῳ, παράγραφος τίθεται, ὡς Ἡφαιστίων φησίν. ἧς τὸ σχῆμα, γραμμή τίς ἐστι βραχεῖα, ὥσπερ τινὰ στιγμὴν ἐν τῷ ἄκρῳ ἔχουσα. δῆλα δέ ἐστι τὰ τοιαῦτα σχήματα, καὶ ἐν τῷ βιβλίῳ κείμενα. μεθ' ὧν ἐστι καὶ ὁ ἀστερίσκος. οὗ τὸ σχῆμα ἀστέρι ἔοικεν. Ἡφαιστίων δέ φησιν ὅτι κατὰ τὴν Ἀριστοφάνειον ἔκδοσιν ὁ ἀστερίσκος ἐπὶ ἑτερομετρίας ἐτίθετο μόνης. χρώμεθα δέ φησι τῇ κορωνίδι ἐν τοῖς δράμασιν κατὰ τρόπους τρεῖς. ἤτοι ὅταν τῶν ὑποκριτῶν εἰπόντων τινὰ καὶ ἀπαλλαγέντων καταλείπηται ὁ χορός. ἢ ἔμπαλιν. ἢ ὅταν μετάβασις ἀπὸ τόπου εἰς τόπον γίνεσθαι δοκῇ τῆς σκηνῆς. τῇ δὲ παραγράφῳ, κατὰ πρόσωπα ἀμοιβαῖα, ἔν τε τοῖς ἰαμβικοῖς καὶ τοῖς χορικοῖς, μεταξὺ τῆς τε στροφῆς καὶ τῆς ἀντιστρόφου. ἐὰν μέντοι ἡ στροφὴ ἐξ ἀμοιβαίων τυγχάνῃ συγκειμένη, οὐκ ἐξαρκεῖ πρὸς τὸ δηλῶσαι ὅτι πεπλήρωται ἡ στροφή, ἡ παράγραφος, ἐπιφερομένης ἄλλης στροφῆς ἐπεὶ καὶ ἐφ' ἑκάστου κώλου οὐδὲν ἧττον τίθεται. ἀλλὰ κεῖται καὶ ἡ ἔσω νενευκυῖα διπλῆ. τοῦτο δὲ ἐὰν ἀντίστροφος ἐπιφέρηται, ὡς ἐάν γε μεταβολὴ μόνον ᾖ στροφῶν, ἡ ἔξω βλέπουσα τίθεται.

Ταὐτὸν θύμον. | Ἀντὶ τοῦ τῆς αὐτῆς πενίας μετασχόντες. θύμον γάρ ἐστιν εἶδος βοτάνης εὐτελοῦς. τινὲς δέ φασιν ὅτι παρῴδηται ἐκ τοῦ Ἡσιόδου. οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ. ἀντὶ τοῦ,

Ite, properate, festinate, quoniam cunctandi tempus non est: Sed in ipso articulo est, quo vos præsentes oportet suppetias ire.

Cho. Quin ergo vides nos dudum progredientes prompto animo, Quantum *fieri* par est ab imbecillis senibus jam viris. Tu autem me forte currere vis priusquam mihi dixeris, Quapropter herus tuus nos huc accersiverit.

Car. Atqui dudum sane dixi, tu autem ipse non audis: Herus enim dicit, vos omnes suaviter Victuros, hâc frigida miseraque vita liberatos.

Cho.

ΣΧΟΛΙΑ.

τοῦ, ὦ δίκαιοι καὶ εὐτελῆ θέλοντες ἐσθίειν διὰ τὸ μὴ ἐθέλειν ἀδικεῖν. αἷμα δὲ καὶ τὸ τραχὺ τῆς γῆς διαβάλλει. οὐδετέρως δὲ τὸ θύμον λέγεται. καὶ βραχυπαραλήκτως, καὶ βαρυτόνως. ἐκτεινόμενον γὰρ καὶ ὀξυνόμενον καὶ ἀρσενικῶς κλινόμενον, δηλοῖ τὴν ψυχήν.

255. Ἴτ', ἐγκονεῖτε. | Ἀντὶ τοῦ ἐνεργεῖτε, ταχύνατε. ἐπεὶ οἱ τρέχοντες κόνεως πληροῦνται. ἢ ἀπὸ τῶν ἀθλητῶν. ἐν κόνει γὰρ ἐκείνων τὸ ἔργον. ἢ ὅτι πρὸ τοῦ τῆς κόνεως ἅψασθαι νικῶσιν.

Ὁ καιρὸς οὐχὶ μέλλειν. | Οὐ τοῦ μέλλειν καὶ ἀναβάλλεσθαι καιρός ἐστιν, ἀλλὰ τοῦ σπεύδειν καὶ κόνιν πέμπειν.

257. Πάλαι προθύμως. | Συντόμως, δηλικῶς. τὸ δὲ πάλαι, οὐ μόνον βραδυτῆτος ἐπίρρημα, ἀλλὰ καὶ ταχυτῆτος.

259. Ἴσως μ' ἐθεῖν. | Ἐξ ἴσου μοι τρέχειν. τὸ δὲ λοιπὸν, ἐν ὑπερβατῷ. καίτοι ἐξῆν εἰπεῖν καὶ ταῦτα πρὶν φράσαι μοι.

261. Οὐκ οὖν πάλαι δήπου. | Σύνδεσμος ἀποδεικτικός. τοὺς γέροντας δὲ παίζει μηδὲν εἰπὼν καὶ ὑποκρίνεται εἰρηκέναι διὰ τὸ αὐτῶν τὰ ὦτα γήρᾳ πεπηρῶσθαι. ἐπεγγελᾷ οὖν τῷ ἀμυδρῷ τῆς αἰσθήσεως διὰ τὸ γῆρας. ἄλλως. δέον ἔλεξα εἰπεῖν πρὸς τὸ πάλαι, ὁ δὲ λέγω εἶπε, δεικνὺς ὡς οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ πάλαι καὶ νῦν λέγει. παίζων δὲ ὁ θεράπων τοῦτό φησιν. οὐ γὰρ προεῖπεν αὐτοῖς τίνος χάριν αὐτοὺς καλεῖ.

263. Ψυχροῦ βίου. | Ἤγουν ταλαιπώρου, ἢ ἐπιμεμφομένου τῷ γήρᾳ, ταῦτά φησιν ἀντὶ τοῦ εὐτελοῦς. τὸ δὲ ἑξῆς, ὑμᾶς ἅπαντας ἀπαλλαγόντας ψυχροῦ καὶ δυσκόλου βίου ζήσειν.

266. Ῥυπῶντα.

Χο. Ἔστιν δὲ δὴ τί; καὶ πόθεν τὸ πρᾶγμα τοῦθ' οὗ φησιν;

Καρ. Ἔχων ἀφῖκται δεῦρο πρεσβύτην τιν', ὦ πόνηροι,
Ῥυπῶντα, κυφὸν, ἄθλιον, ῥυσσὸν, μαδῶντα, νωδὸν,
Οἶμαι δὲ νὴ τὸν οὐρανὸν, καὶ ψωλὸν αὐτὸν εἶναι.

Χο. Ὦ χρυσὸν ἀγγείλας ἐπῶν, πῶς φῄς; φράσον μοι·
Δηλοῖς γὰρ αὐτὸν σωρὸν ἥκειν χρημάτων ἔχοντα.

Καρ. Πρεσβυτικῶν μὲν οὖν κακῶν ἔγωγ' ἔχοντα σωρόν.

Χο. Μῶν ἀξιοῖς φενακίσας ἡμᾶς ἀπαλλαγῆναι
Ἀζήμιος, καὶ ταῦτ' ἐμοῦ βακτηρίαν ἔχοντος;

Καρ. Πάντως γὰρ ἄνθρωπον φύσει τοιοῦτον εἰς τὰ πάντα

Ἡγεῖσθε

ΣΧΟΛΙΑ.

266. Ῥυπῶντα. | Αὐχμοῦ μεστόν. ἔστι καὶ ῥυπόω, ῶ. καὶ ῥυπάω. ὡς ἐνταῦθα, καὶ ῥυπαίνω.

Κυφόν. | Κυρτόν. ῥυσὸν δὲ, ῥυτίδας ἔχοντα.

Μαδῶντα. | Γράφεται καὶ μυδῶντα, καὶ μαδῶντα. καὶ μυδῶντα μὲν, ἀντὶ τοῦ, δυσώδη ἀποπέμποντα, μαδῶντα δὲ, ἀντὶ τοῦ, κόμην μὴ ἔχοντα, φαλακρὸν, καθόλου τρίχας μὴ ἔχοντα.

Νωδόν. | Ὀδόντας μὴ ἔχοντα, διὰ τὸ γῆρας. οὐ μέντοι ἄφωνον. αὐδᾷ γὰρ ὁ Πλοῦτος.

267. Ψωλόν. | Ἀσχήμονα, κατὰ παρέκτασιν τοῦ μορίου. Ψωλὸς κατὰ Σουίδαν, ὁ λεπτόδερμος, ὀξυτόνως. οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ψωλοὶ λέγονται εἶναι, τουτέστι περιτετμημένοι.

268. Ὦ χρυσὸν ἀγγείλας ἐπῶν. | Ἀττικὴ ἡ σύνταξις. ἀντὶ τοῦ ὦ πλοῦτον ἐκ τῶν ἐπῶν ἀγγείλας, ἢ ἀντὶ τοῦ ὦ τιμιώτατον εἰπὼν λόγον.

269. Δηλοῖς γὰρ αὐτὸν σωρὸν ἥκειν χρημάτων ἔχοντα. | Ὡς πολύπειροι συνῆκαν τὴν τοῦ πλούτου ἐν μύθοις οὕτως ἔχουσαν ἀπογραφήν. κυρίως δὲ σωρὸς, τὸ ἐκ μικρῶν σπερμάτων συναγόμενον πλῆθος. παρὰ τὸ σῶ, ὅ ἐστι σώζω, συνάγω. σορὸς δὲ θηλυκῶς διὰ τοῦ ὁ, ἐπὶ τάφου, καὶ διὰ τοῦ ο μικροῦ. ἐπὶ δὲ τῶν καρπῶν ἀρσενικῶς ἐπὶ διὰ τοῦ ω μεγάλου...

ω με-

Cho. Quid autem hoc ſibi vult? aut unde hoc quod dicit *in mentem illi venit?*

Car. Huc venit modò ſecum ferens ſenem quendam, O ruſtici,

Squalidum, gibboſum, miſerum, rugoſum, calvum, edentulum,

Credo quoque, per Cœlum, etiam verpum illum eſſe.

Cho. O aurea mihi verba nuncians! quid ais? dic mihi rurſum:

Nam præ te fers quaſi veniret pecuniarum cumulum ſecum ferens.

Car. Senilium quidem malorum cumulum habere ego autumo.

Cho. Cenſen' te, qui ſic nos ludificaris, evaſurum

Impunè, præſertim cùm ego ſcipionem geſtem?

Car. Omninò igitur hominem me talem ad hæc omnia natura comparatum

Exiſtimàtis,

ΣΧΟΛΙΑ.

ω μεγάλε. καλῶς οὖν ἀπὸ τῶν καρπῶν φαίνονται εἰρηκότες. οἱ γὰρ εὐθηνοῦντες, καὶ πλούσιοί εἰσιν. ἢ ὡς γεωργοὶ, ταύτῃ κέχρηνται τῇ παραβολῇ.

270. Πρεσβυτικῶν μὲν οὖν. | Διὰ τὸ τῷ γήρᾳ ἕπεσθαι ταῦτα τὰ συμπλώματα. ἀπὸ κοινοῦ δὲ τὸ δηλῶ.

271. Φενακίσας. | Φενάκη τὸ προκόμιον, οἷον τῶν φαινομένων κρανίου τὸ ἄκος καὶ σκέπη. ἄλλως δὲ, κεφαλῆς τριχῶν πνομένης ἄκος. φενάκη δὲ κυρίως ἡ προσθετὴ καὶ ἐπιτηδευτὴ κόμη ἀπὸ τῶν κατερρυηκυιῶν γυναικῶν, καὶ οὕτως ἀπαλυσῶν διὰ τὸ ἐπείσακτον τῆς κόμης.

272. Ἀζήμιος. | Ἀβλαβής. κυρίως δὲ ζημία ἡ τῆς ζωῆς μείωσις. βακτηρία δὲ ἤτοι ἡ τὴν βάσιν ποιοῦσα ἑδραίαν, ἢ βακτηρία τίς ἐστιν οἱονεὶ βάσεως αἰτία, καὶ ἐν πλεονασμῷ τοῦ κ. πάντες γὰρ οἱ γέροντες ἐν ταῖς Ἀθήναις βακτηρίας ἐβάσταζον. ἦν δὲ προειρηκὼς ἀσθενεῖς γέροντας ἤδη. εἶχον δὲ ἢ διὰ τὸ ἐπερείδεσθαι αὐτῇ, ἢ διὰ τὸ ἀμύνασθαι ταύτῃ μὴ δυναμένους χερσί.

273. Πάντως γάρ. | Ἀληθῶς γὰρ νομίζετέ με τοιοῦτον ἄνθρωπον φύσει εἰς ἅπαντα καὶ οὐδὲν ὑγιὲς εἰπεῖν.

Ἡγεῖσθέ μ' εἶναι· οὐδὲν ἂν νομίζεθ' ὑγιὲς εἰπεῖν;

Χο. Ὡς σεμνὸς ὁ περίτριμμα. αἱ κνῆμαι δέ σου βοῶσιν

Ἰοὺ, ἰοὺ· τὰς χοίνικας καὶ τὰς πέδας ποθοῦσαι.

Κυρ. Ἐν τῇ σορῷ νυνὶ λαχὸν τὸ γράμμα σου δικάζειν,

Σὺ

ΣΧΟΛΙΑ.

276. Τὰς χοίνικας καὶ τὰς πέδας. | Ἐν τῷ εἰδικῷ καὶ τὸ γενικὸν ἐπήγαγεν. αἱ γὰρ χοινικίδες, πέδαι τινές εἰσιν, χοῖνιξ δὲ πᾶν περιφερές. διὸ καὶ τὸ μέτρον χοῖνιξ καλεῖται.

277. Ἐν τῇ σορῷ νυνὶ λαχόν. | Παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις δέκα ἦσαν φυλαί. ἔθος ἦν ἀπὸ πασῶν τῶν φυλῶν, δικαστὰς καθίζειν. εἶτα ἀπὸ μιᾶς ἑκάστης ἐλάμβανον ἄνδρας πέντε τοὺς ἐπισημοτέρους. καὶ πάλιν ἐκ τῶν πέντε τὸν ἕνα τὸν κλήρῳ λαχόντα ἐποίουν δικάζειν. ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν, οὐ ἐν τῷ δικαστηρίῳ κληρωθὲν τὸ γράμμα καὶ τὸ ψήφισμα, ὅ ἐστι ὁ κλῆρος, ἀλλὰ ἐν σορῷ δικάζειν σε καὶ ἤδη καθίζεσθαι, ὡς πρὸς γέροντα παρ' ὑπόνοιαν παίζει. ἄλλως. ἐν ταῖς Ἀθήναις πολλὰ ἦν δικαστήρια. καὶ ἐν τισὶ μὲν, ἐδίκαζον περὶ φονικῶν πραγμάτων. ἐν τισὶ δὲ περὶ δημοτικῶν. καὶ ἕκαστον δὲ τούτων εἶχεν ἕν τι τῶν στοιχείων ἰδικὸν ὄνομα. οἷον, ἦν τι τῶν δικαστηρίων λεγόμενον ἄλφα. ὁμοίως ἄλλο λεγόμενον βῆτα, ἄλλο γάμμα. καὶ ἑξῆς τὸ δ καὶ τὸ ε, καὶ ἕως τοῦ κ. δέκα γὰρ ἦν τὰ δικαστήρια ἐν Ἀθήναις. καὶ πρὸ θυρῶν δὲ ἑκάστου δικαστηρίου ἐγέγραπτο πυῤῥῷ βάμματι τὸ στοιχεῖον, ᾧ τινι τὸ δικαστήριον ὠνομάζετο. ὅσοι δὲ δικασταὶ ἦσαν ἐν Ἀθήναις, ἕκαστος καθ' ἕκαστον δικαστήριον εἶχε δέλτον, τουτέστι πινακίδιον, ἐν ᾧ ἐγγεγραμμένον ἦν τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τοῦ δικαστηρίου. εἶχε δὲ καὶ ῥάβδον ἅμα τῷ πινακιδίῳ. καὶ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ῥάβδῳ ἦν τὸ ὄνομα τοῦ δικαστηρίου ἐγγεγραμμένον, ὅτε οὖν συνέβαινε καιρὸς τοῦ δικάζειν, ἤρχοντο πάντες οἱ δικασταὶ εἰς τὴν ἀγοράν, κἀκεῖ κλήρους ἔβαλλον. καὶ ὅς τις ἂν κλῆρον ἐκληροῦτο ἔχοντα τὸ α, ἀπήρχετο εἰς τὸ α δικαστήριον. ὁμοίως εἰς τὸ β καὶ τὰ ἐφεξῆς. ἀπήρχετο δὲ καὶ πρῶτον μὲν ἐδείκνυε τῷ κήρυκι τοῦ δικαστηρίου τὸν κλῆρον τοῦ στοιχείου. ὁ δὲ κῆρυξ λοιπὸν ἐδίδου αὐτῷ τὸ πινάκιον αὐτοῦ καὶ τὴν ῥάβδον, εἶτα οὕτως ἐδίκαζεν. εἰ δέ τις δικαστὴς εἰσῄει μὴ κληρωθεὶς εἰς τὸ δικαστήριον, διαφόρως ἐζημιοῦτο. ἄλλως. ἔρχεται ἕκαστος εἰς τὸ πινάκιον ἔχων ἐπιγεγραμμένον τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ πατρόθεν καὶ τοῦ δήμου, καὶ γράμμα ἕν τι μέχρι τοῦ κ. διὰ τὸ πάλαι δέκα φυλὰς εἶναι Ἀθήνησι. διῄρηντο γὰρ κατὰ φυλάς. εἶτα οἱ θεσμοθέται κατὰ φυλὴν ἕκαστος, καὶ ὁ δέκατος ὁ γραμματεὺς ἐκλήρουν. τὰ γράμματα μέχρι τοῦ κ. καὶ τὸν λαχόντα ἴσα τὸν ἀριθμὸν τοῖς μέλλουσι κληροῦσθαι δικαστηρίοις ὑπηρέτης φέρων ἐτίθει καθ'

ἕκαστον

Existimatis, neque quicquam sani posse dicere putatis?

Cho. Quantum gravitatis præ se fert hic verbero?

crura autem tua clamant

Heu, heu, dum vincula & compedes expetessunt.

Car. In tumulo jam litera tua judicandi munus sortita est: Tu

ΣΧΟΛΙΑ.

ἑκάστῳ δικαστήριον ἦν. εἶτα πάλιν ἀπεκληροῦντο οἱ τὰ εἰληχότα γράμματα ἔχοντες, τίνες δικάσουσι καὶ τίνες οὔ. τοῦτο οὖν ἐστι ὃ λέγει, ἀμείψας τοῦ γελοίου χάριν. ἀνθυπήλλαξε γὰρ εἰπὼν ἐν τῇ σορῷ, δέον ἐν τῇ ἡλιαίᾳ. ἐγράφοντο δὲ, ὅτι ἐκεῖ ἦν πέντε δικαστήρια ἐκληροῦντο πέντε γραμματεῖς ἀπὸ τοῦ α ἕως τοῦ ε. εἶτα τὸ πρῶτον ἀναχθὲν, ἐπὶ τοῦ α προσετίθετο δικαστηρίου, ὡς ἂν ἔτυχεν, καὶ οἱ δικάζοντες ἐκληροῦντο εἰς οἷον ἕκαστος λάχῃ δικάσαι. τοῦτο δὲ ἐγίνετο ἵνα μὴ διαφθείρῃ τις τὸ δικαστήριον ἀκρίτως ἐρχομένων τινῶν χωρὶς κλήρου εἰς τὸ δικαστήριον δικάσαι. τὸ δὲ, ὁ Χάρων τὸ ξύμβολον δίδωσι, τοιοῦτόν ἐστι. τοῖς λαχοῦσι δικάσαι εἰσελθοῦσιν ἑκάστῳ σύμβολα δίδοται δημόσια παρὰ τῆς ἐπὶ τούτων εἰληχυίας ἀρχῆς, ἅπερ ἐξιόντες καὶ τοῦτο προφέροντες λαμβάνουσιν τὸν δικαστικὸν μισθόν. εἰπὼν οὖν σορὸν, ἐπήγαγε Χάρων. δέον δὲ εἰπεῖν ὁ ἄρχων τὸ σύμβολον δίδωσιν, ὅς ἐστιν ὁ μισθὸς ὁ δικαστικός, εἶπεν ὁ Χάρων ὡς γερόντων αὐτῶν καὶ μελλοθανάτων. ἄλλως. δέον οὕτως εἰπεῖν ὅτι καιρὸς ἦλθεν ὑμᾶς πλουσίους γενέσθαι, ὑμεῖς δὲ μέλλετε. ὁ δὲ οὐχ οὕτως εἶπεν, ἀλλ' ἠθέλησεν αὐτοὺς σκῶψαι ὡς γέροντας ὄντας καὶ ἐγγὺς τοῦ θανάτου. σκώπτει δὲ οὐ καθαρῶς, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἔθους ὃ Ἀθηναῖοι εἶχον περὶ τὰς δίκας, ὃ ἦν τοιοῦτο. δέκα δικαστήρια ἦσαν παρ' Ἀθηναίοις, τὸ μὲν φόνου, τὸ δὲ μοιχείας, τὸ δὲ ἑτέρου τινός. οὐσῶν δὲ καὶ ιʹ φυλῶν, ἐξελέγοντο ἐξ ἑκάστης φυλῆς ἕνα ἄνδρα, καὶ ἔταττον αὐτοὺς εἰς τὰ τοιαῦτα δικαστήρια κριτὰς εἶναι. πλὴν ἔγραφον πρότερον τὰ τῶν ἀνδρῶν ὀνόματα, καὶ κλήρου γινομένου, ὁ μὲν εἰς τοῦτο, ὁ δὲ εἰς ἐκεῖνο δικάζειν ἐλάμβανεν. ἐδίδου δὲ ὁ κήρυξ αὐτοῖς ῥάβδον, ἥτις ἦν σύμβολον τοῦ δικάζειν, ἵνα ἕκαστος καθ' ἑσπέραν ἀποδιδοὺς τῷ Πρυτάνει τὴν ῥάβδον τριώβολον λαμβάνῃ μισθὸν τῆς δικάσεως. ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν ἐν τῷ δικαστηρίῳ τὸ γράμμα σοῦ λαχὸν δικάζειν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ κήρυξ δίδωσί σοι τὸ σύμβολον, ὁ δὲ σκώπτων αὐτοὺς ὡς γέροντας καὶ ἐγγὺς θανάτου ὄντας φησὶν ἐν τῇ σορῷ καὶ ὁ Χάρων. ἔστι δὲ ἡ σύνταξις σολοικοφανής. λαχόντος γὰρ τοῦ γράμματός σου ὤφειλεν εἰπεῖν. ὁ δὲ εὐθεῖαν ἔθηκεν ἀντὶ γενικῆς, Ἀττικῷ ἔθει χρησάμενος. ἔθος γὰρ τοῖς Ἀττικοῖς οὕτω ποιεῖν, ἐπὶ τῶν ἑκατέρων μετοχῶν. ἔστι οὖν ἡ σύνταξις καὶ ἡ διάνοια τοιαύτη. λαχόντος τοῦ γράμματός σου δικάζειν σοὶ ἐν

Σὺ δ' οὐ βαδίζεις· ὁ δὲ Χάρων τὸ ξύμβολον δίδωσιν.
Χο. Διαῤῥαγείης· ὡς μόθων εἶ, καὶ φύσει κόβαλος,
Ὅς τις φενακίζεις. φράσαι δ' οὔπω τέτληκας ἡμῖν,
Ὅτου χάριν μ' ὁ δεσπότης ὁ σὸς κέκληκε δεῦρο.
Οἳ πολλὰ μοχθήσαντες, οὐκ οὔσης σχολῆς, προθύμως
Δεῦρ' ἤλθομεν, πολλῶν θύμων ῥίζας διεκπερῶντες.
Καρ. Ἀλλ' οὐκ ἔτ' ἂν κρύψαιμι. τὸν Πλοῦτον γὰρ, ὦ ἄνδρες, ἥκει
Ἄγων ὁ δεσπότης. ὃς ὑμᾶς πλουσίους ποιήσει.
Χο. Ὄντως γὰρ ἐστὶ πλουσίοις ἅπασιν ἡμῖν εἶναι;

Καρ.

ΣΧΟΛΙΑ.

τῇ σορῷ, ἐγγὺς ἐν τῷ δικαστηρίῳ, σὺ οὐ βαδίζεις, ὁ δὲ Χάρων, ἤγουν ὁ κήρυξ δίδωσί σοι τὸ σύμβολον τοῦ κριτὴν εἶναι, τουτέστι τὴν ῥάβδον. πάνυ δὲ ἀστείως καὶ τὸν κήρυκα Χάρωνα ὠνόμασεν. ὁ γὰρ Χάρων κατὰ ἀναγραμματισμὸν ἄρχων λέγεται.

278. Ὁ δὲ Χάρων τὸ ξύμβολον. | Περὶ τοῦ παραδιδομένου τοῖς εἰσιοῦσιν εἰς τὸ δικαστήριον συμβόλου, Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ οὕτω γράφει. τοῖς γὰρ δικαστηρίοις χρῶμα ἐπιγέγραπται ἐφ' ἑκάστῳ ἐπὶ τῷ σφηκίσκῳ τῆς εἰσόδου. ὁ δὲ λαβὼν τὴν βακτηρίαν βαδίζει εἰς δικαστήριον τὸ ὁμόχρουν μετὰ τῇ βακτηρίᾳ, ἔχον δὲ τὸ αὐτὸ γράμμα ὅπερ ἐν τῇ βαλάνῳ. ἐπειδὰν δὲ εἰσέλθῃ παραλαμβάνει σύμβολον δημοσίᾳ παρὰ τοῦ εἰληχότος ταύτην τὴν ἀρχήν. ἀντὶ δὲ τοῦ εἰπεῖν ὁ κήρυξ ἢ ὁ δῆμος, ἀπήντησε πρὸς τὴν σορόν.

279. Μόθων. | Εἶδος αἰσχρᾶς καὶ δουλοπρεποῦς ὀρχήσεως. οἱ δὲ Λάκωνες τοὺς παρατρεφομένους τοῖς ἐλευθέροις παῖδας μόθωνας καλοῦσιν. ἄλλως. μόθων, φλύαρος, φορτικὸς, ἄτιμος, αἰσχρός. λέγουσι γὰρ τοὺς Ἀθηναίους χρησαμένους τοὺς μόθωνας δουλικῇ καὶ ἀγεράστῳ παραστῆσαι τύχῃ. ὅθεν καὶ Ἀττικοὶ μόθωνες. ἢ ἀπὸ Μόθωνός

Tu vero non abis. Atqui Charon tibi Symbolum dat.

Cho. Disrumparis: ut molestus es, & ad vafra maleficia natus,
Qui sic nos ludos facis, dicere vero nobis nondum dignatus es,
Quamobrem herus tuus me huc accersiverit.
Qui multis enecti laboribus, cum nullum erat otium, prompte
Huc advenimus, multarum ceparum radices prætergressi.

Car. Aut non celabo diutius; Plutum enim, ô viri, venit
Secum adducens herus, qui nos divites reddet.

Cho. Num reverà igitur licet nos omnes fieri divites?

Car.

ΣΧΟΛΙΑ.

θωπός τινος αἰσχροποιοῦντος καὶ ἀεὶ ἐν τοῖς πότοις ὀρχουμένου. ἢ ἀντὶ τοῦ ἀνόητος. ἄλλοι δὲ λέγουσι, δουλοπρεπεῖς, σπερμολόγους.

Κόβαλος. | Κόβαλοι δαίμονές εἰσί τινες σκληροὶ περὶ τὸν Διόνυσον ἀπατεῶνες.

283. Πολλῶν θύμων. | Τὸ πολλῶν θύμων ῥίζας ἐκπερῶντες τοιοῦτον ἔχει τὸν νοῦν. οἱ τὴν Ἀττικὴν οἰκοῦντες πένητες ἐπεὶ μὴ εἶχον τὰς ἐκ τῶν σπερμάτων τροφὰς, ἀνεπιτήδειος γὰρ ὁ τόπος ἦν εἰς γεωργίαν κατάξηρος ὤν, ἤσθιον θύμους, οὓς οἱ κοινοὶ βολβοὺς ἢ ἀγριοκρόμμυα φασίν. λέγει γοῦν ὁ χορὸς τῶν πενήτων ὅτι ἡμεῖς πολλὰ κοπιάσαντες, καὶ ταῦτα οὐκ οὔσης ἀδείας ἡμῖν, ἤλθομεν μετὰ προθυμίας ὧδε.

Διεκπερῶντες. | Ἀντὶ τοῦ παρορῶντες καὶ παρατρέχοντες ὑπὸ τῆς ἄγαν σπουδῆς, καὶ αὐτὰς δὴ τὰς τῶν θύμων ῥίζας πολλῶν ὄντων, ἃς ἐξ ἔθους εἰχόμεθα συλλέγειν.

285. Ἄγων ὁ δεσπότης. | Ἄγω τὸ φέρω, τὸ ὁδηγῶ. ἄγω νομίζω τὸ θυμῶ καὶ τὸ συντρίβω, ἀφ᾽ οὗ τὸ κατέαξαν ἀντὶ τοῦ συνέτριψαν.

Καρ. Νὴ τοὺς θεοὺς, Μίδας μὲν οὖν, ἢν ὦτ' ὄνου λάβητε.

Χο. Ὡς ἥδομαι, καὶ τέρπομαι, καὶ βούλομαι χορεῦσαι

Ὑφ' ἡδονῆς· εἴπερ λέγεις ὄντως σὺ ταῦτ' ἀληθῆ.

Καρ. Καὶ μὴν ἐγὼ βουλήσομαι, θρεττανελὸ, τὸν Κύκλωπα

Μιμούμενος, καὶ τοῖν ποδοῖν ὡδὶ παρενσαλεύων,

Ὑμᾶς ἄγειν. ἀλλ' εἶα τέκνα θαμίν' ἐπαναβοῶντες

Βληχώμενοί τε προβατίων

Αἰγῶν

ΣΧΟΛΙΑ.

287. Μίδας μὲν οὖν. | Μίδας βασιλεὺς ἦν Φρυγίας πλουσιώτατος, ὦτα ὄνου ἔχων, τοῦτο οὖν παροιμιωδῶς ἐλέγετο ἐπὶ τούτου, ἤτοι ὅτι πολλοὺς ὠτακουστὰς εἶχεν, ἢ ὅτι κώμην Φρυγίας κατεῖχεν ἥτις ὦτα ὄνου ἐλέγετο. λέγεται δὲ τούτῳ τὸν Πακτωλὸν χρυσὸν ῥεῦσαι. λέγεται δὲ αὐτὸν πάλιν εὔξασθαι ὥστε πάντα γενέσθαι χρυσὸν, ὧν ἂν ἅψαιτο. ἢ ἐπεὶ ὄνος μᾶλλον ἀκούει τῶν ἄλλων ζώων πλὴν μυός. καὶ Μίδας δὲ πολλοὺς ὠτακουστὰς εἶχεν, οἱ δέ φασιν, ὅτι ψέξας ποτὲ τὸν Διόνυσον ὁ Μίδας, μετεβλήθη εἰς ὄνον. ἢ ὅτι ὄνους τοῦ Διονύσου παριὼν, ἠδίκησε, διὸ ὀργισθεὶς ὁ θεὸς, ὦτα ὄνου αὐτῷ περιῆψεν. οἱ δὲ, ὅτι ὦτα μεγάλα φύσει εἶχεν. ἄλλως. οὗτος ὁ Μίδας σφόδρα πλούσιος ἦν. ᾔτησε γὰρ ὥς φασι τοὺς θεοὺς, ὅ, τι ἂν εἰς χεῖρας λάβῃ χρυσὸν γίνεσθαι. καὶ τυχὼν τῆς εὐχῆς, λιμαγχονηθεὶς ἀπέθανεν. ὅσα γὰρ ἐλάμβανεν εἰς τροφὴν εἰς χρυσὸν μετεβάλλετο. μυθεύονται δὲ αὐτὸν καὶ ὦτα ὄνου ἔχειν, ὅτι τὰ τῆς ἀκοῆς αἰσθητήρια μέγιστα εἶχεν, οἷάπερ ὄνος. τὸ δ' ἀληθὲς, ὅτι πολλοὺς εἶχεν ὠτακουστὰς, ὡς πάντ' ἔχειν γινώσκειν, τὰ ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ χώρᾳ λεγόμενά τε καὶ πραττόμενα. τὸ δὲ μὲν οὖν, ἀντὶ τοῦ δέ. ἐμφαίνει δὲ ἐντεῦθεν, ὡς οὐχ ἁπλῶς πλουσίους ποιήσει. Μίδας δὲ οἱονεὶ ὑπερβολικῶς πλουσίους, οἷος ὁ Μίδας.

290. Θρεττανελὸ, τὸν Κύκλωπα. | Ἡ τοῦ Κύκλωπος ἱστορία δήλη. ὅτι ποιμὴν ὢν καὶ λύραν κατέχων, ἡγεῖτο τοῖς αὐτοῦ θρέμμασι, καὶ ὅτι αὐτὸν Ὀδυσσεὺς ἐτύφλωσεν. ὥσπερ οὖν ἐκεῖνος, οὕτω καὶ οὗτος ἦν πρὸς τοὺς γέροντας, ᾄδων καὶ πορευόμενος μετ' αὐτῶν. ἔστι δὲ τὸ Θρεττανελὸ τῆς λύρας ἀπήχημα. καὶ οὐ συνάπτεται πρὸς τὴν σύνταξιν, ἀλλὰ διότι καὶ αὐτὸς ᾖδε, τούτου χάριν ἐνέθηκεν. οἱ δὲ λέγοντες τὸν Θρεττανελὼ Κύκλωπα, ἤγουν τὸν ᾄδοντα τὸ Θρεττανελὸ καὶ διὰ τοῦτο

καὶ

Car. Etiam, ita me dii ament, Midas profecto, si aures asininas vobis habeatis.

Cho. Ut lætor, & delector, & saltare gestio
Præ gaudio, siquidem hæc vera omnino prædicas!

Car. Et profecto ego percupio, threttanelò, Cyclopem
Imitatus, atque pedibus hunc in modum tripudians,
Vos ducere. *At agite filioli frequenter acclamantes,*
Balantesque ovium

Capro-

ΣΧΟΛΙΑ.

καὶ τὸ λα μεγεθύνοντες, ἀμαθεῖς. τοῦτο δὲ ἐκ Κύκλωπος Φιλοξένου ἐστί. πεποίηκε γὰρ αὐτὸν τὸν Κύκλωπα κιθαρίζοντα. ἄλλως τι. καὶ τὸ μέτρον συστέλλειν θέλει τὴν λο συλλαβήν. διὰ δὲ τῶν ὑπτίω καὶ τοῦ παρθένου ᾠδῇ παρενσαλεύων, ἔδειξεν ὅτι πρὸς τὴν πυγὴν αὐτοὺς τῷ ποδὶ ἔτυψεν. τὸ δὲ ἑξῆς, καὶ μὴν ἐγὼ βουλήσομαι ὑμᾶς ἄγειν. διασύρει δὲ Φιλόξενον τὸν τραγικόν, ὃς εἰσήγαγε κιθαρίζοντα τὸν Πολύφημον. τὸ δὲ Θρεττανελό, μέλος καὶ κρουμάτιόν ἐστι. τὸ δὲ ἀλλ' εἶα τέκεα θαμίν' ἐπαναβοῶντες, ἐκ τοῦ Κύκλωπος Φιλοξένου ἐστί.

Θρεττανελό. | Τὸν κιθαρῳδόν, ἡ γὰρ κιθάρα κρουομένη τοιοῦτο μέλος ποιεῖ. θρεττανελό. θρεττανελό. ἄλλως. Φιλόξενον τὸν διθυραμβοποιὸν ἢ τραγῳδοδιδάσκαλον διασύρει. ὃς ἔγραψε τὸν ἔρωτα τοῦ Κύκλωπος τὸν ἐπὶ Γαλατείᾳ εἶτα κιθάρας ἦχον μιμούμενος ἐν τῷ συγγράμματι, τοῦτό φησι τὸ ῥῆμα Θρεττανελό. ἐκεῖ γὰρ εἰσάγει τὸν Κύκλωπα κιθαρίζοντα τὴν Γαλατείαν. ἐπεὶ οὖν ἔφη ὁ χορός, ἥδομαι καὶ βούλομαι χορεῦσαι, ὁ οἰκέτης φησί, καὶ ἐγὼ βουλήσομαι χορεύειν. καὶ ἅμα ἀναφωνεῖ τὸ μέλος ἐκεῖνο. Φιλόξενος δὲ ὁ διθυραμβοποιὸς ἐν Σικελίᾳ ἦν παρὰ Δωριεῦσι. λέγουσι δὲ ὅτι ποτὲ Γαλατείᾳ τινὶ παλλακίδι Διονυσίου προσέβαλε. καὶ μαθὼν Διονύσιος, ἐξώρισεν αὐτὸν εἰς λατομίαν. φεύγων δὲ ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Κυθήρων. καὶ ἐκεῖ δρᾶμα τὴν Γαλάτειαν ἐποίησεν ἐν ᾧ εἰσήνεγκε τὸν Κύκλωπα ἐρῶντα τῆς Γαλατείας, τοῦτο δὲ αἰνιττόμενος εἰς Διονύσιον. ἀπείκασε γὰρ αὐτὸν τῷ Κύκλωπι, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ὁ Διονύσιος οὐκ ὀξυδερκεῖ.

293. Βληχώμενοι. | Ποιᾷ φωνῇ χρώμενοι. βληχᾶσθαι γὰρ τὸ τὰ πρόβατα ποιᾷ φωνῇ χρῆσθαι. τὸ δὲ ἑξῆς βληχώμενοι μόλη κινάβρα δέ, ἡ δυσωδία τῶν μασχαλῶν ἢ τῶν αἰγῶν κιναβρώντων οὖν κακὴν δυσωδίαν ἐχόντων, ἢ τῶν δυσοσμίαν ποιούντων ἐκ τῶν μασχαλῶν. κινάβραι δὲ κυρίως ἡ τῶν κ νῦν βρῶσις. κυνοβορά τις οὖσα. ἀλλ' εἰ τοῦτ' ἦν ἐγράφετ' ἂν διὰ τοῦ υ ψιλοῦ.

295. Τράγοι

Αἰγῶν τε κιναβρώντων μέλη,
Ἕπεσθ' ἀπεψωλημένοι, τράγοι δ' ἀκρατιεῖσθε.
Χο. Ἡμεῖς δέ γ' αὖ ζητήσομεν, θρεττανελὸ, τὸν Κύκλωπα
Βληχώμενοι, σὲ τουτονὶ πεινῶντα καταλαβόντες,
Πήραν ἔχοντα, λάχανά τ' ἄγρια δροσερὰ, καὶ κραιπαλῶντα,
Ἡγούμενον τοῖς προβατίοις,
Εἰκῇ δὲ καταδαρθέντα που,
Μέγαν λαβόντες ἡμμένον σφηκίσκον, ἐκτυφλῶσαι.
Καρ. Ἐγὼ δὲ τὴν Κίρκην γε, τὴν τὰ φάρμακ' ἀνακυκῶσαν,

Ἣ

ΣΧΟΛΙΑ.

295. Τράγοι δ' ἀκρατιεῖσθε. | Τὸ ἑξῆς, τράγοι δ' ἀπεψωλημένοι ἀκρατιεῖσθε. λείπει τὸ ὡς. ὡς τράγοι. τὸ δὲ ἀκρατιεῖσθε ἀντὶ τοῦ φάγετε. ἀκρατισμὸς γὰρ λέγεται τὸ πρωϊνὸν φαγεῖν. ἢ ἀκρατῆ πράσσετε. ἐπειδὴ μετὰ τὴν συνουσίαν οἱ τράγοι λείχουσι τὰ ἑαυτῶν αἰδοῖα. ἢ λείχετε τὸ ἄκρον τοῦ αἰδοίου.

298. Πήραν ἔχοντα. | Καὶ γὰρ παρὰ τῷ Φιλοξένῳ πήραν ἔχων εἰσῆλθε. ταῦτα δέ φησι καὶ τὰ ἑξῆς ὡς καὶ τῆς τυφλώσεως αὐτοῦ ἐν ποιήματι οὔσης.

Καὶ κραιπαλῶντα. | Ἀντὶ τοῦ ἐκ μέθης ἀτακτοῦντα, μεθύοντα, ἀπὸ τοῦ τῶν καιρίων σφάλλεσθαι. ἄλλως. κραιπάλη. οἱονεὶ καραπάλη, ἐκ τοῦ κάρα, καὶ τοῦ πάλλειν, τὸ δινεῖν, ὅτι ἡ οἴνωσις τὴν κεφαλὴν τῶν μεθυόντων πάλλει, κινεῖ, καὶ δινεῖ.

300. Εἰκῇ. | Μάτην. καὶ ὡς ἔτυχεν. ἢ ἀκαίρως, ὅθεν καὶ εἰκαῖος ὁ μάταιος.

Καταδαρθέντα. | Ὡς ἔοικε κατακοιμηθέντα που ὡς τὸν Κύκλωπα ἐν μιμεῖται. τοῦ δὲ οἰκέτου μνησθέντος τοῦ Κύκλωπος, οἱ γέροντες ἐπάγουσιν ἃ ἔπαθε παρὰ τοῦ Ὀδυσσέως ὁ Κύκλωψ.

301. Ἡμμένον σφηκίσκον. | Ἐπιτετήδευται ἡ λέξις παρὰ τὸ σφῆκα. τὰ γὰρ μικρὰ τῶν ξύλων καὶ εἰς ὀξὺ συνηγμένα, σφηκίσκους καλοῦσιν. ἐπεὶ καὶ οἱ σφῆκες τὴν κοιλίαν ἐπισυνεσταλμένην ἔχουσιν

ἰσχνοὶ

Caprorumque fœtentium modulo,
Sequimini recutiti, velut hirci autem lascivite.

Cho. Nos autem vicissim quæremus, Threttanelo balantes, Cyclopem
Hunce te famelicum nacti,
Peram gestantem atque olera agrestia roscida, ebrium
Ovibus præeuntem,
Forsan etiam somno alicubi oppressum,
Adhibito palo ingenti præusto excæcare.

Car. Ego vero Circen illam venena miscentem

(Quæ

ΣΧΟΛΙΑ.

ἰσχνοὶ ὄντες ὄπισθεν καὶ τοὺς λαγαροὺς ἢ τοῖς σώμασιν ἀνθρώπους καὶ μὴ προκοιλίους, σφηκώδεις φασίν. ἄλλως. σφηκίσκον, ὀξυμμένον ξύλον. ἐπεὶ καὶ ὁ σφὴξ, ὀξὺς ἐκ τῶν ὄπισθεν. ἐκτυφλῶσαί σέ φησιν ὡς τὸν Κύκλωπα ὃν μιμοῦ. ἄλλως. ἐνταῦθα ὁ ποιητὴς παιγνιωδῶς ἐπιφέρει τὰ τοῦ Φιλοξένου εἰπόντος πήραν βαστάζειν τὸν Κύκλωπα, καὶ λάχανα ἐσθίειν, οὕτω γὰρ πεποίηκε τὸν τοῦ Κύκλωπος ὑποκριτὴν εἰς τὴν σκηνὴν εἰσαγόμενον. ἐμνήσθη δὲ καὶ τῆς τυφλώσεως ὡς οὔσης ἐν τῷ ποιήματι. ταῦτα δὲ πάντα διασύρων τὸν Φιλόξενον εἶπεν, ὡς μὴ ἀληθεύοντα. ὁ γὰρ Κύκλωψ, ὥς φησιν Ὅμηρος, κρέα ἤσθιε, καὶ οὐ λάχανα. ἃ τοίνυν ἔφησεν ἐκεῖ ὁ Φιλόξενος, ταῦτα ὁ χορὸς εἰς τὸ μέσον ἀναφέρει.

302. Ἐγὼ δὲ τὴν Κίρκην. | Ἔκθεσις τῆς διπλῆς συστηματικῶς στίχων καὶ κώλων εἴκοσι. εἰσὶ δὲ τοῦ πρώτου συστήματος στίχων καὶ κώλων ἑπτά. τούτων ὁ πρῶτος τετράμετρος ἀκατάληκτος. οἷον τὸ τοῦ Ἀλκαίου· Δέξαι με κωμάζοντα δέξαι λίσσομαί σε λίσσομαι. ὁ δεύτερος τετράμετρος καταληκτικὸς ὡς τὰ πρὸ τούτων. ὁ δὲ τρίτος δίμετρος ἀκατάληκτος. ὁ δὲ τέταρτος τετράμετρος καταληκτικὸς ὁμοίως τῷ δευτέρῳ. ὁ δὲ πέμπτος ὁμοίως τῷ τρίτῳ. ὁ ἕκτος τρίμετρος ἀκατάληκτος. ὁ δὲ ἕβδομος τρίμετρος καταληκτικός. ὡς ἐκεῖνα τοῦ Ἀνακρέοντος· Ὁ μὲν θέλων μάχεσθαι. Πάρεστι γὰρ μάχεσθαι. ἑφθημιμερῆ δὲ τὰ τοιαῦτα καλεῖται. ὡς τρεῖς ἔχοντα πόδας καὶ συλλαβὴν ἐπὶ τῷ τέλει παράγραφος.

303. Ἑταίρους

Ἢ τοὺς ἑταίρους τοῦ Φιλωνίδου ποτ' ἐν Κορίνθῳ
Ἔπεισεν, ὡς ὄντας κάπρους,
Μεμαγμένον σκῶρ' ἐσθίειν, αὐτὴ δ' ἔματτεν αὐτοῖς,
Μιμήσομαι πάντα τρόπον.
Ὑμεῖς δὲ γρυλλίζοντες ὑπὸ φιληδίας,
Ἕπεσθε μητρὶ χοῖροι.
Χο. Οὐκοῦν σε τὴν Κίρκην γε, τὴν τὰ φάρμακ' ἀνακυκῶσαν,
Καὶ μαγγανεύουσαν μολύνουσάν τε τοὺς ἑταίρους,
Λαβόντες, ὑπὸ φιληδίας
Τὸν Λαρτίου μιμούμενοι, τῶν ὄρχεων κρεμῶμεν,
Μινθώσομέν θ', ὥσπερ τράγου,

Τὴν

ΣΧΟΛΙΑ.

303. Ἑταίρους τοῦ Φιλωνίδου. | Δέον εἰπεῖν Ὀδυσσέως, ὁ δὲ Φιλωνίδου εἶπε. κωμῳδεῖ δὲ αὐτὸν ὡς πλούσιον, καὶ παρασίτους ἔχοντα καὶ διὰ τὸν Λαΐδος ἔρωτα ἐν Κορίνθῳ διάγοντα. κωμῳδεῖται καὶ ὡς συνώδης σὺν ταῖς ἑταίραις αὐτοῦ, οὓς κάπρους εἶπε. τὴν δὲ Λαΐδα Κίρκην εἶπε, ἐπεὶ τοὺς ἐραστὰς ἐφαρμάκευεν. ἄλλως. ὥσπερ καὶ Κίρκην φησὶ παίζων τὴν Λαΐδα φαρμακεύουσαν τοὺς ἐρῶντας. τραγικῶς δὲ παίζει εἰς ταύτην ἐκεῖθεν ἄγων τὴν ἱστορίαν. δῆλον δὲ ἐκ τοῦ περὶ Φιλωνίδου διαφέρεσθαι. κάπρους δέ φησι τοὺς ἑταίρους τοῦ Φιλωνίδου, τῷ ὅλῳ ἤθει. καὶ ταῦτα δὲ εἰς Φιλωνίδην τὸν Μελιτέα, ὡς οὐ μόνον μέγαν, ἀλλὰ καὶ ἀμαθῆ καὶ ὑώδη. καὶ Νικόχαρις ἐν Γαλατείᾳ, ἠδ' ἔτ' ἀπαιδευτότερος εἶ Φιλωνίδου τοῦ Μελιτέως. ἄλλως. ἐν τῇ νήσῳ τῶν Λαιστρυγόνων ἡ Κίρκη ἦν, πάσας γυναῖκας παρελθοῦσα μαγείαις. προσέχει οὖν Ὀδυσσεὺς τῇ νήσῳ μετὰ τὸ φυγεῖν τὸν Κύκλωπα, καὶ πέμψας τινὰς τῶν αὐτοῦ ἰδεῖν, τίς ἂν εἴη ἐνταῦθα, ἔρημος γὰρ ἦν ὁ χῶρος. ἐπεὶ ἀπελθόντες οὗτοι καὶ τὴν Κίρκην εὑρόντες, χοῖροι ὑπ' αὐτῆς διά τινος ποτοῦ γεγόνασιν, αὐτὸς εἰς τὴν τούτων ἀφίκετο ζήτησιν· ἐντυχὼν οὖν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ τῷ Ἑρμῇ, καὶ παρ' αὐτοῦ μαθὼν τὰ περὶ ἑταίρων, καὶ λαβὼν παρ' αὐτοῦ τὸ Μῶλυ ὅπερ ἐστὶν ἀντιφάρμακος βοτάνη, τὸν τῆς Κίρκης οἶκον κατέλαβε· ἐπιχειρησάσης οὖν καὶ αὐτῷ τὰ ὅμοια δρᾶσαι, τὸ ξίφος κατ' αὐτῆς ἀνέτεινεν· ὅθεν αὐτὴ φοβηθεῖσα, τούς τε ἑταίρους αὐτοῦ πρὸς τὴν ἀρχαίαν μορφὴν ἀποκατέστησε,

(Quæ Philonidæ socios olim in Corintho
Persuasit itidem ac si sues essent,
Subactum stercus ut comederent quod ipsa illis subegerat)
Omni modo imitabor,
Vos autem grunnientes præ voluptate,
Matrem sequimini porci.
Cho. Atque proinde te, Circen illam venena miscentem
Et fascinantem conspurcantemque socios
Deprehendentes, præ voluptate
Laertis filium imitantes, testiculis suspendemus,
Linemusque tuas, tanquam hirci
Nares.

ΣΧΟΛΙΑ.

τέστησε, καὶ πρὸς μίξιν αὐτῷ συνελθεῖν ἐπεθύμησεν· ὁ δὲ καὶ ἐμίγη, καὶ παῖδα ἔσχεν ἐξ αὐτῆς τὸν Τηλέγονον, ὑφ' οὗ καὶ ὕστερον κατ' ἄγνοιαν ἀνῃρέθη κέντρῳ τρυγόνος. θέλων οὖν ὁ ποιητὴς σκῶψαι τὸν Φιλωνίδην ὅτι αὐτοῦ ἤρα Λαΐς, ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν τοὺς ἑταίρους τοῦ Ὀδυσσέως, Φιλωνίδου εἶπεν. ἀντὶ δὲ τοῦ εἰπεῖν ἐν τῇ νήσῳ τῶν Λαιστρυγόνων, ἐν Κορίνθῳ εἴρηκεν, ὡς ἐκεῖ τῆς Λαΐδος οἰκούσης.

309. Οὐκ οὖν σε τὴν Κίρκην. | Τοῦ δευτέρου συστήματος στίχοι καὶ κῶλα ἑπτά, ἔχουσι δ' ὁμοίως τῇ προφθάσῃ περιόδῳ καθ' ἕκαστον.

311. Λαβόντες. | Οὕτω καὶ τοῖς παλαιοῖς τῶν ἀντιγράφων εὕρηται, ἵν' ᾖ ὅμοιον τῷ ἄνω τρίτῳ κώλῳ. τὸ δὲ ἦν, λάβωμεν οὐ πάνυ δόκιμον.

312. Τῶν ὄρχεων κρεμῶμεν. | Δέον εἰπεῖν ὅτι ξίφος ἐπιφέρομέν σοι καθὰ καὶ Ὀδυσσεὺς τῇ Κίρκῃ, ὁ δὲ τὸ συμβεβηκὸς τῷ Ὀδυσσεῖ κατὰ τὴν ἐρινεοῦ ἐποχὴν ἐν τῷ στομίῳ τῆς Χαρύβδεως, ἐπὶ τὴν Κίρκην μετήγαγεν, ἢ ὡς ἐκεῖνος Μελάνθιον ἐκρέμασεν.

Κρεμῶμεν. | Ἀντὶ τοῦ κρεμάζομεν.

313. Μινθώσομεν. | Μίνθαι οἱ μὲν, τὸ ἡδύοσμον, οἱ δὲ τὴν ἴυγγα, ὡς κεῖται ἐν τῇ κωμικῇ λέξει. οἱ δὲ ἄλλως ἄνθους τὸν τῇ κόπρῳ συμφυομένου, ᾧ χαίρουσιν οἱ τράγοι. ἢ καὶ ἄλλως. μίνθος λέγεται ἡ κόπρος τῶν αἰγῶν. ἐπειδὰν δὲ οἱ τράγοι ψυγμῷ περιπέσωσιν, εἰώθασιν οἱ αἰπόλοι λαμβάνειν τὴν κόπρον αὐτῶν καὶ χρίειν αὐτῶν τοὺς μυκτῆρας καὶ οὕτω τῇ δυσωδίᾳ πταρμὸν κινεῖν. τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ λύειν τὸ πάθος. πταρμὸς γὰρ θεραπεύει τὸ πάθος. ἐν τούτῳ οὖν φησιν ὅτι

Τὴν ῥῖνα· σὺ δ' Ἀρίστυλλος ὑποχάσκων ἐρεῖς,
Ἕπεσθε μητρὶ χοῖροι.
Καρ. Ἀλλ' εἶα νῦν τῶν σκωμμάτων ἀπαλλαγέντες ἤδη
Ὑμεῖς, ἐπ' ἄλλ' εἶδος τρέπεσθ'. ἐγὼ δ' ἰὼν ἤδη, λάθρα
Βουλήσομαι, τοῦ δεσπότου
Λαβών τιν' ἄρτον, καὶ κρέας,
Μασσώμενος τὸ λοιπὸν, οὕτω τῷ κόπῳ ξυνεῖναι.

ΣΧΟΛΙΑ.

ὅτι ἀνθήσομέν σε, ἐπεὶ καὶ αἱ αἶγες ἐκ τῆς κόπρου ἀνθίζονται. ἄλλως· κοπρώσομεν. μίνθος γὰρ ἄνθος ἐν τῇ κόπρῳ φυόμενον, ᾧ χαίρουσιν οἱ τράγοι. οἱ δὲ μίνθον φασὶ τὴν ἀνθρωπίνην κόπρον, ᾗ χρῶνται παρατρίβοντες οἱ ποιμένες τῷ δυσριγεῖ τῶν τράγων πλαρμῷ.

314. Σὺ δ' Ἀρίστυλλος. | Ὁ Ἀρίστυλλος αἰσχρός. καὶ ἐν ἐκκλησιαζούσαις μέμνηται αὐτοῦ ὡς αἰσχροποιοῦ. λείπει δὲ τὸ ὡς ὁ Ἀρίστυλλος αἰσχρουργίαις κεχηνώς. αἰσχρουργὸν γὰρ αὐτόν φησι ποιητὴν ὃς διὰ τὴν αἰσχρουργίαν αὐτοῦ ἀεὶ ἐκεχήνει. τοῦτο οὖν φησιν ὥσπερ ὁ Ἀρίστυλλος κεχηνὼς ἐρεῖς, ἕπεσθε μητρὶ χοῖροι. ἀντὶ τοῦ ἐμοί. τοῦτο δὲ παροιμιῶδες εἶναί φασιν. οἱ γὰρ παῖδες τοῦτο εἰώθασι λέγειν, ἕπεσθε

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ, ΧΟΡΟΣ.

Χρ. Χαίρειν μὲν ὑμᾶς ἐστιν ὦ 'νδρες δημόται,
Ἀρχαῖον ἤδη προσαγορεύειν, καὶ σαπρόν.
Ἀσπά-

ΣΧΟΛΙΑ.

322. Χαίρειν μὲν ὑμᾶς. | Κορωνὶς, ὅτι εἰσίασιν οἱ ὑποκριταί. οἱ δὲ στίχοι ἰαμβικοὶ τρίμετροι ἀκατάληκτοι λγ. ὧν ὁ τελευταῖος. καὶ

Nares. Tu vero *ut* Ariſtyllus, hiante rictu dices,
Matrem ſequimini porci.
Car. At agite nunc, omiſſis jam cavillis,
Vos in aliam ſpeciem convertimini.
Ego autem jam abiens, clam hero
Pane carnibuſque ſurreptis, volo,
Cùm quod reliquum eſt comedero, ita huic operi intereſſe.

ΣΧΟΛΙΑ.

ἕπεσθε μητρὶ χοῖροι. παροιμιακὸν οὖν ἐστὶ καὶ ἐπὶ τῶν ἀπαιδευτότων φασὶ λέγεσθαι.

317. Ἀλλ' εἶδος. | Τῆς τρίτης περιόδου στίχοι καὶ κῶλα ἕξ. ὧν τὸ μὲν πρῶτον καὶ τελευταῖον τετράμετρα καταληκτικὰ, τὰ δὲ μεταξὺ δίμετρα ἀκατάληκτα, ἐπὶ τῷ τέλει διπλαῖ ἔξω νενευκυῖαι, ἡ μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ κώλου, ἡ δὲ κατὰ τὸ τέλος.

318 Ἐγὼ δ' ἰών. | Δείκνυσιν ἐντεῦθεν ὡς τοιαῦτα οἱ δοῦλοι ποιεῖν εἰώθασιν.

321. Τῷ κόπῳ. | Τῇ περὶ τὸν πλοῦτον ἐπιμελείᾳ. ἀπὸ θέματος δὲ τοῦ μαστῶ δευτέρας συζυγίας, τὸ μαστώμενος. ὡς κλώμενος.

ACTUS SECUNDI SCENA SECUNDA.

CHREMYLUS, CHORUS.

Chr. SAlvere ſi vobis dixero, ô viri populares,
Vetus eſt ſalutandi formula ac putida.

Amplector

ΣΧΟΛΙΑ.

καὶ δὴ βαδίζω. σπεῦδε νῦν τοῦτ' αὐτὸ δρῶν. ὁ δὲ Χρεμύλος ὡς καινισθεὶς τῇ τύχῃ, καινοτέραν προσηγορίαν ἐπινοεῖ. τὸ γὰρ χαίρειν, παλαιόν ἐστι. παρὰ δὲ τοῦ ἐν τῇ συνηθείᾳ χαίρειν, τοῦτο ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς

Ἀσπάζομαι δ' ὅτι προθύμως ἥκετε,
Καὶ συντεταγμένως, κοὐ καταβεβλακευμένως.
Ὅπως δέ μοι καὶ τἄλλα συμπαραστάται
Ἔσεσθε, καὶ σωτῆρες ὄντως τοῦ θεοῦ.
Χο. Θάῤῥει. βλέπειν γὰρ ἄντικρυς δόξεις μ' Ἄρη.
Δεινὸν γὰρ εἰ τριωβόλου μὲν εἵνεκα
Ὠστιζόμεσθ' ἑκάστοτ' ἐν τῇ 'κκλησίᾳ,
Αὐτὸν δὲ τὸν Πλοῦτον παρείην τῳ λαβεῖν.
Χρ. Καὶ μὴν ὁρῶ καὶ Βλεψίδημον τουτονὶ
Προσιόντα. δῆλος δ' ἐστὶν, ὅτι τοῦ πράγματος
Ἀκήκοέν τι, τῇ βαδίσει καὶ τῷ τάχει.

ΔΡΑ-

ΣΧΟΛΙΑ.

λαιῷ γέγραπται Διονυσίῳ μονόβιβλον περὶ αὐτοῦ, καὶ λέγει μὲν ὑπὸ Κλέωνος πρῶτον αὐτὸ τετάχθαι, γράφοντος πρὸς Ἀθηναίους περὶ τῶν ἑλόντων τοὺς ἐν Σφακτηρίᾳ. Κλέων Ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν· λέγει δὲ αὐτὸ κεῖσθαι ἀπαρέμφατον καὶ περὶ τὴν σύνταξιν ἀσύστατον, ἐκ δὲ τῆς συντάξεως τοῦ λόγου φασὶν ἀσύστατον, εἰ μή τις αὐτὸ λάβοι ἀπαρέμφατον ἀντὶ προστακτικοῦ ὡς καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ. Πέρθαι δ' ὤτρυνον Τρῶας ὑπερκύδαντας Ἀχαιούς. Ἐμφαίνεται ἐντεῦθεν, ὡς οἱ ἐξαίφνης καὶ παρ' ἐλπίδα εὐτυχήσαντες, ἕτεροι τοῖς τρόποις γίνονται καὶ πρὸς ὑπερηφανίαν χωροῦσι. καὶ γὰρ οὐκ ἔστι τὸ χαίρειν κακόν. ἀλλὰ διότι πένης ὢν πρώην πρὸς τοὺς συνήθεις τοῦτο ἐχρῆτο, διὰ τοῦτο ἀτιμάζει αὐτὸ, θέλων μετὰ τοῦ βίου καὶ τὰ προσρήματα μεταβαλεῖν. σύνεστι δὲ τὸ ἔστι πρὸς τὸ ἀρχαῖον.

324. Ἀσπάζομαι. | Ἀσπάζομαί φησιν, ἅτε καινότερον παρὰ τὸν ὑπόνοιαν δέ. ἀντὶ γὰρ μοι ἐρεῖν χαίρειν ἀσπάζομαί φησι.

325. Καὶ συντεταγμένως. | Καθωπλισμένως μετὰ τάξεως. καὶ σπουδαίως καὶ γοργῶς. καὶ μετὰ συγκροτήματός τινος. καταβεβλακευμένως δὲ, ἀντὶ τοῦ βραδέως καὶ τρυφερῶς. βλὰξ γάρ ἐστιν ὁ μαλθακιζόμενος ἐν ὑποκρίσει τὸ σῶμα. καὶ βλακεία, ἡ μεθ' ὑπεροψίας ὁμιλία.

328. Δέξεις

Amplector autem, quod prompte adestis
Parateque nec remisso gradu.
Volo autem ut cum in cæteris astipulatores mihi
Sitis, tum *præsertim* conservatores *hujusce* Dei.
Cho. Bono animo es: videre enim me planè tanquam
Martem videberis.
Mirum enim si teruncii gratia quidem
Huc illuc protrudamur quotidie in conventibus,
Ipsum autem Plutum cuiquam capiendum cedam.
Chr. At enim video Blepsidemum etiam hunc *nostrum*
Huc accedentem: palam autem est hoc de negotio
Ipsum aliquid resciviſſe & inceſſu & propero gradu.

ACTUS

ΣΧΟΛΙΑ.

328. Δόξεις μοι Ἄρη. | Ὡς αὐτὸν τὸν Ἄρεα τὸν θεὸν, ἕξεις σύμμαχον. δόξεις μέ φησι τὸν Ἄρεα ὁρᾷν. ἀντὶ τοῦ κατορθωτικὸν καὶ πρακτικὸν ἄκρως. καὶ ἀπειλητικῶς φησι βλέψαι πρὸς τοὺς βιαζομένους. ἄλλως. παροιμία ἐπὶ τῶν ὑπισχνουμένων παντὶ σθένει συμπράττειν καὶ συναίρεσθαι εἰς βοήθειαν.

329. Εἰ τριώβολον. | Ὅτι οὐχ ἵστατο τοῦ δικαστικοῦ ὁ μισθὸς, ἀλλὰ κατὰ καιρὸν μετέβαλλον. τοῦτο δὲ λέγει, ὡς τινων ἐκ τούτων δικαστῶν ὄντων.

330. Ὠστιζόμεσθα. | Ὠθούμεθα. καὶ Ῥωμαῖοι ὄστια τὰς θύρας φασὶ παρὰ τὸ ἐξωθεῖν τὸ ἐπερχόμενον. ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ δὲ οὐδεὶς ἐδίκαζεν εἰ μὴ ἐπέβαινε τῶν ξ ἐνιαυτῶν. ὅσοι δὲ τελείας ἡλικίας ἦσαν, εἰσήρχοντο μὲν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, οὐκ ἐδίκαζον δὲ, τούτους οὖν τοὺς ἐκκλησιαστὰς ἐποίησαν φανερόν τι λαμβάνειν ἀπὸ τῶν τῆς πόλεως προσόδων οἱ δημαγωγοὶ πείσαντες τὴν πόλιν. ὕστερον δὲ ὁ Κλέων ἐποίησεν αὐτὸ τριώβολον. ἀφῆλιξ δὲ εἰς τὴν ἐκκλησίαν οὐκ εἰσήρχετο.

332. Βλεψίδημον. | Βλεψίδημος, ὁ πρὸς τὸν δῆμον βλέπων, καὶ τούτου τὰ πρὸς ζωὴν πορίζόμενος. ὑπηρέτης γὰρ ἦν τῶν τὰ δημόσια ἐνεργούντων.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ τοῦ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ, ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

Τί ἂν οὖν τὸ πρᾶγμ' εἴη; πόθεν καὶ τίνι τρόπῳ
Χρεμύλος πεπλούτηκ' ἐξαπίνης; οὐ πείθομαι,
Καί τοι λόγος γ' ἦν, νὴ τὸν Ἡρακλέα, πολὺς,
Ἐπὶ τοῖσι κουρείοισι τῶν καθημένων,
Ὡς ἐξαπίνης ἀνὴρ γεγένηται πλούσιος.
Ἔστιν δέ μοι τοῦτ' αὐτὸ θαυμαστὸν, χ' ὅπως,
Χρηστόν τι πράττων, τοὺς φίλους μεταπέμπεται·
Οὔκουν ἐπιχώριόν τι πρᾶγμ' ἐργάζεται.
Χρ. Ἀλλ' οὐδὲν ἀποκρύψας ἐρῶ, μὰ τοὺς θεούς.
Ὦ Βλεψίδημ', ἄμεινον ἢ χθὲς πράττομεν·
Ὥστε μετέχειν ἔξεστιν, εἶ γὰρ τῶν φίλων.
Βλ. Γέγονας δ' ἀληθῶς, ὡς λέγουσι, πλούσιος;
Χρ. Ἔσομαι μὲν οὖν αὐτίκα μάλ', ἢν θεὸς θέλῃ.
Ἔνι γάρ τις, ἔνι κίνδυνος ἐν τῷ πράγματι.

Βλ.

ΣΧΟΛΙΑ.

336. Ἐξαπίνης. | Καὶ ἐξάπινα. γίνεται παρὰ τὸ ἀφανὴς ἄφινα καὶ ἄπινα.

338. Ἐπὶ τοῖσι κουρείοισι. | Διαβάλλει τοὺς Ἀθηναίους ὡς διημερεύοντας ἐπὶ τῶν κουρείων ἀργοὺς, καὶ οὐκ ἐν τοῖς ἰατρείοις ποιουμένους τὰς συντυχίας. Κουρεῖα δὲ ἦσαν ἐργαστήρια ἐν οἷς οἱ βουλόμενοι κείρεσθαι τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ πώγωνος ἀπιόντες ἐκείροντο, ὁπότε ἐδέοντο τοῦ μέτρου.

342. Οὔκουν

ACTUS SECUNDI SCENA TERTIA.

BLEPSIDEMUS, CHREMYLUS.

Bl. QUID hoc rei est, obsecro? unde & quo pacto Chremylus inopinatò dives evasit? vix credo,
Tametsi mehercule sermo frequens erat,
In ore illorum qui in tonstrinis desident,
Quam repente dives ille factus sit.
Est autem mihi hoc ipsum mirandum etiam, *unde fiat* ut,
Cum fortuna prospera utatur, amicos accersat,
Patriæ moribus consentaneam rem profecto haud agit.
Chr. At nihil *hominem* celans dicam; ita me Dî ament,
O Blepsideme, melius quam heri nobiscum agitur,
Ita ut tibi participare liceat; ex amicorum enim numero es.
Bl. Factusne igitur es re vera, prout fama est, dives?
Chr. Futurus sum statim quidem, si Deus annuat.
Inest enim, inest huic rei periculum.

Bl.

ΣΧΟΛΙΑ.

342. Οὔκουν ἐπιχώριόν τι. | Σκώπτει πάλιν τοὺς Ἀθηναίους, ὡς ἐπιφθόνους. οὐκ ἀκολουθεῖ φησι τῇ Ἀθηναίων διαγωγῇ καὶ ἀλλαχοῦ, ἐπὶ τοῦ προσώπου γάρ ἐστιν Ἀττικὸν βλέπος.

349. Λέγ᾽ ἀνύσας. | Οἱ λέγοντες τὸ ἀνύσας ἀντὶ τοῦ ἄνυσον, καὶ τὸ λέξας ἀντὶ τοῦ λέξον οὐ καλῶς λέγουσιν. ἔχει δὲ οὕτως. λέγε ὅ, τι φὴς ποτε ἀνύσας καὶ τελέσας τοῦτο. τουτέστιν εἰς τέλος καὶ διασάφησιν ἀγαγὼν τὸν λόγον.

Βλ. Ποῖός τις; Χρ. Οἷος. Βλ. Λέγ' ἀνύσας, ὅ, τι φῄς ποτε.
Χρ. Ἢν μὲν κατορθώσωμεν εὖ πράττειν ἀεί·
Ἢν δὲ σφαλῶμεν ἐπιτετρῖφθαι τὸ παράπαν.
Βλ. Τουτὶ πονηρὸν φαίνεται τὸ φορτίον·
Καί μ' οὐκ ἀρέσκει. τό, τε γὰρ ἐξαίφνης ἄγαν
Οὕτως ὑπερπλουτεῖν, τό τ' αὖ δεδοικέναι·
Πρὸς ἀνδρὸς οὐδὲν ὑγιὲς ἐστ' εἰργασμένου.
Χρ. Πῶς δ' οὐδὲν ὑγιές; Βλ. Εἴ τι κεκλοφὼς, νὴ Δία,
Ἐκεῖθεν ἥκεις, ἀργύριον ἢ χρυσίον
Παρὰ τοῦ θεοῦ· κᾆπειτ' ἴσως σοι μεταμέλει.
Χρ. Ἄπολλον ἀποτρόπαιε· μὰ Δί' ἐγὼ μὲν οὔ.
Βλ. Παῦσαι φλυαρῶν ὦ 'γάθ'. οἶδα γὰρ σαφῶς.
Χρ. Σὺ μηδὲν εἰς ἔμ' ὑπονόει τοιοῦτο. Βλ. Φεῦ,
Ὡς οὐδὲν ἀτεχνῶς ὑγιές ἐστιν οὐδενός·
Ἀλλ' εἰσὶ τοῦ κέρδους ἅπαντες ἥττονες.
Χρ. Οὔτοι μὰ τὴν Δήμητρ' ὑγιαίνειν μοι δοκεῖς.

Βλ.

ΣΧΟΛΙΑ.

351. Ἐπιτετρῖφθαι. | Τοῦτο εἶπε φοβούμενος μὴ ἀποτυχὼν ἐγείρῃ τὸν Δία πρὸς ὀργὴν καὶ ἐπιτρίψῃ αὐτούς.

Τοπαράπαν. | Ἀντὶ τοῦ παντελῶς κατὰ πάντα τρόπον. ἐξ ὁλοκλήρου. Ἀττικὸν δὲ τό, Καί μ' οὐκ ἀρέσκει, ὡς προείρηται.

355. Πρὸς ἀνδρός. | Ἡ πρὸς ἐνταῦθα οὔτε παρέλκουσά ἐστιν, ὡς οἴονταί τινες, οὔτε ἀντὶ τοῦ ὑπό, κεῖται. ἀλλὰ τὸ καθῆκον σημαίνει. ὡς καὶ παρὰ Σοφοκλεῖ, Οὐ πρὸς ἰατροῦ σοφοῦ θρηνεῖν ἐπῳδάς.

Bl. Qualenam? *Chr.* qualo scilicet. *Bl.* Dic statim.

Chr. Si rectè quidem procedamus, nobis semper res bene successuras,
Siquid verò titubemus, *nos* perituros penitus.

Bl. Hoc grave videtur onus,
Nec mihi placet: nam & derepente nimis
Ita supra modum ditescere, & tum deinde metu premi,
Hominis est, qui nihil recti perpetravit.

Chr. Quomodo, nihil recti, dicis? *Bl.* Siquid furatus, per Jovem,
Exinde prorepis, argentum *scilicet* vel aurum
A deo, dehinc forsan te *facti* pœnitet.

Chr. Apollo averrunce! ita me Dî ament, ego neutiquam.

Bl. Desine nugari, bone vir; aperte enim novi.

Chr. Tu autem nihil de me tale suspiceris. *Bl.* Eheu!
Ut nihil prorsus sani est apud quempiam!
Sed omnes ad unum à lucro vincuntur.

Chr. Non tu mihi sat sanus videris, per Cererem.

Bl.

ΣΧΟΛΙΑ.

359. Ἀποτρόπαιε. | Ὡς ἐν ἀρνήσει εἴληφε τὴν τοῦ θεοῦ ἐπίκλησιν.

361. Φεῦ. | Ἀποδυσπετεῖ ὡς ἡττημένου Χρεμύλου τὸ κακούργημα.

362. Ὑγιὲς ἐστιν οὐδενός. | Ὅτι οὐθεὶς ὃς δοκεῖ ἔχειν πλεονέκτημα ἀρετῆς, ὑγιῶς ἔχει εἰς τὸ αὐτό, Πλάτων Φαίδωνι· Τελευτῶν δὲ θαμὰ προσκρούων, μισεῖ τε ϗ πάντας ἡγεῖται οὐδενὸς οὐδὲν εἶναι τὸ παράπαν.

364. Ὑγιαίνειν μοι δοκεῖς. | Ἐπεὶ τοιαῦτα κατ' ἐμοῦ ὑποπτεύεις.

Βλ. Ὡς πολὺ μεθέστηχ', ὧν πρότερον εἶχε, τρόπων.
Χρ. Μελαγχολᾷς, ὦ 'νθρωπε, νὴ τὸν οὐρανόν.
Βλ. Ἀλλ' οὐδὲ τὸ βλέμμ' αὐτὸ κατὰ χώραν ἔχει·
Ἀλλ' ἐστὶν ἐπίδηλόν τι πεπανουργηκότι.
Χρ. Σὺ μὲν οἶδ' ὃ κρώζεις. ὡς ἐμοῦ τι κεκλοφότος,
Ζητεῖς μεταλαβεῖν. Βλ. Μεταλαβεῖν ζητῶ; τίνος;
Χρ. Τὸ δ' ἐστὶν οὐ τοιοῦτον, ἀλλ' ἑτέρως ἔχον.
Βλ. Μῶν οὐ κέκλοφας, ἀλλ' ἥρπακας; Χρ. Κακοδαιμονᾷς.
Βλ. Ἀλλ' οὐδὲ μὴν ἀπεστέρηκάς γ' οὐδένα;
Χρ. Οὐ δῆτ' ἔγωγ'. Βλ. Ὦ Ἡράκλεις· φέρε, ποῖ τις ἂν
Τράποιτο; τἀληθὲς γὰρ οὐκ ἐθέλεις φράσαι.
Χρ. Κατηγορεῖς γὰρ, πρὶν μαθεῖν τὸ πρᾶγμά μου.
Βλ. Ὦ τᾶν. ἐγώ σοι τοῦτ' ἀπὸ σμικροῦ πάνυ
Ἐθέλω διαπράξαι, πρὶν πυθέσθαι τὴν πόλιν,
Τὸ στόμ' ἐπιβύσας κέρμασι τῶν ῥητόρων.

Χρ.

ΣΧΟΛΙΑ.

365. Μεθέστηχ' ὧν πρότερον. | Πρᾶος καὶ χρηστὸς ὤν, νῦν πανοῦργος γέγονεν.

368. Ἐπίδηλόν τι. | Ἀλλ' ἐστὶ τὸ βλέμμα αὐτοῦ ὅμοιον πεπανουργηκότι βλέμματι.

369. Οἶδ' ὃ κρώζεις. | Παροιμία ἐπὶ τῶν θρυλλούντων ὡς αἱ κορῶναι, ἀντὶ τοῦ σὺ ἄνω καὶ κάτω περὶ τοῦ κεκλοφέναι μοι διαλέγῃ.

Ὡς ἐμοῦ τι κεκλοφότος. | Τὸ ὡς οὐκ ἔστιν ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ

ὅτι,

Bl. Quam longe recessit à moribus pristinis!
Chr. Atra bile moveris, mi homo, per cœlum.
Bl. At nec ipse oculi aspectus suo manet loco,
Sed manifestè arguit perperam aliquid ipsum fecisse.
Chr. Tu quid crocites, novi: quasi ego aliquid suffuratus essem,
Tu particeps esse cupis. *Bl.* Particeps esse cupio? cujus *rei, cedo?*
Chr. Hoc autem nihil tale est, sed longe aliter se habet.
Bl. Num tu ergo non furatus es, sed surripuisti? *Chr.* Larvatus es.
Bl. At neque quenquam fraudâsti ergo?
Chr. Non ego profectò. *Bl.* O Hercules! age, quonam igitur se quispiam
Vertat? verum enim non vis eloqui.
Car. Accusas enim priusquam, ut mea res se habeat, didiceris.
Bl. O bone vir! ego tibi hoc modico prorsus *sumptu*
Effectum dabo, priusquam rescifcat civitas,
Os rabularum obturando pecuniolâ

Chr.

ΣΧΟΛΙΑ.

ὅτι, ὡς οἴονταί τινες· ὐ γάρ ἐςι πρὸς τὸ ζητεῖς, ἀλλὰ πρὸς τὸ κεκλοφότ☉. κ̓ ἔςιν ἀντὶ τȣ̃ καθαςίζων ὢν πρὸς τὸ κράζεις; τολμηρὸν λέγει κομματικῶς.

373. Ἀπεςέρηκας. | Ἀποςερῶ ἐςὶν ὅταν παρακαταθήκην τινὸς λαβὼν εἰς διαβολὴν χωρήσω, κ̓ ὐκ ἐθέλω διδόναι αὐτῷ, κ̓ ἔλαβον.

377. Ἐγώ σοι τȣ̃τ' ἀπὸ σμικρȣ̃. | Ὡς πρὸς εὑρηκότα ἡ διάλεξις. χρῆται δὲ τῇ πηλικότητι, ἀντὶ ποσότητ☉.

379. Τὸ ςόμ' ἐπιβύσας. | Τείνεται πρὸς τὰς ῥήτορας, ἐπειδὴ εἰώθασι τοῖς ἑρμαίοις κεκληρωμένοις ἐπιφορτίζεσθαι ὡς κοινωφέλιμοι.

 383. Ἱκετηρίαν

Χρ. Καὶ μὴν φίλος γ' ἄν μοι δοκεῖς, νὴ τοὺς θεούς,
Τρεῖς μνᾶς ἀναλώσας λογίσασθαι δώδεκα.
Βλ. Ὁρῶ τιν' ἐπὶ τοῦ βήματος καθεδούμενον,
Ἱκετηρίαν ἔχοντα, μετὰ τῶν παιδίων
Καὶ τῆς γυναικός· κοὐ διοίσοντ' ἄντικρυς
Τῶν Ἡρακλειδῶν οὐδ' ὁτιοῦν, τῶν Παμφίλου.
Χρ. Οὔκ, ὦ κακόδαιμον· ἀλλὰ τοὺς χρηστοὺς μόνους
Ἔγωγε, καὶ τοὺς δεξιοὺς καὶ σώφρονας
Ἀπαρτὶ πλουτῆσαι ποιήσω. Βλ. Τί σὺ λέγεις;
Οὕτω πάνυ πολλὰ κέκλοφας; Χρ. Οἴμοι τῶν κακῶν.
Ἀπολεῖς.

ΣΧΟΛΙΑ.

383. Ἱκετηρίαν ἔχοντα. | Ἱκετηρία ἐστὶ κλάδος ἐλαίας ἐρίῳ πεπλεγμένος· οἱ γὰρ ἱκετεύοντες ἐλαίας κατεῖχον κλάδον.

385. Τῶν Παμφίλου. | Πάμφιλος ζωγράφος ἦν, ὅς τις τοὺς Ἡρακλείδας ἔγραψεν, ἱκετεύοντας τὸν τῶν Ἀθηναίων δῆμον. μετὰ γὰρ θάνατον Ἡρακλέους Εὐρυσθεὺς ἐδίωκε τοὺς Ἡρακλείδας, διὰ τὸ πρὸς τὸν Ἡρακλέα τὸν ἐκείνων πατέρα ἐμφύλιον μῖσος, ταύτην τὴν ἱστορίαν ἔγραψε Πάμφιλος τραγικός. κατὰ δέ τινας ζωγράφος ἦν, ὃς τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν τύχην χαρακτῆρι ὑφηγήσατο. Καλλίστρατος δὲ καὶ Εὐφρόνιος τραγῳδιῶν ποιητήν φασι, καὶ διδάξαι Ἡρακλείδας· τὰ δὲ λίαν ἐπιτετηδευμένα ὑπομνήματα, διστάζει, πότερον τραγικὸς ποιητὴς ἢ ζωγράφος, ὃν καθηγήσασθαί φασιν Ἀπελλοῦ. περικλυτὸς δὲ ζωγράφος ὁ Ἀπελλῆς. ἐν μέν τοι ταῖς διδασκαλίαις πρὸ τούτων τῶν χρόνων Πάμφιλος οὐδεὶς φέρεται τραγικός. γραφὴ μέν τοι ἐστὶν οἱ Ἡρακλεῖδαι καὶ Ἀλκμήνη καὶ Ἡρακλέους θυγάτηρ Ἀθηναίους ἱκετεύοντες Εὐρυσθέα δεδιότες, ἥτις Παμφίλου οὐκ ἔστιν, ὥς φασιν, ἀλλ' Ἀπολλοδώρου. ὁ δὲ Πάμφιλος ὡς ἔοικε καὶ πάτερος ἦν Ἀριστοφάνους. ἄλλως. οὗτος τραγῳδοποιός, ἔγραψε δὲ τοὺς Ἡρακλείδας ἱκετηρίαν ἔχοντας, ὅταν Εὐρυσθεὺς μετὰ θάνατον Ἡρακλέους τοὺς Ἡρακλείδας ἐδίωξε, καὶ οὗτοι μετὰ τῆς Ἀλκμήνης παρεκάλεσαν τοὺς Ἀθηναίους βοηθῆσαι αὐτοῖς ὅπερ καὶ ἐγένετο. τὰ οὖν συμβάντα αὐτοῖς ζωγράφος τις Πάμφιλος Ἀθηναῖος

εἰς

Chr. Atqui mihi ejusmodi amicus videris, per deos,
Qui si tres minas impenderis, rationi illaturus sis duodecim.

Bl. Videre videor quendam pro tribunali assidentem,
Supplicem ramum gestantem cum liberis simul
Et uxore, nec differentem fere
Vel tantillum Heraclidis illis Pamphili.

Chr. Absit ô miserrime! at bonos tantum
Ipse & graves & modestos
Dehinc ditescere faciam. *Bl.* Quid tu ais?
Itáne prorsus multa suffuratus es? *Chr.* Hei mihi misero!

Enecas

ΣΧΟΛΙΑ.

εἰς τὴν στοὰν τῶν Ἀθηναίων ἔγραψε καὶ αὐτοὺς ἱκετεύοντας. τοῦτο δὲ λέγει, ὅτι οἱ καταδικαζόμενοι μετὰ τῶν παίδων καὶ τῶν γυναικῶν παρακολουθουσῶν λόγον ὑπεῖχον τῷ ἐγκλήματι. ἄλλως. ὁ Πάμφιλος οὗτος εἷς ἦν τῶν Ἡρακλειδῶν, υἱὸς μὲν Αἰγιμίου, ἀδελφὸς δὲ Δυμᾶνος καὶ Δώρου ἀφ' ὧν φυλαὶ ἐν Λακεδαίμονι, Παμφυλεῖς, καὶ Δυμᾶνες καὶ Δωριεῖς ἀφ' ἧς οἱ Δωριεῖς, οἵ τινες οἰκοῦντες πρότερον τὴν Πινδονίαν οὖσαν τῆς τετραπόλεως, τῆς ἐπ' Εὐβοίᾳ, ἀφικνοῦνται εἰς τὴν μεταξὺ Οἴτης καὶ Παρνασσοῦ Δωρίδα ἑξάπολιν οὖσαν· ἔστι δὲ Ἐρινεὸν, Κύτινον, Βοιὸν, Λίλαιον, Κάρφαια, Δρυόπη. ἐκ δὲ τούτων σὺν τοῖς Ἡρακλείδαις ἀναχωροῦσιν ὁμοῦ ἐκ τῆς Ἀττικῆς εἰς Λακεδαίμονα ὡς Πίνδαρός φησι· δοκοῦντι δὲ Παμφίλου.

386. Οὐχ, ὦ κακόδαιμον. | Εἰ γὰρ ὡς φὴς ἐκεκλόφει, φαῦλος ἦν ἂν τὸν τρόπον. φαῦλος δὲ ὢν, οὐκ ἂν παρεῖχεν ἄν, ἀλλά τινι. νῦν δὲ τοῖς χρηστοῖς προῄρημαι δοῦναι, δῆλον ὅτι ἀγαθός εἰμι. εἰ δὲ ἀγαθὸς, οὐ κέκλοφα.

388. Ἀπαρτί. | Ἀπηρτισμένως. ἐπίρρημα δέ ἐστιν ὡς ἁρμογικόν, παρὰ τὸ ἀπηρτισμένον καὶ πλῆρες. κέχρηται αὐτῷ Ἡρόδοτος λέγων· Ἀπὸ τούτου εἰσὶ στάδια δύο ἀπαρτί. καὶ Φερεκράτης ἐν Κραπατάλοις· Φράσον μοι ἀπαρτὶ δὴ πρὶν προλαβεῖν. συνωνυμεῖ δὲ ὁ λόγος. ἔσθ' ὅτε γὰρ καὶ χρονικὸν ἐπίρρημα δηλοῖ, ὡς καὶ Καλλίμαχος.

Ἀπολεῖς. Βλ. Σὺ μὲν οὖν σεαυτὸν, ὥς γ' ἐμοὶ δοκεῖς.

Χρ. Οὐ δῆτ'. ἐπεὶ τὸν Πλοῦτον, ὦ μόχθηρε σὺ,

Ἔχω. Βλ. Σὺ Πλοῦτον; ὁποῖον; Χρ. Αὐτὸν τὸν θεόν.

Βλ. Καὶ ποῦ 'στιν; Χρ. Ἔνδον. Βλ. Ποῦ; Χρ. Παρ' ἐμοί. Βλ. Παρὰ σοί; Χρ. Πάνυ.

Βλ. Οὐκ ἐς κόρακας, Πλοῦτος παρὰ σοί; Χρ. Νὴ τοὺς θεούς.

Βλ. Λέγεις ἀληθῆ; Χρ. Φημί. Βλ. Πρὸς τῆς Ἑστίας;

Χρ. Νὴ τὸν Ποσειδῶ. Βλ. Τὸν θαλάσσιον λέγεις;

Χρ. Εἰ δ' ἐστὶν ἕτερός τις Ποσειδῶν, τὸν ἕτερον.

Βλ. Εἶτ' οὐ διαπέμπεις καὶ πρὸς ἡμᾶς τοὺς φίλους;

Χρ. Οὐκ ἔστι πω τὰ πράγματ' ἐν τούτῳ. Βλ. Τί φῄς;

Οὐ τῷ μεταδοῦναι; Χρ. Μὰ Δία δεῖ γὰρ πρῶτα. Βλ. τί;

Χρ. Βλέψαι ποιῆσαι νώ. Βλ. Τίνα βλέψαι; φράσον.

Χρ. Τὸν Πλοῦτον· ὥσπερ πρότερον ἑνί γέ τῳ τρόπῳ.

Βλ.

ΣΧΟΛΙΑ.

395. Πρὸς τῆς Ἑστίας. | Ἡ Ἑστία θυγάτηρ ἦν Κρόνου, κατάρχας τὴν οἰκίαν εὑροῦσα ἦν ἐντὸς τῶν οἴκων ἔγραφον ἵνα τούτους συνέχῃ καὶ τὸ

Enecas me. *Bl.* Tu teipsum potius, ut mihi videris.

Chr. Minime profecto, quoniam Plutum, ô tu ærumnose,

Habeo. *Bl.* Tu Plutum? qualem? *Chr.* Ipsum deum.

Bl. At ubi est? *Chr.* Intus. *Bl.* Ubinam? *Chr.* Apud me. *Bl.* Apud te? *Chr.* Prorsus.

Bl. Abi in malam rem, num Plutus apud te? *Chr.* Ita per Deos.

Bl. Veráne dicis? *Chr.* Dico. *Bl.* Per Vestam?

Chr. Imo per Neptunum. *Bl.* Num marinum dicis?

Chr. Et si alter sit Neptunus, per alterum etiam.

Bl. Nonne ergo transmittes etiam ad nos amicos tuos?

Chr. Nondum res eò rediit. *Bl.* Quid ais?

Non *eo rediit*, ut cuiquam impertias? *Chr.* Non profecto, oportet enim prius — *Bl.* Quid?

Chr. Visum nos ipsi restituere. *Bl.* Visum cuinam, cedo?

Chr. Pluto: eodem etiam modo ut olim habuit.

Bl.

ΣΧΟΛΙΑ.

τῶν οἰκούντων εἴη φύλαξ. οὕτω καὶ ἐφέστιον Δία καλοῦσιν εἰς ὃν φυλακὴν τῶν οἰκιῶν γράφουσιν.

398. Καὶ πρὸς ἡμᾶς τοὺς φίλους. | Ὅτι οὐ μετέστειλαν τὸν Βλεψίδημον. ἀκηκοὼς δὲ ἦλθε.

401. Βλέψαι ποιῆσαι νῷ. | Ὅτι τὸ νῷ ἀντὶ τοῦ αὐτόν. ἢ ἀντὶ τοῦ δεῖ ἡμᾶς ποιῆσαι αὐτὸν βλέψαι.

404. Οὐκ

Βλ. Τυφλὸς γὰρ ὄντως ἐστί; Χρ. Νὴ τὸν
οὐρανόν.

Βλ. Οὐκ ἐτὸς ἄρ', ὡς ἔμ' ἦλθεν οὐδεπώ-
ποτε.

Χρ. Ἀλλ', ἢν θεοὶ θέλωσι, νῦν ἀφίξεται.

Βλ. Οὐκ οὖν ἰατρὸν εἰσαγαγεῖν ἐχρῆν τινα;

Χρ. Τίς δῆτ' ἰατρός ἐστι νῦν ἐν τῇ πόλει;
Οὔτε γὰρ ὁ μισθὸς οὐδὲν ἔστ', οὔθ' ἡ τέχνη.

Βλ. Σκοπῶμεν. Χρ. Ἀλλ' οὐκ ἔστιν. Βλ.
Οὐδ' ἐμοὶ δοκεῖ.

Χρ. Μὰ Δί'. ἀλλ' ὅπερ πάλαι παρεσκευα-
ζόμην
Ἐγὼ, κατακλίνειν αὐτὸν εἰς Ἀσκληπιοῦ
Κράτιστόν ἐστι. Βλ. Πολὺ μὲν οὖν, νὴ τοὺς θεούς.
Μή νυν διάτριβ'· ἀλλ' ἄνυε πράττων ἕν γέ τι.

Χρ. Καὶ δὴ βαδίζω. Βλ. Σπεῦδέ νυν. Χρ.
Τοῦτ' αὐτὸ δρῶ.

ΔΡΑ-

ΣΧΟΛΙΑ.

404. Οὐκ ἐτός. | Οὐκ ἀλόγως, ἀλλὰ δικαίως· ἢ ἀντὶ τοῦ οὐκ ἀληθῶς. ἐπιῤῥηματικὸν γάρ ἐστιν ἀντὶ τοῦ ἐτῶς ἀπὸ τοῦ ἐτεῶς συγκεκομμένον.

407. Τίς δῆτ' ἰατρός ἐστι. | Διασύρει καὶ διαβάλλει τοὺς ἰατροὺς ὡς ἀμαθεῖς καὶ τοὺς διδόντας ὡς μικρολόγους.

410. Μὰ

Bl. Sericóne igitur cæcus est? *Chr.* Etiam per cœlum.

Bl. Non temere est igitur, quod ad me nunquam venerit.

Chr. At si Dî voluerint, jam veniet.

Bl. Quin igitur medicum quempiam adductum jam oportuit.

Chr. Quis quæso medicus nunc est in urbe?
Neque enim præmium est ullum, neque ars ulla.

Bl. Videamus *saltem.* *Chr.* At nullus est. *Bl.* Neque mihi *esse* videtur.

Chr. Non per Jovem, sed, quod ego dudum in animum induxi,
Ad Æsculapii *fanum* ipsum collocare
Optimum est. *Bl.* Longe quidem *optimum*, ita me Dî ament.
Ne ergo trahas moram, sed aliquid saltem sedulò facias.

Chr. At jam eo. *Bl.* Propera igitur. *Chr.* Id ipsum ago.

ACTUS

ΣΧΟΛΙΑ.

410. Μὰ Δί'. ἀλλ' ὅπερ πάλαι. | Τὸ ἑξῆς, ἀλλ' οὐκ ἔστι μὰ Δία, ἀλλ' ἐκεῖνο κράτιστόν ἐστιν ὅπερ πάλαι παρεσκευαζόμην κατακλῖναι αὐτόν.

414. Σπεῦδέ νυν. | Τοῦτο τὸ νυν καθ' ἐμπαλισμὸν, ἀναγνωστέον, ἵν' εἴη ἀντὶ τοῦ δή. ἐγκλίνεται γὰρ ἀεί καὶ βραχύ ἐστι, φωνήεντος ἐπιφερομένου. ὡς τὸ στῆμά νυν ἐστὼς καὶ μή μ' ἀκρατῶς ἔχειν, παρὰ Σοφοκλεῖ. τὸ δέ γε νῦν τὸ [illegible], [illegible] ἐστι χρονικὸν καὶ μακρὸν ἀεὶ εὑρίσκεται. διὸ καὶ περισπᾶται.

415. Ὦ

ΔΡΑΜΑΤΟΣ τοῦ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

ΠΕΝΙΑ, ΧΡΕΜΥΛΟΣ, ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

Ὦ Θερμὸν ἔργον, κἀνόσιον καὶ παράνομον
Τολμῶντε δρᾶν ἀνθρωπαρίω κακοδαίμονε.
Ποῖ, ποῖ; τί φεύγετον; οὐ μενεῖτον; Χρ. Ἡράκλεις.
Πε. Ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς ἐξολῶ κακοὺς κακῶς.
Τόλμημα γὰρ τολμᾶτον, οὐκ ἀνασχετὸν
Ἀλλ' οἷον οὐδεὶς ἄλλος οὐδεπώποτε,
Οὔτε θεὸς, οὔτ' ἄνθρωπος· ὥστ' ἀπολώλατον.
Χρ. Σὺ δ' εἶ τίς; ὠχρὰ μὲν γὰρ εἶναί μοι δοκεῖς.
Βλ. Ἴσως Ἐριννύς ἐστιν ἐκ τραγῳδίας.
Βλέπει γέ τοι μανικόν τι καὶ τραγῳδικόν.
Χρ. Ἀλλ' οὐκ ἔχει γὰρ δᾷδας. Βλ. Οὐκοῦν κλαύσεται

Πε.

ΣΧΟΛΙΑ.

415. Ὦ θερμὸν ἔργον.] Κορωνὶς ἑτέρα ὁμοία. οἱ δὲ στίχοι ὡς οἱ προφθάντες ἰαμβικοὶ εἰσὶ τρίμετροι ἀκατάληκτοι ογ. ὧν τελευταῖος, ἔχοι τις ἂν δίκαιον ἀντειπεῖν ἔτι. ἐπὶ τῷ τέλει κορωνίς.

Θερμὸν ἔργον.] Παράδοξον ἢ τολμηρόν. ἢ εὐκίνητον. ἡ πενία δὲ ἐντεῦθεν παρελθοῦσα μάχεται πρὸς Χρεμύλον καὶ Βλεψίδημον.

423. Ἴσως Ἐριννύς ἐστιν.] Ἐπισκώπτει τὴν διὰ τῶν Ἐριννύων Αἰσχύλου ὑπόθεσιν. παρεισάγονται δὲ μετὰ λαμπάδων δεινοπαθοῦσαι ὡς Εὐριπίδης. γοργῶπες νερτέρων ἱέρειαι δειναὶ θεαί. ἢ ἄλλως. εἰώθασιν οἱ τραγῳδοὶ Ἐριννύας εἰσφέρειν μετὰ λαμπάδων. καὶ γὰρ τὰ ἀποτρόπαια τῶν φαντασμάτων, τραγῳδοῖς μᾶλλον ἁρμόττει.

424. Βλέπει

ACTUS SECUNDI SCENA QUARTA.

PAUPERTAS, CHREMYLUS, BLEPSIDEMUS.

Pau. O Facinus audax impiumque & nefarium *Vos* ausi facere, homunciones maleferiati! Quò, quò? quid fugitis? non manebitis? *Chr.* Proh Hercules!

Pau. Ego enim miserè vos malos deperdam.
Nam facinus ausi estis facere intolerabile:
Imo quale nemo unquam alius
Neque deorum neque hominum: propterea periistis.

Chr. Tu autem quænam es? vepallida enim mihi videris.

Bl. Forsan Erinnys est è tragœdia;
Vultu certe præ se fert furiale quiddam atque tragicum.

Chr. Attamen faces non gestat. *Bl.* Quin ergo pœnas dabit.

ΣΧΟΛΙΑ.

424. Βλέπει γέ τοι. | Τὸ γέ τοι, ἀντὶ τοῦ δὲ, ἢ ἀντὶ τοῦ γάρ. ὃ καὶ κρεῖττον. εὕρηται δὲ ἐν πολλοῖς τῶν λογοποιῶν ὡς ἐξετάζων εὑρήσεις.

Τραγῳδικόν. | Θρηνώδεις καὶ οἷον ἐν ταῖς τραγῳδίαις οἱ ποιηταὶ εἰσάγουσι.

425. Ἀλλ' οὐκ ἔχει γοῦν δᾷδας. | Ἐπειδὴ παρὰ τὸ σχῆμα ἦλθε. καὶ γὰρ ἐν ταῖς τραγῳδίαις μετὰ λαμπάδων εἰσήγοντο αἱ Ἐριννύες. τὸ δὲ γοῦν, ἀργὸν ὡς ὑποτασσόμενον τοῦ ἀλλά.

Οὐκοῦν κλαύσεται. | Ἀντὶ τοῦ οἰμώξεται. ὡς μὴ οὖσα κατὰ φύσιν φοβερὰ, ἀλλὰ μάτην ἀπατῶσα ἡμᾶς.

Πε. Οἴεσθε δ' εἶναι τίνα με; Χρ. Πανδοκεύτριαν,
Ἢ λεκιθόπωλιν. οὐ γὰρ ἂν τοσουτονὶ
Ἐνέκραγες ἡμῖν, οὐδὲν ἠδικημένη.
Πε. Ἄληθες; οὐ γὰρ δεινότατα δεδράκατον
Ζητοῦντες ἐκ πάσης με χώρας ἐκβαλεῖν;
Χρ. Οὐκοῦν ὑπόλοιπόν σοι τὸ Βάραθρον γίνεται.
Ἀλλ' ἥτις εἶ, λέγειν ἐχρῆν σ' αὐτίκα μάλα.
Πε. Ἣ σφὼ ποιήσω τήμερον δοῦναι δίκην,
Ἀνθ' ὧν ἐμὲ ζητεῖτον ἐνθένδ' ἀφανίσαι.
Βλ. Ἆρ' ἐστὶν ἡ καπηλὶς ἡ 'κ τῶν γειτόνων,
Ἣ ταῖς κοτύλαις ἀεί με διαλυμαίνεται;
Πε. Πενία μὲν οὖν, ἣ σφῷν ξυνοικῶ πόλλ' ἔτη.
Βλ. Ἄναξ Ἄπολλον, καὶ θεοί· ποῖ τις ἂν φύγοι;
Χρ. Οὗτος, τί δρᾷς, ὦ δειλότατον σὺ θηρίον,

Οὐ

ΣΧΟΛΙΑ.

426. Πανδοκεύτριαν. | Ἀντὶ τοῦ κάπηλιν. ἀπὸ τοῦ δέχεσθαι πάντας. εἴρηται δὲ κάπηλις, παρὰ τὸ κακύνειν τὸν πηλόν. πηλὸς δὲ ὁ οἶνος, ὅθεν καὶ ἄμπελος, οἱονεὶ ἔμπηλος οὖσα, ἡ ἐν αὐτῇ ἔχουσα τὸν πηλόν.

427. Ἢ λεκιθόπωλιν. | Ἀπὸ τοῦ χρυσίζοντος ᾠοῦ, ᾠόπωλιν. λέκιθος δὲ κυρίως, τὸ ξανθὸν τοῦ ᾠοῦ, διὰ τὸ τῷ λέπει κεύθεσθαι. ἔστι δὲ καὶ εἶδος ὀσπρίου, ὃ καλεῖται πίσον. ὅτι ἐν Πίσῃ τῆς Ἤλιδος κατακόρως φύεται διὰ τὸ ἐοικέναι τὴν χροιὰν λεκίθῳ ᾠοῦ. ἀπὸ μέρους οὖν τὴν ὀσπριόπωλιν δηλοῖ. καὶ ἐν Λυσιστράτῃ. νὴ τὸν Δί' ἔγωγ' οὖν ἄνδρα κομήτην φυλαρχοῦντα εἶδον ἐφ' ἵππου εἰς τὸν χαλκοῦν ἐμβαλλόμενον πῖλον, λέκιθον παρὰ γραός.

430. Τὸ Βάραθρον. | Χάσμα τι φρεατῶδες καὶ σκοτεινὸν ἐν τῇ Ἀττικῇ, ἐν ᾧ τοὺς κακούργους ἐνέβαλλον. ἐν δὲ τῷ χάσματι τούτῳ ὑπῆρχον ὄγκινοι, οἱ μὲν ἄνω, οἱ δὲ κάτω. ἐνταῦθα τὸν Φρύγα τὸν τῆς μητρὸς τῶν θεῶν ἐνέβαλλον ὡς μεμηνότα, ἐπειδὴ προέλεγεν ὅτι ἔρχεται ἡ μήτηρ εἰς ἐπιζήτησιν τῆς κόρης. ἡ δὲ θεὸς ὀργισθεῖσα, ἀκαρπίας

Paup. Quam autem me putatis esse? *Chr.* Cauponariam
Aut leguminum venditricem: alioqui enim non adeo
Vociferata esses in nos, cùm nihil injuriæ sis passa.
Paup. Itane verò? annon gravissimam mihi intulistis injuriam,
Dum conemini me ex omni regione ejicere?
Chr. Imo reliquum est tibi Barathrum.
At quænam sis, dicere te oportet statim.
Paup. *Ea sum* quæ faciam ut uterque vestrum hodie pœnas detis,
Propterea quod me hinc de medio tollere quæratis.
Bl. Hæccine scilicet est Cauponaria ista de vicinia,
Quæ cotylis *iniquis* me perpetuo labefactat?
Paup. Paupertas equidem sum, quæ vobiscum habito multos jam annos.
Bl. O Rex Apollo atque Dii: quò quis ergo profugiat?
Chr. Heus tu! quid agis, ô timidissimum animalculum?
Non

ΣΧΟΛΙΑ.

πείας ὑπέμεινε τῇ χώρᾳ. καὶ γνόντες τὴν αἰτίαν διὰ χρησμῶν, τὸ μὲν χάσμα, κατέχωσαν. τὸν δὲ θεὸν ἵλεων ταῖς θυσίαις ἐποίησαν.

434. Καπηλίς. | Κάπηλις προπαροξυτόνως ἡ τὸν οἶνον πιπράσκουσα δηλοῖ, ἀπὸ τοῦ κακύνειν ὅ ἐστι τιλῶν τὸν πηλὸν ἤτοι τὸν οἶνον, καπηλὶς δὲ ὀξυτόνως ὑποκοριστικῶς, ἡ ταύτης ὑπηρετὶς τοῦ καπήλου.

435. Ἣ ταῖς κοτύλαις. | Ἀντὶ τοῦ παρακλέπτουσά με ταῖς κοτύλαις. ἥτις φησὶ μικρομετροῦσά με βλάπτει. οἷον ταῖς μεταφοραῖς τῶν μέτρων ἀπατῶσά με ἢ μετὰ ὕδατος μιγνύουσα δίδωσιν ὡς τοῦ Βλεψιδήμου πεπωκότος ἀργύριον. κοτύλη δέ ἐστιν εἶδος μέτρου ὃ λέγομεν ἡμεῖς, ἡμίξεστον.

437. Ἄναξ Ἄπολλον. | Ἰδίως τὸν Ἀπόλλωνα, ἤτοι ὡς ἀλεξίκακον καὶ χρησμοὺς παρέχοντα πρὸς ἀποτροπὴν τῶν δεινῶν, ἢ ὡς πατρῷον θεόν.

439. Ἥκιστα

Οὐ παραμενεῖς; Βλ. Ἥκιστα πάντων. Χρ. Οὐ μενεῖς;
Ἀλλ' ἄνδρε δύο γυναῖκα φεύξομεν μίαν;
Βλ. Πενία γάρ ἐστιν, ὦ πονηρ', ἧς οὐδαμοῦ
Οὐδὲν πέφυκε ζῶον ἐξωλέστερον.
Χρ. Στῆθ', ἀντιβολῶ σε, στῆθι. Βλ. Μὰ Δί', ἐγὼ μὲν οὔ.
Χρ. Καὶ μὴν λέγω, δεινότατον ἔργον παρὰ πολὺ
Ἔργων ἁπάντων ἐργασόμεθ', εἰ τὸν θεὸν
Ἔρημον ἀπολιπόντε ποι φευξούμεθα.
Τήνδε δεδιότε, μὴ δὲ διαμαχούμεθα.
Βλ. Ποίοισιν ὅπλοις ἢ δυνάμει πεποιθότε;
Ποῖον γὰρ οὐ θώρακα, ποίαν ἀσπίδα,
Οὐκ ἐνέχυρον τίθησιν ἡ μιαρωτάτη,
Χρ. Θάρρει. μόνος γὰρ οὗτος (οἶδ') ὁ θεὸς, ὅτι
Τρόπαιον ἀναστήσαιτο τῶν ταύτης τρόπων.

Πε.

ΣΧΟΛΙΑ.

439. Ἥκιστα πάντων. | Ὥσπερ φαμὲν μάλιστα πάντων, καὶ ἔστι τὸ μάλιστα ἐπίτασις ὑπερθετική, οὕτω καὶ ἥκιστα πάντων καί ἐστιν ἀπαγόρευσις ὑπερθετική.

442. Ἐξωλέστερον. | Ἀπολέσαι ὀφείλων ἢ ἐξολοθρευτικώτερον. ἢ μᾶλλον ἐξολέσαι δυνάμενον.

444. Παρὰ πολύ. | Κατὰ πολὺ, σφόδρα. ὡς παρὰ Θουκυδίδῃ ἐν πρώτῳ· Καὶ ἐνίκησαν Κερκυραῖοι παραπολύ.

446. Ἔρημον. | Ἔρημος κυρίως ἡ μονωθεῖσα τῶν ἐνοικούντων γῆ παρὰ τὴν ἔραν ὃ σημαίνει τὴν γῆν.

Ἀπολιπόντε ποι. | Τὸ ποι ἐνταῦθα οὐκ ἔστιν ἐρωτηματικὸν ἀλλ' ἀόριστον. ἐπὶ μὲν γὰρ κινήσεως μόνον τὸ ποὶ διὰ τοῦ ο καὶ ι διφθόγγου γράφεται. διὰ δὲ τοῦ η γραφόμενον καὶ ἐπὶ στάσεως καὶ κινήσεως τίθεται. καὶ δῆλον ἐκ τοῦ πᾶ βῶ. πᾶ στῶ, παρ' Εὐριπίδῃ. εἰ δὲ που καὶ διὰ διφθόγγου εὕρηται ἐπὶ στάσεως κατὰ παράχρησιν ἐστιν.

450. Οὐκ

Non manebis? *Bl.* Minimè omnium. *Chr.* Non restitabis?

Num viri duo mulierem fugimus unam?

Bl. Paupertas enim est, ô miser, qua nusquam

Aliud natum est animal perniciosius.

Chr. Mane, obsecro te, mane. *Bl.* Per Jovem, ego non *manebo.*

Chr. Attamen dico tibi, rem longè indignissimam

Rerum omnium efficiemus, si deo

Solo derelicto, quopiàm fugerimus

Propter metum hujusce *mulierculæ*, neque fortiter propugnaverimus.

Bl. Quibus armis, aut qua virtute freti?

Quam enim loricam, aut quem clypeum,

Non opposuit pignori hæc impurissima?

Chr. Bono animo sis. solus enim hic (sat scio) deus

De hujusce moribus trophæum eriget.

Paup.

ΣΧΟΛΙΑ.

450. Οὐκ ἐνέχυρον. | Δῆλον ὡς οὐ μόνον ἐνέχυρά φασιν, ἀλλὰ καὶ ἐνέχυρον. φαίνεται δὲ καὶ ἀπηγορευμένον εἶναι μὴ θεῖναι τὰ ὅπλα ἐνέχυρα. λέγει οὖν ὅτι αὕτη τῇ ἑαυτῆς βίᾳ ἀναγκάζει καὶ τοὺς νόμους παραβαίνειν τοὺς θεσπίσαντας, ὅπλα ἐνέχυρα μὴ τιθέναι. δέον γὰρ εἰπεῖν ὅτι οὐ τιτρώσκει ὡς ἐπὶ τῶν ὄντων ἐν πολέμοις, εἶπεν ἐνέχυρον τίθησιν. εἰκότως δὲ τίθησι καὶ οὐ τέθεικε. δεικνὺς τὸ ἀεὶ οὕτω ταῦτα γίνεσθαι ἐν τοῖς πένησιν. ἀεὶ γὰρ ἀποροῦντες ἐνέχυρα τιθέασιν.

452. Τροπαῖον. | Οἱ παλαιοὶ Ἀττικοὶ προπερισπῶσιν. οἱ δὲ νεώτεροι προπαροξύνουσιν. ὡς παρὰ τουτωῒ τῷ ποιητῇ ἐν Θεσμοφοριαζούσαις, Γυναῖκες οὐκ ἀρήξετ' οὐ πολλὴν βοὴν στήσεσθε καὶ τροπαῖον; καὶ οἶμαι κατ' ἀναλογίαν τοῦτο μᾶλλον παρά σφισι τοῦτο προφέρεσθαι ὡς ἀπὸ τοῦ τρίτη τὸ τριταῖον, καὶ ἀπὸ τοῦ ὥρα τὸ ὡραῖον. ἔστι δὲ τρόπαιον ὃ ἐν ταῖς νίκαις οἱ παλαιοὶ ἐποίουν, τοῖχον ἢ λίθον μέγαν ἱστάντες, καὶ γράφοντες ἐν τούτῳ ἃ κατὰ τῶν ἀντιπάλων ἔργα δεδράκασιν. ἐκαλεῖτο δὲ τρόπαιον διὰ τὸ ἐπὶ τῇ τροπῇ τῶν ἐχθρῶν γεγενῆσθαι.

Πε. Γρύζειν δὲ καὶ τολμᾶτον, ὦ καθάρματε,
Ἐπ' αὐτοφώρῳ δεινὰ δρῶντ' εἰλημμένω;
Χρ. Σὺ δ', ὦ κάκιστ' ἀπολουμένη, τί λοιδορεῖ
Ἡμῖν προσελθοῦσ', οὐδ' ὁτιοῦν ἀδικουμένη;
Πε. Οὐδὲν γὰρ, ὦ πρὸς τῶν θεῶν, νομίζετον
Ἀδικεῖν με, τὸν Πλοῦτον ποιεῖν πειρωμένω
Βλέψαι πάλιν; Χρ. Τί οὖν ἀδικοῦμεν τοῦτό σε
Εἰ πᾶσιν ἀνθρώποις πορίζομεν ἀγαθόν;
Πε. Τί δ' ἂν γ' ὑμεῖς ἀγαθὸν ἐξεύροιθ'; Χρ. Ὅ,τι;
Σὲ πρῶτον ἐκβαλόντες ἐκ τῆς Ἑλλάδος.
Πε. Ἔμ' ἐκβαλόντες; καὶ τί ἂν νομίζετον
Κακὸν ἐργάσασθαι μεῖζον ἀνθρώπους; Χρ. Ὅ,τι;
Εἰ τοῦτο δρᾶν μέλλοντες ἐπιλαθοίμεθα.
Πε. Καὶ μὴν περὶ τούτου σφῷν ἐθέλω δοῦναι λόγον
Τὸ πρῶτον αὐτοῦ· κἂν μὲν ἀποφήνω, μόνην
Ἀγαθῶν ἁπάντων οὖσαν αἰτίαν ἐμὲ

Ὑμῖν,

ΣΧΟΛΙΑ.

453. Ὦ καθάρματε. | Καθάρματα ἐλέγοντο οἱ ἐπὶ καθάρσει λιμοῦ τινὸς, ἢ τινος ἑτέρας νόσου θυόμενοι τοῖς θεοῖς. τοῦτο δὲ τὸ ἔθος καὶ παρὰ Ῥωμαίοις ἐπεκράτησε. λέγεται δὲ καὶ καθαρισμός.

455. Τί λοιδορεῖ; | Τὸ λοιδοροῦμαι παθητικῶς δοτικῇ συντάσσεται, ἐνεργητικῶς δὲ αἰτιατικῇ, εἰ καί τινες ἀγνοοῦντες λοιδορεῖς ἐνταῦθα γράφουσιν τὸ ἡμῖν πρὸς τὸ προσελθοῦσα συνάπτοντες.

465. Δρᾶν μέλλοντες. | Ἀντὶ τοῦ εἰ μέλλοντες ἐκβαλεῖν σε ἐπιλαθοίμεθα. μέγα κακὸν πράττομεν τότε, εἰ τοῦτο δρᾶν μέλλοντες, τὸ ἐκβαλεῖν σε, ἐπιλαθοίμεθα. ἄλλως. ἐκ παραδόξου εἴρηκεν, ὡς φησι δράσαιμεν κακὸν ἀντὶ καλόν. ἢ εἰκῇ ἡ ἀπόκρισις.

467. Τὸ πρῶτον αὐτοῦ. | Τὸ αὐτοῦ ἐπιρρηματικῶς ἀντὶ τοῦ ἐνταῦθα.

Paup. Etiam mutire audetis, ô piacula,
In ipso facinore indigno deprehensi?
Chr. Tu verò pessimè perdita quid convitiaris
Nobis, huc accedens, cum ne tantillum quidem injuriæ passa sis?
Paup. Nihilne ergo, per deos immortales, censetis
Injuriæ mihi inferre vos, cum Pluto conemini
Visum rursus restituere? *Chr.* Quid tibi igitur ideo facimus injuriæ,
Si omnibus mortalibus bonum præstemus?
Paup. Quid autem vos boni excogitare potestis? *Chr.* Quid?
Te primùm, ejectâ è tota Græcia ———
Paup: Ejectâ me? & quodnam putatis
Malum majus inferre mortalibus vos posse? *Chr.* Quodnam?
Hoc scil. si, quod facturi sumus, ejus obliviscamur.
Paup. Atqui de hac re vobis rationem proferre volo
Hic primum, & si sane ostendero solam
Bonorum omnium causam esse me

Vobis,

ΣΧΟΛΙΑ.

θαι. ἢ σύναπτε τῷ τούτου, ἵν' ᾖ περὶ αὐτοῦ τούτου, οὐ παραλλήλου τὸ αὐτό.

468. Οὖσαν αἰτίαν ἐμέ. | Ἰστέον ὅτι ἡ Ἀττικὴ ἔλλειψις ἤτοι ἐν ἀρχῇ γίνεται ὡς τὸ ὅπως μὴ ποιήσῃς τόδε. νοουμένου ἔξωθεν τοῦ σκόπει, ἢ ἐν τῷ τέλει ὡς ἔχει τὸ ἐν νεφέλαις. Τὸ δὲ μὴ κυνῆν οἴκοθεν ἐλθεῖν ἐμὲ τὸν κακοδαίμον' ἔχοντα. κἀκεῖ γὰρ νοεῖται ἔξωθεν τὸ οὐ σκαιόν. ἢ ἐν τῇ μέσῃ ὡς τὸ παρ' Ὁμήρῳ. Ἀλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί, λείπει γὰρ τὸ παύσομαι ἢ ἡσυχάσω. καὶ Θουκυδίδῃ καταρχὰς τοῦ τρίτου τῆς συγγραφῆς, Καὶ εἰ μὲν συμβῇ ἡ πεῖρα. εἰ δὲ μὴ Μιτυληναίοις εἰπεῖν ναῦς τε παραδοῦναι καὶ τείχη καθελεῖν. τὸ δὲ σχῆμα καλεῖται ἀνανταπόδοτον. ᾧ καὶ νῦν Ἀριστοφάνης ἐχρήσατο.

Ὑμῖν, δι' ἐμέ τε ζῶντας ὑμᾶς. εἰ δὲ μή,
Ποιεῖτον ἤδη τοῦθ', ὅ, τι γ' ἂν ὑμῖν δοκῇ.
Χρ. Τουτὶ σὺ τολμᾷς, ὦ μιαρωτάτη, λέγειν;
Πε. Καὶ σύ γε διδάσκου· πάνυ γὰρ οἶμαι ῥᾳδίως
Ἅπανθ' ἁμαρτάνοντά σ' ἀποδείξειν ἐγώ,
Εἰ τοὺς δικαίους φῂς ποιήσειν πλουσίους.
Βλ. Ὦ τύμπανα καὶ κύφωνες, οὐκ ἀρήξετε;
Πε. Οὐ δεῖ σχετλιάζειν καὶ βοᾶν, πρὶν ἂν μάθῃς.
Βλ. Καὶ τίς δύναιτ' ἂν μὴ βοᾶν, ἰοὺ, ἰοὺ,
Τοιαῦτ' ἀκούων; Πε. Ὅς τις ἐστὶν εὖ φρονῶν.
Χρ. Τί δῆτά σοι τίμημ' ἐπιγράψω τῇ δίκῃ,
Ἐάν γ' ἁλῷς. Πε. Ὅ,τι σοι δοκεῖ. Βλ. Καλῶς λέγεις.
Πε. Τὸ γὰρ αὐτὸ γ' ἂν ἡττᾶσθε καὶ σφῷ δεῖ μαθεῖν.

Βλ.

ΣΧΟΛΙΑ.

ἐχρήσατο. οὐ γὰρ ἀποδέδωκε τὴν σύνταξιν ἐνταῦθα. ἔδει γὰρ εἰπεῖν, κἂν μὲν ἀποφήνω μόνην ἐμὲ ἀγαθῶν οὖσαν αἰτίαν, ἐάσατε. εἰ δὲ μὴ, ποιεῖτον ὅ,τι ἂν ὑμῖν δοκῇ.

475. Ὦ τύμπανα.] Τοῦτό φησιν ὡς τῆς πενίας τῶν τοιούτων ἀξίας οὔσης. τύμπανα ξύλα, ἐφ' οἷς ἐτυμπάνιζον, ἐχρῶντο γὰρ ταύτῃ τιμωρίᾳ, ἢ βάκτρα παρὰ τὸ τύπτειν. ἤγουν ξύλα οἷς τύπτονται ἐν τοῖς δικαστηρίοις οἱ τιμωρούμενοι. κύφων δὲ δεσμός ἐστι ξύλινος. ὃν οἱ μὲν κλοιὸν ὀνομάζουσιν. οἱ δὲ καλιόν. ἔνθεν καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος κύφων. τάσσεται δὲ κἀπὶ πάντων τῶν δυσχερῶν καὶ ὀλεθρίων. καὶ κυφωνισμὸς ἐπὶ τῶν τιμωριῶν. Ἀρχίλοχος δὲ, ἀντὶ τοῦ κακὸς καὶ ὀλέθριος. εἴρηται δὲ κύφων παρὰ τὸ τοὺς δεσμίους ἀναγκάζεσθαι κύφειν, διπλῶς ἅμα κολαζομένους, τῇ τε τοῦ τραχήλου πιέσει, καὶ τῷ μηδαμῶς ἀνανεύειν δύνασθαι. ἢ ἄλλως. ξύλα ἐστὶν ἐπιτιθέμενα εἰς τοὺς τένοντας τῶν καταδίκων, ἵνα μὴ εὔρασιν ἀνακύψαι. καὶ γὰρ τὸν κρινόμενον ποιοῦσι κύφειν.

479. Τί

Vobis, vosque mei beneficio vitam agere — sin minus,
In me statuite demum quicquid vobis visum fuerit.

Chr. Hoccine, tu impurissima, audes dicere?

Paup. Tu modo ausculta paucis. perfacile enim puto,
Te toto cœlo aberrare, me demonstraturam,
Si justos te divites redditurum aias.

Bl. O fustes ac numellæ, non mihi opem feretis?

Paup. Haud æquum est indignari atque vociferari priusquam rem didiceris.

Bl. At quis potest non exclamare, heu, heu,
Cum hæc audiat? *Paup*. Quicunque recte sapit.

Chr. Quam autem tibi mulctam irrogabo litis nomine,
Si condemneris? *Paup*. Quamcunque tibi lubet. *Bl*. Pulchrè dicis:

Paup. Eandem enim, si vincamini, & vos sufferre opus est.

Bl.

ΣΧΟΛΙΑ.

479. Τί δῆτά σοι τίμημα. | Ἐπέβαλλον γὰρ ἐνίοτε ζημίαν τοῖς ἁλοῦσιν ἢ χρήματα καταθεῖναι, ἤ τι τοιοῦτον. τῇ δίκῃ δὲ τιμωρίᾳ. εἴθιστο γὰρ τὸ τοῦ ἥττης ἤδη πρόστιμον, ὁριζόμενον ὑπὸ τῶν κρινομένων.

Τῇ δίκῃ. | Ἤγουν τῇ κρίσει ἢ τῇ ὀφειλομένῃ σοι τιμωρίᾳ. ἤγουν ἐπειδὴ ὀφειλόμενόν ἐστι δίκην δοῦναί σε, ἐὰν ἡττηθῇς, τίνα κόλασιν ὑπόσχῃς. ἔθος δὲ ἦν πάλαι τοῖς δικαζομένοις γράφειν πρὸ τῆς κρίσεως ὡς τιμωρίαν ἡττηθεὶς δοίη, εἶτα δὲ ἐπιγράφειν, τουτέστιν ἐπὶ τῇ προτέρᾳ γραφῇ, καὶ τοῦτο γράφειν ὡς καὶ τοιάνδε τιμωρίαν ἢ βίου τυχὸν ἀφαίρεσιν ἢ κεφαλῆς.

481. Τὸ γὰρ αὐτὸ ἐὰν ἡττᾶσθε. | Ἀντὶ τοῦ, τὴν αὐτὴν προστιμίαν. τοῦτο δὲ θέλει εἰπεῖν, ὅτι ὅπερ ὁρίσητε πρόστιμον, ἐὰν ἡττηθῶ, τοῦτο ὁριστέον ὑμῶν ἡττημένων.

Βλ. Ἱκανοὺς νομίζεις δῆτα θανάτους εἴκοσιν;

Χρ. Ταύτῃ γε. νῷν γὰρ δύ' ἀποχρήσουσιν μόνω.

Πε. Οὐκ ἂν φθάνοιτον τοῦτο πράττοντ'. ἢ τί γ' ἂν

Ἔχοι τις ἂν δίκαιον ἀντειπεῖν ἔτι;

ΣΧΟΛΙΑ.

482. Ἱκανοὺς νομίζεις. | Ἀντὶ τοῦ ἀρκοῦντας. ὁ γὰρ ἱκάνων ὅ ἐστι παραγινόμενος ἤρκεσε πρὸς τὴν ὁδόν.

483. Ἀποχρήσουσιν. | Ἀπόχρη ἐπὶ ἐνεστῶτος ἀντὶ τοῦ ἀρκετόν ἐστι, καὶ ἀποχρῶσα δίκη ἐπὶ θηλυκοῦ, ἀντὶ τοῦ ἀρκετὴ ὑπάρχει, καὶ ἐπὶ μέλλοντος ἀποχρήσει ἀντὶ τοῦ ἀρκετὸν γενήσεται.

484. Τοῦτο

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ
ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ.

ΧΟΡΟΣ, ΧΡΕΜΥΛΟΣ, ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ, ΠΕΝΙΑ.

Ἀλλ' ἤδη χρῆν τι λέγειν ὑμᾶς σοφόν, ᾧ νικήσετε τήνδι,

Ἐν τοῖσι λόγοις ἀντιλέγοντες· μαλακὸν δ' ἐνδώσετε μηδέν.

Χρ.

ΣΧΟΛΙΑ.

486. Ἀλλ' ἤδη χρῆν τι λέγειν. | Κομμάτιόν ἐστι δύο στίχων, ἢ τριῶν, οὐδέποτε δὲ ὑπερβάλλει εἰς τὸ τέταρτον. τὸ δὲ ἑξῆς, χρὴ λέγειν ὑμᾶς ἀντιλέγοντας. τὸ δὲ μέτρον ἀναπαιστικὸν τετράμετρον καταληκτικὸν εἰς συλλαβήν, δέχεται δὲ τὸ ἀναπαιστικὸν κατὰ πάσας χώρας ἀνάπαιστον, σπονδεῖον, καὶ δάκτυλον παρὰ τοῖς δραματοποιοῖς, σπανίως δὲ καὶ προκελευσματικόν. ἄλλως. ἀλλ' ἤδη χρῆν τι λέγειν. εἴσθεσις διπλῆς ἀμοιβαίας ἐκ στίχων ἀναπαιστικῶν τετραμέτρων καταληκτικῶν, ὧν τελευταῖος, Τοὺς δὲ πένητας τῶν ἀνθρώπων ἁρ-

πάζειν

Bl. Satin' scilicet putas mortes viginti?

Chr. Huic nempe: nobis autem sufficient duæ tantum.

Paup. Effugere non potestis, quin hoc sit vobis faciundum; nam quid
Poterit quisquam mihi justè dicendo opponere?

ΣΧΟΛΙΑ.

484. Τοῦτο πράττοντες. | Ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντες. οὐκ ἂν φησιν ἀντιβάλλοισθε ἀποθανόντες. ἀντὶ τοῦ ταχέως ἀπελθόντες τελευτήσατε. εἰ γὰρ νικήσετε, οὐκέτι δίκαιόν ἐστι. ἄλλως. οὐκ ἂν μέ φησι νικήσετε. ἐὰν δὲ νικήσητε οὐχ ὑπάρχει δίκαιον.

ACTUS SECUNDI SCENA QUINTA.

CHORUS, CHREMYLUS, BLEPSIDEMUS, PAUPERTAS.

Cho. AT jam opus est ut aliquid argutum profe-ratis, quo vincatis hanc,
Rationibus illi obsistentes, nihilque remissum admittatis.

Chr.

ΣΧΟΛΙΑ.

πάιζειν πρὶν καὶ καταθεῖναι. καλεῖται δὲ τοῦτο τὸ μέτρον Ἀριστοφάνειον, διὰ τὸ κατακόρως αὐτὸν τούτῳ χρήσασθαι, οὐ μὴν εὑρηκέναι πρῶτον. ἐπεὶ καὶ παρὰ Κρατίνῳ καὶ πρὸ τούτου παρ' Ἐπιχάρμῳ καὶ Ἀριστοξένῳ τῷ Σελινουντίῳ Ἐπιχάρμου πρεσβυτέρῳ ὡς Ἡφαιστίων φησὶ τούτῳ τινὰ τῷ μέτρῳ μνημονεύεται γεγραμμένα. ἐπὶ ταῖς ἀποθέσεσι τῶν συστημάτων παράγραφος. ἐπὶ δὲ τῷ τέλει τῶν στίχων διπλῆ ἔξω νενευκυῖα.

487. Μαλακὸν δ' ἐνδώσετε μηδέν. | Ἡρόδοτος ἐν Θαλείᾳ. Τὰς δὲ θηλέας ἀναμιμνησκομένας ὧν ἔλιπον τέκνων, ἐνδιδόναι μαλακὸν οὐδέν.

Χρ. Φανερὸν μὲν ἔγωγ' οἶμαι γνῶναι, τοῦτ' εἶναι πᾶσιν ὁμοίως,
Ὅτι τοὺς χρηστοὺς τῶν ἀνθρώπων εὖ πράττειν, ἐστὶ δίκαιον·
Τοὺς δὲ πονηροὺς καὶ τοὺς ἀθέους, τούτων τἀναντία δήπου.
Τοῦτ' οὖν ἡμεῖς ἐπιθυμοῦντες, μόλις εὕρομεν ὥστε γενέσθαι,
Βούλημα καλὸν, καὶ γενναῖον, καὶ χρήσιμον εἰς ἅπαν ἔργον.
Ἢν γὰρ ὁ Πλοῦτος νυνὶ βλέψῃ, καὶ μὴ τυφλὸς ὢν περινοστῇ,
Ὡς τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ἀνθρώπων βαδιεῖται, κοὐκ ἀπολείψει,
Τοὺς δὲ πονηροὺς καὶ τοὺς ἀθέους φευξεῖται. κᾆτα ποιήσει
Πάντας χρηστοὺς καὶ πλουτοῦντας δήπου, τά τε θεῖα σέβοντας.
Καί τοι τούτου τοῖς ἀνθρώποις τίς ἂν ἐξεύροι ποτ' ἄμεινον;

Βλ.

ΣΧΟΛΙΑ.

492. Βούλημα καλόν. | Βούλευμα μὲν τὸ ἴδιον. βούλημα δὲ τοῦ δημοσίου ἡ γνώμη, καί τοι ἐν τοῖς παλαιοῖς τῶν Σοφοκλείων ἀντιγράφων, Ἦ καὶ τὸ βούλημ' ὡς ἐπ' Ἀργείοις τόδ' ἦν, εὕρηται, οὐχὶ βούλευμα. ἐν δὲ τῷ ὥστε γενέσθαι, παραπληρωματικὸν κεῖται τό τε, ὡς καὶ ἐν τῷ οἷόν τε. τὸ δὲ βλέψῃ καὶ μὴ τυφλὸς ὢν περινοστῇ, δηλοῖ ἐκ παραλλήλου ταὐτὸν σημαίνειν. τὸ δὲ βαδιεῖται καὶ φευξεῖται οὐ μόνον Αἰολικὰ εἴτε Δωρικὰ, ἀλλ' ἤδη καὶ Ἀττικά. τὸ δὲ δήπου βεβαιωτικόν. τὸ δὲ τοὺς δὲ πονηροὺς καὶ τοὺς ἀθέους, δὶς ἐνταῦθα εἴρηται διὰ τὸ καίριον. κεῖται δὲ καὶ μετ' ὀλίγα. τὸ δὲ τούτων, εἰ μὲν ἀρσενικὸν, τῶν χρηστῶν ἀνθρώπων. εἰ δὲ οὐδέτερον, ὧν εὖ πάσχουσιν οἱ χρηστοί. τοὺς δὲ τὰ θεῖα σέβοντας, ὡς ἐναντίους τοῖς ἀθέοις ἔθετο

Chr. Manifestum equidem scitu hoc censeo esse ex æquo omnibus,
Nempe quod æquum sit ut probi secundis rebus utantur:
Scelerati autem & impii his scilicet contraria *ferant.*
Huic igitur rei nos animum adjicientes, ægre tandem, quo fieret, excogitavimus
Rationem honestam ac generosam & ad quodvis opus utilem.
Nam si Plutus jam viderit, neque cæcus oberraverit,
Ad bonos homines proficiscetur, nec illos deseret:
Sceleratos autem ac impios fugiet; sicque dehinc reddet
Omnes probos atque divites planè pietatisque cultores:
Atqui hoc *consilio* quis humano generi melius excogitare queat?

Bl.

ΣΧΟΛΙΑ.

ἔθετο ἐνταῦθα δὲ ὅρα τὸ σέβοντας, νῦν μὲν λεχθὲν ἐνεργητικῶς, παρὰ δὲ τοῖς ὕστερον τὰ πλείω παθητικῶς. τὸ δὲ πάντας χρηστοὺς, ὅτι οἱ πονηροὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἰδόντες διὰ τοῦτο εὖ πράττοντας, ἐθελήσουσι τὸν πρότερον ἀφέντες βίον μεταπεσεῖν ἐπὶ τὰ ἀμείνω, ἵνα δι' αὐτὸ τοῦτο εὖ πράττωσιν. τὸ δὲ καί τοι τούτου τίς ἂν ἐξεύροι πότ' ἄμεινον, ἐπικριτικόν ἐστι σχῆμα δι' ἐρωτήσεως ἀναντιῤῥήτως βεβαιούμενον. ἐν ᾗ τὸ, τίς, ταυτόν ἐστι τῷ οὐδείς. ὡς καὶ ἐν ἄλλοις μυριαχοῦ φαίνεται. τὸ δὲ ἀνερώτα, ἢ περιττὴν ἔχει τὴν πρόθεσιν, ἢ δηλωτικόν ἐστι τοῦ πολλάκις ἐρωτᾷν. ἐνταῦθα δὲ σημαίνει ὅτι ἔθος τοῖς ποιηταῖς ἐν ταῖς ἐρωτήσεσι καθ' ἃς αἰτεῖταί τις, ἀντιλογίαν εὑρεῖν πόθεν, παράγειν πρόσωπον φιλικὸν ἀποκρινόμενον τὸ ἀρέσκον τῷ ἐρωτῶντι, ὡς καὶ ἐνταῦθα ὁ Βλεψίδημος ποιεῖ. δεδιὼς γὰρ μή ποτε ἡ Πενία πρὸς τὴν τοῦ Χρεμύλου ἀπαντήσῃ ἐρώτησιν, ἀποκρίνεται αὐτὸς τὸ δοκοῦν τῷ Χρεμύλῳ. ἐν δὲ τῷ κακοδαιμονίαν τ' ἔτι μᾶλλον, δοκεῖ χεῖρον μανίας ἡ κακοδαιμονία εἶναι. ἴσως δὲ καὶ ἐπιδιορθωτικῶς αὐτὸ εἴρηται, ὡς τῶν κατὰ βίον ἀταξιῶν, μανίᾳ μὲν οὐκ ἂν ἐοικυιῶν. δυσδαιμονίᾳ δὲ μάλιστα.

504. Οὐκοῦν

Βλ. Οὔ τις ἄν, ἐγώ σοι τούτου μάρτυς· μηδὲν ταύτην γ' ἀνερώτα.

Χρ. Ὡς μὲν γὰρ νῦν ἡμῖν ὁ βίος τοῖς ἀνθρώποις διάκειται.

Τίς ἂν οὐχ ἡγοῖτ' εἶναι μανίαν, κακοδαιμονίαν τ' ἔτι μᾶλλον;

Πολλοὶ μὲν γὰρ τῶν ἀνθρώπων ὄντες πλουτοῦσι πονηροί,

Ἀδίκως αὐτὰ ξυλλεξάμενοι. πολλοὶ δ' ὄντες πάνυ χρηστοί,

Πράττουσι κακῶς, καὶ πεινῶσι, μετὰ σοῦ τε τὰ πλεῖστα σύνεισιν.

Οὐκοῦν εἶναί φημ', ἢ παύσει ταῦτ', ἢν βλέψῃ ποθ' ὁ Πλοῦτος,

Ὁδόν, ἥν τιν' ἰών, τοῖς ἀνθρώποις ἀγάθ' ἂν μείζω πορίσειεν.

Πε. Ἀλλ' ὦ πάντων ῥᾷστ' ἀνθρώπων ἀναπεισθέντ' οὐχ ὑγιαίνειν,

Δύο πρεσβύτα, ξυνθιασώτα τοῦ ληρεῖν καὶ παραπαίειν·

Εἰ τοῦτο γένοιθ', ὃ ποθεῖθ' ὑμεῖς, οὔ φημ' ἂν λυσιτελεῖν σφῷν.

Εἰ

ΣΧΟΛΙΑ.

504. Οὐκοῦν εἶναί φημι.] Ὁ νοῦς, οὐκοῦν ἐπιλύσει ταῦτα ὁ Πλοῦτος ἤν ποτε βλέψῃ, φημὶ εἶναι ὁδὸν ἥν τιν' ἰὼν τοῖς ἀνθρώποις ἀγαθὰ ἂν μείζω πορίσει. κακόμετρος δὲ οὗτος. ἐν ἐνίοις δὲ καὶ ἄμετρος. ὁ δὲ νοῦς δῆλος. οὐκοῦν εἶναι φημι ὁδὸν ἑτέραν, ἣν βαδίσας τις ἀγαθόν τι τοῖς ἀνθρώποις ἐργάσεται. λέγει δὲ ὅτι δεῖ τὸν Πλοῦτον ἀναβλέψαι ποιῆσαι. ἐὰν δέ τις προσθείη τὸ καὶ, ἴσαται ἡ φράσις. οὐκοῦν ἣν βλέψῃ ποτὲ ὁ Πλοῦτος, φημὶ εἶναι ὁδὸν ἥν τινα ἰὼν, παύσει ταῦτα καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἀγαθὰ μείζω πορίσειν. ἄλλως. τὸ οὐκοῦν, ἀποφαντικὸν

Bl. Nemo prorſus, ea de re me tibi ipſe teſtem *dabo.* nequid hanc interroga.

Chr. Nam, ut nunc dierum nobis mortalibus vita inſtituitur,

Quis non inſaniam illam eſſe putet vel potius furiis excitatam dementiam?

Multi enim mortalium diteſcunt, qui ſunt ſcelerati

Per injuriam congeſtis *opibus:* multi autem apprime probi

Miſerè vitam exigunt, & fame premuntur, ac tecum plerumque degunt.

Quin ergo viam *unicam* eſſe aio, quæ finem his imponet, ſi viderit tandem Plutus,

Quam ſi *viam* inſiſtat, multo majora hominibus bona ſuppeditare poterit.

Paup. At, ô facillime omnium mortalium perſuaſi nequid ſani ſapiatis,

Duo vetuli, nugarum ac delirii conſortes!

Hoc ſi contigerit, quod cupitis vos, minime vobis id profuturum affirmo.

Si

ΣΧΟΛΙΑ.

ἀποφαντικόν ἐστιν ὅτι ἐὰν βλέψῃ ὁ Πλοῦτος, καὶ παύσῃ τὴν Πενίαν, οὐκέτι κακοδαιμονία εἴη. τὸ δὲ ἑξῆς. οὐκοῦν εἶναί φημι ὁδὸν ἥν τινα ἰὼν ὁ Πλοῦτος βλάψει ταύτην, καὶ τὰ ἀγαθὰ μείζω ποριστεῖ τοῖς ἀνθρώποις. ἄλλως. οἱ γράφοντες φημὶ δίχα τοῦ ἄρθρου τοῦ ἥ, στοχάζεσθαι τῶν μέτρων δοκοῦσιν οὐ μάλα ἀκριβῶς. τὸ γὰρ ἑξῆς οὕτως ἔχει. οὐκοῦν εἶναί φημι ὁδὸν ἥτις παύσει ταῦτα ἣν βαδίσας τὶς ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις ποριστεῖν. ἡ δέ ἐστιν, ἢν βλέψῃ πάθ' ὁ Πλοῦτος. οἱ πολλοὶ δὲ λαμβάνουσιν ἔξωθεν γὰρ πρὸς τὸ φημί. οὐκοῦν παύσει ταῦτά ποτε ὁ Πλοῦτος ἢν βλέψῃ. φημὶ γὰρ εἶναι ὁδὸν, ἥν τινα ἰὼν ποριστεῖ τοῖς ἀνθρώποις μείζω ἀγαθά.

508. Εἰ τοῦτο γένοιτο. | Εἰ γὰρ ὁ Πλοῦτος βλέψει πάλιν, διανέμοι τ' ἴσον ἑαυτὸν πᾶσι δηλονότι, οὐκ οἶδεν ἡ Πενία τὴν Χρεμύλου γνώμην καὶ τὴν τοῦ Πλούτου. ὅτι πρὸς μόνους τοὺς δικαίους ἥξει.

510. Σοφίαν

Εἰ γὰρ ὁ Πλοῦτος βλέψειε πάλιν, διανείμειέ τ' ἴσον ἑαυτὸν,
Οὔτε τέχνην ἂν τῶν ἀνθρώπων, οὔτε σοφίαν μελετῴη
Οὐδεὶς, ἀμφοῖν δ' ὑμῖν τούτοιν ἀφανισθέντοιν, ἐθελήσει
Τὶς χαλκεύειν, ἢ ναυπηγεῖν, ἢ ῥάπτειν, ἢ τροχοποιεῖν,
Ἢ σκυτοτομεῖν, ἢ πλινθουργεῖν, ἢ πλύνειν, ἢ σκυτοδεψεῖν,
Ἢ γῆς ἀρότροις ῥήξας δάπεδον, καρπὸν Δηοῦς θερίσασθαι;
Ἢν ἐξῇ ζῆν ἀργοῖς ὑμῖν τούτων πάντων ἀμελοῦσιν;
Χρ. Λῆρον ληρεῖς. ταῦτα γὰρ ἡμῖν πάνθ' ὅσα νυνὶ κατέλεξας,
Οἱ θεράποντες μοχθήσουσι. Πε. Πόθεν οὖν ἕξεις θεράποντας;
Χρ. Ὠνησόμεθ' ἀργυρίου δήπου. Πε. Τίς δ' ἔσται πρῶτον ὁ πωλῶν,
Ὅταν ἀργύριον κἀκεῖνος ἔχῃ; Χρ. Κερδαίνειν βουλόμενός τις

Ἔμπορος,

ΣΧΟΛΙΑ.

510. Σοφίαν μελετῴη. | Σοφίαν ἐνταῦθα καλεῖ τὴν περὶ τὰς τέχνας πανουργίαν καὶ μηχανὴν, τέχνην δὲ τὴν μεταχείρησιν αὐτὴν καὶ ἐνέργειαν.

514. Δηοῦς θερίσασθαι. | Ἀντὶ τοῦ γεωργοὺς ἐπιμελεῖσθαι. ἤδη τὸ ἔπος τοῦτο τῆς μέσης κωμῳδίας ἐστί.

515. Ἐξῇ ζῆν ἀργοῖς. | Πρὸς τὸ ἀνώτερον. τίς ἐθελήσει τέχνην μετελθεῖν, ἐὰν ἔξεστιν ὑμῖν ἀργοῖς ζῆν τούτων ἀμελοῦσιν. ἄλλως τὸ

ἐξῇ

Si enim Plutus rursum videat seque ipsum ex æquo distribuat,
Neque artem neque scientiam exercebit hominum
Quisquam: utrisque autem his per vos sublatis, quis vult libenter
Ferrariam tractare, aut naves compingere, aut sutorem agere, aut rotas fabricare,
Aut coria incidere, aut coquendis lateribus operam dare, aut lavandi munus obire, aut pelles tingere,
Aut terræ solum aratris frangens fructum Cereris demetere,
Si vobis liceat otiosis vivere, hæc omnia despectui habentibus?
Chr. Nugaris admodum; hæc enim nobis omnia, quæcunque jam enumerâsti,
Efficient servi. *Paup.* Unde ergo servi tibi erunt?
Chr. Mercabimur scilicet pecuniâ. *Paup.* At primum quis erit qui vendat,
Cùm ipse pecuniam habeat? *Chr.* Lucrandi avidus aliquis.

Mercator

ΣΧΟΛΙΑ.

ἐξῇ ζῆν, πρὸς τὸ ἐθελήσει τίς, ἔχει τὴν δύναμιν. διότι δὲ μεταταῦτα μὲν τίθεται τὴν δὲ τῶν τεχνῶν ἀπαρίθμησιν προέταξε. διὰ τοῦτο εἶπε τὸ τούτων. οἱ δὲ ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς τὸ ἦν ἐξῇ λέγοντες, καὶ σκοποῦντες ἔξωθεν λαμβάνοντες οὐκ ὀρθῶς οἴονται.

516. Λῆρον ληρεῖς. | Ἀντὶ τοῦ κατὰ λῆρον. Ἀττικὴ ἡ φράσις καὶ τὸ σχῆμα. ὡς τὸ μανίαν μαίνῃ. καὶ φυγὴν φεύγεις. καὶ ὅλως ἐφ' ὧν τῷ πράγματι ἐπάγεται τὸ ἀπὸ τοῦ πράγματος ῥῆμα, ὡς τὸ ὕβριν ὑβρίζεις, καὶ φυγὴν φεύγεις.

520. Ἔμποροι

Ἔμπορος, ἥκων ἐκ Θετταλίας παρὰ πλείστων ἀνδραποδιστῶν.
Πε. Ἀλλ' οὐδ' ἔσται πρῶτον ἁπάντων οὐδεὶς, οὐδ' ἀνδραποδιστὴς,
Κατὰ τὸν λόγον, ὃν σὺ λέγεις, δήπου. τίς γὰρ πλουτῶν ἐθελήσει,
Κινδυνεύων περὶ τῆς ψυχῆς τῆς αὑτοῦ, τοῦτο ποιῆσαι;
Ὥστ' αὐτὸς ἀρῶν ἐπαναγκασθεὶς, καὶ σκάπτειν τἄλλά τε μοχθεῖν,
Ὀδυνηρότερον τρίψεις βίοτον πολὺ τοῦ νῦν. Χρ. Ἐς κεφαλὴν σοι.
Πε. Ἔτι δ' οὐχ ἕξεις οὔτ' ἐν κλίνῃ καταδαρθεῖν· οὐ γὰρ ἔσονται.
Οὔτ' ἐν τάπησιν. τίς γὰρ ὑφαίνειν ἐθελήσει, χρυσίου ὄντος;
Οὔτε μύροισι μυρίσαι στακτοῖς, ὁπόταν νύμφην ἀγάγησθον.

Οὔθ'

ΣΧΟΛΙΑ.

520. Ἔμπορος, ἥκων. | Ἔμπορος ὁ πραγματευτὴς ἄνθρωπος. κυρίως δὲ ὁ πλέων θάλασσαν, παρὰ τὸ πόρος. πόρος δὲ κυρίως ἐπὶ ὑγρῶν λέγεται. καὶ εὔπορος ὁ ἔχων ἀεὶ τὸν ἐπιρρέοντα πλοῦτον ἐκ μεταφορᾶς τοῦ ὑδατικοῦ πόρου. διαβάλλονται δὲ οἱ Θετταλοὶ, ὡς ἀνδραποδισταὶ καὶ ἄπιστοι. ἀεὶ γὰρ τὰ Θετταλῶν ἄπιστα, ἡ παροιμία φησίν. Εὐριπίδης. πολλοὶ παρῆσαν, ἀλλ' ἄπιστοι Θετταλοί. δῆλον δὲ καὶ ἀπὸ Ἰάσονος ὃς ἠνδραπόδισε τὴν Μήδειαν. ἀνδράποδον δὲ εἴρηται ὁ ποὺς ὁ ἐν ἀνδράσιν. ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου μέρους τῷ ὅλῳ· ὑπόκειται γὰρ ὁ οἰκέτης τῷ δεσπότῃ, καθάπερ ὁ ποὺς τῷ ὅλῳ σώματι.

Παρὰ πλείστων ἀνδραποδιστῶν. | Καὶ αὐτὸς παρὰ ἀνδραποδιστῶν λαβών. εἴρηται δὲ ἀνδραποδιστὴς παρὰ τὸ ἄνδρας ἀποδίδοσθαι τουτ'

ἔστι

Mercator è Thessalia profectus à plurimis *ibi* plagiariis.

Paup. At imprimis omnium nullus erit, ne plagiarius quidem,

Secundum istam saltem rationem quam tu dicis. quis enim locuples volet,

Vitæ propriæ discrimen subiens, hoc facere?

Quare tu ipse arare coactus ac fodere, atque alios labores perferre,

Multo miseriorem quam nunc vitam teres. *Chr.* Quod in caput tibi *recidat.*

Paup. Præterea autem neque in lecto dormire poteris (lecti enim non erunt)

Neque in tapetibus (quis enim texere curabit, cùm aurum habeat?)

Neque unguentis imbuere stillatitiis, quùm sponsam domum duxeritis,

Neque

ΣΧΟΛΙΑ.

ἐστι παλιῶν. ἄλλως. ἀνδραποδιστὴς οὐ μόνον τοὺς ἐλευθέρους δι' ἀπάτης ἀπάγων εἰς δουλείαν, ἀλλὰ καὶ ὁ τοὺς δούλους ἀπὸ τῶν δεσποτῶν ἀποσπῶν εἰς ἑαυτὸν ἐπὶ τῷ ἀπαγαγεῖν ἀλλαχοῦ, καὶ διαπωλῆσαι. διεβάλλοντο γοῦν οἱ Θετταλοὶ ὡς οὐ μόνον τούτοις χαίροντες, ἀλλὰ καὶ λῃστείαις.

523. Κινδυνεύων περὶ τῆς ψυχῆς. | Ψυχὴ ἡ λογικὴ καὶ ἡ ἐν τοῖς ἀλόγοις ζώοις ψυχὴ, καὶ ἡ φύσις ὡς παρ' Εὐριπίδῃ, Ὅς τις τῆς ἐμῆς ψυχῆς γεγώς. ἤγουν τῆς ἐμῆς φύσεως. ψυχὴ καὶ ἡ ἐν τοῖς φυτοῖς καὶ ἁπλῶς ἡ ζωή.

526. Καταδαρθεῖν. | Κατακοιμηθῆναι. κυρίως δὲ καταδαρθεῖν, τὸ ἐν δέρμασι κοιμηθῆναι.

528. Μύροισι μυρίσαι στακτοῖς. | Τοῖς ὑγροῖς καὶ χρισίμοις, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ξηρῶν.

529. Οὐδ'

Οὔθ' ἱματίων βαπτῶν δαπάναις κοσμῆσαι ποικιλομόρφων.
Καί τοι τί πλέον πλουτεῖν ἐστι, πάντων τούτων ἀποροῦντας;
Παρ' ἐμοῦ δ' ἐστιν ταῦτ' εὔπορα πάνθ' ὑμῖν, ὧν δεῖσθον. ἐγὼ γὰρ
Τὸν χειροτέχνην, ὥσπερ δέσποιν', ἐπαναγκάζουσα κάθημαι,
Διὰ τὴν χρείαν, καὶ τὴν πενίαν, ζητεῖν ὁπόθεν βίον ἕξει.
Χρ. Σὺ γὰρ ἂν πορίσαι τί δύναι' ἀγαθὸν, πλὴν φῴδων ἐκ βαλανείου,
Καὶ παιδαρίων ὑποπεινώντων, καὶ γρᾳϊδίων κολοσυρτὸν,
Φθειρῶν τ' ἀριθμὸν, καὶ κωνώπων καὶ ψυλλῶν; οὐδὲ λέγω σοι
Ὑπὸ τοῦ πλήθους, αἳ βομβοῦσαι περὶ τὴν κεφαλὴν ἀνιῶσιν,
Ἐπεγείρουσαι καὶ φράζουσαι, πεινήσεις· ἀλλ' ἐπανίστω.
Πρὸς δέ γε τούτοις, ἀνθ' ἱματίου μὲν ἔχειν ῥάκος, ἀντὶ δὲ κλίνης

Στιβάδα

ΣΧΟΛΙΑ.

529. Οὔθ' ἱματίων βαπτῶν. | Βαπτὰ γὰρ ἱμάτια φοροῦσιν οἱ νυμφίοι, πρὸς τὸ φαίνεσθαι τεκμήριον οἶμαι τῆς βαφῆς. οὐκ ἔσται ἐν σοί φησι ποικίλα ἱμάτια ἐπὶ τῷ κοσμῆσαι τὴν νύμφην.

530. Καί τοι τί πλέον πλουτεῖν· | Τίς χρεία ἐστὶ τοῦ πλουτεῖν, ὅτε ἀπορεῖτε, ὧν χρήζετε;

534. Πλὴν φῴδων ἐκ βαλανείου. | Φλυκταινῶν. ἐκ βαλανείου δὲ, διὰ τὸ τοὺς πένητας ἀποροῦντας ἐνδυμάτων, διὰ τὸ ψῦχος ἐν βαλανείοις καθεύδειν, καὶ ἐκ θέρμης ἢ ἀέρος αὐτοὺς ἐξιόντας παρα-

χρῆμα

Neque vestium tinctarum multiformium sumptibus exornare.
Atqui quid juvat divites esse, dum his omnibus privati estis?
A me autem hæc omnia in promptu vobis sunt, quorum indigetis: ego enim
Opificem, velut domina, sedeo impellens,
Propter egestatem ac penuriam, quærere unde victum paret.
Chr. Túne quicquam boni præstare possis, præter pustularum è balneo *natarum*
Et puerorum esurientium atque anicularum turbam:
Pediculorumque copiam & culicum ac pulicum? quam nec dicere possum
Præ multitudine, qui bombilando circa caput discruciant,
Somno suscitantes ac dicentes, Fame premeris, eja surge:
Ad hæc autem pro veste, centonem habere: lecti autem loco,

Stratum

ΣΧΟΛΙΑ.

χρῆμα προσβαλόντος φλυκταίνας ποιεῖν. Ἀπολλόδωρος τὰ ἐκ τοῦ πυρὸς ἐρυθήματα, ἢ ἐκ ψύχους ἢ τοὺς τύλους καὶ τὰ ἐπικαύματα τὰ ἐκ τοῦ πυρὸς, ὡς τῶν πενήτων διὰ τὸ αὐτουργεῖν τοῦτο πασχόντων. τὸ δὲ πλὴν οὐκ ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ χωρὶς, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ εἰ μὴ πρὸς τὸ, κολοσυρτόν. ὅς ἐστιν ἦχος φρυγάνων συρομένων.

537. Αἳ βομβοῦσαι. | Ἰδίως τὰς ψύλλας ἀφώνους οὔσας, βομβεῖν φησι. κωνώπων γὰρ μᾶλλον τοῦτο ἴδιον. ἐντεῦθεν παραπλανηθέντες τινὲς θηλυκῶς εἰρῆσθαι ᾠήθησαν τὰς κώνωπας, ληροῦσι δὲ, ἀρσενικῶς γὰρ λέγονται, οἱ δὲ Δωριεῖς ἀρσενικῶς λέγουσι τὰς ψύλλας. θηλυκῶς δέ τινες τὴν κώνωπα κατὰ τοὺς Ἀττικούς. ἠχοῦσαι φησὶν αἱ κώνωπες. καὶ γὰρ ἠχοῦσα συμπέπλεκται, ἢ συμπέπλεκται. οὐκ ἔστι δὲ

H ἀλλὰ

Στιβάδα σχοίνων, κόρεων μεστήν, ἣ τοὺς εὕδοντας ἐγείρει.
Καὶ φορμὸν ἔχειν ἀντὶ τάπητος σαπρόν· ἀντὶ δὲ προσκεφαλαίου
Λίθον εὐμεγέθη πρὸς τῇ κεφαλῇ· σιτεῖσθαι δ', ἀντὶ μὲν ἄρτων,
Μαλάχης πτόρθους· ἀντὶ δὲ μάζης, φυλλεῖ' ἰσχνῶν ῥαφανίδων·
Ἀντὶ δὲ θράνους, στάμνου κεφαλὴν κατεαγότος· ἀντὶ δὲ μάκτρας,
Πιθάκνης πλευρὰν, ἐρρωγυῖαν καὶ ταύτην; ἆρά γε πολλῶν
Ἀγαθῶν πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις ἀποφαίνω σ' αἰτίαν οὖσαν;
Πε. Σὺ μὲν οὐ τὸν ἐμὸν βίον εἴρηκας, τῶν πτωχῶν δ' ὑπεκρούσω.

Χρ.

ΣΧΟΛΙΑ.

ἀλλὰ πρὸς τὰς ψύλλας ἀποδίδωσιν. ἰδίως δὲ εἶπε τὴν ψύλλαν βομβεῖν. οὐ γὰρ προΐασι φωνήν. κώνωπας δὲ λέγει τὰς ἐμπίδας.

541. Φορμόν. | Φορμὸς πᾶν πλεκτὸν, ἐνταῦθα δὲ τὸ ψιάθιον.

542. Ἀντὶ μὲν ἄρτων. | Διενήνοχεν ἄρτος καὶ μάζα, ὅτι ὁ μὲν ἄρτος πάλαι μεμάλακται, ἡ δὲ μάζα νῦν.

543. Ἰσχνῶν ῥαφανίδων. | Ἀττικῶς ῥαφανίδα ἣν ἡμεῖς ῥάφανον. πάλιν δὲ ῥάφανον ἣν ἡμεῖς κράμβην. εἴρηται δὲ ῥαφανὶς παρὰ τὸ ῥᾳδίως φαίνεσθαι. λόγος γὰρ ὡς σπειρομένη θᾶττον ἄνεισιν.

544. Ἀντὶ δὲ θράνους. | Θρᾶνος, ὑποπόδιον. ὁ καὶ θρῆνυς ἴσως παρὰ τῷ ποιητῇ. καὶ νηὸς θρᾶνος. ἔνθεν καὶ θρανίτης. ἐτυμολογεῖται δὲ παρὰ τὸ θορεῖν ἄνω. ἢ παρὰ τὸ θορῆναι, ὅ ἐστι καθῆσαι. τὸ δὲ στάμνου δοκεῖ ἀρσενικῶς εἰρῆσθαι ὡς δηλοῖ τὸ κατεαγότος, οὗ τὸ θέμα ἄγνυ τὸ κλῶ. παρακείμενος ἦχα. ὁ μέσος ἦγα, καὶ ἐν διαλύσει ἔαγα. ὅθεν μετοχὴ ὁ ἐαγὼς καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ. ὅρα δὲ ὅτι στάμνου κεφαλὴν λέγει μεταφορικῶς τὸ ἄνω πρὸς τῷ στόματι, οὕτω δὲ καὶ πιθάκνης πλευρὰ τὸ ταύτης πλάγιον. εἰ δὲ στάμνου κεφαλὴν λέγει, εἴη ἂν αὐτὸ σύμφωνον τῷ, πίθου κρήδεμνον, παρὰ τῷ ποιητῇ. κεφα-

λῆς

Stratum junceum cimicibus oppletum, quod dormientes suscitet:
Et stoream habere, pro tapete, putrem: cervicalis autem vice,
Lapidem ingentem capiti suppositum: pro pane autem, vesci
Malvæ germinibus; pro maza autem, foliis exilium raphanorum;
Pro sede vero, urnæ caput effractæ habere; pro mactra autem,
Dolioli latus & id diffissum quoque? nunquid multorum
Bonorum omnibus hominibus demonstro te causam esse?

Paup. Tu quidem non meam dixisti vitam, sed mendicorum vitam indicasti.

Chr.

ΣΧΟΛΙΑ.

λῆς γὰρ φόρημα τὸ κρήδεμνον. ὅτι δὲ ἀπὸ τοῦ στάμνου ἢ τῶν στάμνων καὶ Ζεὺς λέγεται στάμνιος, δηλώσει που καὶ ὁ κωμικός. τινὰ δὲ τῶν ἀντιγράφων, ἀντὶ στάμνου κεραμίου γράφεται.

Ἀντὶ δὲ μάκτρας. | Μάκτρα κατὰ τοὺς παλαιοὺς θυεία ἐπιμήκης ἐν ᾗ μάττουσι τὰ ἄλευρα, ὅθεν καὶ γίνεται. παρὰ τὸ μάσσω γὰρ ἡ μάκτρα. ὅθεν καὶ μεμαγμένον προείρηται. καὶ ἡ μάζα γίνεται, πενίας δὲ πάντως δῶρον καὶ ἡ τοιαύτη μάκτρα ἡ ἐκ πιθάκνης καὶ οὐδὲ αὐτῆς διόλου συνεχοῦς, ἀλλὰ διεῤῥωγυίας τὴν πλευρὰν ἐν ᾗ τὸ μάγμα γίνεται. ὑποκοριστικῶς δὲ λέγεται ἡ πιθάκνη. κατὰ τὸ, πολίχνη. ὅρα δὲ ἐν τοῖς προεκτεθειμένοις καὶ σχῆμα κάλλους ἐπαναφορικὸν διὰ τοῦ ἀντὶ προθέσεως, τοιοῦτον γὰρ τὸ ἀνθ᾽ ἱματίου, ἀντὶ τάπητος, ἀντὶ προσκεφαλαίου, ἀντὶ ἄρτου, ἀντὶ μάζης, ἀντὶ θράνους, ἀντὶ μάκτρας. ἔχει δέ τι καὶ ἐπιμονῆς τὸ τοιοῦτον σχῆμα, ἀστείως δὲ ὁ Χρεμύλος καὶ πρὸς τὴν κλίνην ἣν ἡ Πενία εἶπε καὶ τοὺς τάπητας καὶ τὰ μύρα καὶ τὰ νυμφικὰ ἱμάτια. τὴν ῥηθεῖσαν στιβάδα καὶ τὸν φορμὸν ἀντέθετο καὶ τοὺς κακῶς ὀδωδότας κόρις καὶ τὸ ῥάκος, προσθεὶς τὰ λοιπὰ ἐπέκεινα εἰς ἐπαύξησιν τῶν τῆς πενίας κακῶν.

547. Ὑπεκρούσω. | Ἐφθέγξω, ἀνεκρούσω. ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν κιθάρων ἤ τινος ἄλλου τοιούτου ὀργάνου. διενήνοχε δὲ πτωχεία πενίας. ὅτι ἡ μὲν πενία μεμετρημένη ἐστὶν ἔνδεια, πόνῳ τὰ χρειώδη θηρῶσα.

Χρ. Οὐκοῦν δήπου τῆς πτωχείας πενίαν φαμὲν εἶναι ἀδελφήν.

Πε. Ὑμεῖς γ', οἵπερ καὶ Θρασυβούλῳ Διονύσιον εἶναι ὅμοιον.

Ἀλλ' οὐχ οὑμὸς τοῦτο πέπονθεν βίος· οὐ μὰ Δί'· οὐδέ γε μέλλει.

Πτωχοῦ μὲν γὰρ βίος, ὃν σὺ λέγεις, ζῆν ἐστι μηδὲν ἔχοντα·

Τοῦ δὲ πένητος, ζῆν φειδόμενον, καὶ τοῖς ἔργοις προσέχοντα·

Περιγίγνεσθαι δ' αὐτῷ μηδὲν, μὴ μέντοι μηδ' ἐπιλείπειν.

Χρ. Ὡς μακαρίτην, ὦ Δάματερ, τὸν βίον αὐτοῦ κατέλεξας·

Εἰ φεισάμενος καὶ μοχθήσας, καταλείψει μηδὲ ταφῆναι.

Πε.

ΣΧΟΛΙΑ.

παρὰ δὲ τὸ πένεσθαι ὅ ἐστιν ἐνεργεῖν, εἴρηται, καὶ ἐκ τούτου πορίζειν τὰ χρειώδη. ὁ δὲ πτωχὸς, παρὰ τὸ πτώσσειν πάντας.

549. Οἵπερ καὶ Θρασυβούλῳ. | Τὰ μὴ ὅμοιά φησιν. ὡς εἴ τις λέγει Διονύσιον τὸν ἐξώλη τύραννον, ἐοικέναι Θρασυβούλῳ τῷ Λύκου, ἀνδρὶ φιλοπόλιδι καὶ παντὸς κρείττονι λόγου, διά τε τὰς ἐπιφανεῖς αὐτοῦ κατὰ τῶν πολεμίων νίκας, καὶ διότι κατέλυσε τὴν τῶν λ τυραννίδα. εὔπορος γὰρ ὢν καὶ ἐξ αὐτῶν ἐκπεσὼν, μετὰ ταῦτα Φυλὴν καταλαβὼν, καθεῖλεν αὐτούς. ἄλλως. μή ποτε ἀξιωματικὸς καὶ αὐθάδης. ὡς Στράττις ἐν τῷ Κινησίᾳ. Διονύσιος δὲ ὁ μέν τις φαίνεται μαινόμενος, ὁ δὲ ὡς ἔοικεν ἰχθυοπώλης. μή ποτε δὲ ἐπὶ τὴν ὄψιν παρασκώπτει ὡς ὁμοιούντων σφόδρα ἀνομοίως. μᾶλλον δὲ ἄν τις ὑπονοήσειεν ἕτερον Διονύσιον Θρασυβούλου τοῦ Κολυττέως ἀδελφὸν ἔγγιστα συγγενείας εἶναι. καὶ ἐν τῇ Ἰλιάδι σαφέστερον οἶδεν ἢ κατὰ Δίδυμον. ὡς εἴ τις λέγοι, Διονύσιον τὸν ἐξώλη τύραννον ἐοικέναι Θρασυβούλῳ τῷ Λύκου, ἀνδρὶ φιλοπόλιδι καὶ παντὸς κρείττονι λόγου, διότι κατέλυσε τὴν τῶν λ τυραννίδα. ἄλλως. οἱ Λακεδαιμόνιοι κρατήσαντες τῶν Ἀθηναίων ἔταξαν λ τυράννους ἀπὸ τῆς πόλεως ἐν Ἀθήναις διατρί-

βειν.

Chr. Atqui ſane Paupertatis mendicitatem dicimus eſſe ſororem.

Paup. Vos forſan, qui etiam Thraſybuli Dionyſium eſſe ſimilem *dicitis*.

At nondum mea hoc paſſa eſt vita, non, per Jovem, neque paſſura eſt.

Mendici enim vita, quam tu dicis, eſt vivere nihil habentem,

Pauperis autem, vivere parcum atque laboribus intentum:

Et ut ſuperſit ipſi nihil, neque tamen deſit quicquam.

Chr. Ut beatam, ita me Ceres amet, vitam ejus prædicaſti,

Si parcendo ac laborando relinquet tamen ne unde ſepeliri poſſit!

Paup.

ΣΧΟΛΙΑ.

βφν. ὁ οὖν Θρασύβουλος ἐραστὴς ὢν τῆς δημοκρατίας κατέλαβε φυλὴν τῆς Ἀττικῆς μετά τινων ἄλλων, μεθ' ὧν κατέλυσε τοὺς λ. Διονύσιος δὲ τύραννος ὠμὸς ἐν Σικελίᾳ. ἄλλως. ὁ μὲν Διονύσιος ἐμμανής. ὁ δὲ Θρασύβουλος ἄνους. ἢ Διονύσιος τύραννος. ὁ δὲ Θρασύβουλος ἀτελὴς καὶ πένης πλὴν θρασύς. ἄλλως. ἡ Πενία φησὶν ἐν τῷ πρὸς τὸν Χρεμύλον ὅτι τὰ μὴ ὅμοια ὅμοια λέγεις εἶναι, ὥσπερ ἂν εἰ τὸν Σικελίας τύραννον Διονύσιον ὅμοιον εἶναι τῷ Θρασυβούλῳ ἀνδρὶ χρηστῷ καὶ κοσμίῳ.

553. Περιγίγνεσθαι δ' αὐτῷ. | Περιγίγνεσθαι σημαίνει μὲν καὶ τὸ νικᾶν. σημαίνει δὲ καὶ τὸ περιλείπεσθαι ὡς ἐνταῦθα.

554. Ὡς μακαρίτην, ὦ Δάματερ. | Ὅτι ἁπλῶς καὶ ἀσυνήθως κατεχρήσατο ἀντὶ τοῦ μακάριον. εἰ μὴ ἄρα παίζει οἷον νεκρόβιον. ἄλλως. ὥσπερ εἰώθασιν Ἕλληνες ἐπειδάν τι παράδοξον ἀκούσωσι σχετλιάζειν καὶ βοᾷν Ἡράκλεις ἢ Ἄπολλον, ἢ ὦ Ζεῦ, οὕτω καὶ οὗτος ἀκούσας τῆς Πενίας τοιαῦτα λεγούσης, ὥσπερ σχετλιάζων βοᾷ, ὦ Δάματερ. εἰκότως δὲ πρὸς τὴν γῆν ποιεῖται τὸν λόγον ὡς γεωργός.

Πε. Σκώπτειν πειρᾷ, καὶ κωμῳδεῖν, τοῦ σπουδάζειν ἀμελήσας·
Οὐ γιγνώσκων, ὅτι τοῦ πλούτου παρέχω βελτίονας ἄνδρας
Καὶ τὴν γνώμην, καὶ τὴν ἰδέαν. παρ' αὐτῷ μὲν γὰρ ποδαγρῶντες,
Καὶ γαστρώδεις, καὶ παχύκνημοι, καὶ πίονές εἰσιν ἀσελγῶς.
Παρ' ἐμοὶ δ' ἰσχνοὶ, καὶ σφηκώδεις, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀνιαροί.
Χρ. Ὑπὸ τοῦ λιμοῦ γὰρ ἴσως αὐτοῖς τὸ σφηκῶδες σὺ πορίζεις.
Πε. Περὶ σωφροσύνης ἤδη τοίνυν περανῶ σφῷν, κἀναδιδάξω
Ὅτι κοσμιότης οἰκεῖ μετ' ἐμοῦ. τοῦ πλούτου δ' ἐστιν ὑβρίζειν.
Χρ. Πάνυ γοῦν κλέπτειν κόσμιόν ἐστιν, καὶ τοὺς τοίχους διορύττειν;

Βλ.

ΣΧΟΛΙΑ.

558. Ποδαγρῶντες. | Τοιοῦτοι γὰρ οἱ πλούσιοι γίνονται ὑπὸ τῆς τρυφῆς, ὅπερ ἀσελγείας καὶ φαυλότητος δηλωτικόν ἐστι. γράφεται δὲ καὶ ποδαλγοῦντες καὶ ποδαγρῶντες. ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ πάθος καὶ ποδάγρα λέγεται καὶ ποδαλγία.

560. Σφηκώδεις. | Λεπτοὶ κατὰ τὸ μέσον ὡς σφῆκες. ἢ πικροὶ ἐπεὶ καὶ τὸ ζῶον πικρόν ἐστι σφόδρα· ἅμα μὲν ὅτι καὶ δριμύτεροι. ἅμα δὲ ὅτι καὶ ἰσχνότεροι γίνονται οἱ λιμώττοντες, ὡς σφῆκες. ἄλλως, σκληροὶ ἢ λεπτοὶ μάλιστα τὰ κάτω τῆς γαστέρων διὰ τὸ γοργὸν καὶ εὐκίνητον. τοιοῦτοι γὰρ οἱ σφῆκες ἐς τὸ μέσον.

Τοῖς ἐχθροῖς ἀνιαροί. | Ὁ γὰρ ταῖς σαρξὶ μὴ βαρυνόμενος, ἀλλὰ κοῦφας ἔχων τοῦ σώματος, ῥᾷστ' ἂν καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἀντιπαρατάξηται, τοιοῦτοι δὲ οἱ πένητες διὰ τὸ μὴ εὐσαρκεῖν ἀπορίᾳ τροφῶν.

562. Περὶ

Paup. Scurris operam das, atque dicteriis, serio agere negligens;
Dum nescis me præstantiores, quam Plutum, reddere viros
Tam mente quam forma; apud ipsum enim podagrici,
Ventriosi ac suris crassis atque immodice obesi sunt:
Apud me autem strigosi, graciles atque hostibus infesti.

Chr. Per famem enim forte gracilitatem ipsis inducis.

Paup. De temperantia itaque jam paucis expediam vobis, atque edocebo
Quòd modestia mecum habitet: apud Plutum autem contumelia est,

Chr. Admodum scilicet modestum est furari ac parietes effodere?

Bl.

ΣΧΟΛΙΑ.

562. Περὶ σωφροσύνης ἤδη.] Καταλέξασα τὰ ἀγαθὰ ἃ δι' αὐτὴν ἀνθρώποις γίνονται, νῦν βούλεται ἀποδεῖξαι, ὅτι καὶ σωφροσύνης αἰτία ἐστὶν, ὥσπερ ὁ πλοῦτος αὖ τοὐναντίον. εἰκότως δὲ εἶπε τὸ ἀναδιδάξω. καὶ γὰρ ὅτε γαστρώδεις ἔλεγε τοὺς ἀνθρώπους ἐκ τοῦ πλούτου γίνεσθαι, καὶ ἀσελγεῖς ἔλεγεν. οἱ γὰρ πλεῖστα ἐσθίοντες καὶ πρὸς τοῦτο κατάφοροί εἰσιν. Συμπεραίνω τὸ συλλογίζομαι ἀφ' οὗ καὶ συμπέρασμα παρὰ φιλοσόφοις, τὸ ἐκ τῶν προτάσεων συναγόμενον. τὸ γὰρ κύριον μέρος τοῦ συλλογισμοῦ οὐδὲν ἐστιν ἕτερον ἀλλ' ἢ τὸ συμπέρασμα. σύγκειται γὰρ ὁ συλλογισμὸς ἐκ δύο προτάσεων καὶ συμπεράσματος. καὶ ἔστι τὸ συμπέρασμα ἀπόδειξις τοῦ ζητουμένου ἀναντίρρητος. ἡ Πενία γοῦν καταλέξασα τὰ ἀγαθὰ ἃ δι' αὐτὴν ἀνθρώποις γίνεται, νῦν βούλεται ἀποδεῖξαι ὅτι καὶ σωφροσύνης αἰτία ἐστὶν, ὥσπερ ὁ Πλοῦτος τοὐναντίον. εἰκότως δὲ εἶπε τὸ ἀναδιδάξω. καὶ γὰρ ὅτε γαστρώδεις ἔλεγε τοὺς ἀνθρώπους ἤγουν ἀσελγεῖς ὑπὸ τοῦ πλούτου ἔλεγε γίνεσθαι. οἱ γὰρ πλεῖστα ἐσθίοντες καὶ εἰς τοῦτο κατάφοροι.

564. Πάνυ γοῦν.] Ἐν εἰρωνείᾳ. ἐπεὶ οἱ πένητες κλέπτουσι διὰ ἀπορίαν.

Βλ. Νὴ τὸν Δί', εἴγε δεῖ λαθεῖν αὐτόν, πῶς οὐχὶ κόσμιόν ἐστι;
Πε. Σκέψαι τοίνυν γ' ἐν ταῖς πόλεσι τοὺς ῥήτορας, ὡς ὁπόταν μὲν
Ὦσι πένητες, περὶ τὸν δῆμον καὶ τὴν πόλιν εἰσὶ δίκαιοι·
Πλουτήσαντες δ' ἀπὸ τῶν κοινῶν παραχρῆμ' ἄδικοι γεγένηνται,
Ἐπιβουλεύουσί τε τῷ πλήθει, καὶ τῷ δήμῳ πολεμοῦσιν.
Χρ. Ἀλλ' οὐ ψεύδει τούτων γ' οὐδέν, καίπερ σφόδρα βάσκανος οὖσα.
Ἀτὰρ οὐχ ἧττόν γ' οὐδὲν κλαύσει· μηδὲν ταύτῃ γε κομήσῃς,
Ὅτι ζητεῖς τοῦτ' ἀναπείσειν ἡμᾶς, ὡς ἔστιν ἀμείνων
Πενία πλούτου· Πε. Καὶ σύ γ' ἐλέγξαι μ' οὔπω δύνασαι περὶ τούτου.
Ἀλλὰ φλυαρεῖς, καὶ πτερυγίζεις. Χρ. Καὶ πῶς φεύγουσί σ' ἅπαντες;

Πε.

ΣΧΟΛΙΑ.

565. Πῶς οὐχὶ κόσμιον. | Τὸ περιφρᾶσαι λαθεῖν. τοῦτο δὲ ὁ ἕτερος πρεσβύτης λέγει περιφράζων καὶ χλευάζων, ἢ ὅτι τὸ παλαιὸν οὐ διεβέβλητο ἡ κλοπὴ εἰ μὴ φωραθεὶς κλέπτης ὑπῆρχεν. ἄλλως. εἴγε ὁ κλέπτης λανθάνει. ψυχρὸν δὲ τὸ ἐνθύμημα.

569. Ἐπιβουλεύουσί τε. | Διαβάλλει τοὺς ῥήτορας, ὡς δῶρα λαμβάνοντες παρὰ τῶν πολεμίων ἀσύμφορα τῇ πόλει συμβουλεύουσιν, οὐκ ἐῶντες αὐτὴν τούτους ἀμύνασθαι.

570. Καίπερ σφόδρα. | Συναινεῖ διϊσχυριζόμενος τὸ κατὰ τῶν ῥητόρων πρᾶγμα διασύρειν. τὸ δὲ βάσκανος ἁπλῶς ἐπὶ λοιδορίας τιθέασιν.

571. Ἀτὰρ

Bl. Imo per Jovem, ſiquidem latitare eum oportet, quomodo non modeſtum eſt?

Paup. Animadverte modò urbanos cauſidicos; quo pacto ſane, quum
Sint pauperes, in iis quæ ad populum ac civitatem ſpectant, juſti ſunt;
Ditati autem è republica, confeſtim iniqui fiunt,
Inſidiaſque parant plebi, ac populo bellum inferunt.

Chr. At nihil horum ſane mentiris, licet admodum maligna ſis.
At nihilo tamen ſecius pœnas dabis: nequid ideo intumeſcas,
Quòd nobis coneris perſuadere præſtantiorem eſſe
Paupertatem Pluto. *Paup.* Et tu tamen revincere me nondum potes, hac de re,
Sed nugas agis, & fruſtra alas expandis. *Chr.* Quî ergo fit ut omnes te fugiant?

Paup.

ΣΧΟΛΙΑ.

571. Ἀτὰρ οὐχ ἧττον. | Ὅμως φησὶν εἰ καὶ ἀληθεύεις μὴ μέγα φρονήσῃς. οὐδὲν γὰρ ἧττον ταῦτα πείσῃ. κομήσῃς δὲ ἀντὶ τοῦ ὑπερηφανήσῃς. παρὰ τοὺς κομῶντας. ἢ ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν δένδρων, ἃ τὴν κόμην ὕψου ἔχουσι. τοιοῦτοι δὲ καὶ οἱ ὑπέρφρονες ὕψου τὴν γνώμην αἴροντες. τοῦτο δὲ διὰ μέσου εἴρηται, καὶ ἔστι τὸ ὅτι ζητεῖς τὸ πρὸς τὸ κλαύσει.

574. Καὶ πτερυγίζεις. | Κοῦφα καὶ μάταια διαλέγῃ. ἀπὸ τῶν νεοσσῶν. οἳ πτεράζουσι μὲν τὰς πτέρυγας, ἵπτασθαι δὲ οὐ δύνανται. οὕτω καὶ σὺ θέλεις μὲν εἰπεῖν καὶ πτεράζεις. οὐδὲν δὲ ἀνύεις. ἄλλως. ἀλλὰ φλυαρεῖς διὰ λόγων. τὸ γὰρ πτερὸν ἠχῶδες καὶ θορυβητικόν. ἢ κοῦφα λαλεῖς. ἢ ματαιοπονεῖς. ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ὀρνέων τῶν μὴ δυναμένων πέτεσθαι διὰ τὸ βραχὺ τῆς ἡλικίας. ἄλλως. ἀντὶ τοῦ πτεράζεις πολλὰς ἀνιούσας ὁρμάς. καθάπερ καὶ οἱ νεοττοὶ πτεράζοντες τὴν πτέρυγα καὶ γυμνάζοντες ἄπρακτον ἔχουσι τὴν τῆς πτήσεως φοράν.

576. Ἀπὸ

Πε. Ὅτι βελτίους αὐτοὺς ποιῶ. σκέψασθαι δ' ἔστι μάλιστα
Ἀπὸ τῶν παίδων· τοὺς γὰρ πατέρας φεύγουσι φρονοῦντας ἄριστα
Αὐτοῖς. οὕτω διαγιγνώσκειν χαλεπὸν πρᾶγμ' ἐστὶ δίκαιον.
Χρ. Τὸν Δία φήσεις ἄρ' οὐκ ὀρθῶς διαγιγνώσκειν τὸ κράτιστον;
Κἀκεῖνος γὰρ τὸν πλοῦτον ἔχει. ταύτην δ' ἡμῖν ἀποπέμπει.
Πε. Ἀλλ' ὦ Κρονικαῖς γνώμαις ὄντως λημῶντε τὰς φρένας ἄμφω.
Ὁ Ζεὺς δήπου πένεται. καὶ τοῦτό γε δὴ φανερῶς σε διδάξω.
Εἰ γὰρ ἐπλούτει, πῶς ποιῶν αὐτὸς τὸν Ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα,
Ἵνα τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας ἀεὶ δι' ἔτους πέμπτου ξυναγείρει,
Ἀνεκήρυττεν τῶν ἀθλητῶν τοὺς νικῶντας, στεφανώσας
Κοτίνου στεφάνῳ; καί τοι χρυσῷ μᾶλλον ἐχρῆν, εἴπερ ἐπλούτει.

Χρ.

ΣΧΟΛΙΑ.

576. Ἀπὸ τῶν παίδων. | Δυσχερές ἐστι μαθεῖν τὸ δίκαιον. εἴγε καὶ οἱ παῖδες διὰ τοῦτο μισοῦσι τοὺς πατέρας.

578. Τὸν Δία φήσεις. | Τὸ μὲν φήσεις λέγεται πρὸς τὴν Πενίαν. τὸ δὲ ταύτην δ' ἡμῖν ἀποπέμπει πρὸς τὸν Βλεψίδημον, καὶ φήσεις πρὸς τὸν Βλεψίδημον, ἤγουν εἴποις κατὰ τὸν αὐτῆς λόγον.

580. Ἀλλ' ὦ Κρονικαῖς γνώμαις. | Ἤγουν ἀρχαϊκαῖς μωρίαις ἐσκοτισμένοι τὸ φρονεῖν. παροιμία δέ ἐστιν ἐπὶ τῶν ἀμβλυωπούντων, ἥτις εἴρηται καὶ ἐν Νεφέλαις. ἀντὶ δὲ τοῦ γνώμαις, γράφεται λήμαις.

Paup. Quia meliores ipsos reddo. id autem intelligere licet præsertim
E pueris, patres enim fugiunt *suos* optime consulentes
Ipsis: adeo difficilis res est, quid rectum sit, discernere.
Chr. Jovémne ergo dices non recte dignoscere quid sit optimum?
Ipse enim divitias apud se servat, hanc autem ad nos demittit.
Paup. At ô Saturninis vere animis, mentes excæcatas habentes ambo!
Jupiter profecto pauper est; atque hoc manifestò te docebo.
Nam si dives esset, cur ipse instituens Olympicum certamen
(Quò Græcos simul omnes quinto quolibet anno convocat)
Denunciat pugiles victores redimitos
Oleaginâ coronâ? certe aureâ *coronasse* magis conveniret, si dives esset.

Chr.

ΣΧΟΛΙΑ.

μαις. λήμη δέ ἐστι τὸ πεπηγὸς δάκρυον ὅπερ ἐπικαθεζόμενον βλάπτει τοὺς ὀφθαλμούς. τὸ γὰρ τῶν γερόντων δάκρυον παχὺ ὄν, λήμας μεγάλας ποιεῖ. σημαίνει οὖν τὸ τετυφλωμένοι τὰς φρένας, ὥσπερ οἱ τὰς λήμας ἔχοντες τῶν ὀφθαλμῶν ἐμποδίζονται τὰς ὄψεις.

585. Κοτίνου στεφάνῳ.] Κοτίνου στεφάνῳ στεφανώσας ἀνεκήρυττε τοὺς νικῶντας. οὐ κοτίνῳ δὲ ἐστέφοντο, ἀλλὰ τῷ τῆς καλλιστεφάνου ἐλαίας κλάδῳ ἐστεφανοῦντο. οὐκ ἀκριβῶς οὖν. καλλιστέφανος γὰρ ἡ ἐλαία λέγεται. ταύτης δὲ τὰ φύλλα ἔμπαλιν ταῖς λοιπαῖς ἐλαίαις ἔξω γὰρ ἀλλ' οὐκ ἐντὸς ἔχει τὰ λευκά. τοῦτο δὲ ἥρμοττεν ἐκφαυλίζοντι, λέγειν κοτίνου, καὶ Ἀριστοτέλης δὲ οὕτω φησὶ κατὰ λέξιν περὶ αὐτῆς. ἐν τῷ Παιστηθίῳ ἐστιν ἐλαία. καλεῖται δὲ καλλιστέφανος. ταύτης δὲ ἔμπαλιν τὰ φύλλα ταῖς λοιπαῖς ἐλαίαις πέφυκεν, ἀφίησί τε τοὺς πτόρθους ὥσπερ ἡ μύρτος, εἰς τοὺς στεφάνους συμμέτρους.

Χρ. Οὐκοῦν τούτῳ δήπου δηλοῖ τιμῶν τὸν πλοῦτον ἐκεῖνος·

Φειδόμενος γὰρ καὶ βουλόμενος τούτου μηδὲν δαπανᾶσθαι,

Λήροις ἀναδῶν τοὺς νικῶντας, τὸν πλοῦτον ἐᾷ παρ' ἑαυτῷ.

Πε. Πολὺ τῆς Πενίας πρᾶγμ' αἴσχιον ζητεῖς αὐτῷ περιάψαι.

Εἰ

ΣΧΟΛΙΑ.

συμμέτρους. ἀπὸ ταύτης λαβὼν Ἡρακλῆς ἐφύτευσεν Ὀλυμπιάσιν. ἀφ' ἧς οἱ στέφανοι τοῖς ἀθληταῖς δίδονται. ἔστι δὲ αὕτη περὶ τὸν Ἰλισσὸν ποταμὸν, σταδίους ξ τοῦ ποταμοῦ ἀπέχουσα. περιῳκοδόμηται δὲ, καὶ ζημία μεγάλη τῷ θίγοντι αὐτῆς ἐστίν. ἀπὸ ταύτης ἔφερον λαβόντες Ἠλεῖοι τῶν ἀθλητῶν ἐν ὀλυμπίᾳ τοὺς στεφάνους. τῷ δὲ κωμικῷ φασιν ἥρμοττεν ἐκφαυλίζοντι τὸ πρᾶγμα, λέγειν ὡς ἐκ κοτίνου ἐστεφανοῦντο. ὃ δηλοῖ τὴν ἀγριέλαιον. καὶ ἅμα διότι καὶ χρήσιμος αὐτῷ ἡ λέξις ἐν τοῖς ἑξῆς, καταῤῥητορευθεὶς γὰρ ὁ Χρεμύλος καὶ ἡττηθεὶς ἐρεῖ· Ἀλλά σ' ὁ Ζεὺς ἐξολέσειε κοτίνου στεφάνῳ στεφανώσας, τουτέστι κότον σοι θέμενος περὶ τὴν κεφαλήν. παρήχηται γὰρ ὁ κότινος τῷ κότῳ, δι' οὗ δηλοῦται μεγάλη ὀργή. ἀπὸ δὲ τοῦ τοιούτου κοτίνου, τοῦ φυτοῦ δηλαδὴ, καὶ νῆσος Κοτινοῦσα τὰ Γάδειρα, διὰ τὸ τοιούτοις ἐνευθηνεῖσθαι φυτοῖς, ὡς καὶ ὁ περιηγητὴς δηλοῖ. ὡς δὲ καὶ ἕτεροι τόποι ἀπὸ φυτῶν τὴν κλῆσιν ἔχουσι, τεθρύλληται καὶ αὐτό. Μυῤῥινοῦς γοῦν δῆμος ἐν Ἀττικῇ Μυῤῥίνας ἔχων, ὅθεν αὐτοὺς Μυῤῥινόεις καὶ κατὰ συναίρεσιν Μυῤῥινοῦς. ὥσπερ ἕτερος Ῥαμνοῦς, ἀπὸ τῶν ἐκεῖ φυομένων ῥάμνων ὧν οἱ δημόται, Μυῤῥινούσιος, καὶ Ῥαμνούσιος, καὶ ἡ Ἐρικοῦσα λέγεται διὰ τὰς ἐν αὐτῇ ἐρείκας. καὶ ἡ Ποντικὴ δὲ Κερασοῦς ἀπὸ τῶν φυτῶν τῶν κεράσων κέκληται, καὶ Πιτυοῦσα ἡ Μιλητός ποτε διὰ τὸ πολλὰς ἔχειν πίτυας ἐκλήθη, οὕτω καί τις Πιτυούσιος ἀπὸ τόπου ἑτέρου πολλὰς ἔχοντος πίτυας, ἐξ οὗ ἐκεῖνος καὶ παρωνόμασται. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἄλλοι τόποι πεπόνθασιν. ἰστέον δὲ ὡς καὶ κρατεῖ παρὰ τοῖς ἀκριβεστέροις, κότινον στέφανον εἶναι, ἀλλ' αὐτὸς μὲν φυτοῦ ὡς ἐῤῥέθη κλῆσίς ἐστι. ὁ δὲ κωμικὸς ἐδήλωσεν εὐτελὲς, καὶ σαφὲς εἶναι τὸ μὴ κότινον τὸν τοιοῦτον λέγεσθαι στέφανον, ἀλλ' ἐκ κοτίνου στέφανον. οὕτω δὲ καὶ ταινία οὐχ ἁπλῶς οὗτοι στέφανος, ἀλλ' ἡ ἐκ ταινίας περιείλησις ἐν τῇ κεφαλῇ. ταινία δὲ, στενόν τι καὶ ἐπίμηκες ὕφασμα, κοινότερον δὲ εἰπεῖν, φασκία.

588. Λήροις

Chr. Quin imò hoc ipſo ille planè oſtendit, ſe divitias æſtimare :

Dum enim his parcit, neque harum quicquam profundere vult,

Rebus frivolis victores exornans, divitias *intactas* ſibi ipſi ſervat.

Paup. Multo paupertate fœdiorem rem conaris ipſi affingere ;

Si,

ΣΧΟΛΙΑ.

588. Λήροις ἀναδῶν. | Εὐτελίζει τὸν ὀλυμπιακὸν στέφανον, ὡς μὴ σπουδαῖον. λῆρον δέ πως ὄντα καὶ οἷον ἐκφλυαρίζοντα, καθάπερ τις ἔφη τῶν παλαιῶν, τουτέστι παραφρονοῦντα. εἰσὶ δὲ οἳ καὶ παίζειν φασὶ τὸν κωμικὸν πρὸς ὁμοιότητα ἤχου τοῦ κατά τι τὸν λῆρον τὸν διὰ τοῦ η γραφόμενον καὶ τὸν παρὰ τὸ λείριον ὃ γράφεται μὲν διὰ διφθόγγου κατὰ τὴν ἄρχουσαν, σημαίνει δὲ τὸ ἄνθος. ἀφ᾽ οὗ καὶ φωνὴ λειριόεσσα ἡ ἀνθηρά. καὶ κύριον Ποδαλείριος οἱονεὶ ἀνθηρόπους ἢ διατρίβων ἰατρικῶς περὶ τὰ λείρια. περὶ οὗ καὶ ἐν τῇ Ἰλιάδι. ἵνα ἐν τῷ λέγειν λήροις ἀναδῶν τοὺς νικῶντας, δοκῇ διχῶς νοεῖν. ἢ ὅτι ἀνθηρῷ στεφάνῳ στεφανοῖ. ὡς οἷον λειριόεντι. ἢ ὅτι λήρῳ τῷ κατὰ φλυαρίαν. τοιοῦτόν τι παίζει καὶ περὶ Κειρύλου ἐν ὄρνισι. ἔνθα καὶ διὰ τοῦ η νοεῖται ἡ λέξις ὡς ἐπὶ ὄρνιθος οὕτω λεγομένου. καὶ διὰ διφθόγγου δὲ διά τινα κουρέα ὡς ἀπὸ τοῦ κείρω. τὸ δὲ ἀναδεῖν, ταυτόν ἐστιν ἐνταῦθα τῷ στεφανοῦν. ἐξ οὗ καὶ ἀνάδετος γυναικεῖος κόσμος, ὃς καὶ ἀναδέσμη λέγεται. ἔχει δὲ ἀπεναντίον πρὸς τὸ ἀναδεῖν, τὸ ὑποδεῖν, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὑπόδημα. τὸ μέν τοι διάδημα ἐπὶ κόσμου βασιλικοῦ τοῦ περιδουμένου δι᾽ ὅλου σώματος.

589. Ζητεῖς αὐτῷ περιάψαι. | Ἴσον ἐστὶ τῷ προσάψαι. λέγεται δὲ τὸ αὐτὸ καὶ ἀνάψαι, ὡς παρ᾽ Ὁμήρῳ ἐν τῷ, Ἐθέλεις δέ κε μῶμον ἀνάψαι. ἔστι δέ τι καὶ ἄλλο σημαινόμενον τοῦ περιάπτειν, ἐξ οὗ τὰ γοητευτικὰ περίαπτα. δηλοῖ δὲ ἀπαιώρησίν τινα ἡ λέξις. ὅθεν καὶ τὰ ῥηθέντα περίαπτα, ὧν ἀπαιωρουμένων τοῦ σώματος δοκοῦσιν οἱ φαῦλοι εὖ ἔχειν τοῦ ζῆν δι᾽ αὐτά, ὡς εἶναι μᾶλλον αὐτοὺς ἀπαιωρουμένους τῶν τοιούτων οἷς ἐλπίζουσιν ἐπ᾽ αὐτά. ὁ δὲ ἀνελεύθερος κακίᾳ παρωνόμασται τῇ ἀνελευθεριότητι. ἔστι δὲ κατ᾽ ἀρετὴν μὲν ἄνθρωπος ὁ ἐλεύθερος, ὃς ἀντιθέτως τῷ φειδωλῷ, δαπανᾷ δεόντως. ἀνελεύθερος δὲ ὁ μὴ τοιοῦτος, ἀλλὰ κατὰ τοὺς κίμβικας καὶ σκνιφοὺς διακείμενος. ὁ δὲ φιλοκερδής, εἰς ταυτὸν ἥκει τῷ ἀνελευθέρῳ. εἰκὸς γὰρ τὸν φιλοκερδῆ καὶ σμικρολόγον εἶναι, εἶτ᾽ οὖν ἀνελεύθερον.

Εἰ, πλούσιος ὤν, ἀνελεύθερος ἐσθ' οὑτωσί, καὶ φιλοκερδής.
Χρ. Ἀλλά σέ γ' ὁ Ζεὺς ἐξολέσειε, κοτίνου στεφάνῳ στεφανώσας.
Πε. Τὸ γὰρ ἀντιλέγειν τολμᾶν ὑμᾶς, ὡς οὐ πάντ' ἔστ' ἀγάθ' ὑμῖν,
Διὰ τὴν πενίαν; Χρ. Παρὰ τῆς Ἑκάτης ἔξεστιν τοῦτο πυθέσθαι.
Εἴτε τὸ πλουτεῖν, εἴτε τὸ πεινῆν βέλτιον. φησὶ γὰρ αὕτη.
Τοὺς μὲν ἔχοντας καὶ πλουτοῦντας, δεῖπνον κατὰ μῆνα προσάγειν.
Τοὺς δὲ πένητας τῶν ἀνθρώπων ἁρπάζειν πρὶν καταθεῖναι.
Ἀλλὰ φθείρου, καὶ μὴ γρύζης

Ἔτι

ΣΧΟΛΙΑ.

591. Ἀλλά σέ γ' ὁ Ζεύς. | Τοῦτο εἴρηκεν ὁ Χρεμύλος ἐπιστομισθεὶς παρὰ τῆς Πενίας, καὶ μὴ δυνάμενος ἀντιλέγειν εἰς κατάραν τὸν λόγον ἔτρεψε. τὸ δὲ κοτίνου στεφάνῳ στεφανώσας, παιγνιωδῶς διττολογεῖται. κεῖται γὰρ καὶ ἀνωτέρω. ἔθος δὲ τῷ κωμικῷ πολλαχοῦ διττολογεῖν ἐπὶ γέλωτι.

592. Τὸ γὰρ ἀντιλέγειν. | Ὅτι σχῆμα κεῖται καινὸν ἐλλειπτικὸν ἐνταῦθα τόδε. τὸ γὰρ λέγειν τολμᾶν ὑμᾶς ὡς οὐ πάντ' ἐστὶ τἀγάθ' ὑμῖν διὰ τὴν πενίαν. λείπει γὰρ φανερῶς ἐνταῦθα ἔννοιά τις ἀκεραία τοιαύτη. τίς ἂν ἀκούων ἀνάσχοιτο; ἤ, πῶς οὐκ ἂν εἴη φορτικόν; ἢ πῶς οὐκ ἀντιλέγοιτο; ἢ τοιοῦτόν τι. ἵνα λέγῃ ἡ Πενία ὅτι τὸ γὰρ τολμᾶν ὑμᾶς λέγειν ὡς οὐ δι' ἐμὲ ὑμῖν τὰ ἀγαθά, πῶς ἂν εἴη φορητὸν ἀκοῦσαι; καὶ σημείωσαι τὸ τοιοῦτον εἶδος τῆς ἐλλείψεως ἐνδεικτικὸν ὂν θυμικοῦ ἤθους καὶ ἐγκοπτομένης τῆς τελείας φράσεως διὰ τὸ πολὺ τῆς ὀργῆς. ἄλλως. αὕτη ἡ κατασκευὴ πρὸς τὸν τοῦ Χρεμύλου λόγον ἐστίν. ὥσπερ τῆς Πενίας αὐτῷ λεγούσης, ὅτι οὐ δεῖ δυσχεραίνειν πρὸς τοὺς ἐμοὺς λόγους. δεινὸν γὰρ τὸ τολμᾶν ὑμᾶς ἀντιλέγειν ἐμοὶ ὡς οὐ πάντ' ἐστὶ τἀγαθὰ ὑμῖν διὰ τὴν πενίαν. ἡ γὰρ ἀντιλογία ὑμῶν

εἰς

Si, cum opulentus est, ita sit illiberalis ac *turpis* lucri avidus.

Chr. At te Jupiter deperdat oleaginâ coronâ exornatam.

Paup. Contradicere *mihi* autem vos audere, quasi non omnia vobis obvenirent bona

Paupertatis ope? *Chr.* Ex Hecate licet hoc scire,

Utrum locupletem esse, an fame premi, melius sit: dicit enim illa,

Opulentos quidem ac divites cœnam singulis mensibus ipsi apponere;

Egenos autem homines surripere priusquam apponatur.

At pereas, neque mutire audeas

Ulterius

ΣΧΟΛΙΑ.

εἰς τούτους ὑμᾶς τοὺς ἀσεβεῖς λόγους καὶ ἄκοντας ὠθοῦσιν. ἀσεβὲς γάρ ἐστι τὸ λέγειν τὸν Δία φειδωλὸν καὶ τὰ τούτῳ ἑπόμενα.

593. Παρὰ τῆς Ἑκάτης ἔξεστιν. | Τὴν ἐν ταῖς τριόδοις ἐτίμων τὸ παλαιόν, διὰ τὸ τὴν αὐτὴν Σελήνην καὶ Ἄρτεμιν καὶ Ἑκάτην καλεῖσθαι. κατὰ δὲ νουμηνίαν οἱ πλούσιοι, δεῖπνον ἑσπέρας ὡς θυσίαν τῇ Ἑκάτῃ προσάγοντες ἐπὶ ταῖς τριόδοις ἐτίθουν. οἱ δὲ πένητες ἤρχοντο πεινῶντες καὶ ἤσθιον αὐτά, καὶ ἔλεγον ὅτι ἡ Ἑκάτη ἔφαγεν αὐτά. λέγει οὖν παρὰ τῆς Ἑκάτης μάθωμεν τῆς ἐπισταμένης τί κάλλιον, Πενία, ἢ Πλοῦτος. αὕτη γὰρ ἐπίσταται τίνες παρέχουσιν αὐτῇ δεῖπνα. ἄλλως. ἔθος ἦν ἄρτους καὶ ἄλλά τινα κατὰ μῆνα τιθέναι τῇ Ἑκάτῃ τοὺς πλουσίους, λαμβάνειν δ' ἐξ αὐτῶν τοὺς πένητας· ἀπὸ τῶν ἱερῶν γὰρ οἱ πτωχοὶ ζῶσιν.

597. Ἀλλὰ φθείρου καὶ μὴ γρύζῃς. | Ἔκθεσις τῆς διπλῆς ἐκ κώλων ὁμοίων ἀναπαιστικῶν κά. ὧν τὸ πρῶτον δίμετρον ἀκατάληκτον. τὸ δεύτερον μονόμετρον ἀκατάληκτον. τὸ γ ὅμοιον τῷ πρώτῳ. τὸ δ, καὶ τὸ πέμπτον ὅμοια. τὸ ϛ ὅμοιον τῷ δευτέρῳ. τὸ ἕβδομον ὅμοιον τῷ ά. τὸ ή ὅμοιον τῷ δευτέρῳ. τὸ ἔνατον ὅμοιον τῷ ά. τὸ δέκατον ὅμοιον τῷ δευτέρῳ. τὸ ιά ὅμοιον τῷ πρώτῳ. τὸ ιβ ὅμοιον τῷ β. τὸ ιγ. τὸ ιδ. τὸ ιέ. τὸ ιϛ. τὸ ιζ. τὸ ιή. τὸ ιθ. ὅμοια τῷ πρώτῳ, ἤτοι δίμετρα ἀκατάληκτα. τὸ κ ὅμοιον τῷ β. ἀναπαιστικὴ βάσις ἤτοι μονόμετρον ὃ καὶ παρατέλευτον ὀνομάζεται. τὸ κά. καὶ τῆς πενίας καταπαρδεῖν, δίμετρον καταληκτικὸν

εἰς

Ἔτι μηδ' ὁπιοῦν.
Οὐ γὰρ πείσεις, οὐδ' ἢν πείσῃς.
Πε. Ὦ πόλις Ἄργους, κλύεθ', οἷα λέγει;
Χρ. Παύσωνα κάλει τὸν ξύσσιτον.
Πε. Τί πάθω τλήμων;
Χρ. Ἔῤῥ' ἐς κόρακας θᾶττον ἀφ' ἡμῶν.
Πε. Εἶμι δὲ ποῖ γῆς;
Χρ. Ἐς τὸν Κύφων', ἀλλ' οὐ μέλλειν
Χρὴ σ', ἀλλ' ἀνύειν.
Πε. Ἦ μὴν ὑμεῖς γ' ἔτι μ' ἐνταυθοῖ
Μεταπέμψεσθον.
Χρ. Τότε νοστήσεις· νῦν δὲ φθείρου.
Κρεῖττον γάρ μοι πλουτεῖν ἐστιν·
Σὲ δ' ἐᾶν κλάειν μακρὰ τὴν κεφαλήν.
Βλ. Νὴ Δί' ἔγωγ' οὖν ἐθέλω πλουτῶν
Εὐωχεῖσθαι μετὰ τῶν παίδων,

Τῆς

ΣΧΟΛΙΑ.

εἷς συλλαβὴν ἤτοι ἑφθημιμερὲς, ὅμοιον τῷ Κρατίνου ἐν Ὀδυσσεῦσιν, Σιγᾶν νῦν ἅπας ἔχει σιγάν. καλεῖται δὲ καὶ παροιμιακὸν διὰ τὸ πολλὰς παροιμίας τούτῳ πεποιῆσθαι τῷ μέτρῳ. ἄλλως. παροιμία ἐπὶ τῶν ἀκριβῶς εἰδότων τι. Καὶ πάντα λόγον τάχα πεύσῃ. Ἡμῖν δ' Ἰθάκη πατρίς ἐστι. Πλεόμεν δ' ἅμ' Ὀδυσσῆϊ θείῳ. καλεῖται δὲ παροιμιακὸν ὡς Ἡφαιστίων φησὶ, διὰ τὸ παροιμίας τινὰς ἐν τούτῳ τῷ μέτρῳ εἶναι. οὐκ εἰκότως δέ. εἰσὶ γὰρ παροιμίαι ἐπικαὶ καὶ ἰαμβικαὶ, καὶ οὐ τούτου μόνου τοῦ μέτρου. εἶτα δύο διπλαῖ. ἡ μὲν ἐν ἀρχῇ τοῦ τελευταίου κώλου. ἡ δὲ κατὰ τὸ τέλος, ἀμφότεραι ἔξω νενευκυῖαι.

Καὶ μὴ γρύζῃς. | Μὴ φθέγξῃ. κυρίως δὲ γρύζειν ἐστὶ, τὸ τοὺς μικροὺς χοίρους φωνὴν προΐεσθαι.

599. Οὐδ' ἢν πείσῃς. | Ἐν ὑπερβολῇ λέγει ὅτι κἂν πείσῃς οὐχ ἕξεις ἡμᾶς πειθομένους σοι, οὐδὲ ἐὰν πιθανῶς διαλεχθείης, πείσεις ἡμᾶς συνθέσθαι σοι καὶ τὸν Πλοῦτον καταλιπεῖν.

600. Ὦ πόλις Ἄργους. | Ταῦτά φασιν ἐκ Τηλέφου Εὐριπίδου παρατραγικεύεται. μετείληπται δὲ ὁ στίχος ἐκ Φοινισσῶν Εὐριπίδου Πολυνείκους

Ulterius vel tantillulum.
Non enim persuadebis, ne si persuaseris quidem.
Paup. O cives Argivi, audite quae memoret!
Chr. Pausonem voca convictorem.
Paup. Quid de me miserâ fiet?
Chr. Abi in malam rem ocyùs à nobis.
Paup. Quo verò terrarum ibo?
Chr. In Numellam: at non cunctari
Oportet te, sed festinare.
Paup. Certè vos me aliquando tandem huc
Revocabitis.
Chr. Tum demum redibis: nunc autem pereas.
Præstabilius enim mihi est ditescere,
Te autem deflere caput tuum sinere.
Bl. Ego igitur nunc profectò ditescens cupio
Epulari cum pueris

ΣΧΟΛΙΑ.

λωνείκους λέγοντος. οὐδὲ γὰρ ἀκολούθως καλεῖ ἐν Ἀθήναις οὖσα. διαβάλλει δὲ τοὺς Ἀργείους ὡς πένητας.

601. Παύσωνα καλεῖ τὸν ξύσσιτον. | Σύντροφον καὶ διαιτητήν. ὁ Παύσων δὲ ἐπὶ πενίᾳ κωμῳδεῖται ζωγράφος ὤν.

605. Ἐς τὸν κύφωνα. | Κύφων ὁ ξύλινος δεσμὸς, ἐν ᾧ δεσμεύονται οἱ ἐν τῇ φρουρᾷ, ὃν καὶ κυφῶνα πελεσπωμένους λέγουσι. τινὲς δὲ κύριόν φασιν ὄνομα τὸν Κύφωνα πλωχοῦ τινος. οἱ δὲ κρημνὸν οὕτω καλούμενον.

Ἀλλ' οὐ μέλλειν. | Ἀλλ' οὐ χρή σε φησὶ βραδύνειν, ἀλλ' ἐπείγεσθαι εἰς ὄλεθρον.

606. Ἀλλ' ἀνύειν. | Ἀνύω τὸ τελειῶ. ἀνύω καὶ τὴν ὁδὸν, ἤτοι σπουδαίως βαδίζω.

609. Τότε νοσήσεις. | Ὅτε μεταπεμψόμεθα. ἐν ἤθει δὲ καὶ τοῦτο.

611. Κλάειν μακρὰ τὴν κεφαλήν. | Λείπει τύπτουσαν. ἢ οὐδὲν λέγειν, ἀλλὰ κατακλαίειν ὅλον τὸ σῶμα καὶ σεαυτήν. Ἀττικὸν τὸ σχῆμα.

Τῆς τε γυναικὸς, καὶ λουσάμενον
Λιπαρὸς χωρῶν ἐκ βαλανείου,
Τῶν χειροτεχνῶν,
Καὶ τῆς πενίας καταπέρδειν.

ΣΧΟΛΙΑ.

615. Τὸ λιπαρός. | Ἢ ἀντὶ τοῦ τρυφηλὸς νοητέον. ἢ διότι ἔθος ἦν τοῖς παλαιοῖς μετὰ τὸ λελοῦσθαι, ἐλαίῳ δι' ὅλου τοῦ σώματος ἀλείφεσθαι.

ἵνα

ΔΡΑΜΑΤΟΣ τοῦ ΔΕΥΤΕΡΟΥ

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ, ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

Αὕτη μὲν ἡμῖν ἡ 'πίτριπτος οἴχεται·
Ἐγὼ δὲ, καὶ σύ γ', ὡς τάχιστα τὸν θεὸν
Ἐγκατακλινοῦντ' ἄγωμεν εἰς Ἀσκληπιοῦ.
Βλ. Καὶ μὴ διατρίβωμέν γε, μὴ πάλιν τις αὖ
Ἐλθὼν διακωλύσῃ τι τῶν προὔργου ποιεῖν.
Χρ. Ὦ παῖ Καρίων, τὰ στρώματ' ἐκφέρειν ἐχρῆν·
Αὐτόν τ' ἄγειν τὸν Πλοῦτον, ὡς νομίζεται,

Καὶ

ΣΧΟΛΙΑ.

618. Αὕτη μὲν ἡμῖν. | Σύστημα κατὰ περικοπὴν ἀνομοιομερὲς στίχων ἰαμβικῶν τριμέτρων ἀκαταλήκτων ὀκτώ. ἐπὶ τέλει παράγραφος. καὶ ἑξῆς τὸ χοροῦ. κἀνταῦθα γὰρ χορὸν ὤφειλε θεῖναι καὶ διατρίψαι μικρὸν ἄχρις ἄν τις ἐξ Ἀσκληπιοῦ ἀναστρέψας τὴν τοῦ Πλούτου ἀπαγγέλλων ἀνάβλεψιν.

620. Ἄγωμεν εἰς. | Ἄγειν τὸ διεξάγειν στράτευμα. ὅθεν καὶ ἀγὸς ποιητικῶς ὁ ἡγεμών. καὶ τοσαῦτα πράγματα ἄγει τις ἤτοι διενθετεῖ.

Et uxore: & cum lavero,
Delibutus è balneo profectus,
Opificibus
Et paupertati oppedere.

ΣΧΟΛΙΑ.

ἵνα οἱ πόροι ὑπὸ θέρμης ἀνοιχθέντες, κλείωθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἐλαίου ἐπιπλασματικοῦ ὄντος, καὶ μὴ δέξωνται ἀέρα ἔξωθεν.

ACTUS SECUNDI SCENA SEXTA.

CHREMYLUS, BLEPSIDEMUS.

Chr. HÆC quidem scelerata nobis abiit:
Ego autem atque tu quàm celerrimè deum
Collocandum deducamus ad Æsculapii *fanum.*

Bl. Atqui ne moram trahamus, nequis denuo rursus
Interveniens, eorum aliquid quæ in rem præcipuè sunt facere prohibeat.

Chr. Heus puer Cario! stragula efferre opus est tibi
Ipsumque Plutum deducere, pro more,

Atque

ΣΧΟΛΙΑ.

θετεῖ. ἄγειν τὸ νομίζειν καὶ ἡγεῖσθαι ὡς παρὰ Σιμωνίδῃ. ἡμέραν μὲν οὖν ἣν ἤν τινα ἄγουσι Ἰουδαῖοι παρασκευήν. ἄγειν καὶ τὸ φέρειν ἐπὶ ἐμψύχων, ὡς τὸ ἄγει τὸν νέον εἰς τὸ διδασκαλεῖον. ἄγειν καὶ τὸ συντρίβειν, ἀφ' οὗ τὸ κατέαγε καὶ κατεαγὼς, καὶ παρ' ἰατροῖς κάταγμα τὸ τῶν ὀστῶν σύντριμμα.

Εἰς Ἀσκληπιοῦ. | Τὸν ἐν ἄστει λέγει Ἀσκληπιόν. δύο γάρ εἰσιν. ὁ μὲν ἐν ἄστει, ὁ δὲ ἐν Πειραιεῖ ἢ ἐν Ἀχάρναις, ὥς φασι.

624. Αὐτὸν τ' ἄγειν τὸν Πλοῦτον. | Τοῦτο ὥσπερ διὰ μέσου εἴρηκεν. οὐ γὰρ τὸν Πλοῦτον ἔμελλεν ὁ Καρίων ἀγαγεῖν, ἀλλὰ τὰ στρώματα

Καὶ πάλλ', ὅσ' ἐστὶν ἔνδον εὐτρεπισμένα.

ΣΧΟΛΙΑ.

ματα καὶ τὰ ἄλλα ὅσα αὐτοῖς εἰς τὴν χρείαν παρεσκεύαστο. τὸ δὲ ὡς νομίζεται ἢ πρὸς τὸ ἐκφέρειν σύναπτε, ἢ τὸ ὡς νομίζεται καὶ νόμιμον

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

ΚΑΡΙΩΝ, ΧΟΡΟΣ.

Ὦ Πλεῖστα Θησείοις μεμυστιλημένοι,
Γέροντες ἄνδρες, ἐπ' ὀλιγίστοις ἀλφίτοις,

Ὡς

ΣΧΟΛΙΑ.

626. Ὦ πλεῖστα Θησείοις. | Ἕτερον σύστημα ἀμοιβαῖον τῶν ὑποκριτῶν. εἰσὶ δὲ οἱ πρῶτοι ι στίχοι, ἰαμβικοὶ τρίμετροι ἀκατάληκτοι. ὁ ἑνδέκατος, ἀντισπαστικὸς τρίμετρος βραχυκατάληκτος, ἐπιμεμιγμένος ἐπιτρίτῳ β. ὁ δωδέκατος ἰαμβικὸς τρίμετρος. οἱ ἑξῆς δύο, ἀντισπαστικοὶ τρίμετροι βραχυκατάληκτοι τοῦ πρώτου ποδὸς πεντασυλλάβου τουτέστι διτροχαίου. αἱ γὰρ βραχεῖαι κατ' ἀρχὰς συλλαβαὶ, ἀντὶ μιᾶς μακρᾶς λογιζέσθωσαν. τοῦ δὲ δευτέρου, ἐπιτρίτου δευτέρου. ἐπὶ τῷ τέλει παράγραφος. σημείωσαι ἐνταῦθα, ὅτι δέον χορὸν διὰ μέσου θεῖναι μέχρις ἂν ἐκεῖνοι εἰς Ἀσκληπιοῦ ἐλθόντες ἀναβλέψειν τὸν Πλοῦτον, ὁ δὲ παραχρῆμα τὸν Καρίωνα εἰσφέρει εὐαγγελίζοντα τοῖς γέρουσι περὶ τῆς τοῦ Πλούτου ἀναβλέψεως. ἐποίησε δὲ τοῦτο οὐκ ἀλόγως. ἀλλὰ τῇ τε τῆς νέας κωμῳδίας συνηθείᾳ, ἐν ᾗ αἱ παραβάσεις ἐπαύσαντο, ὡς προείρηται. καὶ ἅμα δεῖξαι βουλόμενος, ὡς ἄρα τάχιστα πάνυ ὁ Πλοῦτος ἀνέβλεψεν.

Ὦ πλεῖστα Θησείοις μεμυστιλημένοι. | Ὁ θεράπων ἔρχεται ἀπαγγέλλων τὸν Πλοῦτον ἀναβλέψαντα. μετὰ δὲ τὸ χαρίσασθαι τὴν δημοκρατίαν τοῖς Ἀθηναίοις τὸν Θησέα Λύκος τις συκοφαντήσας, ἐποίησεν ἐξοστρακισθῆναι τὸν Ἥρωα, ὁ δὲ παραγενόμενος εἰς Σκῦρον διῆγεν παρὰ Λυκομήδει τῷ δυνάστῃ τῆς νήσου. ὃς ζηλοτυπήσας, ἀναιρεῖ αὐτὸν δόλῳ. Ἀθηναῖοι δὲ λιμώξαντες καὶ κελεύσαντες ἐκδικῆσαι τῷ Θησεῖ, τὸν μὲν Λυκομήδη ἀνεῖλον. τὰ δὲ ὀστᾶ μετακομισάμενοι,

καὶ

Atque cætera omnia quæ sunt intus parata.

ΣΧΟΛΙΑ.

νόμιμόν ἐστι τοῖς δούλοις ποιεῖν. ἢ πρὸς τὸ ἄγειν, ἵν' ᾖ ὡς νομίζεται ποιεῖν τοὺς ἄγοντας αὐθημερὸν εἰς Ἀσκληπιοῦ. ἢ καὶ τὸ ἄγειν αὐτὸν τὸν Πλοῦτον πρὸς τὸν Καρίωνα, ἤγουν μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τοῦτον ἐξένεγκε.

ACTUS TERTII SCENA PRIMA.

CARION, CHORUS.

O Viri senes, qui Theseorum tempore
Polentam ut plurimum esitâstis, ob penuriam victus;

Quàm

ΣΧΟΛΙΑ.

καὶ Θησεῖον οἰκοδομήσαντες, ἰσοθέους οὕτω τιμὰς νέμουσι. διανομαὶ δὲ καὶ εὐωχίαι τοῖς Θησείοις γίγνονται. ταῖς δὲ ὀγδόαις τὰ Θησεῖα ἤγετο. ἑορτὴ δὲ αὐτῷ ἐπετελεῖτο, ἐπειδὴ αὐτὸς συνήγαγε τὴν Ἀττικὴν, πρότερον σποράδην καὶ κατὰ κώμας οἰκουμένην.

Μεμιστυλλημένοι. | Ἤγουν εὐωχημένοι, ζωμὸν ἀρυσάμενοι, ἄρτοις κοίλοις καὶ μυστρίοις ἐμβάμμενοι. ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα τοῖς μυστρίοις. οἱονεὶ μυστίλην τι ὄν. ἐν ταύτῃ δὲ τῇ ἑορτῇ πάντες προῖκα ἤσθιον ἀθάραν καὶ ἄλλα τινά. ἄλλως. ὁ κοῖλος ἄρτος μυστίλη καλεῖται, ἤγουν ἀθάρα. ἐν γὰρ τοῖς Θησείοις ἀθάραν ἤσθιον. ὁ δὲ νοῦς, ὦ πολλὰ ταλαιπωρήσαντες καὶ εἰς οὐδὲν ἐστιαθέντες, νῦν δὲ εὐτυχήσαντες. ἄλλως. τὸ Θησείοις. εἰ μὲν διὰ τῆς οι διφθόγγου γράψεις τὴν ἑορτὴν τοῦ Θησέως ἐρεῖς. εἰ δὲ η, ἀντὶ τοῦ μισθαρνίαις νοήσεις. τὸ δὲ μεμιστυλλημένοι ἀντὶ τοῦ τεθραμμένοι καὶ ζωμὸν ῥοφήσαντες. μιστυλλᾶν γὰρ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς δευτέρας συζυγίας τῶν περισπωμένων, τὸ διὰ μιστύλης (ὅ ἐστιν ἄρτου κοίλου οἷα δαίδυχος) ζωμὸν ἀρύσασθαι. γίνεται δὲ παρὰ τὸ μεῖστον ὅ ἐστι τὸ σμικρότατον. ἀλλὰ τὸ μὲν μεῖστον διὰ διφθόγγου γράφεται ὡς ἀπὸ τοῦ μεῖον γινόμενον. καὶ γὰρ ἐκεῖνο διὰ διφθόγγου. τὸ δὲ μιστύλλω διὰ τοῦ ι. οὐδὲν δὲ καινὸν, εἰ τὸ μὲν μεῖστον διὰ διφθόγγου γράφεται, τοῦτο δὲ διὰ τοῦ ι. ὅπου γε καὶ ἀπὸ τοῦ χερείων χείριστος, ἀρείων ἄριστος, τοῦτο γέγονε.

627. Ἐπ' ὀλιγίστοις ἀλφίτοις. | Οἱ τοῖς κοίλοις ἄρτοις τοὺς ζωμοὺς

Ὡς εὐτυχεῖτε, ὡς μακαρίως πεπράγατε,
Ἄλλοι θ', ὅσοις μέτεστι τοῦ χρηστοῦ τρόπου.
Χο. Τί δ' ἐστὶν, ὦ βέλτιστε τῶν σαυτοῦ φίλων;
Φαίνει γὰρ ἥκειν ἄγγελος χρηστοῦ τινος.
Κα. Ὁ δεσπότης πέπραγεν εὐτυχέστατα,
Μᾶλλον δ' ὁ Πλοῦτος αὐτός· ἀντὶ γὰρ τυφλοῦ,
Ἐξωμμάτωται, καὶ λελάμπρυνται κόρας,
Ἀσκληπιοῦ παιῶνος εὐμενοῦς τυχών.
Χο. Λέγει μοι χαράν· λέγεις μοι βοάν.
Κα. Πάρεστι χαίρειν, ἤν τε βούλησθ', ἤν τε μή.
Χο. Ἀναβοάσομαι τὸν εὔπαιδα καὶ

Μέγα

ΣΧΟΛΙΑ.

ζωμοὺς ἀρυόμενοι ταχέως κορέννυνται δι' ἔνδειαν ἄρτων. ὀγδόῃ δὲ τὰ Θησεῖα ἦγον. καὶ πᾶσαν τὴν ἡμέραν ἐπανηγύριζον εἰς τιμὴν τοῦ ἥρωος. πεποίηται δὲ ἡ λέξις, λέγω δὲ ἡ μυστύλη, παρὰ τὴν μάσησιν. ἄλλως. ἢ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ὄψων ὀλίγον ἄρτον ἀνήλισκον, ἢ τῷ ζωμῷ χολάζοντες καὶ ὑπὸ τούτου κορεννύμενοι.

630. Τί δ' ἐστὶν, ὦ βέλτιστε τῶν σαυτοῦ φίλων. | Ἀντὶ τοῦ ἀδελφὲ τοὺς σαυτοῦ φίλους· οἷον τῶν ὁμομαστίγων. οἱονεὶ οὐκ ἄλλων τινῶν, ἀλλὰ τῶν ὁμοίων σοι μαστιγιῶν. ἢ τρόπων. οὕτως, ὦ βέλτιστε τί τῶν σαυτοῦ τρόπων ἐστὶν, ἀντὶ τοῦ τί ἀγαθὸν ἡμῖν ἀγγέλλεις; εἰκὸς γάρ σε καλλίστοις χρώμενον τρόποις, πρὸς τοὺς τρόπους καὶ τὰς ἀγγελίας ποιεῖσθαι.

634. Ἐξωμμάτωται. | Ἐκ Φινέως Σοφοκλέους ὁ στίχος. ὅρα δὲ πῶς τοῖς σπουδαίοις γελοιώδη καταμίξας λανθάνει, εἰρηκὼς ἐξωμμάτωται καὶ λελάμπρυνται. ἡ δὲ λέξις, ἀντὶ τοῦ ἐπιτεταμένως ὁρᾷ. ἡ γὰρ ἐξ ἐπίτασιν δηλοῖ. ὡς τὸ ἐκ θυμοῦ φίλεον. ἢ μᾶλλον παίζων, ἐπὶ στερήσεως λέγει. ἄλλως. δέον εἰπεῖν ἀνέβλεψε καὶ καθαροὺς ἔχει τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐξωμμάτωται εἶπε καὶ λελάμπρυνται· παίζων γὰρ ἐπαμφοτεριζούσας λέξεις ἔθηκεν. ἐξωμμάτωται γὰρ καὶ ἀντὶ τοῦ ἐκκέκοπται τοὺς ὀφθαλμοὺς δύναται νοεῖσθαι, καὶ ἀντὶ τοῦ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν ἀφῃρέσθαι τὸ κάλυμμα. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ λελάμπρυνται, καὶ ἀντὶ τοῦ καθαροὺς ἔχει τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ἀντὶ τοῦ λεύκωμα ἐν αὐτοῖς ἔχει.

ἔχει

Quàm felices estis; quàm beatè vobiscum agitur,
Et cum cæteris, quicunque probis moribus sunt præditi;
Cho. Quid est autem, ô tuorum sodalium optime!
Videris enim alicujus boni nuncius venire.
Car. Cum hero meo felicissimè actum est,
Vel potius cum Pluto ipso; pro cæco enim
Occulatus fit, & pupillas illustratas habet,
Æsculapium medicum propitium nactus.
Cho. Mihi gaudium narras, mihi narras jubilum.
Car. Gaudendi tempus est, velitis, nolitis,
Cho. Cantu celebrabo pulchro patre natum,

Magnum

ΣΧΟΛΙΑ.

ἔχει δὲ τὸ λελάμπρευν) τρίτον πρόσωπον τῶν ἑνικῶν, ὁμόφωνον τῷ τρίτῳ τῶν πληθυντικῶν. ὡς τὸ ἐξήρανται καὶ κατήχυνται, καὶ ὅσα τοιαῦτα.

635. Ἀσκληπιοῦ παιῶνος. | Παιὰν μὲν ὕμνος ἐστὶν εἰς Ἀπόλλωνα ἐπὶ παύσει λοιμοῦ ᾀδόμενος, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ παύσει πολέμου. πολλάκις δὲ καὶ προσδοκουμένου δεινοῦ. καὶ παιανίζειν ῥῆμα ἀπὸ τούτου τὸ παιᾶνα ᾄδειν. καὶ γίνεται ἀπὸ τοῦ παύω παυὰν καὶ παιάν. παιὼν δὲ ὁ καὶ παιήων, ὁ ἰατρὸς καὶ θεραπευτὴς τῶν νοσημάτων. καὶ γίνεται ἐκ τοῦ παίω τὸ θεραπεύω παίων καὶ παιάων ὡς μαχάων. καὶ κατὰ τροπὴν τοῦ α εἰς η παιήων, καὶ αὖθις κατὰ συγκοπὴν παιών.

636. Λέγεις μοι χαράν. | Τίνα γελᾷ τῶν τραγικῶν. ἀπαγγέλλεις μοι φησὶ χαρᾶς ἄξιον, ὥστε καὶ βοᾶν χαρᾷ νικώμενον. λέγεις μοι χαρὰν τὸ συστημάτιον τοῦτο κώλων ἐστὶ δ'. τὸ α' τρίμετρον βραχυκατάληκτον ἐξ ἀντισπάστου ἐπιτρίτου δευτέρου καὶ δύο συλλαβῶν, ἡμίσεως ποδὸς οὐσῶν· τὸ β ἰαμβικὸν τρίμετρον ἀκατάληκτον. τὸ τρίτον καὶ τέταρτον τρίμετρα καταληκτικὰ ἐκ παιώνων δύο καὶ συλλαβῶν τριῶν λειπουσῶν μιᾷ συλλαβῇ εἰς ἀναπλήρωσιν τελείου ποδός.

638. Ἀναβοάσομαι. | Ἐξ Ἠλέκτρας Εὐριπίδου ἀνυμνήσαι φησὶ τὸν Ἀσκληπιὸν μέγα φῶς ὄντα τοῖς ἀνθρώποις. πολλοὶ δὲ παῖδες τοῦ Ἀσκληπιοῦ, Ποδαλείριος, Μαχάων, Ἰασὼ, Πανάκεια, Ὑγιεία. ἀναπέπλασται δὲ τὰ ὀνόματα παρὰ τὸ ἰᾶσθαι καὶ πάντα ἀκεῖσθαι καὶ παρὰ τὸ ὑγιείαν παρέχειν. εὔπαιδα δὲ οἷον καλοὺς ἔχοντα παῖ-

δας,

Μέγα βροτοῖσι φανὸν, Ἀσκληπιόν.

ΣΧΟΛΙΑ.

δυς, ἢ τὸν καλὸν παῖδα. ἐπαμφοτερίζει γὰρ τὰ τῆς χρήσεως ἐπί τε τοῦ καλοῦ παιδὸς καὶ τοῦ καλοὺς παῖδας ἔχοντος, ἢ τοῦ καλοῦ πατρὸς παῖδα.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΓΥΝΗ, ΚΑΡΙΩΝ.

ΤΙΣ ἡ βοή ποτ' ἐστίν; ἆρα γ' ἀγγελεῖ
Χρηστόν τι; τοῦτο γὰρ ποθοῦσ' ἐγὼ πάλαι,
Ἔνδον κάθημαι περιμένουσα τουτονί.
Κα. Ταχέως, ταχέως φέρ' οἶνον, ὦ δέσποιν', ἵνα
Καὐτὴ πίῃς. φιλεῖς δὲ δρῶσ' αὐτὸ σφόδρα.
Ὡς ἀγαθὰ συλλήβδην ἅπαντά σοι φέρω.
Γυ. Καὶ ποῦ 'στιν; Κα. Ἐν τοῖς λεγομένοις εἴσει τάχα.
Γυ. Πέραινε τοίνυν, ὅ,τι λέγεις ἀνύσας ποτέ.
Κα. Ἄκουε τοίνυν. ὡς ἐγὼ τὰ πράγματα,
Ἐκ τῶν ποδῶν εἰς τὴν κεφαλήν σοι πάντ' ἐρῶ.
Γυ.

ΣΧΟΛΙΑ.

640. Τίς ἡ βοὴ ποτ' ἐστίν; | Κορωνὶς εἰσιόντων ὑποκριτῶν. οἱ δὲ στίχοι, ἰαμβικοὶ τρίμετροι ἀκατάληκτοι, ρκθ. ὧν τελευταῖος, Ἐγὼ δ' ἀπαντῆσαί γ' ἐκείνοις βούλομαι. ἐπὶ τέλει ἑκάστου συστήματος, παράγραφος. ἐπὶ δὲ τὸ τέλει πάντων τῶν στίχων κορωνὶς καὶ ἑξῆς τὸ κομμάτιον τοῦ χοροῦ. κἀνταῦθα γὰρ χοροῦ τι μέρος ὤφειλε θεῖναι καὶ διατρίψαι μικρὸν, ἄχρις ἂν ὁ Καρίων ἐκείνοις συμμίξειεν.

643. Ταχέως

Magnum mortalibus lumen Æsculapium.

ΣΧΟΛΙΑ.

παῖδα. ὁ δὲ νοῦς πέπαικται εἰς τραγῳδίαν. ὁ γὰρ χαρακτὴρ τραγικὸς ἐστὶν ἐν Ὀρέστῃ· Ἀναβοάσομαι πατρὶ Ταντάλῳ.

ACTUS TERTII SCENA SECUNDA.

MULIER, CARION.

QUIS iste tandem clamor est? nunquid mihi nunciabit
Boni? hoc enim ego dudum desiderans,
Domi desideo, huncce *Carionem* expectans.
Car. Citò, citò vinum affer, hera, ut
Ipsa quoque bibas (id autem agere quam maxime amas.)
Ut bona summatim omnia tibi affero!
Mul. At ubi sunt? *Car.* Ex his, quæ dicturus sum, statim scies.
Mul. Expedi igitur tandem, quæ dicis, confestim.
Car. Audi sis ergo, nam ego negotium
A calce ad caput tibi totum recensebo.

Mul.

ΣΧΟΛΙΑ.

643. Ταχέως, ταχέως φέρ' οἶνον. | Ἡνίκα ἦν ἀπαγγελία, ἔθος ἦν πίνειν οἶνον.

648. Ὡς ἐγὼ τὰ πράγματα ἐκ τῶν ποδῶν εἰς τὴν κεφαλὴν σοι. | Τὸ μὲν φαινόμενόν ἐστι τοῦτο τὸ ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους ἐρῶ τὰ πράγματα. νοεῖται δὲ καὶ ἕτερόν τι πάνυ αἰσχρὸν καὶ ἄξιον τῆς τῶν δούλων ἀσελγείας καὶ μοχθηρίας. ἡ γυνὴ δὲ πράγματα τὰς ὀχλήσεις συνῆκε, καὶ διὰ τοῦτο λέγει μὴ δῆτ' ἔμοιγ' ἐς τὴν κεφαλήν.

651. Μὴ

Γυ. Μὴ δῆτ' ἐμοί γ' εἰς τὴν κεφαλήν. Κα. Μὴ τἀγαθὰ
Ἃ νῦν γεγένηται; Γυ. Μὴ μὲν οὖν τὰ πράγματα.
Κα. Ὡς γὰρ τάχιστ' ἀφικόμεθα πρὸς τὸν θεόν,
Ἄγοντες ἄνδρα, τότε μὲν ἀθλιώτατον,
Νῦν δ', εἴτιν' ἄλλον, μακάριον κ' εὐδαίμονα,
Πρῶτον μὲν αὐτὸν ἐπὶ θάλατταν ἤγομεν.
Ἔπειτ' ἐλοῦμεν. Γυ. Νὴ Δί' εὐδαίμων ἄρ' ἦν
Ἀνὴρ γέρων ψυχρᾷ θαλάττῃ λούμενος.
Κα. Ἔπειτα πρὸς τὸ τέμενος ἦμεν τοῦ θεοῦ,
Ἐπεὶ δὲ βωμῷ πόπανα καὶ προθύματα
Καθωσιώθη, πέλανος Ἡφαίστου φλογί,
Κατεκλίνομεν τὸν Πλοῦτον, ὥσπερ εἰκὸς ἦν.
Ἡμῶν δ' ἕκαστος στιβάδα παρεκαττύετο.

Γυ.

ΣΧΟΛΙΑ.

651. Μὴ μὲν οὖν τὰ πράγματα. | Ὅτι ἐπὶ κακῷ ἔλεγον οἱ Ἀθηναῖοι τὰ πράγματα, ἰδὼν διεσάφησεν. καὶ Μένανδρος δὲ ἐν γεωργῷ· Ἐν πράγμασιν, ἐν μάχαις. ἐν ἤθει δὲ ἀναγνωστέον.

654. Νῦν δ' εἴτιν ἄλλον. | Δέον εἴπερ τις ἄλλος εἰπεῖν εἴπερ τιν' ἄλλον εἶπε πρὸς τὴν ὄπισθεν αἰτιατικήν.

655. Ἐπὶ θάλατταν ἤγομεν. | Ἤθισο γὰρ τοῖς ἀρχαίοις ἐκεῖ καθαίρειν τοὺς ἀφοσιουμένους. Ὅμηρος. Καὶ εἰς ἅλα λύματ' ἔβαλον.

656. Ἔπειτ' ἐλοῦμεν. | Ἀπὸ τοῦ λούω. ἢ ἀπὸ τοῦ ἐλούομεν κατὰ συγκοπήν.

Νὴ Δί' εὐδαίμων. | Ἐν εἰρωνείᾳ, ἀντὶ τοῦ κακοδαίμων. τὸ γὰρ εὖ ἀντὶ τοῦ δυς μορίου. τὸ δὲ ψυχρᾷ θαλάττῃ διὰ τὸ τῆς οὐσίας ψυχρὸν τῶν γερόντων. τὸ δὲ ἤγομεν ἀντὶ τοῦ ἐπορευόμεθα. διὸ μετὰ τοῦ ι ἀπὸ τοῦ εἴω.

659. Ἐπεὶ δὲ βωμῷ. | Ἀντὶ τοῦ ὁσιωθείσης τῆς θυσίας καὶ τῶν ἀπαργμάτων ἐπὶ τῶν βωμῶν τεθέντων. ἅπτονται τοῦ βωμοῦ, ἢ τοῦ ναοῦ, καὶ ἐπιφθέγγονται ὅσια, καὶ τότε ἔξεστι τοῖς ἀπὸ τῆς θυσίας ἀδεῶς χρῆσθαι.

Καὶ

Mul. Minime sanè mihi in caput. *Car.* Nonne ut tibi in *caput* recidant bona
Quæ nunc evenerunt? *Mul.* Modò non *des* negotium.

Car. Simulatque enim pervenimus ad deum,
Adducentes virum (tunc quidem miserrimum,
Nunc vero, siquis alius, beatum ac felicem)
Primum quidem ipsum ad mare deduximus
Deinde abluimus. *Mul.* Scilicet admodum beatus erat,
Homo senex frigido lotus mari!

Car. Post ad delubrum dei concessimus.
Cùm autem altari placentæ ac sacrificii præludia
Dicata fuere, libum Vulcanio igni,
Decumbere fecimus Plutum, ut par erat.
Nostrûm quoque quilibet stragulum adornabat.

Mul.

ΣΧΟΛΙΑ.

Καὶ προθύματα. | Γράφεται καὶ θυλήματα. σημαίνει δὲ τὰ προκατάργματα ἢ τὰ πρὸ τῆς θυσίας γινόμενα θυμιάματα, ἢ πλακούντια.

660. Καθωσιώθη πέλανος. | Τοῖς καθήκουσι νόμοις ἀνεφώθη, καθηγνίσθη ἢ ὁσίως ἀνετέθη. ἐπειδὴ δὲ ὁ πέλανος τῇ Ἡφαίστου φλογὶ καθωσιώθη καὶ τὰ πόπανα καὶ τὰ προθύματα δὲ, τουτέστιν, ἢ τὰς ὀλύρας παρὰ τὸ προθύσασθαι τῶν ἱερείων, ἢ κριθὰς ἢ λιβανωτὸν τὸ δὲ ἑξῆς. ἐπεὶ δὲ βωμῷ προθύματα καθωσιώθη Ἡφαίστου φλογὶ, καὶ πόπανα καὶ πέλανος. ἄλλως. δέον εἰπεῖν καὶ πέλανος, ὁ δὲ ἀσυνδέτως πέλανος εἶπεν. ἰστέον δὲ ὅτι τὸν μὲν πέλανον ἐν τῷ πυρὶ ἔρριπτον. τὰ δὲ πόπανα, καὶ τοὺς πλακοῦντας καὶ τἄλλα, ἐν μέρει τοῦ βωμοῦ ἐτίθεσαν. ἢ τὸ πέλανος ἑρμηνεία ἐστὶ τοῦ προθύματα οὕτως ἐπεὶ δὲ τῷ βωμῷ καθωσιώθη τὰ πόπανα καὶ τὰ προθύματα καθωσιώθη τῇ φλογὶ τοῦ Ἡφαίστου, ὁ πέλανος λέγω. ὁ καὶ κρεῖττον.

662. Παρεκαττύετο. | Ἐκ συλλογῆς ἠυτρεπίζετο ἀπὸ τῶν καττυμάτων. καττύματα δὲ λέγονται οἱ μικροὶ ἱμάντες, οἱ ἐπὶ τοῦ κόπρου ἐρριμμένοι. λέγει οὖν ἐκ πολλῶν καὶ μικρῶν τὴν στιβάδα ἠυτρεπίζομεν.

664. Εἰς

Γυ. Ἦσαν δέ τινες κἄλλοι δεόμενοι τοῦ θεοῦ;
Κα. Εἷς μέν γε Νεοκλείδης· ὃς ἔστι μὲν τυφλός,
Κλέπτων δὲ τοὺς βλέποντας ὑπερηκόντισεν.
Ἕτεροί τε πολλοὶ παντοδαπὰ νοσήματα
Ἔχοντες. ὡς δὲ τοὺς λύχνους ἀποσβέσας
Ἡμῖν παρήγγειλε καθεύδειν τοῦ θεοῦ
Ὁ πρόπολος, εἰπών, Ἤν τις αἴσθηται ψόφου,
Σιγᾶν, ἅπαντες κοσμίως κατεκείμεθα.
Κἀγὼ καθεύδειν οὐκ ἐδυνάμην. ἀλλά με
Ἀθάρης χύτρα τις ἐξέπληττε κειμένη
Ὀλίγον ἄπωθεν τῆς κεφαλῆς τοῦ γρᾳϊδίου·
Ἐφ' ἣν ἐπεθύμουν δαιμονίως ἐφερπύσαι.
Ἔπειτ' ἀναβλέψας ὁρῶ τὸν ἱερέα
Τοὺς φθοῖς ἀφαρπάζοντα καὶ τὰς ἰσχάδας,
Ἀπὸ τῆς τραπέζης τῆς ἱερᾶς. μετὰ τοῦτο δὲ
Περιῆλθε τοὺς βωμοὺς ἅπαντας ἐν κύκλῳ,
Εἴπου πόπανον εἴη τι καταλελειμμένον.
Ἔπειτα ταῦθ' ἥγιζεν εἰς σάκταν τινά.
Κἀγὼ νομίσας πολλὴν ὁσίαν τοῦ πράγματος,

Ἐπὶ

ΣΧΟΛΙΑ.

664. Εἷς μέν γε, Νεοκλείδης· | Εἰς πολλὰ κεκωμῴδηται· εἰς ῥήτορα καὶ τὰ δημόσια κλέπτοντα καὶ ξένον καὶ τὰς ὄψεις λελωβημένον· εἴρηται δὲ καὶ Πελαργοῖς περὶ αὐτοῦ ὅτι ῥήτωρ καὶ συκοφάντης.

672. Ἀθάρης χύτρα τις. | Ἀθάρα, μόνη ἡ σεμίδαλις. Ἀττικοὶ δὲ διὰ τοῦ η ἀθάρης, Αἰολεῖς ἀθήρας. ἡ δὲ κοινὴ διὰ τοῦ α, ἀθάρας.

674. Ἐφ' ἣν ἐπεθύμουν δαιμονίως ἐφερπύσαι. | Περιττὴ ἡ μία ἐπί. ὡς εἰς τῶν ἱερῶν ὄψεων δηλονότι. ἐφερπύσαι δέ, βαδίσαι ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἑρπετῶν. ἐκ τούτου δὲ τὴν ἥσυχον κλοπήν, τὴν ἐπὶ τὴν χύτραν δηλοῖ.

676. Τοὺς φθοῖς. | Ἀττικοὶ μὲν μονοσυλλάβως οἱ φθοῖς. ὁ δὲ Καλλίμαχος, φθοίας ἀντὶ τοῦ πλακοῦντας, πέμματα.

677. Ἀπὸ

Mul. Erantne etiam alii opem dei petentes?

Car. Unus sane Neoclides *nomine* (qui cæcus est quidem,
Furando autem vel videntes superavit)
Alii item multi omnigenis morbis
Laborantes. postquam vero, lucernis extinctis,
Nos dormire jusserat dei
Famulus, qui imperaverat etiam, siquis strepitum sentiret,
Silere, omnes simul composite decubuimus.
At ego dormire non potui, sed
Me percellebat polentæ quædam olla posita
Non procul à capite cujusdam aniculæ.
Ad hanc adrepere mirificè gestiebam.
Dehinc sublatis oculis conspicio sacrificum
Placentas surripientem ac caricas
A mensa sacra. posthac vero
Circuivit aras singulas ordine,
Sicubi placenta quæpiam relicta esset.
Deinde hæc *omnia* sanctè recondebat in saccum quendam.
Atque ego ratus magnam esse hujus facinoris sanctitatem,

Ad

ΣΧΟΛΙΑ.

677. Ἀπὸ τῆς τραπέζης τῆς ἱερᾶς. | Εἰσὶ γὰρ τράπεζαι ἐν τοῖς ἱεροῖς, ἐν αἷς τιθέασι τὰ ἐπιφερόμενα.

680. Εἰς σάκλαν τινά. | Γράφεται εἰς σάκκον ὅ ἐστιν εἰς θύλακον. ἀπὸ τοῦ σάττεσθαι. δέον εἰπεῖν εἰς τὸν βωμὸν ἤγιζε φησὶν εἰς τὸν σάκκον. ἤγιζε δὲ ἀντὶ τοῦ ἔβαλλεν εἰς δέρματος σακκίον, ὅπερ θύλακον λέγομεν. τινὲς δὲ ἀντὶ τοῦ ἁγίως ἀπετίθετο. παίζει δὲ τοῦτο ὡς ἐπὶ ἱερέων. ἀρσενικῶς δὲ ὁ σάκλας ὡς αἱ χρήσεις διδάσκουσιν.

681. Κἀγὼ νομίσας πολλὴν ὁσίαν. | Ὅσια μὲν, τὰ πρὸς ἀνθρώπους ὧν ἔξεστι θιγεῖν. δόξας φησὶν ὅσιον εἶναι τὸ λαμβάνειν τὶ ἀπὸ τῶν ἐν τῷ ἱερῷ, ἐπεὶ καὶ ὁ ἱερεὺς ἐλάμβανεν.

684. Μὴ

Ἐπὶ τὴν χύτραν τὴν τῆς ἀθάρης ἀνίσταμαι.

Γυ. Ταλάντατ' ἀνδρῶν, οὐκ ἐδεδοίκεις τὸν θεόν;

Κα. Νὴ τοὺς θεοὺς ἔγωγε μὴ φθάσειέ με,
Ἐπὶ τὴν χύτραν ἐλθὼν ἔχων τὰ στέμματα.
Ὁ γὰρ ἱερεὺς αὐτοῦ με προὐδιδάξατο.
Τὸ γραΐδιον δ', ὡς ᾔσθετο δή μου τὸν ψόφον,
Τὴν χεῖρ' ὑφῄρει· κᾆτα συρίξας ἐγὼ
Ὀδὰξ ἐλαβόμην, ὡς παρείας ὢν ὄφις.
Ἡ δ' εὐθέως τὴν χεῖρα πάλιν ἀνέσπασεν,
Κατέκειτο δ' αὐτὴν ἐντυλίξασ' ἡσυχῆ,
Ὑπὸ τοῦ δέους βδέουσα δριμύτερον γαλῆς.
Κᾆγὼ τότ' ἤδη τῆς ἀθάρης πολλὴν ἔφλων.
Ἔπειτ' ἐπειδὴ μεστὸς ἦν, ἀνεπαυόμην.

Γυ. Ὁ δὲ θεὸς ὑμῖν οὐ προσήειν; Κα. Οὐδέπω.
Μετὰ τοῦτο δ' ἤδη, καὶ γέλοιον δῆτά τι
Ἐποίησα. προσιόντος γὰρ αὐτοῦ, μέγα πάνυ
Ἀπέπαρδον.

ΣΧΟΛΙΑ.

684. Μὴ φθάσειέ με. | Βαδίσας ἐπὶ τὸν βωμὸν δηλονότι. διαβάλλει δὲ τὸν θεὸν ὡς κλέπτην καὶ λαίμαργον. ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ καὶ αὐτὸς ἐλθὼν κλέψαι τὴν χύτραν φθάσειέ με. ἄλλως. πάνυ καλὸν καὶ σεβάσμιον τὸ πρᾶγμα ὃ ἐκεῖνος ἐποίει ἡγησάμενος καὶ οὐκ ἀσεβὲς κρίνας ἀνίστην καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὴν χύτραν τῆς ἀθάρας. ἐν τούτῳ δὲ δεικνύει ὡς ἀεὶ οἱ δοῦλοι περὶ τὸ φαγεῖν τὸν νοῦν ἔχουσιν. τὸ δὲ ἔχων τὰ στέμματα λέγει διὰ τὸ γράφειν τὸν Ἀσκληπιὸν ἀεὶ στεφανηφοροῦντα ὡς ὑγίας αἴτιον.

688. Τὴν χεῖρ' ὑφῄρει. | Ἐκτείνει κατὰ τῆς χύτρας ἵνα μηδεὶς αὐτὴν λάβῃ. ἢ ἐξέτεινε. καὶ Μένανδρος· Ἐξάραντες ἐπικροτήσατε.

Κᾆτα συρίξας ἐγώ. | Ὅμοιόν φασιν Ἀττικοὶ καὶ συριγμὸς καὶ σύριγμα. ἀκόλουθον δὲ τῷ ἐφερπύσαι, τὸ συρίξαι, ἕκαστον γὰρ τῶν ζώων

ἴδια

Ad ollam istam polentæ erigor.
Mul. Hominum miserrime! non tu veritus es deum?
Car. Etiam profecto ego *verebar*, ne me præveniret
Ad ollam accedens cum suis corollis.
Sacrificulus enim ejus me ante docuerat.
Anicula autem, ut mei strepitum sensit,
Manum subduxit. deinde ego sibilans
Mordicus arripui, ac si Paræus anguis essem.
Illa vero protinus manum rursus retraxit,
Jacuitque quietè (cum ipsam stragulo involvisset)
Præ metu pedens acriùs fele.
Atque ita ego jam polentæ plurimum absorpsi.
Dehinc cum refertus eram ad quietem me dedi.
Mul. Nonne autem deus ad vos accesserat? *Car.* Nondum.
Posthac vero jam ridiculum quiddam
Commisi. illo enim accedente, graviter prorsus
Pepedi:

ΣΧΟΛΙΑ.

ἰδίαν φωνὴν ἔχει, ὡς αἶξ τὸ μηκάζειν, βοῦς, τὸ μυκᾶσθαι, κοράνη τὸ κρώζειν, καὶ τἄλλα ὁμοίως, οὕτως καὶ ὄφις τὸ συρίζειν.

689. Ὀδὰξ ἐλαβόμην. | Ἀντὶ τοῦ τοῖς ὀδοῦσιν αὐτὴν ἔλαβον, ἀντὶ τοῦ ἔδακον αὐτήν.

Ὡς παρείας ὢν ὄφις. | Εἶδος δὲ ὄφεως ὁ παρείας παρὰ τὸ ἐπῆρθαι τὰς παρειάς. φασὶ δὲ αὐτὸν μὴ δάκνειν, ἢ καὶ δάκνοντα μὴ λυπεῖν. μέμνηται δὲ αὐτοῦ καὶ Δημοσθένης τοὺς ὄφεις τοὺς παρείας φάσκων. καὶ Λυκοῦργος ἐν τῷ κατὰ Δημάδου λόγῳ. ἔστι δὲ τὸ τοιοῦτον εἶδος καὶ ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ. τὸ δὲ τοιοῦτον εἶδος εὑρίσκεται ἐν τοῖς ἱεροῖς τοῦ Διονύσου.

693. Ἔφλων. | Ἤσθιον. λείπει δὲ τροφήν. φλᾶν δὲ νῦν, τὸ μετὰ ψόφου ἐσθίειν. καὶ γὰρ φλᾶν, τὸ θλᾶν, ὥς φησιν ὀρεσκῴοισιν.

695. Ὁ δὲ θεὸς ὑμῖν οὐ προσῄειν. | Ἰωνικῶς ὡς καὶ παρ' Ὁμήρῳ. ἤσκειν εἴρια καλά. ἀντὶ τοῦ ἤσκει. τρίτου γάρ ἐστι προσώπου.

698. Ἀπέπαρδον.

Ἀπέπαρδον. ἡ γαστὴρ γὰρ ἐπεφύσητό μου.

Γυ. Ἦπου σε διὰ τοῦτ' εὐθὺς ἐβδελύττετο.

Κα. Οὔκ. ἀλλ' Ἰασὼ μέν τις ἀκολουθοῦσ' ἅμα,
Ὑπηρυθρίασε, χ' ἡ Πανάκει' ἀπεστράφη,
Τὴν ῥῖν' ἐπιλαβοῦσ'. οὐ λιβανωτὸν γὰρ βδέω.

Γυ. Αὐτὸς δ' ἐκεῖνος; Κα. Οὐ μὰ Δί', οὐδ' ἐφρόντισεν.

Γυ. Λέγεις ἄγροικον ἄρα σύ γ' εἶναι τὸν θεόν;

Κα. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ'. ἀλλὰ σκατοφάγον.

Γυ. Αἶ τάλαν.

Κα. Μετὰ ταῦτά γ' εὐθὺς ἐγὼ μὲν συνεκαλυψάμην
Δείσας. ἐκεῖνος δ' ἐν κύκλῳ τὰ νοσήματα
Σκοπῶν περιῄει πάντα κοσμίως πάνυ.
Ἔπειτα παῖς αὐτῷ λίθινον θυείδιον
Παρέθηκε καὶ δοίδυκα καὶ κιβώτιον.

Γυ. Λίθινον; Κα. Μὰ Δί', οὐ δῆτ' οὐχὶ τό γε κιβώτιον.

Γυ.

ΣΧΟΛΙΑ.

698. Ἀπέπαρδον. | Διὰ τὴν ἀθρόαν τῶν πνευμάτων ἐκπόρδησιν ὅθεν καὶ πάρδος. ὁρμητικὸν γὰρ τὸ ζῶον.

Ἐπεφύσητό μου. | Ὑπὸ τῆς ἀθάρης δηλονότι· ποιεῖ γὰρ αὕτη πνεύματα τῇ γαστρί.

699. Ἐβδελύττετο. | Ἐμίσει σε· χαριέντως τὸ ἐβδελύττετο πρὸς τὸ ἀπέπαρδον παρὰ τὸ βδέειν.

700. Ἀλλ' Ἰασὼ μέν τις. | Οὐχ ἑώρακε διότι προσῆκε τῷ Ἀσκληπιῷ ἡ Ἰασὼ παρὰ τὴν ἴασιν ὠνομασμένη. ἀλλὰ καὶ θυγατέρα τοῦ Ἀμφιαράου αὐτὴν εἶπεν ἐν ἐκείνοις. ἀλλ' ὦ θύγατερ ἔλεξά σοι πειρωμένης. εἰ καὶ τὴν Ἰασὼ Ἀσκληπιοῦ θυγατέρα ὥσπερ Ἀμφιαράου, ἄξιον ἀπορεῖν. ἐπεὶ καὶ Ἕρμιππος ἐν τῷ πρώτῳ ἰάμβῳ τῶν τριμέτρων

Pepedi: nam venter mihi ſupra modum intumuerat.
Mul. Certe ob hoc te ſtatim abominabatur.
Car. Minime. ſed Jaſo quædam *nomine*, quæ ſequebatur,
Subrubuit; atque Panacæa ſe avertit,
Naribus compreſſis; thus enim non pedo.
Mul. Ille autem ipſe *quid?* *Car.* Per Jovem, nihil penſi habuit.
Mul. Ruſticanum ergo tu dicis eſſe deum?
Car. Non ego profecto, ſed merdivorum. *Mul.* Vah ſcelus!
Car. Poſt hæc ſtatim quidem ego me co-operui.
Præ metu: ille autem quaquaverſum morbos
Explorans, obibat omnes admodum compoſitè.
Poſtea puer ipſi lapideum mortariolum
Appoſuit & piſtillum atque ſcriniolum.
Mul. Lapideumne? *Car.* Non profecto, ſcriniolum ſcilicet.

ΣΧΟΛΙΑ.

τριμέτρων Ἀσκληπιοῦ καὶ Λαμπετίας τοῦ ἡλίου λέγει Μαχάονα καὶ Ποδαλείριον. καὶ Ἰασὼ καὶ Πανάκειαν καὶ Αἴγλην νεωτάτην. ἄλλοι προστιθέασιν Ἰανίσκον καὶ Ἀλεξήνορα. ἔστι δὲ καὶ Ἀμφιαράου θυγάτηρ Ἰασώ.

702. Οὐ λιβανωτὸν γὰρ βδέω. | Ἄλλο λίβανος καὶ ἄλλο λιβανωτός. λίβανος μὲν γὰρ αὐτὸ τὸ δένδρον, λιβανωτὸς δὲ ὁ καρπὸς τοῦ λιβάνου. ἔστι δὲ καὶ ὄρος Λίβανος καλούμενον.

705. Ἀλλὰ σκατοφάγον. | Ἀναίσθητον. εἴρηται δὲ ἀπὸ τῶν παρὰ Βοιωτοῖς βοῶν. αἳ διὰ πολλὴν ἀναισθησίαν σκατὰ ἤσθιον. ἑτερόκλιτος δέ ἐστιν ἡ σκατὸς γενικὴ, ἀπὸ εὐθείας τοῦ σκώρ.

711. Οὐ δῆτ' οὐχὶ τόγε κιβώτιον. | Παίζων πρὸς τὸ πρῶτον ἀπήντησεν οὐχί γε κιβώτιον. εἰπὼν γὰρ ὅτι κιβώτιον λίθινον ἦν. ὥσπερ ἑαυτοῦ λήθην ἐπανορθούμενός φησι, μὰ Δί' οὐκ ἦν λίθινον τὸ κιβώτιον.

Γυ. Σὺ δὲ πῶς ἑώρας, ὦ κάκιστ' ἀπολούμενε,
Ὃς ἐγκεκαλύφθαι φής; Κα. Διὰ τοῦ τριβωνίου·
Ὀπὰς γὰρ εἶχεν οὐκ ὀλίγας, μὰ τὸν Δία.
Πρῶτον δὲ πάντων τῷ Νεοκλείδῃ φάρμακον
Καταπλαστὸν ἐνεχείρησεν τρίβειν, ἐμβαλὼν,
Σκορόδων κεφαλὰς τρεῖς Τηνίων. ἔπειτ' ἔφλα
Ἐν τῇ θυείᾳ συμπαραμιγνύων ὀπὸν,
Καὶ σχῖνον. εἶτ' ὄξει διέμενος Σφηττίῳ,
Κατέπλασεν αὐτοῦ τὰ βλέφαρ' ἐκστρέψας, ἵνα
Ὀδυνῷτο μᾶλλον. ὁ δὲ κεκραγὼς καὶ βοῶν
Ἔφευγ' ἀναΐξας. ὁ δὲ θεὸς γελάσας ἔφη,
Ἐνταῦθα νῦν κάθησο καταπεπλασμένος.
Ἵν' ἐπομνύμενον παύσω σε τῆς ἐκκλησίας.

Γυ.

ΣΧΟΛΙΑ.

713. Διὰ τοῦ τριβωνίου. | Νῦν τοῦ παλαιοῦ καὶ τετριμμένου ἱματίου. τὸ γὰρ τρίβακον ἱμάτιον οὕτω καλοῦσιν Ἀττικοί. ὀπὰς δὲ τὰς τρώγλας ὅθεν καὶ ὦπες οἱ ὀφθαλμοί. ἀνοίγματα γάρ ἐστι.

716. Καταπλαστόν. | Τῶν φαρμάκων, τὰ μέν ἐστι καταπλαστά, τὰ δέ, χριστά, τὰ δὲ ποτά. τινὲς δὲ προπαροξύνουσι κατάπλαστα λέγοντες· ἔστιν οὖν παστὸν τὸ πασσόμενον, πλαστὸν τὸ πλαττόμενον, ὃ καὶ καταπλαστὸν λέγεται, καὶ πιστὸν τὸ πινόμενον.

Ἐνεχείρησεν. | Οἱ γράφοντες ἐνεχείρισε τρίβειν διὰ τοῦ ι ἀμαθεῖς. οὐ γὰρ ἐμφανῶς ἐθεράπευσεν ὁ Ἀσκληπιός, ἵνα καὶ τῷ Νεοκλείδῃ ἐγχειρίσαι αὐτὸν λέγωμεν τρίβειν τὸ φάρμακον, ἀλλ' ἀφανῶς κατὰ τὴν νύκτα. ἔχει δὲ οὕτως, ἐνεχείρησε πρῶτον πάντων τρίβειν τῷ Νεοκλείδῃ φάρμακον καταπλαστόν. καὶ ἔστιν ἡ δοτικὴ αὕτη πρὸς τὸ τρίβειν περιποιητικῶς, ἡ γὰρ τρίψις ἐκείνῳ ἦν, τουτέστι δι' ἐκεῖνον ἐγίνετο.

717. Τρεῖς Τηνίων. | Ὅτι ἐν τῇ Τήνῳ μιᾷ τῶν Κυκλάδων νήσῳ ὄφεις καὶ σκορπίοι δεινοὶ ἐγίνοντο, ἢ ὅτι ἡ Τῆνος δριμύτατα σκόροδα φέρει. ἡ Τῆνος δὲ αὕτη θηριώδης δοκεῖ εἶναι, καὶ Εὔπολις Πόλεσι. Τῆνος δ' αὐτὴ πολλοὺς ἔχουσα σκορπίους. Καλλίστρατος δὲ ἐπὶ τὸ

σαφὲς

Mul. Tu autem quomodo vidisti, ô pessimè perdite,
Qui te co-opertum fuisse ais? *Car.* Per palliolum:
Foramina enim habuit non pauca, per Jovem.
Primum autem omnium Neoclidæ medicamentum
Illititium aggressus est contundere, injectis
Aliorum tribus capitibus teniorum: dehinc contudit
In mortariolo, admiscens etiam laser
Et lentiscum; deinde, aceto diluens sphettio,
Illivit palpebras ejus inversas, quo
Doleret magis. ipse autem exclamans & vociferans
Se subtraxit exiliens. Deus vero subridens inquit,
Hîc jam desideas inunctus,
Ut te pejeratum à concione prohibeam.

Mul.

ΣΧΟΛΙΑ.

σαφὲς κατηνέχθη. ὡς σκοροδοφόρου τῆς γῆς οὔσης, διὸ καὶ τὸ παρὰ Ἀντιμάχῳ· Τήνου τ' ὀφιοέσσης, οὐ καλῶς ἔχειν δοκεῖ.

719. Καὶ σχῖνον. | Σχῖνον νῦν φησι τὴν σκίλλαν, δηλικὰ γὰρ βούλεται πάντα εἶναι. ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς δείκνυται ἐκ τοῦ Θεοφράστου, ὅτι ἕτερόν τι ἡ σκίλλα, καὶ σχῖνος παρὰ τὸ σχίζεσθαι καὶ δακρύειν, ἡ αὐτὴ γὰρ τῇ μαστίχῃ.

Ὄξει διέμενος. | Διυγραίνων ὃ νῦν χυματίζειν φασί· σφηττίῳ δὲ τῷ δριμυτάτῳ ἀπὸ δήμου. πικροὶ γὰρ οἱ σφήττιοι καὶ συκοφάνται. ἢ παρὰ τοὺς σφῆκας, θυμικοὶ γάρ. ἢ ὅτι δριμὺ ὄξος παρὰ σφηττίοις ἐγίνετο.

724. Ἵν' ἐπομνύμενον. | Ἀντὶ τοῦ ἐκκαλούμενον. ἐπωμοσία δέ ἐστιν ἣν ἐπιδίδωσιν ὁ βουλόμενος ἀντειπεῖν ψηφίσματι εἰσφερομένῳ. ἐκκαλοῦνται δὲ εἰς τὸ δικαστήριον πολλάκις. Σαλούστιος δὲ φησιν ὡς μέλλοντες εἴς τινα δημοτικὴν ἀποστέλλεσθαι χρείαν παρὰ τοῦ δήμου, πολλάκις ἐπώμνυον τὸ μὴ δύνασθαι αὐτὸ ποιεῖν, ἵνα συκοφαντῶσιν οἴκοι μένοντες. ἄλλως. ἐπωμοσία ἐστὶν ἀπόδοσις αἰτίας δι' ἣν οὐχ ὑπαντᾷ τις πρὸς τὴν δίκην. Ὑπερίδης. καὶ ἐμοὶ μὲν συμβάσης ἀρρωστίας καὶ ὑπομοσθείσης ταύτης τῆς γραφῆς, ἀνεβλήθη ὁ ἀγών. οὕτως ὁ Τήλεφος. ἐπωμοσία ἐστὶν ὄνομα δίκης, καθ' ἣν οἱ μέλλοντες ἡττᾶσθαι νοσεῖν προφασιζόμενοι, τὴν κυρίαν ἀνεβάλλοντο, καὶ πάλιν ἐξ ἀρχῆς ἐδικάζοντο. τινὲς δὲ ἐπωμνύμενόν φασι τὸ ὀμόσαι μὴ δικάσασθαι, καὶ παραβάντα τοὺς ὅρκους δικάσασθαι ὕστερον. ἐκκλησίας

Γυ. Ὡς φιλόπολίς τις ἔσθ' ὁ δαίμων καὶ σοφός.
Κα. Μετὰ τοῦτο τῷ Πλούτωνι παρεκαθέζετο.
Καὶ πρῶτα μὲν δὴ τῆς κεφαλῆς ἐφήψατο.
Ἔπειτα καθαρὸν ἡμιτύβιον λαβὼν,
Τὰ βλέφαρα περιέψησεν. ἡ Πανάκεια δὲ
Κατεπέτασ' αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν φοινικίδι,
Καὶ πᾶν τὸ πρόσωπον. εἶθ' ὁ θεὸς ἐπόππυσεν.
Ἐξηξάτην οὖν δύο δράκοντ' ἐκ τοῦ νεὼ,
Ὑπερφυεῖς τὸ μέγεθος. Γυ. Ὦ φίλοι θεοί.
Κα. Τούτω δ' ὑπὸ τὴν φοινικίδ' ὑποδύνθ' ἡσυχῆ,
Τὰ βλέφαρα περιέλειχον, ὥς γε μοι δοκεῖν.
Καὶ πρίν σε κοτύλας ἐκπιεῖν οἴνου δέκα,
Ὁ Πλοῦτος, ὦ δέσποιν', ἀνεστήκει βλέπων.
Ἐγὼ δὲ τὼ χεῖρ' ἀνεκρότησ' ὑφ' ἡδονῆς,

Τὸν

ΣΧΟΛΙΑ.

δὲ ἀντὶ τοῦ ταῖς ἐκκλησίαις. ταῦτα δέ φησιν ὡς τοῦ Νεοκλείδου διὰ κακουργίαν ταῦτα ποιοῦντος. ἄλλως. ἐπωμνύμενον μὲν ἀντὶ τοῦ ἐφεδρεύοντα ταῖς ἐκκλησίαις καὶ συκοφαντοῦντα ὑπὲρ τοῦ κερδαίνειν. ἢ ὑποφθείροντα, ἵνα συνέλθωσιν οἱ δικασταὶ καὶ βοηθήσωσιν οἷς αὐτὸς βούλεται. ἢ κακουργοῦντα. οἱ γὰρ συνωμόται ἐπὶ κακῷ ὤμνυον. ἄλλως. ἐπωμοσία ἐστὶν ἡ δευτέρα κρίσις τοῦ δικαστηρίου λεγομένη μετὰ τὴν τῶν ἀποκλήρων παρουσίαν.

725. Ὡς φιλόπολις. | Καθὸ τὸν λυμεῶνα τῆς πόλεως ἠμύνατο.

726. Τῷ Πλούτωνι. | Τὸν Πλοῦτον, Πλούτωνα εἶπε παίζων. ἢ ὅτι καὶ Πλούτωνα αὐτὸν ὑποκοριστικῶς ἐκάλεσεν. ὡς Σοφοκλῆς Ἰνάχῳ. Πλούτωνος δ' ἐπείσοδος. καὶ πάλιν. Τοιόνδ' ἐμὸν Πλούτων' ἀμεμφίας χάριν. ἄλλως. τὸν Πλοῦτον οὕτω λέγουσι. καὶ εἰκότως τὸν αὐτὸν τῷ Πλούτωνι τὸν ᾅδην νομίζουσι. καὶ γὰρ Ἡσίοδός φησιν. Εὔχεσθαι δὲ Διὶ χθονίῳ Δημήτερί θ' ἁγνῇ. ἐκτελέα βρίθειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτήν.

728. Ἡμιτύβιον.

Mul. Quam amans reip. eſt hic deus atque ſapiens!

Car. Poſtea juxta Plutum aſſidebat:
Ac primum quidem caput ei contrectavit.
Arrepto deinde puro ſudario,
Palpebras abſterſit. Panacæa autem
Co-operuit illi caput puniceo panno
Atque totam faciem: dein deus ſibilavit.
Exierunt igitur ſerpentes duo ex æde,
Immenſæ magnitudinis. *Mul.* Proh Dii boni!

Car. Hi vero puniceum pannum ſubeuntes tacitè
Palpebras lambebant, ut mihi viſum eſt.
Et citius quam cotylas vini decem ebibere poſſes,
Plutus, ô hera, ſurrexit videns.
Ego vero manibus plaudebam præ gaudio,

Herumque

ΣΧΟΛΙΑ.

728. Ἡμιτύβιον. | Ἀντὶ τοῦ σουδάριον, ῥάκος ἡμιτριβές, ἢ λινοῦν τι, εἴτουν ἐκμαγεῖον· καὶ Σαπφώ. Ἡμιτύβιον σταλάσσον. ὃ δίκρωσσιν φακιόλιον.

731. Ἐπόππυσεν. | Ἐσύρισεν, ἵνα οἱ δράκοντες ἐξέλθωσι δηλονότι.

732. Ἐξηξάτην οὖν δύο δράκοντε. | Κοινῶς μὲν πᾶσι τοῖς ἥρωσι δράκοντες παρετίθεντο. ἐξαιρέτως δὲ τῷ Ἀσκληπιῷ. δράκοντες δὲ λέγονται ἀπὸ τοῦ δέρκω, ὅ ἐστι βλέπω. ὀξυδερκὲς γὰρ τὸ ζῶον. ἀνιέρωται δὲ τῷ Ἀσκληπιῷ, ἐπειδὴ τὸ γῆρας ἀποβάλλει. καὶ ἡ ἰατρικὴ δὲ φυλάττει φύσει τὸ νέον ἐξωθοῦσα τὰ νοσήματα.

735. Ὥς γέ μοι δοκεῖν. | Καλῶς τὸ ἐμοὶ δοκεῖν. οὐδὲ γὰρ ἑώρα αὐτοὺς ἔσω τῆς φοινικίδος ὄντας.

736. Καὶ πρίν σε κοτύλας. | Ὡς εἰ ἔλεγεν, πρὶν πλύσαι. κοτύλη δὲ εἶδος μέτρου, ὃ νῦν καλεῖται ἡμιξέστιον. ἄλλως, σκώπτει τὰς γυναῖκας ὡς μεθυούσας. δέον οὖν εἰπεῖν, πρὶν εἰπεῖν σε λόγον ἕνα, εἶπε πρὶν ἐκπιεῖν κοτύλας οἴνου δέκα.

Τὸν δεσπότην τ' ἤγειρεν. ὁ θεὸς δ' εὐθέως
Ἠφάνισεν αὐτὸν οἵ τ' ὄφεις, εἰς τὸν νεών.
Οἱ δ' ἐγκατακείμενοι παρ' αὐτῷ, πῶς δοκεῖς,
Τὸν Πλοῦτον ἠσπάζοντο, καὶ τὴν νύχθ' ὅλην
Ἐγρηγόρεσαν, ἕως διέλαμψεν ἡμέρα.
Ἐγὼ δ' ἐπῄνουν τὸν θεὸν πάνυ σφόδρα,
Ὅτι βλέπειν ἐποίησε τὸν Πλοῦτον ταχὺ,
Τὸν δὲ Νεοκλείδην μᾶλλον ἐποίησε τυφλόν.
Γυ. Ὅσην ἔχεις τὴν δύναμιν, ὦ ναξ δέσποτα.
Ἀτὰρ φράσον μοι ποῦ 'σθ' ὁ Πλοῦτος; Κα. Ἔρχεται.
Ἀλλ' ἦν περὶ αὐτὸν ὄχλος ὑπερφυὴς ὅσος.
Οἱ γὰρ δίκαιοι πρότερον ὄντες, καὶ βίον
Ἔχοντες ὀλίγον, αὐτὸν ἠσπάζοντο, καὶ
Ἐδεξιοῦνθ' ἅπαντες ὑπὸ τῆς ἡδονῆς.
Ὅσοι δ' ἐπλούτουν οὐσίαν τ' εἶχον συχνὴν,
Οὐκ ἐκ δικαίου τὸν βίον κεκτημένοι,
Ὀφρῦς συνῆγον, ἐσκυθρώπαζόν θ' ἅμα.
Οἱ δ' ἠκολούθουν κατόπιν, ἐστεφανωμένοι,
Γελῶντες, εὐφημοῦντες. ἐκτυπεῖτο δὲ
Ἐμβὰς γερόντων εὐρύθμοις προβήμασιν.
Ἀλλ' εἶ' ἁπαξάπαντες ἐξ ἑνὸς λόγου
Ὀρχεῖσθε, καὶ σκιρτᾶτε, καὶ χορεύετε.

Οὐδεὶς

ΣΧΟΛΙΑ.

740. Ἠφάνισεν αὐτόν. | Ἀφανῆ ἑαυτὸν ἐποίησεν ἐμοῦ συγκροτήσαντος.

742. Τὸν Πλοῦτον ἠσπάζοντο. | Ἐφιλοφρονοῦντο. κυρίως δὲ ἀσπάσασθαί ἐστι τὸ περιπλέκεσθαί τινα, διὰ τὸ ἄγαν σπᾶσθαι εἰς

Herumque excitabam. deus autem ſtatim
E conſpectu ſe ſuſtulit, ut & ſerpentes in ædem.
Qui autem juxta eum jacebant, quomodo cenſes,
Plutum amplexabantur? atque noctem totam
Pervigilabant, uſque dum effulſit dies?
Ego vero deum laudabam vehementer admodum,
Propterea quod videre fecerat Plutum tam cito,
Neoclidem autem magis cæcum reddiderat.

Mul. Quantam habes poteſtatem, ô domine rex!
Attamen, dic mihi, ubi eſt Plutus? *Car.* Venit jam.
Sed erat circa eum ingens omnino turba.
Qui enim juſti pridem erant, atque victum
Habebant tenuem, amplectebantur illum, &
Datâ dextrâ ſalutabant ſinguli præ gaudio.
Quicunque vero dites erant opeſque habebant multas,
Non jure tamen ſibi victum comparaverant,
Supercilia contraxerunt, & ſimul mærore dejecti fuerunt.
Alii autem pone ſequebantur coronati,
Ridentes & præ gaudio acclamantes. ſtrepebat autem
Solea ſenum numeroſis progreſſibus.
At agite omnes omnino ſimul,
Tripudiate, & exilite, & choreas ducite.

Nemo

ΣΧΟΛΙΑ,

εἰς ἑαυτὸν τὸν ἕτερον, καὶ περιβάλλειν τὰς χεῖρας ἐν τῷ φιλοφρονεῖσθαι.

744. Πάνυ σφόδρα. | Ἐκ παραλλήλου τὸ αὐτό, Ἀττικὸν δὲ τὸ ἐπαινεῖν ἐπὶ τοῦ Θεοῦ, κυρίως γὰρ ἐπὶ ἀνθρώπου.

747. Ὅσην ἔχεις τὴν δύναμιν. | Ταῦτα ἡ γυνὴ τοῦ Χρεμύλου θαυμάζουσα τὸν θεόν.

752. Ἐδεξιοῦνθ' ἅπαντες. | Ἤγουν ταῖς δεξιαῖς ἠσπάζοντο. Ὅμηρος,

Δεξιῇ ἠσπάζοντο ἔπεσσί τε μειλιχίοισιν.

764. Ἐν

Οὐδεὶς γὰρ ἡμῖν εἰσιοῦσιν ἀγγελεῖ,
Ὡς ἄλφιτ' οὐκ ἔνεστιν ἐν τῷ θυλάκῳ.
Γυ. Νὴ τὼ Ἑκάτω. κἀγὼ γ' ἀναδῆσαι βούλομαι
Εὐαγγέλιά σ' ἐν κριβανωτῶν ὁρμαθῷ
Τοιαῦτ' ἀπαγγείλαντα. Κα. Μὴ νυν μέλλ' ἔτι.
Ὡς ἄνδρες ἐγγύς εἰσιν ἤδη τῶν θυρῶν.
Γυ. Φέρε νυν ἰοῦσ' εἴσω, κομίσω καταχύσματα,
Ὥσπερ νεωνήτοισιν ὀφθαλμοῖς ἐγώ.
Κα. Ἐγὼ δ' ἀπαντῆσαί γ' ἐκείνοις βούλομαι.

ΔΡΑ-

ΣΧΟΛΙΑ.

764. Ἐν κριβανωτῶν ὁρμαθῷ. | Ἐπεὶ ἐκεῖνος εἶπεν ὅτι οὐκέτι ἔσται σπάνις ἄρτων, ἀλλ' εὐπορία. διὰ τοῦτο αὐτὸν ἄρτοις ἀναδῆσαι βούλεται καὶ στεφανῶσαι. κριβανωτῶν δὲ ὁρμαθῷ, ἀντὶ τοῦ ἄρτων δέσμῃ, ἐν κριβάνῳ ὠπτημένων. δέον εἰπεῖν στεφάνῳ, κριβάνος δὲ παρὰ τὸ κρι καὶ τὸ βαῦνος. παίζει δὲ μετὰ τὸ ἀδηφάγον αὐτοῦ. γράφεται δὲ καὶ ἐκ κριβανωτῶν ὁρμαθῶν.

767. Φέρε νῦν ἰοῦσα. | Πρὸς τὸ ἔθος παρ' αὐτοῖς. τῶν γὰρ νεωνήτων δούλων τῶν πρῶτον εἰσιόντων εἰς τὴν οἰκίαν, ἢ ἁπλῶς τῶν ἐφ' ὧν οἰωνίσασθαί τι ἀγαθὸν ἐβούλοντο, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ νυμφίου, περὶ τὴν ἑστίαν τὰ τραγήματα κατέχεον εἰς σημεῖον εὐπορίας. ὡς καὶ Θεόπομπός φησιν ἐν Ἡδυχάρει. Φέρε σὺ τὰ καταχύσματα ταχέως,

κατάχει

Nemo enim jam nobis *domum* ingredientibus nunciabit
Penum non inesse culeo.
Mul. Ita quidem per Hecaten. & ego etiam te coronare gestio,
Ob bonum nuncium, panis clibanarii fasciculo,
Qui nuncium talem attulisti. *Car.* Nequid porro cuncteris:
Quia adsunt viri *jam* prope à foribus.
Mul. Age jam, ego domum ingressa missilia afferam
Tanquam recens emptis oculis.
Car. Ego autem illis obviam ire volo.

ACTUS

ΣΧΟΛΙΑ.

κατάχυσις τοῦ νυμφίου καὶ τῆς κόρης. ἐπεὶ οὖν καὶ ὁ Πλοῦτος ἐν πρώτοις εἰσέρχεται τοῦτό φησι. σύγκειται δὲ τὰ καταχύσματα ἀπὸ φοινίκων, κολλύβων, τρωγαλίων, ἰσχάδων, καὶ καρύων, ἅπερ ἥρπαζον οἱ σύνδουλοι. κυρίως δὲ ἐλέγοντο ὅταν δούλους ἠγόραζον, ἔφερον γὰρ αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἑστίαν. καὶ καθίζοντες, κατὰ τῆς κεφαλῆς κατέχεον κόλλυβα καὶ ἰσχάδας, καὶ φοίνικας, καὶ τρωγάλια ἄλλα καὶ τραγήματα. καὶ οἱ σύνδουλοι ταῦτα ἥρπαζον. ἐλέγοντο οὖν ταῦτα καταχύσματα. τοὺς οὖν ὀφθαλμοὺς τοῦ Πλούτου διὰ νεωστὶ βλέψαι ὑπὸ Χρεμύλου, ὡς ἐπὶ δούλου νεωνήτου εἰληφὼς, τὰ καταχύσματα εἶπεν, ὥσπερ νεωνήτοισι ὀφθαλμοῖς δέον εἰπεῖν δούλοις ὀφθαλμοῖς εἶπεν, διὰ τὸ ἀναβλέψαι τὸν Πλοῦτον.

770. Καὶ

ΔΡΑΜΑΤΟΣ τοῦ ΤΡΙΤΟΥ

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

ΠΛΟΥΤΟΣ, ΧΡΕΜΥΛΟΣ, ΓΥΝΗ.

ΚΑΙ προσκυνῶ γε πρῶτα μὲν τὸν Ἥλιον,
Ἔπειτα σεμνῆς Παλλάδος κλεινὸν πέδον,
Χώραν τε πᾶσαν Κέκροπος, ἥ μ' ἐδέξατο.
Αἰσχύνομαι δὲ τὰς ἐμαυτοῦ ξυμφοράς,
Οἵοις ἄρ' ἀνθρώποις ξυνὼν ἐλάνθανον·
Τοὺς ἀξίους δὲ τῆς ἐμῆς ὁμιλίας
Ἔφευγον, εἰδὼς οὐδὲν ὁ τλήμων ἐγώ.
Ὡς οὔτ' ἐκεῖν' ἄρ' οὔτε ταῦτ' ὀρθῶς ἔδρων.
Ἀλλ' αὐτὰ πάντα πάλιν ἀναστρέψας ἐγώ,
Δείξω τολοιπὸν πᾶσιν ἀνθρώποις, ὅτι
Ἄκων ἐμαυτὸν τοῖς πονηροῖς ἐνεδίδουν.

Χρ.

ΣΧΟΛΙΑ.

770. Καὶ προσκυνῶ γε. | Κορωνὶς ἑτέρα εἰσιόντων ὑποκριτῶν. οἱ δὲ στίχοι ἰαμβικοὶ τρίμετροι ἀκατάληκτοι λα'. ὧν τελευταῖος μένει ἱσταθ' ὡς ἀρπαζόμενος τὰς ἰσχάδας ἐφ' ἑκάστου συστήματος παράγραφος. ἐπὶ δὲ τῷ τέλει τῶν στίχων κορωνὶς καὶ ἑξῆς τὸ χοροῦ αὖθις, κἀνταῦθα γὰρ χορὸν ὤφειλε θεῖναι καὶ διατρίψαι μικρὸν ἄχρις ἂν ἐξελθών τις ἀπαγγέλλων, ὅπως εἰσιόντος τοῦ Πλούτου, πάντα τὰ τούτων πρὸς τὸ βέλτιον μεταβέβληται.

772. Χώραν τε πᾶσαν Κέκροπος. | Παίζει πρὸς Ἀθηναίους, φιλεγκωμίους ὄντας. Κέκροψ δὲ Αἰγύπτιος ὢν τὸ γένος, ᾤκησε τὰς Ἀθήνας. ὅθεν οἱ Ἀθηναῖοι Κεκροπίδαι. τινὲς δέ φασι τοῦτον καὶ διφυῆ γενέσθαι. οἱ μὲν ὅτι τὰ ἄνω ἀνδρὸς εἶχε, τὰ δὲ κάτω θηρίου. ἕτεροι δὲ ὅτι νόμους πολλοὺς ἐφεῦρε τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἀπὸ ἀγριότητος εἰς ἡμερότητα ἤγαγεν. ἄλλοι δὲ, ὅτι τῶν ἀνδρῶν ὡς ἔτυχε

μισγομένων

ACTUS TERTII SCENA TERTIA.

PLUTUS, CHREMYLUS, MULIER.

AT imprimis sane solem veneror
Et colendæ Palladis inclytum solum,
Totamque Cecropis regionem, quæ me excepit.
Pudet me autem mearum miseriarum, *quòd*
Cujusmodi sane cum hominibus versarer ignorabam:
Dignos autem meo consortio
Fugiebam, parum cogitans (miser adeo fui)
Ut neque hæc neque illa recte fecerim.
Sed ea omnia rursus in melius convertens,
In posterum ostendam ego omnibus mortalibus, me
Invitum improbis meipsum commisisse.

Chr.

ΣΧΟΛΙΑ.

μισγομένων ταῖς γυναιξὶν καὶ ἐκ τούτου μὴ γινωσκομένου ἢ τοῦ παιδὸς παρὰ τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ πατρὸς παρὰ τοῦ παιδὸς, αὐτὸς νόμους θέμενος ὥστε φανερῶς συγγίνεσθαι αὐταῖς, καὶ μιᾶς τυχεῖν, καὶ σχεδὸν εὑρὼν τὰς δύο φύσεις τοῦ τε πατρὸς, καὶ τῆς μητρὸς, τούτου χάριν διφυὴς ἐκλήθη.

773. Αἰσχύνομαι δὲ τὰς ἐμαυτοῦ ξυμφοράς | Τὰ συμβάντα μοι φησὶν αἰσχύνομαι. εἰς γνῶσιν δὲ ἐλθὼν καὶ αἴσθησιν ὧν ἔπραττον, αἰδεῖται ὡς μετὰ ἀδίκων ἦν.

777. Οὐδ' ἐκεῖν' ἄρ' οὐδὲ ταῦτα. | Οὔτε φεύγων τοὺς ἀγαθοὺς, οὔτε μεταδιώκων τοὺς φαύλους. οὔτε τοὺς κακοὺς πλουτίζων, οὔτε τοὺς ἀγαθοὺς ἀφαιρούμενος τὸν πλοῦτον.

778. Ἀναστρέψας. | Ἱκανὴ γὰρ ἀπόδειξις ἀκουσίου ἁμαρτήματος, ἡ διόρθωσις.

781. Βάλλ'

Χρ. Βάλλ' ἐς κόρακας. ὡς χαλεπόν εἰσιν οἱ φίλοι
Οἱ φαινόμενοι παραχρῆμ' ὅταν πράττῃ τις εὖ.
Νύττουσι γὰρ καὶ φλῶσι τἀντικνήμια,
Ἐνδεικνύμενοι ἕκαστος εὔνοιάν τινα.
Ἐμὲ γὰρ τίς οὐ προσεῖπε; ποῖος οὐκ ὄχλος
Περιεστεφάνωσεν ἐν ἀγορᾷ πρεσβυτικός;
Γυ. Ὦ φίλτατ' ἀνδρῶν, καὶ σὺ καὶ σὺ χαῖρετε.
Φέρε νῦν, νόμος γάρ ἐστι, τὰ καταχύσματα
Ταυτὶ καταχέω σου λαβοῦσα. Πλ. Μηδαμῶς.
Ἐμοῦ γὰρ εἰσιόντος εἰς τὴν οἰκίαν
Πρώτιστα, καὶ βλέψαντος, οὐδὲν ἐκφέρειν
Πρεπῶδές ἐστιν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰσφέρειν.
Γυ. Εἶτ' οὐχὶ δέξῃ ταῦτα τὰ καταχύσματα;
Πλ. Ἔνδον γε παρὰ τὴν ἑστίαν ὥσπερ νόμος.
Ἔπειτα καὶ τὸν φόρτον ἐκφύγοιμεν ἄν.
Οὐ γὰρ πρεπῶδές ἐστι τῷ διδασκάλῳ,
Ἰσχάδια καὶ τρωγάλια τοῖς θεωμένοις
Προβαλόντ', ἐπὶ τούτοισιν ἐπαναγκάζειν γελᾶν.

Γυ.

ΣΧΟΛΙΑ.

781. Βάλλ' ἐς κόρακας. | Ὁ Χρεμύλος ἀγανακτεῖ πολλῶν αὐτὸν ἀσπαζομένων καὶ περιεχόντων. οἵτινες πρὸ τοῦ οὐδὲ ἑώρων αὐτὸν πένητα ὄντα νυνὶ πλουτήσαντα κολακεύουσιν. ἔστι δὲ τὸ βάλλ' ἐς κόρακας παρ' ὑπόνοιαν παραποιηθὲν, ἐκ τοῦ βάλλ' ἐς μακαρίαν, περὶ οὗ ἀλλαχοῦ δεδήλωται. δηλοῖ δὲ τὸ ῥίψαι ἑαυτὸν εἰς φθοράν. τοιοῦτον γάρ τι τὸ ἐς κόρακας. τὸ δὲ παραχρῆμα νῦν ἀντὶ τοῦ κατ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. καὶ ὡς εἰπεῖν παραυτίκα, οὐ μὴν πρὸ τοῦ πράγματος. διὸ ἑρμηνεύων ἐπήγαγεν, ὅταν πράττῃ τις εὖ. ἤγουν ἐν αὐτῇ τῇ εὐπραγίᾳ, οὐ πρὸ αὐτῆς.

790. Ἐμοῦ γάρ. | Πιθανῶς, ἵνα μὴ ἐν φανερῷ καταχέῃ τὰ τραγήματα, διὸ καὶ ἐπιφέρει. ἔπειτα καὶ τὸν φόρτον ἐκφύγοιμεν.

Chr. Apage in malam rem: quam molesta res amici sunt,
Qui statim apparent cum quis secundis rebus utitur.
Lancinant enim & contundunt crura,
Dum quisque declarat quandam mihi benevolentiam.
Quis enim me non compellavit? quæ turba
Senilis in foro me non circumcinxit?

Mul. O virorum charissime! tu, & tu quoque salvete,
Age jam, mos enim est, bellaria
Hæc accipiens in te effundam. *Plu.* Nequaquam.
Cùm enim ego domum ingredior
Primum, ac visu utor, nihil efferre
Decet, sed potius inferre.

Mul. Nonne ergo accipies hæc bellaria?

Plu. Imo intus ad focum, uti mos est.
Præterea etiam molestam irrisionem vitaverimus.
Non enim decet magistrum comicum
Nuces ac bellaria spectatoribus
Projicientem, propter hæc elicere risum.

Mul.

ΣΧΟΛΙΑ.

794. Παρὰ τὴν ἑστίαν. | Πρὸς τὸ ἔθος, ὅτι παρὰ τὴν ἑστίαν ἐποίουν τὰ καταχύσματα.

795. Ἔπειτα καὶ τὸν φόρτον ἐκφύγοιμεθ' ἄν. | Τουτέστι τὸν φορτικὸν γελωτα, ἵνα μὴ γελασθῶμεν.

796. Οὐ γὰρ πρεπῶδες. | Ἔμφασις τοῦ ἀριστοφανείου προσώπου. ὁ δὲ λογος πρὸς τοὺς ἀντιτέχνους πρὸς διασυρμόν, οἳ διὰ τὸν αὐτῶν ὄβολον, ἐπειρῶντο τὸν δῆμον πρὸς ἑαυτοὺς ἐπάγειν. καὶ ἐν τοῖς Σφηξὶ δὲ ἐσεμνύνετο ὅτι οὐκ εἰσὶ παρ' αὐτῷ κάρυα ἐκ φορμίδος. Φαίνεται μέντοι τὸ τοιοῦτον οὐ διὰ τῶν χορηγῶν γίνεσθαι, ἀλλὰ δι' αὐτῶν διδασκάλων, ὡς καὶ Ἐρατοσθένης ἐπισημαίνεται.

799. Ὡς

Γυ. Εὖ πάνυ λέγεις, ὡς ὅ γε Ξένικος οὑτοσὶ
Ἀνίσταθ' ὡς ἁρπασόμενος τὰς ἰσχάδας.

ΔΡΑ-

ΣΧΟΛΙΑ.

799. Ὡς δὴ Ξένικος. | Οὗτος πένης ὢν καὶ κωμῳδεῖται ὡς

τὰ

ΔΡΑΜΑΤΟΣ τοῦ ΤΕΤΑΡΤΟΥ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

ΚΑΡΙΩΝ.

Ὡς ἡδὺ πράττειν, ὦνδρες, ἐστ' εὐδαιμόνως,
Καὶ ταῦτα μηδὲν ἐξενεγκόντ' οἴκοθεν;
Ἡμῖν γὰρ ἀγαθῶν σωρὸς εἰς τὴν οἰκίαν
Ἐπεισπέπαικεν οὐδὲν ἠδικηκόσιν.
Οὕτω τὸ πλουτεῖν ἐστιν ἡδὺ πρᾶγμά τι.
Ἡ μὲν σιπύη μεστή 'στι λευκῶν ἀλφίτων,

Οἱ

ΣΧΟΛΙΑ.

801. Ὡς ἡδὺ πράττειν ὦνδρες. | Εἴσθεσις συστηματικῆς περιόδου ἐκ στίχων ὁμοίων κβ. ὧν τελευταῖος, Ἔνδον μὲν ἦν. ἔδακνε γὰρ τὰ βλέφαρά μου. ἐπὶ τῷ τέλει παράγραφος. ἐχρῆν κἀνταῦθα μετὰ τὴν περίοδον τοῦ παρόντος συστήματος κομμάτιόν τι θεῖναι χοροῦ, ἄχρις ἂν θύσας ὁ Χρεμύλος ἐξέλθοι. ὁ δὲ ἱκανὸν εἶναι τὸν καιρὸν λογισάμενος ὥς τε θῦσαι αὐτὸν, ἐν ὅσῳ τοὺς λόγους τούτους ὁ Καρίων διέξεισιν, ἐξάγει εὐθὺς αὐτὸν συντυχεῖν (ὡς μέν τινες) τῷ δικαίῳ. ἄτοπον γὰρ εἶναί φασι καὶ ἀπρεπὲς ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ δίκαιον ὁμιλεῖν μετὰ δούλου. ὡς δ' ἐν τοῖς παλαιοῖς τῶν ἀντιγράφων εὕρηται τῇ γραφῇ. ὡς ἡδύ. ἡδὺ τὸ εὐτυχεῖν. καὶ μάλιστα δίχα ἀναλωμάτων γινόμενον.

802. Καὶ

Mul. Recte prorsus dicis. ecce autem ut Peregrinus hic
Involavit in me tanquam rapturus nuces!

ACTUS

ΣΧΟΛΙΑ.

τὰ ὄψα ἁρπάζων. καὶ λίχνος. τινὲς δὲ καὶ στρατηγόν φασιν αὐτόν.

ACTUS QUARTI SCENA PRIMA.

CARION.

QUAM jucundum est, ô viri *populares*, prosperâ fortunâ uti,
Præsertim ei, qui nihil de proprio contulit?
Nobis enim bonorum cumulus in ædes
Irrupit, nihil injusti perpetrantibus.
Ita jucunda res est ditescere.
Arca quidem plena est albæ farinæ,

Amphoræ

ΣΧΟΛΙΑ.

802. Καὶ ταῦτα μηδὲν ἐξενηνοχότα οἴκοθεν. | Οὕτω γὰρ ἡδύ τι ἐστι πρᾶγμα τὸ πλουτεῖν.

804. Ἠδικηκόσιν. | Παίζων τοῦτό φησιν, ὡς τῶν πολλῶν, μάλιστα τῶν Ἀθηναίων, ἐξ ἀδικίας πλουτούντων. τὸ δὲ ἐπεισπέπαικεν, εἰσεπήδησεν, εἰσῆλθε. κυρίως δὲ ἐπὶ στρατείας πολεμίων, διὸ παίζων ἐπήνεγκεν, οὐδὲν ἠδικηκόσιν.

805. Οὕτω τὸ πλουτεῖν ἐστιν ἡδύ. | Ἀδιανόητος ὁ ἴαμβος. οὐ πρὸς τὰ ἄνω.

806. Ἡ μὲν σιπύη. | Ἐκ τοῦ τῶν ἀναγκαίων εὐπορίας ἤρξατο. σιπύη δὲ ἡ ἀρτοθήκη. ταῦτα δὲ ἐξ Ἰνάχου Σοφοκλέους, ὅτε τοῦ Διὸς εἰσελθόντος, πάντα μεστὰ ἀγαθῶν ἐγένετο. προεῖχε δὲ τὰ λευκὰ τῶν ἀλφίτων.

807. Μέλανος

Οἱ δ' ἀμφορῆς. μέλανος ἀνθοσμίου.
Ἅπαντα δ' ἡμῖν ἀργυρίου καὶ χρυσίου
Τὰ σκευάρια πλήρη 'στὶν, ὥστε θαυμάσαι.
Τὸ φρέαρ δ' ἐλαίου μεστόν. αἱ δὲ λήκυθοι,
Μύρου γέμουσι. τὸ δ' ὑπερῷον, ἰσχάδων.
Ὀξὶς δὲ πᾶσα καὶ λοπάδιον καὶ χύτρα,
Χαλκῆ γέγονε. τοὺς δὲ πινακίσκους τοὺς σαπροὺς
Τοὺς ἰχθυηροὺς, ἀργυροῦς πάρεσθ' ὁρᾶν.
Ὁ δ' ἰπνὸς ἡμῖν 'ξαπίνης ἐλεφάντινος.
Στατῆρσι δ' οἱ θεράποντες ἀρτιάζομεν
Χρυσοῖς. ἀποψώμεσθα δ' οὐ λίθοις ἔτι,
Ἀλλὰ σκοροδίοις ὑπὸ τρυφῆς ἑκάστοτε.
Καὶ νῦν ὁ δεσπότης μὲν ἔνδον βουθυτεῖ,
Ὗν καὶ τράγον καὶ κριὸν ἐστεφανωμένος.

Ἐμὲ

ΣΧΟΛΙΑ.

807. Μέλανος ἀνθοσμίου. | Μέλανος ἐρυθροῦ. Ὅμηρος, Μέλανος οἴνοιο. ἀνθοσμίου δὲ ἡδέος, εὐόσμου ὥσπερ τὰ ἄνθη. ἢ ὡς ἀπὸ τόπου ἀνθοσμίας. ἢ ὡς ἀπὸ εἴδους ἀμπέλου. ἢ τοῦ ἡδέος καὶ παλαιόσμου, καὶ ἀνθηροῦ. τὸν δὲ χυδαῖον οἶνον καρηβαρίτην εἶπεν.

810. Τὸ φρέαρ δ' ἐλαίου μεστόν. | Παραπαίζει πρὸς τὴν ἐναντίαν τῆς τύχης μεταβολήν. λήκυθοι δὲ τὰ ἐλαιοδόχα ἀγγεῖα.

812. Ὀξὶς δὲ πᾶσα. | Ὀξὶς ἀγγεῖον ὄξους δεκτικόν. λοπὰς δὲ εἶδος ἀγγείου πᾶν, εἰς ὀξὺ λῆγον. ἰχθυηροὺς δὲ πινακίσκους τοὺς ἐπιτηδείους ἰχθὺν χωρῆσαι.

815. Ὁ δ' ἰπνός. | Τὸ μαγειρεῖον. ἢ ἡ καπνοδόχη. ἢ ὁ φανὸς ὡς τὸ ἔν τε τοῖς ἰπνοῖσι πῦρ.

816. Στατῆρσι δ' οἱ θεράποντες ἀρτιάζομεν. | Εἶδος νομίσματος ὁ στατήρ, οἱ οἰκέται οὖν φησι νομίσμασιν ἀρτιάζομεν ἤγουν παίζομεν ἄρτια ἢ περιττά. παιδιὰ δέ τις ἦν καθ' ἣν ἐγίνετο πεῦσίς τε τοῦ καταχόντος, καὶ ἀπόκρισις τοῦ προσπαίζοντος. ἀρτιάζειν δὲ λέγουσι τὸ ἁρπαγῇ παίζειν ἀπὸ τοῦ ἑταίρου, ἴσως δὲ τὸ σφαιρίζειν. ἢ ὅπερ ἐν τῇ συνηθείᾳ ζυγὰ ἢ ἄζυγα λέγομεν.

818. Σκοροδίοις ὑπὸ τρυφῆς. | Γελοίως ἀντὶ τοῦ σαβάνοις. ἐπειδὴ δὲ ἤσθιον ἑκάστοτε σκόροδα, τοῦτο λέγει, ὅτι ὡς πλουτήσαντες κατεφρόνησαν

Amphoræ autem vini nigri fragrantis.
Omnia autem nobis argento atque auro
Vascula repleta sunt, adeo ut mirari liceat.
Puteus etiam olei plenus, lecythi vero
Unguenti plenæ sunt; cœnaculum autem caricarum.
Acetabulum quoque unumquodque ac patella atque fidelia
Ænea fit. scutellas vero putres
Piscarias argenteas jam videre liceat.
Coquina autem nobis è vestigio fit eburnea.
Stateribus etiam nos famuli par impar ludimus
Aureis. abstergimur autem non lapillis jam (ut olim)
Sed allii caulibus, ut plurimum præ luxu.
Et nunc quidem herus intus sacrificat
Suem, atque hircum, & arietem corona redimitus.

ΣΧΟΛΙΑ.

φρόνησαν τῆς παλαιᾶς διαίτης. μή ποτε δὲ τοῦ σκορόδου λέγει τὸν καυλόν. ἔστι δὲ ἀσφοδέλῳ ὅμοιος κἀκεῖνος ἐπιτήδειος εἰς τοῦτο. εἰ δ' ἄρα δηκτικόν τι ἔχει, τάχα ἂν εἴη παρὰ τὴν ὑπόνοιαν εἰρημένον. εἴρηται δὲ σκόροδον, ἴσως, σκαιόν τι ῥόδον ὄν, παρὰ τὸ σκαιῶς ὄζειν. τινὲς δὲ σκοροδίοις, τοῖς τῶν σκορόδων καυλοῖς. λιμῷ δὲ πιεζόντες οἱ Ἀθηναῖοι τούτοις ἐχρήσαντο. ἄλλως. οὐχ ἁπλῶς τοῦτο. ἀλλ' ἵνα δείξῃ ὅτι τοσαύτῃ μεταβολῇ κεχρήμεθα, ὥστε ἃ πρότερον ἠσθίομεν ἀγαπητῶς, τούτοις νῦν ἀφοδεύοντες ἀποματτόμεθα.

819. Βουθυτεῖ. | Καταχρηστικῶς εἴρηται ἡ βουθυσία, δηλοῦσα τόν τε ὄγκον τοῦ μεγέθους καὶ τὸ ἐντελὲς τῆς θυσίας, ἣν ἑκατόμβην καλοῦσιν. ἐντελὴς δὲ θυσία, ἡ ἐξ ὑός, ταύρου, τράγου, καὶ κριοῦ, ἣν καλοῦσι τριττύν. τριττὺς δὲ παρ' Ἀθηναίοις ἡ ἐξ ὑὸς καὶ κριοῦ καὶ τράγου θυσία.

Ἐμὲ δ᾽ ἐξέπεμψεν ὁ καπνός. οὐχ οἷός τε γὰρ
Ἔνδον μένειν ἦν. ἔδακνε γὰρ τὰ βλέφαρά μου.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΔΙΚΑΙΟΣ, ΚΑΡΙΩΝ.

ἝΠΟΥ μετ᾽ ἐμοῦ, παιδάριον, ἵνα πρὸς τὸν θεὸν
Ἴωμεν. Κα. Ἔα τίς ἔσθ᾽ ὁ προσιὼν οὑτοσί;
Δι. Ἀνὴρ πρότερον μὲν ἄθλιος, νῦν δ᾽ εὐτυχής.
Κα. Δῆλον ὅτι τῶν χρηστῶν τις ὡς ἔοικας εἶ.
Δι. Μάλιστ᾽. Κα. Ἔπειτα τοῦ δέῃ; Δι. Πρὸς τὸν θεὸν
Ἥκω. μεγάλων γάρ μου 'στὶν ἀγαθῶν αἴτιος.
Ἐγὼ γὰρ ἱκανὴν οὐσίαν παρὰ τοῦ πατρὸς
Λαβὼν, ἐπήρκουν τοῖς δεομένοις τῶν φίλων,
Εἶναι νομίζων χρήσιμον πρὸς τὸν βίον.
Κα. Ἦπου σε ταχέως ἀπέλιπε τὰ χρήματα.
Δι. Κομιδῇ μὲν οὖν. Κα. Οὐκοῦν μετὰ ταῦτ᾽ ἦσθ᾽ ἄθλιος;

Δι.

ΣΧΟΛΙΑ.

822. Ἔδακνε γὰρ τὰ βλέφαρά μου. | Μεταβολὴ παντός, εἰ ὁ μὲν δεσπότης ὑποφέρει τὸν καπνόν, ὁ δοῦλος δ᾽ οὔ.

823. Ἕπου μετ᾽ ἐμοῦ, παιδάριον. | Κορωνὶς ἑτέρα εἰσιόντων ὑποκριτῶν. οἱ δὲ στίχοι ἰαμβικοὶ τρίμετροι ἀκατάληκτοι, ιζ. ὧν τελευταῖος, Χαρίεντα γ᾽ ἥκεις δῶρα τῷ θεῷ φέρων. ἐπὶ τῷ τέλει κορωνίς

Ἕπου

Me vero exire coëgit fumus. nequivi enim
Intus manere, nam palpebras meas pungebat.

ACTUS QUARTI SCENA SECUNDA

JUSTUS, CARION.

SEquere me, puerule, ut ad Deum
Eamus. *Car*. Hem! quis est hic qui huc accedit?
Just. Homo pridem sane miser, nunc autem fortunatus.
Car. Apparet te esse è numero bonorum, ut mihi videris.
Just. Maximè. *Car*. Quid igitur tibi vis? *Just*. Ad Deum
Venio: Magnorum enim mihi bonorum auctor est.
Namque ego satis amplas facultates à patre
Cùm accepissem, amicorum iis qui egestate premebantur suppeditabam;
Utile hoc esse ratus ad vitam.
Car. Certè te statim defecerunt opes.
Just. Prorsus sanè. *Car*. Nonne postea miser fuisti?
Just.

ΣΧΟΛΙΑ.

Ἕπου μετ' ἐμοῦ. | Πλάτων Μενεξένῳ· Ἀλλ' εἰ μὴ πιστεύεις ἀκολούθει μετ' ἐμοῦ.

825. Ἀνὴρ πρότερον μὲν ἄθλιος. | Δίκαιος ἀνὴρ πρότερον πενόμενος ᾧ διαλέγεται ἢ ὁ Χρεμύλος ἢ ὁ οἰκέτης.

 838. Κωμῳδῆ

Δι. Κομιδῆ μὲν οὖν. κἀγὼ μὲν ᾤμην οὓς τέως
Εὐηργέτησα δεομένους, ἕξειν φίλους
Ὄντως βεβαίους, εἰ δεηθείην ποτέ.
Οἱ δ' ἐξετρέποντο, κοὐκ ἐδόκουν ὁρᾶν μ' ἔτι.
Κα. Καὶ κατεγέλων γ' εὖ οἶδ' ὅτι. Δι. Κομιδῆ μὲν οὖν.
Αὐχμὸς γὰρ ὢν τῶν σκευαρείων μ' ἀπώλεσεν.
Κα. Ἀλλ' οὐχὶ νῦν. Δι. Ἀνθ' ὧν ἐγὼ πρὸς τὸν θεὸν
Προσευξόμενος ἥκω δικαίως ἐνθάδε.
Κα. Τὸ τριβώνιον δὲ, τί δύναται πρὸς τῶν θεῶν,
Ὃ φέρει μετὰ σοῦ τὸ παιδάριον τουτί; φράσον.
Δι. Καὶ τοῦτ' ἀναθήσων ἔρχομαι πρὸς τὸν θεόν.
Κα. Μῶν οὖν ἐμυήθης δῆτ' ἐν αὐτῷ τὰ μεγάλα;

Δι.

ΣΧΟΛΙΑ.

838. Κομιδῆ μὲν οὖν. | Ἀντὶ τοῦ πάντα πάσιν μὲν οὖν.

839. Αὐχμὸς γάρ. | Τὸ ἑξῆς ἀπώλεσέ με ὁ ὢν αὐχμὸς τῶν σκευαρίων· ἢ τὸ ὢν ἀντὶ τοῦ δή. Ἀττικῶς δὲ εἶπεν ἀντὶ τοῦ ξηρὸς γινόμενος ὑπὸ πενίας ἀπώλεσε τὰ σκευάρια. ἄλλως. μετωνυμικῶς ἀπολέσαι με τὰ σκευάρια ἐποίησεν. ἄλλως. ἀντὶ τοῦ ἀπώλεσα. μεταφέρεται δὲ ἀπὸ τοῦ σίτου. ὅταν γὰρ αὐχμὸς ἐπιγένηται ἤδη τῶν σταχύων ἀδρυνομένων, ἀφανίζεται ὁ σῖτος καὶ κατακαίεται. εἴρηται δὲ παρ' ὑπόνοιαν οἷον πυρῶν καὶ κριθῶν.

842. Τὸ τριβώνιον δέ. | Τὸ παλαιὸν ἱμάτιον. τοῦτο γὰρ ὁ οἰκέτης ἐβάσταζεν.

845. Μῶν οὖν ἐμυήθης. | Παίζει παρὰ τὸν Ἐλευσίνιον νόμον. ἔθος γὰρ ἦν ἐν οἷς τις ἱματίοις μυηθείη, εἰς θεοῦ τινος ταῦτα ἀνατιθέναι, ὥσπερ δηλοῖ καὶ Μελάνθιος ἐν τῷ περὶ μυστηρίων· Πάτριόν ἐστι ταῖς θεαῖς ἀνιεροῦν καὶ τὰς στολὰς ταῖς μύσταις ἐν αἷς τύχοιεν μυηθέντες μυστήρια δὲ δύο τελεῖται τοῦ ἐνιαυτοῦ Δήμητρι καὶ Κόρῃ, τὰ μικρὰ,

Just. Prorſus quidem. atqui ego ſane putaveram, quibus hactenus
Benefeceram indigentibus, eos me amicos habiturum
Planè firmos, ſiquando mihi opus eſſet.
Illi autem alio deflectebant, & me non amplius videre ſe ſimulabant.
Car. Atque irridebant etiam ſat ſcio. *Just.* Prorſus quidem.
Exinanitio enim vaſorum me perdidit.
Car. At non jam amplius. *Just.* Idcirco ego ad Deum
Accedo huc, ut æquum eſt, vota ſoluturus.
Car. Lacerna vero quid ſibi vult, per deos,
Quam poſt te bajulat hic puerulus, cedo?
Just. Et hanc etiam venio ut Deo ſuſpendam.
Car. Num ergo, obſecro, in hac ipſa initiatus es magnis ſacris?

Just.

ΣΧΟΛΙΑ.

μικρὰ, καὶ τὰ μεγάλα. καὶ ἔστι τὰ μικρὰ ὥσπερ προκάθαρσις καὶ προάγνευσις τῶν μεγάλων. ἄλλως. σκώπτων εἰς τὰ ἱμάτια τοῦτο φησιν, ὅτι ῥυπαρά ἐστι. ἔνιοι γὰρ τὰς τοιαύτας στολὰς εἰς τέκνων σπάργανα φυλάττουσι. καθαραὶ δὲ πάνυ ὑπάρχουσι καὶ νέαι. ἄλλως. μεγάλα καὶ μικρὰ μυστήρια ἐτελοῦντο ἐν Ἐλευσῖνι τῆς Ἀττικῆς. μὴ ὄντων δὲ πρότερον μικρῶν, ἐλθόντος Ἡρακλέους καὶ θέλοντος μυηθῆναι, ἐπειδὴ νόμος ἦν Ἀθηναίοις μηδένα ξένον μυεῖν, αἰδεσθέντες τὴν αὐτοῦ ἀρετὴν καὶ ὅτι φίλος τε ἦν τῆς πόλεως καὶ υἱὸς τοῦ Διὸς, ἐποίησαν μικρὰ μυστήρια, ἐν οἷς αὐτὸν ἐμύησαν· ἦσαν δὲ τὰ μὲν μεγάλα τῆς Δήμητρος, τὰ δὲ μικρὰ, Περσεφόνης τῆς αὐτῆς θυγατρός. ὁ δὲ μυούμενος, τὸ ἱμάτιον ὃ ἐφόρει ἐν τῇ μυήσει, οὐδέποτε ἀπεδύετο, μέχρις ἂν τελέως ἀφανισθῇ διαῤῥυέν. ὅπερ δὲ πρὸς Ἡρακλέα, τοῦτο καὶ πρὸς Διοσκούρους ἐποίησαν.

Δι. Οὐκ. ἀλλ' ἐνεῤῥίγωσ' ἔτη τρεισκαίδεκα.
Κα. Τὰ δ' ἐμβάδια; Δι. Καὶ ταῦτα συνεχειμάζετο.
Κα. Καὶ ταῦτ' ἀναθήσων ἔφερες οὖν; Δι. Νὴ τὸν Δία.
Κα. Χαρίεντά γ' ἥκεις δῶρα τῷ θεῷ φέρων.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ, ΚΑΡΙΩΝ, ΔΙΚΑΙΟΣ.

Οἴ μοι κακοδαίμων, ὡς ἀπόλωλα δείλαιος
Καὶ τρισκακοδαίμων, καὶ τετράκις, καὶ πεντάκις,
Καὶ δωδεκάκις, καὶ μυριάκις. ἰοὺ. ἰού.
Οὕτω πολυφόρῳ συγκέκραμαι δαίμονι;
Κα. Ἄπολλον ἀποτρόπαιε, καὶ θεοὶ φίλοι.
Τί ποτ' ἐστὶν ὅ,τι πέπονθεν ἄνθρωπος κακόν;
Συ. Οὐ γὰρ σχέτλια πέπονθα νυνὶ πράγματα,
Ἀπολωλεκὼς ἅπαντα τἀκ τῆς οἰκίας

Διὰ

ΣΧΟΛΙΑ.

850. Οἴ μοι κακοδαίμων. | Κορωνὶς ἑτέρα ὁμοία. οἱ δὲ στίχοι ἰαμβικοὶ τρίμετροι ρθ'. ὧν τελευταῖος· Νῷ δ' εἰσίωμεν ἅμα προσεύξῃ τὸν θεόν. ἐπὶ τῷ τέλει κορωνὶς καὶ ἑξῆς χοροῦ αὖθις. ἐχρῆν γὰρ κἀνταῦθα θεῖναι χορὸν, εἰσιόντων τῶν ὑποκριτῶν ἐντὸς, ἄχρις ἂν τις ἐπέλθῃ ὑποκριτὴς ἕτερος.

853. Οὕτω

Just. Minime. sed tamen in ea frigui annos tredecim.

Car. Calcei vero quid? *Just*. Et hi quoque mecum hyemaverunt

Car. Et hos igitur, ut suspendas, attulisti? *Just*. Etiam profecto.

Car. Festiva quidem venis donaria Deo afferens.

ACTUS QUARTI SCENA TERTIA.

SYCOPHANTA, CARIO, JUSTUS.

HEI mihi infelici (ut perii miser!)
Et ter infelici, & quater & quinquies,
Et duodecies; & millies: heu, heu!
Ita multiplici obrutus sum infortunio.
Car. Apollo Averrunce; atque Dii boni!
Quid demum mali est, quod hic homo passus est?
Syc. Annon ego misera passus sum hodie,
Qui omnia amisi quae mihi domi erant,

Propter

ΣΧΟΛΙΑ.

853. Οὕτω πολυφόρῳ. | Πολλά μοι κακὰ ὑφ' ἕνα καιρὸν ἀγαγόντι ἢ ποικίλα. εἴρηται δὲ ἀπὸ τοῦ πολὺ ὕδωρ ἐπιδεχομένου οἴνου, ἤγουν ἀκράτῳ καὶ ἰσχυρῷ πρὸς τὸ κακόν. εἴρηται δὲ, ὅτι πολύφορον μὲν ἔλεγον τὸν πολλὴν κρᾶσιν δεχόμενον. ὀλιγόφορον δὲ, τὸν ὀλίγην. ἢ μεταφορικῶς, ἀπὸ τῶν πολυκάρπων χωρίων. ἢ πολυανθῶν δένδρων. ἄλλως. συγκέκραμαι μεταφορικῶς, ὡς ἀπὸ οἴνου καὶ ὕδατος τῆς συγκράσεως γινομένης.

Διὰ τὸν θεὸν τοῦτον, τὸν ἐσόμενον τυφλὸν
Πάλιν αὖθις, ἤνπερ μὴ λίπωσιν αἱ δίκαι;
Δι. Ἐγὼ σχεδὸν τὸ πρᾶγμα γινώσκειν δοκῶ.
Προσέρχεται γάρ τις κακῶς πράττων ἀνήρ,
Ἔοικε δ' εἶναι τοῦ πονηροῦ κόμματος.
Κα. Νὴ Δία καλῶς τοίνυν ποιῶν, ἀπόλλυται·
Συ. Ποῦ ποῦ 'σθ' ὁ μόνος ἅπαντας ἡμᾶς πλουσίους
Ὑποσχόμενος οὗτος ποιήσειν εὐθέως,
Εἰ πάλιν ἀναβλέψειεν ἐξ ἀρχῆς; ὁ δὲ
Πολὺ μᾶλλον ἐνίους ἐστὶν ἐξολωλεκώς.
Κα. Καὶ τίνα δέδρακε δῆτα ταῦτ'; Συ. Ἐμὲ τουτονί.
Κα. Ἦ τῶν πονηρῶν ἦσθα καὶ τοιχωρύχων.
Συ. Μὰ Δί', οὐ μὲν οὖν ἔσθ' ὑγιὲς ὑμῶν οὐδενός,
Κοὐκ ἔσθ' ὅπως οὐκ ἔχετέ μου τὰ χρήματα.
Κα. Ὡς σοβαρός, ὦ Δάματερ, εἰσελήλυθεν
Ὁ συκοφάντης. δῆλον ὅτι βουλιμιᾷ.

Συ.

ΣΧΟΛΙΑ.

859. Ἥνπερ μὴ λίπωσιν αἱ δίκαι. | Ἀντὶ τοῦ ἐὰν τὸ δίκαιον παραμείνῃ. σκώπτει δὲ πάλιν, ὡς βίαιον οὖσαν τὴν ἐν δικαστηρίοις κρίσιν.

862. Εἶναι τοῦ πονηροῦ κόμματος. | Κόμμα, εἶδος φαύλου νομίσματος. ἀντὶ δὲ τοῦ εἰπεῖν φαύλου συστήματος, πονηροῦ κόμματος εἶπεν. ἐπειδὴ καὶ περὶ πλούτου ὁ λόγος, εἴρηται ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν κιβδήλων νομισμάτων διὰ τὸ ὀλίγον μὲν ἔχειν χρυσόν, πλείονα δὲ χαλκόν. ἐπισημήνατο δὲ τὴν λέξιν συνήθως τὸ χ. ἐπειδὴ μὴ ἐπὶ νομισμάτων τὸ κόμμα εἴρηκεν. Ἀττικὸν δὲ τὸ ἐξολωλεκώς.

872. Ὡς

Propter hunc Deum; qui cæcus futurus est
Rursus denuò, nisi deficiant omnia jura?

Just. Ego propemodum rem tenere mihi videor.
Accedit enim huc quidam fortunâ iniquâ pressus;
Videtur autem esse homo malæ notæ.

Car. Profectò igitur meritò cum illo agitur, si pereat.

Syc. Ubi, ubi ille est qui solum se nos omnes divites
Pollicitus est redditurum derepentè,
Si rursus visum recuperaret denuo? Ille autem
Multo magis nonnullos nostrûm deperdidit.

Car. At quemnam isto tractavit modo? *Syc.* Ipsum me.

Car. Nempe tu scelestus eras & parietum perfossor.

Syc. Non per Jovem: neque sani tamen quicquam ad quenquam vestri pertinet.
Neque est ut pecuniam meam non habeatis.

Car. Ut feroci vultu (proh magna Ceres!) ingressus est
Hic sycophanta? Manifestum est, ipsum fame premi.

Syc.

ΣΧΟΛΙΑ.

872. Ὡς σοβαρὸς, ὦ Δάματερ. | Σεσοβημένος. καταμωκώμενοι δὲ τῶν Δωριέων τὸ ὦ Δάματερ λέγουσιν. ὁ δὲ νοῦς, πῶς ὑπερημένος καὶ μέγα φρονῶν καθ' ἡμῶν εἰσῆλθεν.

873. Ὁ συκοφάντης. | Οὐ δικαίως τοὔνομα ἐν τοῖσι μοχθηροῖσιν ἐστὶ κείμενον, ἔδει γὰρ ὅς τις χρηστὸς ἦν ἡδύς τ' ἀνὴρ τὰ σῦκα προστεθέντα δηλοῦν τὸν τρόπον· νυνὶ δὲ πρὸς μοχθηρὸν ἦθος προστεθὲν, ἀπορεῖν πεποίηκε διατὶ τοῦθ' οὕτως ἔχει ὁ συκοφάντης. οὕτω καλοῦνται οἱ ἐπηρεάζοντες, ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας. τὸ παλαιὸν ἀπειρημένον ἦν σῦκα ἐξάγειν ἐκ τῆς Ἀττικῆς, τοῦ φυτοῦ κατ' ἀρχὰς θαυμαζομένου. τοὺς σμικρῶς οὖν διερευνῶντας τὸ τοιοῦτον, οὕτως ὀνομασθῆναι

λέγουσιν

Συ. Σὺ μὲν εἰς ἀγορὰν ἰὼν ταχέως, οὐκ ἂν φθάνοις.
Ἐπὶ τοῦ τροχοῦ γὰρ δεῖ σ' ἐκεῖ στρεβλούμενον
Εἰπεῖν ἃ πεπανούργηκας. Κα. Οἰμώξ' ἄρα σύ.
Δι. Νὴ τὸν Δία τὸν σωτῆρα πολλοῦ γ' ἄξιος
Ἅπασι τοῖς Ἕλλησιν ὁ θεὸς ἐσθ', ὅτι
Τοὺς συκοφάντας ἐξολεῖ κακοὺς κακῶς.
Συ. Οἴμοι τάλας, μῶν καὶ σὺ μετέχων καταγελᾷς;
Ἐπεὶ πόθεν θοἰμάτιον εἴληφας τοδί;
Ἐχθὲς δ' ἔχοντ' εἶδόν σ' ἐγὼ τριβώνιον.
Δι. Οὐδὲν προτιμῶ σου. φορῶ γὰρ πριάμενος
Τὸν δακτύλιον τονδὶ παρ' Εὐδάμου, δραχμῆς.
Κα. Ἀλλ' οὐκ ἔνεστι συκοφάντου δήγματος.
Συ. Ἆρ' οὐχ ὕβρις πολλὴ ταῦτ' ἐστί; σκώπτετον,

Ὅτι

λέγονται ἀπὸ τῆς ὀπώρας. παραχθεῖσιν οὖν καὶ τοῖς ἀπωσθεῖσι μάλιστα ἐγκαλοῦσι τὸν ὀνομάσαντα ἅμα καὶ τοῦ φαίνειν τὸ ἐγκαλεῖν. ἢ εἰς δίκην εἰσάγειν δηλοῦντος. ὅτι δὲ ἀπὸ τούτων γέγονεν, ἐκ τοῦ δὲ δῆλον. συκασὰς γὰρ τοὺς φιλεγκλήμονας καὶ συκοβίους, καὶ συκαρέας, καὶ συκολόγους, καὶ φιλοσύκους, καὶ συκώδεις, καὶ συκόπαιδας ἴσως ἀπὸ τοῦ πάντας ἐγκλήματα ἐφέλκεσθαι.

Βουλιμιᾷ. | Πάνυ λιμώττει, καὶ πεινᾷ λίαν. ἀπὸ τοῦ βου ἐπιρρήματος ὅπερ ἐπιτάσεως ἐστι δηλωτικόν, ἀντὶ τοῦ λίαν. ὥσπερ καὶ ἐν τῷ βούπεινα. μεγάλη πεῖνα, καὶ βουγάϊος, καὶ βούγλωσσος. τινὲς δὲ εἶδος νόσου φασίν, ἐν ᾗ πολλὰ ἐσθίοντες, οὐ πληροῦνται. τῶν γὰρ συκοφαντῶν τοιοῦτος ὁ τρόπος. Γαληνὸς δὲ ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς, κατάπτωσις δυνάμεως ὑπὸ τῆς ἔξωθεν ψύξεως ὁ βούλιμος, ἀρξάμενος μὲν ἀπὸ πείνης, οὐκέτι δὲ ἔχων αὐτὴν σωζοῦσαν.

874. Σὺ μὲν εἰς ἀγοράν. | Τοῦτο πρὸς τὸν θεράποντα. τὸ δὲ οὐκ ἂν φθάνοις, ἀντὶ τοῦ οὐκ ἂν πέρας σχοίης τῶν κακῶν.

875. Ἐπὶ

Syc. Tu quidem, quo minùs ad forum statim eas, non effugies.
Ad rotam enim ibi te constrictum oportet
Fateri, quæ per fraudem surripuisti. *Car.* Tute interim plora.

Just. Per Jovem profectò servatorem, plurimi æstimandus
Inter Græcos omnes est Deus hicce,
Siquidem sycophantas malos malè deperdet.

Syc. Heu me miserum! num & tu quoque, qui particeps es, derides?
Nam unde pallium hocce habuisti?
Heri enim te vidi tritam gestantem lacernam.

Just. Te nihili pendo; gesto enim emptum
Ab Eudamo huncce annulum drachmâ.

Car. At non valet contra sycophantæ morsum.

Syc. Annon contumelia maxima hæc sunt? me ludos facitis.

Quid

875. Ἐπὶ τοῦ τροχοῦ. | Τροχός τις ἦν ἐν ᾧ δεσμούμενοι οἱ οἰκέται, ἐκολάζοντο. τοῦτο δὲ λέγει ὁ ἄδικος πρὸς τὸν θεράποντα.

883. Οὐδὲν προτιμῶ σου. | Οὐ φροντίζω σου. εἴρηται δὲ τὸ προτιμᾷν ἐπὶ τοῦ λόγον ἔχειν καὶ ἐπιστρέφεσθαι. λέγει οὖν, οὐ φοβοῦμαί σε ἔχων φυσικὸν δακτύλιον, δακτύλιον δὲ τὸν λεγόμενον φαρμακίτην. Εὔπολις Βάπταις μέμνηται. ὁ δ᾽ Εὔδαμος φαρμακοπώλης καὶ ἀμφίψιας ἢ χρυσοπώλης, τετελεσμένους δακτυλίους πωλῶν. φιλόσοφος δὲ ἦν οὗτος ὁ Εὔδαμος φυσικοὺς δακτυλίους ποιῶν πρὸς δαίμονας καὶ ὄφεις καὶ τὰ τοιαῦτα. ἐθεράπευον γὰρ τοὺς ὀφιοδήκτους, μᾶλλον δὲ τὴν ἀρχὴν οὐκ εἴων ὑπ᾽ ὄφεων δάκνεσθαι.

884. Τὸν δακτύλιον τονδί. | Ἀλεξιτήριον τῶν δηλητηρίων δείκνυσιν αὐτῷ καὶ βασκανίας ἀποτρεπτικὸν δακτύλιον, ὃν καλοῦσι φαρμακίτην, πρὸς ὃ θεράπων, Κἂν ἔχῃς φαρμακίτην δακτύλιον, ἀλλ᾽ οὐ πρὸς δῆγμα συκοφάντου, ὡς τούτων χειρόνων ὄντων καὶ θηρίων, πρὸς οὓς ὁ δακτύλιος πεποίηται, ἀλλ᾽ οὐκ ἰσχύει φησὶν οὗτος ὁ δακτύλιος

λιος

Ὅτι ἦ ποιεῖτον ἐνθάδ' οὐκ εἰρήκατον.
Οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ γὰρ ἐνθάδ' ἐστὸν οὐδενί.
Κα. Μὰ τὸν Δί', οὔκουν τῷ γε σῷ, σάφ' ἴσθ' ὅτι.
Συ. Ἀπὸ τῶν ἐμῶν γὰρ, καὶ μὰ Δία, δειπνήσετον.
Δι. Ὡς δὴ 'π' ἀληθείᾳ σὺ μετὰ τοῦ μάρτυρος
Διαρραγείης, μηδενὸς ἐμπεπλησμένος.
Συ. Ἀρνεῖσθον; ἔνδον ἐστὶν ὦ μιαρωτάτω
Πολὺ χρῆμα τεμαχῶν, καὶ κρεῶν ὠπτημένων
Ὑ ὗ, ὗ ὗ, ὗ ὗ, ὗ ὗ, ὗ ὗ, ὗ ὗ.
Κα. Κακόδαιμον, ὀσφραίνει τι; Δι. Τοῦ ψύχους γ' ἴσως,
Ἐπεὶ τοιοῦτον ἀμπέχεται τριβώνιον.
Συ. Ταῦτ' οὖν ἀνασχετ' ἐστὶν ὦ Ζεῦ καὶ θεοὶ
Τούτους ὑβρίζειν εἰς ἐμ'. οἴμ' ὡς ἄχθομαι.
Ὅτι χρηστὸς ὢν καὶ φιλόπολις, πάσχω κακῶς.
Δι. Σὺ φιλόπολις καὶ χρηστός; Συ. Ὡς οὐδεὶς ἀνήρ.

Δι.

ΣΧΟΛΙΑ.

λιθος πρὸς τὸ δῆγμα τοῦ συκοφάντου. τοῦτο δὲ ὁ ἕτερος πρεσβύτης λέγει ὁ τὸν τρίβωνα κομίσας. οἱ γὰρ δύο τὸν συκοφάντην ἐκφλυαροῦσι. λέγει δὲ ἐν ἤθει ὅτι οὐκ ἔστι τις ἐν τῷ δακτυλίῳ ἐπῳδὴ ἢ φάρμακον πρὸς δῆγμα τοῦ συκοφάντου. ἐπεὶ εἰώθασι λέγειν οἱ τὰ περίαπτα πωλοῦντες, ὅτι χρησιμεύει τόδε πρὸς τόδε. λέγει οὖν, ἀλλὰ τοῦτο τὸ ἄκος καὶ ἡ ἀντιπάθεια οὐδὲν ἰσχύει πρὸς δῆγμα συκοφάντου. τὸ δὲ δῆγμα, σκληρὰ λέξις ἀπὸ τῶν ἑρπετῶν εἰρημένη. ἄλλως. μὴ λάβῃς εἰς τὸ δήγματος ἔξωθεν τὸ ἀποτρεπτικῶς, ὡς οἴονταί τινες, ἀλλ' ἔστιν ἡ γενικὴ πρὸς τὸ δακτύλιος, οὕτως. ἀλλ' οὐκ ἔστιν ὁ δακτύλιος δήγματος συκοφάντου. τουτέστιν, οὐκ ἔχει ἰσχὺν πρὸς τοὺς συκοφάντας, ὥσπερ εἰς τὰ τῶν ὄφεων δήγματα.

889. Οὔκουν τῷ γε σῷ. | Ἀγαθῷ δηλονότι.

891. Ὡς

Quid autem hic agatis non mihi dicitis.
Propter bonum enim hic adeſtis nullum.
Car. Non, per Jovem, propter tuum; id certò ſcias.
Syc. De meo enim, per Jovem, cœnaturi eſtis.
Juſt. Utinam, ita hoc ſit verum, tu cum teſte tuo
Diſrumparis nihilo repletus.
Syc. Negatis? at intus eſt, ô impuriſſimi,
Magna vis & piſcium & carnium aſſarum.
Hy hy, hy hy, hy hy, hy hy, hy hy, hy hy.
Car. Male feriate, nunquid odoraris? *Juſt.* Aliquid frigoris forſan,
Quoniam iſtiuſmodi amictus eſt lacernâ.
Syc. Hæccine ferenda ſunt, ô Jupiter atque Dii!
Hoſcine me contumeliâ afficere? hei mihi, ut doleo
Quòd cùm probus ſim & reipublicæ amans injurioſè tractor.
Juſt. Túne reipub. amans ac probus? *Syc.* Si quis alius.

Juſt.

ΣΧΟΛΙΑ.

891. Ὡς δὴ ἐπ' ἀληθείᾳ. | Λείπ. δειπνεῖς.

Μετὰ τοῦ μάρτυρος. | Κλήτορα γὰρ ἤγετο, ὅπως αὐτοὺς εἰς δίκην καλέσῃ. ἄλλως. τῷ συκοφάντῃ ἕπεταί τις ὥστε μαρτυρεῖν. ὡς ἀγνοηκότος οὖν τοῦ συκοφάντου καὶ μάρτυρα ἵνα εἰς δίκην καλέσηται, τοῦτό φησι.

895. ὖ, ὖ. | Διὰ τῶν ψιλῶν τούτων υ δείκνυσι ὅτι χοιρείων κρεῶν ὀσμῆς ᾔσθετο. ἄλλως. ὖ, ὖ, ἐπίῤῥημα θαυμαστικόν. ἢ ὀσφραινόμενος τοῦτό φησι.

896. Τοῦ ψύχους γ' ἴσως. | Ἐπεὶ τὰ ζῶα ἐσομένου ψύχους αἰσθανόμενα πολλάκις ὀσφραίνονται.

901. Φιλόπολις. | Τὸ μὲν φιλόπολις κοινόν. Ἀττικὸν δὲ τὸ φιλόπατρις.

903. Μελαγχολᾷν

Δι. Καὶ μὴν ἐπερωτηθεὶς ἀπόκριναί μοι. Συ. Τοτί;
Δι. Γεωργὸς εἶ; Συ. Μελαγχολᾷν μ' οὕτως οἴει;
Δι. Ἀλλ' ἔμπορος; Συ. Ναὶ σκήπτομαί γ' ὅταν τύχω.
Δι. Τί δαί; τέχνην τιν' ἔμαθες; Συ. Οὐ μὰ τὸν Δία.
Δι. Πῶς οὖν διέζης, ἢ πόθεν, μηδὲν ποιῶν;
Συ. Τῶν τῆς πόλεώς εἰμ' ἐπιμελητὴς πραγμάτων
Καὶ τῶν ἰδίων πάντων. Δι. Σύ; τί μαθών; Συ. Βούλομαι.
Δι. Πῶς οὖν ἂν εἴης χρηστὸς ὦ τοιχωρύχε,
Εἴ σοι προσῆκον μηδὲν, εἶτ' ἀπεχθάνει;
Συ. Οὐ γὰρ προσήκει τὴν ἐμαυτοῦ μοι πόλιν
Εὐεργετεῖν μ', ὦ κέπφε, καθ', ὅσον ἂν σθένω;
Δι. Εὐεργετεῖν οὖν ἐστι τὸ πολυπραγμονεῖν;

ΣΧΟΛΙΑ.

903. Μελαγχολᾷν μ' οὕτως οἴει. | Ὥσπερ οἱ μαινόμενοι τὴν ἐν τοῖς πλήθεσι διατριβὴν ἀπαναινόμενοι ἐν ἐρημίαις φέρονται, διὰ τοῦτο καὶ τὴν τῶν γεωργῶν διατριβὴν μελαγχολίαν ὠνόμασεν, ὡς ἐν ἀγροῖς γινομένην.

904. Σκήπτομαί γ' ὅταν τύχω. | Τινὲς τῶν πολιτῶν, ἡνίκα χρημάτων ἦν εἰσφορὰ πρὸς τὴν πόλιν, τὴν ἐμπορίαν ἐπροφασίζοντο, τὴν εἰσφορὰν βουλόμενοι φυγεῖν. ἀζήμιοι γὰρ οὗτοι διεφυλάττοντο ὥς φησιν Εὐφρόνιος, ὡς τὴν πόλιν ὠφελοῦντες πλεῖστα. διὰ τῆς αὐτῶν ἐμπορίας. διὸ καὶ ὁ συκοφάντης λέγει, ὅτι ὅταν γένηταί τις καιρὸς πολέμου, καὶ εἰσφορᾶς, ἔμπορον ἐμαυτὸν ἀποκαλῶ. ἄλλως. ὅταν φησὶν ἀνάγκη γένηται πράγματος, σκήπτομαι τότε ἔμπορος εἶναι. προφασίζομαι, φησιν ὅτε πέμπομαι εἰς τὸν πόλεμον.

907. Τῶν τῆς πόλεως εἰμ'. | Τῶν δημοσίων πραγμάτων φροντιστής. οἷον χορηγίας. τριηραρχίας καὶ τῶν τοιούτων. ἰδίων δὲ τῶν καθ' ἕκαστον.

Just. Atqui ergo interrogatus responde mihi. *Syc.* Quid?

Just. Esne agricola? *Syc.* Itáne me putas furore correptum?

Just. At mercator ergo? *Syc.* Imo profecto me esse fingo pro re natâ.

Just. Quid autem? artémne aliquam didicisti? *Syc.* Non per Jovem.

Just. Quomodo igitur, aut unde vitam tolerasti, cum nihil egeris?

Syc. Rerum urbis publicarum curator sum,
Atque privatarum omnium. *Just.* Tune? quam edoctus artem? *Syc.* Ita mihi lubet.

Just. Quomodo igitur probus esse poteris, ô parietum perfossor,
Si ad te nihil attinet, & si etiam odiosus sis?

Syc. Annon ad me attinet de civitate meâ
Me benè mereri, ô stolide, quantum possum?

Just. Num benè mereri est alienis te negotiis immiscere?

Syc.

ΣΧΟΛΙΑ.

ἕκαστον. οἷον εἰ ἀδικοῖτό τις καὶ δικάζοιτο πρός τινα, αὐτὸς ἐφρόντιζεν. ὅτι δὲ λέγει τὸν ἰδιωτικὸν, καὶ Εὐριπίδης ἐν Βάκχαις· Ἐμοὶ γὰρ ἴδιον ἔλαβον εἰς χεῖρας μῖσος.

909. Πῶς οὖν ἄν. | Ὁ νοῦς. πῶς ἂν οὖν χρηστὸς σὺ, ὁ λυπούμενος καὶ ἀγανακτῶν εἰς μηδέν σοι διαφέρον;

910. Εἴ σοι προσῆκον μηδέν. | Εἰ διὰ τῶν πραγμάτων τῶν σοὶ μηδὲν διαφερόντων ἀπεχθάνῃ τοῖς ἀνθρώποις, διὰ τὸ ἐπιχειρεῖν ἀλλοτρίοις πράγμασιν. ὁ γὰρ ἀλλοτρίων προϊστάμενος μισεῖται.

912. Ὦ κέπφε. | Ὦ εὐτελέστατε καὶ λάλε. φασὶ γὰρ τὸν κέπφον εὐτελέστατον καὶ λάλον. ὄρνεον γὰρ ἄφρον, ὅπερ φιλεῖ ἀφρὸν θαλάττιον ἐσθίειν, τοῦτο βουλόμενοι οἱ τῶν ἁλιέων παῖδες χειρώσασθαι, ῥίπτουσι τὸ πρῶτον πόρρωθεν ἀφρὸν, εἶτα ἐγγύτατα, εἶτα φέρουσι τοῦτο ἐν ταῖς χερσίν. καὶ οὕτω κατὰ μικρὸν ἀπατῶντες, εὐχερῶς ἀγρεύουσι τοῦτο

Συ. Τὸ μὴ οὐ βοηθεῖν τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις,
Καὶ μὴ 'πιτρέπειν πότ', ἤν τις ἐξαμαρτάνῃ.
Δι. Οὐκοῦν δικαστὰς ἐξεπίτηδες ἡ πόλις
Ἄρχειν καθίστησιν. Συ. Κατηγορεῖ δὲ τίς;
Δι. Ὁ βουλόμενος. Συ. Οὐκοῦν ἐκεῖνός εἰμ' ἐγώ·
Ὥστ' εἰς ἔμ' ἥκει τῆς πόλεως τὰ πράγματα.
Δι. Νὴ Δία, πονηρόν γ' ἄρα προστάτην ἔχει.
Ἐκεῖνο δ' οὐ βούλοι' ἄν, ἡσυχίαν ἔχων
Ζῆν ἀργός; Συ. Ἀλλὰ προβατίου βίον λέγεις,
Εἰ μὴ φανεῖται διατριβή τις τῷ βίῳ.
Δι. Οὐδ' ἂν μεταμάθοις; Συ. Οὐδ', ἂν εἰ δοίης γέ μοι
Τὸν Πλοῦτον αὐτόν, καὶ τὸ Βάττου σίλφιον.
Δι. Κατάθου ταχέως θοἰμάτιον. Κα. Οὗτος, σοὶ λέγει.

Δι.

ΣΧΟΛΙΑ.

τοῦτο ἐμπεσὸν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν. εἴληπται οὖν εἰς παροιμίαν ἐπὶ τῶν ἀλογίστων ἀνδρῶν καὶ ἀνοήτων· καλεῖται δὲ κοινῶς λάρος.

916. Ἐξεπίτηδες. | Ἐξ ἀνάγκης, ἢ μάτην. οὕτως Ἀττικοί. ἀργῶς καὶ μάτην. κοινότερον δὲ, καὶ τὰς τοιαύτας ψιλὰς ἐπιστασίας καὶ λειτουργίας, ἀρχὰς ἔλεγον. καὶ τὸ βουλεῦσαι, ἄρξαι. γράφεται δὲ καὶ ἐν σχήματι ἀποφατικῷ οὔκουν. τὸ δὲ ὁ βουλόμενος ἀντὶ τοῦ ὁ ἐπιμελητής, ὁ κατήγορος, ὁ προϊστάμενος.

922. Προβατίου βίον. | Μωροῦ καὶ ἀνοήτου. διὰ τὸ ἀδρανὲς τῆς διανομῆς τῶν πραγμάτων. ἢ ὅτι τὰ πρόβατα μηδὲν ἐργαζόμενα ζῇ.

923. Διατριβή τις τῷ βίῳ. | Ἐπιτήδευμα, ἀσχόλημα. δίαιτα, διαγωγή. πρόφασις, ἀφ' ἧς μέλλομεν ἀεὶ τὰ πράγματα διατρίβειν.

924. Οὐδ' ἂν μεταμάθοις; | Ἀντὶ τοῦ ἀναπαύσεως. κυρίως δὲ μεταμαθεῖν ἔλεγον, τὸ μετὰ ταῦτα ἕτερόν τι μαθεῖν, ἀφιεμένους τοῦ πρώτου.

925. Καὶ

Syc. Atqui opem ferre latis legibus,
Neque unquam finere impunè, fiquis peccaverit.
Juft. Quin ergo fruftra civitas judices,
Qui magiftratum gerant, conftituit. *Syc.* Quis autem reos deferet?
Juft. Qui voluerit. *Syc.* Quin ille ipfe ego fum.
Itaque ad me deveniunt reipublicæ negotia.
Juft. Per Jovem, fceleftum admodum nacta eft præfidem.
Annon autem iftud malis, otio fruens
Tranquillè vivere? *Syc.* At oviculæ mihi vitam narras,
Nifi aliquod extiterit in vita negotium.
Juft. Non ergo mutabis fententiam? *Syc.* Non, etiamfi mihi dederis
Plutum ipfum, atque Batti filphium.
Juft. Depone citò pallium. *Car.* Heus tu, tibi hoc dicit.

Juft.

ΣΧΟΛΙΑ.

925. Καὶ τὸ Βάττου σίλφιον. | Βάττος Κυρήνην ἔκτισεν ἐλθὼν ἀπὸ Θήρας τῆς κατὰ Κρήτην νήσου. ὃν τιμήσαντες Λίβυες, ἐχαρίσαντο αὐτῷ τὸ κάλλιστον τῶν λαχάνων τὸ σίλφιον, καὶ ἐν νομίσματι αὐτὸν ἐχάραξαν, τῇ μὲν βασιλείαν, τῇ δὲ σίλφιον παρὰ τῆς πόλεως δεχόμενον. ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Κυρηναίων πολιτείᾳ. ὅθεν καὶ ἡ παροιμία ἐπὶ τῶν διαφόρους καὶ ἐξόχους τιμὰς δεχομένων. ἄλλως. σίλφιον βοτάνη πολυτίμητος. ἡ δὲ αἰτία τοιαύτη ἐστί. Βάττος, ὡς Ἀριστοτέλης, ἐν Λιβύῃ Κυρήνην λεγομένην ἔκτισε κατὰ τὸν δοθέντα αὐτῷ παρὰ τῷ Ἀπόλλωνι χρησμόν. καὶ οἱ πολῖται οἱ Κυρηναῖοι ἀνταπόδοσιν τῆς εὐεργεσίας βουλόμενοι χαρίσασθαι τῷ βασιλεῖ, ἐποίησαν εἰκόνα, ὡς δέ τινες, δακτύλιον, ἐν ᾧ ἡ πόλις αὐτῶν προσφέρει τῷ βασιλεῖ τὸ σίλφιον. καὶ τὸ φύλλον δὲ αὐτοῦ καὶ ὁ καρπὸς καὶ ὁ κλάδος καὶ ὁ ὀπὸς, καὶ ἁπλῶς τὸ πᾶν αὐτοῦ, πολλῆς τιμῆς ἄξιόν ἐστιν. καὶ οἱ Ἀμπελιῶται δὲ ἔθνος Λιβύης εἰς Δελφοὺς ἀνέθεσαν καυλὸν σιλφίου, ὥς φησιν Ἀλεξανδρίδης.

Δι. Ἔπειθ' ὑπόλυσαι. Κα. Πάντα ταῦτα σοὶ λέγει.
Συ. Καὶ μὴν προσελθέτω πρὸς ἔμ' ὑμῶν ἐνθαδὶ,
Ὁ βουλόμενος. Κα. Οὐκοῦν ἐκεῖνος εἶμ' ἐγώ.
Συ. Οἴμοι τάλας. ἀποδύομαι μεθ' ἡμέραν.
Κα. Σὺ γὰρ ἀξιοῖς τἀλλότρια πράττων ἐσθίειν.
Συ. Ὁρᾷς ἃ ποιεῖς; ταῦτ' ἐγὼ μαρτύρομαι.
Κα. Ἀλλ' οἴχεται φεύγων ὃν εἶχες μάρτυρα.
Συ. Οἴμοι περιείλημμαι μόνος. Κα. Νυνὶ βοᾷς;
Συ. Οἴμοι μάλ' αὖθις. Κα. Δός σύ μοι τὸ τριβώνιον,
Ἵν' ἀμφιέσω τὸν συκοφάντην τουτονί.
Δι. Μὴ δῆτ', ἱερὸν γάρ ἐστι τοῦ Πλούτου πάλαι.
Κα. Ἔπειτα ποῦ κάλλιον ἀνατεθήσεται,
Ἢ περὶ πονηρὸν ἄνδρα καὶ τοιχωρύχον;
Πλοῦτον δὲ κοσμεῖν ἱματίοις σεμνοῖς πρέπει.
Δι. Τοῖς δ' ἐμβαδίοις τί χρήσεταί τις; εἰπέ μοι.
Κα. Καὶ ταῦτα πρὸς τὸ μέτωπον αὐτίκα δὴ μάλα
Ὥσπερ κοτίνῳ προσπατταλεύσω τουτῳΐ.

Συ.

ΣΧΟΛΙΑ.

929. Οὐκοῦν ἐκεῖνος εἶμ' ἐγώ. | Ἐκεῖνός εἰμι ἐγώ φησιν ὁ μέλλων σοι προσελθεῖν. τοῦτο ὁ θεράπων ἀποσκώπτων λέγει. ἅμα δὲ καὶ μιμεῖται τὰ παρ' αὐτοῦ ἄνω εἰρημένα. ἐν ὅσῳ δὲ λέγουσιν, ἀπέδυσεν.

930. Μεθ' ἡμέραν. | Ἀντὶ τοῦ ἐν ἡμέρᾳ. Ἀττικὸν τὸ σχῆμα. μεθ' ἡμέραν γάρ φασιν, οὐκ ἐν ἡμέρᾳ.

937. Ἱερὸν

Just. Deinde calceos ſolve. *Car.* Hæc omnia tibi dicit.

Syc. Atqui accedat huc ad me veſtrûm aliquis,
Cui lubet. *Car.* Quin ergo is ego ſum.

Syc. Hei mihi miſero! ſpolior interdiu.

Car. Nempe tu velis aliena negotia curando victum quærere.

Syc. Viden' quæ facis? horum ego teſtem dabo.

Car. At ille fugam arripuit, quem adduxiſti teſtem.

Syc. Hei mihi, ſolus ſum relictus. *Car.* Clamitas tandem?

Syc. Hei mihi, iterum ſanè. *Car.* Cedo mihi lacernam,
Ut illâ ſycophantam huncce induam.

Just. Minimè ſanè; dudum enim Pluto ſacra eſt.

Car. Ubi igitur commodiùs ſuſpendetur,
Quàm ſuper hominem nequam & parietum perfoſſorem?
Plutum autem exornare veſtibus honeſtis decet.

Just. At calceamenta cuinam uſui dare quis poterit, cedo?

Car. Hæc etiam in frontem, quam celerrimè
Tanquam perticæ oleaſtrinæ huic ipſi homini affigam.

Syc.

ΣΧΟΛΙΑ.

937. Ἱερὸν γάρ ἐστιν. | Ἱερὸν λέγουσι πᾶν ἀνατιθέμενον τοῖς θεοῖς.

943. Ὥσπερ κοτίνῳ προσπατταλεύσω. | Ὅτι ἐπὶ τῶν κοτίνων καὶ ἄλλων δένδρων πανταχοῦ ἐν τοῖς ἱεροῖς προσπατταλεύουσι τὰ ἀναθήματα. ἄλλως. εἰώθασι τοῖς δένδροις κῶλα καὶ κρανία προσπατταλεύειν πρὸς ἀποτροπὴν βασκανίας οἱ γεωργοὶ πρὸς τὸ μὴ ξηρανθῆναι αὐτά. ἄλλως. ἔθος ἦν τοὺς θηρῶντάς τινα ἄγραν, μέρος τι τοῦ θηρευομένου κεφαλὴν ἢ πόδα προσηλοῦν πασσάλῳ ἐπί τινος δένδρου εἰς αὐτὴν τὴν ὕλην, πρὸς τιμὴν τῆς Ἀρτέμιδος.

Συ. Ἄπειμι. γινώσκω γὰρ ἥττων ὢν πολὺ
Ὑμῶν. ἐὰν δὲ σύζυγον λάβω τινὰ
Καὶ σύκινον, τὸν ἰσχυρὸν τοῦτον θεὸν
Ἐγὼ ποιήσω τήμερον δοῦναι δίκην·
Ὅτι καταλύει περιφανῶς, εἷς ὢν μόνος,
Τὴν δημοκρατίαν, οὔτε τὴν βουλὴν πιθὼν
Τὴν τῶν πολιτῶν, οὔτε τὴν ἐκκλησίαν.
Δι. Καὶ μὴν ἐπειδὴ τὴν πανοπλίαν τὴν ἐμὴν
Ἔχων βαδίζεις, εἰς τὸ βαλανεῖον τρέχε·
Ἔπειτ᾽ ἐκεῖ κορυφαῖος ἑστηκὼς, θέρου·
Κἀγὼ γὰρ εἶχον τὴν στάσιν ταύτην ποτέ.
Κα. Ἀλλ᾽ ὁ βαλανεὺς ἕλξει θύραζ᾽ αὐτὸν, λαβὼν
Τῶν ὀρχιπέδων, ἰδὼν γὰρ αὐτὸν, γνώσεται
Ὅτ᾽ ἐστ᾽ ἐκείνου τοῦ πονηροῦ κόμματος·
Νὼ δ᾽ εἰσίωμεν, ἵνα προσεύξῃ τὸν Θεόν.

ΔΡΑ-

ΣΧΟΛΙΑ.

946. Καὶ σύκινον. | Ἴσον τῷ ἀσθενέστατον. τὸ γὰρ ξύλον τῆς συκῆς ἀσθενὲς καὶ χαῦνον. ὅθεν καὶ συκίνη ἐπικουρία ἀντὶ τοῦ ἀσθενὴς καὶ ἀνωφελής. ἢ σύκινον τὸν συκοφάντην κεκαλυμμένως λέγει ἀπὸ τῆς συκῆς σχηματίσας τὸ ὄνομα.

949. Οὔτε τὴν βουλὴν πιθών. | Ἀντὶ τοῦ πείσας. ὅσα δὲ τῇ βουλῇ δόξει, ταῦτα ἐπὶ τὸν δῆμον ἀναφέρεται. καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου, τὰ ὑπὸ τοῦ δήμου ψηφιζόμενα ὑπὸ τῆς βουλῆς κυροῦται.

951. Ἐπειδὴ τὴν πανοπλίαν. | Ἀντὶ τοῦ ἐπειδὴ ἐγένου κατ᾽ ἐμὲ ὅτε ἤμην πένης. λόγους δὲ συκοφάντου μιμεῖται.

953. Κορυφαῖος.

Syc. Abeo. Sentio enim me viribus inferiorem multò esse
Vobis: at si socium mihi sumpsero quempiam
Et ficulnum, potentem hunc Deum
Ego hodie efficiam pœnas dare:
Quoniam manifestò dissolvit ipse, unus tantùm cum sit,
Totam rempublicam, nec impetratâ veniâ à senatu
Civium, nec concione plebis.

Just. Quandoquidem igitur armaturam meam
Geris, in balneum procurre,
Atque ibi, primo loco à te occupato, calefias,
Namque ego tenui hanc olim stationem.

Car. At balneator foras ipsum extrahet prehensum
Testibus, ubi enim ipsum viderit, intelliget
Ipsum esse malæ illius notæ.
Nos autem eamus intrò, ut vota Deo peragas.

ACTUS

ΣΧΟΛΙΑ.

953. Κορυφαῖος. | Ἔπειτα ἀφελίσασθε τὸ πῦρ, ὥσπερ χορὸς ἐν τοῖς βαλανείοις. οὐκ ἐξῆν δὲ ξένον χορεύειν ἐν τῷ ἀστικῷ χορῷ. παρὰ τοῦτο πέπαιχεν. ἐν δὲ τῷ λιναίῳ ἐξῆν. ἐπεὶ καὶ μέτοικοι ἐχορήγουν. κορυφαῖος δὲ ὁ ἐν βουλῇ πρῶτος. τὸ δὲ θέρου. ἀντὶ τοῦ θερμάνθητι. ὥσπερ ἀνδριὰς ἐπὶ κεφαλήν.

955. Ἀλλ' ὁ βαλανεύς. | Λέγουσιν ὅτι οἱ πολλοὶ ἐλαττοῦσι τὸν ἀέρα τῶν λουτρῶν, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸν ἕλκοντες.

957. Τοῦ πονηροῦ κόμματος. | Ὡς ἐπὶ νομίσματος εἶπεν, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν νομισμάτων τῶν φαύλως διακεκομμένων.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

ΓΡΑΥΣ, ΧΟΡΟΣ, ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

Ἆρ', ὦ φίλοι γέροντες, ἐπὶ τὴν οἰκίαν
Ἀφίγμεθ' ὄντως τοῦ νέου τούτου θεοῦ,
Ἢ τῆς ὁδοῦ τὸ παράπαν ἡμαρτήκαμεν;
Χο. Ἀλλ' ἴσθ' ἐπ' αὐτὰς τὰς θύρας ἀφιγμένη,
Ὦ μειρακίσκη, πυνθάνει γὰρ ὡρικῶς.
Γρ. Φέρε νυν ἐγὼ τῶν ἔνδοθεν καλέσω τινά;
Χρ. Μὴ δῆτ', ἐγὼ γὰρ αὐτὸς ἐξελήλυθα.
Ἀλλ' ὅτι μάλιστ' ἐλήλυθας, λέγειν ἐχρῆν.
Γρ. Πέπονθα δεινὰ καὶ παράνομ', ὦ φίλτατε.
Ἀφ' οὗ γὰρ ὁ θεὸς οὗτος ἤρξατο βλέπειν,
Ἀβίωτον εἶναί μοι πεποίηκε τὸν βίον.
Χρ. Τί δ' ἐστίν; ἦπου καὶ σὺ συκοφάντρια
Ἐν ταῖς γυναιξὶν ἦσθα; Γρ. Μὰ Δί' ἐγὼ μὲν οὔ.
Χρ. Ἀλλ' οὐ λαχοῦσ' ἔπινες ἐν τῷ γράμματι;
Γρ.

ΣΧΟΛΙΑ.

959. Ἆρ', ὦ φίλοι γέροντες. | Κορωνὶς ἑτέρα ὁμοία. οἱ δὲ στίχοι ἰαμβικοὶ τρίμετροι ἀκατάληκτοι πδ'. ὧν τελευταῖος· Στέφανόν γέ τοι καὶ δᾶδ' ἔχων πορεύεται. ἐπὶ τῷ τέλει κορωνίς. ἄλλως. ἆρ' ὦ φίλοι γέροντες. γραῦς ἐστί τις, ἥτις πρώην ἐμισθώσατο νεανίσκον δίκαιον, ἐπὶ τῷ γαμεῖν αὐτήν. οὗτος δὲ πλουτήσας νῦν ὡς δίκαιος, εἴασιν αὐτήν. διὸ καὶ καταβοᾷ τοῦ Πλούτου.

963. Ὦ μειρακίσκη. | Προσπαίζουσι τῇ πρεσβύτιδι οἱ γέροντες, καὶ μειρακίσκην φασί, διὰ τὸ τεθρυμμένον τοῦ ὡραϊσμοῦ. ὡρικῶς δὲ ἀντὶ εὐπρεπῶς, ἢ κατὰ καιρόν.

970. Τί δ' ἐστίν; ἦπου καὶ σὺ συκοφάντρια. | Ἐπειδὴ εἶδε τοὺς πονηροὺς τῶν ἀνδρῶν ἀτυχήσαντας βλέψαντος τοῦ Πλούτου φησίν. ἆρα
καὶ

ACTUS QUARTI SCENA QUARTA.

ANUS, CHORUS, CHREMYLUS.

NUmnam, ô chari senes, ad domum
Devenimus planè hujus novi Dei,
An à viâ prorsus aberravimus?
Cho. Scias igitur ad ipsas fores te pervenisse,
O adolescentula: in tempore enim rogas.
An. Age jam, numquem domesticorum evocabo?
Chr. Nequaquam, ego enim ipse egressus sum.
At quamobrem præcipuè veneris eloqui oportebat.
An. Gravia atque iniqua mihi acciderunt, ô charissime.
Ex quo enim Deus hic videre cœpit,
Minimè vitalem esse mihi reddidit vitam.
Chr. Quid hoc rei est? num,& tu sycophantria
Inter mulieres fuisti? *An.* Non ego per Jovem.
Chr. Sed annon forte ductâ per literas potâsti?

An.

ΣΧΟΛΙΑ.

καὶ σὺ ἐν ταῖς γυναιξὶ πονηρὰ εἶ. ὥσπερ δὲ πανδοκεύτρια, οὕτω καὶ συκοφάντρια.

972. Ἀλλ' οὐ λαχοῦσ' ἔπινες. | Παρ' ὑπόνοιαν, ἀντὶ τοῦ ἐδίκαζες. ὅτι δὲ κατὰ γράμματα ἐκληροῦντο, προείρηται. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐβουλεύοντο οὗτοι τῷ πρὸ τούτου ἔτει ἀρξάμενοι. Φησὶ γὰρ ὁ Φιλόχορος, ἐπὶ Γλαυκίππου, καὶ ἡ βουλὴ καὶ τὸ γράμμα τότε πρῶτον ἐκαθέζετο. καὶ ἔτι νῦν ὄμνυσιν ἀπ' ἐκείνου καθεδεῖσθαι ἐν τῷ γραμματείῳ ᾧ ἂν λάχωσι. τοῦτο δὲ ἀφ' ἑτέρου ἐστὶν ἑρμηνεῦσαι. Ἀθηναῖοι γὰρ ἀπὸ τῶν φυλῶν ἐποίουν τοὺς δικαστὰς κατὰ τὰ γράμματα. οἷον ἡ πρώτη τὸ α ἔχει σημεῖον. καὶ ἡ δευτέρα τὸ β καὶ αἱ ἄλλαι ὁμοίως ἕως τοῦ κ. δέκα γὰρ οὐσῶν φυλῶν, δέκα ἐγράφοντο δικασταί.

Γρ. Σκώπτεις, ἐγὼ δὲ κατακέκνισμαι δειλάκρα.
Χρ. Οὔκουν ἐρεῖς ἀνύσασα τὸν κνισμὸν τίνα;
Γρ. Ἄκουε νῦν. ἦν δή μοι τὶ μειράκιον φίλον,
Πενιχρὸν μὲν, ἄλλως δ' εὐπρόσωπον καὶ καλὸν,
Καὶ χρηστόν. εἰ γάρ του δεηθείην ἐγὼ,
Ἅπαντ' ἐποίει κοσμίως μοι καὶ καλῶς.
Ἐγὼ δ' ἐκείνῳ πάντα ταῦθ' ὑπηρέτουν.
Χρ. Τί δ' ἦν ὅ,τι σου μάλιστ' ἐδεῖθ' ἑκάστοτε;
Γρ. Οὐ πολλά. καὶ γὰρ ἐκνομίως μ' ᾐσχύνετο.
Ἀλλ' ἀργυρίου δραχμὰς ἂν ᾔτησ' εἴκοσιν
Εἰς ἱμάτιόν γ'. ὀκτὼ δ' ἂν εἰς ὑποδήματα·
Καὶ ταῖς ἀδελφαῖς ἀγοράσαι χιτώνιον
Ἐκέλευσεν ἂν, τῇ μητρί τε θοιμάτιδιον.
Πυρῶν τ' ἂν ἐδεήθη μεδίμνων τεττάρων.
Χρ. Οὐ πολλὰ τοίνυν μὰ τὸν Ἀπόλλω ταῦτά γε
Εἴρηκας. ἀλλὰ δῆλον, ὅτι σ' ᾐσχύνετο.
Γρ. Καὶ ταῦτα τοίνυν οὐχ ἕνεκεν μισητίας
Αἰτεῖν μ' ἔφασκεν, ἀλλὰ φιλίας ἕνεκα.
Ἵνα τοὐμὸν ἱμάτιον φορῶν μεμνῇτό μου.
Χρ. Λέγεις ἐρῶντ' ἄνθρωπον ἐκνομιώτατα.

Γρ.

ΣΧΟΛΙΑ.

ὁ οὖν λαχὼν τὸ α πρῶτος ἐδίκαζε καὶ ἄλλοι ὁμοίως. ἐν τῷ γράμματι οὖν εἶπεν, ὡς ἐπὶ τῶν ῥητόρων. οἱ γὰρ λαχόντες μόνοι ῥητορεύουσι. λέγει οὖν ὅτι, ἆρα ὁ κλῆρός σου οὐκ ἀνῆλθεν. ἄλλως. ἐκληροῦντο γὰρ πρὸς τὸ γράμμα καὶ οὕτως ἐδίκαζον. τάχα οὖν σύ φησι λαχοῦσα οὐκ ἐδίκαζες, ἔπινες δὲ, παίζων πρὸς τὸ τῶν γυναικῶν φῦλον. ἐρωτηματικῶς οὖν ἐπειδὴ δὲ καὶ γέροντές εἰσιν οἱ δικάζοντες, διὸ εἶπε πρὸς τὴν γραῦν, ἀλλ' οὐ λαχοῦσ' ἔπινες ἐν τῷ γράμματι.

974. Τὸν κνισμὸν τίνα. | Ἀντὶ τοῦ κατακνισμόν. ἐπίτηδες δὲ καπρῶσαν σκώπτει τὴν γραῦν. ἄλλως. κνισμός ἐστι κυρίως ὁ πρὸς

τῷ

An. Ludis me, ego vero amore vellicabar misera.

Chr. Quin dicas ergo statim quo amore.

An. Audi sis. Erat mihi quidam adolescentulus amicus,
Pauper quidem, alioqui formoso vultu, & honestus
Ac probus; siquâ enim re ego opus haberem,
Omnia mihi eleganter effecta dedit ac perbellè.
Ego autem ipsi omnia hæc suppeditabam.

Chr. Quid autem erat quod à te potissimum petebat continuò?

An. Haud multa (nam supra modum me reverebatur)
At argenti drachmas forsan petebat viginti,
Ad parandum pallium; octo autem forsan ad calceamenta:
Atque sororibus ut emerem vestem,
Voluit forsan alias, atque matri palliolum:
Triticique forsan opus habuit medimnis quatuor.

Chr. Haud multa quidem per Apollinem hæc sunt quæ
Enumerâsti. at palam est, ipsum te reveritum fuisse.

An. Atqui hæc sanè se non propter libidinem
A me petere aiebat, sed amoris causâ,
Quo pallium gestans meum, meminisset mei.

Chr. Hominem narras te depereuntem supra omnem modum.

An.

ΣΧΟΛΙΑ.

τὴν μίξιν βακχεία καὶ πύρωσις. ἐνταῦθα ἐν κατακέκνισμαι, ἀντὶ τοῦ ὑπ' ἔρωτος πάσχω.

981. Ἐκνομίως. | Ἀντὶ τοῦ ὑπερφυῶς, ὑπερβαλλόντως, μεγάλως. ... δὲ τὸ ὑπὲρ τὸ νενομισμένον.

989. Οὐχ ἕνεκεν μισητίας. | Πορνείας. οἱονεὶ μισγητίας. παρὰ τὸ μίσγεσθαι. καὶ ἐν τούτοις μισητίαν φησὶ, τὸ εἰς τὰς συνουσίας εὐεπίφορον, οὐχ ἕνεκά φησι τοῦ ὑπηρετεῖν μου τῇ ἀσελγείᾳ.

995. Τουτονί.

Γρ. Ἀλλ' οὐχὶ νυνί γ' ὁ βδελυρὸς τὸν νοῦν ἔχει,
Τὸν αὐτόν. ἀλλὰ πολὺ μεθέστηκεν πάνυ.
Ἐμοῦ γὰρ αὐτῷ τὸν πλακοῦντα τουτονὶ,
Καὶ τἄλλα τἀπὶ τοῦ πίνακος τραγήματα
Ἐπόντα πεμψάσης, ὑπειπούσης θ' ὅτι
Εἰς ἑσπέραν ἥξοιμι. Χρ. Τί σ' ἔδρασ', εἰπέ μοι.
Γρ. Ἀμητά τε προσέπεμψεν ἡμῖν τουτονὶ,
Ἐφ' ᾧτ' ἐκεῖσε μηδέποτέ μ' ἐλθεῖν ἔτι.
Καὶ πρὸς ἐπὶ τούτοις, εἶπεν ἀποπέμπων, ὅτι
Πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι.
Χρ. Δῆλον, ὅτι τοὺς τρόπους τις οὐ μοχθηρὸς ἦν.
Ἔπειτα πλουτῶν. οὐκ ἔθ' ἥδεται φακῇ.
Προτοῦ δ' ὑπὸ τῆς πενίας ἅπαντα κατήσθιεν.
Γρ. Καὶ μὴν προτοῦ γ' ὁσημέραι, νὴ τὼ θεὼ,
Ἐπὶ τὴν θύραν ἐβάδιζεν αἰεὶ τὴν ἐμήν.

Χρ.

ΣΧΟΛΙΑ.

995. Τουτονί. | Εἰκότως εἶπε τουτονί. ἔφερε γὰρ ἐν ταῖς χερσὶ διὰ τὸ πέμψαι μὲν αὐτὴν ἐκείνῳ, μὴ δέξασθαι δὲ αὐτὸν, ἀλλ' ἀποπέμψαι πάλιν αὐτῇ.

999. Ἀμητά τε προσέπεμψεν. | Εἶδος πλακοῦντος γαλακτώδους. οὐ μόνον ὅτι οὐκ ἐδέξατο τὰ δῶρά μου, ἀλλὰ καὶ οἴκοθεν ἔπεμψέ μοι ἄλλο πλακούντιον, ὡς ἂν λέγων, μηκέτι ἐκεῖσε πατῆσαι.

1002. Πάλαι πότ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι. | Τινές φασιν, ὅτι ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις, ἰσχυρότατοι ἦσαν οἱ Μιλήσιοι. καὶ ὅπου προσετίθεντο, πάντως ἐνίκων. Πολυκράτης οὖν ὁ Σάμιος συγκροτῶν πρός τινα πόλεμον, ἠθέλησε λαβεῖν αὐτοὺς εἰς συμμαχίαν καὶ εἰς τὸ μαντεῖον ἀπῆλθεν ἐρωτήσων περὶ τούτου. ὁ δὲ θεὸς ἔχρησεν, πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι. ἄλλως. περὶ τῆς παροιμίας ταύτης Δάμων οὕτω φησί. τῶν Καρῶν περὶ τοῦ πολέμου πρὸς τοὺς Ἀμβρακιώτας βουλευσαμένων, ἀλκιμωτάτους ὄντας τῶν ἐν πολέμῳ γειτόνων, τίνας χρὴ ποιήσασθαι συμμάχους, οἱ μὲν τοὺς Μιλησίους ᾤοντο δεῖν παρακαλεῖν, καὶ γὰρ εὐημέρουν τότε μάλιστα τῶν περιοίκων καὶ διὰ τὸ γειτνιᾷν τῇ Καρίᾳ τὴν τούτων χώραν, οἱ δὲ διαλύσασθαι

πρὸς

An. At non jam execrandus iste animum retinet
Eundem: sed longè prorsus aliò transtulit.
Cùm ego enim illi placentam hanc,
Atque cætera bellaria super patinam
Posita mitterem, simulque subindicarem
Me vesperi venturam. — *Chr.* Quid tibi fecit, dic mihi.
An. Placentam simul hanc ad me remisit,
Ideò, ne illuc unquam rursus irem.
Atque præterea dixit, cum remisit, quòd
Olim strenui fuere Milesii.
Chr. Palam est ipsum fuisse hominem moribus haud inconcinnis.
Deinceps ditescens non delectatur amplius lente.
Pridem tamen quævis ob paupertatem devoravit.
An. Et sane antehac quotidie, per Deos,
Ad januam adventitabat perpetuò meam.

Chr.

ΣΧΟΛΙΑ.

πρὸς τοὺς Πέρσας συνεβάλλον, τὴν τούτων ἀρχὴν μεγίστην γεγονέναι φάσκοντες, καὶ πάντων ἀλκιμωτάτους εἶναι, κρατοῦντας τῆς Ἀσίας. ἔδοξεν οὖν τοῖς Καρσὶν ἐρωτῆσαι τὸν Ἀπόλλωνα, τὸν δὲ θεὸν ἀποκρίνασθαι, πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι. τοῦ δὲ χρησμοῦ διαδοθέντος εἰς τὰς Ἀσιατίδας πόλεις, οἱ μὲν Μιλήσιοι τὴν προφῆτιν αἰτιασάμενοι διεφθάρθαι χρήμασιν ὑπὸ τῶν μηδιζόντων, πανδημεὶ τοῖς Καρσὶ βοηθήσαντες καὶ τοῖς Πέρσαις μετ' ἐκείνων συμβαλόντες, σχεδὸν πάντες ἀπέθανον. τὸν δὲ χρησμὸν διὰ τὴν ἀλήθειαν εἰς παροιμίαν ἐλθεῖν. ἄλλως. ἰσχυροί ποτ' ἦσαν οἱ Μιλήσιοι ὡς Ἀνακρέων. πολεμουμένους δὲ Κᾶρας ὑπὸ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου, τοῦτον λαβεῖν τὸν χρησμόν, πυνθανομένους εἰ προσλάβοιεν συμμάχους Μιλησίους. ὁ δὲ νοῦς τοῦ λεγομένου τοιοῦτος. ἀντὶ τοῦ πάλαι ἦσαν, νῦν δὲ οὔ. εἴρηται δὲ ἡ παροιμία ἐπὶ τῶν πρότερον μὲν εὐδαιμονούντων, νῦν δὲ ἀτυχούντων.

1004. Ἥδεται φακῇ. | Εἰκότως παρεικάζει φακῇ τὴν γραῦν. διά τε τὸ τοῦ ὀσπρίου χαῦνον. τοιαῦται γὰρ καὶ αἱ γρᾶες. καὶ διὰ τὸ ἐσθίειν φακῆν τὰς γραῦς οὐκ ἐχούσας ὀδόντας.

Χρ. Ἐπ' ἐκφοράν. Γρ. Μὰ Δί', ἀλλὰ τῆς φωνῆς μόνον
Ἐρῶν ἀκοῦσαι. Χρ. Τοῦ λαβεῖν μὲν οὖν χάριν.
Γρ. Καὶ νὴ Δί', εἰ λυπουμένην γ' αἴσθοιτό με,
Νιτάριον ἂν καὶ Βάτιον ὑπεκορίζετο.
Χρ. Ἔπειτ' ἴσως ᾔτησεν ἂν σ' ὑποδήματα.
Γρ. Μυστηρίοις δὲ τοῖς μεγάλοις ὀχουμένην
Ἐπὶ τῆς ἁμάξης, ὅτι προσέβλεψέν μέ τις,
Ἐτυπτόμην διὰ τοῦθ' ὅλην τὴν ἡμέραν.
Οὕτω σφόδρα ζηλότυπος ὁ νεανίσκος ἦν.
Χρ. Μόνος γὰρ ἥδεθ' ὡς ἔοικεν ἐσθίων.
Γρ. Καὶ τάς γε χεῖρας, παγκάλας ἔχειν μ' ἔφη.
Χρ. Ὁπότε προτείνοιέν γε δραχμὰς εἴκοσιν.
Γρ. Ὄζειν τε τῆς χρόας ἔφασκεν ἡδύ μου.
Χρ. Εἰ Θάσιον ἐνέχεις, εἰκότως γε νὴ Δία.
Γρ. Τὸ βλέμμα θ' ὡς ἔχοιμι μαλακὸν καὶ καλόν.
Χρ. Οὐ σκαιὸς ἦν ἄνθρωπος, ἀλλ' ἠπίστατο
Γραὸς καπρώσης τἀφόδια κατεσθίειν.

Γρ.

ΣΧΟΛΙΑ.

1011. Νιτάριον ἂν καὶ Βάτιον.] Σύμμαχός φησι, Νίταρος πολὺς ἐπὶ μαλακίᾳ. ὀνειδιζόμενος ἐν τοῖς ἑξῆς δράμασι καὶ Βάτος. καὶ τὰς μικρὰς δὲ θηλείας. Βατύλας ἔλεγον, καὶ Θεοπόμπου δρᾶμα ἐστὶ Βατύλη. τινὲς δὲ νιτάριον καὶ βάτον εἴδη φυτῶν. θέλει γοῦν εἰπεῖν ὅτι ὡς ἄνθη μοι εἶχε. Δίδυμος δέ φησιν ὑποκορίσματα πρὸς γυναῖκας. νιτάριον δὲ, νεόττιον, οἱονεὶ κοράσιον. ἄλλως. φιλοφρονητικὴ ἡ προσφώνησις. βάταλον δὲ τὴν ἕδραν. παρὸ καὶ τὸ βάτιον, τὸ δὲ συνεσταλμένως ἀναγινώσκειν, ἀνόητον. ἢ δύναται βάτον ἀντὶ τοῦ τρυφερὸν καὶ μαλακὸν, οἷος ὁ βάτος τὸ ἰχθύδιον.

1013. Μυστηρίοις δὲ τοῖς μεγάλοις.] Ἐπεὶ ἔστι καὶ μικρὰ μυστήρια γινόμενα δι' Ἡρακλέα. Ἡρακλῆς γὰρ ἐπιστὰς, ἠξίου μυηθῆναι. ἔθος

ἦν

Chr. Ad aliquid efferendum. *An.* Non profectò, sed vocem tantum
Audire gestiens. *Chr.* Accipiendi igitur gratiâ.
An. Et profectò si quando me tristem sentiret,
Nitarium me suam atque Batium blandè appellabat.
Chr. Dein forsan à te petivit calceos.
An. Sacris autem magnis cum advecta eram
Curru, quoniam intuebatur me fortè quidam,
Vapulavi propterea totam diem.
Ita supra modum zelotypus erat juvenis.
Chr. Solus enim cupiebat (ut videtur) bonis tuis vesci.
An. Et manus quoque perpulchras habere me dixit.
Chr. Nempe cum porrigerent drachmas viginti.
An. Redolere quoque cutim mihi suaviter aiebat.
Chr. Si Thasium merum infuderas, meritò per Jovem.
An. Oculos me habere placidos ac venustos.
Chr. Næ homo non inscitus erat: sed probè callebat
Anûs libidinosæ viaticum devorare.

An.

ΣΧΟΛΙΑ.

δὲ ἦν τοῖς Ἀθηναίοις ξένον μὴ μυεῖν. μὴ βουλόμενοι δὲ λῦσαι τὸ ἔθος, μηδὲ ἀπῶσαι τὸν εὐεργέτην Ἡρακλέα, ἐπενόησαν μυστήρια ἐυμετάδοτα.

Ὀχουμένην. | Ὄχος ποιητικῶς τὸ ἅρμα τὸ ἐκ τῆς ἁμάξης κατεσκευασμένον καὶ ὑπὸ τῶν ἵππων κινούμενον καὶ ὀχούμενον, καὶ ὀχοῦμαι, τὸ ἐπὶ ἅρματος τοιούτου φέρομαι.

1014. Ἐπὶ τῆς ἁμάξης. | Αἱ γὰρ τῶν Ἀθηναίων γυναῖκες ἐπὶ ἁμαξῶν ὀχούμεναι εἰς τὰ μεγάλα Ἐλευσίνια ἀπήρχοντο. ὡς ἐπὶ ἁμαξῶν οὖν ὀχουμένων αὐτῶν ἐπὰν εἰς Ἐλευσίνια βαδίζωσιν εἰς τὰ μεγάλα μυστήρια, καὶ λοιδορουσῶν ἀλλήλαις ἐν τῇ ὁδῷ τοῦτο εἶπεν. ἔθος γὰρ ἦν αὐταῖς τοῦτο.

1021. Εἰ Θάσιον ἐνέχεις. | Ἐπεὶ ἐν Θάσῳ ἦρχε Στάφυλος ὁ ἐρώμενος Διονύσου. διαφέρει γὰρ ὁ Θάσιος οἶνος. ἐνέχεις δὲ ἀντὶ τοῦ ἐνίεις.

1024. Γραὸς καπρώσης τὰφόδια. | Ἐρωτομανοῦς, μαχλώσης, ὀρεγομένης συνουσίας, τὰ ἀναλώματα τὴν οὐσίαν. ἔφοδος θηλυκῶς, ἡ ἐπί-

Γρ. Ταῦτ' οὖν ὁ θεὸς, ὦ φίλ' ἄνερ, οὐκ ὀρθῶς ποιεῖ,
Φάσκων βοηθεῖν τοῖς ἀδικουμένοις ἀεί.
Χρ. Τί γὰρ ποιήσει, φράζε, καὶ πεπράξεται.
Γρ. Ἀναγκάσαι δίκαιόν ἐστι νὴ Δία.
Τὸν εὖ παθόνθ' ὑπ' ἐμοῦ, πάλιν μ' ἀντευποιεῖν.
Ἢ μηδ' ὁτιοῦν δίκαιον ἀγαθόν ἐστ' ἔχειν.
Χρ. Οὐκοῦν καθ' ἑκάστην ἀπεδίδου τὴν νύκτα σοι;
Γρ. Ἀλλ' οὐδέποτέ με ζῶσαν ἀπολείψειν ἔφη.
Χρ. Ὀρθῶς γε. νῦν δέ γ' οὐκ ἔτι ζῆν σ' οἴεται.
Γρ. Ὑπὸ τοῦ γὰρ ἄλγους κατατέτηκ', ὦ φίλτατε.
Χρ. Οὔκ. ἀλλὰ κατασέσηπας, ὥς γέ μοι δοκεῖς.
Γρ. Διὰ δακτυλίου μὲν οὖν ἐμέ γ' ἂν διελκύσαις.
Χρ. Εἰ τυγχάνει γ' ὁ δακτύλιος ὢν τηλία.
Γρ. Καὶ μὴν τὸ μειράκιον τοδὶ προσέρχεται,
Οὗπερ

ΣΧΟΛΙΑ.

ἡ ἐπέλευσις τινός, ἐφόδιον δὲ οὐδετέρως, καὶ ἐφόδια πληθυντικῶς, τὰ ἐν τῇ ὁδῷ κυρίως γινόμενα ἀναλώματα. ἐνταῦθα δὲ ἁπλῶς λέγει τὰ ἀναλώματα.

1026. Φάσκων βοηθεῖν. | Καίπερ ἀναλογῶν βοηθεῖν τοῖς ἀδικουμένοις, τοὐναντίον ποιεῖ, ἐκείνου τοῦ ἀδικοῦντός με προϊσάμενος. ἐπειδὴ τοῖς δικαίοις ὡς ἀδικουμένοις προσεκλήθη.

1030. Ἢ μηδ' ὁτιοῦν δίκαιον. | Ἢ δίκαιόν ἐστι μηδ' ὁτιοῦν ἀγαθὸν ἔχειν τὸν νεανίσκον.

1035. Ἀλλὰ κατασέσηπας. | Ὑπὸ τοῦ γήρως καὶ τοῦ χρόνου. γελοίου δὲ χάριν, οὐ κατατέτηκας εἶπεν, ἀλλὰ κατασέσηπας.

137. Ὢν τηλία. | Κοσκίνου κύκλος ἢ σανὶς πλατεῖα ἐφ' ἧς ἄλφιτα ποιοῦσιν. ἐν δὲ τῷ ὑπομνήματι οὕτως. τοῦτο τί ἐστιν οὐκ οἶδα. ὅτι δὲ συμβάλλεται ἐν Μαρικᾷ Εὐπόλιδος, οἶδα. κἀκεῖ γὰρ τὴν Ὑπερβόλου μητέρα τηλίᾳ εἰκάζει τῇ πλατείᾳ σανίδι. τινὲς δὲ τηλίαν,

An. Hæc igitur Deus ille vester, mi vir, haud rectè agit,

Dum profitetur se laturum opem, injuriâ affectis perpetuò.

Chr. Quidnam ergo faciet, dic mihi, atque fiet.

An. Æquum est profectò ut cogat

Tot à me beneficiis affectum rursus de me bene mereri:

Aut aliter, nequicquam boni ut habeat, æquum est.

Chr. Nonne singulis noctibus tibi vices reddebat?

An. At me, dum viverem, nunquam deserturum se aiebat.

Chr. Rectè quidem; nunc autem te amplius vivere non censet.

An. Præ dolore enim tabefacta sum, amice.

Chr. Imo potius putrefacta es, ut mihi videris.

An. Per annulum sane me pertrahere possis.

Chr. Si forte annulus iste fuerit cribri ambitus.

An. Atqui sane adolescentulus iste huc accedit,

De

ΣΧΟΛΙΑ.

τηλίαν, ξύλον φασὶ πλατύ. εἰς ὃ οἱ ἀρτοκόποι τοὺς ἄρτους ἐπιξηραίνουσιν. ἄλλοι δὲ τηλίαν τὸ τῆς καπνοδόχης πῶμα ὅ ἐστι περιφερές. φησὶν οὖν ὅτι διὰ δακτυλίου ἑλκυσθείης, ἐὰν ᾖ ὁ δακτύλιος τηλίας· τοῦτο δὲ ὡς παχείας αὐτῆς οὔσης, καὶ μὴ δυναμένης διὰ δακτυλίου ἑλκυσθῆναι, ἀλλὰ διὰ τηλίας. ἄλλως. τηλία ἔχει μέν τοι καθ' ἑαυτὸ ἄπορον. ἐὰν δὲ τὸ ἐν Μαρικᾷ προσέλθῃ ἔνθα εἰς τηλίαν φησὶ τὰ τοῦ Ὑπερβόλου ὀστᾶ ἐμβεβλῆσθαι, ἀπορώτερον ἔσται. ζητητέον οὖν. τηλία μὲν γάρ ἐστιν, ἡ ἀτρύπητος σανίς. ἐὰν δὲ τρυπηθῇ ἀψὶς γίνεται. λέγει οὖν ὅτι εἰ μὴ ὁ δακτύλιος τοσοῦτον ἔχει τρύπημα, ὡς δοκεῖν εἶναι ἐν τηλίᾳ τὸ τρύπημα. ἄλλως· τηλία σανὶς ἡ λεγομένη κάρδοπος. τηλία δὲ ἡ σηλία. ὥσπερ τὸ σήμερον τήμερον, καὶ δὴ καὶ ἰδίως ἐκαλεῖτο τηλία περίφραγμα σανίδων ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐν ᾧ ἄλφιτα ἐπιπράσκοντο. καὶ ὀρτυγοτρόφοι τοὺς ὄρτυγας συνέβαλλον ἐν τούτῳ.

1038. Καὶ μὴν τὸ μειράκιον. | Πρόεισιν ὁ παῖς στεφάνους κομίζων τῷ Πλούτῳ διὰ τὸ πεπλουτηκέναι.

1042. Ἀσπάζομαι.

Οὗπερ πάλαι κατηγορῶσα τυγχάνω.
Ἔοικε δ' ἐπὶ κῶμον βαδίζειν. Χρ. Φαίνεται.
Στέφανόν γέ τοι καὶ δᾷδ' ἔχων πορεύεται.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ τοῦ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ.

ΝΕΑΝΙΑΣ, ΓΡΑΥΣ, ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

Ἀσπάζομαι. Γρ. Τί φησιν; Νε. Ἀρχαία φίλη,
Πολιὰ γεγένησαι ταχύ γε νὴ τὸν οὐρανόν.
Γρ. Τάλαιν' ἐγώ, τῆς ὕβρεως ἧς ὑβρίζομαι.
Χρ. Ἔοικε διὰ πολλοῦ χρόνου σ' ἑωρακέναι.
Γρ. Ποίου χρόνου ταλάνταθ', ὃς παρ' ἐμοὶ χθὲς ἦν;
Χρ. Τοὐναντίον πέπονθε τοῖς πολλοῖς ἄρα.
Μεθύων γάρ, ὡς ἔοικεν, ὀξύτερον βλέπει.
Γρ. Οὔκ. ἀλλ' ἀκόλαστός ἐστιν αἰεὶ τοὺς τρόπους.
Νε. Ὦ Ποντοπόσειδον καὶ θεοὶ πρεσβυτικοί,

Ἐν

ΣΧΟΛΙΑ.

1042. Ἀσπάζομαι. | Ὡς διὰ χρόνου αὐτὴν ἀσπαζόμενός φησι. μεθύων δὲ οὐ λέγει χαῖρε. ἡ δὲ διὰ τὸ ἄτοπον δοκεῖν τῆς προσρήσεως ὡς ἐν ἔρωτι, τί φησιν. ἀσπάζομαι. κορωνὶς ἑτέρα ὁμοία. οἱ δὲ στίχοι ἰαμβικοὶ τρίμετροι ἀκατάληκτοι πεντήκοντα ἕξ, ὧν τελευταῖος, Ὥσπερ λεπὰς τῷ μειρακίῳ προσίσχεται. μετὰ δὲ τὸν δέκατον στίχον, κῶλον ἰαμβικὸν μονόμετρον βραχυκατάληκτον. ἔστι δὲ βραχυκατάληκτον, ὡς εἴρηται, τὸ λειπόμενον ὅλου ποδὸς πρὸς ἀπαρτισμὸν τῆς συζυγίας τῶν ποδῶν, ἢ τοῦ μονομέτρου τυχὸν ἢ τοῦ διμέτρου. ἐπὶ τῷ τέλει κορωνίς. καὶ ἑξῆς τὸ χοροῦ αὖθις ἐχρῆν γὰρ κἀνταῦθα

θεῖναι

De quo jam conquesta sum.
Videtur autem ad Comum iturus. *Chr.* Apparet.
Corollam enim atque faces gestat.

ACTUS QUARTI SCENA QUINTA.

JUVENIS, ANUS, CHREMYLUS.

SAlvere jubeo. *An.* Quid ait? *Juv.* Amica mea vetus,
Incanuisti subitò, per cœlum.
An. Miseram me, quibus contumeliis lacessor!
Chr. Videtur te post longum tempus vidisse.
An. Quantum temporis, ô miserrime, qui apud me heri fuerit?
Chr. Contrarium longè ipsi accidit ac aliis solet;
Ebrius enim, quantum mihi videtur, acutiùs perspicit.
An. Minimè: sed semper his moribus est perditis.
Juv. O maris rex Neptune, atque Dii senum præsides!

In

ΣΧΟΛΙΑ.

θεῖναι χορὸν εἰσιόντων ἐντὸς τῶν ὑποκριτῶν, ἄχρις ἂν τις ἕτερος ἐπέλθοι ὑποκριτής.

1048. Μεθύων γὰρ, ὡς ἔοικεν, ὀξύτερον βλέπει. | Οἱ γὰρ μεθύοντες οὐχ ὁρῶσι. παίζει οὖν ὅτι ὀξέως ἐθεάσατο τὰς πολιὰς αὐτῆς ὁ νέος, ἀμαυρωθεῖσαν ὀφείλων τὴν ὄψιν ἐκ τῆς μέθης. μεθύων δὲ ἔφη, ἐπειδὴ ἐπὶ κῶμον ἀπῄει ὥς φησι, τοὐναντίον δὲ, εἶπε, τοῖς ἄλλοις πέπονθεν, ἐπειδὴ νήφων οὐκ ἔγνω, ἀλλὰ μεθύων γραῦν οὖσαν.

1050. Ὦ Ποντοπόσειδον. | Ὦ πόντιε Πόσειδον. Θεοὶ δὲ πρεσβυτικοὶ, οἱ τοῖς πρεσβύταις ἐφιστάμενοι θεοί· ἐπειδὴ καὶ ὁ Ποσειδῶν τῶν πρεσβυτέρων θεῶν, καὶ οὐχ ὅμοιός ἐστι Διονύσῳ ἢ Ἀπόλλωνι. τὸ

Ἐν τῷ προσώπῳ τὰς ῥυτίδας ὅσας ἔχει;
Γρ. Ἆ, ἆ.
Τὴν δᾷδα μή μοι πρόσφερε. Χρ. Εὖ μέντοι λέγει.
Ἐὰν γὰρ αὐτὴν εἷς μόνος σπινθὴρ λάβῃ,
Ὥσπερ παλαιὰν εἰρεσιώνην καύσεται.
Νε. Βούλει διὰ χρόνου πρός με παῖσαι; Γρ. Ποῖ τάλαν;
Νε. Αὐτοῦ λαβοῦσα κάρυα. Γρ. Παιδιὰν τίνα;
Νε. Πόσους ἔχεις ὀδόντας. Χρ. Ἀλλὰ γνώσομαι
Κἀγωγ'. ἔχει γὰρ τρεῖς ἴσως ἢ τέτταρας.
Νε. Ἀπότισον. ἕνα γὰρ γόμφιον μόνον φορεῖ.
Γρ. Ταλάντατ' ἀνδρῶν, οὐχ ὑγιαίνειν μοι δοκεῖς,

Πλυνόν

ΣΧΟΛΙΑ.

δὲ Ποντοπόσειδον ἀπὸ τοῦ πόντου. ὦ μέγιστε Πόσειδον. καὶ Σώφρων γάρ φησι, πόντος ἀγαθῶν, πλῆθος καὶ μέγεθος θέλων σημαίνειν. ἄλλως. ἐπεὶ γραῦς ἐστιν, ὡς τοῦ ὅρκου τούτου πρεσβυτῶν ὄντος. ἢ οὐ πάντως, ἀλλ' ἐν παιδιᾷ μετ' ἐκπλήξεως φαίνεται καὶ μεγάλης τινὸς ἐμφάσεως χρῆσθαι τούτῳ.

1051. Ἆ, ἆ. | Ὡς τοῦ νεανίσκου προσφέροντος τὴν δᾷδα αὐτῇ, τοῦτο λέγει. ἔστι δὲ ἐπίρρημα ἐκπλήξεως καὶ κελεύσεως.

1054. Ὥσπερ παλαιὰν εἰρεσιώνην. | Εἰρεσιώνη στέμματα πρὸ τῶν πυλῶν περιειλημμένα πλακουντικοῖς τισὶ κολλύροις καὶ ἄλλοις τισὶ τοιουτοτρόποις τοῖς τε ὡραίοις καρποῖς, καὶ ἐλαίῳ ἀποκεχρισμένα. λιμοῦ γὰρ ἐνσκήψαντος, ἀνεῖλεν ὁ θεὸς τὰς εἰρεσιώνας πρὸ τῶν θυρῶν κρεμάσαι. εἰρεσιώνη δὲ θαλλὸς ἐλαίας ἢ δάφνης ἐξ ἐρίων καὶ θαλλοῦ συμπεπλεγμένος, ἔχων ἄρτον ἐξηρτημένον καὶ κοτύλην (ἔστι δὲ μέτρον ὃ νῦν καλοῦμεν ἡμιξέστιον) καὶ σῦκα καὶ πάντα τὰ ἀγαθά. ταύτην δὲ τὴν εἰρεσιώνην πρὸ τῶν οἰκημάτων ἐτίθεντο οἱ Ἀθηναῖοι. καὶ κατ' ἔτος ἤλλαττον. εἰώθει δὲ παῖς ἀμφιθαλὴς ἀμφ' αὐτῇ ταῦτα λέγειν·

Εἰρεσιώνη

In fronte quot rugas habet?

An. Ah! Ah! 1051

Ne mihi facem admoveas. *Chr.* Rectè quidem dicit;
Si enim ipsam una tantum scintilla attigerit,
Tanquam vetustum oleæ ramum aduret.

Juv. Visne aliquantisper mecum lusitare? *An.* Ubi miser? 1055

Juv. Hic, nucibus acceptis. *An.* Quem ludum?

Juv. Quot tibi sint dentes. *Chr.* At divinabor
Et ego quoque; tres enim forsan habet aut quatuor.

Juv. Solve nuces; nam unicum tantùm molarem habet.

An. Hominum miserrime; non sat sanus esse mihi videris, 1060

Qui

ΣΧΟΛΙΑ.

Εἰρεσιώνη σῦκα φέρει καὶ πίονας ἄρτυς,
Καὶ μέλι ἐν κοτύλῃ, καὶ ἔλαιον ἀποψήσασθαι,
Καὶ κύλικ' εὔζωρον, ὡς ἂν μεθύουσα καθεύδῃ.

ἄλλως. κλάδος ἦν ἐλαίας ἐρίοις πεπλεγμένος, ἐξήρτητο δὲ αὐτοῦ τὰ ὡραῖα πάντα, ἵστασαν δὲ αὐτὸν πρὸ τῶν θυρῶν κατὰ τὸ παλαιὸν χρηστήριον. οἱ μὲν γάρ φασιν, ὡς λιμοῦ πᾶσαν τὴν γῆν κατασχόντος, ὁ θεὸς εἶπε προηροσίαν ὑπὲρ ἁπάντων θῦσαι θυσίαν Ἀθηναίους. οὗ ἕνεκα χαριστήρια πανταχόθεν ἐκπέμπουσιν Ἀθήναζε τῶν καρπῶν τὰς ἀπαρχάς. ἄλλως. Πυανεψίοις καὶ Θαργηλίοις ὥραις θύουσιν Ἀθηναῖοι. φέρουσι δὲ οἱ παῖδες τὰ προκατεφλεγμένα ἀκρόδρυα. καὶ ταῦτα πρὸ τῶν θυρῶν κρεμῶσι. κατά τι δὲ χρηστήριον πρὸς ἀποτροπὴν λιμοῦ ταῦτα ἐποίουν.

1055. Ποῖ τάλαν; | Τὸ ποῖ σχετλιαστικόν. δηλοῖ γὰρ ἀκολασίας τόπον ζητούσης.

1056. Παιδιὰν τίνα; | Οὕτως Ἀττικοὶ βραχυκαταλήκτως καὶ ὀξυτόνως ἐπὶ τοῦ παιγνίου.

1057. Πόσους ἔχεις ὀδόντας. | Δέον εἰπεῖν κάρυα εἶπεν ὀδόντας ὡς πρὸς γραῦν. τοῦτο παρ' ὑπόνοιαν εἶπε κωμῳδῶν αὐτὴν ὡς πάνυ γραῖαν. ἔθος γὰρ εἰπεῖν πόσα ἐν χερσὶν ἔχω ὥσπερ εἰώθασι λέγειν οἱ τὰ ἄρτια καὶ περιττὰ παίζοντες. ἄλλως. πόσους ὀδόντας εἶπεν ἀντὶ τοῦ πόσα ἔχεις κάρυα. παιδιὰ γάρ ἐστι τοιαύτη. δραξάμενός τις καρύων

Πλυνόν με ποιῶν ἐν τοσούτοις ἀνδράσιν.
Νε. Ὄναιο μέν γ', ἄν εἴτις ἐκπλύνειέ σε.
Χρ. Οὐ δῆτ', ἐπεὶ μὲν νῦν καπηλικῶς ἔχει.
Εἰ δ' ἐκπλυνεῖται τοῦτο τὸ ψιμύθιον,
Ὄψει κατάδηλα τοῦ προσώπου γε τὰ ῥάκη.
Γρ. Γέρων ἀνὴρ ὢν, οὐχ ὑγιαίνειν μοι δοκεῖς.
Νε. Πειρᾷ μὲν οὖν ἴσως σε, κᾆτα τῶν τιτθίων
Ἐφάπτεταί σου λανθάνειν δοκῶν ἐμέ.
Γρ. Μὰ τὴν Ἀφροδίτην οὐκ ἐμοῦ γ' ὦ βδελυρὲ σύ.
Χρ. Μὰ τὴν Ἑκάτην, οὐ δῆτα· μαινοίμην γὰρ ἄν.
Ἀλλ' ὦ νεανίσκ', οὐκ ἐῶ τὴν μείρακα
Μισεῖν σε ταύτην. Νε. Ἀλλ' ἔγωγ' ὑπερφιλῶ.
Χρ. Καὶ μὴν κατηγορεῖ γέ σου. Νε. Τί κατηγορεῖ;
Χρ. Εἶναί σ' ὑβριστήν φησι, καὶ λέγειν ὅτι,
Πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι.
Νε. Ἐγὼ περὶ ταύτης οὐ μαχοῦμαί σοι. Χρ. Τὸ, τί;
Νε. Αἰσχυνόμενος τὴν ἡλικίαν τὴν σὴν, ἐπεὶ
Οὐκ ἄν ποτ' ἄλλῳ τοῦτ' ἐπέτρεπον ποιεῖν.
Νῦν δ' ἄπιθι χαίρων, συλλαβὼν τὴν μείρακα.
Χρ. Οἶδ', οἶδα τὸν νοῦν. οὐκέτ' ἀξιοῖς ἴσως

Εἶναι

ΣΧΟΛΙΑ.

ρύων καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐρωτᾷ πόσα. καὶ ἐὰν ἐπιτύχῃ, λαμβάνει ὅσα ἔχει ἐν τῇ χειρί. ἐὰν δὲ ἁμάρτῃ κατὰ τὴν ἀπόκρισιν, ἀποτίνει ὅσα ἂν ἐρωτήσας εὑρεθείη ἔχων.

1061. Πλυνόν με ποιῶν. | Ἐφύβριστον πλῦμα. πλυνὸς δὲ ὀξυτόνως τὸ ἀγγεῖον αὐτό. παροξυτόνως δὲ τὸ πλυνόμενον.

1063. Καπηλικῶς

Qui me labrum facis, in quo sordes tuas eluas inter tot homines.

Juv. E re tua quidem foret, siquis te probè elueret.

Chr. Minimè profectò, quoniam nunc fucata est.
Quod si eluatur hæc cerussa,
Manifestas conspicies in facie lacinias.

An. Senex cum sis, non sat sapere mihi videris.

Juv. Procat te igitur fortasse, atque etiam mammas
Contrectat tuas, clàm me fore existimans.

An. Non, per Venerem, meas; ô tu execrande.

Chr. Non per Hecaten profectò, insanus enim essem, *hoc si foret.*
At ô Juvenis, non sinam ut adolescentem
Hanc odio habeas. *Juv.* Imò ego illam depereo.

Chr. Atqui te incusat. *Juv.* Quamobrem incusat?

Chr. Contumeliosum te esse ait, atque dicere quòd
Strenui olim fuere Milesii.

Juv. Ego de hac tecum non contendam. *Chr.* Quid ita?

Juv. Ætatem tuam venerans; quoniam
Alioqui nemini permitterem hoc facere.
Nunc autem abi atque vale, tibi istam habens adolescentem.

Chr. Novi, novi mentem tuam, non jam amplius vis forsan

Cum

ΣΧΟΛΙΑ.

1063. Καπηλικῶς ἔχει. | Πανουργικῶς. ἐπεὶ οἱ κάπηλοι χεῖρον καὶ ἀνακποιεῖν τὰ ἱμάτια εἰώθασι, καὶ τὸν οἶνον δὲ νοθυλεύουσι, συμμιγνῦντες αὐτῷ σαπρόν. ἄλλως. κωμαστικῶς καὶ ἐψιμμυθισμένως ἔχει, καὶ οὐ τὴν κατὰ φύσιν χροιὰν, ἀλλὰ νόθον καὶ ξένην.

1076. Τὸ τί. | Ὅτι οἱ χαλεπαίνοντες τὸ σιωπησιάζειν οὕτως ἔλεγον τὸ τί.

1081. Ὁ

Εἶναι μετ' αὐτῆς. Γρ. Ὁ δ' ἐπιτρέψων ἐστὶ τίς;
Νε. Οὐκ ἂν διαλεχθείην διεσπεκλωμένῃ
Ὑπὸ μυρίων ἐτῶν γε καὶ τρισχιλίων.
Χρ. Ὅμως δ', ἐπειδὴ καὶ τὸν οἶνον ἠξίους
Πίνειν, συνεκποτέ' ἐστί σοι καὶ τὴν τρύγα.
Νε. Ἀλλ' ἔστι κομιδῇ τρὺξ παλαιὰ καὶ σαπρά.
Χρ. Οὐκοῦν τρύγοιπος ταῦτα πάντ' ἰάσεται.
Νε. Ἀλλ' εἴσιθ' εἴσω. τῷ θεῷ γὰρ βούλομαι
Ἐλθὼν ἀναθεῖναι τοὺς στεφάνους τοὺς δ' οὓς ἔχω.
Γρ. Ἐγὼ δέ γ' αὐτῷ καὶ φράσαι τι βούλομαι.
Νε. Ἐγὼ δέ γ' οὐκ εἴσειμι. Χρ. Θάῤῥει, μὴ φοβοῦ.
Οὐ γὰρ βιάσεται. Νε. Πάνυ καλῶς τοίνυν λέγεις.
Ἱκανὸν γὰρ αὐτὴν πρότερον ὑπεπίττουν χρόνον.
Γρ. Βάδιζ'. ἐγὼ δέ σου κατόπιν εἰσέρχομαι.
Χρ. Ὡς εὐτόνως, ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, τὸ γρᾴδιον,
Ὥσπερ λεπὰς τῷ μειρακίῳ προσίσχεται.

ΔΡΑ-

ΣΧΟΛΙΑ.

1081. Ὁ δ' ἐπιτρέψων. | Ἀντὶ τοῦ τίς αὐτὸν ἐᾷ ἀναχωρῆσαι, ἢ αὐτὸς ὁ Χρεμύλος, ὅτι οὐ συγχωρῶ σοι ἐᾶσαι αὐτήν· δύναται δὲ τὸ ὁ δ' ἐπιτρέψων τοῦ νεανίσκου εἶναι. ἵν' ᾖ τίς μοι ἐπιτρέψῃ συνεῖναι αὐτῇ· εἶτα ὡς παραιτούμενος ἐπιφέρει ὅτι οὐκ ἂν αὐτῇ διαλεχθείην διεσπεκλωμένῃ ἤγουν ἐξηραμμένῃ γαμηθείσῃ ἐν τῇ συνουσίᾳ κατατετριμμένῃ, ἢ ἀχρήστῳ πρὸς συνουσίαν διὰ τὸ γῆρας. σπεκλοῦν γὰρ τὸ συνουσιάζειν παρὰ τὸ πλέκεσθαι. σπέκλωμα γὰρ ὁ ἦχος τῆς συνουσίας. ἢ διαλελυμένῃ κυρίως ὡς ἐπὶ χοινίων τῶν πλακέντων, εἶτα διαλυθέντων ἐν χρόνῳ. ἢ ὑπεσπλωισμένη καταδιεσπεκλωμένη. πρὸς συνουσίαν ἀχρήστῳ γινομένῃ καὶ πεπαλαιωμένῃ, καὶ ὑπὸ πολλῶν ἐν συνουσίᾳ τετριμμένῃ. τὸ δὲ σπεκλοῦν, ἐπὶ τοῦ συνουσιάζειν τάττουσιν, οὐχ ὡς προηγουμένως τοῦτο σημαῖνον, ἀλλ' ὅμοιον πολλοῖς συμβολικοῖς ὀνοματοποιοῦντες. καὶ μάλιστα ἐφ' ὧν τὸ εὐθυῤῥημονεῖν ἵστατο.

1083. Ὑπὸ μυρίων ἐτῶν. | Δέον εἰπεῖν ἀνδρῶν, ἐτῶν εἶπε, σκώπτων αὐτὴν ὡς γραῦν.

1085. Καὶ

Cum ipsâ rem habere. *An.* Quis autem ſinet?
Juv. Non poſſim colloqui cum eâ quæ ſubagitata fuerit
Per decies ac ter mille annos.
Chr. Attamen quoniam vinum dignatus es
Bibere, ſimul ebibendæ tibi ſunt & fæces.
Juv. At ſunt hæ fæces prorſus vetuſtæ atque putidæ.
Chr. Quin ergo qualus his omnibus mederi poterit.
Juv. At abi intrò. Deo enim, mihi lubet,
Quando huc venerim, ſuſpendere has coronas quas gero.
An. Ego autem ipſi aliquid dictum volo.
Juv. Ego vero non ingredior. *Chr.* Bono ſis animo, ne timeas:
Non enim tibi vim faciet. *Juv.* Rectè admodum ſane dicis:
Satis enim diu antehac ipſam ſubagitavi.
An. Procedas: ego autem pone te ſubeo.
Chr. Quam pertinaciter (pro Jupiter rex!) hæc anicula
Veluti concha adoleſcenti adhæreſcit.

ACTUS

ΣΧΟΛΙΑ.

1085. Καὶ τὴν τρύγα. | Πολλάκις καὶ τὸν νέον οἶνον τρύγα ἐκάλουν. νῦν δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ὡς ἡμεῖς τὴν ὑποστάθμην.

1087. Οὐκοῦν τρύγοιπος. | Ὁ ὑλιστὴρ ὁ σάκκιος. πρὸς ὃ ἂν εἶπεν ὁ νεανίσκος, ἀπήντησεν ὁ γέρων.

1092. Οὐ γὰρ βιάσεται. | Ὃ ποιοῦσιν οἱ ἄνδρες, τοῦτο ἐπὶ τῆς γραός φησι. οὐ γὰρ βιάσεταί σε ἡ γραῦς.

1093. Ὑπεπίττουν χρόνον. | Οἷον ἤσελγουν, ἀντί τοῦ κατεφίλουν. πιττοῦν δέ ἐστι κυρίως, τὸ τὰς πλατείας ναῦς πίσσῃ χρίειν. ἔνθεν οὖν μετήνεγκε τὴν λέξιν. ἢ ἀντὶ τοῦ ἐκείνην, συνῆλθον.

1096. Ὥσπερ λεπάς. | Λεπὰς κογχύλιον ἐφιζάνον ταῖς πέτραις, ὅτ' αὐταῖς προσπήγνυται, δυσαποσπάστως ἔχον, ἐπειδὰν τις αὐτοῦ βουληθείη λαβεῖν. εὐεπίφορος δέ ἐστιν εἰς τὸ λεπὰς ὁ Ἀριστοφάνης. παρ' ὑπόνοιαν δὲ, ὥσπερ λεπὰς τῷ μειρακίῳ. λεπὰς δέ ἐστιν εἶδος ὀστρέου.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΥ ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

ΚΑΡΙΩΝ, ΕΡΜΗΣ.

Τίς ἔσθ' ὁ κόπτων τὴν θύραν; τουτὶ τί ἦν;
Οὐδεὶς ἔοικεν. ἀλλὰ δῆτα τὸ θύριον
Φθεγγόμενον ἄλλως κλαυσιᾷ. Ερ. Σέ τοι σέ τοι
Λέγω Καρίων, ἀνάμεινον. Κα. Οὗτος, εἰπέ μοι,
Σὺ τὴν θύραν ἔκοπτες οὑτωσὶ σφόδρα;
Ερ. Μὰ Δί', ἀλλ' ἔμελλον, εἶτ' ἀνέῳξάς με φθάσας.
Ἀλλ' ἐκκάλει τὸν δεσπότην τρέχων ταχύ,
Ἔπειτα τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδία,
Ἔπειτα τοὺς θεράποντας, εἶτα τὴν κύνα,
Ἔπειτα σαυτόν, εἶτα τὴν ὗν. Κα. Εἰπέ μοι
Τί δ' ἐστίν; Ερ. Ὁ Ζεύς, ὦ πόνηρε, βούλεται
Ἐς ταὐτὸν ὑμᾶς συγκυκήσας τρύβλιον,
Ἁπαξάπαντας εἰς τὸ βάραθρον ἐμβαλεῖν.
Κα. Ἡ γλῶττα τῷ κήρυκι τούτων τέμνεται.

Ἀτὰρ

ΣΧΟΛΙΑ.

1097. Τίς ἔσθ' ὁ κόπτων. | Κορωνὶς ἑτέρα ὁμοία. οἱ δὲ στίχοι ἰαμβικοὶ τρίμετροι ἀκατάληκτοι ὀκτώ. ὧν τελευταῖος, Ἵν' εὐθέως διακονικὸς εἶναί μοι δοκῇς. ἐπὶ τῷ τέλει κορωνίς.

Τουτὶ τί ἦν. | Ὁ Ἑρμῆς ἔκοψε. καὶ ἐξελθὼν ὁ Καρίων οὐδένα εὗρε. τὸ θύριον καὶ οὐ θυρίον. τὰ γὰρ εἰς ον οὐδέτερα ἀπὸ βραχέος ἀρχόμενα προπαροξύνονται, οἷον ἔριον, θύριον, ὄριον, καὶ ἕτερα.

1110. Ἡ γλῶττα τῷ κήρυκι. | Διχῶς νοεῖται. ἡ γλῶττα τῶν θυομένων τῷ Ἑρμῇ δίδοται, ἐπειδὴ τῶν θυομένων δεσπότης ἐστίν. ἢ

τῶν

ACTUS QUINTI SCENA PRIMA.

CARIO, MERCURIUS.

QUIS est qui pulsat fores? quid hoc rei erat?
Nemo apparet. attamen ostiolum sanè
Crepans interim ultrò sonat. *Mer.* Heus tu, heus tu,
Inquam, Cario, manedum. *Car.* Ehodum, dic mihi,
Túne fores pepulisti tam vehementer?
Mer. Minime profecto, sed pulsurus eram, at eas
reserando me prævertisti.
Sed evoca herum tuum, curriculo percurrens,
Deinde uxorem atque liberos,
Dehinc famulos, postea canem,
Deinde temetipsum, postea suem. *Car.* Cedò mihi,
Quid hoc sibi vult? *Mer.* Jupiter, ô miser, decrevit.
In eodem vos permixtos culeo,
Omnes simul in Barathrum præcipites dare.
Car. Lingua rerum harum nuncio præscidi debet.

At

ΣΧΟΛΙΑ.

τῶν καταρωμένων ἀπ' αὐτοῦ ἡ ἀρχή. Καλλίστρατος δὲ τῶν θυομένων φησὶ τὰς γλώσσας τοῖς κήρυξιν ἀπονέμεσθαι· διὸ καὶ τὸν ποιητὴν ποιεῖν τῷ Ἑρμῇ τεμνομένας αὐτάς. καὶ τοῦτο δὲ πρὸς τὸν Ἑρμῆν λέγει ἥκοντα παρὰ Διός. κολακεύων δὲ αὐτόν φησιν. ὅτι τῶν ἱερείων ἡ γλῶττα τῷ Ἑρμῇ δίδοται ἐν ταῖς δημοτελέσι θυσίαις. ἄλλως. εἰρωνικῶς ὡσεὶ ἔλεγε κακὰ συλλέγει. καὶ ἡμεῖς ἀδίκως αὐτῷ θυόμενοι τὰς γλώσσας. Ὅμηρος, ὁ δ' ἐν πυρὶ βάλλε γλώττας. πρὸς δὲ τὸ λεγόμενον ἔπαιζεν ἡ γλῶττα τῷ κήρυκι, ὅτι τὰς γλώσσας Ἑρμῇ ἔθυον ὡς τοῦ λέγειν ἐφόρῳ. διὸ καὶ ὁ κωμικὸς δύσφημά τινα τοῦ Ἑρμοῦ εἰπόντος ἐξονειδίζει λέγων ἡ γλῶττα τῷ κήρυκι τούτων τέμνεται.

ὅπερ

Ἀτὰρ διατί γε ταῦτ' ἐπιβουλεύεις ποιεῖν
Ἡμᾶς; Ερ. Ὅτι δεινότατα πάντων πραγμάτων
Εἴργασθ'. ἀφ' οὗ γὰρ ἤρξατ' ἐξαρχῆς βλέπειν
Ὁ Πλοῦτος, οὐδεὶς οὐ λιβανωτὸν, οὐ δάφνην,
Οὐ ψαιστὸν, οὐχ ἱερεῖον, οὐκ ἄλλ' οὐδὲν,
Ἡμῖν ἐπιθύει τοῖς θεοῖς. Κα. Μὰ Δί', οὐδέ γε
Θύσει. κακῶς γὰρ ἐπεμελεῖσθ' ἡμῶν τότε.
Ερ. Καὶ τῶν μὲν ἄλλων μοι θεῶν ἧττον μέλει.
Ἐγὼ δ' ἀπόλωλα κἀπιτέτριμμαι. Κα. Σωφρονεῖς.
Ερ. Πρότερον γὰρ εἶχον μὲν παρὰ ταῖς καπηλίσιν
Πάντ' ἀγαθ' ἕωθεν εὐθὺς, οἰνοῦτταν, μέλι,
Ἰσχάδας, ὅσ' εἰκὸς ἐστὶν Ἑρμῆν ἐσθίειν.
Νυνὶ δὲ πεινῶν, ἀναβάδην ἀναπαύομαι.
Κα. Οὐκοῦν δικαίως, ὅς τις ἐποίεις ζημίαν
Ἐνίοτε, τοιαῦτ' ἀγάθ' ἔχων. Ερ. Οἴ μοι τάλας,
Οἴ μοι πλακοῦντος τοῦ 'ν τετράδι πεπεμμένου.

Κα.

ΣΧΟΛΙΑ.

ὅπερ ὅμοιόν ἐστι τῷ εἰς μάτην αἱ γλῶτται θύονται τῷ τὰ τοιαῦτα κηρύσσοντι. οὕτως Εὐστάθιος Οδ. γ. Ἀθήναιος δὲ εἰπὼν, ὅτι αἱ γλῶσσαι τέμνονται τῷ Ἑρμῇ διὰ τὴν ἑρμηνείαν, καὶ ὅτι ἔσπενδον οἱ παλαιοὶ ἀπὸ τῶν δείπνων ἀναλύοντες, προσιστορεῖ καὶ ὅτι τὰς τοιαύτας σπονδὰς ἐποιοῦντο τῷ Ἑρμῇ, καὶ οὐχ ὡς οἱ ὕστερον Διὶ τελείῳ. δοκεῖ γὰρ Ἑρμῆς ὕπνου προστάτης εἶναι.

1119. Σωφρονεῖς. | Ἀντὶ τοῦ μόλις ἐπεστράφης. ἢ καλῶς καὶ ἀληθῆ λέγεις.

1121. Οἰνοῦτταν. | Οὕτω τὴν οἴνῳ πεφυραμένην μᾶζαν. τινὲς δὲ οἰνοῦτταν, εἶδος πλακοῦντος μετ' οἴνου καὶ μέλιτος γινόμενον.

1123. Ἀναβάδην. | Ἀντὶ τοῦ κάθημαι πεινῶν, ἄνω φησὶν ἔχω τοὺς

πόδας

At quamobrem hæc meditatur facere
Nobis? *Mer.* Quia rerum omnium rem longè pessimam
Admisistis. ex quo enim rursus videre cœpit
Plutus, neque jam quisquam thus, nec laurum,
Nec libum, nec victimam, nec quicquam aliud
Nobis sacrificat Diis. *Car.* Non profectò: neque
Sacrificabit *amplius.* perperam enim nostri tunc temporis curam egistis.
Mer. Atqui reliquos quod attinet deos mihi minus curæ est:
Ego autem *ipse* perii ac *fame* confectus sum. *Car.* Rectè sapis.
Mer. Antehac enim habui à cauponariis mulierculis
Bona omnia, prima statim à luce; placentam nempe vino tinctam, mel,
Caricas, & quæcunque convenit Mercurium edere.
Nunc autem esuriens porrectis pedibus requiesco.
Car. Quin merito *id tibi contigit,* qui damno afficiebas
Nonnunquam, etsi tanta bona acceperas. *Mer.* Hei mihi misero!
Hei mihi ob placentam, quæ quarto mensis die mihi pinsebatur!

Car.

ΣΧΟΛΙΑ.

πόδας κοιμώμενος. οἱ γὰρ διάκονοι τοὺς πόδας ἄνω εἶχον πρὸς τὸ μὴ βαρῦναι ὑπὸ τοῦ δρόμου.

1124. Οὐκοῦν δικαίως, ὅς τις ἐποίεις ζημίαν. | Ἀντὶ τοῦ ἐποίεις ζημιοῦσαι τοὺς ταῦτα τὰ ἀγαθά σοι παρέχοντας. ὁ γὰρ Ἑρμῆς τοιαῦτα ποιεῖ. καὶ ὁ Αἴσωπος γὰρ ἐν τοῖς μύθοις τὰ αὐτὰ λέγει.

1126. Τὸν τετράδι πεπεμμένον. | Ἡ τετρὰς ἐνομίζετο Ἑρμοῦ. καὶ καθ' ἕκαστον μῆνα ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀπετίθεντο τῷ Ἑρμῇ. ἔχε γὰρ

Κα. Ποθεῖς τὸν οὐ παρόντα καὶ μάτην καλεῖς.
Ερ. Οἴμοι δὲ κωλῆς ἣν ἐγὼ κατήσθιον.
Κα. Ἀσκωλίαζ' ἐνταῦθα πρὸς τὴν αἰθρίαν.
Ερ. Σπλάγχνων τε θερμῶν, ὧν ἐγὼ κατήσθιον.
Κα. Ὀδύνη σε περὶ τὰ σπλάγχν' ἔοικ' ἐπιστρέφειν. 1131
Ερ. Οἴμοι δὲ κύλικος, ἴσον ἴσῳ κεκραμένης.
Κα. Ταύτην ἐπιπιὼν, ἀποτρέχων οὐκ ἂν φθάνοις·
Ερ. Ἆρ' ὠφελήσαις ἄν τι τὸν σαυτοῦ φίλον;
Κα. Εἴ του δέει γ' ὧν δυνατός εἰμί σ' ὠφελεῖν. 1135

Ερ.

ΣΧΟΛΙΑ.

γὰρ τῶν ἑορτῶν, ἱεραί τινες τοῦ μηνὸς ἡμέραι νομίζονται Ἀθήνησι, θεοῖς τισίν. οἷον, νουμηνία καὶ ἑβδόμη, Ἀπόλλωνι. τετρὰς, Ἑρμῇ· καὶ ὀγδόη Θησεῖ.

1127. Ποθεῖς τὸν οὐ παρόντα καὶ μάτην καλεῖς. | Ἡρακλῆς πλέων μετὰ τῆς Ἀργοῦς εἰς Κόλχους σὺν Ἰάσονι ἐν Κίῳ τῇ νήσῳ ἐξελθὼν καὶ πέμψας τὸν ἐρώμενον αὐτοῦ Ὕλαν ὕδωρ ἀντλῆσαι, περιέμενεν αὐτόν. τοῦ δὲ ὑπὸ νυμφῶν ἁρπασθέντος, Ἡρακλῆς πολὺν χρόνον ἐζήτει. ὕστερον δὲ ὑπό τινος αἰθερίας φωνῆς ἤκουσε, ποθεῖς τὸν οὐ παρόντα καὶ μάτην καλεῖς. ἐλείφθη οὖν τοῦτο εἰς παροιμίαν ἐπὶ τῶν μάτην προσδοκούντων.

1128. Οἴμοι δὲ κωλῆς. | Τοῦ κώληκος λεγομένου. κῶλα δὲ τὰ ἐμπρόσθια μέρη τῶν ἱερείων. ἔστι δὲ ἱερὸν Ἑρμοῦ, ὁ βραχίων τῶν ἀλόγων ζώων. ἄλλως. τὰ ἐμπρόσθια μέρη τῶν ἱερείων, τὰς ἀγκύλας ὀστώδεις. διαβάλλει οὖν ὡς ὀστέα τοῖς θεοῖς προσφέροντας.

1129. Ἀσκωλίαζ' ἐνταῦθα. | Ἑορτὴν οἱ Ἀθηναῖοι ἦγον τὰ ἀσκώλια, ἐν ᾗ ἥλλοντο ἐπ' ἀσκοῖς αἰγείοις, εἰς τιμὴν τοῦ Διονύσου. δοκεῖ δὲ ἐχθρὸν εἶναι ἀμπέλῳ τὸ ζῷον. ἀμέλει καὶ ἐπίγραμμα φέρεται τῆς ἀμπέλου πρὸς τὴν αἶγα, οὕτω λέγον. Κἤν με φάγῃς ἐπὶ ῥίζαν ὅμως δέ τι καρποφορήσω, ὅσσον ἐπισπεῖσαί σοι τράγε θυομένῳ. ἀσκωλίαζε δὲ ἀντὶ τοῦ ἅλλου. κυρίως δὲ ἀσκωλιάζειν ἔλεγον, τὸ ἐπὶ τῶν ἀσκῶν ἅλλεσθαι, ἕνεκα τοῦ γέλωτα ποιεῖν. ἐν μέσῳ δὲ τοῦ θεάτρου ἐτίθεντο ἀσκοὺς πεφυσημένους, καὶ ἀληλιμμένους, εἰς οὓς ἐναλ-

λόμενοι

Car. Desideras absentem, atque frustra vocas.

Mer. Hei mihi pedem victimæ anteriorem, quem ego comedere solebam!

Car. Pede uno per utres salta hic sub dio.

Mer. Viscera etiam calida quæ ego comedebam!

Car. Viscerum dolor te videtur torquere.

Mer. Heu mihi, calicem vino parique aquæ mensurâ temperatum!

Car. Hoc insuper epoto, haud cursim abscedere potueris.

Mer. Num quâ re juvare tibi libet amicum?

Car. Siquâ earum rerum tibi opus sit, in quibus ego te juvare possum.

Mer.

ΣΧΟΛΙΑ.

λόμβροι, ἐναλίσθαινον, καθάπερ Εὔβουλός φησι. καὶ πρός γε τοῦτο ἀσκὸν εἰς μέσον καταθέντες, εἰσάλλεσθε, καὶ καγχάζετε ἐπὶ τοῖς καταῤῥέουσιν. οὕτω καὶ Δίδυμος. ἄλλως. ἀσκωλιάζειν ἔλεγον, τὸ ἐνάλλεσθαι τοῖς ἀσκοῖς, ἢ τὸ ἐπὶ ἑνὸς πόδος ἅλλεσθαι. ἄλλως. ἀσκώλια ἑορτὴ Διονύσου. ἀσκὸν γὰρ οἴνου πληροῦντες, ἑνὶ ποδὶ τοῦτον ἐπήδων, καὶ ὁ πηδήσας, ἆθλον εἶχε τὸν οἶνον.

1131. Ὀδύνη σε πρὸς τὰ σπλάγχνα. | Ἐπὰν γὰρ πνεῦμα δι' ἐντέρων ὑποδύῃ, τὸ τοιοῦτον γίνεται. δέον πνεῦμα εἰπεῖν ὀδύνην εἶπεν. πρὸς τὰ σπλάγχνα δὲ, ἀντὶ τοῦ ἐπὶ καλῇ καὶ τοῖς σπλάγχνοις.

1132. Ἴσον ἴσῳ κεκραμένης. | Οἴνου καὶ ὕδατος. ζωρότερον γὰρ τὸ τοιοῦτο κρᾶμα. παίζει δὲ πρὸς τοὺς καπήλους. ζητεῖται δὲ διὰ τί τοῖς μὲν ἄλλοις θεοῖς δίδοται ἄκρατος σπονδὴ, τῷ δὲ Ἑρμῇ κεκραμένη. καὶ φαμὲν, ὅτι καὶ τῶν ζώντων καὶ τῶν τετελευτηκότων ἄρχει, καὶ παρ' ἀμφοτέρων τιμὰς δέχεται,

1133. Ταύτην ἐπιπιὼν, ἀποτρέχων οὐκ ἂν φθάνοις. | Οὐκ ἂν πέρας χοίης τῶν κακῶν. οὐκ ἂν ἀναβάλλοις.

1134. Τὸν σαυτοῦ φίλον. | Τοῦτο λέγει, ἢ διότι καὶ αὐτὸς διάκονος καὶ ὑπηρέτης ἦν τῶν θεῶν ὥσπερ οὗτος Χρεμύλου. ἢ διὰ τὰς βοηθείας, ἃς προϊὼν ἐρεῖ. εἰώθαμεν γὰρ οἱ ἄνθρωποι ὅταν εἰς ἀνάγκην ἐμπέσωμεν, εὔνοιαν πρὸς τοῦτον πλάττεσθαι, ἀφ' οὗ ἂν ἡμῖν ἔσται ὠφέλεια.

1138. Ἀλλ'

Ερ. Εἴ μοι πορίσαις ἄρτον τιν' εὖ πεπεμμένον,
Δοίης καταφαγεῖν, καὶ κρέας νεανικόν,
Ὧν θύεθ' ὑμεῖς ἔνδον. Κα. Ἀλλ' οὐκ ἐκφορα.
Ερ. Καὶ μὴν, ὁπότε τι σκευάριον τοῦ δεσπότου
Ὑφείλου, ἐγώ σε λανθάνειν ἐποίουν ἀεί.
Κα. Ἐφ' ᾧτε μετέχειν αὐτὸς, ὦ τοιχωρύχε.
Ἧκεν γὰρ ἄν σοι ναστὸς εὖ πεπεμμένος.
Ερ. Ἔπειτα τοῦτόν γ' αὐτὸς ἂν κατήσθιες.
Κα. Οὐ γὰρ μετεῖχες τὰς ἴσας πληγὰς ἐμοὶ,
Ὁπότε τι ληφθείην πανουργήσας ἐγώ.
Ερ. Μὴ μνησικακήσῃς, εἰ σὺ Φυλὴν κατέλαβες.
Ἀλλ' οὖν συνοίκου πρὸς θεῶν δέξασθέ με.
Κα. Ἔπειτ' ἀπολιπὼν τοὺς θεοὺς ἐνθάδε μενεῖς;
Ερ. Τὰ γὰρ παρ' ὑμῖν ἐστὶ βελτίω πολύ.
Κα. Τί δέ γ' αὐτομολεῖν ἀστεῖον εἶναί τοι δοκεῖ;
Ερ. Πατρὶς γάρ ἐστι πᾶσ' ἵν' ἂν πράττῃ τις εὖ.
Κα.

ΣΧΟΛΙΑ.

1138. Ἀλλ' οὐκ ἐκφορα. | Ὡς ἐνίαις θυσίαις λεγομένου τούτου. καὶ χρῶνται αὐτῷ οὐ κατ' οὐδέτερον πληθυντικὸν, ἀλλ' ἑνικῶς κατὰ θηλυκόν. ὡς Θεόπομπος, οὖσαι δραμὼν αἴτησον, ἀλλ' οὐκ ἐκφορά. καὶ εἰ μὲν οὐδέτερον εἴη πληθυντικὸν, προπαροξύνουσιν. εἰ δὲ θηλυκὸν, ὀξύνουσιν.

1144. Οὐ γὰρ μετεῖχες τὰς ἴσας πληγάς. | Οὐ μόνον μετέχω τοῦδε, ἀλλὰ καὶ μετέχω τόδε φαμέν. καὶ εὕροις ἂν τοῦτο, οὐ μόνον παρὰ ποιηταῖς, ἀλλὰ καὶ λογοποιοῖς.

1146. Εἰ σὺ Φυλὴν κατέλαβες. | Ὅτι μετὰ τὸ κατελθεῖν τοὺς μετὰ Θρασυβούλου, Φυλὴν καταλαβόντας καὶ νικήσαντας ἐν Πειραιεῖ τοὺς τριάκοντα, ψήφισμα ἔδοξε μὴ μνησικακῆσαι ἀλλήλοις καθάπαξ τοὺς πολίτας. ἀλλὰ ταῦτά γε οὔπω ἐπέπρακτο, οὐδὲ τὸ ἐπὶ τριάκοντα ἤδη ἦν. ἀλλὰ καὶ ὡς Φιλόχορος, πέμπτῳ ἔτει ὕστερον μάχης μετὰ Θρασυβούλου γενομένης ὁ Κριτίας ἐν Πειραιεῖ τελευτᾷ. τοῦτο οὖν ἔοικέ τις ἐκ τοῦ δευτέρου Πλούτου μετενεγκὼν ἐνθάδε ὀλιγωρῆσαι

Mer. Utinam mihi panem aliquem ſuppeditatum bene coctum
Comedendum dederis, atque portionem carnis magnam,
Ex iis quæ vos intus ſacrificatis. *Car.* At efferre ea non licet.
Mer. Atqui *olim*, cùm vaſculum aliquod hero *tuo*
Surriperes, ego te latere ſemper feci.
Car. Ideo ſcil. ut ipſe particeps fieres, ô parietum perfoſſor:
Eò enim tibi cedebat panis mellitus bene confectus.
Mer. At poſtea hunc ipſe tu devorabas.
Car. *Rectè*, non enim eorundem mecum verberum particeps eras,
Siquando deprehenſus eſſem in aliquo facinore.
Mer. Ne memineris injuriarum, ſi Phylen ceperis.
At, amabo, per deos, in veſtrum gregem me recipite.
Car. Num ergo relictis diis hic nobiſcum manebis?
Mer. Imo: nam apud vos multo melius agitur.
Car. Quid autem? num tibi honeſtum videtur tranſfugere?
Mer. *Quidni?* patria enim eſt quævis *regio*, ubicunque homini bene eſt.

Car.

ΣΧΟΛΙΑ.

ῥῆσαι τῆς ἀλογίας ταύτης, ἣ καὶ αὐτὸς ὁ ποιητὴς ὕστερον ἐνθεῖναι, ἀπὸ τῶν συνθηκῶν τῶν Ἀθήνησι γενομένων πρὸς τοὺς καταλαβόντας Φυλὴν δὲ, τὸν δῆμον, ἀφ' οὗ Φυλάσιος. ἄλλως. ὁ Θρασύβουλος βουλόμενος καταλῦσαι τοὺς λ, καταλαβὼν Φυλὴν τόπον τινὰ, κἀκεῖσε συμμάχους λαβὼν, κατέλυσε. καὶ ἐπεὶ ἀλαζονικὸν ἐφθέγξατο, ἤκουσε μὴ μνησικακῆσαι, καὶ ἐγένετο παροιμιακόν. Φυλὴ δὲ, δῆμος τῆς Ἀττικῆς, καὶ οἱ ἐνοικοῦντες, Φυλάσιοι. τὸ δὲ εἰ σὺ Φυλὴν κατέλαβες, ἀντὶ τοῦ εἰ ἐπλούτησας, εἰ μέγας γέγονας, Φυλὴν καταλαβόμενος.

Κα. Τί δῆτ' ἂν εἴης ὄφελος ἡμῖν ἐνθάδ' ὤν;
Ερ. Παρὰ τὴν θύραν στροφαῖον ἱδρύσασθέ με.
Κα. Στροφαῖον; ἀλλ' οὐκ ἔργον ἔστ' οὐδὲν στροφῶν.
Ερ. Ἀλλ' ἐμπολαῖον. Κα. Ἀλλὰ πλουτοῦμεν. τί οὖν
Ἑρμῆν παλιγκάπηλον ἡμᾶς δεῖ τρέφειν;
Ερ. Ἀλλὰ δόλιον τοίνυν. Κα. Δόλιον; ἥκιστά γε.
Οὐ γὰρ δόλου νῦν ἔργον, ἀλλ' ἁπλῶν τρόπων.
Ερ. Ἀλλ' ἡγεμόνιον. Κα. Ἀλλ' ὁ θεὸς ἤδη βλέπει,
Ὥσθ' ἡγεμόνος οὐδὲν δεησόμεσθ' ἔτι.
Ερ. Ἐναγώνιος τοίνυν γ' ἔσομαι. καὶ τί ἔτ' ἐρεῖς;
Πλούτῳ γάρ ἐστι τοῦτο συμφορώτατον,
Ποιεῖν ἀγῶνας μουσικοὺς καὶ γυμνικούς.
Κα. Ὡς ἀγαθόν ἐστ' ἐπωνυμίας πολλὰς ἔχειν;

Οὗτος

ΣΧΟΛΙΑ.

βόμενος καὶ τοὺς λ τυράννους μεταχειρισάμενος. Φυλὴ γὰρ τόπος οὕτω καλούμενος. περὶ δὲ Θρασυβούλου εἴρηται διὰ τὸ ἐπαινέσαι, ὅτι ἐκεῖ ἐφόνευσε τοὺς λ τυράννους.

1154. Στροφαῖον. | Ἐπὶ ἀποτροπῇ τῶν ἄλλων κλεπτῶν. στροφαῖος, παρὰ τὸ στρέφεσθαι καὶ πανουργεῖν. λέγεται δὲ ὁ Ἑρμῆς, στροφαῖος, ἐμπολαῖος, κερδῷος, δόλιος, ἡγεμόνιος, ἐναγώνιος, διάκονος. ἄλλως. στροφαῖον, ἐπεὶ στροφαὶ λέγονται καὶ οἱ συμπεπλεγμένοι καὶ δολεροὶ λόγοι. στροφαῖον δὲ ἐκάλουν, ἱδρυμένον παρὰ τῇ θύρᾳ τῶν δαιμόνων. ἅμα δὲ παρὰ τὸ στρέφειν τὰ πράγματα. οἱ δὲ τοῦτο ποιοῦντες, πανοῦργοι. ἐπωνυμία δὲ τοῦτο Ἑρμοῦ, παρὰ τὸ ταῖς θύραις ἱδρύεσθαι ἐπὶ φυλακῇ τῶν ἄλλων κλεπτῶν. οὗτοι γὰρ ὀπίσω τῶν θυρῶν εἰώθασι καὶ ἀναδύεσθαι, καὶ ὅλως πανουργεύεσθαι.

1155. Ἀλλ' ἐμπολαῖον. | Πραγματευτὴν ἢ ἀγοραῖον, καὶ τῆς καπηλείας προεστῶτα. παλιγκάπηλοι δὲ λέγονται, οἱ τὰ αὐτὰ πωλοῦν-

τες

Car. Cuinam autem usui nobis esse poteris, si hic maneas?

Mer. Juxta fores me strophæum statuite.

Car. Strophæum? at nihil omnino opus est strophis.

Mer. At negotiatorem *ergo.* *Car.* Sed divites sumus; quid itaque

Mercurium propolam nobis opus est alere?

Mer. At dolosum igitur. *Car.* Dolosum? minime sane.

Dolo enim jam non opus est, sed moribus candidis.

Mer. At ductorem. *Car.* At Deus jam visu fruitur:

Quare nihil nunc ductore opus habemus amplius.

Mer. Certaminum igitur procurator ero. ecquid ultra dices?

Pluto enim hoc maxime convenit,

Certamina *scil.* instituere musica atque gymnica.

Car. Quam bonum est cognomina multa habere?

Hic

ΣΧΟΛΙΑ.

τες καὶ ἀγοράζοντες, πέντε δέ εἰσιν αἱ διαφοραὶ τῶν πωλούντων, αὐτοπώλης, κάπηλος, ἔμπορος, παλιγκάπηλος, μεταβολεύς. καὶ ἔστιν αὐτοπώλης μὲν, ὁ ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ πωλῶν τὴν ἑαυτοῦ πρόσοδον. κάπηλος δὲ, ὁ ἀγοράζων ἀπὸ τοῦ αὐτοπώλου, καὶ πωλῶν ἐν τῇ χώρᾳ ἐν ᾗ ἠγόρασεν. ἔμπορος ὁ ἀγοράζων καὶ ἐπὶ ξένης πωλῶν, ἢ ἀπὸ τοῦ αὐτοπώλου, ἢ ἀπὸ τοῦ καπήλου. παλιγκάπηλος, ὁ ἀπὸ τοῦ ἐμπόρου ἀγοράζων καὶ πωλῶν. μεταβολεύς, ὁ κατὰ τὴν κοτύλην πωλῶν, ὥσπερ οἱ νῦν λεγόμενοι κάπηλοι. εἴρηται δὲ παρὰ τὸ συνεχὲς μεταβάλλειν. καὶ αὗται μὲν εἰσιν αἱ σημασίαι κυρίως τῶν πωλούντων. καταχρηστικῶς δὲ πᾶς πωλῶν, κάπηλος λέγεται.

1159. Ἀλλ' ἡγεμόνιον.] Κατὰ χρησμὸν οἱ Ἀθηναῖοι ἡγεμόνιον Ἑρμῆν ἱδρύσαντο, παρὰ τὸ τοῖς τυφλοῖς τοὺς βλέποντας ἡγεῖσθαι. ἐπήνεγκε δὲ ἐπὶ τοῦ Πλούτου, φάσκων αὐτὸν ἤδη βλέπειν, καὶ μὴ δεῖσθαι ὁδηγοῦ.

Οὗτος γὰρ ἐξεύρηκεν αὐτοῖς βίοτον.
Οὐκ ἐτὸς ἅπαντες οἱ δικάζοντες θαμὰ
Σπεύδουσιν ἐν πολλοῖς γεγράφθαι γράμμασιν.
Ερ. Οὐκοῦν ἐπὶ τούτοις εἰσίω; Κα. Καὶ πλῦνέ γε
Αὐτὸς προσελθὼν πρὸς τὸ φρέαρ, τὰς κοιλίας,
Ἵν' εὐθέως διακονικὸς εἶναί μοι δοκῇς.

ΔΡΑ-

ΣΧΟΛΙΑ.

1165. Οὗτος γὰρ ἐξεύρηκεν. | Ἐποίει γὰρ τοῦτο οἱ δικάζοντες, ἵνα ἐὰν ἀποτύχωσιν ἑνὸς εἰς ἄλλο δικαστήριον δικάσωσιν.

1166. Οὐκ ἐτὸς ἅπαντες. | Ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν, οὐ ματαίως ἄρα σπεύδουσι πολλὰ ὀνόματα ἔχειν, ἵνα ἐὰν ἀποτύχωσιν ἑνὸς, εἰς ἄλλο δικαστήριον δικάσωσιν. ὁ δὲ τούτων νοῦς, ἐκ τοῦ προειρημένου δῆλος περὶ κληρώσεως τῶν γραμμάτων καὶ τῶν δικαστηρίων. ἐποιοῦντο δὲ

τοῦτο

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΥ
ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΙΕΡΕΥΣ ΤΟΥ ΔΙΟΣ, ΚΑΡΙΩΝ.

Τίς ἂν φράσειε ποῦ 'στι Χρεμύλος μοι σαφῶς;
Κα. Τί δ' ἔστιν, ὦ βέλτιστε; Ιε. Τί γὰρ ἀλλ' ἢ κακῶς;
Ἀφ' οὗ γὰρ ὁ Πλοῦτος οὗτος ἤρξατο βλέπειν,
Ἀπόλωλ' ὑπὸ λιμοῦ. καταφαγεῖν γὰρ οὐκ ἔχω·

Καὶ

ΣΧΟΛΙΑ.

1171. Τίς ἂν φράσειε. | Κορωνὶς ἑτέρα ὁμοία ἐν ἐκθέσει τοῦ δράματος. οἱ δὲ στίχοι, ἰαμβικοὶ τρίμετροι ἀκατάληκτοι λζ. ὧν τελευταῖος, Τῆς γραὸς ἐπιπολῆς νέουσιν αἱ χύτραι. ἑξῆς δὲ τούτων καὶ

τελευταῖον

Hic enim *ita* sibi ipsi victum excogitavit.
Non temere est quod omnes, qui judicandi munus obeunt, sæpe
Operam dant ut multis describantur tabellis.
Mer. Quin ergo propterea domum ingredior? *Car*. Atqui fac laves
Ipse, ad puteum accedens, victimarum ventriculos.
Ut statim quàm officiosus mihi esse videaris.

ACTUS

ΣΧΟΛΙΑ.

τοῦτο οἱ δικάζοντες, ἵνα ἐὰν ἀπολειφθῶσιν ἑνὸς ἐν τῷ ἄλλῳ δικάσωσι, τὸ πιοσὸν καὶ εἰς τόδε καὶ εἰς τόδε ἐμβάλλοντες τῶν δικαστηρίων.

1167. Γεγράφθαι. | Ἀντὶ τοῦ ὠνομάσθαι ὥστε καὶ ἡλιαστὰς εἶναι, καὶ πανταχοῦ αὐτοὺς ἐγγραφῆναι σπουδάζοντες. βούλονται δὲ καὶ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ, βούλονται δὲ καὶ ἐν ἄλλῳ ἀναγράφεσθαι, διὰ τὸ μὴ ἀργεῖν ὅλως.

ACTUS QUINTI SCENA SECUNDA.

SACERDOS JOVIS, CARIO.

QUIS mihi certò indicet, ubi Chremylus habitet?
Car. Quid autem est, bone vir? *Sac*. Quid enim aliud nisi male?
Ex quo enim Plutus hic videre cœpit,
Perii fame; quod comedam enim non habeo:

Quanquam

ΣΧΟΛΙΑ.

τελευταῖοι παντὸς τοῦ δράματος στίχοι ἀναπαιστικοὶ τετράμετροι καταληκτικοὶ β. ἑξῆς δ' αὖ τούτων, ἡ κορωνίς, ἡ καὶ τὸ δράμα περατοῦσα.

Καὶ ταῦτα τοῦ σωτῆρος ἱερεὺς ὢν Διός.
Κα. Ἡ δ' αἰτία τίς ἐστιν, ὦ πρὸς τῶν θεῶν;
Ιε. Θύειν ἔτ' οὐδεὶς ἀξιοῖ. Κα. Τίνος ἕνεκα;
Ιε. Ὅτι πάντες εἰσὶ πλούσιοι. καίτοι τότε,
Ὅτ' εἶχον οὐδὲν, ὁ μὲν ἂν ἥκων ἔμπορος,
Ἔθυσεν ἱερεῖόν τι σωθείς. ὁ δέ τις ἂν
Δίκην ἀποφυγών. ὁ δ' ἂν ἐκαλλιερεῖτό τις,
Καὶ μετεκάλει τὸν ἱερέα. νῦν δ' οὐδὲ εἷς
Θύει τοπαράπαν οὐδὲν, οὐδ' εἰσέρχεται,
Πλὴν ἀποπατησόμενοί γε πλεῖν ἢ μύριοι.
Κα. Οὔκουν τὰ νομιζόμενα σὺ τούτων λαμβάνεις;
Ιε. Τὸν οὖν Δία τὸν σωτῆρα καὐτός μοι δοκῶ
Χαίρειν ἐάσας, ἐνθάδ' αὐτοῦ καταμένειν.
Κα. Θάῤῥει. καλῶς ἔσται γὰρ, ἢν θεὸς θέλῃ.
Ὁ Ζεὺς ὁ σωτὴρ γὰρ πάρεστιν ἐνθάδε,
Αὐτόματος ἥκων. Ιε. Πάντ' ἀγαθὰ τοίνυν λέγεις.
Κα. Ἱδρυσόμεθ' οὖν αὐτίκ'. ἀλλὰ περίμενε,
Τὸν Πλοῦτον, οὗπερ πρότερον ἦν ἱδρυμένος,
Τὸν ὀπισθόδομον ἀεὶ φυλάττων τῆς θεοῦ.

Ἀλλ'

ΣΧΟΛΙΑ.

1175. Τοῦ σωτῆρος. | Ἐν ἄστει σωτῆρα Δία τιμῶσιν, ἔνθα καὶ σωτῆρος Διὸς ἐστὶν ἱερόν. τὸν αὐτὸν δὲ ἔνιοι καὶ ἐλευθέριόν φασι.

1180 Ἔθυσεν ἱερεῖόν τι σωθείς. | Ἀντὶ τοῦ τὰς τῆς θυσίας ἐπετέλει. ἢ ἐξιλεοῦντο τὸ θεῖον ἐπὶ τοῖς μέλλουσι. μετεκάλει δ' ἤτοι τὸν ἱερέα, ἐπειδὴ νόμος ἐστὶ, τὰ ὑπολειπόμενα τῆς θυσίας, τὸν ἱερέα λαμβάνειν.

1185. Οὔκουν τὰ νομιζόμενα. | Τῶν ἀφοδευμάτων. παίζων δὲ τοῦτο, δέον εἰπεῖν, τὸ δέρμα καὶ τὰς κωλᾶς. ἐπειδὴ νόμος ἦν τὰ ὑπολειπόμενα τῆς θυσίας τὸν ἱερέα λαμβάνειν. ἄλλως. τὰ ἔθιμα τῶν παρεχομένων τοῖς ἱερεῦσι δέρματα καὶ κῶλα. φησὶν οὖν, ὅτι καὶ τῆς κόπρου τὰ νομιζόμενα λαμβάνεις, τὰ ἔθη σκώπτων.

1193. Τὸν

Quanquam servatoris sim sacerdos Jovis.

Car. At causa quænam est, ô per deos, cedo mihi?

Sac. Sacrificare jam nemo amplius vult. *Car.* Quamobrem?

Sac. Quoniam omnes sunt divites. attamen olim,
Cum nihil habebant, alius quidem forsan peregrè rediens mercator
Incolumis victimam sacrificavit; alius vero forte
Litis periculo liberatus; alius autem forsan aliquis exta læta sacrificans habebat,
Atque sacerdotem ad participandum accersebat. nunc autem ne unus quidem
Sacrificat prorsus quicquam, neque templum ingreditur,
Nisi ventris levandi gratiâ, plusquam decies mille.

Car. Quin ergo legitimam partem ex his tibi capis.

Sac. Jovi itaque servatori, ipse mecum statuo,
Valedicturus, hic apud vos ætatem agere.

Car. Bono sis animo, rectè enim se res habebit, si modo deus annuat.
Jupiter enim ipse servator hîc adest,
Ultro huc profectus. *Sac.* Omnia hercle mihi bona narras

Car. Collocabimus ergo statim (maneas modo *paulisper*)
Plutum, ubi antehac collocatus erat *Jupiter*,
Penetrale ut semper custodiat deæ *Minervæ*.

Atqui

ΣΧΟΛΙΑ.

1193. Τὸν ὀπισθόδομον ἀεὶ φυλάττων. | Ὀπίσω τοῦ νεὼ διπλοῦς τοῖχος τῆς καλουμένης πολιάδος Ἀθηνᾶς, ἔχων θύραν, ὅπου ἦν θησαυροφυλάκιον. ἐπειδὴ τὰ χρήματα ἐν τῷ ὀπισθοδόμῳ ἀπέκειτο. μέσον δέ ἐστι τῆς ἀκροπόλεως, ἔνθα ἦν ταμιεῖον, ὄπισθεν τοῦ τῆς Ἀθηνᾶς ναοῦ. τοῦτο δὲ εἶπεν, ὡς μέλλοντος προϊέναι τοῦ Πλούτου.

 1194. Ἀλλ'

Ἀλλ' ἐκδότω τις δεῦρο δᾷδας ἡμμένας,
Ἵν' ἔχων προηγῇ τῷ θεῷ σύ. Ιε. Πάνυ μὲν οὖν
Δρᾶν ταῦτα χρή. Κα. Τὸν Πλοῦτον ἔξω τις καλεῖ.

ΔΡΑ-

ΣΧΟΛΙΑ.

1194. Ἀλλ' ἐκδότω τις δεῦρο. | Ὅτι ὁ Λυκόφρων ὡς ὁ Ἐρατοσθένης φησὶν, οἴεται πρῶτον τοῦτον δᾷδας ἡτηκέναι. πεποίηκε δὲ, καὶ ἐν Ἐκκλησιαζούσαις αὐτό. ἀλλὰ γὰρ Στράττις πρὸ ἀμφοτέρων τούτων τοὺς ποταμοὺς διδάσκων εἰς φυλλίον ἀναφέρει τὸ πρᾶγμα. ὑμεῖς τε πάντες ἔξιτ' ἐπὶ τὸ πύλιον ὅσοι περ ἐστὲ μὴ λαβόντες λαμπάδας. μὰ δί' ἄλλο μηδὲν ἐχόμενοι φυλλίον.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΥ ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

ΓΡΑΥΣ, ΚΑΡΙΩΝ, ΧΟΡΟΣ.

Γρ. ΕΓΩ δὲ τί ποιῶ; Κα. Τὰς χύτρας αἷς τὸν θεὸν
Ἱδρυσόμεθα, λαβοῦσ' ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέρε
Σεμνῶς. ἔχουσα δ' ἦλθες αὐτὴ ποικίλα.
Γρ. Ὧν δ' οὕνεκ' ἦλθον; Κα. Πάντα σοι πεπράξεται.

Ἥξει

ΣΧΟΛΙΑ.

1197. Τὰς χύτρας αἷς τὸν θεόν. | Ἔθος γὰρ ἦν, ἐν ταῖς ἱδρύσεσι τῶν ἀγαλμάτων ὀσπρίων ἑψημένων χύτρας ἐκπομπεῦσαι ὑπὸ γυναικῶν ποικίλως ἠμφιεσμένων, καὶ τούτων ἀπήρχοντο χαριστήρια τοῖς θεοῖς ἀπονέμοντες.

1198. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. | Ἐπειδὴ, ὁπότε μέλλοιεν βωμοὺς ἀφιδρύειν ἢ ἄγαλμα θεῶν, ἕψοντες ὄσπρια ἀπήρχοντο τούτων τοῖς ἀφιδρυμένοις

Atqui huc efferat aliquis faces accensas,
Ut tu eas gestans deo præeas. *Sac.* Omnino quidem
Hæc sunt faciunda. *Car.* Plutum aliquis foràs evoca.

ACTUS

ΣΧΟΛΙΑ.

1195. Ἵν' ἔχων προηγῇ τῷ θεῷ. | Τῆς Ἀθηνᾶς εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνέφερον τὰ χρήματα, κἀνταῦθα ἐφυλάττοντο καθὰ καὶ Θουκυδίδης φησὶν ἐν τῇ δευτέρᾳ, οὕτως· Ὑπαρχόντων δὲ ἐν τῇ ἀκροπόλει ἀπὸ τοῦ ἀργυρίου ἐπισήμου, ἑξακισχιλίων ταλάντων· τὰ γὰρ πλεῖστα τριακοσίων ἀποδέοντα μύρια ἐγένετο. ἀφ' ὧν τε τὰ προπύλαια τῆς ἀκροπόλεως καὶ ἐς καὶ τἄλλα οἰκοδομήματα, καὶ εἰς Ποτίδαιαν ἐπανηλώθη.

ACTUS QUINTI SCENA TERTIA.

ANUS, CARIO, CHORUS.

An. EGO autem quid faciam? *Car.* Ollas istas, quibus deum
Collocaturi sumus, acceptas, capiti impositas defer
Decenti gradu, nam ipsa versicolores vestes gestans huc venisti.
An. *Quid de his* autem, quorum gratia veneram?
Car. Omnia tibi mox effecta dabuntur.

Veniet

ΣΧΟΛΙΑ.

δρυμβρόις εὐχαριστήρια ἀπονέμοντες τῆς πρώτης διαίτης. ὅθεν καὶ ἐν ταῖς Δαναΐσι· Μαρτύρομαι δὲ Ζηνὸς Ἑρκίου χύτρας, Παρ' αἷς ὁ βωμὸς οὗτος ἱδρύθη ποτέ.

1199. Αὕτη ποικίλη. | Λείπει τὸ ἱμάτια. ἵν' ᾖ ποικίλα ἱμάτια ἔχουσα σεμνῶς ἦλθες. πορφυροῖς γὰρ καὶ ποικίλοις ἱματίοις ἐπόμπευον. δεῖ δὲ ὑπονοεῖν ὅτι ἡ γραῦς ἐβιάσατο καὶ συνεισῆλθε τῷ νεανίσκῳ. καὶ ὅτι ἡ γραῦς ποικίλα ἦλθεν ἔχουσα ἱμάτια.

Ἥξει γὰρ ὁ νεανίσκος ὡς σ' εἰς ἑσπέραν.
Γρ. Ἀλλ' εἴγε μέντοι νὴ Δί' ἐγγυᾷ σύ μοι
Ἥξειν ἐκεῖνον ὡς ἔμ', οἴσω τὰς χύτρας.
Κα. Καὶ μὴν πολὺ τῶν ἄλλων χυτρῶν τἀναντία
Αὗται ποιοῦσι. ταῖς μὲν ἄλλαις γὰρ χύτραις,
Ἡ γραῦς ἔπεστ' ἀνωτάτω. ταύτης δὲ νῦν
Τῆς γραός, ἐπιπολῆς ἔνεισιν αἱ χύτραι.
Χο. Οὐκ ἔτι τοίνυν γ' εἰκὸς μέλλειν οὐδ' ἡμᾶς, ἀλλ' ἀναχωρεῖν
Εἰς τοὔπισθεν. δεῖ γὰρ κατόπιν τούτων ᾄδοντας ἕπεσθαι.

ΣΧΟΛΙΑ.

1206. Ἡ γραῦς ἔπεστ' ἀνωτάτω. | Ἐν τῷ ὑπερζεῖν τὰ μαγειρευόμενα ὄσπρια, γραῦς γὰρ καλεῖται ὁ ἀφρὸς ὁ ἀνωτάτω, ἢ τὸ πηγνύμενον ἐλαιῶδες.

ΠΛΟΥΤΟΥ ΤΕΛΟΣ.

Veniet enim juvenis ad te vesperi.

An. Siquidem sane, per Jovem, mihi fidem des,
Ipsum ad me venturum, ollas deferam.

Car. Enimvero longe ab aliis ollis diversum
Hæ faciunt: aliis enim ollis
Spuma candida est in summo, hujus autem
Aniculæ *canescentis* in superficie impositæ sunt ollæ.

Cho. Non jam amplius convenit cunctari ne nos quidem, sed secedere
Retró: opus enim est ut his à tergo cantantes prosequamur.

ΣΧΟΛΙΑ.

ἐλαιῶδες τοῦ ζωμοῦ, ἡ ἐπιφάνεια τῆς ἀθάρης, τὸ δὲ οὐκ ἔτι τούτων καὶ τὰ ἑφεξῆς ἐκ τοῦ ποιητοῦ διὰ τοῦ χοροῦ.

PLUTI Finis.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ

ΝΕΦΕΛΩΝ

ΠΡΟΘΕΩΡΙΑ.

Τὸ Δρᾶμα τὸ τῶν Νεφελῶν κατὰ Σωκράτους γέγραπται τοῦ Φιλοσόφου ἐπίτηδες, ὡς κακοδιδασκαλοῦντος τοὺς νέους Ἀθήνησι, τῶν κωμικῶν πρὸς τοὺς Φιλοσόφους ἐχόντων τινὰ ἀντιλογίαν. οὐχ ὥς τινες, δι' Ἀρχέλαον τὸν Μακεδόνων βασιλέα ὅτι προὔκρινεν αὐτὸν Ἀριστοφάνους. Ὁ χορὸς δὲ ὁ κωμικὸς εἰσήρχετο ἐν τῇ ὀρχήστρᾳ, τῷ νῦν λεγομένῳ λογίῳ. καὶ ὅτε μὲν πρὸς τοὺς ὑποκριτὰς διελέγετο, εἰς τὴν σκηνὴν ἑώρα, ὅτε δὲ ἀπελθόντων τῶν ὑποκριτῶν, καὶ τοὺς ἀναπαίστους διεξῄει, καὶ πρὸς τὸν δῆμον ἀπεστρέφετο. καὶ τοῦτο ἐκαλεῖτο στροφή. ἦν δὲ τὰ ἰαμβεῖα τετράμετρα, εἶτα τὴν ἀντίστροφον ἀποδόντες, πάλιν τετράμετρον ἀπέλεγον ἴσων στίχων. ἦν δὲ περὶ τὸ πλεῖστον ις. ἐκαλεῖτο δὲ ταῦτα ἐπιρρήματα, ἡ δὲ ὅλη πάροδος τοῦ χοροῦ ἐκαλεῖτο παράβασις. Ἀριστοφάνης ἐν Ἱππεῦσιν. Ἦν μέν τις ἀνὴρ τῶν ἀρχαίων κωμῳδοδιδάσκαλος. ὃς ἡμᾶς ἠνάγκαζε λέξοντας ἔπη πρὸς τὸ θέατρον παραβῆναι. ἄλλως. Φασὶ τὸν Ἀριστοφάνην γράψαι τὰς Νεφέλας, ἀναγκασθέντα ὑπὸ Ἀνύτου καὶ Μελίτου, ἵνα προδιασκέψωνται, ποῖοί τινες εἶεν Ἀθηναῖοι, ἀκούοντες κατὰ Σωκράτους ηὐλαβοῦντο γὰρ ὅτι πολλοὺς εἶχεν ἐραστάς, καὶ μάλιστα τοὺς περὶ Ἀλκιβιάδην. οἱ ἐπὶ τοῦ δράματος τούτου μηδὲ νικῆσαι ἐποίησαν τὸν ποιητήν. ὁ δὲ πρόλογός ἐστι τῶν Νεφελῶν, ἁρμοδιώτατα καὶ δεξιώτατα συγκείμενος. πρεσβύτης γάρ ἐστιν ἄγροικος, ἀχθόμενος παιδὶ ἀστικοῦ φρονήματος γέμοντι, καὶ τῆς εὐγενείας εἰς πολυτέλειαν ἀπολελαυκότι. ἡ γὰρ τῶν Ἀλκμαιωνιδῶν οἰκία, ὅθεν ἦν τὸ πρὸς μητρὸς γένος, ἐξ ἀρχῆς, ὥς φησιν Ἡρόδοτος, τεθριπποτρόφος ἦν, καὶ πολλὰς

ἀνῃρημένη

ἀνηρημένη νίκας, τὰς μὲν Ὀλυμπιάσι, τὰς δὲ Πυθοῖ, ἐνίας δὲ Ἰσθμοῖ, καὶ Νεμέᾳ, καὶ ἐν ἄλλοις ἀγῶσιν. ἐνδοκιμοῦσαν οὖν ὁ νεανίσκος, ἀπέκλινε πρὸς τὸ ἦθος, τὸ πρὸς μητρὸς προγόνων. ἄλλως.

Πρεσβύτης Στρεψιάδης ὑπὸ δανείων καταπονούμενος, διὰ τὴν ἱπποτροφίαν τοῦ παιδὸς, δεῖται τούτου φοιτήσαντος ὡς τὸν Σωκράτη, μαθεῖν τὸν ἥττονα λόγον. μὴ πειθομένου δὲ τοῦ μειρακίου, αὐτὸς ἐλθὼν μανθάνει, μαθητὴν Σωκράτους ἐκκαλέσας, τινὰ διαλέγεται. ἐκ[illegible]ίσης δὲ τῆς διατριβῆς, οἵτε μαθηταὶ κύκλῳ καθήμενοι, αὐχμηροὶ συνορῶνται, καὶ αὐτὸς ὁ Σωκράτης ἐπὶ κρεμάθρας αἰωρούμενος καὶ ἀποσκοπῶν τὰ μετέωρα θεωρεῖται. μετὰ ταῦτα τελεῖ παραλαβὼν τὸν πρεσβύτην, καὶ τοὺς νομιζομένους παρ' αὐτῷ θεοὺς, ἀέρα, προσέτι δὲ Αἰθέρα καὶ Νεφέλας, κατακαλεῖται. πρὸς δὲ τὴν εὐχὴν εἰσέρχονται Νεφέλαι ἐν σχήματι χοροῦ. καὶ φυσιολογήσαντος οὐκ ἀπιθάνως τοῦ Σωκράτους, καταστᾶσαι πρὸς τοὺς θεατὰς περὶ πλειόνων διαλέγονται. μετὰ δὲ ταῦτα, ὁ μὲν πρεσβύτης διδασκόμενος ἐν τῷ φανερῷ τινὰ τῶν μαθημάτων γελωτοποιεῖ. καὶ ἐπειδὴ διὰ τὴν ἀμαθίαν ἐκ τοῦ φροντιστηρίου ἐκβάλλεται, διάγων πρὸς βίαν τὸν υἱὸν, συνίστησι τῷ Σωκράτει. τούτου δὲ ἐξάγοντος αὐτῷ ἐν τῷ θεάτρῳ τὸν ἄδικον καὶ τὸν δίκαιον λόγον, διαγωνισθεὶς ὁ ἄδικος πρὸς τὸν δίκαιον λόγον, καὶ περιλαβὼν αὐτὸν ὁ ἄδικος λόγος, ἐκδιδάσκει. κομισάμενος δὲ αὐτὸν ὁ πατὴρ ἐκπεπονημένον, ἐπηρεάζει τοῖς χρήσταις, καὶ ὡς κατωρθωκότα εὐωχεῖ παραλαβών. γενομένης δὲ περὶ τὴν εὐωχίαν ἀντιλογίας, πληγὰς λαβὼν ὑπὸ τοῦ παιδὸς, βοὴν ἵστησι, καὶ προσκαταλαλούμενος ὑπὸ τοῦ παιδὸς, ὅτι δίκαιον τοὺς πατέρας ὑπὸ τῶν υἱῶν ἀντιτύπτεσθαι. ὑπεραλγῶν διὰ τὴν πρὸς τὸν υἱὸν σύγκρισιν ὁ γέρων, κατασκάπτει καὶ ἐμπίμπρησι τὸ φροντιστήριον τῶν Σωκρατικῶν. Τὸ δὲ δρᾶμα, τῶν πάνυ δυνατῶς πεποιημένων. ἄλλως διὰ στίχων·

Πατὴρ τὸν υἱὸν σωκρατίζειν προτρέπεται,
Καὶ τὴν περὶ αὐτὸν ψυχρολογίας διατριβὴν
Ἱκανὴν, λέγων ἀπεῖναι πρὸς τοὐναντίον.
Χορὸν δὲ νεφελῶν ὡς ἐπωφελῆ λέγων.
Καὶ τὴν ἀσέβειαν Σωκράτους δεικνύων.
Ἀλλαὶ θ' ὑπ' ἀνδρὸς κατηγορίαι πικραί,
Καὶ τῶν μαθητῶν εἰς πατραλοίας ἐκτόπως.
Εἶτ' ἐμπυρισμὸς τῆς χολῆς τοῦ Σωκράτους.

Τὸ

Τὸ δὲ δρᾶμα τοῦτο τῆς ὅλης ποιήσεως κάλλιστον εἶναί φασι, καὶ τεχνικώτατον. Αἱ πρῶται Νεφέλαι ἐδιδάχθησαν ἐν ἄστει, ἐπὶ ἄρχοντος Ἰσάρχου, ὅτε Κρατῖνος μὲν ἐνίκα, Πυτίνῃ. Ἀμειψίας δὲ Κόνῳ. διόπερ Ἀριστοφάνης ἀπορριφθεὶς παραλόγως, ᾠήθη δεῖν ἀναδιδάξας τὰς δευτέρας καταμέμφεσθαι τὸ θέατρον. ἀτυχῶν δὲ πολὺ μᾶλλον καὶ ἐν τοῖς ἔπειτα, οὐκέτι τὴν διασκευὴν εἰσήγαγεν. αἱ δὲ δεύτεραι Νεφέλαι ἐπὶ Ἀμεινίου ἄρχοντος. τοῦτο δὲ ταυτό ἐστι τῷ προτέρῳ. διεσκεύασται δὲ ἐπὶ μέρους, ὡς ἂν δὴ ἀναδιδάξαι μὲν αὐτὸ τοῦ ποιητοῦ προθυμηθέντος, οὐκέτι δὲ τοῦτο δι' ἥν ποτε αἰτίαν ποιήσαντος. καθόλου μὲν οὖν σχεδὸν παρὰ πᾶν μέρος γεγενημένη διόρθωσις. τὰ μὲν γὰρ περιήρηται, τὰ δὲ πέπλεκται, καὶ ἐν τῇ τάξει, καὶ ἐν τῇ τῶν προσώπων διαλλαγῇ μετεσχημάτισται, ἃ δὲ ὁλοσχερῆ τῆς διασκευῆς, τοιαῦτα ὄντα τετύχηκεν, αὐτίκα ἡ παράβασις τοῦ χοροῦ ἤμειπται, καὶ ὅπου ὁ δίκαιος λόγος πρὸς τὸν ἄδικον λαλεῖ. καὶ τελευταῖον ὅπου καίεται ἡ διατριβὴ Σωκράτους.

Τὴν μὲν κωμῳδίαν καθῆκε κατὰ Σωκράτους, ὡς τοιαῦτα νομίζοντος, καὶ Νεφέλας καὶ Ἀέρα, καὶ τί γὰρ ἄλλ' ἢ ξένους εἰσάγοντος δαίμονας. χορῷ δὲ ἐχρήσατο Νεφελῶν πρὸς τὴν τοῦ ἀνδρὸς κατηγορίαν, διὰ τοῦτο οὕτως ἐπιγράφει. διτταὶ δὲ φέρονται Νεφέλαι. οἱ δὲ κατηγορήσαντες Σωκράτους, Μέλιτος καὶ Ἄνυτος.

Ἄλλως. Θωμᾶ τοῦ Μαγίστρου.

Ἄνυτος καὶ Μέλιτος Σωκράτει τῷ Σωφρονίσκου βασκήναντες, καὶ αὐτὸν μὴ δυνάμενοι βλάψαι, ἀργύριον ἱκανὸν Ἀριστοφάνει δεδώκασιν, ἵνα δρᾶμα κατ' αὐτοῦ συστήσηται. καὶ ὃς πεισθεὶς, γέροντά τινα Στρεψιάδην καλούμενον ἐπλάσατο ὑπὸ χρεῶν πιεζόμενον, ἃ δὴ ἀνηλώκει περὶ τὴν τοῦ παιδὸς Φειδιππίδου ἱπποτροφίαν. οὕτω δὲ τούτων ἐχόντων, μὴ ἔχων ὁ Στρεψιάδης τί ποιήσει περὶ τὰ χρέα, βουλεύεται προσαγαγεῖν τῷ Σωκράτει τὸν τούτου παῖδα, ἵνα παρ' αὐτοῦ τὸν ἄδικον μάθῃ λόγον· καὶ οὕτω τοὺς δανειστὰς ἀποκρούσηται. Φειδιππίδης μὲν οὖν πολλὰ δεηθέντος τοῦ πατρὸς, προσελθεῖν οὐκ ἐπείσθη. ἀποτυχὼν δὲ ὁ πρεσβύτης τῆς ἐπ' ἐκείνον ἐλπίδος, καὶ οὐκ ἔχων ὅς τις καὶ γένηται, ὡς δεύτερον εἶδε πλοῦν, οὐδὲν γὰρ τῆς ἡλικίας φροντίσας, οὐδ' ἐνθυμηθεὶς εἴ τισιν ἄτοπος δόξειεν ἀνὴρ γήραος οὐδῷ μανθάνειν, καθάπερ κομιδῇ νέος. ἀρχόμενος, ἀλλ' εἰς ἓν ἀφεωρακὼς μόνον ἐκεῖνο, ἐὰν ἄρα οἷός τε γένηται τοὺς δανειστὰς διὰ πειθοῦς ἀποστερῆσαι τὰ χρήματα, αὐτὸς πρόσεισι τῷ Σωκράτει. οὐκ ἔχων δὲ ὑπηρετοῦντα τῇ νοήσει τὸν

νοῦν,

γῶν, ἀλλὰ τοιοῦτος ὢν οἷς ἐμάνθανεν οἷος καὶ πρὸ τῆς παιδείας ἐφῆφθαι, αὐτὸς μὲν ἀπέγνω παιδεύεσθαι. προσελθὼν δὲ τῷ παιδὶ καὶ αὖθις πολλαῖς πεποίηκε ταῖς δεήσεσιν ἕνα τῶν Σωκράτους ὁμιλητῶν γενέσθαι. ὁ δὲ, καὶ γέγονε καὶ μεμάθηκε. συνίσταται δὲ τὸ δρᾶμα ἐκ χορῶν Νεφελῶν. ἔχει δὲ κατηγορίαν τοῦ Σωκράτους, ὅτι τοὺς συνήθεις θεοὺς ἀφεὶς καινὰ ὀνόμαζε δαιμόνια, Ἀέρα, Νεφέλας, καὶ τὰ τοιαῦτα.

Τὰ

Τὰ τοῦ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ.

Στρεψιάδης.
Φειδιππίδης.
Θεράπων Στρεψιάδου.
Μαθητὴς Σωκράτους.
Σωκράτης.
Χορὸς Νεφελῶν.
Δίκαιος λόγος.
Ἄδικος λόγος.
Δανειστὴς Πασίας.
Δανειστὴς Ἀμυνίας.
Μάρτυς.
Χαιρεφῶν.

Personæ Dramatis.

Strepsiades, *senex rust.*
Phidippides, *adolesc.*
Famulus *Strepsiadis.*
Discipulus *Socratis.*
Socrates.
Chorus *Nubium.*
Justus sermo.
Injustus sermo.
Pasias, *danista.*
Amynias, *danista.*
Testis.
Chærepho.

Ἡ εἴσθεσις τοῦ δράματος ἄρχεται ἐκ συστηματικῆς περιόδου, καὶ ἑξῆς ἐκ προσώπων ἀμοιβαίων. οἱ δὲ στίχοι εἰσὶν ἰαμβικοὶ τρίμετροι ἀκατάληκτοι σνθ΄. ὧν προτίθεται ἐν ἀρχῇ τοῦ δράματος, κῶλον ἰαμβικὸν μονόμετρον ἀκατάληκτον. Ἐν εἰσθέσει κῶλον ἰαμβικὸν μονόμετρον ἀκατάληκτον. καὶ μετὰ τὸν διακοσιοστὸν εἰκοστὸν ἕτερον κῶλον ἰαμβικὸν μονόμετρον καταλήκτον. τελευταῖος δὲ πάντων τούτων, οὗτος· Καταπαττόμενος γὰρ παιπάλη γενήσομαι. ἐπὶ ταῖς ἀποθέσεσι τῶν συστημάτων παράγραφος. ἐπὶ δὲ τῷ τέλει πάντων τῶν στίχων κορωνίς.

ΑΙΡΣΤΟ-

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ

ΝΕΦΕΛΑΙ.

Δράματος τοῦ πρώτου Σκηνὴ πρώτη.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ, ΘΕΡΑΠΩΝ.

Ἰοὺ, ἰού.
Ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, τὸ χρῆμα τῶν νυκτῶν, ὅσον
Ἀπέρατον; οὐδέποθ' ἡμέρα γενήσεται;
Καὶ μὴν πάλαι γ' ἀλεκτρυόνος ἤκουσ' ἐγώ.
Οἱ δ' οἰκέται ῥέγκουσιν, ἀλλ' οὐκ ἂν πρὸ τοῦ.
Ἀπόλοιο δῆτ', ὦ πόλεμε, πολλῶν οὕνεκα.

Ὅτ'

ΣΧΟΛΙΑ.

1. Ἰοὺ, ἰού. | Σχετλιαστικὸν ἐπίρρημα. διὰ τὸ ἐγρηγορέναι καὶ ἀγρυπνεῖν, δυσφορῶν ἀναβοᾷ. συμβαίνει γὰρ τοῖς ἀγρυπνοῦσι, μάλιστα μεγάλας τὰς νύκτας νομίζειν. ἠγρύπνει δὲ ὁ Στρεψιάδης μὴ δυνάμενος ὑπνώττειν ὑπὸ τῆς τῶν χρεῶν φροντίδος. τὸ δὲ προοίμιον σχετλιαστικὸν ἐκ τοῦ πράγματος.

2. Βασιλεῦ. | Οὐκ ἀργῶς χρὴ τοῦτο νομίζειν τὸν ποιητὴν εἰρηκέναι. ἔχεται γὰρ ἱστορίας τοιαύτης. τοῖς Ἀθηναίοις πυθοχρήστως ἐγένετο καταλῦσαι μὲν τὰς βασιλείας. προστήσασθαι δὲ, Δία βασιλέα. ὥστε τὸ λεχθὲν, τῆς ἱστορίας ταύτης ἔχεσθαι χρὴ νομίζειν.

Τὸ χρῆμα τῶν νυκτῶν. | Τὸ μέγεθος, τὸ ἔκταμα. ἔθος δὲ τοῖς Ἀττικοῖς ἐπιταγωγῇ χρῆσθαι. οἷον ἵππος σπάνιόν τι χρῆμα. καὶ γυνὴ, σπάνιόν τι χρῆμα. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως.

3. Ἀπέρατον. | Μέγα, οὗ πέρας οὐκ ἔστιν. οἱ δὲ ἀπέραντον μετὰ τοῦ ν γράφοντες, ἁμαρτάνουσι. ζητεῖται δὲ πῶς τὰς νύκτας μεγάλας λέγει. Διονυσιακοῦ γὰρ ὄντος τοῦ δράματος, συνεστάλθαι τὰς νύκτας ἀνάγκη, διὰ τὸ τούτῳ καιρῷ ὑποπίπτειν τὰ Διονύσια. πλὴν

εἰ μὴ

ARISTOPHANIS NUBES.

Actus Primi Scena Prima.

STREPSIADES, PHIDIPPIDES, SERVUS.

EHEU! eheu!
Proh Jupiter rex! hoc noctis, quàm
Infinitum! nunquàmne dies lucescet?
Atqui dudum galli cantum ego audivi:
Famuli tamen stertunt. At non ita olim *auderent facere.*
Dii te perdant, ô bellum, cum propter multas alias res,
Tum

ΣΧΟΛΙΑ.

εἰ μὴ τούτῳ μεγάλαι καταφαίνονται, διὰ τὸ φροντίζειν ὅπερ πάσχειν συμβαίνει τοὺς ἀγρυπνοῦντας· παρεπιγραφὴ δὲ, συγκεκαλυμμένος καὶ καθεύδων ὑποτίθεται), ἐξανακαλυψάμενος καὶ ἔξω τὴν κεφαλὴν ποιήσας τοῦ παραβλήματος.

5. Οἱ δ' οἰκέται ῥέγκουσιν. | Οὕτως Ἀττικοὶ διὰ τοῦ κ. οἰκέτας δὲ νῦν οὐ τοὺς θεράποντας μόνον λέγει, ἀλλὰ πάντας τοὺς κατὰ τὴν οἰκίαν. καθεύδουσιν οὖν πάντες, ὡς τῶν ἄλλων μὲν ἀμεριμνούντων, αὐτοῦ δὲ φροντίζοντος. διὰ τοῦτο καὶ τὸ ῥέγκουσιν ἐπήγαγεν. ἵνα μᾶλλον αὐτοὺς δείξῃ πάσης ὄντας ἔξω φροντίδος. τῶν γὰρ βαθέως καθευδόντων, ἴδιον τὸ ῥέγκειν.

Ἀλλ' οὐκ ἂν πρὸ τοῦ. | Ἀλλ' οὐκ ἂν πρότερον. ἐν γὰρ τῇ εἰρήνῃ φησὶν ἐξέπεμπον αὐτοὺς ἐργασομένους, ὡς ὑπὸ τῆς περὶ γεηπονίαν ἀσχολίας μὴ ἀνέτως, μηδὲ οὕτω βαθέως δύνασθαι καθεύδειν.

6. Ἀπόλοιο δῆτ', ὦ πόλεμε. | Φασὶν ὡς Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίοις ἐν Ἀργινούσαις ναυμαχήσειν μέλλοντες, προεῖπον τοῖς δούλοις, ὡς

Ὅτ' οὐδὲ κολάσ' ἔξεστί μοι τοὺς οἰκέτας.
Ἀλλ' οὐδ' ὁ χρηστὸς οὑτοσὶ νεανίας
Ἐγείρεται τῆς νυκτὸς, ἀλλὰ πέρδεται
Ἐν πέντε σισύραις ἐγκεκορδυλημένος.
Ἀλλ' εἰ δοκεῖ ῥέγκωμεν ἐγκεκαλυμμένοι.
Ἀλλ' οὐ δύναμαι δείλαιος εὕδειν, δακνόμενος
Ὑπὸ τῆς δαπάνης, καὶ τῆς φάτνης, καὶ τῶν χρεῶν,
Διὰ τουτονὶ τὸν υἱόν. ὁ δὲ, κόμην ἔχων,
Ἱππεύζεταί τε καὶ ξυνωρικεύεται.
Ὀνειροπολεῖ θ' ἵππους. ἐγὼ δ' ἀπόλλυμαι,
Ὁρῶν ἄγουσαν τὴν σελήνην εἰκάδας.

Οἱ

ΣΧΟΛΙΑ.

ὡς εἴτις αὐτῶν συμπαρατάξεται τῇ ναυμαχίᾳ, τιμῆς εἰς τὸ λοιπὸν ἀπολαύσειν. βοηθησάντων οὖν τῶν δούλων, Λακεδαιμονίους ἐνίκησαν. καὶ ταῦτα μέν τινες φάσκουσι. τὸ δ' ἀληθὲς οὕτως ἔχει. Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις πόλεμος ἦν. οὐκ ἤθελον οὖν Ἀθηναῖοι τοὺς δούλους κολάζειν εἴτι πλαίσαιεν, δεδιότες μὴ πρὸς Λακεδαιμονίους αὐτομολήσωσι. τὸ δὲ ὅτι ποτὲ μὲν μόνον χρόνον δηλοῖ, ποτὲ δὲ καὶ χρόνον καὶ αἰτίαν, ὡς ἐστι κἀνταῦθα.

8. Ἀλλ' οὐδ' ὁ χρηστὸς οὑτοσί. | Νῦν οὐκ ἐπαινῶν αὐτὸν χρηστὸν φησιν, ἀλλ' ἐν εἰρωνείᾳ. πῶς γὰρ δύναται θαυμάζειν, ὃν ἐπὶ ῥαθυμίᾳ μέμφεται.

10. Ἐν πέντε σισύραις. | Στερεὰ περιβλήματα παχέα ταῖς καλουμέναις ἐμφερῆ σύραις. ἔστι δὲ φαῦλα καὶ μικρὰ περιβλήματα.

Ἐγκεκορδυλημένος. | Ἐγκεκρυμμένος. κορδύλην γὰρ οἱ Κύπριοι λέγουσι τὸ περιείλημα τῆς κεφαλῆς. παρεπιγραφή. ποιήσας γὰρ ἀσχήμονα τὴν ὄψιν καὶ τὸ σχῆμα τοῦ νεανίσκου μιμησάμενος ὥσπερ ἐκεῖνος ἐκάθευδεν. ἀποστραφεὶς καὶ αὐτὸς, πειρᾶται ὅθεν καθεύδειν, ἐγκρύψας τὴν κεφαλὴν τοῖς περιβλήμασιν.

11. Ἀλλ' εἰ δοκεῖ ῥέγκωμεν. | Ἰστέον ὅτι λήγοντος τοῦ χειμῶνος, ἀρχομένου δὲ τοῦ ἔαρος, γίνεται τὰ Διονύσια. ὥστε διὰ τὸ κρύος αὐτοὺς εἰκὸς καθεύδειν, τοιούτῳ σχήματι τὴν κεφαλὴν περιβεβλημένους. ὥστε καὶ πέντε περιβόλαια περιβεβλῆσθαι τὸν υἱόν.

12. Ἀλλ' οὐ δύναμαι. | Ἀλλ' οὐκ ἔπεισί μοι ὕπνος. εὐθὺς δὲ καὶ τὴν αἰτίαν ἐπάγει τοῦ μὴ δύνασθαι καθεύδειν.

Δείλαιος. | Ἄθλιος, κακοδαίμων. Δακνόμενος. ἐνοχλούμενος πὸ

τῆς

Tum quòd mihi castigare non licet famulos.
At neque bonus hic adolescens
Expergiscitur noctu; sed pedit
Quinque stragulis involutus.
At age, si ita videatur, stertamus obtecti.
Sed nequeo miser dormire, cùm vexatus sim
A sumptu, ac præsepi, atque ære alieno,
Propter huncce filium: ipse verò interim comam alens
Nunc equitat, nunc bigis vehitur,
Atque equos somniat: ego autem pereo,
Dum video lunam vigesimas adducentem;

Usuræ

ΣΧΟΛΙΑ.

τῶν τῆς ἱπποτροφίας ἀναλωμάτων. δοκεῖ γὰρ δαπανηρὸν εἶναι, ἵππους τρέφειν. ὅπερ καὶ τῇ λακωνικῇ προσέζευκται κατάρα. καὶ γὰρ δὴ καὶ τοῦτο οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐν κατάραις ἔθεσαν μέρει. τὸ δὲ δακνόμενος ἔλαβεν, ἀπὸ τοῦ αὐτὸν κατακεκλεῖσθαι εἴσω τῶν στρωμάτων καὶ τῶν περιειλημμάτων. τὸ δὲ χρεῶν νῦν περισπαστέον. δηλοῖ γὰρ τῶν ὀφλημάτων. εἴρηκε δὲ ἀπὸ τῶν κόρεων. δαπάνην δὲ τουτέστι τὰ δεσμὰ τοῦ χόρτου, ἵνα ἑξῆς καὶ ἀκολούθως τῇ φάτνῃ λέγειν δοκῇ.

14. Ὁ δ', κόμην ἔχων. | Ἐκόμων γὰρ οἱ περὶ ἱππικὴν ἔχοντες. κἀν τοῖς Ἱππεῦσι. Μὴ φθονεῖθ' ἡμῖν κομῶσι μηδ' ἀπεστλεγγισμένοις.

15. Ἱππάζεταί τε καὶ ξυνωρικεύεται. | Νῦν μὲν ἐπὶ κέλητος, νῦν δὲ ἐπὶ ξυνωρίδος ἅρματος ὀχούμενος ἄνω καὶ κάτω βακχεύει. ξυνωρὶς δὲ, τὸ μὴ πλῆρες ἅρμα, ἀλλ' ἐκ δυοῖν ἵππων συνεστός, ὃ νῦν δίφρον καλοῦμεν. τὸ δὲ ἱππάζεσθαι, οὐχ ἁπλῶς χρείαν περὶ ἱππικὴν ἔχειν, ἀλλὰ τὸ ἐπὶ ἑνὸς ἵππου ὀχεῖσθαι καὶ οὕτως ἱππεύεσθαι. ὃ νῦν κέλητα καλοῦσιν.

16. Ὀνειροπολεῖθ' ἵππους. | Κἀν τοῖς ὀνείροις ἵππους περινοεῖ. τουτέστιν οὕτω προσέστηκε τῷ πράγματι, καὶ οὕτω περὶ ἵππους ἐσπούδακεν, ὥστε καὶ καθεύδων τὰ ὀνείρατα περὶ ἵππων ὁρᾷ. τὸ ὀνειροπολεῖν δὲ καὶ ὀνειρώττειν ταύτῃ διενήνοχεν. ὅτι τὸ μὲν ὀνειροπολεῖν, ἐπὶ τῶν ἐνύπνιον ὁρώντων. τὸ δὲ ὀνειρώττειν, ἐπὶ τῶν νυκτὸς αὐτομάτως ἀφιέντων γόνον. ὅπερ τοῖς ἐρῶσιν ἐκτόπως συμβαίνει, δόξασι τοῖς παιδικοῖς συνεῖναι.

17. Ὁρῶν ἄγουσαν τὴν σελήνην εἰκάδας. | Ἢ ὅτι μετ' εἰκάδα ὁ μὴν καὶ προσεγγίζει τῇ τριακάδι καὶ τῶν δανείων οἱ τόκοι αὐξάνονται.

Οἱ γὰρ τόκοι χωροῦσιν. ἅπτε, παῖ, λύχνον,
Κἄκφερε τὸ γραμματεῖον. ἵν' ἀναγνῶ λαβὼν,
Ὁπόσοις ὀφείλω, καὶ λογίσωμαι τοὺς τόκους.
Φέρ' ἴδω τί ὀφείλω. δώδεκα μνᾶς Πασίᾳ.
Τοῦ, δώδεκα μνᾶς Πασίᾳ! τί ἐχρησάμην;
Ὅτ' ἐπριάμην τὸν Κοππατίαν. οἴμοι τάλας,
Εἴθ' ἐξεκόπην πρότερον τὸν ὀφθαλμὸν λίθῳ.
Φει. Φίλων ἀδικεῖς. ἔλαυνε τὸν σαυτοῦ δρόμον.
Στ. Τοῦτ' ἐστι τοῦτο τὸ κακὸν, ὅ μ' ἀπολώλεκεν.
Ὀνειροπολεῖ γὰρ καὶ καθεύδων ἱππικήν.
Φει. Πόσους δρόμους ἐλᾷ τὰ πολεμιστήρια;

Στ.

ΣΧΟΛΙΑ.

ἢ ὅτι αἱ μυστικαὶ δαπάναι ὑπῆρχον. οἱ Ἀττικοὶ δὲ τὰς εἰκάδας πληθυντικῶς λέγουσιν. ἄλλως. ἐπεὶ ἡ σελήνη ἐν ἡμέραις εἰκοσιεννέα τελεῖται. τὰ δὲ κ τῆς εἰκοσιεννέα ἐγγύς. ἐδίδοντο δὲ ἐν τῷ τέλει τῆς σελήνης οἱ τόκοι. διὰ τοῦτο εἰκάδας εἶπεν. ἢ τὸ εἰκάδας μὴ νόει διὰ μόνα τὰ εἴκοσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ ἐφεξῆς. τούτου γὰρ ἕνεκα πληθυντικῶς εἴρηται.

18. Ἅπτε, παῖ, λύχνον. | Ταῦτα πάντα παρεγκυκλήματά ἐστι. δεῖ γὰρ τὸν οἰκέτην τὰ προσαχθέντα ποιῆσαι. ἅψαι τὸν λύχνον, καὶ δοῦναι τὸ βιβλίον. ἔπειτα καθορᾶν ἐν τῷ αὐτῷ. καὶ οὕτω λέγει τοὺς δανειστάς.

21. Δώδεκα μνᾶς Πασίᾳ. | Τοῦτον ὡς ἱπποτρόφον καὶ διαφθαρέντα τὴν οὐσίαν παρεισήγαγε. χαριέντως δὲ τούτου νῦν μνημονεύει. ἐπεὶ καὶ αὐτὸς δι' ἱπποτροφίαν δοκεῖ δυστυχεῖν.

22. Τοῦ δώδεκα μνᾶς. | Τοῦτο παρεγκύκλημα ἐφίστησιν, ὡς διαπορῶν τοῦ δανείου τὴν αἰτίαν. εἶτα ἀναμνησθεὶς, τὰ ἑξῆς ἐπάγει. τοῦ, δώδεκα, μὴ λάβῃς εἰς τὸ τοῦ, ἔξωθεν τὸ ἕνεκα ὡς οἴονταί τινες. ἀλλ' ἔστιν ἡ τοιαύτη γενικὴ πρὸς τὸ μνᾶς.

23. Τὸν κοππατίαν. | Κοππατίας ἵππους ἐκάλουν, οἷς ἐγκεχάρακτο τὸ κ στοιχεῖον. ὡς σαμφόρας, τοὺς ἐγκεχαραγμένους τὸ σ. τὸ γὰρ σ καὶ τὸ ν χαρασσόμενον, σὰν ἔλεγον. αἱ δὲ χαράξεις αὗται καὶ μέχρι τοῦ νῦν σώζονται ἐπὶ τοῖς ἵπποις. συνεζευγμένου γὰρ τοῦ κ καὶ σ, τὸ σχῆμα τοῦ ϛ ἀριθμοῦ δύναται νοῆσαι, ὃ προηγεῖται τὸ κ. καὶ παρὰ γραμματικοῖς, ἔτι διδάσκεται, καὶ καλεῖται κόππα, ἐνενήκοντα.

Usuræ enim procedunt. Accende, puer, lucernam, Atque profer tabellas, ut eas cum in manum cepero perlegam
Quot quibus debeo, usurasque supputem.
Age, videam quid debeo. duodecim minas Pasiæ.
Hui! duodecim minas Pasiæ! quem in usum tradidi?
Cùm emerem Coppatiam, hei mihi misero!
Utinam mihi prius exculptus esset oculus lapide.

Phi. Philo, iniquè facis. tuam ipsius per orbitam agas.

Str. Hoc illud malum est quod me perdidit,
Somniat enim dormiens artem equestrem.

Phi. Quot cursibus peragitur certamen?

Str.

ΣΧΟΛΙΑ.

συνήκοντα. τινὲς δὲ κοππατίαν ἐξηγήσαντο, τὸν κόπτοντα καὶ κοιλαίνοντα ταῖς ὁπλαῖς τὸ ἔδαφος, οὐδὲν ὄντως ὑποτιθέμενοι. οὐ γὰρ βουκεφάλους ἵππους καλοῦμεν, διὰ τὸ μορφὴν τοιαύτην αὐτοὺς ἔχειν, ἀλλὰ διὰ τὸ οὕτως ἐγκεχαράχθαι, ὡς καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος ὁ ἵππος ἦν, ὃς τελευτήσαντος τοῦ Βουκεφάλου, Ἀλεξάνδρειαν ἔκτισεν, ἐντάφιον αὐτῷ τῆς ἀρετῆς χαριζόμενος πόλιν.

24. Εἶθ' ἐξεκόπην. | Ἔπαιξε τὸ ἐξεκόπην περὶ τὸν κοππατίαν. φησὶ δὲ ὄφελον πρὶν πρίασθαι τὸν ἵππον, τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκεκόφθαι, πατάξας αὐτὸν λίθῳ.

25. Φίλων, ἀδικεῖς. | Ὁ νεανίσκος Φειδιππίδης τοῦτο καθεύδων ὑποφθέγγεται. ὥς τινα συνηνιοχοῦντα μεμφόμενος. ὅτι δέον αὐτὸν ἐλαύνειν μὴ ὑποσκελίζοντα μή δ' ὑποθέοντα τὰς τῶν ἵππων ὁδοὺς, ὡς ἀνεπικωλύτως θέοιεν, ὁ δ' ὑποθεῖ καὶ ἐμποδίζει προλαμβανόμενος τῶν ἵππων τῶν ἐκείνου τὸν δρόμον. διήγημα δὲ τῆς περὶ τὴν ἱππικὴν αὐτοῦ σπουδῆς. τὸ φροντίζειν καὶ καθεύδοντα περὶ τούτων. τὸ δὲ Φίλων οἱ μέν φασιν ἀναρμόστως καθ' ὕπνον εἰρηκέναι τὸν νεανίσκον, ἀντὶ τοῦ ὦ Φίλε. οἱ δὲ κύριον ἡνιόχου.

28. Πόσους δρόμους. | Ὀνειρώττων εἶπε πόσους δρόμους. εἷς δ' ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἀφετηρίας μέχρι τοῦ καμπτῆρος. οἱ δ' ἡνίοχοι καθωπλισμένοι ἔλαυνον. τοῦτο δὲ εὗρεν ὁ Θησεύς.

Πολεμιστήρια. | Κατά τινας, ἀγὼν Ἀθήνῃσιν ἱππικοῦ δρόμου. ἕνα δὲ δρόμον ἐκεῖ τρέχουσιν. ὥς τε τὰ ἁμιλλητήρια, πληθυντικῶς εἶπεν

Στ. Ἐμὲ μὲν σὺ πολλοὺς τοῦ πατρὸς ἐλαύνεις δρόμους.
Ἀτὰρ τί χρέος ἔβα με μετὰ τὸν Πασίαν;
Τρεῖς μναῖ διφρίσκου, καὶ τροχοῖν Ἀμυνίᾳ.
Φει. Ἄπαγε τὸν ἵππον ἐξαλίσας οἴκαδε.
Στ. Ἀλλ' ὦ μέλ' ἐξήλικας ἐμέ γ' ἐκ τῶν ἐμῶν.
Ὅτε καὶ δίκας ὤφληκα. χ' ἅτεροι τόκου
Ἐνεχυράσεσθαί φασιν. Φει. Ἐτεὸν, ὦ πάτερ,
Τί δυσκολαίνεις, καὶ στρέφῃ τὴν νύχθ' ὅλην;
Στ. Δάκνει με δήμαρχός τις ἐκ τῶν στρωμάτων.

Φει.

ΣΧΟΛΙΑ.

ὁ νίος, σφαλλόμενος ἐκ τοῦ ὀνειροπολεῖν πολεμιστήρια καλοῦνται καὶ τὰ πολεμικὰ ἅρματα, ἐφ' ὧν ὁπλίτης ἐπιβέβηκεν ἅμα τῷ παραβάτῃ. ταῦτα δὲ ἐξεῦρεν ὁ Θησεύς. ἁμιλλητήρια δὲ τὰ ἀγωνίσματα, ἄλλως. δέον εἰπεῖν πόσους δρόμους ἐλαύνει τὰ ἁμιλλητήρια, ἀντὶ τοῦ πόσοι δρόμοι εἰσὶ τῆς ἁμίλλης, ὁ δὲ ἐπειδὴ καθ' ὕπνους τοῦτ' ἔλεγε, πολεμιστήρια εἶπεν. ὁ γὰρ νοῦς, τῶν ὀργάνων ἀργούντων τῷ ὕπνῳ εἰκῇ φέρεται.

30. Ἀτὰρ τί. | Τί δὴ μετὰ ταῦτα ὄφλημά με κατέλαβεν; Εὐριπίδης, Τί χρέος ἔβα δῶμα.

31. Τρεῖς μναῖ διφρίσκου. | Δίφρος καλεῖται τὸ σκεῦος, ἐν ᾧ οἱ ἡνίοχοι ἐφεστῶτες ἐλαύνουσιν. ὑποκοριστικῶς δὲ εἶπε τοὺς διφρίσκους, διὰ τὸ μικροὺς εἶναι καὶ κούφους τοῖς ἀγωνιζομένοις πρὸς τοὺς ἀγωνιστικούς.

Καὶ τροχοῖν Ἀμυνίᾳ. | Καὶ οὗτος τῶν ὑπὲρ ἵππους πλειστάντων, μέμνηται δὲ αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς Σφηξί. νῦν δὲ οὐκ ἐκείνου καθαπλόμενος μνημονεύει αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸν ἄρχοντα διασύρειν βουλόμενος τῇ ἐκείνου προσηγορίᾳ ἐχρήσατο. τότε γὰρ ἦρχεν Ἀμεινίας Προνάπου υἱός. ἐκεῖνον οὖν ἐπισκῶψαι θελήσας, παρέτρεψε τὸ ι εἰς τὸ υ, καὶ παρεγραμμάτισε γελοίως. ἐπεὶ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις ὁ νόμος, φανερῶς ἐκώλυε τὸν ἄρχοντα κωμῳδεῖν. Ἀμυνίαν δὲ αὐτὸν εἶπεν, ἀντὶ τοῦ Ἀμεινίαν.

32. Ἄπαγε τὸν ἵππον ἐξαλίσας. | Καὶ τοῦτο ὀνειροπολούμενος ὁ νεανίσκος λέγει. ἐξαλίσας δὲ, ἐκκυλισθῆναι ποιήσας. καὶ τὸν τόπον ἐν ᾧ τιθέντες ἑαυτοὺς οἱ ἵπποι τοῦτο ποιοῦσιν, ἀλινδήθραν ἐκάλουν. ὥς που καὶ ἐν τοῖς Βατράχοις ὁ αὐτὸς ποιητής· Ἀλινδήθρας τε καὶ ἐγκυλίσματα.

33. Ἀλλ'

Str. Me quidem tu patrem multis agitas curſibus.
Sed quodnam debitum me invaſit, poſt Paſiam?
Tres minæ pro curriculo & rotis Amyniæ debitæ.
Phi. Cùm equum evolveris, domum abducito.
Str. At ô miſer, evolviſti me è meis *bonis*;
Quandoquidem mulctæ obnoxius fui; & alii quoque uſuræ nomine,
Pignora ſe ablaturos aiunt. *Phi.* Revera autem, mi pater,
Quid adeo conquereris, atque per totam noctem volutaris?
Str. Mordet me tribunus quidam è ſtragulis.

Phi.

ΣΧΟΛΙΑ.

33. Ἀλλ' ὦ μέλ' ἐξήλικας. | Κατὰ ἀποκοπὴν τοῦ ε. Ἀττικῶς. οὕτω ἐν τοῖς παλαιοῖς τῶν ἀντιγράφων εὕρηται γραφόμενον.

34. Ὅτι καὶ δίκας ὤφληκα. | Ἤγουν καὶ δίκας προσώφληκα. ἢ ὡς καὶ δίκας προσώφληκα. ἐπιτάσει δὲ χρῆται ταύτῃ, ὅτι πρὸς τῷ ζημιωθῆναι εἰς τὴν ἱπποτροφίαν, καὶ εἰς δίκας ἐμπέπλεκται. ἐπιτείνει γοῦν τὸ κακόν, Ὅτι πρὸς τῷ ζημιοῦσθαί με, ἔτι καὶ δίκας ὀφείλω. καὶ γὰρ οὐ δανείου χάριν, ἀλλὰ τοῦ τόκου ἐνεχυράσασθαι ἀπειλοῦσιν.

Χ' ἅτεροι τόκου. | Ἀντὶ τοῦ καὶ ἄλλοι, Ἀττικῶς εἶπε. λείπει ἡ ὑπέρ. καὶ ἕτεροι ὑπὲρ τόκου ἐνέχυρα παρ' ἐμοῦ λήψεσθαί φασιν. μᾶλλον δὲ τὴν ὄχλησιν δείκνυσι τὴν κατ' αὐτοῦ ὡς φησι τόκου χάριν ἐνεχυριάσειν αὐτὸν ἀπειλοῦν.

35. Ἐτεόν, ὦ πάτερ. | Ταῦτα οὐκέτι ἐγκεκαλυμμένος, ἀλλ' ἐγερθεὶς λέγει, ἑωρακὼς τὸν πατέρα ὀδυρόμενον.

36. Τί δυσκολαίνεις καὶ στρέφῃ; | Τί περιστρέφῃ συνεχῶς; συμβαίνει δὲ τοῖς ἀγρυπνοῦσι τοῦτο πάσχειν, τῇ δὲ κἀκεῖσε ῥίπτειν ἑαυτοὺς καὶ μεταβάλλειν.

37. Δάκνει με δήμαρχός τις. | Παίζων τὸν κόριν ἢ τὴν ψύλλαν καλεῖ. οἱ δὲ δήμαρχοι οὗτοι τὰς ὑπογραφὰς ἐποιοῦντο τῶν ἐν ἑκάστῳ δήμῳ χρεῶν. καὶ τὰ ληξιαρχικὰ γραμματεῖα παρ' αὐτοῖς ἦν. συνῆγόν τε τοὺς δήμους, ὅτε δέοι. καὶ ψῆφον αὐτοῖς ἐπεδίδοσαν καὶ ἐνεχυρίαζον. Ἀριστοτέλης δὲ περὶ Κλεισθένους φησί· Κατέστησε καὶ δημάρχους τὴν αὐτὴν ἔχοντας ἐπιμέλειαν. τοῖς πρότερον ναυκλάροις. καὶ γὰρ τοὺς δήμους αὐτῶν ναυκλαρίαν ἐποίησεν. οἱ πρότερον, ναύκλαροι οὗ τε

Φει. Ἔασόν, ὦ δαιμόνιε, καταδαρθεῖν τί με.
Στ. Σὺ δ' οὖν κάθευδε. τὰ δὲ χρέα ταῦτ' ἴσθ' ὅτι
Εἰς τὴν κεφαλὴν ἅπαντα τὴν σὴν τρέψεται.
Φεῦ. εἴθ' ὤφελ' ἡ προμνήστρι' ἀπολέσθαι κακῶς,
Ἥτις με γῆμ' ἐπῆρε τὴν σὴν μητέρα.
Ἐμοὶ γὰρ ἦν ἄγροικος ἥδιστος βίος,
Εὐρωτιῶν, ἀκόρητος, εἰκῆ κείμενος,
Βρύων μελίτταις, καὶ προβάτοις καὶ στεμφύλοις.
Ἔπειτ' ἔγημα Μεγακλέους, τοῦ Μεγακλέους
Ἀδελφιδῆν, ἄγροικος ὢν ἐξ ἄστεος.

Σεμνὴν,

ΣΧΟΛΙΑ.

ὑπὸ Σόλωνος κατασταθέντες, εἴ τε καὶ πρῶτον. οὗτοι δὲ τὴν πομπὴν τῶν Παναθηναίων ἐκόσμουν, Κλεισθένους κατασήσαντος ἀντὶ ναυκλάρων. ἔστι δὲ δήμαρχος ὁ τὴν ἐπώνυμον ἀρχὴν ἄρχων. καὶ Ἀσκληπιάδης ὁ Ἀλεξανδρεὺς τοὺς κατὰ δῆμον ἄρχοντάς φησι. Δημήτριος δὲ ὁ Φαληρεὺς οὕτω φησί. καὶ δημάρχους οἱ περὶ Σόλωνα καθίσαντο ἐν πολλῇ σπουδῇ, ἵνα οἱ κατὰ δῆμον ἄρχοντες διδῶσι καὶ λαμβάνωσι τὰ δίκαια παρ' ἀλλήλων. ἔδει οὖν τὸν δήμαρχον ἀγαγεῖν εἰς τοὺς οἴκους τοὺς ἐνεχυριαζομένους. παίζει δὲ, ὡς εἰ ἔλεγε κόρις ἢ ψύλλα. ὄνομα δὲ πολιτείας οἱ δήμαρχοι, οἷς ἐχρῆν ἐνεχυριάζειν τοὺς ἀγνώμονας τῶν χρεωστῶν. τοῦτο δὲ, οὐκέτι καθεύδων, ἀλλ' ἐγερθείς. ἄλλως, Καταδαρθεῖν, οἱ Ἀττικοὶ παροξύνουσι καταδάρθειν. κυρίως δὲ τὸ ἐπὶ δέρματος κοιμᾶσθαι. ταῦτα δὲ εἰπὼν ὁ νεανίσκος, συγκαλυψάμενος καὶ στραφεὶς, πάλιν κοιμᾶται.

41. Εἴθ' ὤφελ' ἡ. | Τὸ ὤφελέ τινες ἐπιῤῥηματικῶς δέχονται ὡς τὸ ὤφελε μήτ' ἐγένοτο θοαὶ νῆες. καὶ τὸ Εὐριπίδου ἐν Μηδείᾳ κατ' ἀρχὰς τοῦ δράματος· Ἵν' ᾖ παράλληλον τὸ σχῆμα τοῦ πρεσβύτου συνεχέστερον ἀπευχομένου τῇ προμνηστρίᾳ. ὁ δὲ ποιητὴς ῥῆμα αὐτὸ οἶδε. οὐκ ὄφελον Τρώεσσι κοτεσσάμενος. καὶ μὴ ὄφελες λίσσεσθαι ἀμύμονος Αἰακίδαο· τὸ δὲ φεῦ, ἰδίως.

Ἡ προμνήστρι' ἀπολέσθαι. | Ἡ προνοήσασα τοῦ γάμου. προμνήστρια καλεῖται ἡ νῦν προξενήτρια.

42. Γῆμ' ἐπῆρε. | Κυρίως τὸ ἀνεχαύνωσεν, ἀνεκούφισεν. ἐπαγγελλομένη προῖκα μεγάλην εἰσοίσειν τὴν γυναῖκα, καταχρηστικῶς δὲ ἀνέπεισεν.

44. Εὐρωτιῶν

Phi. Sine me, ô colende *pater*, aliquantisper dormire.
Str. Tu igitur dormias. debita autem hæc, certò sciàs,
In caput tuum omnia recident.
Vah! utinam pronuba periiſſet malè,
Quæ me, ut ducerem matrem tuam, impulit.
Mihi enim erat ruſtica vita ſuaviſſima,
Squalida, inornata, temere humi projecta,
Apibus abundans, atque ovibus & fracibus.
Poſt uxorem duxi Megaclis *filiam*, Megaclis
Neptem: ruſticus qui fui, urbanam,
Splendidam,

ΣΧΟΛΙΑ.

44. Εὐρωτιῶν. | Ἀντὶ τοῦ ἰδρῶν. ἑρμηνεύεται δὲ τοῦτο διὰ τὸ, εἰκῆ κείμενος. εὐρωτιῶσι γὰρ τὰ εἰκῆ κείμενα, ὥσπερ νοτίδος αὐτοῖς ἐγγινομένης καὶ σηπέσης. καὶ εὐρὼς ὁ σκώληξ, ἐπεὶ τοῖς ἀμελῶς κειμένοις ἰδρὼς προσίζει. τουτέστι, νοτίς. τοιοῦτος δέ ἐστιν ὁ τῶν ἀγροίκων βίος. ὁ γὰρ αὐτῶν οἶκος πυρῶν καὶ δερμάτων μεστὸς ὢν, οὐδὲ μίαν ἔχει τῶν τοιούτων πραγμάτων εὐθεσίαν. ἀλλ' ἄλλο ἀλλαχῆ κεῖται ὡς ἔτυχε. τὸ δὲ ἀκόρητος, ἀκαλλώπιστος. κορεῖν γὰρ καλλωπίζειν. ὅθεν καὶ νεωκόρος.

45. Καὶ προβάτοις καὶ στεμφύλοις. | Στέμφυλα κυρίως λέγεται, τὰ ἀποπιέσματα τῶν ἐλαιῶν. περιπίσματα δὲ τὰ ἐκ τῶν σταφυλῶν ἀποπιεζόμενα. εὑρίσκεται δὲ καὶ ἀνάπαλιν τὰ στέμφυλα ἐπὶ τῶν σταφυλῶν, καὶ τὰ περιπίσματα δὲ ἐπὶ τῶν ἐλαιῶν.

46. Τοῦ Μεγακλέους. | Ἐδιπλασίασε τὸ ὄνομα σεμνυνόμενος. τοῦ Ἀλκμαιωνιδῶν δὲ οὗτοί εἰσι γένους. αὐτὸς δὲ διεβάλλετο ὡς δοῦλος. ὁ πρῶτος οὖν Μεγακλῆς, Κοισύρας ἦν υἱὸς, ἥ τις ἦν ὑπερβαίνουσα γένει καὶ πλούτῳ. ἦν δὲ ἐξ Ἐρετρίας. διὸ καὶ κοισυροῦσθαι τὸ μέγα φρονεῖν, παρ' Ἐρετριεῦσιν.

47. Ἄγροικος ὢν ἐξ ἄστεος. | Οὐκ ἀργῶς τῇ παραθέσει νῦν ἐχρήσατο. οὐ γὰρ ὀνειδίσαι βουλόμενος ἑαυτὸν ἄγροικον καλεῖ, ἀνόητον γὰρ καὶ ἄγροικον παντάπασι διαβάλλειν ἑαυτὸν, ἀλλὰ πρῶτον μὲν λεληθότως, διὰ τούτου τὴν εὐπορίαν δείκνυσι τὴν ἑαυτοῦ· οὐ γὰρ ἂν εἰ μὴ πάνυ ἦν πλούσιος, ἐπεδικάσατο ἂν αὐτοῦ ἡ γυνὴ, καὶ τῇ δόξῃ αὐχοῦσα τοῦ γένους καὶ τῇ ἐν ἄστει διατριβῇ. δόξαν γὰρ εἰώθασιν οἱ ἄνδρες ἔχειν οὐχ ἥττω τῶν γυναικῶν. ὁ δὲ τῇ ἀντιπαραθέσει καὶ τοῦτο ἐπιστώσατο φήσας αὐτὸν ἄγροικον εἶναι. τὴν δὲ γυναῖκα πολιτικήν. θαυμαστὸν γὰρ οὐδὲν, εἰ ἄνθρωπον ἰδιοπράγμονα καὶ μέτριον τοὺς τρόπους

Σεμνήν, τρυφῶσαν, ἐγκεκοισυρωμένην.
Ταύτην ὅτ' ἐγάμουν, συγκατεκλινόμην ἐγὼ
Ὄζων τρυγός, τρασιᾶς, ἐρίων περιουσίας,
Ἡ δ' αὖ, μύρου, κρόκου, καταγλωττισμάτων,
Δαπάνης, λαφυγμοῦ, Κωλιάδος, Γενετυλλίδος.
Οὐ μὴν ἐρῶ γ' ὡς ἀργὸς ἦν, ἀλλ' ἐσπάθα·
Ἐγὼ δ' ἂν, αὐτῇ θοἰμάτιον δεικνὺς τοδὶ
Πρόφασιν, ἔφασκον, Ὦ γύναι, λίαν σπαθᾷς.

Θε.

ΣΧΟΛΙΑ.

τρόπους τῇ ἐπὶ τῆς ἀγροικίας διαίτῃ, γύναιον ὑπέταξε πολιτικὸν καὶ κατεδουλώσατο.

48. Σεμνήν. | Οὐ τὴν σώφρονα, οὐ γὰρ ἐπαινεῖ αὐτὴν ἀλαζόνα καὶ ὑπέρογκον καὶ σοβαρὰν τῷ εἴδει. τρυφῶσαν, δὲ ἱματίοις καὶ τῇ ἄλλῃ δαπάνῃ.

Ἐγκεκοισυρωμένην. | Περιττῶς κεκοσμημένην. ἢ ἔθνος ἡ Κοισυρόπολις ὀνομάζεται πάνυ αἰσχρὸν καὶ μυσαρόν. ἢ τὰ τῆς Κοισύρας φρονοῦσαν. ἔστι δὲ Ἐρετριακὸν τὸ ὄνομα. οὗτοι δὲ εἰς τρυφὴν διαβάλλονται. αὕτη δὲ ἐγαμήθη Πεισιστράτῳ ἐπιχειρήσαντι τυραννεῖν.

50. Ὄζων τρυγός. | Νέου οἴνου. ἢ τῆς ὑποστάθμης. τρασιὰ δὲ λέγεται ὁ τόπος ὅπου ψύχεται τὰ σῦκα καὶ ταριχεύεται. ἢ σανίς. τρία δὲ εἶπε τὰ αὐτοῦ, τρυγός, τρασιᾶς. ἀντὶ τοῦ σύκων, καὶ ἐρίων περιουσίας, καὶ τὰ ἐκείνης δέ. ἐλεγκτικὸν δὲ τὸ τοιοῦτον σχῆμα.

Ἐρίων περιουσίας. | Ἀντὶ τοῦ πλούτου. τοιοῦτος δὲ ὁ γεωργικὸς βίος. ἀπὸ δὲ τοῦ καθόλου, ἐπὶ τὰ κατὰ μέρος ἦλθε· καθόλου γὰρ ἐν ταῖς ἐπάνω εἰπὼν τὴν εὐδαιμονίαν τὴν ἑαυτοῦ, βρύων μελίτταις, καὶ προβάτοις, καὶ στεμφύλοις, πάλιν καταμερίζει αὐτά. ἀπὸ μὲν γὰρ τῶν προβάτων, τὰ ἔρια. ἀπὸ δὲ τῶν στεμφύλων, τρὺξ καὶ οἶνος. ἀπὸ δὲ τρασιᾶς, τὰ σῦκα.

51. Καταγλωττισμάτων. | Αἰσχρῶν φιλημάτων περιεργότερον, ἢ εἶδος αἰσχροῦ φιλήματος τὸ καταγλώττισμα. κυρίως δὲ καταγλώττισμα, ὅταν ἐν τῷ καιρῷ τῆς συνουσίας ὁ ἀνὴρ τὴν γλῶτταν αὐτοῦ, τῷ τῆς γυναικὸς ἐμβάλλῃ στόματι.

52. Λαφυγμοῦ. | Τῆς περὶ τὰ ἐδέσματα πολυτελείας. τουτέστιν ἀσωτίας. λαφυγμὸν γὰρ λέγει, τὸ ἀπλήστως ἐσθίειν. Εὔπολις ἐν Κόλαξι· Λαφύσσεται λαφυγμὸν ἀνδρεῖον πάνυ. Ὅμηρος· Ἔγκατα πάντα λαφύσσει. ἔστι γὰρ λάπτω καὶ λαφύσσω, τὸ ῥοφῶ, κυρίως ἐπὶ κυνῶν καὶ χοίρων. ὅθεν παράγεται καὶ ὁ λαφυγμός. εἰκότως δὲ ταῦτα καταλέγει, δηλῶν ὅτι αἱ εὐγενεῖς γυναῖκες τοιαῦτα πράττουσιν ὑπὸ τῆς ἄγαν τρυφῆς.

Κωλιάδος.

Splendidam, luxuriæ vacantem, delicatule ornatam.
Hanc ubi duxissem, una accubui, ego
Fæcem redolens, trasiam, lanarum opulentiam;
Illa autem contra unguentum, crocum, oscula impudica,
Sumptum, epularum lautitiam, Venerem, Genitalem.
Non tamen dicam otiosam fuisse, texebat enim telam.
Ego autem ipsi pallium hoc ostendens
Obtentus gratia, dixi, O *mea* uxor, subtilem admodum telam texis.

Ser.

ΣΧΟΛΙΑ.

Κωλιάδος. | Οἱ μὲν Κωλιάδα τὴν θεὸν καλοῦσι, νεανίου Ἀττικοῦ ἀποδράντος ἀπὸ λῃστῶν, συμμαχίᾳ τῆς θεᾶς, καὶ οὕτως αὐτὴν ὀνομάσαντος, καθάπερ αὐτὸς δεθεὶς τὸ κῶλον ἀπελύθη ὑπὸ γυναικὸς, οἱ δὲ θυγατρὸς τοῦ ἀρχιλῃστοῦ δι' ἔρωτα. οἱ δὲ, τόπον ἐοικότα κώλοις ἀνδρὸς ἔνθα ἡ θεὸς τιμᾶται. ἔνιοι δὲ Ἴωνος θύοντος, κόρακα ἁρπάσαι κωλῆν καὶ ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ ἀποθέσθαι, ὅθεν οὕτως ὠνομάσθη. ἄλλως. Κωλιὰς ναός ἐστιν Ἀφροδίτης οὕτω καλούμενος ἀπό τινος νεανίσκου Ἀττικοῦ ἁλόντος ὑπὸ τυράννων καὶ δεθέντος τὰ κῶλα, εἶτα ἐρασθείσης αὐτοῦ τῆς θυγατρὸς τοῦ τυράννου καὶ λυσάσης, ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας, χαριστήριον τῇ Ἀφροδίτῃ ναὸν ἱδρύσατο Κωλιάδος, διὰ τὸ τὰ κῶλα λελύσθαι.

Γενετυλλίδος. | Γενετυλλὶς ἡ τῆς γενέσεως ἔφορος, Ἀφροδίτη.

53. Οὐ μὴν ἐρῶ γ' ὡς ἀργὸς ἦν, ἀλλ' ἐσπάθα. | Πρὸς τὸ ἀργὸς, ἐσπάθα, καὶ τοῦτο εἰρωνευόμενος. περὶ γυναικὸς δὲ λέγει, ἀντὶ τοῦ κατηνάλισκε. κατήσθιε καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀργὸς ἦν. Ἀττικοὶ δὲ ἐπὶ τῶν θηλυκῶν, ἀρσενικῶν ὀνομάτων κέχρηνται λέξεσιν ὡς ἐνταῦθα καὶ παρ' Ὁμήρῳ κλυτὸς Ἱπποδάμεια. καὶ Εὐριπίδῃ ἐν Ἑκάβῃ. τὸ δ' αὖ λίαν παρεῖλες ἀγγελθεῖσά μοι γενναῖος. σπαθᾷν δὲ, τὸ ἀφειδῶς καταναλίσκειν. καὶ παρὰ τοῖς ῥήτορσιν εἴρηται πολλάκις. οἰκείως δὲ νῦν τῇ λέξει χρῆται ἐπὶ γυναικός. καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν ὑφαινομένων ἱματίων σπαθᾷν, τὸ ἄγαν κρούειν τὴν κρόκην. δύναται μὲν οὖν τὸ σπαθᾷν, ἐπ' ἀμφοτέρων νοεῖσθαι. ὅτι δὲ νῦν ἐπὶ τοῦ πολλοῦ παρείληπται, δῆλον ἐκ τοῦ ἐπιφερομένου. ἐγὼ δ' ἂν αὐτῇ θοἰμάτιον δεικνὺς τοδὶ κατὰ πρόφασιν ἔφασκον, ὦ γύναι λίαν σπαθᾷς, τοῦτο δὲ ἐπήνεγκε διττὸν ὄν, τό τε ἀναλοῦν καὶ τὸ ὑφαίνειν.

55. Λίαν σπαθᾷς. | Ἐργάζῃ. εἰρωνικῶς καὶ τοῦτο. δεικνὺς γὰρ αὐτῇ τὸ ἱμάτιον παραῤῥαγὲν, ἔλεγε τοῦτο αὐτῇ.

57. Πέτλιν

Θε. Ἔλαιον ἡμῖν οὐκ ἔνεστ' ἐν τῷ λύχνῳ.
Στ. Οἴμοι τί γάρ μοι τὸν πότην ἧπτες λύχνον;
Δεῦρ' ἔλθ' ἵνα κλάῃς. Θε. Διατί δὴ κλαύσομαι;
Στ. Ὅτι τῶν παχειῶν ἐνετίθεις θρυαλλίδων.
Μετὰ ταῦτ' ὅπως νῷν ἐγένεθ' υἱὸς οὑτοσί,
Ἐμοί τε δὴ καὶ τῇ γυναικὶ τἠγαθῇ,
Περὶ τοὐνόματος δὴ ταῦτ' ἐλοιδορούμεθα.
Ἡ μὲν γὰρ ἵππον προσετίθει πρὸς τοὔνομα.
Ξάνθιππον, ἢ Χάριππον, ἢ Καλλιππίδην.
Ἐγὼ δὲ τοῦ πάππου τιθέμην Φειδωνίδην.
Τέως μὲν οὖν ἐκρινόμεθ', εἶτα τῷ χρόνῳ
Κοινῇ ξυνέβημεν, κᾀθέμεθα Φειδιππίδην.
Τοῦτον τὸν υἱὸν λαμβάνουσ' ἐκορίζετο·
Ὅταν σὺ, μέγας ὢν ἅρμ' ἐλαύνῃς πρὸς πόλιν,
Ὥσπερ Μεγακλέης ξυστίδ' ἔχων.—ἐγὼ δ' ἔφην,
Ὅταν

ΣΧΟΛΙΑ.

57. Πότην ἧπτες. | Πότης Ἀττικῶς ὁ ταχέως ἀναλίσκων λύχνος.

59. Θρυαλλίδων. | Ἀπὸ τοῦ θρύου τὸ παλαιὸν τὰ ἐλλύχνια. τὰ γὰρ παχέα ἐλλύχνια πολὺ ἔλαιον δαπανῶσι.

60. Μετὰ ταῦτα ὅπως. | Μετὰ τὸ ἐπιτιμῆσαι τῷ οἰκέτῃ ἐπὶ τὸ διήγημα πάλιν ἀνατρέχει τοῦ γάμου. οὐ μὴν συναπτέον πάντα τὸν στίχον, ἀλλ' ἀναπαυστέον μέχρι τοῦ υἱός. εἶτα διαστήσαντα, χρὴ ὑποκρίσεως ἐπάγειν οὑτοσί, ὡς ἀχθόμενος μεθ' αὐτοῦ τῇ γενέσει.

61. Τἠγαθῇ. | Καὶ τοῦτο εἰρωνευόμενος λέγει. οὐ γὰρ ἀγαθὴν αὐτὴν παρίστησι στασιαζόμενος, ὥστε ὑπὸ τῆς φιλονεικίας καὶ εἰς λοιδορίαν ἐκτραπῆναι.

64. Ξάνθιππον. | Ὁ Ξάνθιππος Περικλέους ἦν πατήρ, ὃς ἦν τοῦ τῶν Ἀλκμαιονιδῶν γένους· ἐσεμνύνετο δὲ τὸ γύναιον θείῳ Μεγακλεῖ, τρίτον νικήσαντι Ὀλύμπια, καὶ δι' ἱπποτροφίαν κατελθόντι ἐκ τῆς φυγῆς. ἐδίωξε γὰρ αὐτὸν ὁ Πεισίστρατος, ὃν καὶ μετεπέμψατο παραχωρήσαντα αὐτῷ τὸ τῆς νίκης κήρυγμα. Καλλίας δὲ ὁ δᾳδοῦχος, προσελθὼν ἐν τῇ ἱερᾷ στολῇ κατὰ Περσῶν ἐν Μαραθῶνι καὶ ἀριστεύσας κατὰ βαρβάρων, καὶ τρίτον ὀλύμπια νικήσας ἅρματι. τὸν υἱὸν Ἱππόνικον ὠνόμασε. λέγεται δὲ τοῦτον νικῆσαι μάλιστα, αἰχμα-
λώτῳ

Ser. Oleum nobis non ineſt in lucerna.

Str. Hei mihi! quid tam bibulam accendiſti lucernam? Huc ades ut lugeas. *Ser.* Quid lugeam?

Str. Quòd unum è craſſis impoſuiſti ellychniis. Poſtea, ſimulac nobis natus eſt hicce filius, Mihi ſcilicet atque uxori huic bonæ, De nomine quidem hunc in modum contendebamus. Ipſa enim equum nomini addebat, Xanthippum vocans, aut Charippum, aut Callipidem. Ego autem ab avo nomen impoſui Phidonidem. Eatenus ergo decertabamus; tandem progreſſu temporis Inter nos convenimus, atque impoſuimus nomen Phidippidem. Hunc filium illa amplectens ſic blandè alloquebatur: Cùm tu grandiuſculus natu currum agas ad urbem, Veluti Megacles, trabeâ amictus — Ego autem dixi,

Cùm

ΣΧΟΛΙΑ.

λῶτυ τινὸς ἐν τῇ μάχῃ τῶν βαρβάρων, προσελθόντος αὐτῷ καὶ μηνύσαντος θησαυρόν. καὶ αὐτὸν ὕστερον ἀπέκτεινεν ὁ Καλλίας. Ξάνθιππος μὲν οὖν ἐγένετο Περικλέους πατήρ. οὐδὲν δὲ νῦν πρὸς αὐτὸν ἐπικοινωνεῖ τὸ λεγόμενον. πλὴν εἰ μὴ ἄρα διὰ Κοισύραν, ἣν ἔφαμεν δῆλον οὖσαν μητέρα γενέσθαι τοῦ Μεγακλέους, τὸ ὄνομα τὸ Ξανθίππου εἴληφε. παρῴδηται δὲ τὸ Περικλέους Μεγακλέους. ὡς ἀδυνάμενοι ἀμφότερα δηλοῦν. δριμέα γὰρ καὶ ἀστεῖα τὰ τῆς κωμῳδίας σκώμματα.

67. Κοινῇ ξυνέβημεν. | Ἀντὶ τοῦ ὡμονοήσαμεν. ὅτι καὶ ἀμφοτέροις ἡμῖν ἔδοξε τοῦτο. ἢ διότι ἀφ' ἑκατέρων τῶν γενῶν τῷ ὀνόματι ἐπετέθη μέρος.

68. Ἐκορίζετο. | Ἐκολάκευεν οἷα τοῖς παιδίοις συμβαίνει τοῖς μικροῖς.

70. Ξύστιδ' ἔχων. | Ξύστιδα προπαροξυνέουσιν. ἤγουν πορφυρίδα. καὶ γὰρ μέχρι νῦν οἱ εἰσελαύνοντες ἀθληταί, τοιούτῳ κοσμηθέντες σχήματι καὶ ἅρματος ἐπιβάντες, διὰ μέσης πομπεύουσι τῆς πόλεως. ᾧ καὶ οἱ βασιλεῖς χρῶνται. ἄλλως. ξύστις λέγεται τὸ κροκωτὸν ἱμάτιον. ὃ οἱ ἡνίοχοι φοροῦσι μέχρι νῦν πομπεύοντες. χρῶνται δὲ αὐτῷ καὶ οἱ τραγικοὶ βασιλεῖς.

71. Ἐκ

Ὅταν μὲν οὖν τὰς αἶγας ἐκ τοῦ Φελλέως,
Ὥσπερ ὁ πατήρ σου διφθέραν ἐνημμένος.
Ἀλλ' οὐκ ἐπείθετο τοῖς ἐμοῖς οὐδὲν λόγοις.
Ἀλλ' ἵππερόν μου κατέχεε τῶν χρημάτων.
Νῦν οὖν ὅλην τὴν νύκτα φροντίζων ὁδοῦ
Μίαν εὗρον ἀτραπὸν δαιμονίως ὑπερφυᾶ,
Ἣν, ἢν ἀναπείσω τουτονὶ, σωθήσομαι·
Ἀλλ' ἐξεγεῖραι πρῶτον αὐτὸν βούλομαι.
Πῶς δῆτ' ἂν ἥδιστ' αὐτὸν ἐπεγείραιμι; πῶς;
Φειδιππίδη, Φειδιππίδιον. Φει. Τί, ὦ πάτερ;
Στ. Κύσον με, καὶ τὴν χεῖρα δὸς τὴν δεξιάν.
Φει. Ἰδού, τί ἐστιν, Στ. Εἰπέ μοι; φιλεῖς ἐμέ;
Φει. Νὴ τὸν Ποσειδῶ τουτονὶ τὸν ἵππιον.

Στ.

ΣΧΟΛΙΑ.

71. Ἐκ τοῦ Φελλέως. | Τόπος οὕτω καλούμενος ἐν Ἀττικῇ. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ περὶ τὸν Διόνυσόν ἐστί τις ἑορτὴ τοῖς Ἀθηναίοις Φελλὸς καλουμένη, ἥ τις τῶν Διονυσίων ἄρχεται. Λουκιανὸς δὲ ἐν τῷ περὶ τῆς Συρίης θεοῦ φαλλούς φησιν Ἕλληνες τῷ Διονύσῳ ἐγείρουσιν, ἐπὶ τῶν καὶ τοιόνδε τι φέρουσιν. ἄνδρας μικροὺς ἐκ ξύλου πεποιημένους μεγάλα αἰδοῖα ἔχοντας, καλέεται δὲ τάδε νευρόσπαστα. καὶ παρακατιόντι δὲ, ἐν τοῖς προπυλαίοις τοῦ Συρίης θεοῦ ναοῦ, φαλλοὶ ἑστᾶσιν οὓς Διόνυσος ἐστήσατο. ἄλλως. τόπος τῆς Ἀττικῆς οὕτω καλούμενος. ἐκ τούτου δὲ Φελλεάτας λέγουσι Δωριεῖς, τοὺς κισσηράδεις λίθους. αἱ δὲ αἶγες, πρὸς τὰ τραχύτερα διώκουσι.

72. Διφθέραν ἐνημμένος. | Ἐνδεδυμένος. ποιμενικὸν δὲ περιβόλαιον ἡ διφθέρα. Ἀττικοὶ δὲ λέγουσιν ἣν νῦν Ἰσάλην καλοῦμεν. ἔστι δὲ ἐκ δέρματος.

74. Ἀλλ' ἵππερόν μου κατέχεε. | Ἔπαιξε παρὰ τὸν ἴκτερον. νόσημα δὲ ὁ ἴκτερος, ὃς περιχεῖται ταῖς ὄψεσι τῶν νοσούντων. διὸ καὶ τὸ κατέχεε κατὰ λόγον ἐπήγαγεν. οὕτω δὲ καὶ τοῖς χρήμασιν αὐτοῦ ἐπιβεβλῆσθαί φησιν ἵππερον οἷον ἱππικὸν ἔρωτα, νόσον ἱππικὴν διὰ τὸ πολλὰ δεδαπανηκέναι.

Τῶν χρημάτων. | Εὕρηται τοῦτο καὶ ῥημάτων ὅπερ οὕτως εἴποις. ἀλλὰ κατέχεε τῶν ῥημάτων ἐμοῦ ἱππικὸν ἔρωτα. τουτέστιν ἐμοῦ, ὡς οὐδὲν δεῖ δαπανᾶν ἀφειδῶς λέγοντος, λῆρον ἡγησάμενος τοὺς λόγους,

ἀντετίθη

Cùm tu quidem capellas egeris è Phelleo,
Uti pater tuus, pelliceâ penulâ indutus.
At meis nihil obtemperavit monitis.
Sed equos alendo opes meas effudit.
Nunc ergo per totam noctem solicitè de via cogitans,
Unam inveni semitam mire excellentem;
Quam si huic persuasero *ut insistat*, salvus ero.
At expergefacere primùm ipsum cupio.
Quo verò sanè pacto lenissimè ipsum expergefaciam? quomodo?
Phidippide, Phidippidule. *Phi.* Quid est, ô pater?
Str. Exosculare me, atque manum cedo dextram.
Phi. Hem tibi: quid autem vis! *Str.* Dic mihi, num me amas?
Phi. Ita, per Neptunum hunc equestrem.

Str.

ΣΧΟΛΙΑ.

ἀντετίθη αὐτοῖς ὡς ἐραστὴς ἐστιν ἵππων, καὶ οὐδέ ποτε τούτου ἂν λήξαιη.

80. Φειδιππίδιον. | Τὸ ὑποκορίζεσθαι, φιλούντων ἔθος. κολακεύει δὲ νῦν τὸν υἱὸν καὶ προσποιεῖται φιλεῖν, ἵνα ἑτοιμότερον αὐτὸν πρὸς τὴν ἀξίωσιν ἑαυτοῦ πείθεσθαι παρασκευάσῃ.

81. Κῦσόν μοι, καὶ τὴν χεῖρα δός. | Πρὸς τὸ Ὁμηρικόν· Χεῖράς τ' ἀλλήλων λαβέτην καὶ πιστώσαντο. φίλησον καὶ πρόσπτυξαι καὶ τὴν χεῖρα δὸς τὴν δεξιάν. ἔθος δ' ἐπὶ πίστει καὶ συνθήκαις βεβαίαις τὰς δεξιὰς διδόναι ἀλλήλοις.

82. Ἰδού, τί ἐστιν; | Τὸ αἰτηθὲν παρὰ τοῦ πρεσβύτου ποιῶν ὁ νεανίσκος τὴν δεξιὰν ὤρεξεν αὐτῷ. καὶ δῆλον ὅτι παρεπιγραφὴ τὸ εἶδος.

83. Νὴ τὸν Ποσειδῶ τουτονί. | Ἅρμα δείξας ὄμνυσιν, ἢ ἄλλό τι ἡνιοχικόν, ἢ πολεμικὸν σκεῦος. κυρίως δὲ νῦν ὁ νεανίσκος ὄμνυσι τὸν Ποσειδῶνα, θεὸν ἱππικὸν ὄντα, ἅτε καὶ αὐτὸς περὶ ἵππους ἐσπουδακώς. τουτονὶ δέ, τῷ κοινῷ τῶν ἀνθρώπων ἔθει χρώμενον αὐτὸν δεῖ νομίζειν εἰρηκέναι. εἰώθασι γὰρ ὀμνύοντες λέγειν· Μὰ τοῦτον τὸν θεόν. μὰ τοῦτον τὸν Ἀσκλήπιον. ἄλλοι δὲ ἀφίδρυμα ἔχοντα Ποσειδῶνος. διὰ τοῦτο καὶ ὁ πρεσβύτης τῷ ὅρκῳ ἀκολούθως ἄχθεται.

84. Μή

Στ. Μή μοί γε τοῦτον μηδαμῶς τὸν ἵππιον.
Οὗτος γὰρ ὁ θεὸς αἴτιός μοι τῶν κακῶν.
Ἀλλ' εἴπερ ἐκ τῆς καρδίας μ' ὄντως φιλεῖς,
Ὦ παῖ, πιθοῦ. Φει. Τί οὖν πιθοῦμαι δῆτά σοι.
Στ. Ἔκστρεψον ὡς τάχιστα τοὺς σαυτοῦ τρόπους.
Καὶ μάνθαν' ἐλθὼν ἃ 'ν ἐγὼ παραινέσω.
Φει. Λέγε δὴ τί κελεύεις. Στ. Καί τι, πείσει;
Φει. Πείσομαι,
Νὴ τὸν Διόνυσον. Στ. Δεῦρό νυν γ' ἀπόβλεπε.
Ὁρᾷς τὸ θύριον τοῦτο καὶ τῳκίδιον;
Φει. Ὁρῶ. τί οὖν τοῦτ' ἐστὶν ἐτεὸν ὦ πάτερ.
Στ. Ψυχῶν σοφῶν τοῦτ' ἐστὶ φροντιστήριον.
Ἐνταῦθ' ἐνοικοῦσ' ἄνδρες, οἳ τὸν οὐρανὸν
Λέγοντες ἀναπείθουσιν, ὡς ἔστι πνιγεύς.

Κἄστι

ΣΧΟΛΙΑ.

84. Μή μοι γε. | Μὴ εἴπῃς μοί φησι τὸν ἵππιον. οὐ γὰρ ἀνέχομαι τὸ τῶν ἵππων ἀκούειν ὄνομα, δι' οὓς ἀπολώλεκεν τὰ χρήματα.

88. Ἔκστρεψον. | Ἀντὶ τοῦ μετάβαλε. ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ῥυπωμένων ἱματίων καὶ ἐκστρεφομένων. ἐκστρέψαι γάρ ἐστιν ἱμάτιον, τὸ ἀλλάξαι τὸ πρὸς τὸ ἔσω μέρος, ἔξω. ἄλλαξον οὖν φησι τοὺς τρόπους σου καὶ μεταβαλοῦ μεταφορικῶς. τὸ γὰρ ὡς τάχιστα, κυρίως ἐπὶ ἁρματηλάτου. ταχινὰ γὰρ τὰ ἅρματα.

91. Νὴ τὸν Διόνυσον. | Ἐπεὶ οὐκ ἐπιτρέπει τὸν Ποσειδῶνα ὀμνύναι, μεταβαλὼν, τὸν Διόνυσον ὄμνυσιν.

92. Καὶ τῳκίδιον. | Τὸ οἰκίδιον ὑποκοριστικῶς. σμικρύνει δὲ, καὶ τοῖς ὀνόμασιν αὐτοῖς τὸ εὐτελὲς τῆς φιλοσοφίας εἰς πάντα δεικνύς. τὸ δὲ δεῦρο, νῦν οὐ τοπικὸν, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ἐλθέ. ἤγαγε δὲ δῆθεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν Σωκράτους οἰκίαν.

94. Ψυχῶν σοφῶν. | Ἤγουν ἀνδρῶν φιλοσόφων τοῦτο δὲ ἐπ' ἀμφοτέρων δύναται νοεῖσθαι. ἔστι γὰρ ἀμφίβολον καὶ ἄδηλον. πότερον τὰς ψυχὰς αὐτὰς λέγει σοφὰς ἢ τοὺς ἄνδρας σοφούς. ταῖς δὲ ψυχαῖς ἐκείνων, ἔνεστι τὸ φροντιστήριον. ἐὰν μὲν γὰρ ψυχῶν σοφῶν τοῦτ' ἐστὶ φροντιστήριον, ἐνδέχεται τὸ αὐτὰς εἶναι τὰς ψυχὰς σοφάς. ἐὰν δὲ ψυχῶν σοφῶν, ἀνδρῶν λέγει. δύναται δὲ καὶ σκώπτειν διὰ τοῦτο τὸν περὶ ψυχῆς Σωκράτους λόγον. καὶ ἀσαφῶς ἐπίτηδες εἰρηκέναι. ἐπεὶ

καὶ

Str. Ne mihi hunc nomines omninò equeſtrem.
Hic enim Deus mihi cauſa malorum.
Sed ſi ex animo me prorſus amas,
O fili, obtempera mihi. *Phi.* Quid ergo tibi obtemperem?
Str. Immuta quàm celerrimè mores tuos,
Atque huc age, & diſcas quæ tibi ego ſuaſero.
Phi. Dic ergo, quid jubes? *Str.* Atque nunquid morem geres? *Phi.* Morem geram,
Ita me Bacchus amet. *Str.* Age jam huc reſpice.
Viden' oſtiolum hoc atque domunculum?
Phi. Video. quid ergo hoc revera ſibi vult, ô pater?
Str. Animarum ſapientium hoc eſt conciliabulum.
Inibi habitant viri, qui de cœlo
Dicentes, perſuadent, quòd ſit furnus:

Atque

ΣΧΟΛΙΑ.

καὶ Σωκράτης ὁριζόμενος περὶ ψυχῆς, ἀσαφῶς ἔδοξε λέγειν. καὶ ὥς τινες νομίζουσιν ἀπεναντίας αὐτῷ, τὴν ἰδίαν ἀσθένειαν κατηγορίαν Σωκράτους ποιούμενοι. ἃ δὲ περὶ ψυχῆς ὥρισε, ταῦτα· ψυχὴ πᾶσα ἀθάνατος. τὸ γὰρ ἀεικίνητον ἀθάνατον. τὸ δ' ἄλλο κινοῦν, ἢ ὑπὸ ἄλλου κινούμενον, παῦλαν ἔχει κινήσεως καὶ ζωῆς.

Φροντιστήριον. | Οἱονεὶ, βουλευτήριον ἢ σύνοδός τις καὶ θᾶκος παῦλαν ἔχον σοφῶν. θᾶκος δὲ καλεῖται, ὁ τόπος, Ἀττικῶς, ἔνθα πολλοὶ συνέρχονται σκεψόμενοι. φροντισταὶ δὲ ἐκαλοῦντο οἱ περὶ τὸν Σωκράτη, διὰ τὸ φροντίζειν ἀλλήλων. καὶ διὰ τοῦτο μηδέποτε παύεσθαι τοῦ φροντίδος.

96. Ὡς ἔστι πνιγεύς. | Πνιγεὺς, ὁ τῶν ἀνθράκων κάμινος. διὸ ἐπιλέγει, ἡμεῖς δ' ἄνθρακες διὰ τὸ ὑπὸ ἡλίου θερμαίνεσθαι. κυρίως δὲ πνιγεὺς, ἔνθα οἱ ἄνθρακες ἔχονται καὶ πνίγονται. ταῦτα δὲ πρότερος Κράτης ἐν Πανόπταις δράματι περὶ Ἵππωνος τοῦ φιλοσόφου κωμῳδῶν αὐτὸν λέγει. ἀφ' οὗ στοχαζόμενοί τινές φασιν, ὅτι μνησιμικᾶς ἔχθρας χάριν Ἀριστοφάνης ἧκεν ἐπὶ τὴν τῶν νεφελῶν ποίησιν, ὅς γε μήτε ἴδιόν τι μήτε ἁρμόττον, ἀλλὰ μηδὲ πρὸς ἓν ἔγκλημα ἦλθε Σωκράτους. δύο γὰρ κατ' αὐτοῦ ταῦτα προσθεὶς ἐγκλήματα, τὸ περὶ οὐρανοῦ ὅτι ἐστὶ πνιγεύς. καὶ ἴσως ἱκανός ἐστι ἥττω λόγον δι-

δάσκειν

Κἄστι περὶ ἡμᾶς οὗτος, ἡμεῖς δ' ἄνθρακες.
Οὗτοι διδάσκουσ', ἀργύριον ἤν τις διδῷ,
Λέγοντα νικᾶν καὶ δίκαια κἄδικα.
Φε. Εἰσὶ δὲ τίνες; Στ. Οὐκ οἶδ' ἀκριβῶς τοὔνομα.
Μεριμνοφροντισταὶ καλοί τε κἀγαθοί.
Φε. Αἰβοῖ. πονηροί γ' οἶδα, τοὺς ἀλαζόνας,
Τοὺς ὠχριῶντας, τοὺς ἀνυποδήτους λέγεις,
Ὧν ὁ κακοδαίμων Σωκράτης καὶ Χαιρεφῶν.
Στ. Ἤ, ἤ, σιώπα. μηδὲν εἴπῃς νήπιον.
Ἀλλ' εἴ τι κήδει τῶν πατρῴων ἀλφίτων,
Τούτων γενοῦ μοι, σχασάμενος τὴν ἱππικήν.
Φε. Οὐκ ἂν μὰ τὸν Διόνυσον, εἰ δοίης γέ μοι

Τοὺς

ΣΧΟΛΙΑ.

δάσκειν καὶ τὸν κρείττονα, τὸ μὲν, κοινὸν τῶν φιλοσόφων ἁπάντων ἐπήγαγεν ἔγκλημα. φαίνεται δὲ καὶ ἐπὶ τούτων ὁ Ἱππῶν κωμῳδηθῆναι φθάσας. τὸ δὲ τῶν ἐγκλημάτων. οὐδὲ τὸ σύνολον ἐπικοινεῖ φιλοσοφίᾳ. οὐ γὰρ τοῦτο ἐπαγγέλλονται οἱ φιλόσοφοι, δεινοὺς ποιῆσαι λέγειν. ἴδιον δὲ τὸ τοιοῦτο μᾶλλον τῆς ῥητορικῆς ὡς ἐπ' ἀμφοτέροις τῶν φιλοσόφων καθαιρεῖν. οἱ δ' ὅτι ὁλόκληρον εἰς αὐτὸν συνέταξε δρᾶμα, δι' ἔχθραν νομίζουσιν αὐτὸν πεποιηκέναι, οὐκ ὀρθῶς οἴονται. πρῶτα μὲν γὰρ Δίφιλος εἰς Βοίδαν τὸν φιλόσοφον, ὁλόκληρον συνέταξε ποίημα. διὸ οὐκ εἰς δειλίαν ἐρρυπαίνετο φιλόσοφος, οὐ διὰ τοῦτο δὲ ἐχθρὸς ἦν. ἔπειτα Εὔπολις, εἰ καὶ δι' ὀλίγων ἐμνήσθη Σωκράτους, μᾶλλον ἢ Ἀριστοφάνης ἐν ὅλαις ταῖς νεφέλαις αὐτοῦ καθήψατο. οὐδὲν δὲ χεῖρον ὑπομνησθῆναι τοῦ Εὐπόλιδος. δεξάμενος δὲ Σωκράτης τὴν ἐπιδέξια Στησιχόρου οἰνοχόην ἔκλεψεν. οἷον δ' ἦν ὁρᾶν τὸν φιλόσοφον, τὸ ἐν φανερῷ μάλιστα σκεῦος κατακείμενον κλέπτοντα καὶ ὑφαιρούμενον.

98. Οὗτοι διδάσκουσιν, ἀργύριον ἤν τις διδῷ. | Καὶ τοῦτο ψεῦδος, διαβολῆς χάριν, οὐδεὶς γὰρ μισθὸν ἐτέλει Σωκράτει. ἐπεὶ ἐκεῖνος ἔφασκε, μηδὲν εἰδέναι, διόπερ καὶ ὑπὸ Πυθίου σοφὸς ἐκρίθη. τοῦτο γὰρ αὐτοῦ πρῶτον ἔκρινεν εἶναι σοφὸν, τὸ γνωρίσαι ὅτι μηδὲν οἶδε. πῶς οὖν ἂν μισθὸν ἐπράττετο παρὰ τῶν συνόντων, ὁ λέγων περὶ αὐτοῦ ὅτι οὐδὲν οἶδε.

102. Ἀλαζόνας.

Atque idem ambiat nos; nos autem carbones.
Hi docent, siquis argentum illis dederit,
Eum perorantem vincere tam æqua quam iniqua.
Phi. Quinam verò sunt? *Str.* Nomen haud certo novi:
Anxii contemplatores sunt boni atque periti.
Phi. Papæ! miseri *homunciones* sat scio: nempe jactabundos istos,
Pallidos, discalceatos dicis,
E quorum numero maleferiatus ille Socrates atque Chærephon.
Str. Au, au, tace, nequid stolidum dixeris.
Sed siquid tibi curæ sint paternæ facultates,
Horum è grege unus tu fias, re equestre dimissâ.
Phi. Non, ita me Bacchus amet, etiamsi mihi dederis

Phasianos

ΣΧΟΛΙΑ.

102. Ἀλαζόνας. | Ἰδίως τοὺς ψεύστας ἐκάλουν. εἰκότως δὲ καὶ τοὺς Φιλοσόφους, ἀλαζόνας καλεῖ. ἐπεὶ λέγειν ἐπαγγέλλονται, περὶ ὧν οὐκ ἴσασιν. ἢ ὅτι σεμνὰ ἔχοντες ἤθη, ἀλαζόνες δοκοῦσιν. ὠχριῶντες δὲ καὶ ἀνυπόδητοι, ἐπεὶ μόνης ἀρετῆς φροντίζοντες καὶ οὐ τρυφῆς, διώκουσι τὸ ἀπέριττον. πόνηροι δὲ ἀντὶ τοῦ ἐπίπονοι, ἄθλιοι.

104. Καὶ Χαιρεφῶν. | Ἑταῖρος Σωκράτους ὁ Χαιρεφῶν, ὃς ἐκαλεῖτο καὶ νυκτερὶς, διὰ τὸ μέλας εἶναι καὶ ἰσχνόφωνος.

105. Μηδὲν εἴπῃς νήπιον. | Μηδὲν εὔηθες μηδὲ μειρακιῶδες, μήδ' ἀνόητον εἴπῃς. ἀπὸ τοῦ μηδὲ τὰ νήπια παιδία εἰδέναι τι.

106. Ἀλλ' εἴ τι κήδει. | Ἤγουν φροντίζεις. πατρώων δὲ ἀλφίτων, ἀντὶ τοῦ τῶν χρημάτων, ἢ τῆς πατρῴας οὐσίας. τὸ δὲ χασάμενος, ἀντὶ τοῦ καταπαύσας. ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἀποσχιζομένων καὶ διαχεομένων ὑδάτων. ἄλλως. καταλύσας, κατασπάσας, ἀποστὰς τούτου ὡς διαστεῖλαι καὶ σχίσαι τὸ ὕδωρ τῇ κώπῃ ἐρεσσούσῃ. καὶ Πίνδαρος, Κώπαν ἤδη μοι σχάσαι. καὶ Εὐριπίδης, Σχάσον δὲ δεινὸν ὄμμα. ἄλλως. στήσας, καταπαύσας. χάσαι γὰρ τὸ καπηλατοῦντα στῆσαι τὴν κώπην.

108. Οὐκ ἂν μὰ τὸν Διόνυσον. | Εὐλόγως τὸν Διόνυσον ὄμνυσι. τούτῳ γὰρ ἐπετέλατο τὰ Διονύσια, οἷς ἠγωνίζοντο οἵ τε τῆς τραγῳδίας καὶ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας ποιηταί.

Τοὺς φασιανοὺς, οὓς τρέφει Λεωγόρας.

Στ. Ἴθ', ἀντιβολῶ σ', ὦ φίλτατ' ἀνθρώπων ἐμοὶ,
Ἐλθὼν διδάσκου. Φε. Καὶ τί σοι μαθήσομαι;
Στ. Εἶναι παρ' αὐτοῖς φασὶν ἄμφω τὼ λόγω.
Τὸν κρείττον' ὅστις ἐστὶ, καὶ τὸν ἥττονα.
Τούτοιν τὸν ἕτερον τοῖν λόγοιν, τὸν ἥττονα,
Νικᾶν λέγοντά φασι τἀδικώτατα.
Ἢν οὖν μάθῃς μοι τὸν ἄδικον τοῦτον λόγον,
Ἃ νῦν ὀφείλω διὰ σὲ, τούτων τῶν χρεῶν,
Οὐκ ἂν ἀποδοίην οὐδ' ἂν ὀβολὸν οὐδενί.
Φε. Οὐκ ἂν πιθοίμην. οὐ γὰρ ἂν τλαίην ἰδεῖν
Τοὺς ἱππέας τὸ χρῶμα διακεκναισμένος.
Στ. Οὐκ ἄρα μὰ τὴν Δήμητρα τῶν γ' ἐμῶν ἔδει.
Οὔτ'

ΣΧΟΛΙΑ.

109. Τοὺς φασιανούς. | Οἱ μὲν ἵππους, οἱ δὲ ὄρνεα, ἔνιοι δὲ ἵππους χάραγμα ἔχοντας φασιανοῦ ὡς ἀλεκτρυόνος. καὶ εἴπερ ἐστὶ τοῦτο μὴ κατεψευσμένον, οἰκεῖον ἂν εἴη τῇ τοῦ νεανίσκου σπουδῇ. οἱ δὲ περὶ Ἀρχίλοχον, ὀρνίθων γένος. οἱ δὲ ὅτι Φᾶσις ποταμός ἐστι Σκυθίας, ὅπου καλοὶ ἵπποι γίνονται. Λεωγόρας δὲ τρυφερός τις, ὁ Ἀνδοκίδου πατήρ. Πλάτων Περιαλγεῖ· Ὦ θεῖε Μόρυχέ τε, νῦν γὰρ εὐδαίμων ἔφυς καὶ γλαυκέτης. ἢ ψῆττα καὶ Λεωγόρας, οἳ ζῆτε τερπνὸν οὐδὲν ἐνθυμούμενοι. Εὔπολις ἐν Αὐτολύκῳ β. Ὡς καὶ διὰ Μυρρίνην ἑταίραν τὰ χρήματα ἀποβέβληκέ φησιν. οἱ δὲ ἔχοντας τοῦ μηροῦ ἐγκεχαραγμένον φασιανόν. Λεωγόρας δὲ, ὄνομα κύριον ἑνὸς τῶν Ἀθήνησι πολιτευσαμένων τότε. πατὴρ δὲ οὗτος ἦν Ἀνδοκίδου τοῦ ῥήτορος. ἄδηλον δὲ εἰ καὶ ὄρνεα ἔτρεφεν ὁ Λεωγόρας. μέμνηται δὲ αὐτοῦ ὡς ἱπποτρόφου Ἀθηναῖος. καὶ τὸ ἐν νεφέλαις δὲ ἐπὶ τῶν ὀρνίθων ἔγωγε ἀκούω καὶ οὐκ ἐπὶ ἵππων ὡς οἱ πολλοί. τοὺς φασιανοὺς οὓς τρέφει Λεωγόρας. δύναται γὰρ ὁ Λεωγόρας καὶ ἵππους τρέφειν, καὶ ὄρνεις φασιανούς. κωμῳδεῖται γὰρ ὁ Λεωγόρας ὡς γαστρίμαργος, ὑπὸ Πλάτωνος ἐν Περιαλγεῖ.

110. Ἴθ', ἀντιβολῶ. | Πορεύου νῦν ἢ πειθηνί μοι. τὸ δὲ ἀντιβολῶ, παρακαλῶ Ἀττικῶς.

111. Καὶ

Phasianos quos alit Leogoras.
Str. Age, obsecro te, ô mi hominum charissime,
Huc veni, & doceri te sinas. *Phi.* Atqui quid discam?
Str. Esse penes illos aiunt sermonem duplicem;
Unum superior qui sit, inferiorem alterum:
Horum sermonum alterum, nempe inferiorem,
Vincere aiunt perorantem vel inquissima.
Si itaque didiceris injustum hunc sermonem,
Hujus æris alieni, quo nunc propter te obstringor,
Nullo modo persolvam ne obolum quidem cuiquam.
Phi. Morem gerere nequeo, non enim sustinebo aspicere
Equites, ipse colore pallidus.
Str. Non ergo per Cererem de meo amplius comedes,
Nec

ΣΧΟΛΙΑ.

111. Καὶ τί σοι μαθήσομαι; | Οὐ γὰρ ἑαυτῷ ἔμελλε μαθεῖν, ἤγουν δι' οἰκεῖον θέλημα, ἢ ὠφέλειαν, ἀλλὰ διὰ τὸ τοῦ πατρός. διὸ τὸ σοὶ λέγει. ἤγουν τί μαθήσομαι ὑπὲρ σοῦ;

112. Ἄμφω τὼ λόγω. | Δυϊκῶς ἔκλινε. φησὶ δὲ ἀμφοτέρους τοὺς λόγους τοὺς περὶ Σωκράτην ἐκπαιδεύεσθαι ἱκανῶς.

114. Τὸν ἕτερον τοῖν λόγοιν. | Τὸν δίκαιον νικᾶν. ὡς ἀγνοῶν δὲ τὸν δίκαιον εἶπε τὸν ἕτερον. ἐβούλετο γὰρ ἀδικίαν μανθάνειν.

120. Τοὺς ἱππέας τὸ χρῶμα. | Οἷον οὐχ ὑπομείναιμι ὁραθῆναι ὑπὸ τῶν ἱππέων ὠχρὸς καὶ διεφθαρμένος. ἐκόμων γὰρ οἱ ἱππεῖς. οἱ δὲ φιλόσοφοι κάτω κείρονται. διακεκναισμένος δὲ, ἠμαυρωμένος, αἰχρὸς, καὶ διεφθαρμένος γενόμενος. οἱ γὰρ ἱππεῖς ἐν γυμνασίοις καὶ παλαίστραις διέτριβον. οὐ γενοίμην φησὶν ὠχρὸς ὡς οἱ περὶ τὸν Σωκράτην. καὶ ἀνυπόδητος καὶ ῥυπῶν. οἱ γὰρ ἱππεῖς, εὔχροι καὶ ὑποδεδεμένοι καὶ ἐν γυμνασίοις ἐξεταζόμενοι. καὶ ἐν τοῖς ἱππεῦσι φησί. μὴ φθονεῖτε δ' ἡμῖν μὴ δ' ἀπεστλεγγισμένοις. τουτέστι λιπῶσι. τοῦτο οὖν ὁ νεανίσκος δεδοικέναι φησὶ τὸ ἀπεχθέσθαι τοῖς περὶ τὴν ἱππικὴν ἔχουσιν, εἰ καταλιπὼν τὸ κοσμεῖν τὸ σῶμα καὶ μετιέναι τὰ τῶν ἱππέων ἐπιτηδεύματα, τὰ τῶν φιλοσόφων μετέλθοι. ὡς ἱππαζόμενον δὲ καὶ τοῦτον, μετὰ τῶν ἱππέων φησὶ τάττεσθαι.

121. Οὐκ ἄρα μὰ τὴν Δήμητρα. | Εἰκότως τὴν Δήμητρα ὀμνύουσιν, ἐπεὶ περὶ τροφῶν ὁ λόγος ἐστί. τούτων γὰρ ἡ θεὸς εὑρετίς.

Οὔτ' αὐτὸς, οὔθ' ὁ ζύγιος, οὔθ' ὁ σαμφόρας.
Ἀλλ' ἐξελῶ σ' ἐς κόρακας ἐκ τῆς οἰκίας.
Φε. Ἀλλ' οὐ περιόψεταί μ' ὁ θεῖος Μεγακλέης
Ἄνιππον. ἀλλ' εἴσειμι, σοῦ δ' οὐ φροντιῶ.

ΣΧΟΛΙΑ.

122. Οὔθ' ὁ ζύγιος, οὔθ' ὁ σαμφόρας. | Ζύγιοι ἵπποι καλοῦνται, οἱ ὑποβαλλόμενοι τῷ τοῦ ἅρματος ζυγῷ, τουτέστιν ὁ μέσος δεξιὸς, καὶ ὁ μέσος ἀριστερός. σαμφόραι δὲ, οἱ στίγμα ἔχοντες περὶ τὸν μηρόν. καὶ διὰ τοῦ μ καὶ π γράφονται.

123. Ἀλλ' ἐξελῶ σ' ἐς κόρακας. | Ἀλλ' ἐκβαλῶ σε καὶ διώξω σε τῆς

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΜΑΘΗΤΗΣ ἢ ΠΑΙΣ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ.

Ἀλλ' οὐδ' ἐγὼ μέντοι πεσών γε κείσομαι·
Ἀλλ' εὐξάμενος τοῖσι θεοῖς, διδάξομαι,
Αὐτὸς βαδίζων εἰς τὸ φροντιστήριον.
Πῶς οὖν γέρων ὢν, κἀπιλήσμων, καὶ βραδὺς,
Λόγων

ΣΧΟΛΙΑ.

126. Ἀλλ' οὐδ' ἐγὼ μέντοι. | Ἀλλ' οὐδ' ἐγὼ μέντοι ἀθυμήσω διότι μὴ πέπεικα τὸν υἱόν. οὐδὲ τέλειον ἀφέξομαι τῆς γνώμης τῆς προκειμένης. οἷον, οὐ παραδώσω ἐμαυτὸν ταῖς λύπαις.

127. Διδάξομαι. | Νῦν μὲν, παθητικὸν ἀποδεικτέον. διδάξομαι, διὰ τὸν υἱὸν φιλοσοφεῖν κυριώτερον, ἢ διδάξω. διδάξω μὲν γὰρ, ὁ φιλόσοφος διδάσκαλος ἐρεῖ. διδάξομαι δὲ ὁ πατὴρ, καὶ πᾶς ὁ παραδιδοὺς ἕτερον μανθάνειν. δύναται οὖν καὶ νῦν εἶναι τὸ αὐτὸ, ἵν' ᾖ νοούμενον,

Nec ipse tu, neque jugalis, neque samphoras.
Sed te abigam ad corvos ex ædibus meis.
Phi. At non neglectum me patietur avunculus Megacles
Sine equo esse. sed eo intrò, & te nihil curabo.

ΣΧΟΛΙΑ.

τῆς οἰκίας τῆς ἐμῆς. ταχύτερον δὲ αὐτῷ διαλέγεται καὶ ἀπηνέστερον, τὴν ἐλπίδα τοῦ πείσειν αὐτὸν ἀπολωλεκώς.

124. Ἀλλ' οὐ περιόψεταί με. | Εἰκὸς γὰρ ἦν καὶ τοῦτον σεμνυνόμενον ἐπὶ ταῖς τρισὶ νίκαις τοῦ πατρὸς, ἥδεσθαι τὸν νεανίσκον ὁρῶντα μετερχόμενον τὰ προγονικὰ ἐπιτηδεύματα.

ACTUS PRIMI SCENA SECUNDA.

STREPSIADES, DISCIPULUS, seu PUER SOCRATIS.

AT ego, etsi cecidi, non jacebo tamen:
Sed invocatis diis, discam
Ipse, me conferens ad conciliabulum.
Quónam autem pacto, senex cùm sim, & obliviosus ac tardus,

Rationum

ΣΧΟΛΙΑ.

μενον, ἐπεὶ οὐ τὸν υἱόν, ἐμαυτὸν διδάξομαι, ἔφη, αὐτὸς βαδίζων εἰς τὸ φροντιστήριον. τὸ δὲ ἐμαυτὸν λείπει τοῦ μητρὸς οὐκ ἐπιτρέποντος. ἄλλως. ἀντὶ τοῦ διδασκάλῳ παραδώσω. ἐπεὶ μέσον ὂν τὸ διδάξομαι, πρὸς ἄμφω τὰς ἐνεργείας χωρεῖ.

129. Πῶς οὖν γέρων ὤν. | Ταῦτα καθ' ἑαυτὸν λογίζεται ἐν τῷ ἀπιέναι. τὸ δὲ βραδὺς, οὐκ ἐπὶ τῆς τοῦ σώματος κινήσεως παρείληφεν, ἀλλὰ τὸ μὴ ἀγχίνους εἶναι. ἄνωθεν δὲ τὰ τῆς διανοίας δηλοῦν θέλει.

Λήρων ἀκριβῶν σκινδαλμοὺς μαθήσομαι; 130
Ἰτητέον· τί ταῦτ' ἔχων στραγγεύομαι;
Ἀλλ' οὐχὶ κόπτω τὴν θύραν; παῖ, παιδίον.
Μα. Βάλλ' ἐς κόρακας, τίς ἐσθ' ὁ κόψας τὴν θύραν;
Στ. Φείδωνος υἱὸς Στρεψιάδης Κικυννόθεν.
Μα. Ἀμαθής γε νὴ Δί', ὅστις οὑτωσὶ σφόδρα
Ἀπεριμερίμνως τὴν θύραν λελάκτικας, 136
Καὶ φροντίδ' ἐξήμβλωκας ἐξηυρημένην.
Στ. Σύγγνωθί μοι· τηλοῦ γὰρ οἰκῶ τῶν ἀγρῶν.
Ἀλλ'

ΣΧΟΛΙΑ.

130. Λόγων ἀκριβῶν σκινδαλμούς. | Λόγων ἰσχνῶν λεπτολογίας. λεπτὰ γὰρ καὶ ἰσχνὰ τὰ τῶν λόγων ζητήματα. σκινδαλμοὺς δὲ, λεπτολογίας ἀπὸ τῆς σχίσεως τῶν καλάμων. ἐξήγησις δὲ καὶ ἐπεξεργασία τῶν ἀκριβῶν οἱ σκινδαλμοί. ἰδίως γὰρ σκινδαλμοὺς καλοῦμεν, τὰ λεπτότατα τῶν ξύλων. καὶ τὰ τῶν καλάμων ξύσματα. τοῦτο δὲ ἐπὶ τῆς εὐθείας, ὀξύνεται. ἐπὶ δὲ τῶν πλαγίων παροξύνεται.

131. Τί ταῦτ' ἔχων στραγγεύομαι; | Διὰ τί ταῦτ' ἔχων κατὰ νοῦν, πιέζομαι καὶ συνθλίβομαι; στράγξ δέ ἐστιν, ὁ διὰ λεπτοτάτης ὀπῆς χολῇ κατιὼν σταλαγμός.

132. Ἀλλ' οὐχὶ κόπτω τὴν θύραν; | Ἀλλ' οὐκ ἔχομαι τῶν ἐγκειμένων. τοῦτο δὲ παρεγκύκλημα. δεῖ γὰρ αὐτὸν ἐλθεῖν καὶ κόψαι τὴν θύραν Σωκράτους. παρατηρητέον δὲ ὅτι ἐπὶ μὲν τῶν ἔξωθεν κρουόντων, κόπτειν λέγουσιν. ἐπὶ δὲ τῶν ἔσωθεν ψοφεῖν. ἱκανῶς δὲ διέστειλε Μένανδρος· Ἐπὶ μὲν τοῦ ἔξω, κόψω τὴν θύραν εἰπών. ἐπὶ δὲ τοῦ ἔσω, ἐψόφηκε τὴν θύραν ἐξιών.

133. Βάλλ' ἐς κόρακας. | Ἄπιθι ἐς κόρακας. ἔστι δὲ παροιμία ἐπὶ κατάρας λεγομένη, ἀντὶ τοῦ εἰς ἀπώλειαν καὶ εἰς φθοράν. Βοιωτοῖς γὰρ ἀναστάτοις ὑπὸ Θρακῶν γενομένοις, εἶπεν ὁ θεὸς ἐκεῖ κατοικεῖν, ἔνθα ἂν ἴδωσι λευκοὺς κόρακας. οἱ δ' ἐν Θετταλίᾳ παρὰ τὸν Παγασιτικὸν κόλπον εἶδον περιιπταμένους τοὺς τοῦ ἡλίου ἱεροὺς κόρακας, οὓς παῖδες ἀφῆκαν γυψώσαντες ὑπὸ μέθης. καὶ τελειωθῆναι τὸν χρησμὸν φήσαντες, ἐνταῦθα κατῴκησαν. οἱ δὲ ἐκ τοῦ ζώου λέγεσθαι τὴν παροιμίαν. ἐν γὰρ τοῖς ἐρημοτέροις τόποις, ἐπιτηρεῖ τὰ πτώματα. Ζηνόδοτος δὲ ὁ τὰς Ταρραίου καὶ Διδύμου παροιμίας ἐπιτεμών, Βοιωτοῖς φησὶν Ἄρνην ποτὲ διοικοῦσι προείρητο ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἐκπεσεῖσθαι λευκῶν κοράκων φανέντων. νεανίσκοι δέ ποτε μεθυσθέντες, καὶ συλλαβόντες

Rationum subtilium argutias discam?
Eundum est. quid hæc cogitando discrucior?
Quin fores pultem! Puer! puerule!

Dis. Abi *tu* in malam rem, quis est qui fores pepulit?

Str. Phidonis filius Strepsiades Cicynnius.

Dis. Ineptus, per Jovem, quicunque tam vehementer,
Nullâ curâ adhibitâ, fores calcibus impetiisti,
Et meditationem excogitatam, velut abortivam excussisti.

Str. Ignosce mihi, procul enim habito ruri.

At

ΣΧΟΛΙΑ.

λαβόντες κόρακας, γυψώσαντες ἀφῆκαν πέτεσθαι. ἰδόντες δὲ οἱ Βοιωτοὶ, ἐταράχθησαν, ὡς τῆς μαντείας λαβούσης τὸ τέλος, καὶ φοβηθέντες οἱ νεανίσκοι, τὸν θόρυβον φυγόντες, ᾤκησάν τινα τόπον, ὃν ἐκάλεσαν Κόρακας, μετὰ δὲ ταῦτα ἐκβαλόντες τοὺς Βοιωτοὺς οἱ Αἰολεῖς, ἔσχον τὴν Ἄρνην οἰκείαν οὖσαν. καὶ τοὺς ἁμαρτάνοντας μεθιστᾶσιν εἰς τοὺς κόρακας κολυμβοῦς.

134. Κικυννόθεν. | Ἀπὸ δήμου τῆς Ἀκαμαντίδος φυλῆς Κικύννα. ἔνθα ἄγεται καὶ τὰ Ἀπολλώνια.

135. Ἀμαθής γε νὴ Δία. | Ἰδιώτης καὶ ἀπαίδευτος.

136. Ἀπεριμερίμνως. | Ἀμαθῶς καὶ ἀπείρως καὶ ἀνεπιστημόνως. τὸ δὲ λελάκτικας, σφοδρότητος καὶ βίας σημαντικόν. διόπερ καὶ τὴν μέμψιν ἐπήγαγεν, οὐ τὸ κροῦσαι καὶ τὸ προσελθεῖν αἰτιώμενος. οὐδὲ γὰρ πρὸς φιλοσόφου τὸ τοῖς δεομένοις μὴ παρέχειν τοῦ συνιέναι ἐξουσίαν. τὸν δὲ τρόπον μεμφόμενος, ὅτι βιαιοτέρως ἔπαισε τὴν θύραν, ὡς διαταραχθῆναι τοὺς ἐμφιλοσοφοῦντας.

137. Ἐξήμβλωκας. | Ἐξέωσας, ἐξέβαλες. ἐξαμβλῶσαι δὲ ἰδίως ἐπὶ τῶν γυναικῶν λέγεται ἀπὸ τῶν τικτουσῶν θᾶττον ἢ κατὰ τὸν τῶν ὠδίνων καὶ τῆς κυοφορίας νόμον, καὶ φάρμακον ἀμβλίσκειν τὰς γυναῖκας ποιοῦν. ἰδίως δὲ νῦν ἐπὶ φιλοσόφων τὴν φροντίδα. ἐπεὶ καὶ μεριμνοφροντιστὰς ἐκάλουν αὐτοὺς, ὡς προεῖπεν. τοῦ δὲ Σωκράτους λέγοντος ὅτι τέχνην ἔχω τὴν μαιευτικὴν, καὶ διὰ ταύτης ποιῶ τοὺς νέους ἀποτίκτειν τὰ νοήματα ἐν τῇ ἑαυτῶν ψυχῇ, τοῦτο νῦν κωμῳδεῖ Ἀριστοφάνης διὰ τοῦ ἐξήμβλωκας.

138. Τηλοῦ γὰρ οἰκῶ τῶν ἀγρῶν. | Ἀντὶ τοῦ, ἐν τοῖς ἀγροῖς, πρὸς τὸ σχῆμα, ὅτι αὐτῷ χρῶνται πόῤῥω τῆς πόλεως. ἄδηλον δὲ πότερον

λέγει,

Ἀλλ' εἰπέ μοι τὸ πρᾶγμα τοὐξημβλωμένον.

Μα. Ἀλλ' οὐ θέμις πλὴν τοῖς μαθηταῖσιν λέγειν.

Στ. Λέγε νῦν ἐμοὶ θαῤῥῶν. ἐγὼ γὰρ οὑτοσὶ
Ἥκω μαθητὴς εἰς τὸ φροντιστήριον.

Μα. Λέξω· νομίσαι δὲ ταῦτα χρὴ μυστήρια.
Ἀνήρετ' ἄρτι Χαιρεφῶντα Σωκράτης,
Ψύλλαν ὁπόσους ἅλλοιτο τοὺς αὑτῆς πόδας;
Δακοῦσα γὰρ τοῦ Χαιρεφῶντος τὴν ὀφρῦν,
Ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τὴν Σωκράτους ἀφήλατο.

Στ. Πῶς δῆτα τοῦτ' ἐμέτρησε; Μα. Δεξιώτατα.
Κηρὸν διατήξας, εἶτα τὴν ψύλλαν λαβὼν,

Ἐνέβαψεν

ΣΧΟΛΙΑ.

λέγει, πόῤῥω τῆς ἀγροίκων αὐτὸς κατοικεῖν, ἢ τοῖς μακρὰν καὶ πολὺ τῆς πόλεως ἀπέχουσι. λέγεται γὰρ αὐτὸ παρὰ τὸ Εὐριπίδειον Τηλοῦ γὰρ οἴκων, βιοτὴν ἐξιδρυσάμην.

140. Ἀλλ' οὐ θέμις πλὴν τοῖς μαθηταῖσιν λέγειν. | Ἀλλ' οὐ δυνατόν. δηλονότι ἐπὶ διασυρμῷ καὶ διαβολῇ ταῦτα παρεισάγει λέγοντα τὸν θυρωρόν. ἀλλότριον γὰρ τῶν φιλοσόφων τὸ βασκαίνειν καὶ φθονεῖν.

144. Ἀνήρετ' ἄρτι. | Ἐπύθετο, ἀνηρώτησεν ἄρτι δὲ ἀντὶ τοῦ ἐξυπογυίου, ἵνα αὐτοσχεδιάζειν δοκῶσι. διαβάλλει δὲ τοὺς φιλοσόφους ὡς εὐτελῆ ζητοῦντας, διὸ καὶ ταῦτα γελοίου χάριν λέγεται. καὶ διὰ γελοίων τὴν Σωκράτους παρίστησιν ἀκρίβειαν.

Χαιρεφῶντα. | Τῶν πάνυ γνωρίμων Σωκράτους ὁ Χαιρεφῶν, οὐδὲν δὲ αὐτοῦ διασώσασθαι τῶν συγγραμμάτων, δοκεῖ δὲ γενέσθαι περίθερμος καὶ σφόδρα ἐχθρεύσας τῷ ἀδελφῷ. καὶ φησὶ Ξενοφῶν Σωκράτην ξυνάγοντα αὐτοὺς, λέγειν ὡς οὐδὲν ὀφθαλμῶν ὄφελος εἴη, εἰ μὴ συμφρονοῖεν. οὐδὲ χειρῶν. οὐδὲ ποδῶν. δήμου δὲ ἦν ὁ Χαιρεφῶν Σφήττιος. τούτῳ καὶ ἡ Πυθία δοκεῖ τὸν περὶ τοῦ Σωκράτους χρησμὸν εἰπεῖν,

Σοφὸς Σοφοκλῆς, σοφώτερος δ' Εὐριπίδης,
Ἀνδρῶν δὲ πάντων Σωκράτης σοφώτατος.

Τοῦτον τὸν χρησμὸν ὁμολογῶν ἐν τῇ κατὰ φιλοσόφων, ψεύδεσθαί φησι τὴν Πυθίαν. τοὺς γὰρ φυσικοὺς χρησμοὺς, ἑξαμέτρους εἶναι. καὶ ἔστι δὲ παρὰ κωμικῶν τινί· Πῇ συγκεχωρῆσθαι τῷ χρησμῷ δοκεῖ;

ὅτι

At dic mihi rem istam *quam dicis* abortivam factam.

Dis. At nefas est ullis præterquam discipulis evulgare.

Str. Dic itaque mihi audacter; ego enim ipse
Venio, discipulus *ut sim*, ad ludum hunc literarium.

Dis. Dicam ergo. at oportet te hæc pro mysteriis habere.
Interrogabat modò Chærephontem Socrates,
Pulex quot saltaret suos pedes?
Cùm enim momorderat Chærephontis supercilium,
In caput forte Socratis insiluit.

Str. Quomodo itaque hoc mensus est? *Dis.* Dexterrimè.
Cerâ liquefactà, post cum pulicem ceperat,

Immersit

ΣΧΟΛΙΑ.

ὅτι δὲ καὶ ἄλλοι διὰ τριμέτρων πλείους χρησμοὶ, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πεζῷ λόγῳ λεχθέντες τῇ Πυθίᾳ, τὸ μὲν καὶ ἐπ' ἐμοὶ μέχρι καὶ νῦν κεχρηκέναι τὸν Πύθιον οὕτω παρήσω λέγειν, ἀλλὰ τοῦ ἀρχαίου παραδείγματος ἕνεκα χεῖρον οὐδὲν μνημονεῦσαι. τοῦτο μὲν γὰρ ἐπὶ τῷ φέρεται οὗτος ὁ χρησμὸς ἐξενεχθεὶς ὑπὸ τῆς Πυθίας. ἐμοὶ μελήσει ταῦτα καὶ λευκαῖς κόραις. ἐν Λέσβῳ δὲ Γονακαίου Ἀπόλλωνος ὁ δοθεὶς Πέλοπι, αἰτοῦντος αὐτὸν ἀνάθημα τοῦ θεοῦ τὴν ἄρνα τὴν χρυσῆν ἕτερα παρέχοντα κειμήλια. ἔστι δ' οὕτως· Ὃ βούλομαι δός· μὴ δίδου δ' ὃ μὴ θέλω φέρειν. δὲ τὸν χρησμὸν τοῦτον Ἀντικλείδης ἐν τοῖς νόσοις. καὶ ἑτέρους πλείστους ἂν τις ἔχοι λέγειν τοιούτῳ ἐξενεχθέντας μέτρῳ.

145. Ψύλλαν ὁπόσους ἅλλοιτο. | Ψύλλαν μὲν Ἀττικῶς, ὃν ἡμεῖς ψύλλον καλοῦμεν. τὸ δὲ λεγόμενον τοιοῦτο, τὸ πήδημα τῆς ψύλλης διαμετρῆσαι τοῖς αὐτῆς τῆς ψύλλης ποσὶν, ὁπόσους τούτους πηδήσειε. δῆλον δὲ, ὅτι ταῦτά φησι διασύραι βουλόμενος τὰ τῶν φιλοσόφων ζητήματα, ὡς ἰσχνὰ, καὶ λόγου μηδενὸς ἐχόμενα. διὸ καὶ τὰ ἑξῆς, γελοίου χάριν αὐτῷ λέλεκται.

146. Τοῦ Χαιρεφῶντος τὴν ὀφρῦν. | Ἰστέον ὅτι αὐτοπροσώπως εἰσῆγεν τοὺς κωμῳδουμένους. καὶ ὅτι γελοίου χάριν παρείληφε τοῦτο, αὐτίκα γοῦν οὐδὲ ἄλλου τινὸς ἐμνημόνευσε μέρους τοῦ σώματος, ἢ τοῦ ἐν ἑκατέρῳ γελοίου. ὁ μὲν γὰρ μεγάλας εἶχε τὰς ὀφρῦς ὁ Χαιρεφῶν, ὁ δὲ φαλακρὸς ἦν ὁ Σωκράτης.

150. Τὸ

Ἐνέβαψεν εἰς τὸν κηρὸν αὐτῆς τὼ πόδε.
Κᾆτα ψυγείσῃ περιέφυσαν Περσικαί.
Ταύτας ὑπολύσας, ἀνεμέτρει τὸ χωρίον.
Στ. Ὦ Ζεῦ βασιλεῦ τῆς λεπτότητος τῶν φρενῶν.
Μα. Τί δῆτ' ἄν, ἕτερον εἰ πύθοιο Σωκράτους
Φρόντισμα; Στ. Ποῖον; ἀντιβολῶ, κάτειπέ μοι.
Μα. Ἀνήρετ' αὐτὸν Χαιρεφῶν ὁ Σφήττιος,
Ὁπότερα τὴν γνώμην ἔχοι· τὰς ἐμπίδας
Κατὰ τὸ στόμ' ᾄδειν, ἢ κατὰ τοὐρροπύγιον.
Στ. Τί δῆτ' ἐκεῖνος εἶπε περὶ τῆς ἐμπίδος;
Μα. Ἔφασκεν εἶναι τοὔντερον τῆς ἐμπίδος
Στενὸν· διὰ λεπτοῦ δ' ὄντος αὐτοῦ τὴν πνοὴν
Βίᾳ βαδίζειν εὐθὺ τοὐρροπυγίου.
Ἔπειτα κοῖλον πρὸς στενῷ προσκείμενον,
Τὸν πρωκτὸν ἠχεῖν ὑπὸ βίας τοῦ πνεύματος.
Στ. Σάλπιγξ ὁ πρωκτός ἐστιν ἄρα τῶν ἐμπίδων. Ὦ τρισμακ-

ΣΧΟΛΙΑ.

150. Τὼ πόδε. | Δυϊκὸν τὼ πόδε, ἐπὶ τῆς ψύλλης κακῶς. λέγεται γὰρ ἓξ ἔχειν πόδας. ψυγείσῃ δὲ ἀντὶ τοῦ θανούσῃ.

151. Περσικαί. | Εἶδος ὑποδήματος αἱ περσικαί, ὡς καὶ Ἡρόδοτος. ἐπεὶ καὶ δένδρου ὄνομά ἐστι Περσικαί, διὸ καὶ περιέφυσαν εἶπεν ὡς ἐπὶ δένδρῳ. ἔστι μὲν γὰρ καὶ δένδρον. ἔστι δὲ καὶ ὑποδημάτων εἶδος γυναικείων. διὸ ἐπιφέρει, ὑπολύσας. διὰ δὲ τὸ δένδρον, παίζων περιέφυσαν εἶπεν.

152. Ταύτας ὑπολύσας. | Ἀδύνατον. οὔτε γὰρ ὑπόδημα δύναται φορέσαι ψύλλα, οὔτε ὑπολύσασθαι, οὔτε μετρῆσαι τῷ προσπλασθέντι κηρῷ τοῖς ποσὶ τὸ διάστημα τοῦ ὑποδήματος. ἀλλ' ἀδύνατον ἀδυνάτῳ ἐπήγαγεν, οὔτε γὰρ τὰ ὑποδήματα ἐκ κηροῦ φῦναι φύσιν ἔχει. οὔτε τῶν τῆς ψύλλης ποδῶν ταῦτα δυνατὸν ἦν ἐξελεῖν καὶ διαμετρῆσαι τῷ τοῖς ποσὶν αὐτῆς προσπλασθέντι κηρῷ τὸ διάστημα τοῦ ὑποδήματος. Σφήττιος ἀπὸ δήμου τῆς Ἀκαμαντίδος φυλῆς.

157. Ὁπότερα τὴν γνώμην. | Ἀντὶ τοῦ πῶς διανοεῖται καὶ διαλογίζεται περὶ τῶν ἐμπίδων. τὸ δὲ ὁπότερα ἀντὶ τοῦ ὁποτέρως. ἐμπί-

δας

Immersit in ceram, pedes ejus:
Atque ita ei refrigeratæ annata sunt calceamenta,
Quæ cùm solverat, spatium dimensus est.

Str. Proh Jupiter rex! *Quæ istæc* subtilitas ingeniorum!

Dis. Quid ergo *diceres*, alterum si audieris Socratis
Commentum? *Str.* Qualenam obsecro? dic mihi.

Dis. Interrogabat ipsum Chærephon *iste* Sphettius,
Utrum in animo statueret, culices
Ex ore cantum emittere, an è podice.

Str. Quid ergo ille dixit de culice?

Dis. Aiebat, intestinum culicis esse
Angustum, quod cùm prætenue sit, spiritum ejus
Impetu quodam exire rectà per podicem:
Hinc, cavum quiddam *forte* cùm angusto adjaceat,
Culum sonare flatus impetu.

Str. Tuba itaque est podex culicum.

O ter

ΣΧΟΛΙΑ.

δας δὲ, οὓς ἡμεῖς κώνωπας καλοῦμεν. οἱ δὲ, εἶδος κώνωπος παραποτάμιον ζώνην (vel ζωὴν) ἔχοντος.

158. Κατὰ τὸ στόμ' ᾄδειν. | Ἀντὶ τοῦ διὰ στόματος φθέγγεσθαι καὶ βοᾷν, ἢ διὰ τοῦ ὀῤῥοπυγίου. τὰ γὰρ τοιαῦτα τῶν ζώων, τροφὴν μὲν λαμβάνει στόματι. φθέγγεται δ' αὐτῷ οὐκέτι. καὶ γάρ ἐστιν ἐν τῶν τεττίγων τοῦτο καὶ τῶν ἐγκελάδων ἰδεῖν ἃ καὶ οὕτω προσηγορεύθησαν, ἐπεὶ ἐν αὐτοῖς τὸν κέλαδον ἔχουσιν. οὕτω γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα ζῶα πάντα διὰ τοῦ στήθους τὴν φωνὴν προΐεται. εἰ γὰρ τοῦτο λάβοιο, καὶ οὔτε φθέγξαιτο τὸ ἐγκέλαδον, οὔτε ὁ μουσικὸς καὶ καλὸς τέττιξ ἔτι προΐοι φωνήν. τῆς αὐτῆς γὰρ καὶ ὁ τέττιξ ἐστὶ φύσεως. καὶ τὰ τοιαῦτα ζῶα καλεῖται μὲν παρά τισι βομβύκια. καλεῖται δὲ καὶ ἐντόμια, ὅτι κατὰ τὴν ῥάχιν ἐκτέτμηται, ὡς ἔστιν ἰδεῖν ἐπὶ τῶν σφηκῶν καὶ κανθάρων καὶ ἐγκελάδων, καὶ τῶν τεττίγων μάλιστα. διὸ καὶ φθέγγεσθαι ἀξιοῦσιν αὐτά.

165. Σάλπιγξ ὁ πρωκτός. | Τοιαύτη γάρ. κατὰ μὲν ἀνώτατον καὶ πρὸς τὸ ἄκρον κοίλη ἡ σάλπιγξ. τὰ κάτω δὲ, στενή. διὸ καὶ ὀξὺ ᾄδει.

166. Τοῦ

Ὢ τρισμακάριε τοῦ διεντερεύματος.
Ἦ ῥᾳδίως φεύγων ἂν ἀποφύγοι δίκην,
Ὅστις δίοιδε τοὔντερον τῆς ἐμπίδος.
Μα. Πρώην δέ γε γνώμην μεγάλην ἀφῃρέθη
Ὑπ' ἀσκαλαβώτου. Στ. Τίνα τρόπον; κάτειπέ μοι.
Μα. Ζητοῦντος αὐτοῦ τῆς σελήνης τὰς ὁδοὺς,
Καὶ τὰς περιφορὰς, εἶτ' ἄνω κεχηνότος,
Ἀπὸ τῆς ὀροφῆς νύκτωρ γαλεώτης κατέχεσεν.
Στ. Ἥσθην γαλεώτῃ καταχέσαντι Σωκράτους.
Μα. Ἐχθὲς δέ γ' ἡμῖν δεῖπνον οὐκ ἦν ἑσπέρας.
Στ. Εἶεν. τί οὖν πρὸς τἄλφιτ' ἐπαλαμήσατο;
Μα. Κατὰ τῆς τραπέζης καταπάσας λεπτὴν τέφραν,
Κάμψας ὀβελίσκον, εἶτα διαβήτην λαβὼν,
Ἐκ τῆς παλαίστρας θοἰμάτιον ὑφείλετο.

Στ.

ΣΧΟΛΙΑ.

166. Τοῦ διεντερεύματος. | Τοῦ ἐρωτήματος τοῦ διὰ τοῦ ἐντέρου. τοῦ ἐπινοήματος ἢ τῆς λύσεως τοῦ μαθήματος τοῦ περὶ τοῦ ἐντέρου καὶ ἐμπίδος. ἐπειδὴ δὲ περὶ τῶν τῆς ἐμπίδος ἐντέρων λέγει, ἔπαιξε παρὰ τὸν ὑπὸ τοῦ Σωκράτους λόγον τὸν περὶ τῆς ἐμπίδος ἐντέρου.

169. Γνώμην μεγάλην ἀφῃρέθη. | Οἷον ἐστερήθη, ἐμποδισθεὶς ὑπὸ ἀσκαλαβώτου ὁ Σωκράτης. λέγεται δὲ καὶ ἀσκαλαβώτης καὶ γαλεώτης.

173. Ἀπὸ τῆς ὀροφῆς. | Καὶ ἀρσενικῶς ὁ ὄροφος καὶ θηλυκῶς ἡ ὀροφή. ὡς τὸ, πρὸς τὸν ὄροφον ἀνατεινῶ τὰ Περσικά. καὶ ἐν Λυσιστράτῃ καὶ ἐν Σφηξὶν ὀροφὴν θέασαι.

175. Ἐχθὲς δέ γ' ἡμῖν. | Λεληθότως σκώπτει τὸν τῶν φιλοσόφων βίον, ὡς ἐπίπονον καὶ ταλαίπωρον, διὰ τοῦτο εἰς αὔξησιν καὶ τῷ καιρῷ συνεχρήσατο, εἴγε μέχρι τῆς ἑσπέρας ἀναμένοντες φαγεῖν, οὐδὲ τότε παρεσκευασμένον οὐδὲν εἶχον.

177. Λεπτὴν τέφραν. | Ἰσχνὴν σποδόν. οὐκ ἁπλῶς δὲ τὸ λεπτὴν προσέθηκε πρὸς τὴν ὁμοίωσιν τῶν ἀλφίτων καὶ τὰ παραπλήσια. ἰσχνὴν

δὲ

O ter beatus ob istud intestini commentum!
Profecto quàm facillimè absolvetur
Quicunque dignoverit intestinum culicis.
Dis. Pridem vero grandi cogitato spoliatus est
A stellione. *Str.* Quo pacto? dic mihi.
Dis. Dum ille lunæ cursus exquireret
Atque ambitus, & ideo sursum hiante ore intueretur,
De tecto, noctu, stellio illum percacavit.
Str. Delector *isto* stellione, qui percacavit Socratem.
Dis. Heri autem, nobis cœna deerat vesperi.
Str. Esto. quid ille igitur ad victum excogitavit?
Dis. In mensam cum sparserat exilem cinerem,
Et incurvârat veru, postea, accepto circino,
E palæstra pallium surripuit.

Str.

ΣΧΟΛΙΑ.

δὲ τέφραν, τὴν ἐκ τῶν κεκαυμένων ξύλων κόνιν. οὐ ματαίως δὲ τὸ λεπτὴν προσέθηκε πρὸς τὸ ταύτην δεῖξαι παραπλήσιον τοῖς ἀλφίτοις.

178. Κάμψας. | Καμπύλον ποιήσας, ὥσπερ ὀγκίνων εἶδος. ὀρθοὶ γὰρ οἱ ὀβελίσκοι. καὶ Ὅμηρος· Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ὤπτησε, καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειρεν. ἀλλ' ἐπειδὴ ἔδεσμα ἦν οὐδὲν, πρὸς τὸ ὀβελίσκου δεῖσθαι, πρὸς δὲ τὸ λαθεῖν, καὶ ἁρπάσαι τι καὶ κατασχεῖν τὸ καμφθῆναι τοῦτον ἦν χρήσιμον. ἔτι δὲ μέλλων εἰπεῖν ὅτι ὑφείλετο ὀρθὸν ὄντα φησὶ τὸν ὀβελίσκον ἔκαμψεν, ἵνα δι' αὐτοῦ δυνηθῇ κλέψαι τὸ ἱμάτιον. τοιαῦτα γὰρ οἱ κλέπται μηχανῶνται, ἵνα ῥᾳδίως πόρρωθεν ἁρπάσωσιν ὃ βούλονται.

Εἶτα διαβήτην λαβών. | Ἐργαλεῖον ὁ διαβήτης, πολλαῖς εὔχρηστον τέχναις, τῷ Λ στοιχείῳ παρόμοιος. τούτου τὸ ἓν ἐντιθέντες μέρος καὶ τὸ ἕτερον περιάγοντες καὶ χαράσσοντες τὸ ὑποκείμενον, τὸ ἴσον τηροῦσι διάστημα τοῦ κύκλου ἐκ τοῦ κέντρου.

179. Ἐκ τῆς παλαίστρας. | Ὅμοιον τῷ ὑπὸ Εὐπόλιδος ῥηθέντι περὶ Σωκράτους· Στησιχόρου πρὸς τὴν λύραν οἰνοχόην ἔκλεψεν. ἐμφαίνει δὲ διὰ τούτου ὅτι παίδων ἤρα ὁ Σωκράτης. ἐν ταῖς παλαίστραις γὰρ τὰ πολλὰ ἐξητάζοντο, ἵνα αὐτοὺς ὁρῷεν.

Ὑφείλετο. | Τοῦτο παρ' ὑπόνοιαν ἐπήγαγεν. ἔδει γὰρ αὐτὸν εἰπεῖν, μετέβαλεν αὐτὸν εἰς τὰ ἄλφιτα. ἄλλως. δέον γὰρ αὐτὸν εἰπεῖν κατέγραψεν ὧ τέως προσέχοντες οὐκ ἐπενήσαμεν καὶ σχήματά τινα ἐπεποιήκει,

Στ. Τί δῆτ' ἐκεῖνον τὸν Θαλῆν θαυμάζομεν;
Ἄνοιγ', ἄνοιγ' ἀνύσας τὸ φροντιστήριον, 181
Καὶ δεῖξον ὡς τάχιστά μοι τὸν Σωκράτην.
Μαθητιῶ γάρ· ἀλλ' ἄνοιγε τὴν θύραν.
Ὦ Ἡράκλεις. ταυτὶ ποδαπὰ τὰ θηρία; 184
Μα. Τί ἐθαύμασας; τῷ σοι δοκοῦσιν εἰκέναι;
Στ. Τοῖς ἐκ Πύλου ληφθεῖσι τοῖς Λακωνικοῖς.
Ἀτὰρ τί ποτ' ἐς τὴν γῆν βλέπουσιν οὑτοιί;
Μα. Ζητοῦσιν οὗτοι τὰ κατὰ γῆς. Στ. Βολβοὺς ἄρα
Ζητοῦσι;

ΣΧΟΛΙΑ.

ἐπεποιήκει, εἰς ὃν πάντων ἡμῶν ὁ νοῦς καθάπερ κοχλιὰς τροφῆς ἐπελάθετο, ἐπήνεγκεν ὅτι ἀπὸ τῆς παλαίστρας ἔλαβε τὸ ἱμάτιον. διαβάλλει δὲ αὐτὸν ὡς περὶ τὰς παλαίστρας τῶν παίδων ἕνεκα διατρίβοντα. ἐκεῖ γὰρ ἐφοίτα ὡς γυμνοὺς τοὺς παῖδας ὁρᾷν. ἄλλως. ἐπειδὴ οἱ τὰ γεωμετρικὰ θεωρήματα διδάσκοντες διαβήταις γράφουσι ταῦτα, φησὶν ὅτι ὀβελίσκον κάμψας, καὶ διαβήτου σχῆμα διαλαβὼν πάντας πρὸς αὐτὸν ἐπαγόμενος, ὑφεῖλε τὸ ἱμάτιον.

180. Τί δῆτ' ἐκεῖνον τὸν Θαλῆν;] Οὗτος ἐγένετο τῶν ἑπτὰ σοφῶν εἷς, Μιλήσιος. ὃς πρῶτος τὰ περὶ οὐρανὸν ἐξεῦρε. παρατηρητέον δὲ, ὅτι ἀπ' εὐθείας τοῦ ὁ Θαλῆς ὡς Ἑρμῆς, Ἑρμῆν Θαλῆν. καὶ Ἑρμέας, ὡς Θαλέας. διχῶς δὲ τοὔνομα ἐκφωνητέον. βαρύτονον μὲν, Θάλης ὡς Χρέμης, οὗ ἡ γενικὴ, Θάλητος ὡς Χρέμητος, Θάλητι, Θάλητα. ὡς τὸ Θάλητα χρημάτων ἐλεύθερον, εἰ δὲ καὶ περισπωμένως Θαλῆς, ὡς Ἑρμῆς. καὶ Θαλοῦ, ὡς Ἑρμοῦ. ἄλλως. ὁ Θαλῆς οὗτος Μιλήσιος ἦν, εἷς τῶν ἑπτὰ σοφῶν, οὗτος ἄκρος μηχανικὸς ἦν. στρατεύσαντος γὰρ Κροίσου πρὸς Κῦρον, καὶ μὴ δυναμένης τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ διαβῆναι τὸν Ἅλυν ποταμὸν μέγιστον ὄντα, τοιόνδε τι μηχανᾶται. ἄνωθεν τῆς στρατιᾶς ἰὼν τέμνει τὸν ποταμὸν ἑτέρωσε ῥεῖν· οὐ πάντα, ἀλλὰ τὸ ῥεῖθρον αὐτοῦ σχισθὲν, τὸ μὲν ἓν εἰς τὴν ἀρχαίαν πορείαν ἐχώρει. θάτερον δὲ ὑπ' ἀγκάλης εἶχε τὴν στρατιάν, καὶ οὕτως ἐπεραιώθησαν. ἐποίησε δὲ τὴν εἰς δύο τομὴν, ἵνα καὶ ἐπανιόντες περαιωθήσωνται.

183. Μαθητιῶ. | Ἀντὶ τοῦ μαθεῖν ἐπιθυμῶ.

184. Ὦ Ἡράκλεις. | Πεποίηκε γὰρ τὸ προσαχθὲν ὁ φιλόσοφος, καὶ ἀνέῳξε τὰς θύρας. ὁ δὲ εἰσελθὼν καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ὠχροὺς καθημένους, ὡς ἀνθρώπων μορφὰς μὴ ἔχοντας, τεθαύμακε, μὴ δὲ ὄψις

Str. Quid ergo *amplius* Thaletem illum miramur?
Aperi, aperi confestim ludum,
Atque ostende mihi Socratem quàm celerrimè.
Discere enim gestio. quin aperis ostium?
Proh Hercules! cujusmodi sunt hæ bestiæ?
Dis. Quid miratus es? cuinam similes tibi videntur?
Str. Lacedæmoniis illis è Pylo captis.
Attamen quid ita terram hicce intuentur?
Dis. Quæritant hi quæ sunt in terra. *Str.* Bulbos ergo
Quærunt?

ΣΧΟΛΙΑ.

ὄψεις διὰ τὴν ὠχρότητα ἔχοντας. ὁρᾷ δὲ ὡς φιλοσόφους κομῶντας γραφέντος τοῦ ἐγκυκλήματος.

186. Τοῖς ἐκ Πύλου ληφθεῖσι. | Πύλος, χωρίον τῆς Λακωνικῆς, ἔνθα Κλέων στρατηγήσας, ἔλαβεν αἰχμαλώτους προκατύσαντος τὸν πόλεμον Δημοσθένους καὶ Νικίου. εἰκὸς οὖν τούτους καὶ διὰ τὸν αἰχμαλωτισμοῦ φόβον καὶ διὰ τὸ πολλαῖς μὲν ἡμέραις πεπολιορκῆσθαι ἐν ἐρήμῳ νήσῳ, καὶ ἀφ᾽ ἧς οὐδὲν τῶν ἐπιτηδείων ἦν λαβεῖν, πολλῷ δὲ καὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν συγκλεῖσθαι χρόνῳ δεδεμένους ἐν ξύλῳ, ὠχρούς τε καὶ ἰσχνοὺς, καὶ δυσώδεις γεγονέναι. ἰστέον δὲ ὅτι τρεῖς ἐπωνυμίας εἶχε τότε. Πύλος, Κορυφάσιον, Σφακτηρία. ἄλλως. Πύλος, νῆσος πλησίον Πελοποννήσου, ταύτην ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ Λάχης προκαταχὼν ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς, φρούριον ᾠκοδόμησεν, ὅθεν ἐξορμώμενος, τὴν παραλίαν ἐδήου τῆς Λακωνικῆς. Λακεδαιμόνιοι γοῦν καταλῦσαι τὸ φρούριον θέλοντες ἐπέπλευσαν τῇ νήσῳ. καὶ παραστησάμενοι, ἄνδρας ἑπτακοσίους ἐντὸς τοῦ φρουρίου κατέλιπον. Ἀθηναῖοι οὖν ἔπεμψαν πολλήν τινα στρατιὰν κατὰ τῶν ἀνδρῶν τούτων μετὰ Κλέωνος στρατηγοῦ. ἐλθὼν οὖν ὁ Κλέων, μετὰ τῆς στρατιᾶς, καὶ πλεῖστον χρόνον τούτους πολιορκήσας, ὕστερον παρεστήσατο καὶ αἰχμαλώτους λαβὼν, Ἀθήναζε ἤγαγεν. οἳ, διά τε τὸν πολὺν λιμὸν ὃν ὑπέστησαν διὰ τῆς πολιορκίας, καὶ διὰ τὸ κατακλεισθῆναι Ἀθήνησιν εἰς εἱρκτὴν, πάνυ ὠχροὶ ἦσαν.

187. Ἀτὰρ τί ποτε; | Διὰ τί ἄρα; εἰσελθὼν δὲ ἐπὶ συνουσίᾳ κατέλαβε τοὺς περὶ Σωκράτην καθημένους. ἅτε φροντίζοντας περὶ τῆς ἐμπίδος. καὶ συγκεκυφότας εἰς γῆν.

188. Βολβούς. | τὰ λεγόμενα ὕδνα. ἅ τινα τὴν γῆν σκάπτοντες εὑρίσκουσιν οἱ ἄνθρωποι.

Ζητοῦσι; μὴ νῦν τοῦτό γε φροντίζετε.
Ἐγὼ γὰρ οἶδ' ἵν' εἰσὶ μεγάλοι καὶ καλοί.
Τί γὰρ οἵδε δρῶσιν, οἱ σφόδρ' ἐγκεκυφότες;
Μα. Οὗτοι δ' ἐρεβοδιφῶσιν ὑπὸ τὸν Τάρταρον.
Στ. Τί δῆθ' ὁ πρωκτὸς ἐς τὸν οὐρανὸν βλέπει;
Μα. Αὐτὸς καθ' αὑτὸν ἀστρονομεῖν διδάσκεται.
Ἀλλ' εἴσιθ', ἵνα μὴ κεῖνος ἡμῖν ἐπιτύχῃ.
Στ. Μήπω γε, μήπω γ', ἀλλ' ἐπιμεινάντων, ἵνα
Αὐτοῖσι κοινώσω τι πραγμάτιον ἐμόν.
Μα. Ἀλλ' οὐχ οἷόν τ' αὐτοῖσι πρὸς τὸν ἀέρα
Ἔξω διατρίβειν πολὺν ἄγαν γ' ἐστὶ χρόνον.
Στ. Πρὸς τῶν θεῶν τί γὰρ τάδ' ἐστὶν εἰπέ μοι.
Μα. Ἀστρονομία μὲν αὐτηΐ. Στ. Τουτὶ δὲ τί;
Μα. Γεωμετρία. Στ. Τοῦτ' οὖν τί ἐστι χρήσιμον;
Μα. Γῆν ἀναμετρεῖσθαι. Στ. Πότερα τὴν κληρουχικήν;
Μα. Οὔκ· ἀλλὰ τὴν σύμπασαν. Στ. Ἀστεῖον λέγεις

Τὸ

ΣΧΟΛΙΑ.

190. Ἐγὼ γὰρ οἶδ'. | Ὡς ἀγροικός φησιν εἰδέναι τὸ περὶ Σωκράτην ἀκριβέστερον, ἔνθα οἱ βολβοὶ φύονται.

191. Οἱ σφόδρ' ἐγκεκυφότες. | Τοιαῦτα γὰρ τὰ τῶν ἄγαν φροντιζόντων, καὶ περὶ τὴν διάνοιαν ἐχόντων σχήματα. Ὅμηρος· Στάσκεν, ὑπαὶ δὲ ἴδεσκε κατὰ χθονὸς ὄμματα πήξας.

192. Ἐρεβοδιφῶσιν. | Τὰ ὑπὸ Ἔρεβος διφῶσι. τουτέστι τὰ ὑπὸ γῆν ζητοῦσι, ἐρευνῶσιν, ἐξετάζουσι. Τάρταρος δὲ ἐστὶν ὁ ὑπὸ γῆν κατώτατος τόπος.

193. Τί δῆθ' ὁ πρωκτός. | Ἴσως ἐγγύθεν τοῦτο εἴληφεν ἐκ τοῦ ἐμπίδος· ἐπεὶ κἀκείνην διὰ τοῦ πρωκτοῦ ᾄδειν ἔλεγεν, ἀστρονομεῖν διδάσκεσθαι λέγει. ἀνάγκη γὰρ συγκεκυφότων αὐτῶν καὶ εἰς γῆν ὁρώντων, ἄνω τὸν πρωκτὸν βλέπειν.

195. Ἀλλ'

Quærunt? *eho* hoc jam vobis ne curæ sit.
Ego enim novi ubi sunt magni atque boni.
Quid ergo hi faciunt, qui *ita* supra modum decurvati sunt?
Dis. Hi quæ sunt in Erebo scrutantur, infra ipsum Tartarum.
Str. Quid ergo podex cœlum spectat?
Dis. Ipse per se sydera contemplari discit.
At intro *vos* eatis, ne ipse in nos incidat.
Str. Nequaquam, nequaquam, sed maneant, ut
Cum ipsis communicem quoddam negotiolum meum.
Dis. At non convenit ipsis sub dio
Foris morari valde diu.
Str. Per deos, quid hæc sint, dic mihi.
Dis. Astronomia quidem hæc est. *Str.* Hoc vero quid?
Dis. Geometria. *Str.* Ad quid hoc ergo utibile est?
Dis. Ad metiendam terram. *Str.* Num forte datam *ad colendum?*
Dis. Non: sed universam. *Str.* Lepidè dicis.

Hoc

ΣΧΟΛΙΑ.

195. Ἀλλ' εἴσιθ', ἵνα μὴ ἐκεῖνος. | Κατὰ τὸ σιωπώμενον ἄλλων ἐξεληλυθότων ἐκ τοῦ φροντιστηρίου, τοῖς φιλοσόφοις φησὶν, ὅτι εἴσιτε ἀντὶ τοῦ εἰσέλθετε, ἵνα μὴ ὁ Σωκράτης εὕρῃ ἡμᾶς ἐνταῦθα διατρίβοντας. τὸ δ' ἐκεῖνος, κατ' ἐξοχήν. ἄλλως. τὸ ἐκεῖνος τὸ αὐτὸς, ἀντὶ ὀνομάτων παραλαμβάνουσι. καὶ Ὅμηρος παρεισάγει τὴν Θέτιν λέγουσαν, Τίπτε με κεῖνος ἄνωγε μέγας θεός. καὶ παρὰ Πυθαγορείοις τὸ αὐτὸς ἔφα, τουτέστιν ὁ Πυθαγόρας. καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς αὐτός. ἤγουν ὁ Σωκράτης.

200. Πρὸς τῶν θεῶν τί γὰρ τάδ'. | Εἰσελθὼν ὁ πρεσβύτης ὁρᾷ τὰ τῶν φιλοσόφων σκεύη. ἄβακα ἢ σφαῖραν, ἢ ζωγραφίαν· καὶ ἐρωτᾷ τί ἐστι. τουτὶ δὲ τί, διαγράμματά τινα καὶ πίνακας δείκνυσιν ἀστρονομικῶν καὶ γεωμετρικῶν.

203. Πότερα τὴν κληρουχικήν; | Ὡς ἄγροικος ταῦτά φησι. τὴν ἰδιωτικὴν τὴν ὑπὸ κλήρου διδομένην. τὴν τελοῦσαν. ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι

 λαμβάνοντες.

Τὸ γὰρ σόφισμα δημοτικὸν καὶ χρήσιμον.
Μα. Αὕτη δέ σοι γῆς περίοδος πάσης. ὁρᾷς;
Αἵδε μὲν Ἀθῆναι. Στ. Τί σὺ λέγεις; οὐ πείθομαι.
Ἐπεὶ δικαστὰς οὐχ ὁρῶ καθημένους.
Μα. Ὡς τοῦτ' ἀληθῶς, Ἀττικὸν τὸ χωρίον.
Στ. Καὶ ποῦ Κικυννεῖς εἰσὶν οἱ μοὶ δημόται;
Μα. Ἐνταῦθ' ἔνεισιν. ἡ δέ γ' Εὔβοι' ὡς ὁρᾷς
Ἡδὶ παρατέταται μακρὰ πόῤῥω πάνυ.
Στ. Οἶδ'. ὑπὸ γὰρ ἡμῶν παρετάθη καὶ Περικλέους.
Ἀλλ' ἡ Λακεδαίμων ποῦ 'στιν; Μα. Ὅπου 'στιν; αὐτηί.
Στ. Ὡς ἐγγὺς ἡμῶν. τοῦτο πάνυ φροντίζετε,
Ταύτην ἀφ' ἡμῶν ἀπαγαγεῖν πόῤῥω πάνυ.

Μα.

ΣΧΟΛΙΑ.

λαμβάνοντες πόλιν πολεμίαν, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐκβάλλοντες, κλήρῳ τὴν γῆν αὐτοῖς διένεμον. ἢ κληρουχικὴν ἐνταῦθα λέγει τὴν γεωργικὴν, κληροῦχοι γὰρ οἱ γεωργοὶ, διὰ τὸ τοὺς Αἰγυπτίους κλήρῳ μερίζειν τὴν αὐτῶν γεωργίαν.

205. Τὸ γὰρ σόφισμα δημοτικόν. | Οἴεται τὸ πρὸς γεωργίαν εἶναι τοῦτο ἀβάκιον. ἢ τοιοῦτόν τι δημωφελὲς μάθημα τῷ δήμῳ συμφέρει.

207. Αἵδε μὲν Ἀθῆναι. | Χωρογραφίαν δείκνυσιν αὐτῷ. τινὲς ἕως τοῦ οἱ μοὶ δημόται, τοῦ γέροντός φασιν. ἔνιοι δὲ διαιροῦσι. καὶ κατ' ἐρώτησιν δὲ εἶναι τὸ τοῦ φιλοσόφου, καὶ ἐν ἀποφάσει δύναται τὸ δὲ ἑξῆς, ὡς τοῦτ' ἀληθὲς ἐν ἐρωτήσει. ὡς τοῦτό σοι δοκεῖ Ἀττικὸν χωρίον, ἐν ᾧ καθήμενοι δικάζουσιν.

208. Ἐπεὶ δικαστὰς οὐχ ὁρῶ. | Κατηγορεῖ Ἀθηναίων ἐνταῦθα, ὡς περὶ τὰ δικαστήρια μόνα ἠσχολημένων, καὶ τοῦ στρατεύεσθαι ἀμελούντων. τοῦτο δὲ καὶ Δημοσθένης ἔστιν ὅτι ποιεῖ.

212. Ἡδί. | Αὕτη, ἤγουν ἰδού. Τὸ δὲ παρατέταται μακρὰ διὰ τὸ σχῆμα. λέγω δὲ τὸ ἐπίμηκες τῆς θέσεως. διὸ καὶ Μάκρις ἐκαλεῖτο. ἐπιμήκης γάρ ἐστιν. κλίνεται δὲ ἡ Μάκρις αὕτη διὰ καθαροῦ τοῦ ο, διὸ καὶ ὁ νησιώτης αὐτῆς Μακριεύς. ἦν δὲ καὶ Αἰγιαλὸς οὕτω λεγόμενος. κλινόμενος δὲ διὰ τοῦ δ. ἐλέγετο δὲ Μάκρις, καὶ τῶν Κυκλάδων μία ἡ Ἴκαρος. ἀφ' ἧς νομίζουσί τινες εἰρῆσθαι καὶ τὸ Ἰκάριον πέλαγος.

213. Ὑπὸ

Hoc enim inventum populare est ac utile.

Dis. Hic autem tibi terræ universæ ambitus. vidén'?
Hæ quidem sunt Athenæ. *Str.* Quid dicis? hoc vix credo;
Quoniam judices non video considentes.

Dis. Atqui reverâ hoc Atticum solum est.

Str. Et ubi Cicynnii sunt populares mei?

Dis. Hîc sunt. Eubœa autem, vtî vides,
Hæcce. distenta est valde prorsus in longum.

Str. Novi, à nobis enim distenta fuit, atque Pericle.
At Lacedæmon ubinam est? *Dis.* Ubinam *inquis*? hæc ipsa est. 214

Str. Quàm prope nos jacet? hoc omnino vobis curæ sit,
Hanc à nobis procul admodum amoliri.

Dis.

ΣΧΟΛΙΑ.

213. Ὑπὸ γὰρ ἡμῶν παρετάθη. | Εἰς φόρον ἐξετάθη, πλείονα φόρον παρέχουσα, δηλοῖ δὲ καὶ τὸ ἁπλοῦν. ἐκληρούχησαν δὲ Ἀθηναῖοι κρατήσαντες αὐτῆς. πρὸς τὸν χρόνον δὲ ἀπήντησε καὶ τὸ μῆκος τοῦ πολέμου τὸ σχῆμα τῆς λέξεως δεικνῦντος αὐτῷ τοῦ φιλοσόφου. ἐπολιόρκησαν δὲ αὐτὴν Ἀθηναῖοι μετὰ Περικλέους. καὶ μάλιστα Χαλκιδέας, καὶ Ἐρετριέας. οὕτω πρὸς τὸ παρατέταται ἐν ᾧ ἡ θέσις δηλοῦται καὶ αὐτὸς ἐπήνεγκε τὸ παρετάθη. ἴσον τῷ ἐξετρυχώθη, καὶ κατεπονήθη. Περικλέους δὲ στρατηγοῦντος. καταστρέψασθαι αὐτὴν πᾶσαν φησὶ Φιλόχορος. καὶ τὴν μὲν ἄλλην ἐπὶ ὁμολογίᾳ κατασταθῆναι. Περικλῆς γὰρ αὐτὴν ὑπὸ τοὺς Ἀθηναίους ἐποίησεν ἐν πολέμῳ νικῆσαι τοὺς Ἄβαντας. διὸ παρετάθη τοῖς φόροις καὶ ἐπεφορτίσθη. ὡς τῶν Ἀθηναίων ἐπιτεινάντων τοὺς φόρους αὐτῇ. ἄλλως. τοῦτό φησιν ὁ Στρεψιάδης οὐ νοήσας τὸ παρὰ τοῦ μαθητοῦ λεγόμενον τὸ παρατέταται μακρὰ πόῤῥω πάνυ, ὅ,τι νοεῖ. ὁ μὲν γὰρ τοῦτο εἴρηκεν, ὅτι μακρὰ καὶ ἐπιμήκης ἡ Εὔβοια. ὁ δὲ ἐπὶ αὐξήσεως τοῦ φόρων ἐξέλαβε. παραστησάμενος γὰρ Περικλῆς τὴν Εὔβοιαν ἐξέτεινε τοὺς αὐτῆς φόρους ἐπὶ πολύ. τοῦτο ἔδοξε τῷ Στρεψιάδῃ νοεῖν τὸ παρατέταται μακρὰ πόῤῥω πάνυ. καὶ διὰ τοῦτό φησιν, οἶδα. ὑπὸ γὰρ ἡμῶν καὶ Περικλέους παρετάθη.

215. Τοῦτο πάνυ φροντίζετε. | Τοῦτο λέγει, ὅτι προσείχετο Ἀθηναίοις· γράφεται μέγα, ἀντὶ τοῦ μεγάλως. τὸ δὲ φροντίζετε, ἀντὶ

Μα. Ἀλλ' οὐχ οἷόν τε νὴ Δί'. Στ. Οἰμώξεσθ' ἄρα.

Φέρε. τίς γὰρ οὗτος οὑπὶ τῆς κρεμάθρας ἀνήρ;

Μα. Αὐτός. Στ. Τίς αὐτός; Μα. Σωκράτης. Στ. Σώκρατες.

Ἴθ' οὗτος ἀναβόησον αὐτόν μοι μέγα.

Μα. Αὐτὸς μὲν οὖν σὺ κάλεσον. οὐ γάρ μοι σχολή.

ΣΧΟΛΙΑ.

τοῦ μεταβουλεύεσθε. ἐγγὺς δὲ ἡμῶν, διὰ τοῦτό φησι διὰ τὸ ἐν χωρογραφίᾳ σύνεγγυς παρεῖναι. ἐπεὶ οὐκ εἰσὶν οὗτοι ἀστυγείτονες.

218. Φέρε. τίς γὰρ οὗτος οὑπὶ τῆς κρεμάθρας. | Ἀντὶ τοῦ ὑπό. Ἀττικὴ δὲ ἡ σύνταξις. κατὰ δὲ διάνοιαν ἧς προτάσσεται, σημαίνει πλείονα τὸ φέρε. νῦν μὲν οὖν τὸ ἄγε δηλοῖ. ἐν ἄλλοις δὲ σημαίνει ἄλλοτι, ὥσπερ Δημοσθένης· Φέρε ἂν ἡμᾶς ἀπαιτήσωσιν οἱ Ἕλληνες ὧν νῦν παρήκασθε καιρῶν. ἐνταῦθα γὰρ βούλεται, λέγειν. ὅτι ὑπερεβέμεθα. κρεμάθρα δὲ λέγεται, διὰ τὸ μετέωρον εἶναι αὐτὴν κρεμαμένην.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ.

Ὦ Σώκρατες.

Ὦ Σωκρατίδιον. Σω. Τί με καλεῖς, ὦ 'φήμερε;

Στ.

ΣΧΟΛΙΑ.

223. Τί με καλεῖς, ὦ 'φήμερε. | Ἀντὶ τοῦ ὦ θνητέ. ὦ ἐφήμερα φρονῶν, καὶ ὑπερφρονῶν τὰ τῶν ἀνθρώπων. ἄλλως, ὦ ἄνθρωπε· ἐλέγετο δὲ

Dis. At hoc fieri nequit per Jovem. *Str.* Ergo lugebitis.

Age, quid hic hominis est in calatho pensili?

Dis. Ipse. *Str.* Quis ipse? *Dis.* Socrates. *Str.* Hem Socrates.

Age tu, elatâ voce mihi ipsum devoca.

Dis. Ipse quidem tu voca: non est enim mihi otium.

ΣΧΟΛΙΑ.

μένην. ἔστι δὲ σκεῦος εἰς ὃ τὰ περιττεύοντα ὄψα εἰώθαμεν ἀποτίθεσθαι. ἄλλως. παρεγκύκλημα. δεῖ γὰρ κρεμᾶσθαι τὸν Σωκράτην ἐπὶ κρεμάστρῃ καθήμενον, καὶ τοῦτον εἰσελθόντα καὶ θεασάμενον αὐτὸν, οὕτω πυθέσθαι. κρεμαστὴ δὲ λέγεται, διὰ τὸ οὕτως αὐτὴν ἀεὶ μετέωρον εἶναι κρεμαμένην, γελοίου δὲ χάριν, ἐν τῷ τοιούτῳ παρήγαγεν αὐτὸν σχήματι.

219. Αὐτός. | Τιμῶν τὸν διδάσκαλον οὐκ εἶπε πρῶτον τὸ ὄνομα.

220. Ἀνάβόησον. | Τῷ μαθητῇ λέγει ὁ Στρεψιάδης καὶ τοῦτο. οἷον οὐκ ἤκουσέ μου, αὐτὸς σὺ βόησον.

ACTUS PRIMI SCENA TERTIA.

STREPSIADES, SOCRATES.

O Socrates,

O Socratisce! *Soc.* Quid me vocas, ô mortalis homuncio?

Str.

ΣΧΟΛΙΑ.

δὲ ὁ Σωκράτης τὴν ὄψιν Σελήνῃ παρεμφαίνειν. σιμός τε γὰρ καὶ φαλακρὸς ἦν. περιέθηκεν οὖν αὐτῷ οἷον τὸ παρὰ Πινδάρῳ Σελήνης φωνήν. ὁ γάρ τοι Πίνδαρος διαλεγόμενον παραγαγὼν τὸν Σελήνην τῷ ὀλυμπίῳ, τοιούτους αὐτῷ περιέθηκε λόγους· Ὦ τάλας ἐφήμερε, νήπιε βαδίζεις χρήματά μοι διαπομπεύων. ἅμα δὲ ὡς ὑπερηφανοῦντος τοῦ

Στ. Πρῶτον μὲν ὅ,τι δρᾷς, ἀντιβολῶ, κἄτ' εἰπέ μοι.
Σω. Ἀεροβατῶ, καὶ περιφρονῶ τὸν ἥλιον.
Στ. Ἔπειτ' ἀπὸ ταῤῥοῦ τοὺς θεοὺς ὑπερφρονεῖς,
Ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τῆς γῆς εἴπερ. Σω. Οὐ γὰρ ἄν ποτε
Ἐξεῦρον ὀρθῶς τὰ μετέωρα πράγματα·
Εἰ μὴ κρεμάσας τὸ νόημα, καὶ τὴν φροντίδα
Λεπτὴν καταμίξας εἰς τὸν ὅμοιον ἀέρα.
Εἰ δ' ὢν χαμαὶ, τ' ἄνω κάτωθεν ἐσκόπουν,
Οὐκ ἄν ποθ' εὗρον. οὐ γὰρ ἀλλ' ἡ γῆ βίᾳ
Ἕλκει πρὸς αὑτὴν τὴν ἰκμάδα τῆς φροντίδος.
Πάσχει δὲ ταὐτὸ τοῦτο καὶ τὰ κάρδαμα.

Στ.

ΣΧΟΛΙΑ.

Σωκράτους τὰ ἀνθρώπινα, καὶ ἐν θεοῖς ὄντος αὐτοῦ διότι μετεωρολέσχης ἦν, οὕτως ἐφήμερον ἐποίησεν αὐτὸν καλοῦντα τὸν γέροντα.

225. Ἀεροβατῶ, καὶ περιφρονῶ τὸν ἥλιον. | Ἀντὶ τοῦ περιεργάζομαι τὸν ἥλιον. τὸν τούτου δρόμον ἐπιβαίνω τῷ ἀερί. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ μετέωρον αὐτὸν ἐποίησε καθήμενον. ἔγκειται δὲ ἅμα καὶ τὸ τοῖς πολλοῖς ἀσεβὲς διὰ τῆς λέξεως. ἴσον γὰρ τῷ καταφρονῶ. ἄλλως. ὅτι περιφρονῶ εἶπε καὶ οὐ περισκοπῶ. ἐν' ἐπειδὴ τὸ περιφρονῶ, διπλασιαστόν ἐστι, καὶ ἀντὶ τοῦ περισκοπῶ καὶ ἀντὶ τοῦ περιφρονῶ, ἀμφότερα εἰς τὸν Σωκράτην νοοῦνται. ὅτι τε ἀέρα καὶ ἥλιον καὶ νεφέλας καὶ ὅσα τοιαῦτα ἐφρόντιζε καὶ ἐφιλοσόφει. καὶ ὅτι αἰθέριον ἑαυτὸν ἡγεῖτο, καὶ ὑπὲρ αὐτὸν μονονοὺ τὸν ἥλιον, ὁ Στρεψιάδης δὲ ἀντὶ τοῦ καταφρονῶ μόνον ἐνόησεν.

226. Ἔπειτ' ἀπὸ ταῤῥοῦ. | Ἀττικῶς τὰ ἐξ οἰσύων πλέγματα οὕτω καλεῖται. τοὺς γὰρ καλάθους τοὺς γεωργικοὺς, ταλάρους καλοῦσι. νῦν δὲ τὴν κρεμάθραν οὕτως ἐκάλεσεν, ἐφ' ἧς ὁ Σωκράτης ἐκρέματο. ἄλλως. ταῤῥός; μετέωρόν τι ἰκρίον ἐφ' ᾗ ἀλεκτορίδες κοιμῶνται. ἔφη δὲ ὑπερφρονεῖς ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν περινοεῖς καὶ περισκοπεῖς, ἵνα διαβάλλῃ τὸν Σωκράτην ὑπερφρονοῦντα τῶν θεῶν.

227. Ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τῆς γῆς εἴπερ. | Ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τῆς γῆς οὐ δυνατὸν ἄνθρωπον ὄντα διαγνῶναι τὰ θεῖα.

228. Ἐξεῦρον ὀρθῶς. | ἀκριβῶς.

Τὰ μετέωρα. | Τὰ ὑψηλὰ καὶ οὐράνια. περὶ τούτων γὰρ τοῖς φιλοσόφοις τὰ ζητήματα ἐπὶ τῆς γῆς δηλαδὴ ἐπιβεβηκώς. ψυχρὰ δὲ ἡ αἰτία, ἣν ὁ Σωκράτης λέγει,

230. Λεπτὴν

Str. Primùm quidem, quid facias, obſecro, dic mihi.
Soc. Per aërem ſcando, atque ſolem deſpicio.
Str. Itaque è calatho deos deſpectas,
Sed non à terra ſcilicet. *Soc*. Nunquam enim *aliter*.
Exquirerem rectè res ſupernas,
Niſi ſuſpenſo intellectu, & cogitatione
Tenui permixtâ cum cognato aëre.
Quòd ſi humi conſiſtens, quæ ſuprà ſunt, ab imo contemplarer,
Nunquam ea excogitarem. enimvero terra vi ſuâ
Attrahit ad ſe humorem cogitationis.
Accidit hoc idem etiam naſturtijs.

Str.

ΣΧΟΛΙΑ.

230. Λεπτὴν καταμίξας εἰς τὸν ὅμοιον ἀέρα. | Ἀπολογεῖται πρὸς τὴν ἐρώτησιν τοῦ γέροντος ὁ Σωκράτης, λέγων τὴν αἰτίαν δι᾽ ἣν κρεμάμενος, ἀλλ᾽ οὐκ ἀπὸ τῆς γῆς φησὶ περιελθεῖν τὰ μετέωρα πράγματα. ὅμοιον δὲ εἶπε τὸν ἀέρα ἀντὶ τοῦ ὁμοιολεπτομερῆ. ψυχρὰν δὲ καὶ ματαίαν αὐτῇ πεποίηκε παρέχοντα λύσιν.

232. Οὐ γὰρ ἀλλ᾽ ἡ γῆ βίᾳ | Ἀντὶ τοῦ καὶ γάρ. Ἀττικῶς. Καλλίμαχος· Ἀκούσαθ᾽ Ἱππώνακτος, οὐ γὰρ ἀλλ᾽ ἥκω. ἀντὶ τοῦ καὶ γὰρ ἥκω.

233. Τὴν ἰκμάδα. | Τουτέστι τὸ νοητικὸν, καὶ γονιμώτατον (aut, γνωριστικὸν) τῆς ψυχῆς. φασὶ γὰρ οἱ φιλόσοφοι καὶ περὶ τὴν κρᾶσιν τῶν ἀέρων τὸ ὀξύτερον, ἢ τὸ ἀραιότερον ἐπιβάλλειν τοῖς θείοις. διαπαίζει δὲ τὰ φιλοσόφων ἡ κωμῳδία. λόγος γὰρ παρ᾽ ἐκείνοις, ὡς ὄντως ἐπισπᾶται εἰς ἑαυτὴν τὰς ὑποκειμένας οὐσίας ἡ γῆ. τὸ δὲ πάσχειν οὐ μόνον ἐπὶ τῶν πασχόντων τι λέγεται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ποιούντων. καὶ γὰρ οἱ ποιοῦντες, τρόπον τινὰ καὶ αὐτοὶ πάσχουσι πάθος αὐτὸ τὸ ποιεῖν. τὰ οὖν κάρδαμα τὴν τῶν παρακειμένων αὐτοῖς βοτανῶν ὑγρότητα εἰς ἑαυτὰ ἕλκοντα, ξηρὰς αὐτὰς καταλείπει. καὶ ἔστι τοῦτο αὐτῶν πάθος.

234. Καὶ τὰ κάρδαμα. | Εἶδος βοτάνης ἀγρίου παρὰ Πέρσαις. νῦν δὲ, τὴν Σκάφον λέγει. ταῦτα δὲ τῶν περὶ αὐτὰ φυομένων λαχάνων τὴν δύναμιν ἐπισπᾶται. καὶ πᾶν τὸ ἐν ἐκείνοις ὑγρὸν ἐπισπώμενον, αἴτιον τοῦ ξηραίνεσθαι καθίσταται.

235. Ἡ

Στ. Τί φής; ἡ φροντὶς ἕλκει τὴν ἰκμάδ' εἰς
τὰ κάρδαμα;
Ἴθι νῦν, κατάβηθ', ὦ Σωκρατίδιον, ὡς ἐμέ,
Ἵνα με διδάξῃς, ὧνπερ οὕνεκ' ἐλήλυθα.
Σω. Ἦλθες δὲ κατὰ τί; Στ. Βουλόμενος
μαθεῖν λέγειν·
Ὑπὸ γὰρ τόκων, χρήστων τε δυσκολωτάτων,
Ἄγομαι, φέρομαι, τὰ χρήματ' ἐνεχυράζομαι.
Σω. Πόθεν δ' ὑπόχρεως σαυτὸν ἔλαθες γενόμενος;
Στ. Νόσος μ' ἐπέτριψεν ἱππική, δεινὴ φαγεῖν.
Ἀλλά με δίδαξον τὸν ἕτερον τοῖν σοῖν λόγοιν,
Τὸν μηδὲν ἀποδιδόντα, μισθὸν δ' ὅντιν' ἂν
Πράττῃ μ', ὀμοῦμαί σοι καταθήσειν τοὺς θεούς.
Σω. Ποίους θεοὺς ὀμεῖ σύ; πρῶτον γὰρ θεοὶ
Ἡμῖν νόμισμ' οὐκ ἔστι. Στ. Τῷ γὰρ ὄμνυτ'; ἢ
Σιδαρέοισιν

ΣΧΟΛΙΑ.

235. Ἡ φροντὶς ἕλκει. | Δέον εἰπεῖν, ἡ γῆ ἕλκει τὰ κάρδαμα. ὁ δὲ ὡς ἰδιώτης συνέχει τὴν φράσιν, καὶ ἀσαφὲς ἐποίησε τὸ δηλούμενον. τοῦτο δὲ πρὸς τὴν τοῦ Στρεψιάδου ἀμαθίαν ἐπιτηδείως ὁ ποιητὴς ἐποίησεν ἀδιανόητον.

238. Ἦλθες δὲ κατὰ τί. | Ἐντεῦθεν κατέρχεται κατὰ τὸ σιωπώμενον. φθάσαντι δὲ αὐτῷ, λέλεκται ἐν εἰρήνῃ. καὶ οὐκ ὀκνεῖ τοῦ αὐτοῦ μνημονεύειν Ἀριστοφάνης.

239. Ὑπὸ γὰρ τόκων. | Ὅτι χρήστας Ἀριστοφάνης τοὺς δανειστὰς λέγει. ἡ μὲν γὰρ συνήθεια, τοὺς χρεωφειλέτας, χρήστας καλεῖ. Ἀθηναῖοι δὲ τοὺς μὲν δανειστὰς χρήστας λέγουσι, τοὺς δὲ ὀφειλέτας, χρεωφειλέτας καὶ χρεώστας. Φωκυλίδης ἐν μὲν τοῖς αὐτοῦ ποιήμασι κατὰ τὴν συνήθειαν τοὺς χρεωφειλέτας χρήστας καλεῖ, λέγων οὕτως· Χρήστης κακοῦ ἔμμεναι ἀνδρὸς φεῦγε. μή σ' ἀνιήσει διδοὺς παρὰ καιρὸν ἀπαιτέων. ἐν ἐκείνῳ μέν τοι ἀντὶ τοῦ δανειστὴς λαμβάνεται. μηδέποτε χρήστης πικρὸς γένῃ ἀνδρὶ πένητι.

240. Τὰ χρήματ' ἐνεχυράζομαι. | Τουτέστιν εἰς ἐνέχυρον ἀφαιροῦμαι τὴν ἐνυπάρχουσαν οὐσίαν, οἷον ἱμάτια καὶ σκεύη καὶ ἄλλα.

241. Πόθεν

Str. Quid ais? num cogitatio attrahit humorem in nasturtia?
Age nunc, descende ad me, ô Socratisce,
Ut ea me doceas, quorum gratiâ adveni.
Soc. Quamobrem autem venisti? *Str.* Dicendi artem discere cupiens.
Ab usuris enim & usurariis perversissimis
Omnino spolior, bona mea pignori capta patior.
Soc. Unde vero, obæratus cùm esses, id temet *ita* latuit?
Str. Morbus me labefecit equestris voracissimus.
At me edoceas alterum sermonum tuorum;
Illum *nempe* qui nihil persolvit: mercedem vero, quamcunque
Exegeris, me daturum juro per deos.
Soc. Quales per deos juras tu? nam primò, dii
Nobis pro more recepto non sunt. *Str.* Per quid ergo juratis? num

Per

ΣΧΟΛΙΑ.

241. Πόθεν δ' ὑπόχρεως σαυτὸν ἔλαθες; | Ὡς ὑπὸ νοσήματος τινὸς οὕτως εἰσήγαγε τὸν λόγον. εἰώθαμεν γὰρ ἐν τῇ συνηθείᾳ πυνθανόμενοι τῶν καμνόντων λέγειν, πόθεν δὲ συνέβη γενέσθαι τὴν νόσον; διὸ χαριέντως ἑξῆς λέγει, νόσος με ἐπέτριψεν ἱππική. ἐκ ποίας δέ τινός φησιν αἰτίας, ἔλαθες σεαυτὸν, πολλοῖς ὑποπεσὼν δανείοις.

242. Νόσος με ἐπέτριψεν. | Ἔστι γὰρ ὡς ἀληθῶς νόσος καὶ τὸ ἵππους τρέφειν, δαπανηρὸν γὰρ καὶ οὐκ ἔχον τοὺς καρποὺς ἀξίους τοῦ ἀναλώματος, Ἐπέτριψε δ' οἷον ἐξέτριψε καὶ κατεδαπάνησε,

Δεινὴ φαγεῖν, | Καταναλῶσαι δεινή, δαπανηρά. ἅμα δ' ὅτι τὰ δύσπεπτα τῶν σιτίων νόσων πρόξενα γίνεται.

245. Ὀμοῦμαί σοι. | Ἀντὶ τοῦ, ὃν συνθῶμαι μισθόν σοι τελεῖν ὄμνυμι τοὺς θεοὺς τοῦτόν σοι δοῦναι. τοῦτο δὲ εἶπεν, ἵνα διαβάλλῃ αὐτόν.

246. Ποίους θεούς. | Ταῦτα ἴσως αἰνίττεσθαι δύναται πρὸς τὴν διαβολὴν τοῦ Σωκράτους. ὃν τινες διέβαλλον αὐτὸν ὡς ἀσεβῆ. λέγοντες παρεὶ τὸ θεῖον ὀμνῦναι, νὴ τὸν ἀλεκτρύονα καὶ τὴν πλάτανον. καὶ ἄλλα τοιαῦτα. ὡς ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι Ξενοφῶν ἱστορεῖ λέγων οὕτως· Πολλάκις ἐθαύμασα τίσι ποτὲ λόγοις ἔπεισαν Ἀθηναίους οἱ γρά-

ψαντες

Σιδαρέοισιν ὥσπερ ἐν Βυζαντίῳ;
Σω. Βούλει τὰ θεῖα πράγματ' εἰδέναι σαφῶς,
Ἅττ' ἐστὶν ὀρθῶς; Στ. Νὴ Δί' εἴπερ ἐστί γε.
Σω. Καὶ ξυγγενέσθαι ταῖς Νεφέλαισιν εἰς λόγους,
Ταῖς ἡμετέραισι δαίμοσιν; Στ. Μάλιστά γε.
Σω. Κάθιζε τοίνυν ἐπὶ τὸν ἱερὸν σκίμποδα.
Στ. Ἰδοὺ κάθημαι. Σω. Τουτονὶ τοίνυν λαβὲ
Τὸν στέφανον. Στ. Ἐπὶ τί στέφανον; οἴμοι Σώκρατες.
Ὥσπερ με τὸν Ἀθάμανθ' ὅπως μὴ θύσετε.

Σω.

ΣΧΟΛΙΑ.

ψαντες Σωκράτη ὡς ἄξιος εἴη θανάτου τῇ πόλει. εἶθ' ὑποβὰς ὀλίγον, ἀδικεῖ γάρ (φησι) Σωκράτης τοὺς νέους διαφθείρων, καὶ ξένα δαιμόνια εἰσάγων. οὕτω οὖν εἰς τέλεον ἀναιροῦντος αὐτοῦ θεοὺς, τὸν λόγον ἐνδείκνυσι. ἢ ὡς πολυπραγμονοῦντος ποῖον ὀμόσει γένος θεῶν γεγονέναι. πρῶτον μὲν, τοὺς κατὰ Ὀφίωνα καὶ Εὐρυνόμην, δεύτερον δὲ τοὺς κατὰ Κρόνον καὶ Ῥέαν. οὓς τινας Ὅμηρος οὐρανίωνας. τρίτον δὲ Διὸς τὴν ἀρχὴν καταλύσαντας τὴν ἐκείνων, οὓς Ὀλυμπίους κλήζομεν. ἄλλως, τοῦτό φησιν, ἐπεὶ ἐκεῖνος ὁ γέρων ἀσυναρτήτως εἶπεν, ὡς νομίσματα αὐτῷ καταθήσει τοὺς θεοὺς, ἅμα ἐπιφέρει, τὸ ποίους ὀμεῖ σὺ θεούς. οὐχ ὡς ἄλλοις αὐτὸς χρώμενος θεοῖς, ἀλλ' ὅτι ὥμοσεν ὡς νόμισμα καταθήσει τοὺς θεούς.

248. Σιδαρέοισιν. | Τοῦ νομίσματος σημαίνοντος δύο, τό τε νόμιμον ἔθος καὶ τὸ τύπωμα τὸ τετυπωμένου χαλκοῦ ἢ χρυσοῦ, ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ ὁ Στρεψιάδης ἐδέξατο. καὶ οὐ πρὸς τὸ ὑπὸ Σωκράτους ῥηθὲν ἀπήντησεν. ἀλλ' ἔμιξεν ἀμφότερα. ἔδει γὰρ εἰπεῖν, τίσιν ὄμνυτε θεοῖς; ἢ τίνι χρῆσθε νομίσματι, λεπτοῖς δὲ νομίσμασι φαίνονται κεχρῆσθαι Βυζάντιοι. διὸ καὶ Δωρικῶς εἶπεν. ἔνιοι γὰρ κατὰ πολυμάθειαν δωρίζουσιν. Πλάτων Πεισάνδρῳ· Χαλεπῶς ἂν οἰκήσαιμεν ἐν Βυζαντίοις. ὅπου σιδαρέοισι νομίσμασι χρῶνται. ἄλλως, ἐδόκει τὸ τῶν Βυζαντίων νόμισμα, ἐλάχιστον εἶναι πάντων καὶ φαυλότατον, ἅτε σιδηροῦν ὑπάρχον. ἢ ὅτι ἐκεῖ μέταλλον ἦν, ἐν ᾧ ὤμνυον.

249. Βούλει τὰ θεῖα πράγματ'. | Οὐχ ὡς θεοὺς ἡγούμενος τοὺς παρὰ τοῖς ἄλλοις νομιζομένους τὰ θεῖα λέγει οὕτως, ἀλλ' οἷον, τὰ ἀξιοθέατα καὶ ὄντως μεγάλα καὶ τίμια.

252. Δαίμοσιν. | Ὡς εἰ ἔλεγε τοῖς καπνοῖς, ταῖς σκιαῖς, ταῖς ἡμετέραις

Per ferreos nummos, ſicut in Byzantio *fieri ſolet?*
Soc. Viſne res divinas perſpicuè ſcire,
Qualeſnam ſint reverâ? *Str.* Imo per Jovem, ſi modo ſint omnino.
Soc. Et cum nubibus in colloquio congredi,
Noſtris deabus? *Str.* Maxime quidem *volo.*
Soc. Conſide igitur hâc in ſacrâ ſella.
Str. En conſideo. *Soc.* Hanc itaque accipe
Coronam. *Str.* Quorſum coronam? hei mihi, Socrates,
Vereor ne me, veluti Athamantem, ſacrificetis.

Soc.

ΣΧΟΛΙΑ.

ἡμετέραις θεαῖς. τὰ γὰρ μηδενὸς ἄξια καπνοὺς καὶ σκιὰς καὶ νεφέλας ὀνομάζομεν. Εὔπολις ἐν Αὐτολύκῳ, καπνοὺς ἀποφαίνει καὶ σκιάς. ἁρμοζόντως δὲ τῶν φιλοσόφων ἐπιγράφει ταύτας εἶναι θεὰς, ἐπειδὴ ὡς ἔφημεν, περὶ τὰ οὐράνια μᾶλλον ἐπτόηνται.

253. Σκίμποδα. | Τὸν κράβατον σκίμποδα λέγουσιν Ἀττικοί. οἱ δέ φασι σκιμπόδιον. ἰδίως δὲ λέγουσιν τὸ χωλὸν κραβάτιον. σκιμπάζειν γὰρ τὸ χωλαίνειν παρὰ τοῖς παλαιοῖς εἴρηται, παρὰ τὸ σκαμβοὺς ἔχειν τοὺς πόδας.

254. Τουτονὶ τοίνυν λαβέ. | Καὶ τοῦτο παρεπιγραφή. καὶ γὰρ τὸν Σωκράτη προσελθεῖν δεῖ τὸν στέφανον αὐτῷ, κἀκεῖνον λαβεῖν.

256. Ὥσπέρ με τὸν Ἀθάμανθ᾽. | Ἀθάμας ἐκ Νεφέλης δύο παῖδας ἔχεν, Φρύξον καὶ Ἕλλην. ἀφεὶς οὖν τὴν Νεφέλην θεὰν οὖσαν, θνητῇ γυναικὶ ἐμίγη. ζηλοτυπήσασα οὖν ἡ Νεφέλη, ἀπέπτη εἰς οὐρανὸν, καὶ τὴν τοῦ ἀνδρὸς χώραν αὐχμῷ ἐκόλαζε. πέπομφεν οὖν θεωροὺς εἰς Ἀπόλλωνα Ἀθάμας, ἐρέσθαι περὶ τοῦ αὐχμοῦ. ἡ οὖν τούτου γυνὴ θέλουσα Φρύξον καὶ Ἕλλην ἀπολωλέναι, πέπεικε διὰ δώρων τοὺς θεωροὺς εἰπεῖν Ἀθάμαντι ὡς οὐκ ἂν ἄλλως παύσασθαι τὸν αὐχμὸν ἔχρησεν ἡ Πυθία, εἰ μὴ τοὺς τῆς Νεφέλης θύσαιεν παῖδας. ἀκούσας οὖν Ἀθάμας, μεταπέμπεται τοὺς παῖδας ἐκ τῶν ποιμνίων. εἷς οὖν κριὸς ἀνθρωπίνῃ χρησάμενος φωνῇ, λέγει Φρύξῳ καὶ Ἕλλῃ τὰ περὶ τῆς σφαγῆς. φευγόντων οὖν τούτων μετὰ τοῦ κριοῦ, ἡ μὲν Ἕλλη ἐν τῷ περαιοῦσθαι τὸν ἐν Ἀβύδῳ πορθμὸν, ἀπεπνίγη πεσοῦσα ἀπὸ τοῦ κριοῦ. ὅθεν καὶ ἀπ᾽ ἐκείνης Ἑλλήσποντος κέκληται. Φρύξος δὲ ἐποχούμενος τῷ κριῷ εἰς τὴν τῶν Κόλχων γῆν προσσώζεται. ἔνθα καὶ τὸν κριὸν, ὃς ὑπὸ τῶν θεῶν χρυσόμαλλος γέγονε, θύει τῷ Ἄρει ἢ τῷ Ἑρμῇ. καὶ κατοικήσας

αὐτόθι

Σω. Οὐκ· ἀλλὰ πάντα ταῦτα τοὺς τελουμένους
Ἡμεῖς ποιοῦμεν. Στ. Εἶτα δὴ τί κερδανῶ;
Σω. Λέγειν γενήσει τρίμμα, κρόταλον, παιπάλη.
Ἀλλ' ἔχ' ἀτρέμας. Στ. Μὰ τὸν Δί' οὐ ψεύσει γέ με,
Καταπαττόμενος γὰρ παιπάλη γενήσομαι.

Σύστημα κατὰ Περικοπὴν στίχων ιϛ.

Σω. Εὐφημεῖν χρὴ τὸν πρεσβύτην, καὶ τῆς εὐχῆς ἐπακούειν.

Ὦ

ΣΧΟΛΙΑ.

αὐτόθι, τοὔνομα καταλέλοιπε τῷ τόπῳ. ἐκ τούτου γὰρ ἡ Φρυγία οὕτως ἐκλήθη. Ἀθάμαντα δὲ ἡ Νεφέλη δίκην αὐτῇ δώσειν διὰ τοὺς παῖδας πεποίηκε. προσαχθεὶς οὖν στεφανηφορῶν ἐν τῷ βωμῷ τοῦ Διὸς σφαγησόμενος. ὑπὸ Ἡρακλέους σέσωσται. οὕτω γὰρ Σοφοκλῆς ἐν δράματι πεποίηκε, ἄλλως. ἐν Ἀθάμαντι Σοφοκλέους, ὑπόκειται Ἀθάμας στεφανηφορῶν ὥσπερ ἱερεῖον δίκας εἰσπραττόμενος παρὰ Φρίξου. ἄλλως. τοῦτο πρὸς τὸν ἕτερον Ἀθάμαντα Σοφοκλέους ἀποτεινόμενος λέγει. ὁ γάρ τοι Σοφοκλῆς πεποίηκε τὸν Ἀθάμαντα ἐστεφανωμένον καὶ παρεστῶτα τῷ βωμῷ τοῦ Διὸς σφαγιασθησόμενον. μέλλοντα δὲ ἀποσφάττεσθαι αὐτὸν, παραγενόμενον Ἡρακλέα καὶ τοῦ θανάτου ῥυόμενον λέγοντα ὡς σώζοιτο ὁ Φρίξος, δι' ὃν ἔμελλεν ἐκεῖνος τεθνήξεσθαι. ἐπεὶ οὖν καὶ ὁ πρεσβύτης ἔστεπται ὥσπερ παραδείγματι τῷ κατ' ἐκεῖνον χρώμενος, δεδοικέναι φησὶν ἐκείνου παραπλήσια.

257. Τοὺς τελουμένους. | Τοὺς μυουμένους. ἐνδόξοις δὲ μυστηρίοις παραβάλλει τὰ τῶν φιλοσόφων μαθήματα, ἵνα ἔτι μᾶλλον πείθη προσέχειν τὸν γέροντα, ὡς θειοτέρῳ τῷ πράγματι.

259. Λέγειν γενήσει τρίμμα. | Ἱκανὸς καὶ δεινὸς ἔσῃ λέγειν. καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου, ὡς ἰταμοῦ καὶ ἀναισχύντου ῥήτορος καθαπτόμενος Αἰσχίνου, περίτριμμα ἀγορᾶς αὐτὸν καλεῖ. τρίμμα δὲ τετριμμένος ἐν λόγοις. κρόταλος δὲ, εὔγλωττος, εὔστομος, ἡ μεταφορὰ ἐκ τοῦ κροτάλου. ταῦτα δὲ λέγων λίθους συγκρούει ἄνωθεν αὐτοῦ, τρίμμα οὖν εἶπε, διὰ τὸ τρίβεσθαι τοὺς λίθους. κρόταλον δὲ, διὰ τὸ κρούεσθαι αὐτούς. παιπάλη δὲ διὰ τὴν τραχύτητα. ἐπεὶ

παίπαλα

Soc. Non. sed hæc omnia initiandis
Nos solemus facere. *Str.* Quidnam ergo lucri auferam?
Soc. In dicendo fies veterator, crepitaculum, pollen,
Quiesce modo. *Str.* Per Jovem non me fallis:
Ita enim consperfus, in pollinem redigar.

Congeries per incisionem versuum xii.

Soc. Lingua favere oportet senem precibusque animum advertere.

O Do-

ΣΧΟΛΙΑ.

παίπαλα καλοῦμεν τὰ δύσβατα. ἄλλως. ταῦτα λέγων ἅμα ὁ Σωκράτης εἰς τὰ θύματα, παρατρίβων ὀρθοὺς λίθους καὶ χρύσεον πρὸς ἀλλήλους, συναγαγὼν τὰ ἀπὸ τούτων θραύσματα, βάλλει τοῦ πρεσβύτου, καθάπερ τὰ ἱερεῖα οἱ ταῖς ὀλαῖς θύοντες. καὶ διὰ τοῦτο παίζει τοῖς ὀνόμασι. τρίμμα μὲν τὴν ἀπὸ τούτων ἐκπίπτουσαν λεπτότητα. καλοῦμεν δὲ καὶ τῶν ἀνθρώπων τοὺς κακοτρόπους καὶ μὴ ἁπλοῦς, τρίμματα καὶ πολυτρίμματα καὶ πολυκρότους, καὶ κρόταλα. ὅθεν καὶ τὸν πρῶτον στίχον Ὀδυσσείας, οὕτως ἀξιοῦσι γράφειν τινὲς, Ἄνδρα μοι ἔννεπε μοῦσα πολύκροτον.

Κρόταλον. | Κυρίως ὁ σχιζόμενος κάλαμος. ὁ κατασκευαζόμενος ἐπίτηδες ὥστε ἠχεῖν εἴτις αὐτὸν δονοίη ταῖς χερσὶ καθάπερ κρότον ἀποτελῶν. τρανὸς οὖν ἔσῃ φησί. καὶ τὴν φωνὴν διηρθρωμένος, καθάπερ κρόταλον.

260. Ἔχ' ἀτρέμας. | Μένε ἐφ' ἡσυχίας. βαλλόμενος γὰρ ὁ πρεσβύτης τῇ παιπάλῃ ἀποσείεται. διὸ παρακελεύει αὐτὸν μένειν. παιπάλη δὲ κυρίως τὸ λεπτομερὲς τοῦ ἀλεύρου.

Οὐ ψεύσει γέ με. | Τουτέστιν ἀπατήσεις. ὅτι μηδὲν ὧν ἐπαγγέλλεται Σωκράτης ψεύδεται. πληρωθεὶς γάρ φησι τούτων, λέγω δὴ τῶν τριμμάτων τῶν λίθων καὶ τῆς λεπτότητος ἣν ἔφασαν παιπάλην καλεῖσθαι, γενήσομαι παιπάλη. ἄλλως. τῇ χιόνι πατούμενος, ἐὰν ἔλθωσιν αἱ Νεφέλαι. λέγεται δὲ παιπάλη, τὸ λεπτότατον τοῦ ἀλεύρου. ἀφ' οὗ παλύνειν τὸ λευκαίνειν. ὡς τὸ πολλὰς δὲ χιὼν ἐπάλυνεν ἀρούρας. ἐπεὶ οὖν ἐκεῖνος εἶπε γενήσῃ τρίμμα, κρόταλον, παιπάλη, αὐτὸς ἔπαιξε παρὰ τὴν παιπάλην, τουτέστι τὸ ἄλευρον εἰπὼν καταπατούμενος.

262. Εὐφημεῖν χρή. | Ἡ συστηματικὴ αὕτη ἀμοιβαία τοῦ ὕμνου ἐπιθεστικὴ ἐστιν, ἐκ στίχων ἀναπαιστικῶν τετραμέτρων καταληκτικῶν ιϛ.

ὧν

Ὦ δέσποτ' ἄναξ, ἀμέτρητ' ἀὴρ, ὃς ἔχεις τὴν γῆν μετέωρον,
Λαμπρός τ' αἰθὴρ, σεμναί τε θεαὶ Νεφέλαι βροντησικέραυνοι,
Ἄρθητε, φάνητ', ὦ δέσποιναι, τῷ φροντιστῇ μετέωροι.
Στ. Μήπω, μήπω γε πρὶν ἂν τουτὶ πτύξωμαι· μὴ καταβρεχθῶ.
Τὸ δὲ μὴ κυνῆν οἴκοθεν ἐλθεῖν ἐμὲ τὸν κακοδαίμον' ἔχοντα.
Σω. Ἔλθετε δῆτ', ὦ πολυτίμητοι Νεφέλαι, τῷδ' εἰς ἐπίδειξιν.
Εἴτ' ἐπ' Ὀλύμπου κορυφαῖς ἱεραῖς χιονοβλήτοισι κάθησθε,

Εἴτ'

ΣΧΟΛΙΑ.

ὧν τελευταῖος, Ἐπακούσατε δεξάμεναι θυσίαν, καὶ τοῖς ἱεροῖσι χαρεῖσαι. καλεῖται δὲ τὸ μέτρον τοῦτο Ἀριστοφάνειον ὡς εὑρομένου. τὰ τοιαῦτα δὲ εἴδη καλεῖται ἑτερόστροφα. ἐπὶ ταῖς ἀποθέσεσι παράγραφος. ἄλλως. εὐφημεῖν χρή. ταῦτα πρὸς τὸν Στρεψιάδην παρακελεύεται· γὰρ αὐτὸν σιωπᾶν καὶ εὐφημεῖν, ἵνα εὔξηται, καὶ μηδὲν βλάσφημον εἰπεῖν.

263. Ἀμέτρητ' ἀήρ. | Ἀκατάληπτε καὶ ἀναρίθμητε. τὸν δὲ ἀέρα προσεύχεται. ἐπεὶ αἱ νεφέλαι τούτου. μυρικοῖς φιλοσόφων λόγοις, ἀέρα βούλεται εἶναι τὸ πᾶν, οἱ καὶ τὴν ἐν ἡμῖν ψυχὴν ἀέρα καὶ πνεῦμα ἐδογματίσαντο.

Ὃς ἔχεις. | Ὃς παρείληφας τὴν γῆν καὶ βαστάζεις. δόξα γάρ τις ἐθρυλλεῖτο τῶν φυσικῶν, ὅτι πλατεῖα οὖσα ἡ γῆ, ὀχεῖται ἐν τῷ ἀέρι.

264. Λαμπρός τ' αἰθήρ. | Ἰδίως τὸ τοῦ ἡλίου φῶς αἰθὴρ καλεῖται. ἀπὸ τοῦ αἴθειν ὅ ἐστι πυροῦν. θερμὸς γὰρ ὁ ἥλιος καὶ διάπυρος. διόπερ εὐκαίρως ὁ ποιητὴς τῷ ἐπιθετικῷ ἐχρήσατο, αἰθέρα λαμπρὸν εἰπών.

Σεμναί τε θεαί. | Οὐχ οὕτω λέγει τὰς νεφέλας σεμνὰς ὡς τὰς Ἐρινύας. ἃς ἐκτρεπόμενοι πάντες ἐν ὀνόμασι λέγειν Εὐμενίδας αὐτὰς καὶ σεμνὰς θεὰς προσηγόρευσαν. τὸ γὰρ σιωπηλὸν, σεμνὸν νενόμισται.

Βροντησικέραυνοι.

O Domine rex immense aër, qui terram tenes suspensam,
Et splendide æther, venerandæque deæ nubes cum tonitru fulminantes,
Attollimini, conspicimini (ô dominæ) contemplatori vestro in sublimi suspensæ.

Str. Minimè, minimè sane, priusquam hoc vestis complicuero, ne madefiam.
Me miserum, quod domo venerim galerum non afferens!

Soc. Adeste jam ô venerandæ nubes, huic ut vos commonstretis:
Sive in Olympi verticibus sacris nive conspersis habitetis,
Sive

ΣΧΟΛΙΑ.

Βροντησικέραυνοι. | Ἀλλήλων γὰρ προσερχομένων τῶν νεφελῶν πῦρ ἐξάπτεται ἐκ τῆς πυκνῆς ἐκτρίψεως. ἰδίως δὲ κἀνταῦθα, τῷ συνθέτῳ τούτῳ κέχρηται. δοκοῦσι γάρ πως αἱ Νεφέλαι προδεικνύναι καὶ προσημῆναι ἡμῖν, τούς τε ὄμβρους καὶ τὰς χαλάζας τοῦ οὐρανοῦ, ὅτε βροντᾷ ἢ ἀστράπτει ἢ ὅτε σκηπτοὺς ἐπιπέμπει. ἐκ τῶν Νεφελῶν φησι τὴν ἀστραπὴν καὶ βροντὴν συγκρουομένας ἀποπέμπειν.

265. Ἄρθητε. | Φυσικώτερον ἐχρήσατο τούτῳ τῷ λόγῳ. ἄρθητε εἰπών. οἱονεὶ, ἐπάρθητε. φασὶ γὰρ τὰς Νεφέλας εἰς ὕψος αἴρεσθαι κατ' ὀλίγον ἀπὸ τῆς γῆς, ἢ τῆς θαλάσσης.

Τῷ φροντιστῇ. | Δύναται καὶ ἐπὶ τοῦ Σωκράτους καὶ ἐπὶ τοῦ πρεσβύτου νοεῖσθαι. ἐπὶ μὲν τοῦ Σωκράτους, ἵνα ᾖ παρακαλῶν αὐτῷ φανῆναι τὰς Νεφέλας. ἐπὶ δὲ τοῦ γέροντος, ὡς ἤδη συγκαταριθμοῦντος αὐτὸν τοῦ Σωκράτους τῷ τῶν φιλοσόφων συλλόγῳ.

266. Μήπω μήπωγε. | Ἐπαναδίπλωσις καλεῖται τὸ τοιοῦτον σχῆμα, τὸ δὶς τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι χρῆσθαι ἐμφατικῶς. ἔστι δὲ παρεπιγραφή. διπλασιάσας γὰρ τὸ ἱμάτιον περιβαλέσθαι φησὶν αὐτὸ θέλειν ὑπὲρ τοῦ σκέπεσθαι καὶ ἧττον αὐτοῦ καθικνεῖσθαι τὸν ὑετὸν τοῦ σώματος. ἡ γὰρ ἀρχὴ τῶν Διονυσίων χειμῶνος ἄγεται.

267. Τὸ δὲ μὴ κυνῆν. | Περικεφαλαίαν. ἀγροίκων φόρημα. οὕτω δὲ ἐκλήθη, ἐπειδὴ πρῶτον ἀπὸ κυνείων δερμάτων ἦν.

Ἔχοντα. | Οὐ μωρὸν δηλονότι, οὐκ ἀνόητον, ἐλλιπὲς γὰρ εἴρηται.

269. Χιονοβλήτοισι κάθησθε. | Ἀντιπαρατάττεται Ὁμήρῳ λέγοντι, Οὔλυμπον δ' ὅθι φασὶ θεῶν ἕδος ἔμμεναι. χιονόβλητα γὰρ τὰ ὑψηλὰ τῶν ὀρῶν. πληροῦσθαί τε καὶ διατηρεῖν τὴν χιόνα πέφυκεν. εἰώθασι δὲ καὶ τὰ νέφη τούτοις ἐπικαθῆσθαι.

Εἶτ' Ὠκεανοῦ πατρὸς ἐν κήποις ἱερὸν χορὸν ἵστατε νύμφαις.
Εἴτ' ἄρα Νείλου προχοαῖς, ὑδάτων χρυσέοις ἀρύεσθε προχοῦσιν·
Ἢ Μαιῶτιν λίμνην ἔχετ' ἢ σκόπελον νιφόεντα Μίμαντος.
Ἐπακούσατε δεξάμεναι θυσίαν, καὶ τοῖς ἱεροῖσι χαρεῖσαι.

ΣΧΟΛΙΑ.

270. Εἶτ' Ὠκεανοῦ πατρός. | Καὶ τοῦτο φυσικόν φησιν ἀπὸ τοῦ ὠκεανοῦ πάντα τὸν ἀέρα, τὴν νοτίαν, τὴν ἰκμάδα καὶ τὸν ὑετὸν τούτοις ἐπιχορηγεῖν.

Νύμφαις. | Λείπει ἡ σύν. ἤγουν, σὺν ταῖς νύμφαις.

271. Προχοαῖς. | Λείπει ἡ ἐπί. ἤγουν ἐπὶ ταῖς προχοαῖς τοῦ Νείλου. πρόχουσιν δὲ ἀγγείοις.

272. Ἢ

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

ΧΟΡΟΣ, ἢ ΝΕΦΕΛΑΙ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ.

Ἀέναοι Νεφέλαι
Ἀρθῶμεν φανεραί.

Δροσερὰν

ΣΧΟΛΙΑ.

274. Ἀέναοι Νεφέλαι. | Ἡ ἐπείσοδιος αὕτη στροφὴ καὶ ᾠδὴ τοῦ χοροῦ κώλων ἐστὶ ις. ὧν τὰ πρῶτα δύο, δακτυλικὰ πενθημιμερῆ. ἃ καλεῖται Ἀρχιλόχεια ὡς Ἡφαιστίων φησί, διὰ τὸ τὸν Ἀρχίλοχον τούτοις χρήσασθαι ἐν ἐπῳδῷ. ὡς τὸ ἐν δὲ βατουσιάδης. ἔχει δὲ τὸ πενθημιμερὲς ὡς εἴρηται πόδας δύο καὶ συλλαβήν. τὸ γ ἀναπαιστικὸν

Sive Oceani patris in hortis, sacram nymphis instituatis choream,
Sive quidem ad Nili ostia aquas aureis hauriatis aqualibus;
Seu Mæotin lacum teneatis aut scopulum nivosum Mimantis;
Exaudite *nos*, accepto sacrificio, & sacris nostris gaudentes.

ΣΧΟΛΙΑ.

272. Ἡ Μαιῶτιν λίμνην. | Περὶ ταύτης Ἡρόδοτος μαρτυρεῖ, λίμνην εἶναι Σκυθίας. ἀπὸ τῶν ποταμῶν δὲ ἀρύονται ὕδωρ εἰς χρῆσιν. διὰ δὲ τὸ ἄδηλον, ἐκ διαφόρων τόπων καλεῖ αὐτάς, ἵνα πισωθῇ.
Νιφόεντα Μίμαντος. | Τὸν νῦν νιφόμενον. ὄρος Θρᾴκης ὁ Μίμας. καὶ Ὅμηρος, Παρ' ἠνεμόεντα Μίμαντα.
273. Χαρεῖσαι. | Ἡδυνθεῖσαι. γράφεται δὲ φανεῖσαι.

ACTUS PRIMI SCENA QUARTA.

CHORUS, sive NUBES, SOCRATES, STREPSIADES.

PErpetuò fluentes Nubes,
Tollamur conspicuæ,
Roscidâ

ΣΧΟΛΙΑ.

κὸν ἑφθημιμερὲς ὃ καλεῖται ὡς εἴρηται, παροιμιακόν. ἔχει δὲ πόδας γ καὶ συλλαβὴν ὡς εἴρηται. τὸ δὲ δακτυλικὸν τετράμετρον ἀκατάληκτον, ὃ καλεῖται καὶ αὐτὸ Ἀρχιλόχειον. καὶ τούτῳ γὰρ οὕτως ἐν ἐπῳδοῖς ἐχρήσατο ὡς Ἡφαιστίων φησί. τετράμετρον δὲ εἴρηται, διότι κατὰ μονοποδίαν μετρεῖται τὰ δακτυλικά, τὸ ε. ὅμοιον. τὸ ἕκτον δίμετρον ἀκατάληκτον. τὸ ζ ὅμοιον τῷ τετάρτῳ. τὸ ή, τὸ θ, καὶ τὸ ί, ὅμοια. τὸ ιά, ὅμοιον τῷ πρώτῳ. τὸ ιβ, ἀναπαιστικὸν πενθημιμερές.

Δροσερὰν φύσιν εὐάγητον.
Πατρὸς ἀπ' Ὠκεανοῦ βαρυαχέος
Ὑψηλῶν ὀρέων κορυφὰς ἐπὶ
Δενδροκόμους, ἵνα
Τηλεφανεῖς σκοπιὰς ἀφορώμεθα,
Καρπούς τ' ἀρδομένην θ' ἱερὰν χθόνα,
Καὶ ποταμῶν ζαθέων κελαδήματα,
Καὶ πόντον κελάδοντα βαρύβρομον.
Ὄμμα γὰρ αἰθέρος ἀ-
κάματον σελαγεῖται,
Μαρμαρέαισιν ἐν αὐγαῖς.
Ἀλλ' ἀποσεισάμεναι νέφος ὄμβριον
Ἀθανάταις ἰδέαις ἐπιδώμεθα
Τηλεσκόπῳ ὄμματι γαῖαν.

Σύστημα

ΣΧΟΛΙΑ.

ἑφθημιμερές. τὸ ιγ, δακτυλικὸν τρίμετρον κατὰ μονοποδίαν. τὸ ιδ, ὅμοιον τὸ ιγ. τὸ ιε, ὅμοιον τῷ ις, τηλεσκόπῳ ὄμματι γαῖαν. ἀναπαιστικὸν ἑφθημιμερές, ὃ καλεῖται ὡς εἴρηται παροιμιακόν. ἔστι γὰρ κοινὴ συλλαβὴ τὸ πῳ, διὰ τὸ ἔχειν ἔμπροσθεν φωνῆεν, ἐπὶ τῷ τέλει παράγραφος καὶ διπλῆ ἔσω νενευκυῖα δηλοῦσα ἔχειν ἀνταπόδοσιν. ἄλλως. ἀέναοι Νεφέλαι. μετὰ τὴν τοῦ Σωκράτους εὐχὴν αἱ Νεφέλαι παρακελεύονται δῆθεν ἑαυταῖς πεισθῆναι τῇ ἐπικλήσει καὶ συναθροισθῆναι, καὶ οὕτως ἐπιφανῆναι τῷ Σωκράτει. ἐκ τούτων δὲ ὁ χορὸς συνέστηκεν αὐτῷ. διόπερ καὶ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἔχει τὸ δρᾶμα Νεφέλαι. ἅτε ἐξ ἀέρος καὶ πνεύματος οὐσία παχυνομένη σωματοειδής. ἀέναοι δέ, αἱ διαπαντὸς νάουσαι. ὡς ἀέναος ποταμός, ὁ ἀδιαλείπτως ῥέων. τοῦ δὲ χοροῦ τὰς ἑκατέρωθεν λέγουσι περιόδους, οὔσας ις κώλων. τῶν δὲ ὑποκριτῶν μέσων ὄντων ἐκ στίχων ζ ἀναπαιστῶν τετραμέτρων καταληκτικῶν. καλῶς δὲ εἶπεν ἀέναοι. εἰσὶ γὰρ ὑδάτων μητέρες. ἀρθῶμεν δέ, ἀναπηδήσωμεν.

276. Φύσιν εὐάγητον. | Πανταχοῦ φερομένην. ἢ λαμπράν.

277. Ὠκεανοῦ βαρυαχέος. | Ἀκολούθως τοῖς ὑπὸ τοῦ Σωκράτους εἰρημένοις εἴτ' Ὠκεανοῦ πατρὸς ἐν κήποις. ἀλλ' ὁ μὲν διὰ τὸ ἄδηλον, ἐκ διαφόρων αὐτὰς τόπων καὶ πηγῶν καλεῖ. ἵν' οὕτως τῆς ἀληθείας τυχεῖν δυνηθῇ. αἱ δέ, ἅτε τῆς ἑαυτῶν γενέσεως γινώσκουσαι τὸ ἀκρι-

βεῖς,

Roſcidâ virtute & mobili,
Ab Oceano patre horriſono,
Celſorum montium ſuper cacumina
Arboribus denſa, ubi
Procul lucentes ſpeculas conſpiciamus,
Fructuſque, madentemque ſacram tellurem,
Et fluminum divinorum murmura,
Et ſtrepentem pontum graviſonum.
Oculus enim ætheris
Indefeſſus effulget
Rutilo ſplendore.
Sed *longe* excuſsâ imbriferâ nebulâ,
Immortali formâ perluſtremus
Procul intuenti lumine terram.

Congeries

ΣΧΟΛΙΑ.

βὲς, εὐθὺς διώρισαν καὶ πόθεν αὐτὰς ἀρθῆναι δεῖ. ἄλλως. βαρυαχέος, τοῦ μέγα ἠχοῦντος. οἱ γὰρ βαρεῖς ποταμοὶ ῥέοντες, μέγαν ἦχον ἀπεργάζονται.

279, 280. Ἵνα τηλεφανεῖς. | Ὅθεν ἀφ' ὧν ἐστιν ἰδεῖν τὰ πόῤῥω. τοῖς γὰρ εἰς ὕψος οὖσι καὶ τὰ μακρὰ καταφανῆ. τὸ δὲ ἵνα, ἀντὶ τοῦ ὅπου· ἢ τὸ ἵνα ἀφορώμεθά ἐστιν, ἀντὶ τοῦ ὅθεν. κέχρηται δὲ ἐπιῤῥήματι τῷ ἐν τόπῳ τοῦ τόπου.

285. Σελαγεῖται. | Ἀντὶ τοῦ καταλάμπεται. ἔοικε δὲ λέγειν τὸν ἥλιον. ἐπεὶ γὰρ οἱ τραγικοὶ εἰώθασι ὀφθαλμὸν ὀνομάζειν αὐτὸν, τοιαύτη δόξα ἐστὶ παρὰ τοῖς φιλοσόφοις ὄμμα αἰθέρος καλεῖν τὸν ἥλιον.

288. Ἀθανάταις ἰδέαις. | Ἐπεὶ καὶ γυναικοειδεῖς εἰσιέναι μέλλουσι τοῦτο λέγουσιν, ἐμπαρασκευαζόμεναι τὴν εἴσοδον, ὡς ὅμοιαι μὲν τοῖς ἄλλοις θεοῖς οὖσαι. περικείμεναι δὲ νέφους τινά φυσιν. ἄλλως. ἀθανάτοις ἰδέας κεῖται, καὶ ἔστιν ἑνικὸν ἐν γενικῇ πλάσει. μέλλει δὲ τὰς Νεφέλας γυναικομόρφους εἰσάγειν ἐσθῆτι ποικίλῃ χρωμένας, ἵνα τὰ τῶν οὐρανίων φυλάττωσι σχήματα. τὸ δ' ἐπιδώμεθα, ἀντὶ τοῦ ἐπιφανῶμεν, ἐπισκεψώμεν. ἵνα γυναῖκας εἰσαγάγῃ τὰς τοῦ χοροῦ, ἐπίδωμεν καὶ σκεψώμεθα.

Σύστημα κατὰ περικοπὴν στίχων ζ.

Σω. Ὦ μέγα σεμναὶ Νεφέλαι. φανερῶς ἠκούσατέ μου καλέσαντος.
Ἤσθου φωνῆς ἅμα καὶ βροντῆς μυκησαμένης θεοσέπτου.
Στ. Καὶ σέβομαί γ', ὦ πολυτίμητοι· καὶ βούλομαι ἀνταποπαρδεῖν
Πρὸς τὰς βροντάς· οὕτως αὐτὰς τετρεμαίνω καὶ πεφόβημαι.
Κεἰ θέμις ἐστὶ νυνί γ' ἤδη, κεἰ μὴ θέμις ἐστί, χεσείω.
Σω. Οὐ μὴ σκώψῃς. μὴ δὲ ποιήσῃς, ἅπερ οἱ τρυγοδαίμονες οὗτοι.
Ἀλλ' εὐφήμει. μέγα γάρ τι θεῶν κινεῖται σμῆνος ἀοιδαῖς. Ἀντῳδὴ

ΣΧΟΛΙΑ.

290. Ὦ μέγα σεμναί. | Τὸ μετρικὸν τοῦτο ἀμοιβαῖον σύστημα ἐκ στίχων ἐστὶν ἀναπαιστικῶν τετραμέτρων καταληκτικῶν ζ. ὡς ἐῤῥέθη. λέγεται δὲ τοῦτο σύστημα κατὰ περικοπὴν ἀνομοιομερές, ὡς Ἡφαιστίων φησιν. ἐπὶ τῷ τέλει παράγραφος.

291. Ἤσθου φωνῆς. | Ἐν ταῖς κωμῳδίαις τινὲς τὰ καλούμενα ἠχεῖα ὧν ὁ κτύπος σχηματίζεται εἰς βροντῆς ἀπήχησιν. ἔστι δὲ καὶ ἐν τῇ σκηνῇ μηχάνημά τι ὃ καλεῖται βροντεῖον, ἀμφορεὺς μεστὸς ψηφίδων ἀντιβαλλομένων εἰς χαλκοῦν λέβητα.

292. Καὶ σέβομαί γ', ὦ πολυτίμητοι. | Ἀντὶ τοῦ προσκυνῶ. ἢ καταπέπληγμαι. δεῖ δὲ καὶ τοῖς τούτου σχήμασιν ἐνδείκνυσθαι τὸ δεδιττόμενον, καὶ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τῶν Νεφελῶν ἐκπεπληγμένον. σέβεται δὲ ὡς σεβασμίας ὑπὸ θεῶν καὶ τιμωμένας. καὶ προσκυνῶν δὲ δῆθεν ταῦτα λέγει.

Ἀνταποπαρδεῖν. | Ἀντὶ τοῦ κτυπῆσαι καὶ ἀντηχῆσαι. περὶ δὲ τὴν βροντὴν ἔπαιξεν, ὁμοιῶν αὐτῇ τὸ πορδῆς τὸν ἦχον.

293. Πρὸς τὰς βροντάς. | Μηχανή ἐστιν, ὃ καλεῖται βροντεῖον ὑπὸ τὴν ὀ σκηνὴν ἦν ἀμφορεύς, ἔχων ψηφῖδας θαλασσίας. ἦν δὲ λέβης χαλκοῦς, εἰς ὃν αἱ ψῆφοι κατήρχοντο, καὶ κυκλιόμεναι ἦχον ἀπετέλουν.

Τετρεμαίνω.

Congeries per incisionem versuum vii.

Soc. O multum venerandæ nubes, manifestò audivistis me precantem.
Sensistin' *tu* vocem simul cum reboante tonitru venerabili?
Str. Et veneror vos, ô multùm colendæ! & volo oppedere
Tonitrubus, adeo illa horreo & expavesco.
Et, sive jam fas nunc sit sive nefas, cacaturio.
Soc. Ne, quæso, illudas, néve facias quæ solent hi fæcibus injuncti *homunciones:*
Sed lingua fave: magnum enim dearum examen excitatur carminibus nostris. *Chorus*

ΣΧΟΛΙΑ.

Τετρεμαίνω. | Τρέμω παραγώγως. ἐπίτηδες δὲ ἐξέτεινε τὴν λέξιν τερατευόμενος.

294. Καὶ θέμις ἐστί. | Καὶ εἰ εὐσεβές ἐστι καὶ ὅσιον, καὶ εἰ μὴ εὐσεβές, ὡς ὑπὸ τοῦ φόβου προειλημμένος καὶ μὴ δυνάμενος ἑαυτὸν ἀνασχεῖν ἔτι. ὁ γὰρ ἐπιστάμενος ὅτι μὴ δέοντα ποιεῖ, εἶτα τοῦτο οὐδὲν ἧττον ποιῶν, ὑπὸ μείζονος ἀνάγκης ἐξαγόμενος εἰς τὸ παρανομεῖν δείκνυσιν ἑαυτόν.

295. Οὐ μὴ σκώψῃς. | Τοῦτο ὁμοῦ μὲν ὁ Σωκράτης καὶ ὡς περιφρονῶν τὰ ἀνθρώπινα πιστῶς λέγει, καὶ τοὺς τῆς κωμῳδίας ποιητὰς ἡγούμενος ἀθλίους. ὁμοῦ δὲ καὶ Ἀριστοφάνης αὐτὸς μὲν οὔ. τῶν δὲ ἄλλων κωμῳδογράφων ἀτεχνούντων. ὡς καταλιπόντων μὲν τὴν ποίησιν, τοῦ δὲ σκώπτειν ἐχομένων.

Οἱ τρυγοδαίμονες. | Οἱ ποιηταί. ἐπειδὴ τὴν τρύγα χριόμενοι ἵνα μὴ γνώριμοι γένωνται, οὕτω τὰ αὐτῶν ᾖδον ποιήματα κατὰ τὰς ὁδοὺς ἁμάξης ἐπικαθήμενοι. διὸ καὶ παροιμία, ὡς ἐξ ἁμάξης λαλεῖ. ἤγουν ἀναισχύντως ὑβρίζει. τοῦτο δὲ ἐποίουν οἱ κωμικοὶ ποιηταί. ἄλλως. οἱ κωμικοὶ παρὰ τὸ κακοδαίμονες. ἐπεὶ πολλοὶ τῇ αἰσχροποιΐᾳ ἐχρῶντο. κακοδαίμονας δὲ, παρόσον ἀφέμενοι τῶν θείων, περὶ τὸ σκώπτειν τρέπονται.

296. Σμῆνος ἀοιδαῖς. | Κυρίως μὲν τὸ σύστημα τῶν μελισσῶν. Ὅμηρος δὲ κέχρηται τῇ τροπῇ ἐπὶ εὐγλωττίας ἐπαινῶν τὸν Νέστορα, τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή. ὅπερ ἐστὶν ἑσμὸς τουτέστι σμῆνος τῶν Ἀριστοφάνους ᾠδῶν.

Ἀντῳδὴ Ἀντιστροφῆς Κώλων ιϛ.

Χο. Παρθένοι ὀμβροφόροι
Ἔλθωμεν λιπαρὰν
Χθόνα Παλλάδος, εὔανδρον γᾶν
Κέκροπος ὀψόμεναι πολυήρατον,
Οὗ σέβας ἀῤῥήτων ἱερῶν, ἵνα
Μυστοδόκος δόμος
Ἐν τελεταῖς ἁγίαις ἀναδείκνυται,
Οὐρανίοις τε θεοῖς δωρήματα,

Ναοί θ'

ΣΧΟΛΙΑ.

297. Παρθένοι ὀμβροφόροι. | Ἡ ἀντῳδὴ αὕτη τοῦ χοροῦ κώλων ἐστὶν ὁμοίων τῇ ᾠδῇ δεκαέξ, ὧν ὁ τελευταῖος, Καὶ μοῦσα βαρύβρομος αὐλῶν. ἐπὶ τῷ τέλει δύο διπλαῖ. ἡ μὲν κατ' ἀρχὰς τοῦ κώλου, ἡ δὲ κατὰ τὸ τέλος. καὶ ἀμφότεραι ἔξω νενευκυῖαι, δηλοῦσαι ὅτι τέλος ἔχει τὰ ἀποδιδόμενα. τινὲς δὲ εἰς τὸ παρθένοι στίζουσι, τὸ παλίμβολον τῶν Νεφελῶν παριστάντες. ἄμεινον δὲ εἰς τὸ ὀμβροφόροι στίζειν. ἄλλως. τοῦτο οὐχ ὑφ' ἓν ἀναγνωστέον, οὐδ' ὡς ἐπίθετον τῶν Νεφελῶν τὸ ὀμβροφόροι νῦν ἐκληπτέον. ἀλλ' ὡς αὐτὸ καθ' αὑτὸ πρᾶγμα δηλοῦν. ἢ καὶ ἄμεινον μὲν ἂν εἴη ὑποστίζειν εἰς τὸ παρθένοι. συζευγνῦναι δὲ τὸ, ὀμβροφόροι τῷ ἐπιφερομένῳ οὕτ' ἢ νοούμενον, ἔλθωμεν ἐπὶ τὴν Ἀθηναίων γῆν ὄμβρου γέμουσαι. καὶ γὰρ ἐν ἀμφοτέροις ἡ ἔννοια σώζεσθαι δύναται, ἀλλ' εὐφημότερόν ἐστιν ὥσπερ προειρήκαμεν. αἱ Νεφέλαι παρακελευόμεναί φασιν, ὅλαι ὀμβρίας πληρωθεῖσαι τῇ τῶν Ἀθηναίων ἐπισπεύσωμεν πόλει. ἡ δὲ τοιαύτη διαστολὴ ὑπεναντία τοῖς ἄνω γενήσεται προειρημένοις ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, ὡς χρὴ τὰς Νεφέλας τολοιπὸν εὐδίους εἶναι. δι' ὧν ἔφη· Ἀλλ' ἀποσεισάμεναι νέφος ὄμβριον. ἐκεῖνο δὲ πρὸς τοῦτο ἀντιθετέον. ὅτι τὸ συμβαῖνον περὶ τὰς Νεφέλας αἰνιττόμενος ὁ ποιητὴς, παλίμβολόν τινα καὶ παλίντροφον ἐποίησε τὴν γνώμην αὐτῶν. ἐπεὶ καὶ ἐκ τοῦ χειμῶνος εἰς εὐδίαν χωρεῖν καὶ πάλιν ἐξ εὐδίας χειμάζειν πεφύκασι.

298, 299. Λιπαρὰν χθόνα. | Λιπαρὰς Ἀθήνας οὐκ ἀπεικότως καλοῦσι. μάλιστα μὲν καὶ διὰ τὸ δόξαι πλουτεῖν τὴν πόλιν, ἔπειτα δέ τοι καὶ διὰ τὴν τῶν ἡμέρων τροφῶν εὕρεσιν. παρ' οἷς ἔτι καὶ νῦν, τὸ λιπαρὸν τῆς ἐλαίας φυτὸν δείκνυται. ἄλλως. λιπαρὰν εὐθαλῆ. τὴν πᾶσι κομῶσαν. Πίνδαρος· Λιπαραὶ καὶ ἀοίδιμοι Ἑλλάδος ἔρεισμα κλεικαὶ

Chorus, seu Nubes.

Cho. Virgines imbriferæ
Adeamus pinguem
Tellurem Palladis; viris pollentem regionem
Cecropis visuræ multum amabilem;
Ubi cultus arcanorum sacrorum, ubi
Mystarum susceptrix domus
In sacris ritibus ostenditur,
Cœlestibusque diis donaria,

Templaque

ΣΧΟΛΙΑ.

καὶ Ἀθῆναι (γέγραπται, Ἀθᾶναι) εὔανδρον δὲ τὴν ὑπ' ἀρίστων ἀνδρῶν παροικουμένην, πολυήρατον δὲ πᾶσιν ἐράσμιον.

301. Οὗ σέβας. | Ὅπου σεβάσμιά ἐστι καὶ ἄρρητα μυστήρια. ὅτι δὲ λίαν ἐσπούδαζον περὶ τὰ μυστήρια, δῆλον ἐκ τοῦ ψηφίσματος Μεγαρέων. ἄλλως. εἰκότως πρὸ πάντων σεμνολογοῦσι τὰ Ἐλευσίνια. κοινωνίαν γὰρ ἔχουσι πρὸς τὰς θεὰς ὅσον ἐκ τῆς τοῦ ἔτους φορᾶς καὶ τῆς τῶν καρπῶν αὐξήσεως. αὗται δὲ τὸν Ἴακχον ἐχόρευσαν ταῖς θεαῖς Νεφέλαις μυστικαῖς, ὡς Ἡρόδοτος. φησὶ γὰρ ἐν τῇ παρὰ Σαλαμῖνα ναυμαχίᾳ, πολὺ λειπομένου τοῦ Ἑλληνικοῦ πλήθους τῶν νεῶν τῶν Περσικῶν, συμμαχῆσαι Ἀθηναίοις τὰς θεάς, μέγιστον τῆς συμμαχίας ἐπιδειξαμένας καὶ ἐναργέστατον τεκμήριον. μελλόντων γὰρ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Βαρβάρων εἰς χεῖρας ἰέναι, πρῶτον μὲν πλεῖστον ὅσον κονιορτὸν, αἰρόμενον ἀπὸ Ἐλευσῖνος ἐπὶ τὴν συμβολὴν, παντὶ τῷ στρατῷ δῆλον γενέσθαι. εἶτα τοῦτον εἰς οὐρανὸν ἀνιέντα καὶ νέφος γινόμενον, διὰ μέσου τοῦ στρατοπέδου χωροῦντα, τὸν Ἴακχον βοᾶν. μυστικὸς δὲ ὁ λόγος ὁ περὶ τὰ ἀπόρρητα μυστήρια. λίαν γὰρ αὐτοῖς τὸ μὴ ἐξαγγέλλεσθαι ταῦτα ἐσπουδάζετο.

302. Μυστοδόκος δόμος. | Τὴν Ἐλευσῖνα λέγει. μυστικὸς καὶ ἱερὸς, τοὺς μύστας ἐπιδεχόμενος. ἔνθα τὰ Δήμητρος καὶ Κόρης ἐπιτελεῖται μυστήρια.

303. Ἐν τελεταῖς ἁγίαις. | Ἐν τελεσιουργίαις ὁσιωτάταις τουτέστι μυστηρίοις. εἰκότως δὲ τὰς Νεφέλας παρήγαγε πρῶτον σεμνολογούσας περὶ τῶν μυστηρίων, ἐπεὶ ἔχουσί τινα πρός τε τὰς θεὰς αὐτὰς καὶ τοὺς διὰ ταύτας καρποὺς τελουμένους οἰκειότητα. εἰ γὰρ Νεφελῶν τὸ ὕειν, ἀδύνατον δὲ καρποὺς ἄνευ ὄμβρων γεωργεῖν, πῶς οὐκ οἰκεῖος ὁ περὶ τῶν θεῶν ταῖς Νεφέλαις λόγος;

304. Οὐρανίοις τε θεοῖς. | Πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν καταχθονίων,

ὧν

Ναοί θ' ὑψιρεφεῖς, καὶ ἀγάλματα,
Καὶ πρόσοδοι μακάρων ἱερώταται,
Εὐστέφανοί τε θεῶν
Θυσίαι, θαλίαι τε,
Παντοδαπαῖσιν ἐν ὥραις.
Ἦρί τ' ἐπερχομένῳ βρομία χάρις,
Εὐκελάδων τε χορῶν ἐρεθίσματα,
Καὶ μοῦσα βαρύβρομος αὐλῶν.

Στ. Πρὸς τοῦ Διὸς ἀντιβολῶ σε, φράσον τίνες εἴσ', ὦ Σώκρατες, αὗται
Αἱ φθεγξάμεναι τοῦτο τὸ σεμνόν; μῶν ἡρῷναί τινές εἰσιν;

Σω. Ἥκιστ', ἀλλ' οὐράνιαι Νεφέλαι, μεγάλαι θεαὶ ἀνδράσιν ἀργοῖς,

Αἵπερ

ΣΧΟΛΙΑ.

ὧν ἡ Δημήτηρ καὶ Κόρη, τὸ οὐρανίοις τε θεοῖς ἐπήγαγεν ὑπερβαλλόντως εὐσεβῆ βουλόμενος ἀποδεῖξαι τὴν πόλιν. αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι πόλεις ἑνὶ κεῖνται θεῷ. αἱ δὲ Ἀθῆναι πάντας ἀδιαφόρως τοὺς θεοὺς τιμῶσι.

306. Καὶ πρόσοδοι. | Θρησκεῖαι περὶ τοὺς βωμοὺς, πρόσοδοι τοῖς θεοῖς καὶ προσελεύσεις.

307. Εὐστέφανοί τε. | Παρὰ τὸ Ὁμηρικόν· Εἴ ποτέ τοι χαρίεντ' ἐπὶ νηὸν ἔρεξα. (γράφεται νηὸν ἔρεψα. Ιλ. α) αὗται γάρ εἰσιν αἱ εὐστέφανοι θυσίαι, κοσμεῖν μὲν καὶ στεφανοῦν τοὺς ναοὺς, πληροῦν δὲ τοὺς βωμοὺς ἱερῶν καὶ θυμιαμάτων· ἢ ὅτι στεφανηφοροῦντες τὰς θυσίας ἐτέλουν.

308. Θαλίαι. | Εὐδαιμονίαι, εὐθυμίαι, ἀκμαί, εὐφροσύναι, πανηγύρεις.

309. Παντοδαπαῖσιν ἐν ὥραις. | Διηνεκῶς, παντὶ καιρῷ, διὰ τὸ θρησκεύειν πάντας θεοὺς καὶ πανηγορίζειν ἀεὶ, θύουσι διὰ παντὸς καὶ διηνεκῶς.

310. Ἦρί τ' ἐπερχομένῳ. | Τὴν παροῦσαν ἑορτὴν λέγει, τουτέστι τὰ Διονύσια. ἀρχομένου γὰρ τοῦ ἦρος, ἄρχεται καὶ ἡ πανήγυρις.

Βρομία δὲ χάρις. | Οἱ Διονυσιακοὶ ἀγῶνες, ἐν οἷς αἱ ἅμιλλαι τῶν χορῶν.

311. Εὐκε-

Templaque sublimia & statuæ,
Et supplicationes beatorum sanctissimæ
Et pulchrè coronata deorum
Sacrificia epulæque
Tempore quolibet:
Vere etiam ineunte *Dionysia*,
Et suaviter sonantium chororum certamina,
Et cantus tibiarum gravisonus.

Str. Per Jovem, obsecro te, dic mihi, ô Socrates, quænam hæ sunt,
Quæ adeo graviter locutæ sunt? num heroinæ quædam sunt?

Soc. Minime: sed coelestes nubes, magnæ viris otiosis deæ,

Quæ

ΣΧΟΛΙΑ.

311. Εὐκελάδων τε χορῶν. | Προσηύλουν γὰρ τοῖς τραγικοῖς καὶ τοῖς κωμικοῖς. ἐπηύλουν δὲ προηγουμένως τοῖς κυκλίοις χοροῖς. εὐκελάδων δὲ τῶν εὐμούσων καὶ ἡδέων χορῶν. ἐρεθίσματα δὲ ἤγουν ἅμιλλαι ἢ ὄργανα μουσικά. τοῖς γὰρ Διονυσίοις τοὺς κυκλικοὺς χοροὺς ἵστασαν. καὶ ἠγωνίζοντο οἱ κωμικοὶ καὶ οἱ τραγικοὶ ποιηταί, ἀναγορεύοντες τὰ ὑπόγυιον αὐτοῖς πεποιημένα δράματα.

313. Πρὸς τοῦ Διός. | Ἔκθεσις διπλῆς ἀμοιβαίας καθόλου, ὧν στίχων ἀναπαιστικῶν τετραμέτρων καταληκτικῶν, ρκέ. ὧν τελευταῖος· Διὰ τοὺς ἵππους τοὺς κοππατίας καὶ τὸν γάμον, ὅς μ' ἐπέτριψεν. καλεῖται δὲ τὸ μέτρον Ἀριστοφάνειον ὡς εἴρηται. ἐπὶ τῷ τέλει διπλῆ ἔξω νενευκυῖα.

314. Τοῦτο τὸ σεμνόν. | Λεληθότως φασὶν ἑαυτὸν ἐπαινεῖ, σεμνὸν εἶναι λέγων τὸ μέλος. ἔστι γὰρ τοῦτο ἀληθές. ὁ δὲ τὸν ἔπαινον ἐπὶ τὰς Νεφέλας τρέπων οὐκ οἴεται φορτικὸς εἶναι.

Μῶν ἡρῶναι. | Ἀττικὴ ἡ σύνταξις τό, ἡρῶναι. ὡς ἤϊθεοι ἤθεαι, κατὰ δὲ τὸ ἀρχαῖον καὶ σύνηθες αὐτῷ, ἐνθάδε τρισυλλάβως προήνεγκε τὸ ἡρῶναι.

315. Ἀνδράσιν ἀργοῖς. | Τοῖς φιλοσόφοις. διασύρει δὲ αὐτοὺς πάλιν. ὠφέλιμοί φησι τοῖς ἀνθρώπων ἀπράκτοις. οἱ γὰρ ἀργοὶ κεχήνασιν εἰς τὰς Νεφέλας.

316. Αἵπερ

Αἵπερ γνώμην καὶ διάλεξιν, καὶ νοῦν ἡμῖν παρέχουσιν.
Καὶ τερατείαν καὶ περίλεξιν, καὶ κροῦσιν καὶ κατάληψιν.
Στ. Ταῦτ' ἄρ' ἀκούσασ' αὐτῶν τὸ φθέγμ' ἡ ψυχή μου πεπότηται.
Καὶ λεπτολογεῖν ἤδη ζητεῖ, καὶ περὶ καπνοῦ στενολεσχεῖν,
Καὶ γνωμιδίῳ γνώμην νύξασ' ἑτέρῳ λόγῳ ἀντιλογῆσαι.
Ὥστ' εἴ πως ἐστὶν ἰδεῖν αὐτὰς ἤδη φανερῶς ἐπιθυμῶ.
Σω. Βλέπε νῦν δευρὶ πρὸς τὴν Πάρνηθ'. ἤδη γὰρ ὁρῶ κατιούσας
Ἡσυχ' αὐτάς. Στ. Φέρε ποῦ; δεῖξον. Σω. Χωροῦσ' αὗται πάνυ πολλαί,

Διὰ

ΣΧΟΛΙΑ.

316. Αἵπερ γνώμην. | Αἵπερ σύνεσιν καὶ φρόνησιν ὡς τὰ δέοντα νοεῖν. καὶ διάλεξιν, λόγων ἐμπειρίαν. ὥστε τὰ νοηθέντα φράζειν δύνασθαι.

Νοῦν. | Σύνεσιν.

317. Τερατείαν. | Ψευδολογίαν.

Περίλεξιν. | Περιττολογίαν, περίφρασιν.

Κροῦσιν. | Ἀπάτην δοκιμασίαν, παραλογισμόν. Κατάληψιν. Εὕρεσιν, τὰ αὐτὰ δὲ καὶ διεξοδικώτερον ἑρμηνευτέον ἂν εἴη πάλιν ἐπαναλαβόντας. διάλεξιν τοίνυν λόγων ἐμπειρίαν ὡς ἔφαμεν, ὥστε τὰ νοηθέντα δύνασθαι ἑρμηνεύειν. διαφέρει δὲ διάλεκτος καὶ διάλεξις. διάλεκτος μὲν γάρ ἐστι φωνῆς χαρακτὴρ ἐθνικός. διάλεξις δὲ τῆς συνήθους φωνῆς ἐπὶ τὸ σεμνότερον ἐκτροπὴ καὶ ἐπὶ τὸ ἀγροικότερον. τερατείαν δὲ, τερατολογεῖν καὶ ἀπίθανα διηγεῖσθαι. καὶ λέγειν πράγματα ἐπέκεινα τῶν ἀνθρωπίνων. περίλεξιν δὲ περιττῶς καὶ περιέργως παρατείνεσθαι διὰ λόγων καὶ δύνασθαι ἑρμηνεύειν τὸ νοηθέν. ὅπερ ἐστὶ λοιπὸν ἔργον τῆς ἐξηγήσεως τοῦ λόγου· δείκνυσι δὲ ἐξ ὅσων συνέστηκε ῥητορική. δεῖ γὰρ νοεῖν, εἶθ' ἑρμηνεύειν ὅπερ ἐστὶ λοιπὸν ἔργον τῆς ἐξηγήσεως τοῦ λόγου. ἢ τὸν παραλογισμὸν καὶ τὴν ἀπάτην. τὸ συναρπάσαι τὸν ἀκούοντα. ἢ δοκιμασίαν. ἐπεὶ τὰ σαθρὰ κρουόμενα δοκιμάζεται, κατάληψιν, τὴν γνῶσιν, αἴσθησιν καὶ τὴν τέχνην. οὕτω γὰρ ὁριζόμεθα τὴν τέχνην, οἷον σύστημα ἐκ καταλήψεων ἐγγεγυμνασμένων. καὶ τὰ ἑξῆς κατάληψιν δὲ εἰώθασιν οἱ μουσικοὶ λέγειν, ἐπειδὰν πλήξαντες τοῖς

δακτύλοις

Quæ mentem & differendi facultatem & intellectum nobis suppeditant,

Et præstigias & ambages dicendi vehementiamque & comprehensionem.

Str. Hanc utique ipsarum vocem cùm audiverat anima mea, exiliit:

Et jam subtilia dicere gestit, & de fumo anxiè inquirere:

Et sententiolâ sententiam convellens, alteri rationi rationem opponere.

Ut, siquo modo ipsas jam videre liceat manifesto, illud percupiam.

Soc. Respice jam versus Parnetem. nunc enim video descendentes

Ipsas sat placidé. *Str.* Age, ubi? commonstra. *Soc.* Huc tendentes, hæ admodum multæ,

Per

ΣΧΟΛΙΑ.

δακτύλοις ἢ τῷ πλήκτρῳ τὰς χορδὰς καταλάβωσι καὶ ἀποτείνωσι τὸν φθόγγον.

318. Πεπότηται. | Ἀνέπτη καὶ ἀνεκουφίσθη, καὶ μετέωρα φρονεῖ ἤδη.

319. Καὶ περὶ καπνοῦ. | Ἀντὶ τοῦ περὶ μηδενὸς καὶ κενῶν πραγμάτων. στενὸς γὰρ καὶ ἀμβλωὸς καὶ ἀσθενὴς ὁ καπνός. παρὰ τὸ μεταρσιολεσχεῖν δὲ τὸ στενολεσχεῖν εἴληπται καὶ τὸ μηδέν. καὶ τοῦτο δὲ τὸ λεπτολογεῖν διασυρμοῦ λόγου χάριν, ὡς ἰσχνὰ τῶν φιλοσόφων ζητούντων ζητήματα. ἢ ποικίλα καὶ λεπτὰ διεξέρχεσθαι, ὡς εἰς στενὸν κομιδῇ τοὺς διαλεγομένους καθιστᾶν μὴ ἔχοντας ὅ,τι ἀπολογήσονται.

322. Βλέπε νῦν. | Καθ' ὑπερβατόν. βλέπε νῦν δεῦρο πρὸς τὴν Πάρνηθα ἡσύχως. ὁρῶ γὰρ ἤδη κατιούσας αὐτάς. Πάρνης δὲ ὄρος τῆς Ἀττικῆς. τοῦτο καὶ ἀρσενικῶς λέγεται ὡς τό· Ἐς κόρακας ἥξω φέρων τε δεῦρο τὸν Πάρνηθα ὅλον. καὶ θηλυκῶς ὡς ἐνταῦθα. εἰκότως δὲ εἶπε πρὸς τὴν Πάρνηθα κατέρχεσθαι αὐτάς. πᾶσαι γὰρ αἱ τῶν ὀρέων κορυφαὶ διὰ τὸ ὕψος ἀεὶ συνεφεῖς φαίνονται.

323. Χωροῦσ' αὗται. | Τὸ χωροῦσι καθ' αὑτὸ ἀναγνωστέον. εἶτα ὡς τοῦ πρεσβύτου οὐχ ὁρᾶν λέγοντος προστίθησι πλέον ἐκτείνων τὴν προφορὰν τοῦ λόγου, τὸ αὗται πάνυ πολλαί. εἶτα ὡς οὐδὲ οὕτως ὁρῶντος, πρὸς πλείονα γνῶσιν προστίθησι καὶ τόπον. τὴν δὲ τῶν λεγομένων

Διὰ τῶν κοίλων καὶ τῶν δασέων, αὗται πλάγιαι.

Στ. Τί τὸ χρῆμα,

Ὡς οὐ καθορῶ; Σω. Παρὰ τὴν εἴσοδον. Στ. Ἤδη νῦν μόλις ὁρῶ.

Σω. Νῦν γέ τοι ἤδη καθορᾷς αὐτὰς, εἰ μὴ λημᾷς κολοκύνταις.

Στ. Νὴ Δί᾽ ἔγωγ᾽ (ὦ πολυτίμητοι.) πάντα γὰρ ἤδη κατέχουσι

Σω. Ταύτας μέντοι σὺ θεὰς οὔσας οὐκ ᾔδεις, οὐδ᾽ ἐνόμιζες;

Στ. Μὰ Δί᾽ ἀλλ᾽ ὁμίχλην καὶ δρόσον αὐτὰς ἡγούμην καὶ σκιὰν εἶναι.

Σω. Οὐ γὰρ μὰ Δί᾽ οἶσθ᾽ ὅτι πλείστους αὗται βόσκουσι σοφιστὰς,

Θουριομάντεις, ἰατροτέχνας, σφραγιδονυχαργοκομήτας,

Κυκλίων

ΣΧΟΛΙΑ.

μένων ἐνάργειαν τῷ τῶν ὑποκρινομένων σχήματι δείκνυσι. δείκνυσι δὲ αὐτῷ ὄρος ἐν τῷ θεάτρῳ τὴν Πάρνηθα, ἐξ οὗ κατέρχονται.

326. Εἰ μὴ λημᾷς. | Τῶν Νεφελῶν πλησίον οὐσῶν. ἐκεῖνος μὴ δ᾽ οὕτως ὁρῶν, τοῦτο νῦν προσέθηκεν, ἵν᾽ ᾖ τὸ νόημα οὕτως. νῦν αὐτὰς ὁρᾷς εἰ μὴ λήμας ἔχεις ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς μεγάλας ὡς κολοκύντας. λήμη δέ ἐστι τὸ πεπηγὸς δάκρυον. δέον δὲ εἰπεῖν ἐν λήμαις, ὁ δὲ κολοκύνταις εἶπε δηλοῦν τὴν ὑπερβολὴν τῆς λημώτητος. λείπει δὲ ἡ ἐν, ἵν᾽ ᾖ ἐν κολοκύνταις, ὡς τὸ νοσεῖν ἐν φρενίτιδι. ἀποδοκιμαστέοι δὲ οἱ νοοῦντες ἔξωθεν ὁμοίως. οὐκ ὀρθῶς γὰρ ἐοίκασι λέγειν. ὁ δὲ Λουκιανὸς ἐν τῷ πρὸς ἀπαίδευτον καὶ πολλὰ βιβλία ὠνούμενον οὐκ ὤκνησεν εἰπεῖν, χύτραις λημῶντες.

327. Νὴ Δί᾽ ἔγωγε. | Ἔξωθεν ὑπακούεται τὸ ὁρῶ ὡς ἀληθῶς. ἑώρα γὰρ πλησίον οὐσῶν.

330. Σοφιστάς. | Ἐν ἄλλοις τοὺς πεπαιδευμένους, νῦν δὲ τοὺς μετεωρολέσχας λέγει, καὶ πάντας τοὺς ἀπὸ τῶν μαθηματικῶν ὁρμωμένους. καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν, ὅπου μηδὲ τοὺς αὐλητὰς οὕτως ἀγορεύειν ὤκνησαν. Πλάτων γὰρ οὖν ὁ κωμικὸς ἐν δράμασι σοφισταῖς, καὶ τὸν, Ὀπού-

τιον

Per loca cava atque densa, hæ transversæ. *Str.* Quidnam rei *in causâ* est,
Quòd non video? *Soc.* Juxta ingressum. *Str.* Etiamnum vix video.
Soc. Nunc verò jam ipsas perspicis, nisi lippis cucurbitis.
Str. Etiam, per Jovem, video (ô multum venerandæ!) nam omnia jam occupant.
Soc. Has itaque tu deas esse nec noveras, nec esse putabas?
Str. Non per Jovem, sed nebulam atque rorem eas existimabam, & umbram esse.
Soc. Nesciebas itaque profectò quod plurimos hæ alunt Sophistas,
Thuri-augures, Medicinæ-artifices, digitignavannulo-comptos,

Cyclicarum

ΣΧΟΛΙΑ.

τιον αὐλητὴν Βακχυλίδου, εἰς τοὔνομα κατέταξε τῶν σοφιστῶν· καταχρῶν δὲ νῦν πάσης ἐπιστήμης, παρέλαβε τὸ ὄνομα τῶν σοφιστῶν. Σοφισταὶ οἱ ῥήτορες καὶ οἱ ἀπατεῶνες, καὶ οἱ διδάσκαλοι, καὶ ὅσοι τῶν φιλοσόφων ῥητορικῶς ἔγραψαν. ἐνταῦθα δὲ σοφιστὰς τοὺς διδασκάλους νόει. ὡς τοὺς ἄλλους σοφίζοντας.

331. Θουριομάντεις. | Ἀπὸ τοῦ γενικοῦ ἐχώρησεν ἐπὶ τὸ κατ' εἶδος. εἰπὼν γὰρ ὅτι πάντας αἱ Νεφέλαι τρέφουσι τοὺς σοφιστὰς, ἐπήγαγε τίνας καὶ τίνας. Θουριομάντεις δὲ, οὐ τοὺς ἀπὸ Θουρίου μάντεις. ἀλλὰ τοὺς εἰς Θούριον πεμφθέντας, ἐπὶ τὸ κτίσαι αὐτήν. ἐπέμφθησαν δὲ δέκα ἄνδρες, ὧν καὶ Λάμπων ἦν ὁ μάντις, ὃν ἐξηγητὴν ἐκάλουν. ἦν δὲ καὶ τῶν πολιτευομένων πολλάκις. λόγους δὲ συνεχῶς εἰσάγειν ἐφαίνετο περὶ τῆς εἰς Θούριον ἀποικίας. ἀλούσης καὶ Συβάρεως Θούριοι ἐκλήθησαν ἀπὸ Κρήνης Θουρίας. ὕστερον δὲ Ἀπίαι. λέγεται καὶ Θούριον. ὡς ἐν τῷ Ἡροδότου ἐπιγράμματι,

Ἡρόδοτον Λύξεω κρύπτει κόνις ἥδε θανόντα,
Ἰάδος ἀρχαίης ἱστορικῆς πρύτανιν,
Δωριέων πάτρης βλαστόντ' ἄπο. τῷ γὰρ ἄπλητον
Μῶμον ὑπεκπροφυγὼν, Θούριον ἔσχε πάτρην.

τὸ

Κυκλίων τε χορῶν ᾀσματοκάμπτας, ἄνδρας μετεωροφένακας,
Οὐδὲν δρῶντας, βόσκουσ' ἀργοὺς, ὅτι ταύτας μουσοποιοῦσιν.
Στ. Ταῦτ' ἄρ' ἐποίουν, ὑγρᾶν Νεφελᾶν στρεπταιγλᾶν δάϊον ὁρμὰν,
Πλοκάμους θ' ἑκατοντακεφάλα Τυφῶ, πρημαινούσας τε θυέλλας.
Εἶτ' ἀερίας διερὰς γαμψοὺς οἰωνοὺς ἀερονηχεῖς,

Ὄμβρους

ΣΧΟΛΙΑ.

τὸ ἐθνικὸν ὁμωνύμως Θούριοι καὶ Θουριακοὶ, καὶ Θουρῖνος οἶνος ὡς Στράβων. Παυσανίας δὲ αὐθίαν αὐτὴν καλεῖ. ἄλλως. πολλῶν γινομένων μαντειῶν ἐπὶ τῆς εἰς Θουρίαν ἀποικίας, τούτους δὲ ἔφη τρέφειν ἐκ τῶν Νεφελῶν, ὡς διὰ τῶν οἰωνῶν τῶν ἐν τῷ ἀέρι μαντευομένους, καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ νέφη ἀποβλέποντας.

Ἰατροτέχνας. | Καὶ ἰατροὶ περὶ ἀέρων καὶ ὕδατος συνέγραψαν. ὕδατα δέ εἰσι καὶ αἱ Νεφέλαι. σύνταγμα δέ ἐστιν Ἱπποκράτους περὶ ἀέρων τόπων καὶ ὑδάτων.

Σφραγιδονυχαργοκομήτας. | Τοὺς κόμην καὶ περιττοῖς δακτυλίοις τὰς χεῖρας κοσμουμένους μέχρι τῶν ὀνύχων, ὡς ὑπὸ τῶν δακτυλίων σκέπεσθαι, τῶν ὀνύχων ἐπιμελουμένους καὶ ὁσημέραι ξύοντας αὐτοὺς, ὑπὲρ τοῦ ἐκλάμπειν ἄγαν. ὃ πάσχουσιν οἱ τῷ καλλωπίζεσθαι σχολάζοντες μόνον.

332. Κυκλίων τε. | Αἰνίττεται εἰς τοὺς περὶ Κινησίαν καὶ Φιλόξενον καὶ Κλεομένη, καὶ τούτους εἶναι τῶν σοφιστῶν βούλεται διθυραμβοποιοὺς χρηματίσαντας. τῶν γὰρ κυκλίων χορῶν εἰσιν οὗτοι διδάσκαλοι. ᾀσματοκάμπτας δὲ, ὅτι διὰ τὸ ἐν ἁρμονίᾳ ὑποκεῖσθαι αὐτῶν τὰ συγγράμματα, καμπὰς ἔχουσι πλείονας, ἃς μουσικοὶ καλοῦσι στροφὰς, καὶ ἀντιστρόφους, καὶ ἐπῳδούς. διὸ καὶ ἐν τραγῳδίαις τὰ χορικά. ἄλλως. οἱ παλαιοὶ διαφθορὰν μουσικῆς ἡγοῦντο εἶναι τοὺς διθυράμβους. καὶ προελθὼν αὐτῶν μᾶλλον καθάψεται λέγων. εἰδέ τις αὐτῶν βωμολοχεύσαιτ' ἢ κάμψειέ τινα καμπὴν, οἵας οἱ νῦν τὰς κατὰ Φρύνιν ταύτας τὰς δυσκολοκάμπτους, ἐπετρίβετο τυπτόμενος πολλὰς, ὡς τὰς μούσας ἀφανίζων. Καλλίμαχος δὲ πρὸς αὐτοὺς ἀποτεινόμενος οὕτω περὶ αὐτῶν καθάπτεται. νόθοι δ' ἤνθησαν ἀοιδαί.

Ἀσματοκάμπτας. | Οἱ λυρικοὶ ποιηταὶ χοροῖς καὶ αὐλοῖς καὶ λύραις τὰ ποιήματα ᾖδον. καὶ νῦν μὲν οἱ τούτων, χορευταὶ ἐνταυθοῖ τοὺς

μετακλίσεις

Cyclicarum chorearum cantu-flexores, viros in sublimibus perscrutandis impostores.

Nihil agentes alunt otiosos, propterea quod hi cantu illas celebrant.

Str. Hæc utique finxerunt: *Madidarum nubium, splendorem-deflectentium immanem impetum,* 334
Cincinnosque centicipitis Typhonis, furentesque procellas:
Præterea aerias, udas, uncas volucres in aere natantes,
Imbresque

Σ Χ Ο Λ Ι Α.

μετακλίσεις καὶ τὰς καμπὰς ἐποιοῦντο. νῦν δὲ ἐνταυθοῖ, ἀκολουθοῦντες τῷ ᾄσματι· λέγει οὖν τοὺς τοιούτους ποιητὰς ᾀσματοκάμπτας.

Μετεωροφένακας. | Τοὺς διὰ τῶν μετεώρων ἀπατῶντας. φενακίζειν γάρ ἐστι τὸ ἀπατᾷν. περὶ δὲ τῶν φιλοσόφων λέγει.

333. Μουσοποιοῦσι. | Ποιητικῇ ὑμνοῦσι.

334. Ταῦτ' ἄρ' ἐποίουν. | Λείπει ἡ διά. μιμοῦνται δὲ τοὺς διθυράμβους. τὸ δὲ στρεπταίγλαν, εἰς τὸ διεστραμμένον αὐτῶν, τὴν ἔμπροσθεν οὖσαν τῆς αἴγλης τοῦ ἡλίου καὶ σκοτίζουσαν. Νεφέλης γὰρ ἐπιτεθείσης τῷ ἡλίῳ, οὐκέτι τὰς ἀκτῖνας εἰς τὴν γῆν ἀφίησι. ταῦτα δὲ εἰς Φιλόξενον τὸν διθυραμβοποιόν. τὸ γὰρ στρεπταίγλαν αὐτὸς εἶπε. ἐπεὶ οὖν συνθέτοις καὶ πολυπλόκοις οἱ διθυραμβοποιοὶ χρῶνται λέξεσι, κατὰ τὸν τῶν ἐκείνων ζῆλον καὶ αὐτὸς ταιαύταις χρῆται. χρῆται δὲ οὖν ἄντικρυς τῷ ἐξεστραμμένῳ. ἔστι δὲ ἡ γενικὴ τὸ ὑγρᾶν Νεφελᾶν καὶ στρεπταίγλαν. εἴπερ οὕτω γράφεται οὐ πρός τι συντασσόμενον, ἀλλ' οὕτως ἦν ἐν τοῖς ποιήμασιν ἐκείνοις. διὸ καὶ αὐτὸς οὕτως ἔθηκεν. οἱ δὲ, πρὸς τὸ δάϊον ὁρμὰν, τουτέστι ταχυτάτην, ἑνὸς τὸ πᾶν εἶναι φάσκοντες. τὸ αὐτὸ δὲ καὶ περὶ τοῦ δεξιοστρᾶν Νεφελᾶν. οἱ δὲ στρεπταίγλαν πρὸς τὸ ὑγρᾶν Νεφελᾶν.

335. Πρημαινούσας τε θυέλλας. | Τουτέστι συστροφὰς ἀνέμου. πρημαινούσας δὲ ἀντὶ τοῦ μαινομένας καὶ λάβρως φυσώσας. πρῆσαι γὰρ τὸ φυσῆσαι.

336. Γαμψοὺς οἰωνούς. | Ἤτοι τὰς καμπτούσας καὶ πλαγίους Νεφέλας. ἢ τὰς ὀρνίθων ὄψεσιν εἰκασμένας. γαμψοὺς γὰρ ἐκάλουν τοὺς ὄρνιθας. αὐτίκα γοῦν καὶ αὐτὸς τῷ, γαμψοὺς οἰωνοὺς, ἐπήγαγεν. Ὅμηρος· Οἰωνοῖσί τε πᾶσι.

Ἀερονηχεῖς. | Τὰς ἐν τῷ ἀέρι νηχομένας. παρόσον ἐν αὐταῖς νήχεται τὰ ὄρνεα· ἢ δίκην ὀρνέων ἵπτανται αἱ Νεφέλαι. ταῦτα δὲ πάντα ἔκ τινων ποιητῶν εἰσιν ἄλλο ἄλλου γράψαντος, καὶ τοῦ μὲν τοῦτο, τοῦ δὲ ἐκεῖνο.

Ὄμβρους θ' ὑδάτων δροσερῶν Νεφελᾶν. εἶτ' ἀντ' αὐτῶν κατέπινον
Κεστρᾶν τεμάχη μεγάλαν ἀγαθᾶν, κρέα τ' ὀρνίθεια κιχλᾶν.
Σω. Διὰ μέντοι τάσδ' οὐχὶ δικαίως; Στ. Λέξον δή μοι, τί παθοῦσαι,
Εἴπερ Νεφέλαι γ' εἰσὶν ἀληθῶς, θνηταῖς εἴξασι γυναιξίν.
Οὐ γὰρ ἐκεῖναί γ' εἰσὶ τοιαῦται. Σω. Φέρε ποῖαι γάρ τινές εἰσιν;
Στ. Οὐκ οἶδα σαφῶς· εἴξασιν οὖν ἐρίοισι πεπταμένοισιν,
Κοὐχὶ γυναιξὶ, μὰ Δί', οὐδ' ὁτιοῦν. αὗται δὲ ῥῖνας ἔχουσιν.
Σω. Ἀπόκριναί νυν ἅττ' ἂν σ' ἔρωμαι. Στ. Λέγε ταχέως ὅ,τι βούλει.
Σω. Ἤδη ποτ' ἀναβλέψας εἶδες Νεφέλην Κενταύρῳ ὁμοίαν,

*Η

ΣΧΟΛΙΑ.

337. Εἶτ' ἀντ' αὐτῶν. | Τουτέστιν ἀντὶ τούτων ὧν ἐποίουν εἰς τὰς Νεφέλας, διὰ τοῦτο ἤσθιον τοὺς κεστρέας καὶ τὰ ὀρνίθεια κρέα.

338. Κεστρᾶν τεμάχη. | Ἰστέον ὅτι οὐχ οἱ αὐτοὶ τοῖς κεστρεῦσιν ἰχθύσιν αἱ κεστρῖαι. ἄλλοι μὲν γὰρ τὰς μυραίνας ἀξιοῦσι καλεῖν. οἱ δὲ, ἄλλο τι διάφορον ἰχθύων γένος. νῦν μέντοι κεστρεῖς καλοῦμεν τοὺς κεφάλους.

Τεμάχη μεγάλαν ἀγαθᾶν. | Τουτέστι τιμίων καὶ λαμπρῶν. ἐπὶ ἰχθύων τὸ τέμαχος, καὶ ἐπὶ πλακοῦντος, ἐπὶ δὲ κρεῶν οὐκέτι. ἐδόκει δὲ μιμούμενος τοὺς διθυράμβους. τὸ δὲ ὅλον τείνει πρός τε τοὺς παρὰ τοῖς χορηγοῖς ἑστιωμένους καὶ πρὸς τοὺς ἐν πρυτανείῳ ἀεὶ δειπνοῦντας.

Κρέα τ' ὀρνίθεια. | Καταχρηστικῶς ἐπὶ ὀρνέων κρέα εἶπεν, τούτων δὲ μέμνηται τῶν ὁμοιωμένων Νεφέλαις ὑδάτων καὶ ὀρνέων. ταῦτα δὲ φησιν ἐπεὶ ἐν Πρυτανείῳ τινὲς αὐτῶν ἐσιτοῦντο καὶ τῶν χρησμολόγων καὶ τῶν μάντεων. βέλτιον μέντοι ὑφ' ἓν ἀναγινώσκειν κρέα τ' ὀρνίθεια.

ἵνα

Imbresque aquarum roscidarum nubium, dehinc horum vice devorarunt,

Mugilum frusta magnorum & bonorum, carnesque avinas turdorum.

Soc. Nonne merito sane, propter has? *Str.* Dic mihi ergo quid illis acciderit, quod,

Si nubes sint revera, mortalibus similes sint mulieribus?

Quoniam illæ tales non sunt. *Soc.* Age, qualésnam ergo sunt? 341

Str. Haud certò novi: cæterum assimilantur floccis volitantibus;

Haud mulieribus profectò, ne tantillum quidem. hæ verò nares habent.

Soc. Responde mihi nunc, quæ te rogavero. *Str.* Dic ocyus, quicquid vis.

Soc. Nunquámne sublatis oculis vidisti nubem centauro similem, 345

Aut

ΣΧΟΛΙΑ.

ὡς ὁ ποιητὴς μνημονεύῃ τῶν ταῖς Νεφέλαις προσαγκειμένων τῶν τε ἐνύγρων καὶ πτηνῶν.

339. Διὰ μέν τοι τάς δ' οὐχὶ δικαίως. | Οὐ δικαίως φησὶν ἠξιοῦντο τῆς τιμῆς καὶ τῶν δείπνων, διὰ ταῦτα τὰ εἰς τὰς Νεφέλας ὑπ' αὐτῶν γραφόμενα. οὐδὲν γὰρ ἀξιόλογον ἐποίουν.

341. Φέρε ποῖαι γάρ τινες. | Δείκνυσιν ἐνταῦθα ὁ Σωκράτης ὡς ἐν ὅσῳ τὶς βλέπει τὰς Νεφέλας τοῦτο σχῆμα ἐχούσας, μεταστραφεὶς ἀλλοίας ὁρᾷ.

343. Αὗται δὲ ῥῖνας ἔχουσιν. | Εἰσεληλύθασιν οἱ χορευταὶ προσωπεῖα περικείμενοι μεγάλας ἔχοντα ῥῖνας, γελοῖα καὶ ἀσχήμονα. διόπερ φησὶν εἰκὸς αὐτὰς μὴ ἑωρακέναι διὰ τὸ μὴ Νεφελῶν ἀλλὰ γυναικῶν ὄψεις ἔχειν. ὃ τὴν ἀγνωσίαν αὐτῷ παρεῖχε. δῆλον οὖν ὅτι ὁπόσα ἐν τοῖς ἄνω λέλεκται χορικὰ, οὐκ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὄντως λέλεκται. τοῦ χοροῦ δὲ ἔξω ἑστῶτος καὶ κρυπτομένου, ἡ φωνὴ μόνη τοῖς ἔνδον ἐξηκούετο. οὐ γὰρ ἠδύναντο ἐντὸς εἶναι τῆς σκηνῆς αἱ μὴ καταστῆσαι μηδέπω. προειρήκαμεν δὲ τῶν Νεφελῶν εἶναι.

345. Κενταύρῳ ὁμοίαν. | Τὸ συμβαῖνον γίνεται περὶ τὰς Νεφέ-

λας

Ἢ παρδάλει, ἢ λύκῳ, ἢ ταύρῳ; Στ. Νὴ Δί' ἔγωγ'. εἶτα τί τοῦτο;

Σω. Γίνονται πάνθ' ὅ,τι ἂν βούλωνται· κᾂν μὲν ἴδωσι κομήτην

Ἄγριόν τινα τῶν λασίων τούτων, οἷόνπερ τὸν Ξενοφάντου,

Σκώπτουσαι τὴν μανίαν αὐτοῦ, Κενταύροις ᾔκασαν αὐτάς.

Στ. Τί γὰρ ἢν ἅρπαγα τῶν δημοσίων κατίδωσι Σίμωνα, τί δρῶσιν;

Σω. Ἀποφαίνουσαι τὴν φύσιν αὐτοῦ, λύκοι ἐξαίφνης ἐγένοντο.

Στ. Ταῦτ' ἄρα, ταῦτα Κλεώνυμον αὗται τὸν ῥίψασπιν χθὲς ἰδοῦσαι,

Ὅτι δειλότατον τοῦτον ἑώρων, ἔλαφοι διὰ τοῦτ' ἐγένοντο.

Σω. Καὶ νῦν ὅτι Κλεισθένη εἶδον, ὁρᾷς, διὰ τοῦτ' ἐγένοντο γυναῖκες.

Στ.

ΣΧΟΛΙΑ.

λας διηγεῖται. πολλάκις γάρ εἰσι νέφη παρομοιούμενα ζώοις ἢ φυτοῖς ἢ ἀνθρωποειδῆ γιγνόμενα, ἢ ἄλλην τινὰ τοιαύτης ὄψεως ἀποπέμποντα εἰκόνα. φησὶν οὖν οὐ χρή σε θαυμάζειν εἰ αἱ Νεφέλαι γυναικῶν ἔχουσι μορφάς. καὶ γὰρ ἐν τῷ οὐρανῷ πολλὰς ἔχουσιν εἰκόνας. τούτων δὲ ἐμνημόνευσεν, ἐκείνων εἵνεκα μόνον, δι' ὧν λοιδορῆσαί τινας τῶν πολιτευομένων βούλεται.

347. Κομήτην. | Κλεῖτον λέγει ὃς ἦν ἐπὶ κόμῃ σκωπτόμενος. ἀγρίους δὲ καὶ καλοποδιώκτας ἐκάλουν τοὺς τὰς ἀπηγορευμένας πράξεις ποιοῦντας. τοὺς παιδεραστάς. Ἱερώνυμον δὲ λέγει τὸν διθυραμβοποιόν, ὃς Ξενοφάντου μὲν ἦν παῖς, περὶ παῖδας δὲ ἄγαν ἐπτόητο. λάσιον δὲ εἶχε τὸ σῶμα. ἐπεὶ οὖν καὶ οἱ Ἱπποκένταυροι λάσιον εἶχον τοῦ σώματος τὸ τῶν ἵππων μέρος, ὥστε καὶ ὁ πρὸς τοὺς Λαπίθας πόλεμος δι' ἀκρασίαν ἔρωτος αὐτοῖς συνέστη, εὐλόγως τῶν ἐρωμανῶν

Aut pardo, aut lupo, aut tauro? *Str.* Etiam per Jovem: quid tum postea?

Soc. Omnia fiunt quae ipsis lubet esse. & profecto si viderint comantem

Agrestem aliquem ex istis hirsutis, qualis est iste Xenophantae filius,

Insaniam ejus irridentes, centauris assimilant semetipsas.

Str. Quid autem si peculatorem reipublicae viderint Simonem? quid tum faciunt?

Soc. Ut ingenium ejus demonstrent, lupi repente fiunt.

Str. Hoc utique illud est, quod viso herî Cleonymo fugitivo,

Quoniam timidissimum illum esse cernebant, cervi propterea evaserunt.

Soc. Et nunc quoniam Clisthenem conspexere, vides ut ideo fiunt mulieres.

Str.

ΣΧΟΛΙΑ.

νάν τινα θεωμένας, ἐξομοιοῦν αὐτὰς τῇ τῶν Κενταύρων ἰδέᾳ τὰς Νεφέλας παρήγαγεν.

350. Τί γὰρ ἦν ἅρπαγα. | Οὗτος κεκωμῴδηται παρὰ Ἀριστοφάνει ὡς χρεωφειλέτης, τίνι φησὶν αἱ Νεφέλαι ἑαυτὰς ἂν εἰκάσειαν, ἐὰν ἀφομοιώσασθαι θελήσωσιν ἑαυτὰς Σίμωνι, διαρπάζοντι καὶ νοσφιζομένῳ τὰ κοινά. σοφιστὴς δὲ ὁ Σίμων ἦν καὶ τῶν ἐν πολιτείᾳ διαπρεπόντων τότε. καὶ πάντως τῶν δημοσίων τὶ ἐνοσφίσατο χρημάτων. μνημονεύει δὲ αὐτοῦ καὶ Εὔπολις ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς διαβάλλων αὐτὸν ἐγκλήμασιν οὕτως. ἐξ Ἡρακλείας ἀργύριον ὑφείλετο. κωμῳδεῖται δὲ νῦν, ἵν᾽ ἢ παύσηται ἁρπάζων, ἢ ἀκούσαντες οἱ Ἀθηναῖοι, εἰς εὐθύνας ἀγάγωσιν ὧν κατεδήδοκε.

352. Κλεώνυμον. | Τοῦτον ὡς δειλὸν καὶ ἐπὶ τῆς παρατάξεως ῥίψαντα τὴν ἀσπίδα οἵ τε ἄλλοι κωμῳδοὶ διαβάλλουσι πάντες. καὶ ἐν τοῖς Σφηξὶν ὁ αὐτός. ὡς δειλὸς δὲ ἐν πολλοῖς κωμῳδεῖται. τὸ δὲ ἐχθὲς προσέθηκεν, ὡς ὑπόγυιον τοῦ Κλεωνύμου ῥιψάσπιδος γεγενημένου, τῷ καιρῷ χρώμενος εἰς αἰσχύνην τοῦ δεδρακότος. πλείονα γὰρ τὴν συμφορὰν τὰ πλαίσματα ἔχει τὰ ὑπόγυια.

354. Καὶ νῦν ὅτι Κλεισθένη. | Καὶ νῦν φησι διὰ τὸν Κλεισθένη ἐγένοντο γυναῖκες. οὗτος δὲ ἐπὶ κιναιδείᾳ διαβάλλεται. τοῦτον δὲ

 ὡς

Στ. Χαίρετε τοίνυν γ', ὦ δέσποιναι. καὶ νῦν εἴπερ τινὶ κἄλλῳ,
Οὐρανομήκη ῥήξατε κἀμοὶ φωνήν, ὦ παμβασίλειαι.

Σύστημα κατὰ Περικοπὴν στίχων ϛ'.

Χο. Χαῖρ' ὦ πρεσβῦτα παλαιογενές, θηρατὰ λόγων φιλομούσων·
Σύ τε λεπτοτάτων λήρων ἱερεῦ, φράζε πρὸς ἡμᾶς ὅ,τι χρήζεις.
Οὐ γὰρ ἂν ἄλλῳ γ' ὑπακούσωμεν τῶν νῦν μετεωροσοφιστῶν,
Πλὴν ἢ Προδίκῳ. τῷ μὲν, σοφίας καὶ γνώμης οὕνεκα. σοὶ δέ,
Ὅτι βρενθύει τ' ἐν ταῖσιν ὁδοῖς, καὶ τὠφθαλμὼ παραβάλλεις,
Κἀνυπόδητος

ΣΧΟΛΙΑ.

ὡς γυναικιζόμενον οὐκ Ἀριστοφάνης διαβάλλει μόνον, ἀλλὰ καὶ Κρατῖνος ἐν Πυτίνῃ, λέγων οὕτως. λήρεῖς ἔχων. γράφ' αὐτὸς ἐν ἐπεισοδίῳ. γελοῖος ἔσται Κλεισθένης κυβεύων ἐν τῇ τοῦ κάλλους ἀκμῇ. τοῦτον ἰδοῦσαί φησιν αἱ Νεφέλαι, εἰς γυναῖκας μετεμόρφωσαν ἑαυτάς.

357. Χαῖρ' ὦ πρεσβῦτα. | Νῦν οὐχ ὡς σεμνόν τινα προσηγόρευσαν διὰ τὸν χρόνον, ἀλλ' ἀνόητον, τοὺς γὰρ εὐήθεις ἀρχαίους, καὶ παλαιοὺς, πρεσβύτας ἔλεγον.

Θηρατά. | Ἀντὶ τοῦ ἰχνευτὰ λόγων ἢ ζηλωτὰ ἢ μετιὼν λόγους.

358. Ὅτι χρήζεις. | Ὅτι βούλοιο. Σωκράτει δὲ λέγουσι, τὸ δὲ λεπτοτάτων λήρων, ἀντὶ τοῦ συνετωτάτων καὶ δυσπαρακολουθήτων λόγων.

360. Πλὴν ἢ Προδίκῳ. | Οὕτως ἡ ἀκολουθία εἶχε τοῦ λόγου. πλὴν ἢ Προδίκῳ καὶ σοί. ὁ δὲ ἄλλως τὸν λόγον ἐσχημάτισε τὸ μὲν σοὶ κατ' ἀρχὰς οὐκ εἰπὼν, ἔπειτα δὲ ἐπενεγκών, μέμνηται δὲ νῦν τοῦ Προδίκου διασύρων ὅτι μεγίστην δόξαν εἶχε περὶ αὐτοῦ ὡς ὑπὲρ

πάντας

Str. Salvete ergo, ô dominæ; & nunc, si cui unquam alii,
Mihi quoque ad cœlos elatam vocem rumpite, ô summæ reginæ!

Congeries per incisionem versuum vi.

Cho. Salve ô senex olim nate, venator sermonum sapientium;
Túque subtilissimarum nugarum sacerdos, dic nobis quid tibi opus est;
Non enim aurem præbeamus alteri cuiquam ex hodiernis rerum cœlestium speculatoribus,
Præterquam Prodico: & huic quidem propter sapientiam & ingenium: tibi vero
Quod elatè in via incedis, atque oculos per transversum jacis,

Atque

ΣΧΟΛΙΑ.

πάντας ὢν τῇ σοφίᾳ, σοφιστὴς δὲ ὢν ὁ Πρόδικος Κεῖος τὸ γένος. ἤκμασε δὲ κατὰ τοὺς χρόνους Σωκράτους. πρῶτος δὲ οὗτος τὴν πεντηκοντόδραχμον ἐπίδειξιν ἐποιήσατο. μνημονεύει δ' αὐτοῦ Πλάτων ἐν τῷ Πρωταγόρᾳ, καὶ Ξενοφῶν ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς· Τὸν ἄνδρα τοῦτον ἢ βιβλίον διέφθειρεν, ἢ Πρόδικος, ἢ τῶν ἀδολεσχῶν εἴσφρησις. διαβάλλει δὲ αὐτὸν καὶ ἐν Ὄρνισιν οὕτω· Παρ' ἐμοῦ Προδίκῳ κλάειν εἴπητε τολοιπόν. διδάσκαλος δὲ ἦν οὗτος τοῦ ἐπικαλουμένου Κοθόρνου, ὃς τῆς τῶν τριάκοντα τυραννίδος συμμετέσχεν. Κόθορνος δὲ ἐκαλεῖτο, ἐπεὶ καὶ τοῖς τριάκοντα συνέσπευδε, καὶ πλάττει τὸν Ἡρακλέα τῇ ἀρετῇ καὶ τῇ κακίᾳ συντυγχάνοντα, καλουσῶν ἑκατέρων ἐπὶ τὰ ἤθη αὐτῶν, προκλῖναι τὴν ἀρετὴν τὸν Ἡρακλέα. καὶ τοὺς ἐκείνης ἱδρῶτας προκρῖναι τῶν προσχαίρων τῆς κακίας ἡδονῶν. ἄλλως, ἐπὶ καθαιρέσει Σωκράτους τὸν Πρόδικον νῦν μέγαν ἀποφαίνει διαφερόντως. οὗτος δὲ σοφιστὴς ἦν μετεωρολόγος. ἐπὶ κιναιδίᾳ δὲ διεβάλλετο.

361. Βρενθύει. | Ἀποσεμνύνεις σεαυτὸν ἐν τῷ σχήματι καὶ ταυρηδὸν ὁρᾷς.

Κἀνυπόδητος κακὰ πόλλ' ἀνέχει, κἀφ' ἡμῖν σεμνοπροσωπεῖς.
Στ. Ὦ γῆ τοῦ φθέγματος, ὡς ἱερὸν, καὶ σεμνὸν, καὶ τερατῶδες.
Σω. Αὗται γάρ τοι μόναι εἰσὶ θεαί· τἄλλα δὲ πάντ' ἐστὶ φλύαρος.
Στ. Ὁ Ζεὺς δ' ἡμῖν, φέρε πρὸς τῆς γῆς, οὐλύμπιος οὐ θεός ἐστιν;
Σω. Ποῖος Ζεύς; οὐ μὴ ληρήσῃς, οὐδ' ἐστὶ Ζεύς. Στ. Τί λέγεις σύ;
Ἀλλὰ τίς ὕει; τουτὶ γὰρ ἔμοιγ' ἀπόφηναι πρῶτον ἁπάντων.
Σω. Αὗται δήπου· μεγάλοις δὲ σημείοις ἐγώ σ' αὐτὸ διδάξω.
Φέρε, ποῦ γὰρ πώποτ' ἄνευ Νεφελῶν ὕοντ' ἤδη τεθέασαι;
Καίτοι 'χρῆν, αἰθρίας ὕειν αὐτὸν, ταύτας δ' ἀποδημεῖν.
Στ. Νὴ τὸν Ἀπόλλω· τούτῳ γέ τοι τῷ νυνὶ λόγῳ εὖ προσέφυσας,
Καίτοι πρότερον τὸν Δί' ἀληθῶς ᾤμην διὰ κοσκίνου οὐρεῖν.

Ἀλλ'

ΣΧΟΛΙΑ.

Καὶ τὼ 'φθαλμώ | Ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν σεμνὴν τὴν ὄψιν ἔχεις. εἰσὶ γὰρ ἀνθρώπων τινὲς τοιοῦτοι σεμνοὶ μὲν φαίνεσθαι οὐ κατὰ τὴν ὄψιν δὲ ἔχοντες καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα. οὕτω δὲ ἐβάδιζε Σωκράτης καὶ Πλάτων. ἄλλως, σεμνύνῃ καὶ μέγα φρονεῖς. οἱ γὰρ ἐπιδεδωκότες αὐτοῖς σοβαρῶς πεφύκασι βαδίζειν. ὡς τοῦ μὲν Προδίκου ὄντος σοφοῦ, τοῦ δὲ Σωκράτους κενὴν μόνον ἐπὶ σοφίᾳ δόξαν καρπουμένου.

370. Καὶ

Atque discalceatus multa mala toleras; & nos gravi vultu suspicis.

Str. O tellus! quænam hæc vox? quam sacra? quam veneranda atque portentosa?

Soc. Hæ enim tibi solæ sunt deæ; cætera autem omnia nugæ sunt.

Str. Jupiter autem, dic nobis per terram, Olympius ille annon deus est?

Soc. Qualis Jupiter! minime: ne nugeris nec enim Jupiter est *ullus*. *Str.* Quid ais tu?

Quis igitur pluit? Hoc enim primum mihi omnium expedi.

Soc. Hæ scilicet. è magnis autem signis hoc te edocebo.

Age, ubi enim unquam absque nubibus pluentem *Jovem* conspicatus es?

Sin minus, oporteret sereno aëre ipsum pluere, has autem secedere.

Str. Etiam per Apollinem. huic profecto rationi probe incubuisti.

Atqui antehac Jovem certo putabam per cribrum meiere.

At

ΣΧΟΛΙΑ.

370. Καί τοι 'χρῆν. | Ἀντὶ τοῦ, καί τοι ἐχρῆν αἰθρίας οὔσης ὕειν αὐτὸν εἰ τὸ βρέχειν ἦν φησιν ἐν τῇ τοῦ Διὸς ἐξουσίᾳ, καὶ μὴ τῶν Νεφελῶν ἦν τοῦτο τὸ ἔργον, ἐχρῆν αὐτὸν καθ' ἑαυτὸν ὕειν ἄνευ Νεφελῶν. ἄλλως. δοκεῖ τὸ κατὰ Μύσκελλον ἱστορίας ἔχεσθαι τὸ λεχθέν. Μυσκέλλῳ γάρ φασι χρησμὸν δοθῆναι κτίζειν πόλιν, ὅταν ἂν αὐτὸν ἐξ αἰθρίας ὑετὸς λάβῃ. ὁ δὲ ᾤετο οὐκ ἄν ποτε ὑπ' αὐτοῦ κτισθήσεσθαι πόλιν διὰ τὸ ἀδύνατον τοῦ χρησμοῦ. παραγεγενημένου δ' αὐτοῦ περὶ τὴν Ἰταλίαν καὶ ἀμηχανοῦντος περὶ τὴν κτίσιν, παρακαθίσασαν τὴν παλλακίδα δακρύειν ἐπ' αὐτῷ ὀδυρομένην. καὶ τέλος εἰληφέναι τὸ χρηστήριον, διὸ καὶ εὐθὺς ἔκτισε τὴν πόλιν.

373. Τετρεμαίνει.

Ἀλλ' ὅς τις ὁ βροντῶν ἐστι, φράσον. τοῦτό με ποιεῖ τετρεμαίνειν.

Σω. Αὗται βροντῶσι κυλινδόμεναι. Στ. Τῷ τρόπῳ ὦ πάντα σὺ τολμῶν.

Σω. Ὅταν ἐμπλησθῶσ' ὕδατος πολλοῦ κἀναγκασθῶσι φέρεσθαι,

Κἆτα κρημνάμεναι πλήρεις ὄμβρου δι' ἀνάγκην, εἶτα βαρεῖαι

Εἰς ἀλλήλας ἐμπίπτουσαι, ῥήγνυνται καὶ παταγοῦσιν.

Στ. Ὁ δ' ἀναγκάζων ἐστί τίς αὐτάς, οὐχ ὁ Ζεὺς ὥστε φέρεσθαι;

Σω. Ἥκιστ', ἀλλ' αἰθέριος δῖνος. Στ. Δῖνος, τουτί μ' ἐλελήθει.

Ὁ Ζεὺς οὐκ ὤν, ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ Δῖνος νυνὶ βασιλεύων;

Ἀτὰρ οὐδέπω περὶ τοῦ πατάγου καὶ τῆς βροντῆς μ' ἐδίδαξας.

Σω. Οὐκ ἤκουσάς μου. τὰς Νεφέλας ὕδατος μεστὰς ὅτι φημί.

Ἐμπιπτούσας εἰς ἀλλήλας παταγεῖν διὰ τὴν πυκνότητα;

Στ. Φέρε τουτί πῶς χρὴ πιστεύειν; Σω. Ἀπὸ σαυτοῦ 'γώ σε διδάξω.

Ἦδη

ΣΧΟΛΙΑ.

373. Τετρεμαίνειν. | Κατὰ ἀναδιπλασιασμὸν ἀντὶ τοῦ φρίττειν καὶ δεδιέναι. τὸ γὰρ τρέμειν καὶ πάλλεσθαι τὸ σῶμα τῶν ἄγαν εὐλαβουμένων.

376. Κρημνάμεναι. | Κρεμάμεναι ἐκ τοῦ ἀέρος, οἷον ἐπικρεμάμεναι ἀλλήλαις καὶ ἐπιβαρούμεναι. περιττὸν δὲ τὸ εἶτα.

377. Παταγοῦσιν

At quis est qui tonat? dic mihi; hoc enim mihi terrorem incutit.

Soc. Hæ eædem tonant dum provolvuntur. *Str.* Quomodo ô tu audacissime?

Soc. Cùm repletæ fuerint aquâ multâ, & coactæ ut ferantur:

Et sic suspensæ imbri plenæ, ut necesse est, deinde & graves

In se mutuo collapsæ rumpuntur atque fragorem edunt.

Str. Quis autem est qui ipsas cogit, nonne Jupiter, ut ferantur?

Soc. Minime, sed Ætherius turbo. *Str.* Turbo! hoc me latuerat, *scil.*

Jovem non esse, sed ejus vice Turbinem nunc regnare.

At nondum de fragore atque tonitru me docuisti.

Soc. Annon audivisti me? Nubes aio aqua repletas

In se mutuo collapsas fragorem edere propter densitatem.

Str. Age, hoc quomodo possum credere? *Soc.* Ex te ipso ego *id* te docebo.

Nunquámne

ΣΧΟΛΙΑ

377. Παταγοῦσιν. | Ἠχοῦσιν. Ὅμηρος. Πάταγος δὲ διὰ στόμα γίνετ' ὀδόντων.

379. Αἰθέριος δῖνος. | Καὶ τοῦτο ἐθρυλλεῖτο παρὰ τοῖς φυσικοῖς. τουτέστι δίνησις ἡ αἰθερία. ταῦτα δὲ ἐκ τῶν Ἀναξαγορείων λαμβάνει.

380. Δῖνος νυνὶ βασιλεύων. | Ἔνθεν ἔλαβε ἐκ τοῦ Διός. ὥσπερ εἰ ἔλεγε μὴ βασιλεύειν τὸν Δία, ἀλλὰ Δῖνον. οὐχ ὅτι τὴν δίνησιν ὑποβάλλει, ἐκ τούτου Δῖνος εἶπεν. ἀλλὰ κεραμεοῦν ἐστι βαθὺ ποτήριον. ὃ καλεῖται Δῖνος. ὅπερ ἄνω εὐρύτερον ὄν, κάτω εἰς ὀξὺ λήγει. τὸ γὰρ γελοῖον ἐκ τούτου εἰς τὴν τοῦ Δῖνος παρείληφε διάνοιαν.

384. Ἀπὸ σαυτοῦ 'γώ σε διδάξω. | Εἰς τὸ σαυτοῦ τελείαν στικτέον ἐπεὶ συνθετόν ἐστι καὶ ἀμετάβατον γίνεται, ὑφ' ἓν λέγουσι.

385. Ζωμοῦ

Ἤδη ζωμοῦ Παναθηναίοις ἐμπλησθεὶς, εἶτ' ἐταράχθης
Τὴν γαστέρα, καὶ κλόνος ἐξαίφνης αὐτὴν διεκορκορύγησεν;
Στ. Νὴ τὸν Ἀπόλλω. καὶ δεινὰ ποιεῖ γ' εὐθύς μοι καὶ τετάρακται.
Χ' ὥσπερ βροντὴ τὸ ζωμίδιον παταγεῖ. καὶ δεινὰ κέκραγεν.
Ἀτρέμας πρῶτον παππὰξ. κᾆπειτ' ἐπάγει παπαππάξ.
Χ' ὥταν χέζω κομιδῇ βροντᾷ παπαπαππὰξ, ὥσπερ ἐκεῖναι.
Σω. Σκέψαι τοίνυν γ' ἀπὸ γαστριδίου τυννουτουὶ οἷα πέπορδας.
Τὸν δ' ἀέρα τόνδ' ὄντ' ἀπέραντον, πῶς οὐκ εἰκὸς μέγα βροντᾶν;
Ταῦτ' ἄρα καὶ τὼ 'νόματ' ἀλλήλοιν, βροντὴ καὶ πορδὴ ὁμοίω,
Στ. Ἀλλ' ὁ κεραυνὸς πόθεν αὖ φέρεται λάμπων πυρί; τοῦτο δίδαξον.

Καὶ

ΣΧΟΛΙΑ.

385. Ζωμοῦ Παναθηναίοις. | Ἐν τοῖς Παναθηναίοις αἱ Ἀποικίαι τοῖς Ἀθηναίοις πόλεις ἔπεμπον βοῦς, ὅθεν ἡ δαψίλεια τῶν κρεῶν. ἄλλως. ἤδη πότ' ἐν τοῖς Παναθηναίοις ἐχόρτασας σὺ ζωμοῦ τὴν γαστέρα. τὰ δὲ Παναθήναια ἑορτὴν παρ' Ἀθηναίοις εἶναι μεγίστην παρὰ πάντων ᾄδεται. ἐπεὶ οὖν ἐν τοῖς Παναθηναίοις πᾶσαι πόλεις αἱ ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν ἀπῳκισθεῖσαι βοῦν θυόμενον ἔπεμπον, συνέβαινεν ἄφθονον εἶναι τῶν κρεῶν, ὥστε πληροῦσθαι πάντας καὶ παρὰ τὸ δέον ἐσθίοντας, διὰ τὴν ἀφθονίαν τῶν κρεῶν.

Εἶτ' ἐταράχθης. | Εἶτα συνέβη κινηθῆναι καὶ διαταραχθῆναι τὴν γαστέρα.

386. Καὶ

Nunquâmne in Panathenaicis, jure oppletus, dein commotus fueris
Ventre? atque ita quassatio ipsum crepitare fecerit?

Str. Etiam per Apollinem & graviter me exagitat & tumultum ciet,
Ac veluti tonitru, jusculum personat, & ingentem fragorem edit,
Primò remissiùs pappax, dehinc sonum infert papappax,
Et cum caco, prorsus intonat papapappax, sicut illæ.

Soc. Animum adverte igitur, è ventriculo tantillo quantum pepederis.
Aërem autem, cum sit infinitus, quomodo non æquum est magnopere intonare?
Hæc utique etiam nomina, crepitus & tonitrus, sibimet similia sunt.

Str. At fulmen unde provenit igni resplendens? hoc me doceas.

Namque

ΣΧΟΛΙΑ.

386. Καὶ κλόνος ἐξαίφνης. | Καὶ στρόφος τις καὶ εἴλιξ αὐτῇ συνίστησι. διεκορκορύγησε δὲ ἀντὶ τοῦ ἤχησε. κορκορυγεῖν γάρ ἐστι τὸ τὴν γαστέρα λαλεῖν μόνον. ἢ ἐμιμήσατο τῇ φωνῇ τῶν ἐντέρων τὸν ἦχον.

391. Ἀπὸ γαστριδίου τυννουτουὶ οἷα. | Τὸ τυννουτοὶ ποσὸν δηλοῖ. συναγαγὼν δὲ τοὺς δακτύλους ἐρεῖ, τυννὸν γὰρ τὸ μικρόν. ὅτε δὲ ἔλαβεν ὁμολογοῦντα τὸν πρεσβύτην, τότε προσάγων αὐτὸν ἐπιχειρεῖ τῇ συγκρίσει. καί φησι, θαυμάζεις εἰ βροντῶσιν αἱ Νεφέλαι πάντα κατέχουσαι τὸν οὐρανὸν, ὅτε ἀπὸ μικρᾶς οὕτω τῆς σῆς οὔσης κοιλίας τοσοῦτος ἦχος ἀπὸ τῶν πορδῶν γίνεται.

393. Τὼ 'νόματ' ἀλλήλοιν. | Διὰ τοῦτο καὶ τὰ τοιαῦτα ὀνόματα ἀλλήλοις εἶναι δοκεῖ προσφερῆ καὶ ὅμοια τῆς βροντῆς καὶ τῆς πορδῆς. ἔπαιξε δὲ παρὰ τὸ ὁμοιοκατάληκτον.

395. Καὶ

Καὶ καταφρύγει βάλλων ἡμᾶς, τοὺς δὲ ζῶντας περιφλύει.

Τοῦτον γὰρ δὴ φανερῶς ὁ Ζεὺς ἵησ' ἐπὶ τοὺς ἐπιόρκους.

Σω. Καὶ πῶς, ὦ μῶρε σὺ, καὶ Κρονίων ὄζων, καὶ βεκκεσέληνε,

Εἴπερ βάλλει τοὺς ἐπιόρκους, πῶς δῆτ' οὐχὶ Σίμων' ἐνέπρησεν,

Οὐδὲ Κλεώνυμον, οὐδὲ Θέωρον; καί τοι σφόδρα γ' εἴσ' ἐπίορκοι.

Ἀλλὰ τὸν αὑτοῦ γε νεὼν βάλλει, καὶ Σούνιον ἄκρον Ἀθηναίων,

Καὶ

ΣΧΟΛΙΑ.

395. Καὶ καταφρύγει. | Λέγεται γὰρ ὅτι πολλάκις ὁ κεραυνὸς ἀψάμενος, οὐκ ἀναιρεῖ, ἀλλὰ περιφλέγει μόνον. ἄλλως. καταφρύγει, καταίθει. περιφλύει καὶ περικαίει ἐπιπολῆς. τὸ δὲ ζῶντας, τινὲς ἀντὶ τοῦ πλουσίους ἤκουσαν.

397. Κρονίων ὄζων. | Οἷον ἀρχαϊκῆς συνηθείας ὀδωδώς. ἔστι δὲ Κρόνια παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἑορτή. τὰ παρὰ Ῥωμαίοις καλούμενα Σατουρνάλια, ἢ Ἀπατούρια.

Βεκκεσέληνε. | Σεσόγχωσις ὁ βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων κοσμοκράτωρ γεγονὼς, ἠθέλησε γνῶναι τοὺς ἀρχαιοτέρους τῶν ἀνθρώπων. καὶ τροφόν τινα γλωττοτομήσας ἀπέκλεισε μετὰ βρέφους. αὐξηθέντος οὖν καὶ βοῶντος βὲκ, ἤκουσε καὶ ἔγνω ὁ βασιλεὺς, ὅτι ἀρχαιότεροι ἦσαν οἱ Παφλαγόνες. παρ' αὐτοῖς δὲ ὁ ἄρτος βὲκ λέγεται. συνθέτως δὲ εἶπε τὴν λέξιν βεκκεσέληνε, ἐπεὶ καὶ οἱ Ἀρκάδες προσέληνοι ἐλέγοντο. Ἀπολλώνιος, Ἀρκάδες οἳ καὶ πρόσθε σεληναίης ὑδέονται. τοῦτο δὲ τοῦτον οἱ περὶ τὸν Λύκιλλον τὸν Ταῤῥαῖον καὶ Σοφοκλέα καὶ Θέωνα ἑρμηνεύοντες τάδε φασίν. οἱ Ἀρκάδες δοκοῦσι πρὸ τῆς σελήνης γεγονέναι ὡς καὶ Εὔδοξος ἐν τῇ περιόδῳ. Θεόδωρος δὲ ἐν τῇ εἰκοστῇ δευτέρᾳ, ὀλίγῳ πρότερόν φησι τοῦ πρὸς γίγαντας πολέμου Ἡρακλέους τὴν σελήνην φανῆναι. καὶ Ἀριστίας ὁ Χῖος ἐν ταῖς Θέσεσι. καὶ Διονύσιος ὁ Χαλκιδεὺς ἐν πρώτῳ κτίσεως καὶ ἔθνος φησὶν Ἀρκαδίας σεληνίτας εἶναι. Μνασέας δέ φησι Προσέληνον Ἀρκάδων βασιλεῦσαι. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῇ Τεγεατῶν πολιτείᾳ φησὶν ὅτι βάρβαροι τὴν Ἀρκαδίαν ᾤκησαν, οἵτινες ἐξεβλήθησαν ὑπὸ τῶν νῦν Ἀρκάδων πρὸ

Namque exiccat nos dum ferit, viventesque amburit.
Hoc ergo manifestè Jupiter in perjuros demittit. 396
Soc. At quomodo, ô tu fatue, & Saturnia redolens, atque lunatice;
Si quidem in perjuros jaculatur, quo fit ut Simonem non exusserit,
Neque Cleonymum, neque Theorum? quoniam admodum sunt perjuri.
At suam ipsius ædem jaculatur & Sunium promontorium Athenienſium, 400

Et

ΣΧΟΛΙΑ.

πρὸ τοῦ ἐπιτεῖλαι τὴν σελήνην. διὸ καὶ προσωνομάσθησαν Προσέληνοι. Δοῦρις δὲ ἐν τῇ πεντεκαιδεκάτῃ τῶν Μακεδονικῶν Ἀρκάδα φησὶν ἀφ' οὗ ἡ Ἀρκαδία καλεῖται, Ὀρχομενοῦ υἱόν. διὸ καὶ ποταμὸν τῆς Ἀρκαδίας Ὀρχομενόν. τινὲς δέ φασιν Ἐνδυμίωνα εὑρηκέναι τὰς περιόδους τῆς σελήνης, ὅθεν καὶ Προσελήνους τοὺς Ἀρκάδας κληθῆναι. ἔνιοι δὲ ὑπὸ Τυφῶνος. ὑπὸ δὲ Ἄτλαντος καὶ Εὐαγόρας εἴρηκεν. ἄλλως. ἀντὶ τοῦ ἀρχαῖε καὶ μωρέ. τοὺς γὰρ μωροὺς ἀρχαίους ἐκάλουν ἀπὸ τῆς ἱστορίας, τοὺς Ἀρκάδας κατὰ τοὺς πρὸ σελήνης χρόνους, ἐν ταῖς ἐρήμοις διάγειν ἢ ὑπὸ ταῖς ὕλαις καὶ ἐκ τῶν ἀποπιπτόντων καρπῶν διαζῆν. φιλονεικησάντων δέ ποτε Ἀρκάδων καὶ τῶν Φρυγῶν καὶ Περσῶν περὶ τῆς ἀρχαιότητος καὶ εἰς κρίσιν ἐλθόντων, Ψαμμήτιχος ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου λαβὼν δύο ἀρτίτοκα παιδία, ἔν τινι ἀπέκλεισε τόπῳ καὶ αἶγας ἐποίησε ταῦτα θηλάζειν. ἄλλοι δέ φασιν οὐκ αἶγας, ἀλλὰ τὰς ἑαυτῶν μητέρας, ἐκτετμημένας τὰς αὐτῶν γλώττας, ἵνα μὴ δύνωνται διδάσκειν ὁμιλουσῶν ἀλλήλαις τὰ παιδία. ἔπειτα μετὰ τριετῆ χρόνον ἐκέλευσε σιωπῶντα ἄνδρα εἰσελθεῖν πρὸς αὐτά. εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ προσεπήδησαν τὰ παιδία λέγοντα βεκ. ἔστι δὲ τοῦτο Φρυγιστί, ἄρτος. ἐκ τούτου Φρύγες ἐφάνησαν ἀρχαιότεροι. ἀπὸ ἱστορίας οὖν εἴρηται ἡ λέξις. ἔστι δὲ παρ' Ἡροδότῳ ἔνθα περὶ Ψαμμητίχου φησί. δέον δὲ εἰπεῖν προσέληνε, τὸ βεκ παρέπλεξεν, ὅπερ ἐστὶ κατὰ Φρύγας ἄρτος. οἷον σεληνόβλητε καὶ ἀπόπληκτε.

399. Σφόδρα γ' εἴσ' ἐπίορκοι. | Οὗτοι οὓς εἶπεν, ὡς ἐπίορκοι καὶ εἰς ἀλλήλους κακοὶ κωμῳδοῦνται.

400. Καὶ Σούνιον ἄκρον Ἀθηνέων. | Χάρις ἐστὶν ἐκ στίχου τοῦ ἀλλοτρίου ὡς ἔφη Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς ἐν τῷ περὶ ἑρμηνείας. οὐκέτι

Καὶ τὰς δρῦς τὰς μεγάλας· τί παθών; οὐ γὰρ δὴ δρῦς ἐπιορκεῖ.

Στ. Οὐκ οἶδ', ἀτὰρ εὖ λέγειν φαίνει. τί γάρ ἐστι δῆθ' ὁ κεραυνός;

Σω. Ὅταν εἰς αὐτὰς ἄνεμος ξηρὸς μετεωρισθεὶς κατακλεισθῇ,

Ἔνδοθεν αὐτὰς ὥσπερ κύστιν φυσᾷ. κἄπειθ' ὑπ' ἀνάγκης

Ῥήξας αὐτὰς, ἔξω φέρεται σοβαρὸς, διὰ τὴν πυκνότητα.

Ὑπὸ τοῦ ῥοίβδου καὶ τῆς ῥύμης, αὐτὸς ἑαυτὸν κατακαίων.

Στ. Νὴ Δί'. ἔγωγ' οὖν ἀτεχνῶς ἔπαθον τουτί ποτε Διασίοισιν.

Ὀπτῶν γαστέρα τοῖς συγγενέσιν, κᾆτ' οὐκ ἔσχων ἀμελήσας.

Ἡ δ' ἄρ' ἐφυσᾶτ'. εἶτ' ἐξαίφνης διαλακήσασα πρὸς αὐτὼ

Τὼ

ΣΧΟΛΙΑ.

τι γὰρ ὁ Ζεὺς κωμῳδεῖται δοκεῖ, ἀλλ' Ὅμηρος καὶ ὁ στίχος Ὁμηρικός.

401. Τὰς δρῦς τὰς μεγάλας. | Ἐπειδὴ τοῖς ὑψηλοῖς καὶ τοῖς δένδροις ἐμπίπτει ὁ κεραυνός. σημειωτέον δὲ ὅτι Πελοποννήσιοι ἀρσενικῶς λέγουσι τοὺς δρῦς.

402. Οὐκ οἶδ', ἀτάρ. | Ἐστενοχωρήθη ὑπὸ τῶν Σωκράτους λόγων.

403. Ξηρός. | Εὔδιος καὶ θερμὸς καὶ μηδεμίαν ὑγρασίαν ἔχων. φησὶ δὲ ὅτι ἄνεμος ἐμπεσὼν ταῖς Νεφέλαις, καὶ ὑπό τινος ἀνάγκης ἐλαυνόμενος, σφοδρότερον πνεύσας καὶ διαρρήξας ἀπορρήγνυσιν ἐξ αὐτῶν τὸν κεραυνόν.

Κατακλεισθῇ. | Ἀντὶ τοῦ στενοχωρηθῇ, συγχυθῇ. καὶ μεῖζον καὶ σφοδρότερον πνεύσῃ. ἐντεῦθεν δὲ δῆλον ὡς πυκνότατόν ἐστι τὸ τῶν νεφῶν σῶμα. εἰ γὰρ ἦν ἀραιὸν, διεφόρει τ' ἂν ὁ ἄνεμος κατ' ὀλίγον.

404. Ὥσπερ

Et quercus excelsas; quid ab his mali passus? quercus enim non pejerat.

Str. Nescio: attamen recte dicere mihi videris. quid est ergo fulmen?

Soc. Cum intra ipsas ventus in altum sublatus inclusus fuerit,

Ex interiore parte ipsas ceu vesicam inflat; sic deinde vi

Ipsas perrumpens, foras effertur, vehementi impetu, propter crassitiem:

A stridore atque impetu semetipsum accendens.

Str. Ita per Jovem. mihi quoque certe hoc olim accidit in Jovialibus.

Assabam forte ventriculum cognatis meis, at per negligentiam non discindebam,

Ipse autem inflatus fuit, atque ita medius crepans ipsos

ΣΧΟΛΙΑ.

404. Ὥσπερ κύστιν. | Τὴν κοιλίαν, τὴν φῦσαν. εἴρηται δὲ φῦσα ἀφ' οὗ πάσχειν πέφυκε, κύστις δὲ κοιλίας διενήνοχε. τὸ μὲν γὰρ τῆς ὑγρᾶς περιττώσεως δεκτικὸν μόριον, ὀνομάζεται κύστις. τὸ δὲ τῆς ξηρᾶς, κοιλία. ὡς Ἀριστοτέλης περὶ ζώων ἱστορίας α΄. ῥήξας δὲ διασκεδάσας, διασκορπίσας.

407. Διασίοισιν. | Ἀθήνησιν ἑορτὴ Μειλιχίου Διός, μηνὸς Ἀνθεστηριῶνος φθίνοντος. Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ἀχαρνεὺς διακρίνει τὰ Διάσια ἀπὸ τῆς τοῦ Μειλιχίου Διὸς ἑορτῆς ἀπομάξας λέγων. ὡς δέ τινες ἀπὸ τοῦ φυγεῖν αὐτοὺς ταῖς εὐχαῖς τὰς ἄτας. ἄλλως. ἑορτὴ Διὸς τὰ Διάσια Ἀθήνησιν, ἐν ᾗ πανδημεὶ ἔξω τείχους συνόντες, ἑορτάζουσιν.

408. Κᾆτ' οὐκ ἔχων. | Οὐκ ἔχαζον, Ἀττικῶς ἔκλινεν, οὐκ ἔκλινον, οὐκ ἔσχισα, ποιοῦσι δὲ τοῦτο, ἵνα μὴ διαρραγῇ. ἄλλως. οὐκ ἔχαζον. εἰώθασι δὲ κεντεῖν καὶ σχίζειν, δίοδον χαριζόμενοι τῷ πνεύματι. ἔστι δὲ ἀπὸ τοῦ χάω χῶ, ἐξ οὗ τὸ χάζω, ὡς ἀπὸ χλοῶ χλοάζω, καὶ χνοῶ χνοάζω.

409. Ἠδ' ἄρ' ἐφυσᾶτο. | Ὠγκοῦτο ἐπαιρομένων τῶν ἀρτύσεων. διαλακήσασα δὲ διαρραγεῖσα. λακὶς γὰρ τὸ σχίσμα.

Τὠ 'φθαλμώ μου προσεπίλησε, καὶ κατέκαυσεν τὸ πρόσωπον.

Σύστημα κατὰ περικοπὴν στίχων η'.

Σω. Ὦ τῆς μεγάλης σοφίας ἐπιθυμήσας ἄνθρωπε παρ' ἡμῶν,
Ὡς εὐδαίμων ἐν Ἀθηναίοις καὶ τοῖς Ἕλλησι γενήσει,
Εἰ μνήμων εἶ καὶ φροντιστὴς, καὶ τὸ ταλαίπωρον ἔνεστιν
Ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ μὴ κάμνεις μήθ' ἑστὼς, μήτε βαδίζων,
Μήτε ῥιγῶν ἄχθει λίαν, μήτε γ' ἀριστᾶν ἐπιθυμεῖς.
Οἴνου τ' ἀπέχει καὶ γυμνασίων, καὶ τῶν ἄλλων ἀνοήτων,
Καὶ βέλτιστον τοῦτο νομίζεις, ὅπερ εἰκὸς δεξιὸν ἄνδρα,
Νικᾶν πράττων καὶ βουλεύων, καὶ τῇ γλώττῃ πολεμίζων.
Στ. Ἀλλ' ἕνεκέν γε ψυχῆς στερρᾶς, δυσκολοκοίτου τε μερίμνης,
Καὶ φειδωλοῦ καὶ τρυσιβίου γαστρὸς καὶ θυμβρεπιδείπνου,

Ἀμέλει

ΣΧΟΛΙΑ.

410. Προσεπίλησε. | Προσερράντισεν. οἰκείως δὲ τὸ προσεπίλησε χρῆται ὡς ἐπὶ κοιλίας.

415. Μήτε ῥιγῶν. | Ἐν γὰρ μόνῳ τῷ τρίβωνι ἐχείμαζον οἱ φιλόσοφοι μηδὲν ἐσθίοντες.

416. Οἴνου τ' ἀπέχει. | Τὸ αὐτὸ οὐκ εἶπε Σωκράτης. ἀλλὰ πίνειν μὲν αὐτόν φησι πλεῖστον. νήφειν δὲ καὶ τὰ συνήθη πράττειν.

Ἀνοήτων.

Oculos mihi velut stercore consperſit, atque exuſſit faciem.

Congeries per inciſionem verſuum viii.

Soc. O tu mortalis qui præclaram ſapientiam à nobis expetis,
Quam beatus inter Athenienſes atque *cæteros* Græcos eris,
Si memor ſis ac diſcendi cupidus, & ſi laboris patientia inſit
In animâ tuâ, neque fatigeris ſtando nec eundo:
Neque algens multum doleas, nec prandere cupias:
Vinoque abſtineas & gymnaſiis cæteriſque inſanis *voluptatibus*,
Atque hoc optimum judices, quod virum prudentem judicare convenit;
Nempe vincere agendo, conſultando, ac linguâ certando!

Str. At quod animum attinet firmum, curamque duro contentam ſtrato,
Parcumque & vitæ gravem ventrem, & oleribus victitantem,

Securus

ΣΧΟΛΙΑ.

Ἀνοήτων. | Τῶν ἀφροδισίων. τῆς τοιαύτης λαγνείας. τὸ γὰρ ἀνοηταίνειν, μωραίνειν διὰ τὸ ἀφροδισιάζειν ἔλεγον.

418. Τῇ γλώττῃ πολεμίζων. | Τῇ γλώττῃ πολεμοῦσι τοὺς ἐναντίους οἱ ῥήτορες. ἐκ τούτων δὲ δείκνυσι τῶν τριῶν, ὡς οὗτος ἄριστος ἐν ἀνθρώποις, ὃς ἔν τε πράξει καὶ βουλῇ καὶ λόγῳ τοὺς ἄλλους νικᾷ. τὸ δὲ δυσκολοκοίτου δυσκόλως κεῖσθαι ἐώσης. τρυσιβίου δὲ, κεκολασμένης καὶ καταπονούσης τὸν βίον.

420. Θυμβρεπιδείπνου. | Θύμβρα εἶδος λαχάνου. ἀφ' οὗ δῆλον ὅτι λάχανα μόνον ἤσθιον εὐτελῆ. ἐκ δὲ τοῦ λαχάνου τούτου καλοῦμεν τὸν εὐτελῶς καὶ φειδωλῶς ζῶντα θυμβρεπιδείπνον.

421. Ἐπιχαλκεύειν.

Ἀμέλει θαῤῥῶν, ἕνεκα τούτων ἐπιχαλκεύειν παρέχοιμ' ἄν.
Σω. Ἄλλο τι δῆτ' οὐ νομιεῖς ἤδη θεὸν οὐδένα, πλὴν ἅπερ ἡμεῖς,
Τὸ Χάος τουτὶ, καὶ τὰς νεφέλας, καὶ τὴν γλῶτταν, τρία ταυτί;
Στ. Οὐδ' ἂν διαλεχθείην ἀτεχνῶς τοῖς ἄλλοις οὐδ' ἂν ἀπαντῶν,
Οὐδ' ἂν θύσαιμ', οὐδ' ἂν σπείσαιμ', οὐδ' ἐπιθείην λιβανωτόν.
Χο. Λέγε νῦν ἡμῖν, ὅ,τι σοι δρῶμεν θαῤῥῶν. ὡς οὐκ ἀτυχήσεις,
Ἡμᾶς τιμῶν, καὶ θαυμάζων, καὶ ζητῶν δεξιὸς εἶναι.
Στ. Ὦ δέσποιναι. δέομαι τοίνυν γ' ὑμῶν, τουτὶ πάνυ μικρὸν,
Τῶν Ἑλλήνων εἶναί με λέγειν ἑκατὸν σταδίοισιν ἄριστον.
Χο. Ἀλλ' ἔσται σοι τοῦτο παρ' ἡμῶν. ὥστε τὸ λοιπόν γ' ἀπὸ τουδὶ
Ἐν τῷ δήμῳ γνώμας μεγάλας οὐδεὶς νικήσει πλείονας ἢ σύ.
Στ. Μή μοι λέγειν γνώμας μεγάλας. οὐ γὰρ τούτων ἐπιθυμῶ,
Ἀλλ' ὅσ' ἐμαυτῷ στρεψοδικῆσαι, καὶ τοὺς χρήστας διολισθεῖν.

Χο.

ΣΧΟΛΙΑ.

421. Ἐπιχαλκεύειν. | Παιδεῦσαι, οἱονεὶ ἄκμων.

423. Τὸ Χάος τουτί. | Χάος λέγει, τὸν ἀέρα, παρὰ τὸ κεχύσθαι. ἐτίμων δὲ καὶ τὴν γλῶτταν καὶ ἤσκουν τὴν πολυλογίαν.

424. Οὐδ'

Securus esto audacter: quod ad hæc attinet, incudem me præstare possem.

Soc. Aliud nempe quicquam non putabis deum ullum, præter ea quæ nos:

Hoc Chaos scilicet atque nubes & linguam: hæcce tria?

Str. Imo, profecto neque alloquar alios deos, ne si obviam ipsis eam,

Neque sacrificem, neque libem, neque thus apponam.

Cho. Dic nunc nobis audacter, quid tibi faciamus: quoniam non feres repulsam, 426

Dum nos colis, & admiraris, prudens esse operam das.

Str. O dominæ, vos igitur rogo rem prorsus exiguam:

Nempe Græcos ut cæteros præcedam dicendo centum stadiis.

Cho. Hoc tibi à nobis feres; ita ut in posterum, vel ex hoc momento, 430

Inter populum sententias magnas nemo plures quam tu vincere poterit.

Str. Ne mihi magnas sententias dicite, has enim non expeto,

Sed quantum ad meipsum spectat, ut jus invertam & fœneratores deperdam.

Cho.

ΣΧΟΛΙΑ.

424. Οὐδ' ἂν διαλεχθείην. | Ἀντὶ τοῦ οὐδὲ προσείποιμι.

426. Οὐκ ἀτυχήσεις. | Οὐκ ἀποτεύξῃ. ἀντὶ τοῦ τεύξῃ ὧν ἐθέλεις. δεξιὸς δὲ ἀντὶ τοῦ πεπαιδευμένος.

431. Γνώμας μεγάλας. | Δημηγορίας.

433. Στρεψοδικῆσαι. | Στρέψαι τὰς δίκας. πρὸς ταύτην δὲ τὴν λέξιν καὶ τὸ ὄνομα πεποίηται τῷ γέροντι Στρεψιάδης. τὸ δὲ τοὺς χρήστας διολισθεῖν. τοὺς δανειστὰς ἐκφυγεῖν.

Χο. Τεύξει τοίνυν γ' ὧν ἱμείρεις· οὐ γὰρ μεγάλων ἐπιθυμεῖς.
Ἀλλὰ σεαυτὸν παράδος θαρρῶν τοῖς ἡμετέροις προπόλοισιν.
Στ. Δράσω τοῦθ' ὑμῖν πιστεύσας· ἡ γὰρ ἀνάγκη με πιέζει.
Διὰ τοὺς ἵππους τοὺς Κοππατίας, καὶ τὸν γάμον ὅς μ' ἐπέτριψεν.

ΣΧΟΛΙΑ.

435. Προπόλοισιν. | Πρόσφυξι καὶ θεράπουσι, λέγει δὲ τοῖς φιλοσόφοις, πιέζει δὲ, συνοχεῖ, ἀναγκάζει.

437. Τοὺς

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ μόνος.

ΝΥΝ οὖν χρῆσθων ἀτεχνῶς ὅτι βούλονται.
Τουτὶ τό γ' ἐμὸν σῶμ' αὐτοῖσι
Παρέχω τύπτειν, πεινῆν, διψῆν,
Αὐχμεῖν, ῥιγοῦν, ἀσκὸν δέρειν,

Εἴπερ

ΣΧΟΛΙΑ.

438. Νῦν οὖν χρῆσθων. | Ἡ ἔκθεσις τῆς διπλῆς κώλων ἐστὶν ὁμοίων ἀναπαιστικῶν ιη. ὧν τὸ πρῶτον τρίμετρον βραχυκατάληκτον, τὰ δὲ ἑξῆς δίμετρα ἀκατάληκτα, πλὴν τοῦ δωδεκάτου καὶ ἑπτακαιδεκάτου, ἀναπαιστικῶν βάσεων παρατελεύτων καλουμένων, καὶ τοῦ τελευταίου ἑφθημιμεροῦς ὄντος, καὶ παροιμιακοῦ ὡς εἴρηται καλουμένου. ἐπὶ τῷ τέλει δύο διπλαῖ ἔξω νενευκυῖαι.

Χρῆσθων. | Κατὰ δυϊκὴν προφορὰν ὡς δυϊκὸν ἔχον τὸν σχηματισμόν. πληθυντικῶς καὶ νῦν λέλεκται χρήσθωσαν, ἀττικὴ δὲ ἡ τοιαύτη σύνταξις.

Cho. Compos igitur voti eris. non enim magna poſcis.
At teipſum bono animo trade noſtris miniſtris.

Str. Hoc faciam vobis fretus. neceſſitas enim me premit
Propter equos Coppatias, & conjugium quod me peſſumdedit.

ΣΧΟΛΙΑ.

437. Τοὺς Κοππατίας. | Μετὰ τοῦ χαράγματος καὶ τοὺς ἐκκεκοφότας αὐτοῦ τὴν οὐσίαν δηλοῖ.

Ὅς μ' ἐπέτριψεν. | Ὅς αἴτιός μοι πάντων τῶν συμβάντων κακῶν, ἢ δι' ὃν ἐδυστύχησα.

ACTUS PRIMI SCENA QUINTA.

STREPSIADES ſolus.

NUNC ergo aſperè me tractent, ut ipſis libet.
Hocce meum corpus ipſis
Præbeo ad cædendum, eſuriendum, ſitiendum,
Squaleſcendum, frigeſcendum, & pellem excoriandum:
Dummodo

ΣΧΟΛΙΑ.

σύνταξις. οἷον ποιούντων ἐκεῖνοι, ἀντὶ τοῦ ποιήτωσαν. φρονούντων, ἀντὶ τοῦ φρονείτωσαν, ὡς καὶ ἐνταῦθα νῦν φησι, τὴν ἐξουσίαν αὐτοῖς παραδίδωμι τοῦ ἐμαυτοῦ σώματος.

440. Τύπτειν. | Ὑπὲρ τοῦ πιστώσασθαι ἐμμένειν αὐτὸν τοῖς ὑποκειμένοις, προσέθηκε πλέον ἢ ἐκεῖνοι προσέταξαν. ὁ γὰρ τὸ μεῖζον ἐπαγγελλόμενος ὑπομένειν, πῶς οὐκ ἂν τὸ ἧττον ἐνέγκοι ῥᾳδίως.

441. Ἀσκὸν δέρειν. | Ἀντὶ τοῦ τὸ σῶμα ἐκδέρειν, εἰ δέοι καταφρονεῖν ἐκδερομένου τοῦ σώματος.

Εἴπερ τὰ χρέα διαφευξοῦμαι,
Τοῖς ἀνθρώποις τ' εἶναι δόξω
Θρασὺς, εὔγλωττος, τολμηρὸς, ἴτης,
Βδελυρὸς, ψευδῶν συγκολλητὴς,
Εὑρεσιεπὴς, περίτριμμα δικῶν,
Κύρβις, κρόταλον, κίναδος, τρύμη,
Μάσθλης, εἴρων, γλοιὸς, ἀλαζὼν,
Κέντρων, μιαρὸς,

Στρέφις

ΣΧΟΛΙΑ.

444. Ἴτης. | Ἰταμὸς, ἀναιδὴς, καὶ δι' αὐτῶν χωρῶν τῶν πραγμάτων.

445. Βδελυρός. | Καὶ τὸν πόρνον οὕτως ἐκάλουν, ὡς ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου Αἰσχίνης, καὶ τὸν μίσους ἄξιον. καὶ τὸ μισεῖσθαι ·βδελύττεσθαι. ἢ τὸν ἀνελεύθερον. τὸ δὲ ψευδῶν συγκολλητὴς, ἀντὶ τοῦ ψευδοπλάστης.

447. Κύρβις. | Ἡ σανὶς ἔνθα ἦσαν οἱ νόμοι γεγραμμένοι. λέγει οὖν, εἰ ταῦτα ἄλλα δόξαιμι τοῖς πολλοῖς καὶ ἔμπειρος εἶναι τῶν νόμων καὶ τῶν λόγων, ἡδέως ἂν ὑπομείναιμι πᾶν ὁτιοῦν παθεῖν. ἄλλως. κύρβις ὁ περίεργος, ὃν οὐκ ἔστι λαβεῖν, ἢ μνήμων, καὶ γὰρ αἱ κύρβεις πρὸς μνήμην εἰργάζοντο. Ἀπολλόδωρος δέ φησι πᾶσαν δημοσίαν γραφὴν καὶ νόμους κύρβεις καλεῖσθαι, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι λίθους ἱστάντες, τὰ δόξαντ' ἀναγράφοντες, οὓς μὲν ἀπὸ τῆς στάσεως στήλας, κύρβεις δὲ ἀπὸ τῆς εἰς ὕψος ἀναβάσεως, ὕστερον δὲ τὰ ξύλα λελευκωμένα γράφοντες, ὁμοίως ἐκάλεσαν, κύρβις οὖν ἡ περιέχουσα τὰς ἱερὰς γραφὰς στήλη. ἢ ὡς Ἐρατοσθένης φησὶν, ἄξων Ἀθήνησιν οὕτω καλούμενος, ἐν ᾧ οἱ νόμοι περιέχονται. Πλούταρχος δὲ ἐν τῷ Σόλωνος βίῳ περὶ αὐτοῦ λέγων, ἰσχὺν δέ φησι τοῖς νόμοις πᾶσιν εἰς ἑκατὸν ἔδωκεν ἐνιαυτούς. καὶ ἐγκατεγράφησαν εἰς ξυλίνους ἄξονας ἐν πλαισίοις περιέχουσι στρεφομένους. ὧν ἔτι καθ' ἡμᾶς ἐν Πρυτανείῳ λείψανά τινα διεσώζετο. καὶ προσηγορεύθησαν ὡς Ἀριστοτέλης φησὶ κύρβεις. καὶ Κρατῖνος ὁ κωμικὸς εἴρηκέ που πρὸς τοῦ Σόλωνος καὶ Δράκοντος, οἷσι νῦν φρύγουσιν ἤδη τὰς κάγχρυς τοῖς κύρβεσιν. ἔνιοι δέ φασιν ἰδίως ἐν οἷς ἱερὰ καὶ θυσίαι περιέχονται κύρβεις. ἄξονας δὲ, τοὺς ἄλλους ὀνομάσθαι.

Κρόταλον. | Εὔστομος καὶ εὔγλωττος ὡς τὰ κρόταλα. λάλος.

Κίναδος. | Εἶδός τι θηρίου. καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ στεφάνου· Τοῦτο δὲ καὶ φύσει κίναδος τἀνθρώπιόν ἐστιν. οἱ δὲ, πᾶν μὲν θηρίον κίναδες ἀξιοῦσι καλεῖσθαι, ἰδίως δὲ τὴν ἀλώπεκα. καὶ Σοφοκλῆς (ἐν

Αἴαντι

Dummodo debita effugiam,
Hominibus etiam habear
Audax, linguax, temerarius, impetuosus,
Execrandus, mendaciorum conglutinator,
Verborum inventor, in litibus exercitatus,
Leguleius, loquax, vulpes, veterator,
Verbero, simulator, ardelio, insolens,
Cento, impurus,

Versutus,

ΣΧΟΙΛΑ.

Αἴκιντι μαστιγοφόρῳ) ἢ τὸ ἐπίτριπτον κίναδος ἐξήρει μ' ὅπου; κακοῦργος οὖν φησιν ὡς ἀλώπηξ. τινὲς δὲ, κίναδος ζῶον μικρὸν τὸ αἰδοῖον εἰσωθοῦν καὶ ἐξωθοῦν.

Τρύμη. | Ὁ περιτετριμμένος ἐν τοῖς πράγμασιν, ὃν ἡμεῖς τρύπανον καλοῦμεν. τρύμα καὶ τρῆμα τὴν ὀπήν φασι. θέλει οὖν εἰπεῖν λεπτολόγος καὶ εὔστομος ὡς τρύπανον. τρύμη οὖν, τρύπανον ὡς πάντων περιγενόμενον, ἢ τριὸς καὶ ταλαίπωρος, ἢ τριμαλιά.

448. Μάσθλης. | Ἰδίως καλεῖται ὁ ἱταμός, ὁ κατειργασμένος καὶ ἔκλυτος. μάσθλης οὖν ὁ πολυγνώμων καὶ μηδὲν βέβαιον μηδὲ σαθερὸν γινώσκων. ἀλλ' ἄλλο μὲν νοῶν, ἄλλο δὲ ποιῶν, οἱονεὶ τοὺς τρόπους ἔκλυτος. μάσθλης οὖν ὁ μεμαλαγμένος λῶρος. λέγει οὖν τὸν ὀλισθηρὸν καὶ διαβατικόν.

Εἴρων. | Πάντα παίζων ὑποκριτὴς εἰρωνευόμενος.

Γλοιός. | Τὸ αὐτὸ δηλοῖ τῷ μάσθλης. εἴληπται δὲ ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τοῦ ἐν τοῖς βαλανείοις ἐλαίου πεπηγότος. ὅπερ τοὺς ἐπιλαμβανομένους διολισθαίνειν πέφυκε. τοιοῦτος οὖν ὁ πρεσβύτης εὔχεται γενέσθαι τοὺς τρόπους, ἵνα διολισθαίνειν καὶ φεύγειν δύνηται τοὺς δανειστάς. καὶ μέχρι δὲ τοῦ δεῦρο τοὺς τῇ γνώμῃ σκάζοντας, καὶ μηδὲν σαθερὸν φρονοῦντας, ἀλλὰ μὲν ἄλλα ἐπαγγελλομένους, ἄλλα δὲ πράσσοντας, διὰ τὸ τῆς γνώμης ὀλισθηρὸν καὶ ἄπιστον, γλοιοὺς καλοῦμεν ἢ γλοιὸς λέγεται ὁ ῥύπος τοῦ ἐλαίου. λέγει οὖν τὸν ῥυπαρὸν τοὺς τρόπους. ἄλλως. γλοιὸς, ἐπὶ τοῦ ῥυπαροῦ καὶ μικροῦ καὶ μικρολόγου παραλαμβάνεται. καὶ γὰρ ὁ ῥυπαρὸς διὰ τὴν ἄσκησιν σύνεγγυς τῷ γλοιῷ. ἐπὶ δὲ τὸ ἦθος μετενεχθὲν τὸν μοχθηρὸν δηλοῖ καὶ ὀλισθηρὸν καὶ εὐμετάβολον.

449. Κέντρων. | Φανερὸς κλέπτης ὅτι βασανιζομένοις αὐτοῖς κέντρα προσφέρουσιν, ἢ κέντρων, τουτέστι χαλεπὸς καὶ φρικτός, καθὸ καὶ τοὺς ἡνιόχους κεντροτύπους καλοῦμεν τοὺς τοῖς κέντροις τύπτοντας. κέντρων δέ ἐστι τὸ ἐπισαττόμενον τοῖς ὄνοις ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων συῤῥαφὲν σακκίων, καὶ ἐπίσαγμα τῶν ὄνων. ἄλλως. οἱ ἐκ τῶν ἄλλων συνα-

θροισμένοι

Στρόφις, ἀργαλέος, ματιολοιχός.
Ταῦτ' εἴ με λέγουσιν ἀπαντῶντες,
Δρώντων ἀτεχνῶς ὅ,τι χρήζουσι.
Κεἰ βούλονται νὴ τὴν Δήμη-
τρ' ἐκ μου χορδὴν
Τοῖς φροντισταῖς παραθέντων.

ΣΧΟΛΙΑ.

ἐρεισμένοι ἐπὶ τοιαῦτά τινα τοῖς ὑποζυγίοις ῥιπτόμενα καλοῦνται κέντρωνες. οἱ δὲ τὸ λοίδορον ἀκούουσιν, οἱονεὶ κεντροτύπος ὁ κεκεντρωμένος καὶ φριξός.

450. Στρόφις. | Ἀπὸ τῆς στρόφιγγος ἡ μεταφορά· οἷον εὔστροφος καὶ εὐκίνητος ἐν τοῖς πράγμασι. λέγεται δὲ στρόφιγξ καὶ τοῖς σωλῆσιν

ἐμβαλλόμενα,

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΧΟΡΟΣ.

Λῆμα μὲν πάρεστι τῆς δὲ
Οὐκ ἄτολμον, ἀλλ' ἕτοιμον, ἴσθι δ' ὡς
Ταῦτα μαθὼν παρ' ἐμοῦ,

Κλέος.

ΣΧΟΛΙΑ.

456. Λῆμα μὲν πάρεστι. | Ἐπέκθεσις τῆς διπλῆς ἀμοιβαίας, ἐκ κώλων κ. ὧν τὸ πρῶτον τροχαϊκὸν δίμετρον ἀκατάληκτον. τὸ δεύτερον τροχαϊκὸν τρίμετρον καταληκτικόν. τὸ τρίτον δακτυλικὸν πενθημιμερές. τὸ τέταρτον ἀναπαιστικὸν πενθημιμερές. τὸ πέμπτον τροχαϊκὸν δίμετρον βραχυκατάληκτον, ὃ καλεῖται Φερεκράτειον ἀτελές. τὸ ἕκτον ἰαμβικὴ βάσις. τὸ ἕβδομον, ἀναπαιστικὸν δίμετρον βραχυκατάληκτον. τὸ ὄγδοον, ὅμοιον. τὸ ἔνατον ἰαμβικὸν πενθημιμερές.

Versutus, molestus, nugarum sectator.
Hæc si de me dixerint, cùm obviam eunt,
Faciant sedulo quodcunque ipsis libet.
Et si voluerint, per Cererem,
Ex me chordam
Sophistis apponant.

ΣΧΟΛΙΑ.

ἐμποδαλλόμενον, ὥς τε τὴν τοῦ ὕδατος ἐπέχειν ὅτε τις θελήσει καὶ αὖ πάλιν ἀνιέναι φοράν.

Ματιολοιχός. | Ἤτοι ὁ χρυσιμέτρης, μάτιον γὰρ εἶδος μέτρου, ἢ ὁ φειδωλὸς καὶ σμικρολόγος, ἢ ὁ μυχλησιστής, ὀξύνει δὲ Ἡρωδιανός. ἢ μάταιον τὸ ἐλάχιστον, ἤτοι τὸν μάταια βουλευόμενον καὶ λοχῶντα.

ACTUS PRIMI
SCENA SEXTA.

SOCRATES, STREPSIADES, CHORUS,

Constantia sane animi huic adest
Non imbellis, sed impigra, sat scias autem, quòd,
Hæc si à me didiceris,
Gloriam

ΣΧΟΛΙΑ.

μιμερές. ὃ πρῦχον καλεῖται. τὸ δέκατον ὅμοιον τῷ τρίτῳ. τὸ ἑνδέκατον ὅμοιον τῷ ἕκτῳ. τὸ δωδέκατον τροχαϊκὸν πενθημιμερές. τὸ τρισκαιδέκατον ἀναπαιστικὴ βάσις. τὸ τεσσαρεσκαιδέκατον ὅμοιον τῷ ἐννάτῳ. τὸ πεντεκαιδέκατον δακτυλικὸν ἐφθημιμερὲς, ὃ Ἀλκμάνιον καλεῖται. τὸ ἑκκαιδέκατον ὅμοιον τῷ τετάρτῳ. τὸ ἑπτακαιδέκατον ὅμοιον τῷ τρίτῳ. τὸ ὀκτωκαιδέκατον ὅμοιον τῷ ἐννάτῳ. τὸ ἐννεακαιδέκατον ὃ παρατέλευτον ὀνομάζεται, δακτυλικὴ βάσις. τὸ εἰκοστὸν ὅμοιον τῷ πεντεκαιδεκάτῳ.

450. Οὐρανόμηκες.

Κλέος οὐρανόμηκες
Ἐν βροτοῖσιν ἕξεις.
Στ. Τί πείσομαι;
Σω. Τὸν πάντα χρόνον μετ' ἐμοῦ,
Ζηλωτότατον βίον ἀν-
θρώπων διάξεις.
Στ. Ἆρά γε τοῦτ' ἄρ' ἐγὼ
Ποτ' ὄψομαι;
Σω. Ὥς τε σου πολλοὺς
Ἐπὶ ταῖσι θύραις
Ἀεὶ καθῆσθαι,
Βουλομένους ἀνακοινοῦσθαι
Τε καὶ ἐς λόγον ἐλθεῖν.
Πράγματα κἀντιγραφὰς
Πολλῶν ταλάντων
Ἄξια σῇ φρενὶ
Συμβουλευσομένους μετὰ σοῦ.
Χο. Ἀλλ' ἐγχείρει τὸν πρεσβύτην, ὅ,τι περ μέλλεις προδιδάσκειν.
Καὶ διακίνει τὸν νοῦν αὐτοῦ καὶ τῆς γνώμης ἀποπειρῶ.
Σω. Ἄγε δὴ κάτειπέ μοι σὺ τὸν σαυτοῦ τρόπον.
Ἵν' αὐτὸν εἰδὼς ὅστις ἐστὶ, μηχανὰς
Ἤδη 'πὶ τούτοις πρός σε καινὰς προσφέρω.

Στ.

ΣΧΟΛΙΑ.

459. Οὐρανόμηκες. | Μέγιστον, παρὰ τὸ ἐπουράνιον κλέος εἶπε. πάλιν δὲ ὡς φιλόσοφος ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ τὴν λέξιν παρήγαγε, διὰ τὸ διδάσκειν τὰ οὐράνια.

472. Πράγματα κἀντιγραφάς. | Οὕτω γὰρ ἐκάλουν τὰς δίκας πάσας, πράγματα κἀντιγραφὰς διὰ τὰς ἀντιθέσεις καὶ λύσεις τῶν ἐπιφερομένων. τὸ δὲ ἑξῆς ἀνακοινοῦσθαι τὰ πράγματα καὶ τὰς ἀντιγραφάς.

474. Ἄξια

Gloriam ad cœlos elatam
Inter mortales obtinebis.
Str. Quid mihi fiet?
Soc. Perpetuo mecum
Vitam exoptatissimam omnium
Hominum deges.
Str. Hoc utique ego
Quando videbo?
Soc. Adeo ut multi tuas
Ante fores
Semper assideant,
Cupientes communicare,
Et in colloquium venire;
De intentione ac depulsione litium
Multis talentis
Æstimandarum, ex animo tuo
Consultaturi tecum.
Cho. At aggredere, senem, quod statuisti, prædocere;
Atque animum ejus permove, & ingenium explora.
Soc. Age, jam dic mihi tu mores tuos:
Ut ipsis cognitis, quales sint, machinas
Statim postea tibi novas admoveam.

Str.

ΣΧΟΛΙΑ.

474. Ἄξια σῇ φρενί, | Τὰ ἄξια πράγματα σὺν τῇ σῇ φρενὶ βουλευσομένους.

476. Ἀλλ' ἐγχείρει. | Ἐν ἐκθέσει δίστιχον ἀναπαιστικὸν τετράμετρον καταληκτικόν. εἰώθασι γὰρ μετὰ τὰς τοιαύτας περιόδους ἐπάγειν δίστιχον. ἐπὶ τοῦ τέλους τοῦ μὲν ἐπεκθέσεως, δύο συνήθως διπλαῖ ἔξω νενευκυῖαι. τοῦ δὲ διστιχίας παράγραφος· καλοῦνται δὲ ταῦτα πολυσχημάτιστα, διὰ τὸ διάφορα δέχεσθαι μέτρα. τὰ δ' ἐφεξῆς λβ' ἰαμβικά εἰσιν ἀκατάληκτα τρίμετρα, ὧν τελευταῖον, Χώρει, τί κυπτάζεις ἔχων περὶ τὴν θύραν. ἐπὶ τοῦ τέλους κορωνίς.

481. Τειχομαχεῖν

Στ. Τί δέ; τειχομαχεῖν μοι διανοεῖ πρὸς τῶν
θεῶν;

Σω. Οὔκ, ἀλλὰ βραχέα σου πυθέσθαι βούλομαι.
Εἰ μνημονικὸς εἶ; Στ. Δύο τρόπω νὴ τὸν Δία.
Εἰ μὲν γ᾽ ὀφείλεταί μοι μνήμων πάνυ.
Ἐὰν δ᾽ ὀφείλω σχέτλιος, ἐπιλήσμων πάνυ.

Σω. Ἔνεστι δῆτά σοι λέγειν ἐν τῇ φύσει;

Στ. Λέγειν μὲν οὐκ ἔνεστ᾽, ἀποστερεῖν δ᾽ ἔνι.

Σω. Πῶς οὖν δυνήσει μανθάνειν; Στ. Ἀμέλει, καλῶς.

Σω. Ἄγε νυν, ὅπως, ὅταν τι προβάλωμαι σοφὸν
Περὶ τῶν μετεώρων, εὐθέως ὑφαρπάσει.

Στ. Τί δαί; κυνηδὸν τὴν σοφίαν σιτήσομαι;

Σω. Ἄνθρωπος ἀμαθὴς οὑτοσὶ καὶ βάρβαρος.
Δέδοικά σ᾽ ὦ πρεσβῦτα, μὴ πληγῶν δέῃ.
Φέρ᾽ ἴδω, τί δρᾷς, ἤν τίς σε τύπτῃ; Στ. Τύπτομαι
Κᾆπειτ᾽ ἐπισχὼν ὀλίγον, ἐπιμαρτύρομαι.
Εἶτ᾽ αὖθις ἀκαρῆ διαλιπὼν, δικάζομαι.

Σω. Ἴθι νυν κατάθου θοἰμάτιον. Στ. Ἠδίκηκά τι;

Σω. Οὔκ, ἀλλὰ γυμνοὺς εἰσιέναι νομίζεται.

Στ.

ΣΧΟΛΙΑ.

481. Τειχομαχεῖν μοι διανοεῖ. | Ἐντεῦθεν παρίστησι τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν. τὸ γὰρ μηχανάς, οὐχ ὡς ὁ Σωκράτης εἶπεν οὕτω καὶ αὐτὸς ἐνόησεν, ἀλλ᾽ εἰς τειχομαχικὰ ὄργανα. ἐξεπίτηδες δὲ ὁ ποιητὴς ταύτην τὴν λέξιν ἔθηκεν.

487. Ἀποστερεῖν δ᾽ ἔνι. | Πρὸς ὁμοιοκατάληκτον. καὶ πρὸς τὸ αὐτοῦ ὁ γέρων βούλημα. τοῦτο γὰρ αὐτῷ σπουδάζεται τὸ ἀποστερεῖν τοὺς δανειστάς.

488. Ἀμέλει.

Str. Quid ergo? expugnare me cogitas, per deos?
Soc. Non, sed paucis te interrogare volo.
Num memoria vales? *Str.* Duobus modis, per Jovem.
Siquid sane mihi debeatur, memor *sum* prorsus.
Sin vero debeam miser, obliviosus admodum.
Soc. Nunquid tibi inest dicendi facultas naturâ?
Str. Dicendi quidem non est, fraudandi autem est.
Soc. Quomodo igitur discere poteris? *Str.* Securus esto: optimè.
Soc. Age jam, ut, quando quid proponam doctum
De rebus sublimibus, tu statim arripias.
Str. Quid ergo? canúmne more sapientiâ vescar?
Soc. Homo hicce ineptus est ac barbarus.
Metuo tibi, senex, ne flagris egeas.
Sine, videam; quid agis, siquis te verberet? *Str.* Verberor.
Post, ubi paululum me continui, testes cito.
Dein rursus, momento interjecto, jure ago.
Soc. Age nunc depone vestem. *Str.* Nunquid mali commerui?
Soc. Non, sed nudos ingredi mos est.

Str.

ΣΧΟΛΙΑ.

488. Ἀμέλει. | Παρέλκει, Ἀττικὴ δὲ ἡ φράσις. ἀντὶ τοῦ μὴ ἀθύμει.

490. Ὑφαρπάσει. | Ἀττικοῦ δευτέρου προσώπου, ἀντὶ τοῦ ὑφαρπάσῃ. ἔπαιξε δὲ διὰ τοῦ ὑφαρπάσαι αἰνιττόμενος τὴν κυνικὴν φιλοσοφίαν. ἴσως δὲ κέχηνος ἐκ τῶν κυνικῶν φιλοσόφων ἔλαβε τὸ κυνηδόν.

497. Ἴθι νῦν κατάθου. | Ὅπερ ἐποίουν ἐπὶ τῶν μυουμένων τὰ μυστήρια. ἀποδύσαι δὲ αὐτὸν βούλεται τὴν ἐσθῆτα. ὡς μέλλων δὲ ἐκεῖνος τύπτεσθαι, φησὶν ἠδίκηκά τι; ὁ δὲ τερατευόμενος ὡς ἐπὶ τῶν μυουμένων γυμνὸν εἰσάγει αὐτόν.

499. Ἀλλ'

Στ. Ἀλλ' οὐχὶ φωράσων ἔγωγ' εἰσέρχομαι.
Σω. Κατάθου. τί ληρεῖς; Στ. Εἰπὲ δή νυν μοι τοδί.
Ἢν ἐπιμελὴς ὦ καὶ προθύμως μανθάνω,
Τῷ τῶν μαθητῶν ἐμφερὴς γενήσομαι;
Σω. Οὐδὲν διοίσεις Χαιρεφῶντος τὴν φύσιν.
Στ. Οἴμοι κακοδαίμων, ἡμιθνὴς γενήσομαι;
Σω. Οὐ μὴ λαλήσεις. ἀλλ' ἀκολουθήσεις ἐμοὶ,
Ἀνύσας τι, δευρὶ θᾶττον. Στ. Ἐς τὼ χεῖρέ νυν
Δός μοι μελιτοῦταν πρότερον· ὡς δέδοικ' ἐγὼ,
Εἴσω καταβαίνων, ὥσπερ ἐς Τροφωνίου.

Σω.

ΣΧΟΛΙΑ.

499. Ἀλλ' οὐχὶ φωράσων. | Ἔθος ἦν τοὺς εἰσιόντας εἰς οἰκίαν τινὸς ἐπὶ τῷ ἐρευνῆσαι, γυμνοὺς εἰσιέναι, ἵνα μή τι ὑπὸ τὰ ἱμάτια κρύψαντες λάθωσιν, ἢ ἵνα μὴ ἀπὸ ἔχθρας λάθωσιν ὑποβαλόντες τὸ ζητούμενον, καὶ ζημίας αἴτιοι τούτῳ γένωνται. οἱ γοῦν μέλλοντες εἰσιέναι ἵνα ἐπιθειάσωνται χρήματα τοῦ δημοσίου, ἢ κατ' ἔρευναν, γυμνοὶ εἰσῄεσαν ἵνα μή τι ἀποκρύψωνται.

504. Ἡμιθνὴς γενήσομαι. | Ἐπεὶ ἰσχνὸς καὶ ὠχρὸς τὴν ἰδέαν ὁ Χαιρεφῶν, ἅτε φιλοσοφίᾳ συνεστηκὼς, παρὸ ἐκαλεῖτο νυκτερὶς καὶ πύξινος.

507. Μελιτοῦταν. | Μᾶζαν τῷ μέλιτι δεδευμένην. ἔφερον δὲ ὡς ἐδίδουν τοῖς ὄφεσιν.

508. Ὥσπερ ἐς Τροφωνίου. | Ὁ Τροφώνιος ἐγένετο λιθοξόος ἄριστος, ὃς κατεσκεύασεν ἱερὸν ἐν τῇ Λεβαδείᾳ τῆς Βοιωτίας ὑπὸ γῆν καὶ καλεῖται Τροφωνίου. ἐκεῖ οὖν οἱ μυούμενοι καθίζονται ἐπὶ τοῦ στόματος γυμνοὶ, καὶ ἁρπάζονται ὑπό τινων πνευμάτων καὶ φέρονται ὑπὸ τὴν γῆν ἐπειδὴ δὲ ἀπαντῶσι δαίμονες καὶ ὄφεις καὶ ἄλλα τινὰ ἑρπετὰ, βασάζουσι πλακοῦντά τινα καὶ ῥίπτουσιν ἐπὶ τὸ ἐκφυγεῖν. καὶ μετὰ τὴν μύησιν, δι' ἄλλου στόματος ἀναῤῥιπτοῦνται. ἄλλως. οὕτως ὁ Χάραξ. Ἀγαμήδης ἄρχων Στυμφήλου τῆς Ἀρκαδίας, ἐγάμει Ἐπικάστην, ἧς παῖς ἦν Τροφώνιος Σκότιος. οὗτοι τοὺς τότε ὑπερεβάλλοντο πάντας εὐτεχνίᾳ τόν τε ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος ναὸν ἐργολαβήσαντες. ἐν Ἤλιδι δὲ ταμιεῖον χρυσοῦν κατεσκεύασαν Αὐγείᾳ, ᾧ καταλείψαντες ἁρμὸν λίθου, νυκτὸς εἰσιόντες ἔκλεπτον τῶν χρημάτων

ἄρμα

Str. At non furtum rimaturus ego ingredior.
Soc. Depone: quid nugas agis? *Str.* Dic mihi hoc jam.
Si diligens fuero, & prompte didicero,
Cuinam discipulorum similis ero?
Soc. Ingenio nihil à Chærephonte discrepabis.
Str. Hei mihi misero! semimortuus fiam.
Soc. Minimè: ne id dixeris. sed sequere me.
Properans huc ocyùs. *Str.* In manus jam
Des mihi mellitam placentam priùs. ut mihi metuo,
Intrans, ac si Trophonii *antrum adirem!*

ΣΧΟΛΙΑ.

ἅμα Κερκύωνι, ὃς ἦν γνήσιος Ἀγαμήδους καὶ Ἐπικάστης υἱός. ὡς δὲ ἠπόρουν λίαν Αὐγείας, ἐπιδημήσαντα Δαίδαλον ἐκ τοτε κατὰ φυγὴν Μίνωος, ἱκετεύουσιν ἐξιχνεῦσαι τὸν φῶρα, ὁ δὲ παγίδας ἵστησιν, αἷς περιπεσὼν Ἀγαμήδης ἀναιρεῖται. Τροφώνιος δὲ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τεμὼν πρὸς τὸ μὴ γνωρισθῆναι, ἅμα Κερκύωνι φεύγει εἰς τὸν Ὀρχομενόν. Αὐγείου δὲ κατὰ κέλευσιν Δαιδάλου ὑπὲρ τὴν τῶν αἱμάτων ἔκλυσιν ἐπιδιώκοντος, καταφεύγουσιν, ὁ μὲν Κερκύων εἰς Ἀθήνας ὡς Καλλίμαχος. Ὡς ῥ' ἔφυγεν μὲν Ἀρκαδίην, ἡμῖν δὲ κακὸς παρενάσσατο γείτων. ὁ δὲ ἕτερος εἰς Λεβάδειαν τῶν Βοιωτῶν, οὗ κατωρυχὴν ποιησάμενος οἴκησιν, διετέλει. τελευτήσαντι δὲ αὐτῷ μαντεῖον ἀτρεκὲς ἐφάνη αὐτόσε, καὶ θύουσιν αὐτῷ ὡς θεῷ· περιέλιπε δὲ υἱὸν Ἄλκανδρον. ἄλλως. Ἐν μὲν τοῖς παλαιοῖς ἀντιγράφοις οὕτως εὗρον, πρῶτον μὲν ὅτι οἱ περὶ Ἀγαμήδην υἱοὶ Ἀπόλλωνος καὶ Ἐπικάστης, οἱ δὲ Διὸς καὶ Ἰοκάστης, οἱ δὲ Ἐργίνου. εἶτα ὡς Δαίδαλος μετὰ τὸ τεχνίον ἐποίησεν, αὐτοὶ κεκλοφότες ἑάλωσαν. καὶ τῷ ἑτέρῳ φεύγοντι διέσχεν ἡ γῆ, καὶ ἐδέξατο περὶ Λεβάδειαν. ὕστερον δὲ Βοιωτοῖς λιμώττουσιν ἔχρησεν ὁ θεὸς Τροφώνιον τιμᾷν. οἱ δὲ ἀγνοοῦντες ὅπη εἴη τὸ μνῆμα, σμήνει μελισσῶν προσέτυχον ἐξ ὑπορρῶγός τινος ἀνιουσῶν. καὶ στοχασάμενοι τοῦτον εἶναι τὸν τόπον ἔκριναν ἐκεῖσε δεῖν τινα κατελθεῖν θεασόμενον. ὃς εὑρὼν δύο δράκοντας, προσήγαγε μελιττούτας καὶ οὐκ ἠδικήθη. ἐξ οὗ τὸ ἔθος ἐγένετο. οἱ δὲ βουλόμενοι χρηστηριασθῆναι ἁγνεύοντες ὡρισμένας καὶ στολῇ κεκοσμημένοι θεοπρεπεῖ, κατίασι λόγχας ἔχοντες πρὸς τὸ βάλλειν τοὺς ὄφεις καὶ μὴ ἀδικηθῆναι ὑπ' αὐτῶν. καὶ πολλοὶ μὲν αὐθήμερον ἐπέμφθησαν, οἱ δὲ

Σω. Χώρει. τί κυπτάζεις ἔχων περὶ τὴν θύραν;

Κομμάτιον Κώλων η.

Χο. Ἀλλ' ἴθι χαίρων, τῆς ἀνδρείας
Εἵνεκα ταύτης.
Εὐτυχία γένοιτ' ἀν-
θρώπῳ, ὅτι προήκων
Ἐς βαθὺ τῆς ἡλικίας,
Νεωτέροις τὴν φύσιν αὐτοῦ
Πράγμασι χρωτίζεται,
Καὶ σοφίαν ἐπασκεῖ.

Παράβασις Κώλων με.

Ὦ θεώμενοι κατερῶ πρός γ' ὑμᾶς ἐλευθέρως
Τἀληθῆ,

ΣΧΟΛΙΑ.

διὰ πλειόνων. ἐν δὲ τοῖς νεωτέροις, οὕτως. Ὁ Τροφώνιος ἀνὴρ ἦν πάνυ φιλόδοξος. ποιήσας οὖν ἐν Λεβαδείᾳ τῆς Βοιωτίας ὑπόγειον οἴκημα εἰσελθὼν ἐμαντεύετο, καὶ λιμαγχονηθεὶς ἀπέθανεν. ἐγκατοικῆσαν δὲ δαιμόνιόν τι τὰς μαντείας ἐτέλει. εἰσήρχοντο οὖν ἐντὸς οἱ χρησόμενοι ἔχοντες ἐν ταῖν χεροῖν πόπανα, ἵνα τοῖς ἐκεῖ ἐμφιλοχωροῦσιν ὄφεσι διδόντες μηδὲν ὑπ' αὐτῶν δυσχερὲς πάσχωσιν. ὁ δὲ εἰσιὼν ἐκεῖσε λοιπὸν οὐκ ἔτι ἐγέλα διὰ τὴν τῶν ὄφεων ἔκπληξιν. ὅθεν καὶ παροιμία ἐπὶ τῶν ἀγελάστων καὶ συνωφρυωμένων, ἐς Τροφωνίου μεμαντεύεται.

509. Τί κυπτάζεις ἔχων. | Ἀττικῶς περιττεύει τὸ ἔχων. τὸ δὲ κυπτάζεις, στραγγεύῃ, διατρίβεις.

Περὶ τὴν θύραν. | Βαρέως διακείμενος εἰς τὸ εἰσιέναι δι' αὐτῆς.

510. Ἀλλ' ἴθι χαίρων. | Τοῦτο διὰ τὸ εἰσάγεσθαι τὸν χορὸν ἐξιόντων τῶν ὑποκριτῶν, ὀνομάζεται κορωνίς. διὰ δὲ τὸ προτίθεσθαι τῆς παραβάσεως κατὰ τὸ ἔθος, ὀνομάζεται κομμάτιον, κώλων ὀκτώ. ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἀναπαιστικὸν δίμετρον ἀκατάληκτον, ἢ χοριαμβικὸν δίμετρον ὑπερκατάληκτον μεμιγμένον δισπονδείῳ. τὸ δεύτερον ἀναπαιστικὸν

Soc. Ingredere: quid tempus teris præ foribus?

Sectiuncula Versiculorum viii.

Cho. I pede fausto, magnanimitatem
Propter hanc.
Fœlicitas adsit
Huic homini, quòd, provectus
In extremam ætatem,
Juvenilibus ingenium suum
Rebus imbuit,
Et sapientiam excolit.

Digressio Versiculorum xlv.

Cho. O spectatores, ad vos loquar liberè
Vera:

ΣΧΟΛΙΑ.

ἀναπαιστικὸν μονόμετρον. τὸ τρίτον καὶ τὸ ἑξῆς καὶ ἕβδομον. καὶ τὰ μετ' αὐτὸ, χοριαμβικὰ δίμετρα καταληκτικὰ εἰς ἀμφίβραχυν πεποιημένα ἢ βακχεῖον διὰ τὸ ἀδιάφορον, Ἀριστοφάνεια καὶ αὐτὰ καλούμενα. τὸ πέμπτον, χοριαμβικὸν δίμετρον ἀκατάληκτον. τὸ δ' ἑξῆς ἀπὸ ἰαμβικῆς βάσεως εἰς χοριαμβικὸν ὑπερκατάληκτον.

510. Χρωτίζεται. | Ἀντὶ τοῦ χρωματίζεται. αὐτὸς δὲ ὁ χρωματιζόμενος εἰς πρόσωπον γίνεται, αὐτὸς γὰρ κατὰ νῦν ἐχρωματίζετο. διὰ τοῦτο ἐπήγαγε τὴν αὐτοῦ φύσιν. ἢ τὸ ὅλον καὶ μέρος. διὰ μὲν τοῦ χρωματίζεται, τὸ μὲν τὸ ὅλον. διὰ δὲ τοῦ τὴν αὐτοῦ φύσιν, τὸ μέρος.

518. Ὦ θεώμενοι. | Ἡ παράβασις δοκεῖ μὲν ἐκ τοῦ χοροῦ λέγεσθαι. εἰσάγει δὲ τὸ ἑαυτοῦ πρόσωπον ὁ ποιητής. παράβασις δέ ἐστιν ὅταν ἐκ τῆς προτέρας στάσεως ὁ χορὸς μεταβὰς, ἀπαγγέλλῃ πρὸς τὸν δῆμον ἀφορῶν. εἴδη δὲ παραβάσεων ἑπτά, ἁπλᾶ μὲν τρία, κατὰ δὲ σχέσιν τέσσαρα. τὰ μὲν οὖν ἁπλᾶ ἐστι ταῦτα, κομμάτιον, παράβασις ὁμωνύμως ἢ καὶ ἀνάπαιστος καλεῖται, ἐπεὶ πολλάκις ἐν ταύτῃ τῷ ἀναπαίστῳ χρῆται, στίχος ὁ καὶ μακρόν. τὰ δὲ κατὰ σχέσιν, στροφὴ, ἀντίστροφος, ἐπίρρημα, ἀντεπίρρημα. συμπεπλέκουσι γὰρ ἀλλήλοις τὰ κατὰ μέτρον καὶ τὸν κῶλον. ἡ γὰρ στροφὴ ἔχει ὁμοίαν ἑαυτῇ τὴν ἀντιστροφὴν, καὶ τὸ ἐπίρρημα ὡσαύτως τὸ

Τἀληθῆ, νὴ τὸν Διόνυσον τὸν ἐκθρέψαντά με.
Οὕτω νικήσαιμ' ἔγωγε καὶ νομιζοίμην σοφός,
Ὡς ὑμᾶς ἡγούμενος εἶναι θεατὰς δεξιούς,
Καὶ ταύτην σοφώτατ' ἔχειν τῶν ἐμῶν κωμῳδιῶν.
Πρώτους ἠξίωσ' ἀναγεῦσ' ὑμᾶς, ἣ παρέσχε μοι
Ἔργον πλεῖστον· εἶτ' ἀνεχώρουν ὑπ' ἀνδρῶν φορτικῶν
Ἡττηθεὶς οὐκ ἄξιος ὤν. ταῦτ' οὖν ὑμῖν μέμφομαι
Τοῖς σοφοῖς, ὧν οὕνεκ' ἐγὼ ταῦτ' ἐπραγματευόμην.
Ἀλλ' οὐδ' ὣς ὑμῶν ποθ' ἑκὼν προδώσω τοὺς δεξιούς.
Ἐξ ὅτου γὰρ ἐνθάδ' ὑπ' ἀνδρῶν, οἷς ἡδὺ καὶ λέγειν,
Χ' ὠ σώφρων τε χ' ὠ καταπύγων, ἄριστ' ἠκουσάτην,
Κἀγώ,

ΣΧΟΛΙΑ.

ἀντεπίρρημα, τινὲς δὲ προστιθέασι καὶ ᾠδὴν καὶ ἀντῳδήν, ἔχουσι γὰρ καὶ ταῦτα χέσιν πρὸς ἄλληλα, ἡ μὲν οὖν παράβασις ἡ ἐν τούτοις συγκειμένη τελεία ἐστί. εἰσὶ δὲ καὶ ἀτελεῖς παραβάσεις. ἑπτὰ δὲ ὄντων τῶν τῆς παραβάσεως μερῶν, ἐφ' ἑκάστῳ τῶν ἀπολελυμένων τριῶν τίθεται ἡ παράγραφος. οὐχ ἧττον δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ μέλους καὶ τοῦ ἐπιρρήματος, ἂν μηδὲν ἀποδίδωται. ἐὰν δὲ ᾖ τὰ ἀνακυκλούμενα, τουτέστι ἀντίστροφον τοῦ μέλους καὶ τὸ ἀντεπίρρημα, ἐπὶ τοῦ ἐπιρρήματος τίθεται ἡ ἔσω νενευκυῖα διπλῆ ὑπὲρ τοῦ δηλῶσαι ὅτι ἐστὶ τὰ ἀνταποδιδόμενα. ἐπὶ δὲ τοῦ ἀντεπιρρήματος ἡ ἔξω νενευκυῖα. ἐν δὲ τοῖς ἀποδιδομένοις πάλιν, ἐφ' ἑκάστης στροφῆς παράγραφος. ἐπὶ δὲ τοῦ τελευταίου κώλου δύο διπλαῖ, ἡ μὲν κατ' ἀρχάς, ἡ δὲ κατὰ τὸ τέλος, ἀμφότεραι μέντοι ἔξω νενευκυῖαι, δηλοῦσαι ἡμῖν ὅτι ἀνταποδίδοται. τὸ δὲ μέτρον ἀσύστατον Εὐπολίδειον καλούμενον στίχων τροχαϊκῶν τετραμέτρων καταληκτικῶν μέ. ὧν τελευταῖος εἰς τὰς ὥρας τὰς ἑτέρας εὖ φρονεῖν δοκήσετε, τὸ δὲ τροχαϊκὸν μέτρον, κατὰ πᾶσαν μὲν χώραν δέχεται τροχαῖον καὶ σπονδεῖον πλὴν τῆς παρατελεύτου, μὴ ὄντος τοῦ μέτρου χωλοῦ. καὶ κατὰ μὲν τὰς περιττὰς τρίβραχυν καὶ δάκτυλον εἰ τύχοι, τῶν δ' ἀρτίων τὰς μὲν ἑτέρας ἀνάπαιστον καὶ οὗς ἔφην ἐγχωρεῖν πάσῃ χώρᾳ. ἰδίως δὲ τὴν τετάρτην ἐν τούτοις ἴαμβον. ἐπὶ τῷ τέλει παράγραφος. ἐχρῆν δὲ τὴν λέξιν ὑπὸ τοῦ χ σημειοῦσθαι. ἐχρήσατο γὰρ μετοχῇ ἀντὶ ὀνόματος.

519. Νὴ τὸν Διόνυσον. | Ἐπεὶ ἐν Διονυσίοις παρῆλθε τὸ δρᾶμα.

καὶ

Vera: etiam per Bacchum qui me eduxit.
Ita ipse vincam & sapiens existimer,
Ut vos existimo esse spectatores candidos,
Et hanc elaboratissimam esse mearum fabularum.
Primos vos volui degustare hanc, quæ facessit mihi,
Negotii multum. post secessi, à viris odiosis
Victus indignè. hæc ergo apud vos queror
Sapientes, in quorum gratiam hæc commentatus sum.
At non ita lubens eos, qui de vobis candidi sunt, prodam.
Ex quo enim hîc à viris, quibus etiam ipsis gratum est dicere,
Et modestus & cinædus optimè audierunt:

Et

ΣΧΟΛΙΑ.

καὶ ἐν τοῖς Διονυσιακοῖς ἀγῶσι τὰ δράματα ἤγετο καὶ ἐδιδάσκετο.

520. Οὕτω νικήσαιμ' ἔγωγε. | Διπλῆ εἴσθεσις εἰς τὴν παράβασιν. οὐχ ἡ αὐτὴ δέ ἐστιν οὐδὲ τοῦ αὐτοῦ μέτρου τοῦ ἐν ταῖς Νεφέλαις πρώταις, ἀλλ' ὡς ὀλίγῳ πρότερον εἴρηται τοῦ καλουμένου Εὐπολιδείου.

523. Ἀναγεῦσ' ὑμᾶς. | Διατάξαι τὸ δρᾶμα. ὡς ἐπὶ βρώματος δὲ εἶπεν.

524. Ὑπ' ἀνδρῶν. | Τῶν κριτῶν. τοῦτο ἐπὶ τῶν προτέρων νεφελῶν.

525. Ταῦτ' οὖν ὑμῖν μέμφομαι. | Ἐπεὶ οὐ Κρατίνου ἀλλ' Ἀμειψίου δεύτερος ὤφθη.

528. Οἷς ἡδὺ καὶ λέγειν. | Οἷς τὸ ἐμὰ ἐπιδείκνυσθαι ἡδύ ἐστιν, ἢ ἐλλογίμοις.

529. Χ' ὡ σώφρων. | Τὸ πρῶτον δρᾶμα γράψας ὁ ποιητὴς ἐξέθηκε τοὺς Δαιταλεῖς, ἐν ᾧ σῶφρον μειράκιον εἰσάγει καὶ ἕτερον ἄχρηστον, εὐδοκίμησε δὲ σφόδρα ἐν τούτῳ τῷ δράματι.

Ἄριστ' ἠκουσάτην. | Ἀντὶ τοῦ ηὐδοκίμησαν. οὐ γὰρ τότε ἐνίκησεν, ἐπεὶ δεύτερος ἐκρίθη ἐν τῷ δράματι, διόπερ, ἔστι μὲν αὐτὸ πρῶτον τῶν δραμάτων. ὑπὸ δὲ αἰδοῦς οὐ δι' ἑαυτοῦ ἐπεδείξατο αὐτό.

Κἀγὼ, παρθένος γὰρ ἔτ' ἦν, κοὐκ ἐξῆν πώ μοι τεκεῖν,
Ἐξέθηκα, παῖς δ' ἑτέρα τις λαβοῦσ' ἀνείλετο,
Ὑμεῖς δ' ἐξεθρέψατε γενναίως, κἀπαιδεύσατε·
Ἐκ τούτου μοι πιστὰ παρ' ὑμῶν γνώμης ἔσθ' ὅρκια.
Νῦν οὖν, Ἠλέκτραν κατ' ἐκείνην, ἥδ' ἡ κωμῳδία
Ζητοῦσ' ἦλθεν ἤν που 'πιτύχῃ θεαταῖς οὕτω σοφοῖς.
Γνώσεται γὰρ ἤνπερ ἴδῃ, τἀδελφοῦ τὸν βόστρυχον.
Ὡς δὲ σώφρων ἐστὶ φύσει, σκέψασθ'· ἥτις πρῶτα μὲν
Οὐδὲν ἦλθε ῥαψαμένη σκύτινον καθειμένον,
Ἐρυθρὸν ἐξ ἄκρου παχὺ, τοῖς παιδίοις ἵν' ᾖ γέλως.
Οὐδ' ἔσκωψε τοὺς φαλακροὺς, οὐδὲ κόρδαχ' εἵλκυσεν.

Οὐδὲ

ΣΧΟΛΙΑ.

530. Κοὐκ ἐξῆν πώ μοι. | Οὔπω ἐπέτρεπεται ἐμαυτῷ τὸ λέγειν δημοσίᾳ διὰ τὸ νέον τῆς ἡλικίας, οὐ γὰρ πρῶτον δι' ἑαυτοῦ καθίει τὰ δράματα ὁ ποιητὴς εὐλαβούμενος. ἀπὸ δὲ τῶν ἱππέων ἤρξατο εἰσιέναι, νόμος δὲ ἦν μὴ εἰσελθεῖν τινα εἰπεῖν μήπω τεσσαράκοντα ἔτη γεγονότα, ὡς δέ τινες τριάκοντα,

531. Ἐξέθηκα. | Ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν λάθρα τικτουσῶν καὶ φοβουμένων γνωσθῆναι γυναικῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἔξω ῥιπτουσῶν τὰ βρέφη, ἵν' ἰδών τις ἀνέλοιτο. Εὐριπίδης, Δίδωσι βουκόλοισιν ἐκθεῖναι βρέφος. λέγει οὖν Ἀριστοφάνης ὡς ἐπειδὴ παρανόμως ταύτην τὴν κωμῳδίαν ἔτεκον, ὥσπερ τι βρέφος ἔξω ἔρριψα.

Παῖς δ' ἑτέρα. | Κλεωνίδης καὶ Καλλίστρατος, οὐ γὰρ δι' ἑαυτοῦ ἐδίδαξε τοὺς Δαιταλεῖς πρῶτον αὐτοῦ δρᾶμα, τὸ ἀνείλετο λαβοῦσα ἢ ἐκ παραλλήλου ὡς τὸ ἁγνίσας ἐκάθηρεν, ἢ τὸ μὲν λαβοῦσα, διὰ τὴν ἐκ τῆς γῆς ὑπὸ τῶν χειρῶν ἄρσιν, τὸ δὲ ἀνείλετο διὰ τὴν ἀνατροφὴν καὶ εἰσποίησιν,

533. Πιστὰ παρ' ὑμῶν. | Ἤγουν μεγάλη πίστις ἐστί μοι πρὸς ὑμᾶς καὶ πληροφορία, εἴρηται δὲ ἐκ μεταφορᾶς τῶν τὰς φιλίας δι' ὅρκων ποιούντων.

534. Νῦν οὖν, Ἠλέκτραν. | Αἰσχύλος ἐποίησε δρᾶμα Χοηφόρους, ἐν ᾧ Ἠλέκτρα παραγινομένη εἰς τὸν τάφον τοῦ πατρὸς, ἐκ τοῦ πλοκάμου τὸν ἀδελφὸν ἐγνώρισεν. αὕτη φησὶν ἡ κωμῳδία ἀδελφῷ ἔοικε

τὸ

Et ego quoque (virgo enim adhuc eram, nec mihi ullo modo parere licebat)
Exposui *fœtum*; puella autem alia acceptum sustulit:
Vos verò educâstis ingenuè & instituistis:
Ex hoc *inquam* mihi fida sunt à vobis *vestri* suffragii fœdera.
Nunc ergo, velut Electra *olim* illa, hæc comœdia
Quæritatum venit, sicubi in spectatores incidat adeo doctos.
Agnoscet enim, si viderit, fratris cæsariem.
Quàm modesta autem sit naturâ videte: quæ primo sanè
Venit, nihil consutum habens coriaceum, demissum,
A summo rubrum, crassum; pueris quo risus fiat.
Nec irrisit calvos, nec cordacem saltavit:

Neque

ΣΧΟΛΙΑ.

τῆς πρώτης, ὡς ἐν τοῖς Χοηφόροις Αἰσχύλου Ἠλέκτρα ἐκ τοῦ πλοκάμου τὸν ἀδελφὸν ἐπιγνοῦσα, καὶ παραγενόμενον πρὸς τὸν τάφον ὅπως αὐτὸν γνωρίσῃ ἦλθεν, εἰς ζήτησιν ἦλθε τοῦ τότε θεατῶν. ἐπιγνώσεται γὰρ ἐάν τι ξύμβολον ἴδῃ ἐκείνων. Ἡ Χρυσόθεμις ἀπελθοῦσα θῦσαι τῷ πατρὶ, καὶ τὸν Ὀρέστου πλόκαμον ἐνταῦθα εὑροῦσα, εἶπε τοῦτο τῇ Ἠλέκτρᾳ, ἡ δὲ ἀπελθοῦσα ἐγνώρισεν αὐτὸν ὄντα Ὀρέστου. εἰ καὶ Σοφοκλῆς τοῦτο οὐ λέγει. λέγει οὖν ὁ ποιητὴς ὅτι εἰ ἐπαινεθήσεται παρ' ὑμῶν ἡ νῦν κωμῳδία, γνώσεται ὅτι ὑμεῖς ἐστὲ οἱ καὶ τὴν πάλαι αὐτῆς ἀδελφὴν ἐπαινέσαντες.

536. Τἀδελφοῦ τὸν βόστρυχον. | Ὃ ἐστι σύμβολον καὶ ἔπαινον ἐκείνων ἐπιγνώσεται ἐὰν ἴδῃ.

538. Οὐδὲν ἦλθε. | Παρέλκει τὸ δὲ, ὡς καὶ παρ' Ὁμήρῳ. οὐδὲν ἔτισε, θέλει δὲ εἰπεῖν οὐκ ἦλθε συνήθως.

Σκύτινον. | Διεζωσμένοι γὰρ δέρματά τινα αἰδοῖα οἱ κωμικοὶ εἰσῄεσαν τοῦ γέλωτος χάριν. θέλει δὲ εἰπεῖν αὐτοὺς φορτικῶς χαριεντιζομένους.

539. Ἐρυθρόν. | Ἢ ἐρυθρὸν ἐξ ἄκρου ἢ ἐξ ἄκρου παχύ. ταῦτα γὰρ οἱ κωμικοὶ εἰσῆγον διὰ γέλωτα.

540. Τοὺς φαλακρούς. | Εὔπολις ἔσκωψε τοὺς φαλακροὺς, τοῦτο δ' ἐθωρησάμην.

Οὐδὲ πρεσβύτης ὁ λέγων τἄπη, τῇ βακτηρίᾳ
Τύπτει τὸν παρόντ', ἀφανίζων πονηρὰ σκώμματα.
Οὐδ' εἰσῆξε δᾶδας ἔχουσ' οὐδ' ἰοὺ ἰοὺ βοᾷ.
Ἀλλ' αὐτῇ καὶ τοῖς ἔπεσι πιστεύουσ' ἐλήλυθεν.
Κἀγὼ μὲν τοιοῦτος ἀνὴρ ὢν ποιητὴς, οὐ κομῶ.
Οὐδ' ὑμᾶς ζητῶ 'ξαπατᾶν δὶς καὶ τρὶς ταὔτ' εἰσάγων.
Ἀλλ' αἰεὶ καινὰς ἰδέας εἰσφέρων σοφίζομαι,
Οὐδὲν ἀλλήλαισιν ὁμοίας καὶ πάσας δεξιάς.
Ὃς μέγιστον ὄντα Κλέων' ἔπαισ' ἐς τὴν γαστέρα.
Κοὐκ ἔτ' εἰσαῦθις γ' ἐπεπήδησ' αὐτῷ κειμένῳ.
Οὗτοι δ' ὡς ἅπαξ παρέδωκεν λαβὴν Ὑπέρβολος,
Τοῦτον δείλαιον κολετρῶσ' ἀεὶ, καὶ τὴν μητέρα.
Εὔπολις μὲν τὸν Μαρικᾶν πρώτιστον παρείλκυσεν,

Ἐκστρέψας

ΣΧΟΛΙΑ.

Οὐ κόρδαχ' εἵλκυσε. | Τρία εἴδη ὀρχήσεως, ἐμμέλεια μὲν τραγικὴ, σίκιννις σατυρικὴ, κόρδαξ κωμικὴ, ἥτις αἰσχρῶς κινεῖ τὴν ὀσφῦν.

541. Οὐδὲ πρεσβύτης ὁ λέγων. | Ὡς Εὔπολις ἐν τοῖς Προσπαλτίοις, ἢ ὡς εἰς τοῦτο τὸ μέρος εὐεπίφορον ὄντα τὸν Ἕρμιππον. οἱ δὲ Σισίρμιον τὸν ὑποκριτήν.

542. Τύπτει τὸν παρόντ' ἀφανίζων. | Καὶ γὰρ ἐκεῖνος τοῦ γελᾶν χάριν τοὺς ἐγγὺς ἑστῶτας ἔτυπτε τῇ βακτηρίᾳ. τὸ δὲ ἀφανίζων ὅ ἐστιν ἐκτοπίσας καὶ ἀποφυγὼν τὰ σκώμματα, δι' ὧν ἔδει σωφρονίζειν τοὺς κακῶς πράττοντας, ἐκτὸς ἑαυτοῦ ποιῶν τὰ πονηρὰ σκώμματα ἢ τὸ ἀφανίζων, ἀντὶ τοῦ ἀφανεῖς ποιῶν. τουτέστι συγκαλύπτων τῷ γέλωτι τὰς εἰκῇ διεσκεμμένας αὐτοῦ κωμῳδίας καὶ εὐτελῶς πεπλασμένας. ἰστέον δὲ ὅτι πάντα ὅσα ἂν λέγῃ, εἰς ἑαυτὸν τείνει. τοὺς μὲν γὰρ φάλητας εἰσήγαγεν ἐν τῇ Λυσιστράτῃ, τὸν δὲ κόρδακα ἐν τοῖς Σφηξὶ, τοὺς δὲ φαλακροὺς, ἐν Εἰρήνῃ, τὸν δὲ πρεσβύτην ἐν Ὄρνισι, τὰς δὲ δᾶδας καὶ τὸ ἰοὺ ἰοὺ ἐν Νεφέλαις τοπρῶτον.

543. Οὐδ' εἰσῆξε δᾶδας. | Οὐκ ἔστι δῆλος τίνι παρῳδίζει. ἀλλ' ἴσως ἑαυτῷ. ἐπεὶ πεποίηκεν ἐν τῷ τέλει τοῦ δράματος καιομένην

τὴν

Neque senex, qui carmina recitat, baculo
Præsentem ferit, ita celans malos jocos,
Nec introduxit faces, nec clamat heu! heu!
Sed, sibimet ac carminibus confidens, prodiit. 544
Atque ego quidem, talis cùm sim poëta, non superbio:
Nec vos fallere conor, bis térve eadem introducendo:
At semper novas inducens formas, ex arte ago,
Nihil inter se similes, & *tamen* omnes probas.
Qui Cleonem, maximum licet, in ventrem perculi:
Nec tamen iterum insultavi ipsi jacenti. 550
Hi autem, ubi semel præbuerat ansam Hyperbolus,
Hunc miserum proculcant perpetuo atque ejus matrem.
Eupolis quidem Maricam primum protulit *in scenam*,

Nostros

ΣΧΟΛΙΑ.

τὴν διατριβὴν Σωκράτους, καὶ τινας τῶν φιλοσόφων λέγοντας ἰοὺ ἰού. ἐν δὲ ταῖς πρώταις Νεφέλαις, τοῦτο οὐ πεποίηκε, ποιήσει δὲ αὐτὸ μετὰ λόγου, οὗτοι δὲ ἀκαίρως.

544. Ἀλλ' αὐτῇ. | Τῇ ἐπινοίᾳ τῆς ὑποθέσεως καὶ οἰκονομίᾳ καὶ τῇ χάριτι τῶν ἐπῶν θαῤῥοῦσα.

545. Οὐ κομῶ. | Οὐ σεμνύνομαι, χαριέντως δὲ λέγει ἐπεὶ φαλακρὸς ἦν.

546. Δὶς καὶ τρίς. | Καί τοι καὶ αὕτη δεύτερον εἰσήχθη. ἀλλ' ἴσως διαφόρως. δοκοῦσι δὲ καὶ οἱ ἄλλοι κωμικοὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν λημμάτων, τὰ αὐτὰ εἰσάγειν δράματα.

549. Ὅς μέγιστον ὄντα. | Ὥσπερ ζῶντος αὐτοῦ διαλέγεται ἐν οἷς φησι Κλέωνα τὸν λάρον. καὶ Ἀνδροτίων δέ φησιν αὐτὸν, ἐπὶ Ἀλκαίου τεθνάναι δυσὶν ἔτεσιν ὕστερον. Ἴσαρχος δέ φησιν ἐφ' οὗ αἱ πρῶται Νεφέλαι ἐδιδάχθησαν. πῶς οὖν δύναται καὶ τοῦ Μαρικοῦ μεμνῆσθαι, ὃς ἐδιδάχθη μὲν πρὸ τῶν Νεφελῶν, ὡς καὶ νῦν αὐτός φησιν. ἐκεῖ δὲ ὁ Εὔπολις ὡς τεθνηκότος Κλέωνος μέμνηται. ἢ ἐπεὶ οὐ φέρονται αἱ διδασκαλίαι τῶν δύο Νεφελῶν, οὐδὲν δυνάμεθα διαρθρῶσαι εἰ Εὔπολις ἐπλάσατο τὴν Κλέωνος τελευτὴν ἐν Μαρικᾷ.

Ἔπαισ' ἐς τὴν γαστέρα. | Ἔτυψα, ἔγραψε γὰρ κατ' αὐτοῦ τοὺς ἱππέας, ἔτυψα ἐν τοῖς ἱππεῦσιν. ἀντὶ τοῦ ἠρκέσθην τῇ πρώτῃ κωμῳδίᾳ.

552. Κολετρῶσ' ἀεί. | Κατὰ τοῦ κόλου τύπτουσιν ἢ καταπατοῦσιν, ἀπὸ τῶν τὰς ἐλαίας πατούντων, ἢ τὸ ἐναλλάσσειν τῇ κοιλίᾳ καὶ τύπτειν

εἰς

Ἐκστρέψας τοὺς ἡμετέρους ἱππέας κακὸς κακῶς.
Προσθεὶς αὐτῷ γραῦν μεθύσην, τοῦ κόρδακος οὕνεκα. 555
Ἣν Φρύνιχος πάλαι πεποίηχ', ἣν τὸ κῆτος ἤσθιεν
Εἶθ' Ἕρμιππος αὖθις πεποίηκεν εἰς Ὑπέρβολον.
Ἄλλοι τ' ἤδη πάντες ἐρείδουσιν εἰς Ὑπέρβολον
Τὰς εἰκοὺς τῶν ἐγχέλεων τὰς ἐμὰς μιμούμενοι.
Ὅς τις οὖν τούτοισι γελᾷ, τοῖς ἐμοῖς μὴ χαιρέτω
Ἢν δ' ἐμοὶ καὶ τοῖσιν ἐμοῖς εὐφραίνησθ' εὑρήμασιν, 561
Ἐς τὰς ὥρας τὰς ἑτέρας εὖ φρονεῖν δοκήσετε.

Ὠδὴ καὶ Στροφὴ κώλων ιϛ.

Ὑψιμέδοντα μὲν θεῶν

Ζῆνα

ΣΧΟΛΙΑ.

τὴς τὴν γαστέρα, κόλον γὰρ τὸ παχὺ ἔντερον. δῆλον δὲ ὅτι πρῶτος ὁ Μαρικᾶς ἐδιδάχθη τῶν δευτέρων Νεφελῶν. Ἐρατοσθένης δέ φησι Καλλίμαχον ἐγκαλεῖν ταῖς διδασκαλίαις, ὅτι φέρουσιν ὕστερον τρίτῳ ἔτει τὸν Μαρικᾶν τῶν Νεφελῶν, σαφῶς ἐνταῦθα εἰρημένου, ὅτι πρότερον καθεῖται. λανθάνει δ' αὐτόν φησιν, ὅτι ἐν μὲν ταῖς διδαχθείσαις οὐδὲν τοιοῦτον εἴρηκεν. ἐν δὲ ταῖς ὕστερον διασκευασθείσαις εἰ λέγεται, οὐδὲν ἄτοπον. αἱ διδασκαλίαι δὲ, δῆλον ὅτι τὰς διδαχθείσας φέρουσι. πῶς δ' οὐ συνεῖδεν ὅτι καὶ ἐν τῷ Μαρικᾷ προτετελεύτηκε Κλέων. ἐν δὲ ταῖς Νεφέλαις λέγεται εἰς τὸν θεοῖσιν ἐχθρὸν τὸν βυρσοδέψην. Εὔπολις δὲ ἐν τοῖς βάπταις τοὐναντίον φησὶν, ὅτι συνεποίησεν Ἀριστοφάνης τοὺς Ἱππεῖς, λέγει δὲ τὴν τελευταίαν παράβασιν. φησὶ δὲ κἀκεῖνος τοὺς Ἱππέας συνεποίησα τῷ φαλακρῷ τούτῳ κἀδωρησάμην. Κλέων ἀποθνήσκει ἐπὶ Ἀμεινίου. πρὸ τούτου δὲ Ἴσαρχος ἐφ' οὗ αἱ Νεφέλαι ἐποιήθησαν. ὁ μέντοι Ἀνδροτίων ἐπὶ Ἀλκαίου φησὶ τὸν μετὰ Ἀμεινίαν, τὸν Κλέωνα δυσὶν ὕστερον ἔτεσι τεθνάναι τῆς τῶν Νεφελῶν διδασκαλίας. εἰκότως οὖν ὡς ἔτι περιόντι τῷ Κλέωνι λοιδορεῖται ὁ Ἀριστοφάνης οὐ μόνον ἐν τοῖς προκειμένοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς, ἢν Κλέωνα τὸν λάρον δώρων.

Καὶ

Nostros pervertens Equites malè malus,
Addens ipsis anum ebriam, Cordacis *saltandi* gratiâ:
Quam Phrynichus olim finxerat, quam bellua devoravit.
Quam exinde rursus Hermippus finxit in Hyperbolum.
Atque alii jam omnes impetum faciunt in Hyperbolum,
Imagines Anguillarum meas imitantes.
Quicunque igitur his arridet, meis ne lætetur.
Quòd si me meisque inventis delectemini,
In tempus reliquum rectè mihi sapere videbimini.

Ode atque Strophe Versiculorum xii.

Cho. Celsipotentem Deorum
Jovem

Σ Χ Ο Λ Ι Α.

Καὶ τὴν μητέρα. | Τὴν Ὑπερβόλου, τὴν δανείσασαν ἐν ταῖς ἀρτοπώλισι, πολλὰ κατ' αὐτῆς εἶπεν Ἕρμιππος.

554. Ἐκστρέψας. | Πάντα τὰ ἐμά φησιν ἔλαβεν.

556. Ἣν Φρύνιχος. | Φέρεται ὑπεύθυνος Φρυνίχου. μή ποτε ἂν ἐκείνην φράζων ὡς γραῦν ἐσκευασμένην τῷ κήτει. καὶ ἴσως ἐν Ὑπερβόλῳ ἂν λέγοι αὐτὸς, ὅτι τὸ πρῶτος ἤσθιεν. ἄλλως. εἰσῆγε γραῦν Φρύνιχος ὑπὸ κήτους ἐσθιομένην κατὰ μίμησιν Ἀνδρομέδας διὰ γέλωτα τῶν θεατῶν. ἦν δὲ καὶ αὐτὸς κωμῳδίας ποιητής.

557. Εἶθ' Ἕρμιππος. | Ἕρμιππος μὲν δρᾶμα οὐκ ἐποίησεν εἰς Ὑπέρβολον. ἔοικε δὲ τὸ πλεῖστας ἀρτοπώλιδας λεχθὲν κατ' αὐτῆς σημαίνειν.

559. Τῶν ἐγχέλεων. | Ἀντὶ τοῦ λέξεων εἰπεῖν, ἐγχέλεων ἔφη. παρόσον ἐν τοῖς Ἱππεῦσιν ἐμνήσθη τῶν ἐγχέλεων, ὅπερ γὰρ οἱ τὰς ἐγχέλεις θηρώμενοι πεπόνθασι, τὸ δὲ διὰ παραβολῆς εἰκάζειν τῆς πόλεως τὰ πράγματα ἐξ αὐτοῦ φησὶ εἰληφέναι τοὺς ἄλλους ὁ Ἀριστοφάνης. Τούτοισι γελᾷ, (ὧν αἴτιος ἐκεῖνος τέρπεται) καὶ ἡδέως ἀκούει, ταῖς ἐμαῖς μὴ χαιρέτω.

562. Εὖ φρονεῖν. | Παρ' ὑπόνοιαν, δέον γὰρ εἰπεῖν ἐλευθεροῦσθαι, ἐπήνεγκεν ὅτι φρόνιμοι δόξετε εἶναι καὶ εὔνομοι καὶ εὐφρανοῦντές με. διὸ ἐπισημειοῦνται τὴν λέξιν ἔδει τὸ χ.

563. Ὑψιμέδοντα μέν. | Τοῦτο ᾠδὴ καὶ στροφὴ ὀνομάζεται, διὰ τὸ στροφήν τινα ποιεῖσθαι τὸν χορὸν ἀπὸ τοῦ πρὸς τοὺς θεατὰς ὁρᾷν καὶ ἄλλο τι ἕτερον ἀφορῶντα μέρος. ἔστι δὲ ὡς ἐπιτοπλεῖστον εἰς θεοὺς ἡ ᾠδή,

ἔστι

Ζῆνα τύραννον, ἐς χορὸν
Πρῶτα μέγαν κικλήσκω·
Τόν τε μεγασθενῆ τριαί-
νης ταμίαν, γῆς τε καὶ ἁλ-
μυρᾶς θαλάσσης ἄγριον μοχλευτήν.
Καὶ μεγαλώνυμον ἡμέτερον πατέ-
ρ' Αἰθέρα σεμνότατον βιοθρέμμονα πάντων.
Τόν θ' ἱππονώμαν, ὃς ὑπερ-
λάμπροις ἀκτῖσιν κατέχει
Γῆς πέδον, μέγας ἐν θεοῖς
Ἐν θνητοῖσί τε δαίμων.

Ἐπίρρημα

ΣΧΟΛΙΑ.

Ἔστι δὲ ἡ παροῦσα στροφὴ κώλων ιβ. ὧν τὸ πρῶτον χοριαμβικὸν δίμετρον ἀκατάληκτον ἐπιμεμιγμένον διϊάμβῳ. τὸ β ὅμοιον, τὸ τρίτον δίμετρον καταληκτικὸν, ἐπιμεμιγμένον βακχείῳ, ὃ καλεῖται ἑφθημιμερές. τὸ τέταρτον καὶ τὸ πέμπτον τῷ πρώτῳ ὅμοια. τὸ ἕκτον τρίμετρον ἐκ διϊάμβου χοριαμβικοῦ καὶ βακχείου, τὸ ἕβδομον δακτυλικὸν τετράμετρον. τὸ ὄγδοον δακτυλικὸν πεντάμετρον, τὸ ἔνατον δίμετρον, ἐξ ἐπιτρίτου τρίτου καὶ χοριάμβου, τὸ δέκατον ὅμοιον ἐκ δισπονδείου καὶ χοριάμβου, ἢ δακτυλικὸν ἑφθημιμερὲς, τῆς σι ἀντὶ μακρᾶς λογιζομένης. τὸ ἑνδέκατον ἀντισπαστικὸν δίμετρον ἀκατάληκτον τὸ καλούμενον Γλυκώνειον ἐκ διτροχαίου καὶ διϊάμβου ὡς ἔχει τὸ Γλύκωνος, κάπρος ἡνίχ' ὁ μαινόλης Κύπριδος θάλλος ἄλσει. τὸ δωδέκατον ἀντισπαστικὸν δίμετρον καταληκτικὸν τὸ καλούμενον Φερεκράτειον ἑφθημιμερές. ἐξ ἐπιτρίτου τετάρτου καὶ βακχείου ὡς ἔχει τὸ Φερεκράτους. Ἄνδρες πρόσχετε τὸν νοῦν, Ἐξευρήματι καινῷ, συμπτύκτοις ἀναπαίστοις. καλεῖται δὲ ταῦτα πολυσχημάτιστα διὰ τὸ διάφορα δέχεσθαι μέτρα. ἐπὶ τῷ τέλει παράγραφος, καὶ διπλῆ ἔσω νενευκυῖα δηλοῦσα ἔχειν ἀνταπόδοσιν. ἄλλως τὸν Δία ἐπικαλοῦνται ὅτι οἱ φιλόσοφοι εἶναι οὐκ ἔφασκον, ἀλλὰ ταύτας εἶναι τὸ πᾶν διεβεβαιοῦντο. εἰκότως οὖν καὶ διὰ τούτων σκώπτει τοὺς φιλοσόφους. οὓς γὰρ εἶναι οὐκ ἐδόξαζον, αἱ νομιζόμεναι ὑπ' αὐτῶν νεφέλαι τούτους ἐπικαλοῦνται.

Jovem Regem in chorum
Principio magnum invoco:
Validumque tridentis
Arbitrum, terræque & sal-
si maris ferocem quassatorem:
Et celebrem nostrum patrem
Æthera venerandum, qui vitam fovet omnium:
Equorumque altorem qui
Splendidis radiis occupat
Terræ solum, magnus inter deos,
Et inter mortales numen.

Additamentum

ΣΧΟΛΙΑ.

566. Τόν τε μεγασθενῆ. | Ὅτι ἔθος τοῖς ποιηταῖς ἀπὸ Διὸς ἄρχεσθαι. μετὰ δὲ, τὸν Ποσειδῶνα ὑμνεῖ, καὶ αὐτὸς δὲ τὴν Ὁμηρικὴν τάξιν τῆς ἡλικίας δηλοῖ.

567. Γῆς τε καὶ ἁλμυρᾶς. | Δοκεῖ γὰρ Ποσειδῶν, οὐ τὴν θάλασσαν κινεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν γῆν, ἔχει δὲ καὶ κοινωνίαν πρὸς αὐτὰς ὡς δεσπόζων ὑγρᾶς οὐσίας. εἰκότως οὖν τῶν θεῶν τούτων ἐμνημόνευσε, τοῦ μὲν Διὸς, ὅτι γενάρχης, τοῦ δὲ Ποσειδῶνος ὅτι τῶν ὑγρῶν δεσπότης, ἀέρος δὲ, ὅτι πατὴρ, ἡλίου δὲ, ἐπεὶ διάπυρος ὢν, τὴν ἰκμάδα ἐπισπώμενον ἐργάζεται νεφέλην.

570. Αἰθέρα. | Ἀντὶ τοῦ ἀέρα, ὁ γὰρ αἰθὴρ διακαὴς ὢν, ἀνωφελής ἐστι. καὶ ἐκ τοῦ βιοθρέμμονος δῆλον ὅτι ἀὴρ οὐχὶ αἰθήρ. ἢ ἐπειδὴ τὰ ζῶα ἐν τῷ ἀέρι ἔχει τὴν ζωὴν, βιοθρέμμονα δὲ, ἐπειδὴ ἀρδεύει τὴν γῆν.

571. Τόνθ' ἱππονώμαν. | Τὸν ἥλιον τὸν ἐλαύνοντα καὶ νωμῶντα τὰ ἅρματα καὶ τοὺς ἵππους ἡνιοχοῦντα. ἐξ αὐτοῦ δὲ δοκοῦσι συνεστάναι. διάπυρος γὰρ ὢν, ἕλκει εἰς ἑαυτὸν τὴν τῆς θαλάσσης ὑγρότητα, ἐξ ἧς αἱ νεφέλαι.

Ἐπίῤῥημα Στίχων κ.

Ὦ σοφώτατοι θεαταί, δεῦρο τὸν νοῦν προσέχετε.
Ἠδικημέναι γὰρ, ὑμῖν μεμφόμεσθ' ἐναντίον.
Πλεῖστα γὰρ θεῶν ἁπάντων ὠφελούσαις τὴν πόλιν
Δαιμόνων ἡμῖν μόναις οὐ θύετ' οὐδὲ σπένδετε,
Αἵτινες τηροῦμεν ὑμᾶς. ἢν γὰρ ᾖ τις ἔξοδος
Μηδενὶ ξὺν νῷ, τότ' ἢ βροντῶμεν ἢ ψεκάζομεν.
Εἶτα τὸν θεοῖσιν ἐχθρὸν βυρσοδέψην Παφλαγόνα
Ἡνίχ' ᾑρεῖσθε στρατηγὸν, τὰς ὀφρῦς συνήγομεν,
Κἀποιοῦμεν δεινά. Βροντὴ δ' ἐῤῥάγη δι' ἀστραπῆς.
Ἡ Σελήνη δ' ἐξέλιπε τὰς ὁδούς. ὁ δ' Ἥλιος
Τὴν θρυαλλίδ' εἰς ἑαυτὸν εὐθέως συνελκύσας,
Οὐ φανεῖν ἔφασκεν ὑμῖν, εἰ στρατηγήσει Κλέων.
Ἀλλ' ὅμως εἵλεσθε τοῦτον. φασὶ γὰρ δυσβουλίαν

Τῇδε

ΣΧΟΛΙΑ.

575. Ὦ σοφώτατοι θεαταί. | Τοῦτο ἐπίρρημα ὀνομάζεται, διὰ τὸ ἐπιρρέπειν αὖθις τὸν χορὸν πρὸς τοὺς θεατάς. καὶ χρήσιμά τινα συμβουλεύειν αὐτοῖς, ἢ σκώπτειν τοὺς πονηρούς. ἔστι δὲ κ' στίχων τετραμέτρων καταληκτικῶν, ὧν τελευταῖος, Ἐπὶ τὸ βέλτιον τὸ πρᾶγμα τῇ πόλει συνοίσεται. ἐπὶ τῷ τέλει διπλῆ ἴσου ἑκκαιδεκαστίχου δηλοῦσα ἔχειν ἀνταπόδοσιν.

580. Μηδενὶ ξὺν νῷ. | Σὺν μηδεμιᾷ κρίσει. μετ' οὐδενὸς νοῦ. ἀλλὰ ἀσυμφόρως καὶ ἀκαίρως, μετὰ μηδενὸς λογισμοῦ. οἷον προπετῶς. ὡς τῶν πρώτων δὲ Νεφελῶν ἐστὶ ταῦτα. στρατηγὸς γὰρ ἦν νῦν ὁ Κλέων.

582. Τὰς ὀφρῦς συνήγομεν. | Συνοφρύωσιν ἐποιησάμεθα. καὶ ἐχαλεπήναμεν. ἢ ἐστυγνάσαμεν. ἄλλως. ἐπεὶ ὁ Κλέων τοιοῦτος. εἶπε δὲ ἀνωτέρω ὅτι πάντας μιμοῦνται.

583. Βροντὴ δ' ἐρράγη. | Παρὰ τὰ ἐκ Τεύκρου Σοφοκλέους. οὐρανοῦ δ' ἄπο ἤστραψε, βροντὴ δ' ἐρράγη δι' ἀστραπῆς.

584. Ἡ Σελήνη δ' ἐξέλιπεν. | Ἐπειδὴ ἔκλειψις ἐγένετο Σελήνης τῷ προτέρῳ ἔτει ἐπὶ Στρατοκλέους, Βοηδρομιῶνος.

585. Τὴν

Additamentum Versuum xx.

Cho. O sapientissimi spectatores, huc animum advertite
Injuria enim affectæ vos adversus querimur.
Nam cùm Deorum omnium maxime civitati prosumus;
Nobis divûm solis, nec sacrificatis nec libatis,
Quæ conservamus vos. siqua enim sit expeditio
Nullâ cum ratione *incepta*, tunc aut tonamus aut guttatim pluimus.
Prætereà, diis odiosum coriarium Paphlagonem
Quando elegistis ducem, supercilia contraximus,
Et graviter tulimus. tonitru autem è fulgure erupit,
Luna quoque deseruit vias: sol vero,
Ellychnio in se statim contracto,
Lucere negavit vobis, si exercitui præesset Cleon.
Nihilominus elegistis eum. *vulgo* enim aiunt, stultum consilium

Civitati

ΣΧΟΛΙΑ.

585. Τὴν θρυαλλίδα. | Τὴν ἀκτῖνα εἰς ἑαυτὸν συνεστείλατο. ἀπὸ τοῦ λύχνου δὲ ἡ μεταφορά. οὐχ ὡς τοῦ ἡλίου ἐκλείψαντος, ἀλλ' ἀπειλοῦντος ἐκλείψειν, εἰ στρατηγήσει Κλέων. οἷον παρ' Ὁμήρῳ· Δύσομαι εἰς Ἀΐδαο καὶ ἐν νεκύεσσι φαείνω. ἡλίου δὲ ἐγένετο κατά τινα τύχην ἔκλειψις Κλέωνος χειροτονουμένου.

587. Δυσβουλίαν. | Τὴν οὐκ ὀρθῶς βουλὴν ἀποτυχοῦσαν φησὶ Ποσειδῶνα τῇ χώρᾳ, τὸ κακῶς βουλεύεσθαι ἐνσκῆψαι αὐτοῖς. τὴν δὲ Ἀθηνᾶν παρασχεῖν τὸ κακῶς βουλευσαμένους μὴ ἀποτυχεῖν δὲ καλῶς. καὶ ἦν τοῦτο λεγόμενον ἐπιχώριον. Εὔπολις. Ὦ πόλις πόλις, ὡς εὐτυχὴς μᾶλλον ἢ καλῶς φρονεῖς. ἄλλως. φασὶν ὅτι Ποσειδῶν ἡττηθεὶς τῇ Ἀθηνᾷ δυσβουλίαν ἐπέβαλεν Ἀθηναίοις. Ἀθηνᾶν δὲ τὰ βουλευόμενα καλῶς μεταβάλλειν.

589. Ἀτὶ

Τῇδε τῇ πόλει προσεῖναι. ταῦτα μέν τοι τοὺς θεοὺς
Ἅττ' ἂν ὑμεῖς ἐξαμάρτητ', ἐπὶ τὸ βέλτιον τρέπειν.
Ὡς δὲ καὶ τοῦτο ξυνοίσει, ῥᾳδίως διδάξομεν.
Ἢν Κλέωνα τὸν λάρον δώρων ἑλόντες καὶ κλοπῆς,
Εἶτα φιμώσητε τούτου τῷ ξύλῳ τὸν αὐχένα,
Αὖθις ἐς τ' ἀρχαῖον, ὑμῖν εἴ τι κἀξημάρτητε,
Ἐπὶ τὸ βέλτιον τὸ πρᾶγμα τῇ πόλει ξυνοίσεται.

Ἀντῳδὴ καὶ Ἀντιστροφὴ Κώλων ιβ.

Ἀμφί μοι αὖτε Φοῖβ' ἄναξ

Δήλιε,

ΣΧΟΛΙΑ.

589. Ἅττ' ἂν ὑμεῖς. | Ὅσα Ἀθηναῖοι κακῶς ἐβουλεύσαντο, δι' ὑπερβάλλουσαν εὐτυχίαν εἰς τὸ χρήσιμον ἀπέβαινε καὶ εἰς τὸ καλόν. αἰνίττεται δὲ εἰς Ἀθηνᾶν.

591. Τὸν λάρον. | Ὅτι ὁ λάρος τοιοῦτος. καὶ ἐν Ἱππεῦσι. λάρος κεχηνὼς ἐπὶ πέτρας δημηγορῶν. ταῦτα δὲ ἀπὸ τῶν προτέρων Νεφελῶν. τότε γὰρ ἔζη ὁ Κλέων. ἐπὶ δὲ τούτων τέθνηκε, καὶ γὰρ Εὔπολις μετὰ θάνατον Κλέωνος, τὸν Μαρικᾶν ἐποίησεν. καὶ μὴν ὡς μετὰ θάνατον Κλέωνος φαίνεται γεγραφὼς τὸ δρᾶμα, ὅπου γε τοῦ Μαρικᾶ Εὐπόλιδος μέμνηται. ὃ ἐδιδάχθη καθ' Ὑπερβόλου μετὰ τὸν Κλέωνος θάνατον. ταῦτα δὲ ὡς ἔτι ζῶντος Κλέωνος λέγεται. δῆλον οὖν ὅτι κατὰ πολλοὺς τοὺς χρόνους διεσκεύασε τὸ δρᾶμα, καὶ ταῦτα μὲν οὐ πολλῷ ὕστερον. ἐν οἷς δὲ Εὐπόλιδος μέμνηται καὶ τῶν εἰς Ὑπέρβολον κωμῳδιῶν πολλῶν.

595. Ἀμφί μοι ἄναξ. | Ἡ ἀντῳδὴ αὕτη καὶ ἀντιστροφὴ ὁμοία ἐστὶ τῇ ᾠδῇ καὶ στροφῇ κατά τε τὰ κῶλα καὶ τὰ μέτρα. μιμεῖται δὲ τῶν διθυράμβων τὰ προοίμια. συνεχῶς γὰρ χρῶνται ταύτῃ τῇ λέξει. διὸ καὶ ἀμφιάνακτας αὐτοὺς ἐκάλουν. Ἔστι δὲ Τερπάνδρου, ἀμφ' ἐμοὶ ἄνακτα ἑκατηβόλον. λείπει δὲ τὸ ᾄσω. ἢ τὸ χορεύσω, ἤ τι τοιοῦτον. καὶ τὸ προοιμιάζεσθαι δὲ ἀμφιανακτίζειν ἔλεγον. εἰκότως δὲ μετὰ τὸν ἥλιον ἀνυμνεῖ τὸν Ἀπόλλωνα. ὅτι δὲ ὁ αὐτός ἐστιν ἥλιος καὶ Ἀπόλλων, δῆλον. τὸ δὲ αὖτε ἀντὶ τοῦ πάλιν. ὥσπερ γὰρ ἀναλαμβάνων πρὸς τὸ ἄνω λέγει ἀντίστροφον. ἔφαμεν γὰρ ἐν τοῖς χορικοῖς

γίνεσθ

Civitati vestræ inesse: ea autem deos,
Quæ vos peccatis, in melius convertere *solère*.
Quomodo autem & hoc profuturum sit, facile docebimus.
Si Cleone laro repetundarum damnato atque peculatûs;
Post ligno interstringatis hujus gulam;
Rursus in pristinum vobis, & siquid peccatum fuerit;
In melius, res *publica* civitati cedet.

Antode & Antistrophe Versiculorum xii.

Cho. Adsis mihi rursus, ô rex Apollo;
Delie;

ΣΧΟΛΙΑ.

γέγραφε τὰς στροφὰς καὶ τὰς ἀντιστρόφους καὶ ἐπῳδούς, ἅ τινες καλοῦσιν ἐπιῤῥήματα. καὶ ἐνταῦθα οὖν τὴν ἀντίστροφον ἐπήγαγεν ὁ ποιητής, ὥσπερ ἀναστρέφων ἐπὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς μέλος, ὅθεν περ ἐξετράπη εἰς τὸ ἐπίῤῥημα. ἀρξάμενος γὰρ ὑμνεῖν τοὺς θεοὺς καὶ παραγενόμενος μέχρι τοῦ ὅλου; ἐπήγαγε τὴν ἐκτροπήν, τουτέστι τὸ ἐπίῤῥημα; ἀπὸ τοῦ ὦ σοφώτατοι θεαταί. οὔτε γὰρ ἡ διάνοια τοῖς προειρημένοις ἀκόλουθος; οὔτε τὸ μέτρον τοῦ λόγου. πάλιν οὖν ἐπαναστρέφων ἐπὶ τὸν ὕμνον τῇ τῶν θεῶν χρῆται ἐπαναστροφῇ. εἰ γοῦν τις τὰ ἐν μέσῳ ἅπαντα ἀφελὼν ἐπὶ ταῦτα ἔλθῃ, οὔτε ὁ λόγος οὔτε ὁ νοῦς ἐπιζητήσεται, ἀλλὰ μᾶλλον ἡ ἀκολουθία οὕτω φυλάττοιτο. Τόνδ' ἱππονώμαν ὃς ὑπερλάμπροις ἀκτῖσι, καὶ ἑξῆς.

Ἀμφί μοι αὖτε Φοῖβ' ἄναξ. | Φησὶν οὖν ἀλλά σου πάλιν ὦ Ἄπολλον ἔχομαι καὶ τῶν σῶν ἐπαίνων. οὐ μὴν ἁπλῶς ἐπὶ τὴν ἀντίστροφον ἐλθὼν θεοῦ τινὸς ἐμνημόνευσεν, ἀλλὰ μετὰ τὸν ἥλιον εὐθὺς τὸν Ἀπόλλωνα. ἐπεί τινες τὸν ἥλιον τὸν αὐτὸν εἶναί φασι τῷ Ἀπόλλωνι· ὅτι δὴ τῷ λόγῳ τούτῳ καὶ ὁ ποιητὴς κατακολουθῶν; μετὰ τὸν ἥλιον ἐπὶ τὸν Ἀπόλλωνος ἔρχεται ὕμνον, φανερὸν ποιεῖ αὐτὸς λέγων, Ἀμφί μοι αὖτε Φοῖβ' ἄναξ. τουτέστι πάλιν. οὐδαμοῦ γὰρ νῦν τοῦ Ἀπόλλωνος μέμνηται. τί οὖν ἔδει μνημονεῦσαι τοῦ αὖτε, εἰ μὴ τῆς προειρημένης διανοίας εἴχετο: τὸ δὲ μέτρον ἀντῳδὴ καὶ ἀντιστροφή. ἔστι δὲ τὸ μέτρον καὶ ἡ ποσότης ὁμοία τῇ στροφῇ· ὁμοίωται δὲ καὶ τὸ ἐπίῤῥημα καὶ τὸ ἀντεπίῤῥημα.

Δήλιε, Κυνθίαν ἔχων,
Ὑψικέρατα πέτραν,
Ἥτ' Ἐφέσου μάκαιρα πάγ-
χρυσον ἔχεις οἶκον. ἐν ᾧ
Κόραι σε Λυδῶν μεγάλως σέβουσιν.
Ἥτ' ἐπιχώριος ἡμετέρα θεὸς
Αἰγίδος ἡνίοχος, πολιοῦχος Ἀθάνα.
Παρνασίαν θ' ὃς κατέχων
Πέτραν, σὺν πεύκαις σελαγεῖ,
Βάκχαις Δελφίσιν ἐμπρέπων,
Κωμαστὴς Διόνυσος.

Ἀντεπίρρημα Στίχων κ.

Ἡνίχ' ἡμεῖς δεῦρ' ἀφορμᾶσθαι παρεσκευάσμεθα,
Ἡ Σελήνη συντυχοῦσ' ἡμῖν, ἐπέστειλε φράσαι,
Πρῶτα μὲν χαίρειν Ἀθηναίοισι, καὶ τοῖς ξυμμάχοις.
Εἶτα θυμαίνειν ἔφασκε. δεινὰ γὰρ πεπονθέναι,
Ὠφελοῦσ' ὑμᾶς ἅπαντας, οὐ λόγοις, ἀλλ' ἐμφανῶς.

Πρῶτα

ΣΧΟΛΙΑ.

596. Κυνθίαν ἔχων. | Περιφραστικῶς τὴν Κύνθον. ἔστι γὰρ ὄρος Δήλου ἡ Κύνθος. τὸ δὲ ὑψικέρατα πέτραν, ἐπιθέτως ἐστί. τὸ ἀντὶ δὲ μέτρον τῷ μέλει τῷ πρώτῳ. καὶ ἑξῆς οὕτως. ἔστι δὲ παραγώγως ἀντὶ τοῦ ὑψηλήν. μεταπλασμὸς δέ ἐστιν ἀντὶ τοῦ ὑψικέρατον.

598. Ἧτ' Ἐφέσου. | Μετὰ τὸν ἥλιον εὐθὺς ἡ Ἄρτεμις ἧς ἡ Ἔφεσος. πάγχρυσον δὲ οἶκον λέγει, τὸν πολυτελέστατον ναόν. ὃς ἦν εἷς τῶν ἑπτὰ θεαμάτων.

599. Ἐν ᾧ κόραι. | Ἔνθα σε αἱ παρθένοι Λυδῶν τιμῶσιν ὦ Ἄρτεμι, ὅτι τῆς Λυδίας τὸ παλαιὸν ἡ Ἔφεσος.

604. Σὺν πεύκαις. | Μετὰ δᾳδῶν. παρὰ τὸ Εὐριπίδειον· Διόνυσος ὃς πεύκαισι καὶ νεβρῶν δοραῖς καθαπτὸς ἐν πεύκαισι Παρνασὸν καταπηδᾷ χορεύων σὺν παρθένοις.

Σελαγεῖ.

Dele, Cynthium tenens
Altijugum scopulum:
Túque, Ephesi beata, quæ
Auream tenes ædem, in quâ
Puellæ te Lydæ magnificè colunt:
Túque indigena nostra dea,
Ægidis agitatrix, urbis præses Minerva:
Túque, Parnasium qui occupans
Scopulum, cùm facibus luces,
Bacchas inter Delphicas eminens,
Comessator Jacche.

Additamentum ex opposito Versuum XX.

Cho. Quando nos huc contendere parati fuimus,
Luna nobis obviam facta, mandavit dicere
Primùm quidem salutem Atheniensibus & eorum sociis.
Deinde se irasci dixit: gravia enim se passam esse,
Cùm prodesset vobis omnibus, non verbis, sed re manifestâ:

Primùm

ΣΧΟΛΙΑ.

Σελαγεῖ. | Μετὰ λαμπάδων καὶ πυρὸς χορεύει. Ζάπυρος γὰρ ὁ θεός. καὶ ὁ Ζεὺς διὰ πυρὸς τῇ Σεμέλῃ συνῆλθεν. ὃ γὰρ ἀγρῶς παρέλαβεν ὁ ποιητής.

605. Βάκχαις δελφίσι. | Ταῖς τὴν Δελφικὴν χώραν κατοικούσαις. κἀκεῖ γὰρ ἐτιμᾶτο ὁ Διόνυσος.

606. Κωμαστής. | Ὅτι καὶ μεθύοντες βακχεύονται καὶ ὥσπερ ἐκμαίνονται.

607. Ἡνίχ' ἡμεῖς. | Τὸ ἀντεπίρρημα τοῦτο ὅμοιόν ἐστι τῷ ἐπιρρήματι. καὶ τοῦτο γὰρ ἐκ στίχων ἐστὶ τροχαϊκῶν τετραμέτρων καταληκτικῶν εἴκοσι. ἐνταῦθα μέντοι ὁ ἐπὶ τῆς τετάρτης χώρας ἴαμβος ἐξέλιπεν, ἐπὶ τῷ τέλει διπλῆ ἔξω νενευκυῖα.

Πρῶτα μὲν τοῦ μηνὸς εἰς δᾷδ' οὐκ ἔλαττον ἢ δραχμήν.
Ὥς τε καὶ λέγειν ἅπαντας, ἐξιόντας ἑσπέρας·
Μὴ πρίω παῖ δᾷδ', ἐπειδὴ φῶς Σεληναίης καλόν.
Ἄλλα τ' εὖ δρᾶν φησιν ὑμᾶς, κοὐκ ἄγειν τὰς ἡμέρας
Οὐδὲν ὀρθῶς, ἀλλ' ἄνω τε καὶ κάτω κυδοιδοπᾷν.
Ὥς τ' ἀπειλεῖν φησιν αὐτῇ τοὺς θεοὺς ἑκάστοτε,
Ἡνίκ' ἂν ψευσθῶσιν δείπνου, κἀπίωσιν οἴκαδε,
Τῆς ἑορτῆς μὴ τυχόντες, κατὰ λόγον τῶν ἡμερῶν.
Κᾆθ', ὅταν θύειν δέῃ, στρεβλοῦτε καὶ δικάζετε
Πολλάκις δ' ἡμῶν ἀγόντων τῶν θεῶν ἀπαστίαν,
Ἡνίκ' ἂν πενθῶμεν, ἢ τὸν Μέμνον', ἢ τὸν Σαρπηδόνα,
Σπένδεθ' ὑμεῖς, καὶ γελᾶτ', ἀνθ' ὧν λαχὼν Ὑπέρβολος

Τῆτες

ΣΧΟΛΙΑ.

612. Πρῶτα μὲν χαίρειν. | Τὸν Κλέωνά φασιν ἀπὸ τῆς Πύλου καὶ Σφακτηρίας τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιστέλλοντα, χαίρειν προσθεῖναι, ὅπερ γέγονεν ἐν χρήσει. Πλάτων μέν τοι ἐν ἀρχῇ τῶν ἐπιστολῶν τὸ εὖ πράττειν προὔθηκεν. οἱ δὲ Πυθαγόρειοι τὸ ὑγιαίνειν καὶ τό γε τριπλοῦν τρίγωνον, τὸ δι' ἀλλήλων τὸ πεντάγραμμον, ᾧ συμβόλῳ πρὸς τοὺς ὁμοδόξους ἐχρῶντο, ὑγεία πρὸς αὐτῶν ὀνομάζετο. ἄλλως. ἀρχαῖον ἦν ἔθος προτάσσειν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς χαίρειν. οὐ γὰρ ὥς τινες Κλέων οὗτος πρῶτος ἀπέστειλεν Ἀθηναίοις ἐκ Σφακτηρίας.

615. Ἄλλα τ' εὖ δρᾶν. | Καὶ εἰς ἄλλα φησὶν ὑμᾶς εὐεργετῶ, οὐ παρατηρεῖν δὲ ὑμᾶς ἀκριβῶς τὰς κατὰ σελήνην ἡμέρας.

616. Κυδοιδοπᾷν. | Συνταράττειν. γίνεται δὲ ἐξ ἑκατέρου. ἐὰν μὲν διὰ τοῦ κ παρὰ τὸ κυκᾶν. ἐὰν δὲ διὰ τοῦ δ, παρὰ τὸν κυδοιμόν.

618. Ψευσθῶσιν. | Ἀποτύχωσιν ἢ μὴ δέξωνται τὰς θυσίας εὐτάκτως.

619. Κατὰ λόγον τῶν ἡμερῶν. | Διὰ γὰρ τὸ πλανᾶσθαι τὴν τάξιν τῶν ἡμερῶν, ὑπερβαίνειν τὰς θυσίας καὶ τὰς ἑορτὰς ἀνάγκη.

621. Ἀπαστίαν.

Primum sane quovis mense, *quod* tædas *attinet*, non minus drachmâ:

Ita ut etiam omnes dicant, vesperi *domo* exeuntes,

Ne facem emas puer: quoniam lumen lunæ clarum est.

Cætera quoque vos rectè facere ait & non transfigere dies

Omnino rectè, sed susque deque permiscere.

Itaque minari sibi, inquit deos ubique:

Quoties frustrantur epulis ac domum abeunt

Festum non consecuti, juxta rationem dierum.

Deinde cùm sacrificare oportet, quæstionem adhibetis & judicia exercetis.

Sæpe autem, nobis Diis jejunium celebrantibus,

Quando scilicet lugemus Memnonem aut Sarpedonem;

Libatis vos ac ridetis ideo, quòd sorte designatus Hyperbolus.

Hoc

ΣΧΟΛΙΑ.

621. Ἀπαστίαν. | Ἀγευστίαν παρὰ τὸ πάσασθαι.

622. Μέμνονα. | Μέμνων δὲ καὶ Σαρπηδὼν υἱοὶ ὄντες Διὸς, ἀποθανόντες ἐν Τροίᾳ οὕτω παρὰ θεοῖς ἐτιμήθησαν τοῦ πατρὸς νομοθετήσαντος, ὡς τὴν ἡμέραν καθ᾽ ἣν ἀπέθανον ἐν πένθει καὶ νηστείᾳ τοὺς θεοὺς διάγειν κατ᾽ ἔτος.

623. Λαχὼν Ὑπέρβολος. | Εἰς τὴν σύνοδον τῶν Ἀμφικτυόνων πεμφθῆναι εἰς τὴν Πυλαίαν. κατὰ πόλιν δ᾽ ἔπεμπον τοὺς θύσοντας, καὶ συνεδρεύοντας, καὶ ἦσαν οἱ πεμπόμενοι Πυλαγόρας καὶ Ἱερομνήμονες. λέγουσι δὲ ὅτι Πυλάδης πρῶτος ἐκρίθη ἐπὶ τῷ Κλυταιμνήστρας φόνῳ καὶ ἐξ αὐτοῦ τοὔνομα σχεῖν τὸν τόπον. ἀπήεσαν δὲ εἰς Δελφοὺς ἐπίσκοποι τῶν ἀναλισκομένων ἐν ταῖς θυσίαις. Ἱερομνήμονας ἔπεμπον εἰς Πυλαίαν καὶ Πυλαγόρας. Ἀριστοφάνης Θεσμοφοριαζούσαις, ἀγαθὰ μεγάλα τῇ πόλει ἥκειν φέροντάς φασι τοὺς Πυλαγόρας καὶ τὸν Ἱερομνήμονα. καὶ εἰσὶν οἷον ἱερεῖς γραμματεῖς. μνήμονας γὰρ τούτους ἐκάλουν. φόρτου τε μνήμων καὶ ἐπίσκοπος ἦσιν ὁδαίων.

624. Τοῦτο

Τούτοις ἱερομνημονεῖν, κἄπειθ' ὑφ' ἡμῶν τῶν θεῶν
Τὸν στέφανον ἀφῃρέθη. μᾶλλον γὰρ οὕτως εἴσεται
Κατὰ Σελήνην ὡς ἄγειν χρὴ τοῦ βίου τὰς ἡμέρας. 626

ΣΧΟΛΙΑ.

624. Τούτοις. | Ἐν τῷδε τῷ ἔτει. οἱ δὲ Δωριεῖς στατῆρας φασὶν, ὅθεν στατανίους πυροὺς τοὺς μὴ τελεσφοροῦντας, ἀλλὰ πρὸ ὥρας θεριζομένους.

Τούτοις ἱερομνημονεῖν. | Ἐξέπεμπον γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι εἰς Δελφοὺς Ἱερομνήμονας, οἳ πρὸ Πυλαγόρου ἐπεστάτουν τῶν ἱερῶν τοῦ θεοῦ.

ἤδεις

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΥ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ.

Μὰ τὴν Ἀναπνοήν, μὰ τὸ Χάος, μὰ τὸν Ἀέρα,
Οὐκ εἶδον οὕτως ἄνδρ' ἄγροικον οὐδένα,
Οὐδ' ἄπορον, οὐδὲ σκαιόν, οὐδ' ἐπιλήσμονα· 629
Ὅς τις σκαλαθυρμάτι' ἄττα μικρὰ μανθάνων,
Ταῦτ' ἐπιλέλησται, πρὶν μαθεῖν. ὅμως γε μὴν
Αὐτὸν καλῶ θύραζε δευρὶ πρὸς τὸ φῶς.

Ποῦ

ΣΧΟΛΙΑ.

627. Μὰ τὴν Ἀναπνοήν. | Ὑποχωρήσαντος τοῦ χοροῦ, εἰσίασιν αὖθις οἱ ὑποκριταί. Ἔστιν οὖν ἡ παροῦσα εἴσθεσις τῆς διπλῆς, ἐκ στίχων ἰαμβικῶν τριμέτρων ἀκαταλήκτων, ογ. ὧν τελευταῖος· Οἵαν δίκην τοῖς κόρεσι δώσω τήμερον. ἐπὶ τῷ τέλει διπλῆ ἔξω νενευκυῖα. δυσφορεῖ δὲ Σωκράτης ἐπὶ τῇ τοῦ Στρεψιάδου ἀμαθίᾳ. ἐντεῦθεν δὲ φασὶ τὸν Ἀριστοφάνη χαριεντιζόμενον τοῖς περὶ Ἄνυτον καὶ Μέλιτον γεγραφέναι τὸ δρᾶμα διαβάλλοντα εἰς ἀθεΐαν τὸν Σωκράτη διὰ τῆς

πολυμαθίας

Hoc anno sacrorum scriba, postea à nobis Diis
Coronâ privatus fuerit: magis enim ita noverit,
Ad lunæ cursum, ut oporteat instituere vitæ dies.

ΣΧΟΛΙΑ.

οὐδεὶς δ' ἱστόρησε κατ' ἐκεῖνον τὸν ἐνιαυτὸν Ἱερομνήμονα εἶναι τὸν Ὑπέρβολον. οὐδέπω γὰρ διέπρεπε Κλέωνος ἔτι ζῶντος.

625. Μᾶλλον γὰρ οὕτως εἴσεται. | Τόγε γὰρ μαθήσεται ὅτι καλόν ἐστι ζῆν αὐτὸν ὡς πρότερον καὶ ὡς ἀνάξιος ἦν.

ACTUS SECUNDI SCENA PRIMA.

SOCRATES, STREPSIADES.

PER Halitum, per Chaos, per Aëra,
Nunquam vidi adeo agrestem hominem quenquam,
Nec adeo ineptum, nec inscitum, nec obliviosum;
Qui, dum nugamenta quædam exilia discit,
Prius eorum oblitus est, quam didicit. veruntamen
Ipsum foras huc evocabo in lucem.

Ubi

ΣΧΟΛΙΑ.

πολυμαθίας. καὶ τοὺς φιλοσόφους ἀπλοϊκοὺς διαβάλλειν. ἐπεὶ καὶ οὕτω προεῖπε μὴ ἡγεῖσθαι θεοὺς, πλὴν τὸ χάος καὶ τὴν ἀναπνοὴν καὶ τὸν ἀέρα.

629. Σκαιόν. | Σκαιοὺς τοὺς ἀμαθεῖς, καὶ δυσπαρακολουθήτους ἔλεγον, ἢ τοὺς μωροὺς ἀπὸ τῆς σκαιᾶς.

630. Σκαλαθυρμάτι' ἄττα. | Σκαλεύματα σμικρὰ καὶ λεπτὰ παντάπασι νοήματα καὶ μαθήματα σκαριφήματα· ἔγκειται δὲ καὶ τὸ ἄθυρμα. οἱονεὶ παίγνια καὶ οὐδὲν ἀξιόπιστα. ἐκ τούτου δὲ διαβάλλει Σωκράτη, ὡς εὐτελῆ εἴσω ἃ διδάσκει, καὶ οὐδενὸς ἄξια λόγου.

Ποῦ Στρεψιάδης; ἔξει τὸν ἀσκάντην λαβών.

Στ. Ἀλλ' οὐκ ἐῶσί μ' ἐξενεγκεῖν οἱ κόρεις.

Σω. Ἀνύσας τι, κατάθου, καὶ πρόσεχε τὸν νοῦν.

Στ. Ἰδού.

Σω. Ἄγε δὴ τί βούλει πρῶτα νυνὶ μανθάνειν,
Ὧν οὐκ ἐδιδάχθης πώποτ' οὐδέν; εἰπέ μοι.
Πότερα περὶ μέτρων, ἢ περὶ ἐπῶν, ἢ ῥυθμῶν.

Στ. Περὶ τῶν μέτρων ἔγωγ'. ἔναγχος γάρ ποτε
Ὑπ' ἀλφιταμοιβοῦ παρεκόπην διχοινίκῳ.

Σω. Οὐ τοῦτ' ἐρωτῶ σ'. ἀλλ' ὅ,τι κάλλιστον μέτρον
Ἡγεῖ. πότερον, τὸ τρίμετρον, ἢ τὸ τετράμετρον;

Στ. Ἐγὼ μὲν, οὐδὲν πρότερον ἡμιεκτέου.

Σω.

ΣΧΟΛΙΑ.

633. Ἔξει. | Ἀντὶ τοῦ ἔξελθε. ἔστιν εἶμι τὸ πορεύομαι. οὗ παράγωγον εἴμι· ὁ παρατατικὸς εἶν, εἶς, εἶ. καὶ ὥσπερ ἐν τοῖς εἰς ω τὸ τρίτον πρόσωπον τοῦ ὁριστικοῦ παρατατικοῦ, δεύτερόν ἐστι προστακτικοῦ, οὕτω καὶ ἐν τοῖς εἰς μι σχηματίζουσιν οἱ Αἰολεῖς καὶ οἱ Ἀθηναῖοι. οἷον ἵστη μετὰ κῦμα, ἀντὶ τοῦ ἵσταθι. Ἀριστοφάνης· καὶ τοὺς κοφίνους ἅπαντας ἐμπίμπλη πετρῶν, ἀντὶ τοῦ ἐμπίμπληθι. οὕτως οὖν καὶ ἐκ τοῦ εἶ τρίτου προσώπου τοῦ ὁριστικοῦ παρατατικοῦ ἐν συνθέσει ἔξει προστακτικόν. ἢ ἀπὸ τοῦ εἶμι· οὗ ὁ δεύτερος ἀόριστος ἴον, ἴες, ἴε. καὶ μετὰ τῆς ἐξ ἔξιε καὶ κατὰ μετάθεσιν καὶ συναίρεσιν ἔξει. ὡσαύτως καὶ μετὰ τῶν λοιπῶν προθέσεων μέτει καὶ δίει, πλὴν τοῦ πάρει καὶ σύνει; ἐνταῦθα γὰρ αἱ προθέσεις τῷ εἶ ἀντὶ τοῦ ὑπάρχεις συνδυάζονται.

Τὸν ἀσκάντην. | Σκίμποδα, δίφρου τί εἶδος, ἢ τὸν κράββατον.

638. Πότερα περὶ μέτρων. | Καλῶς διέστησεν, οὐ γὰρ εἴ τι μέτρον ἐστὶν, ἤδη καὶ ἔπος, εἴτι δὲ ἔπος, ἤδη πάντως καὶ ῥυθμὸς καὶ μέτρον. σημειωτέον δ' ὅτι καὶ ταῦτα τῶν κυκλικῶν μαθημάτων. διαφέρει δὲ μέτρον καὶ ῥυθμοῦ, καὶ ὅτι πατὴρ μέτρου ῥυθμός· καὶ ὅτι ἀρχαία ἡ τῶν μέτρων καὶ ῥυθμῶν διδασκαλία.

639. Περὶ τῶν μέτρων. | Λείπει τὸ θέλω μαθεῖν. διαβολὴ δὲ τὸ πᾶν, ὅτι τὰ μὴ οἰκεῖα τῇ τέχνῃ ἐπαγγέλλεται διδάσκειν· οὔτε

γὰρ

Ubi Strepsiades? exi foras grabbatum simul efferens.
Str. At efferre non me sinunt cimices.
Soc. Actutum depone, atque animum adverte. *Str.* Eccum me.
Soc. Age jam, quid vis primum omnium nunc discere,
Quorum nihil antehac didicisti? cedò mihi;
Utrum de mensuris, an de versibus, an de rhythmis?
Str. De mensuris equidem *vellem*. nuper enim admodum
A frumentario fraudatus sum duobus sextariis.
Soc. Non hoc te interrogo; sed quodnam metrum optimum
Judicas? utrum trimetrum, an tetrametrum?
Str. Ego quidem nihil prius habeo semisextario.

Soc.

ΣΧΟΛΙΑ.

γὰρ ποιητής ἐστιν οὔτε κωμικός. ὡς ἄγροικος δὲ πρεσβύτης ἀπεκρίνατο περὶ τῶν γεωργικῶν δεξάμενος.

640. Ἀλφιταμοιβοῦ. | Τοῦ ἀντικαταλλάσσοντος καὶ πιπράσκοντος ἄλφιτα. ἢ τοῦ ἀμείβοντος ἀντὶ ἀργυρίου ἄλφιτα, οὕτω καὶ ἀργυραμοιβοὶ, οἱ ἀντὶ ἀργυρίου κέρματα ἀμείβοντες.

Παρεκόπην. | Ἐζημιώθην. ἀντὶ τοῦ ἐκλάπησέ με τῇ μέτρων ποσότητι δύο χοίνικας.

641. Κάλλιστον μέτρον. | Διαβάλλει Σωκράτην. οὐ γὰρ ποιητικὴν ἢ μουσικὴν ἐπηγγέλλετο διδάσκειν. ὁ δὲ τὰ προσόντα μὴ λέγων, χαριζόμενος δὲ τὰ μὴ προσόντα ἀμφοτέρων ἐκείνων ἀποστερεῖται, ὁ τοὺς λόγους ἀμφοτέρων ἀποφαίνων ἀλλοτρίους καὶ ἀπείρους.

643. Ἡμιεκτέου. | Τοῦ τετραχοινίκου. ὁ γὰρ μέδιμνος χοίνικας ἔχει μη, τούτων τὸ ἕκτον ὀκτὼ, τὸ ἥμισυ τοῦ ἕκτου τουτέστι τῶν ὀκτὼ, τὰ τέσσαρα, ὃ καλεῖται τετράμετρον. ὁ οὖν ἡμιέκτος τέσσαρας ἔχει χοίνικας· ἔπαιξε δὲ πάλιν εἰπὼν, οὐδὲν κάλλιον ἡγοῦμαι ἡμιεκτέου μέτρου, τουτέστι τεσσάρων χοινίκων. τούτου οὖν τὸ ἕκτον ἐστὶ ὀκτὼ χοίνικες. τὸ δὲ ἡμίεκτον τουτέστι τὸ δωδέκατον τῶν ὀκτὼ πρὸς τοῖς τεσσαράκοντα χοίνικες τέσσαρες. παρατηρητέον δὲ ὅτι διὰ τοῦ ε δεῖ γράφειν ἡμιεκτέου. οὐ κατὰ τὴν κοινὴν χρῆσιν διὰ διφθόγγου, ἡμιεκταίου.

644. Περίδου

Σω. Οὐδὲν λέγεις ὦ 'νθρωπε. Στ. Περίδου νυν ἐμοί,

Εἰ μὴ τετράμετρόν ἐστιν ἡμιεκτέον.

Σω. Ἐς κόρακας, ὡς ἄγροικος εἶ καὶ δυσμαθής;

Ταχύ γ' ἂν δύναιο μανθάνειν σὺ περὶ ῥυθμῶν.

Στ. Τί δὲ μ' ὠφελήσουσ' οἱ ῥυθμοὶ πρὸς τἄλφιτα;

Σω. Πρῶτον μὲν εἶναι κομψὸν ἐν συνουσίᾳ.

Εἶτ' ἐπαΐειν ὁποῖός ἐστι τῶν ῥυθμῶν,

Κατ' ἐνόπλιον, χ' ὁποῖος αὖ κατὰ δάκτυλον.

Στ. Κατὰ δάκτυλον; νὴ τὸν Δί' ἀλλ' οἶδ'.

Σω. Εἰπὲ δή.

Στ Τίς ἄλλος ἀντὶ τουτουὶ τοῦ δακτύλου;

Πρὸ

ΣΧΟΛΙΑ.

644. Περίδου νῦν ἐμοί. | Ἀντὶ τοῦ συνθήκας ποίησον. παρὰ τὸ Ὁμηρικόν. δεῦρό γε νῦν τρίποδος περιδώμεθα. γίνεται δὲ οὕτω, δίδημι τὸ δεσμεύω, ὁ μέλλων διδήσω, ὁ δεύτερος ἀόριστος ἔδην, μέσος ἐδέμην ἔδεσο καὶ ἀποβολῇ τοῦ σ ἔδεο καὶ ἔδου. καὶ τὸ προστακτικὸν δοῦ καὶ περίδου, καὶ Ὅμηρος, Δίδη μόσχοισι λύγοισιν. ὡς ἄγροικος δὲ πάλιν ὁ πρεσβύτης ἀπεκρίνατο, ὁ μὲν γὰρ τὸ τῶν ποιημάτων ἔλεγε μέτρον, ὁ δὲ ὡς ἐπὶ τῶν γεωργικῶν ἐδέξατο.

645. Εἰ μὴ τετράμετρον. | Πρὸς τὸ τετράμετρον ἀπήντησε, τὸ ἡμιεκτέον μέτρον ἐστὶ τέσσαρα, ὡς πλεονάκις ἴσως τοῦ δέοντος εἴρηται.

647. Ταχύ γ' ἄν. | Ἐν εἰρωνείᾳ, λέγει δὲ εἰς τὸ κιθαρίζειν, ταχὺ δυνηθείης φησὶν ἐπίστασθαι καὶ μεταλαμβάνειν τὸ κιθαρίζειν.

649. Κομψόν. | Ἀντὶ τοῦ πιθανὸν καὶ εὔχαριν ἐν συνόδῳ καὶ τῇ πρὸς ἑτέρους κοινωνίᾳ πιθανὸν καὶ ἀστεῖον φαίνεσθαι ταῖς συνοῦσιν.

651. Κατ' ἐνόπλιον. | Εἶδος ῥυθμοῦ πρὸς ὃν ὠρχοῦντο σείοντες τὰ ὅπλα. ἔστι δὲ ὁ ἐν ἡμιολίῳ. ἡ γὰρ μακρὰ πρὸς τὰς δύο βραχείας ἴσον τι ἔχει ῥυθμὸν ἐκ τριποδίας ἀναπαιστικόν, ὃς δέχεται πάντας τοὺς δισυλλάβους πόδας. οἱ δὲ ἐνόπλιον τὸν ἀμφίμακρον, ὃς καὶ κρητικὸς καλεῖται, ἀπὸ τοῦ εἰς τοὺς Κούρητας ἀναγομένου μέλους, τούτῳ γὰρ τῷ μέτρῳ προσωρχοῦντο σείοντες τὰ ὅπλα. καλεῖται δὲ

Soc. Nihil dicis, mi homo. *Str*. Fac mihi jam sponsionem,
Annon tetrametrum sit semisextarius.
Soc. Abi in malam rem! ut agrestis es, & ad discendum ineptus?
Citius forsan poteris rhythmos addiscere.
Str. Quid mihi autem rhythmi proderunt ad victum *parandum*?
Soc. Primo quidem ut sis festivus in convictu:
Deinde ut intelligas, qualisnam è rhythmis
Saltationi armatæ quadret, & quinam rursus dactylo.
Str. Dactylo? at per Jovem novi. *Soc*. Dic ergo.
Str. Quis alius præter huncce dactylum, *i. e. digitum*?

Antehac

ΣΧΟΛΙΑ.

ἐνόπλιον κατὰ δάκτυλον ᾧ χρῶνται ζητεῖ τίνες. ἴσως δὲ λείπει τὸ, οἱ αὐληταί. Κατ' ἐνόπλιον ὁ μετὰ δύο δακτύλους ἔχων σπονδεῖον κατὰ τὸ πάλιν καὶ πάλιν. οἷον, Ὣς φάτο δακρυχέων τοῦ δ' ἔκλυε πότνια μήτηρ. λέγοιτο δ' ἂν ἴσως κατ' ἐνόπλιον, διὰ τὸ πρέπειν μὲν ῥυθμὸν τοιοῦτον, καὶ ταῖς ἄλλαις κινουμένοις μετὰ συντονίας; ἐπὶ πλεῖον δὲ τοῖς μεθ' ὅπλων σεμνῶς πηδῶσι καὶ πυῤῥιχίζουσι.

652. Κατὰ δάκτυλον. | Ἀριθμητικόν ἐστι μέτρον, ἔστι δὲ ῥυθμὸς, κρούματος εἶδος κατὰ δάκτυλον, ᾧ χρῶνται οἱ αὐληταί. ὁ κατὰ δάκτυλον ῥυθμός ἐστιν ὁ ἐν ἴσῳ λόγος. ὁ δὲ ἐνόπλιος καὶ προσοδιακὸς καλούμενος ὑπό τινων, σύγκειται ἐκ σπονδείου καὶ πυῤῥιχίου καὶ τροχαίου καὶ ἰάμβων, συνεματίσθη δὲ οὗτος ἤτοι τριποδίᾳ ἀναπαιστικῇ, ἢ βάσεσι δυσὶν ἀναπαιστικῇ καὶ ἰωνικῇ.

653. Τίς ἄλλος. | Τὴν παρατροπὴν ἐατέον μεταξὺ τοῖν δυοῖν, ὡς ἐν τοῖς πλείστοις σχεδὸν φέρεται. ὁ πρότερος Σωκράτης, τίς ἄλλος ἀντὶ τουτουῒ τοῦ δακτύλου. καὶ τάχα εἴη λέγων τῷ γέροντι, ἕτερόν τινα εἶναι δάκτυλον νομίζεις ἢ τοῦτον, δεικνὺς αὐτῷ ἕνα τῶν δακτύλων τῶν αὐτοῦ. ὅταν γὰρ περὶ ῥυθμῶν, οὐ περὶ τούτου τοῦ δακτύλου φησὶν, ἀλλὰ περὶ ἑτέρου. ὡς γὰρ ἄγροικος καὶ οὗτος ἐρεῖ οὐδὲν ἄλλον δείξας τὸν μέσον δάκτυλον ἀσελγαινόμενος. ἐὰν δὲ περιαιρῆται, ἀμφότεροι ἔσονται τοῦ γέροντος ἀσυνδέτως εἰρημένοι. ἄλλως. δεικνὺς τὸν μέσον δάκτυλον αἰσχρῶς, οὐδεὶς φησὶν ὡς ἔστιν ἄλλος ἀντὶ τούτου τοῦ δακτύλου, καὶ γὰρ παιδίῳ μοι ὄντι πάλαι ὁ αὐτὸς ἦν. καὶ νῦν δὲ γεγηρακότι.

661. Κύων,

Πρὸ τοῦ μὲν, ἔτ' ἐμοῦ παιδὸς ὄντος, οὑτοσί.
Σω. Ἀχρεῖος εἶ, καὶ σκαιός. Στ. Οὐ γὰρ, ὦ ζυρὲ,
Τούτων ἐπιθυμῶ μανθάνειν οὐδέν. Σω. Τί δέ;
Στ. Ἐκεῖν' ἐκεῖνο, τὸν ἀδικώτατον λόγον.
Σω. Ἀλλ' ἕτερα δεῖ σε πρότερα τούτου μανθάνειν,
Τῶν τετραπόδων ἅττ' ἐστὶν ὀρθῶς ἄρρενα.
Στ. Ἀλλ' οἶδ' ἔγωγε τ' ἄρρεν', εἰ μὴ μαίνομαι.
Κριὸς, τράγος, ταῦρος, κύων, ἀλεκτρυών.
Σω. Ὁρᾷς ἃ πάσχεις; τήν τε θήλειαν καλεῖς
Ἀλεκτρυόνα κατὰ ταὐτὸ καὶ τὸν ἄρρενα.
Στ. Πῶς δὴ φέρε; Σω. Πῶς; ἀλεκτρυὼν κἀλεκτρυών.
Στ. Νὴ τὸν Ποσειδῶ, νῦν δὲ πῶς με χρὴ καλεῖν;
Σω. Ἀλεκτρύαιναν. τὸν δ' ἕτερον ἀλέκτορα.
Στ. Ἀλεκτρύαιναν; εὖγε νὴ τὸν ἀέρα.
Ὥστ' ἀντὶ τούτου τοῦ διδάγματος μόνου,
Διαλφιτώσω σου κύκλῳ τὴν κάρδοπον.
Σω. Ἰδοὺ μάλ' αὖθις τοῦθ' ἕτερον. τὴν κάρδοπον.
Ἄρρενα καλεῖς θήλειαν οὖσαν. Στ. Τῷ τρόπῳ

Ἄρρενα

ΣΧΟΛΙΑ.

661. Κύων, ἀλεκτρυών. | Ἔπαιξε τὸν ἀλεκτρυόνα ὡς τετράπουν καταριθμήσας. καὶ ταῦτα δὲ γελοίου χάριν παρείληπται, ἢ καὶ πρὸς τὴν ἀθεότητα Σωκράτους ὅτι κατ' αὐτῶν ὄμνυσιν.

663. Ἀλεκτρυόνα κατὰ ταυτό. | Οὐκ ἂν ἄλλως λέγοιτο τοῦτο, εἰ μὴ ἐν ἔθει ἦν τότε καὶ τὴν θήλειαν ἀλεκτρυόνα λέγειν. σαφὲς δὲ γίνεται ἐν Ἀμφιαράῳ. γύναι τί τὸ ψοφῆσάν ἐστιν. ἡ ἀλεκτρυὼν

τὸν

Antè hac enim cùm puer ego essem, hicce erat *dactylus*.

Soc. Ineptus es ac hebes. *Str.* Non enim, ô miser,
Horum quicquam cupio discere. *Soc.* Quid ergo demum?

Str. Illud, illud, *quod dixi:* nempe, injustissimum sermonem.

Soc. At alia te oportet priùs discere quam illum:
Scil. Animalium quadrupedum quænam sint rectò masculini generis.

Str. At ipse novi masculina, nisi insanio:
Aries, hircus, taurus, canis, gallus.

Soc. Vidén' quid tibi acciderit? & fœminam appellas
Gallum simul & marem.

Str. Quomodo, cedò mihi? *Soc.* Quomodo? Gallus & gallus.

Str. Etiam, per Neptunum. nunc autem quomodo me oportet appellare?

Soc. Gallinam *banc*, illum autem alterum gallum.

Str. Gallinam ais? euge per aërem:
Pro solo hoc documento,
Farinâ conspergam undequaque tuam Cardopum.

Soc. Ecce autem rursus hoc aliud, Cardopum
Masculum appellas, cùm sit fœmina. *Str.* Quo pacto,

Masculum

ΣΧΟΛΙΑ.

τὴν κύλικα καταβέβληκεν, οἰμώξεσθέ γε, καὶ ἐν τῷ Πλάτωνος Δαιδάλῳ, ἐνίοτε πολλαὶ τῶν ἀλεκτρυόνων καὶ ὑπηνέμια τίκτουσιν ᾠὰ πολλάκις. ὁ δὲ παῖς ἔνδον τὰς ἀλεκτρυόνας σοβεῖ. οἱ Ἀττικοὶ δὲ οὕτω καὶ τὰς θηλείας ἐκάλουν, καὶ Θεόπομπος, λέγουσι δ' αὐτὴν καὶ ἀλεκτρύαιναν.

667. Νὴ τὸν Ἀέρα. | Μιμεῖται καὶ αὐτὸς τοὺς φιλοσόφους, καὶ κατὰ τοῦ ἀέρος ὄμνυσιν.

673. Ὥσπερ

Ἄῤῥενα καλῶ 'γὼ Κάρδοπον; Σω. Μάλιστά γε.
Ὥσπερ γε καὶ Κλεώνυμον. Στ. Πῶς δή, φράσον.
Σω. Ταυτὸν δύναταί σοι Κάρδοπος Κλεωνύμῳ.
Στ. Ἀλλ' ὦ 'γάθ' οὐδ' ἦν κάρδοπος Κλεωνύμῳ·
Ἀλλ' ἐν θυείᾳ στρογγύλῃ γ' ἀνεμάττετο.
Ἀτὰρ τολοιπὸν πῶς με χρὴ καλεῖν; Σω. Ὅπως;
Τὴν Καρδόπην, ὥσπερ καλεῖς τὴν Σωστράτην.
Στ. Τὴν Καρδόπην θήλειαν, ὀρθότερον λέγεις;
Ἐκεῖνο δ' ἦν ἄν, Καρδόπη, Κλεωνύμη.
Σω. Ἔτι δέ γε περὶ τῶν ὀνομάτων μαθεῖν σε δεῖ·
Ἅττ' ἄῤῥεν' ἐστίν, ἅττα δ' αὐτῶν θήλεα.
Στ. Ἀλλ' οἶδ' ἔγωγ' ἃ θήλε' ἐστίν. Σω. Εἰπὲ δή.
Στ. Λύσιλλα, Φίλιννα, Κλειταγόρα, Δημητρία.
Σω. Ἄῤῥενα δὲ ποῖα τῶν ὀνομάτων; Στ. Μυρία,
Φιλόξενος, Μελησίας, Ἀμυνίας.

Σω.

ΣΧΟΛΙΑ.

673. Ὥσπερ καὶ Κλεώνυμον. | Σύ, φησί, τὴν κάρδοπον καλεῖς ἀρσενικῶς δέον θηλυκῶς, ὥσπερ Κλεώνυμον ἄῤῥενα καλοῦσί τινες, οὐδὲν διαφέροντα τῇ αἰσχύνῃ τῶν γυναικῶν.

674. Ταυτὸν δύναταί σοι. | Οἷον τὸ αὐτὸ γένος, σημαίνει δὲ τὴν κατάληξιν. ὅ ἐστι δοκεῖ σοι ὁμοιοκατάληκτον εἶναι, ἄμφω δὲ καὶ ὡς γυναικώδη σκώπτει τὸν Κλεώνυμον, καὶ ὡς ἀδηφάγον διασύρει τῷ ἀλφίτων δεκτικῷ λέγων ὅμοιον, τῶν πολιτευομένων δὲ εἷς ἦν, καὶ ὡς γυναικιζόμενον αὐτὸν οἱ ποιηταὶ διαβάλλουσιν.

676. Ἀλλ'

Masculum ego voco Cardopum? *Soc.* Maxime *omnium*:

Veluti Cleonymum. *Str.* Quomodo? dic mihi.

Soc. Tantundem tibi valet Cardopus ac Cleonymus.

Str. At ô bone, neque erat Cardopus Cleonymo:

Sed in mortario rotundo farinam subigebat. 676

Attamen in posterum quomodo me appellare oportet?

Soc. Quomodo?

Cardopam, ut appellas Sostratam.

Str. Cardopam fœmimam, rectiùs dicis?

Illud utique ita foret Cardopa, Cleonyma.

Soc. Præterea etiam, de nominibus te discere opus est,

Quænam sint masculina, quænam eorum fœminina.

Str. At ego novi quæ fœminina sunt. *Soc.* Dic ergo.

Str. Lysilla, Philinna, Clitagora, Demetria.

Soc. Masculina autem quænam sunt nomina? *Str.* Innumera:

Philoxenus, Melesias, Amynias.

Soc.

ΣΧΟΛΙΑ.

676. Ἀλλ' ἐν θυεία. | Ἀδηφαγίας ὑπερβολὴ, ὡς πένηται δὲ καὶ παρέστιτον διαβάλλει αὐτὸν, καὶ λαπρεῦντα μάκτρας. μάκτρα δὲ ἡ θυεία, ἡ δὲ καρδόπη, μεγάλη. ἀδηφαγίας δὲ ἔχει διαβολὴν κατὰ τοῦ Κλεωνύμου, τρόπον γὰρ μάκτρας ἔνδον ὁ Κλεώνυμος.

678. Τὴν Σωστράτην. | Πάλιν ἐνταῦθα ὁ ποιητὴς σκώπτει τὸν Σώστρατον Σωστράτην εἰπὼν, διότι λίαν ἀσελγὴς ὢν καὶ θηλυδρίας.

680. Καρδόπη, Κλεωνύμη. | Τοῦτον ἤδη ὡς κίναιδον διασύρει, ἐπεὶ ῥίψασπις καὶ δῆλός. ἐν ἐρωτήσει δὲ ὁ λόγος καὶ λείπει τὸ οὐ. ἢ ἐκεῖνο δὲ ἦν ὀρθῶς, ὡς Καρδόπη καὶ Κλεωνύμη λέγειν. ὅμοιον δὲ ἦν τὸ λέγειν Καρδόπην ὡς Κλεωνύμην.

691. Γυναῖκα

Σω. Ἀλλ' ὦ πόνηρε, ταῦτά γ' ἔστ' οὐκ ἄῤ-ῥενα.

Στ. Οὐκ ἄῤῥεν' ὑμῖν ἐστιν; Σω. Οὐδαμῶς γ'. ἐπεὶ

Πῶς ἂν καλέσειας ἐντυχὼν Ἀμυνίᾳ; 689

Στ. Ὅπως ἄν; ὡδί, δεῦρο δεῦρ' Ἀμυνία.

Σω. Ὁρᾷς; γυναῖκα δὴ τὴν Ἀμυνίαν καλεῖς.

Στ. Οὐκοῦν δικαίως, ὅς τις οὐ στρατεύεται.

Ἀτὰρ τί ταῦθ' ἃ πάντες ἴσμεν μανθάνω;

Σω. Οὐδὲν μὰ Δί'. ἀλλὰ κατακλινεὶς δευρί.

Στ. Τί δρῶ;

Σω. Ἐκφρόντισόν τι τῶν σεαυτοῦ πραγμάτων.

Στ. Μὴ δῆθ' ἱκετεύω σ' ἐνθάδ'. ἀλλ' εἴπερ γε χρή, 696

Χαμαί μ' ἔασον αὐτὰ ταῦτ' ἐκφροντίσαι.

Σω. Οὐκ ἔστι παρὰ ταῦτ' ἄλλα. Στ. Κακοδαίμων ἐγώ,

Οἵαν δίκην τοῖς κόρεσι δώσω τήμερα.

Σω. Φρόντιζε δὴ καὶ διάθρει, 700

Πάντα

ΣΧΟΛΙΑ.

691. Γυναῖκα τὴν Ἀμυνίαν. | Πρὸς τὴν κατάληξιν τοῦ ὀνόματος ἔπαιξε, καὶ εἰς διαβολὴν τοῦ ἀνδρός. ἐνταῦθα μὲν εἰς ἡλικίαν μόνον, καὶ μαλακίαν: Κράτης δὲ ἐν Δεῤῥίφοις ὡς ἀλαζόνα καὶ κόλακα καὶ συκοφάντην. Εὔπολις δὲ, ὡς παραπρεσβεύτην, ὅπερ καὶ ἐν τοῖς Σφηξὶ φαίνεται:

694. Κατακλινείς. | Τοῦτο κοινὸν, τὸ γὰρ κατακλιθεὶς, Ἀττικόν. Ἰωνικῶς δὲ κατακλινθείς.

695. Ἐκφρόντισόν τι: | Ἀντὶ τοῦ σκέψαι καὶ διανοήθητι περὶ τῶν ἰδίᾳ σοι συμφερόντων πραγμάτων.

696. Μὴ δῆθ' ἱκετεύω. | Παρεπιγραφὴ, ποιήσει γὰρ τὸ προσαχθὲν, εἶτα καταβρωθεὶς, ἀρνηθήσεται.

698. Οὐκ ἔστι παρὰ ταῦτ' ἄλλα. | Εἰ μὴ ἐπὶ τοῦ ἀσκάντου σκέψῃ, τοῦτό φησι πάντως δέδοκται, οὐκ ἀνήσω σε ἑλόντα παῦσαί τι

699. Τήμερον

Soc. At ô miser, hæc sunt haud masculina.

Str. Nonne masculina vobis sunt? *Soc.* Minime. quoniam,

Quomodo appellares, si in Amyniam incideres?

Str. Isto modo: ehodum, huc, huc adsis Amynia!

Soc. Vidén'? mulierem Amyniam appellas.

Str. Quin merito; quippe qui non militat.

Veruntamen, quid hæc, quæ omnes novimus, disco?

Soc. Haud ita per Jovem; hîc discumbens ---- *Str.* Quid faciam?

Soc. Excogita aliquid de rebus tuis.

Str. Ne sanè hic, obsecro te. at si opus sit,

Humi me sinas eadem ipsa excogitare.

Soc. Non sunt alia præter hæc loca. *Str.* Miser qui sum,

Quales pœnas cimicibus hodie dabo?

Soc. Meditare jam atque dispice aliquid:

Omnique

ΣΧΟΛΙΑ.

699. Τήμερα. | Ὡς ἐν Ὀλκάσιν, Ἴων Λακεδαίμονι, τί ἄρα πείσῃ τήμερα ὁ σημερινός; καὶ ἔστι τεταγμένως ἐπὶ σώματος, τὸ δὲ τήμερον ἐπὶ χρόνου λέγεται.

700. Φρόντιζε δὴ καὶ διάθρει. | Ἐκάθισεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ἀσκάντου, τὸ δὲ δὴ συνδυασμῷ τῷ νῦν, ἔκθεσις τῆς διπλῆς ἀμοιβαία ἐκ στίχων καὶ κώλων δύο πρὸς τοῖς εἴκοσιν, ὧν τὸ πρῶτον δίμετρον ἐκ διιάμβου καὶ χοριάμβου· τὸ δεύτερον δίμετρον ἐκ χοριάμβου καὶ βακχείου, τὸ τρίτον ἰαμβικὸν πενθημιμερές. τὸ τέταρτον ἐκ διιάμβου καὶ χοριάμβου τρίμετρον βραχυκατάληκτον. τὸ πέμπτον ἐκ διιάμβου καὶ τροχαίου ταυτοπαθές· τὸ ἕκτον τρίμετρον ἐκ διιάμβων καὶ κατὰ τὸ μέσον διτροχαίου. τὸ ἕβδομον, ἰαμβικὸν δίμετρον ἀκατάληκτον. τὸ ὄγδοον δίμετρον ἀντισπαστικὸν βραχυκατάληκτον ἢ ἐκ δυοῖν βακχείων ἀκατάληκτον. τὰ ἑξῆς δύο ἰαμβικὰ τρίμετρα, τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἀναπαιστικὰ δίμετρα καταληκτικὰ εἰς διοσύλλαβον, πλὴν τοῦ πεντεκαιδεκάτου μονομέτρου ὄντος. ὁμοίως καὶ τοῦ ἑνδεκαιδεκάτου καὶ εἰκοστοῦ πρώτου, ἀναπαιστικαὶ γὰρ βάσεις, καὶ τοῦ τελευταίου ἀναπαιστικοῦ μὲν ὄντος ἑφθημιμεροῦς, παροιμιακοῦ δὲ ὡς πολλάκις εἴρη-

Πάντα τρόπον τε σαυτὸν
Στρόβει πυκνώσας.
Ταχὺς, δ' ὅταν γ' εἰς ἄπορον πέσῃς,
Ἐς ἄλλο πήδα νόημα φρενί.
Ὕπνος δ' ἀπέστω γλυκύθυμος ὀμμάτων.
Στ. Ἰατταταί, ἰατταταί.
Σω. Τί πάσχεις; τί κάμνεις;
Στ. Ἀπόλλυμαι δείλαιος, ἐκ τοῦ σκίμποδος.
Δάκνουσί μ' ἐξέρποντες οἱ Κορίνθιοι.
Καὶ τὰς πλευρὰς δαρδάπτουσι.
Καὶ τὴν ψυχὴν ἐκπίνουσιν.
Καὶ τοὺς ὄρχεις ἐξέλκουσι.
Καὶ τὸν πρωκτὸν διορύττουσι.
Καί μ' ἀπολοῦσι. Σω. Μή νυν βαρέως ἄλγει λίαν.
Στ. Καὶ πῶς ὅτε μου
Φροῦδα τὰ χρήματα, φρούδη χροιά,
Φρούδη δ' ἡ ψυχή, φρούδη δ' ἐμβάς,

Καὶ

ΣΧΟΛΙΑ.

ται κεκαλυμμένου. ἔστι δὲ καὶ ταῦτα πολυσχημάτιστα, ἐπὶ τῷ τέλει δύο διπλαῖ ὡς ἐν τοῖς προφθάσιν· ἰστέον δὲ ὅτι τὰς ἐκθέσεις τῶν διπλῶν οὐκ ἀεὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ μέτρου ἐκφέρουσιν, ἀλλὰ καὶ δι' ἑτέρου, ἔστι δ' ὅτε καὶ διὰ διαφόρων ὡς κἀνταῦθα.

701. Πάντα τρόπον. | Τουτέστιν ἐπὶ πολλὰ τὴν διάνοιάν σου στρέφε.

702. Στρόβει. | Ἀνάκρινε καὶ δοκίμαζε περίφερε τῇδε κἀκεῖσε ἐπὶ πολλά, πυκνόν τι καὶ συνετὸν ποιήσας καὶ φρόνιμον σκεψάμενος.

703. Εἰς ἄπορον πέσῃς. | Ἐπειδὰν δέ φησιν εἰς τι ἄπορον πέσῃς, ταχὺ ἐπ' ἄλλο νόημα φρενὸς πήδα. ἄπορον δέ, οὗ πέρας καὶ λύσιν οὐκ ἔστιν εὑρεῖν. καθάπτεται δὲ τοῦ Σωκράτους ὡς καὶ αὐτοῦ ἐπὶ ταῖς ζητήσεσιν οὕτω ποιοῦντος. ὅταν γὰρ στενοχωρῆται καὶ ἀπορῇ, μεθίσταται εἰς ἕτερον. ὁ γὰρ ὑποτιθέμενος ἄλλῳ, δηλονότι αὐτὸς ἐν πείρᾳ γενόμενος τῶν ὅσα λέγει, ὑποτίθεται.

706. Ἰατταταί. | Καταπονούμενος ὑπὸ τῶν κόρεων στενάζει ὁ Στρεψιάδης.

Omnique modo teipsum
Versa crebro.
Promptéque, cùm in dubium aliquid incidis,
In aliam transilias mente notionem.
Somnus autem absit suavis ab oculis.

Str. Eheu! eheu!

Soc. Quid tibi vis? quid doles?

Str. Perii miser à grabbato.
Mordent me prorepentes Corinthii:
Et latera lancinant:
Atque animam exugunt:
Et testiculos extrahunt:
Et podicem effodiunt:
Atque me pessundant. *Soc.* Ne jam id graviter nimis feras.

Str. At quomodo? cùm mihi
Evanuit pecunia, evanuit color,
Evanuit anima, evanuit calceamentum,
Et

ΣΧΟΛΙΑ.

Στρεψιάδης. ἔστι δὲ παρεπιγραφή: κατακλιθεὶς γὰρ καὶ μὴ δυνάμενος ὑπενεγκεῖν, παρεκάλει.

709. Οἱ Κορίνθιοι. | Ἴσως αὐτοῖς ἐπέχθοντο κατ᾽ ἐκεῖνο καιροῦ οἱ Κορίνθιοι. παρονομάζει δὲ παίζων ἅμα μὲν πρὸς τὸ κόρεις, ἅμα δὲ καὶ διὰ τὸν πόλεμον, ὅτι ἐχθροὶ ἦσαν Ἀθηναίων οἱ Κορίνθιοι.

711. Ψυχὴν ἐκπίνουσιν. | Ἰστέον ὅτι τρεῖς ψυχάς φασι, τὴν αὐξητικὴν, ἥτις ἐστὶν κοινὴ τῶν ἀνθρώπων, τῶν ἀλόγων ζώων, καὶ τῶν φυτῶν, τὸ αἷμα ὅπερ ἐστὶ μόνων τῶν ζώων, καὶ τὴν λογικὴν, ἥτις ἐστὶ μόνων τῶν ἀνθρώπων.

717. Φρούδη δ᾽ ἐμβάς. | Μέχρι τοῦ εὐτελοῦς κλήματος. τοῦτο δὲ εἶπε διὰ τὸ ὑπολελύσθαι τὰς ἐμβάδας, ὅτι ἀπεδύετο μέλλων εἰσιέναι εἰς τὸ φροντιστήριον. ἄλλως. οὐκ εἶπεν ὄπισθεν, ὅτι τὰς ἐμβάδας ὑπελύσατο ὁ Στρεψιάδης, ὅτε εἰσῄει τὸ ὑπὲρ γῆν ἐκεῖνο φροντιστήριον, ἀλλὰ μόνον ὅτι ἐξεδύσατο τὸ ἱμάτιον. καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν εἰ γεγονὸς μὲν τότε παρῆκε, νῦν δὲ λέγει, τουτέστι τὸ ὑπολύσασθαι

Καὶ πρὸς τούτοις ἔτι τοῖσι κακοῖς
Φρουρᾶς ᾄδων
Ὀλίγου φροῦδος γεγένημαι.
Σω. Οὗτος τί ποιεῖς; οὐχὶ φροντίζεις; Στ. Ἐγώ.
Νὴ τὸν Ποσειδῶ. Σω. Καὶ τί δῆτ' ἐφρόντισας;
Στ. Ὑπὸ τῶν κόρεων εἴ μού τι περιλειφθήσεται.
Σω. Ἀπολεῖ κάκιστ'. Στ. Ἀλλ' ὦ 'γάθ' ἀπόλωλ' ἀρτίως.
Σω. Οὐ μαλθακιστέ'. ἀλλὰ περικαλυπτέα.
Εὑρητέος γὰρ νοῦς ἀποστερητικός.
Κἀπαιόλημ'. Στ. Οἴμοι. Τίς ἂν δῆτ' ἐπιβάλοι
Ἐξ ἀρνακίδων γνώμην ἀποστερητίδα;
Σω. Φέρε νυν. ἀθρήσω πρῶτον ὅ,τι δρᾷ τουτονί.
Οὗτος καθεύδεις; Στ. Μὰ τὸν Ἀπόλλω, 'γὼ μὲν οὔ.

Σω.

ΣΧΟΛΙΑ.

τὰς ἐμβάδας. ὁ δὲ ἐκεῖ εἶπεν, ἤγουν τὸ ἀποδύσασθαι τὸ ἱμάτιον, νῦν οὐ λέγει,

719. Φρουρᾶς ᾄδων. | Οἱ φρουροῦντες ἐν τῷ πολέμῳ διὰ τὸ παραμυθεῖσθαι αὐτῶν τὴν ἀγρυπνίαν ᾖδον, καὶ οὕτως ἦν λεγόμενον ἐπὶ τῶν ἀγρυπνούντων φρουρᾶς ᾄδειν. ἄλλως. τὸ φρουρᾶς ᾄδειν παροιμία ἐστὶν ἐπὶ τῶν ἀγρυπνούντων καὶ φροντιζόντων πάνυ λεγομένη. οἱ γὰρ ἐπιτραπέντες ἐν νυκτὶ τινὰ φυλακὴν ᾄδουσιν, ἵνα μὴ ὑπὸ τοῦ ὕπνου καταμαλθακισθέντες ἐκλίπωσι ὃ φυλάσσουσιν. εἰκότως δὲ ἐνταῦθα ἡ παροιμία ἐλήφθη, καὶ γὰρ αὐτὸς ἐν τῇ κλίνῃ κείμενος οὐκ ἐκοιμᾶτο, ἀλλ' ἐφρόντιζεν. ἀστείως δὲ πάνυ καὶ τὸ φροῦδος εἴρηκεν ὁ ποιητὴς ἐκ τῆς δύο λέξεων συνθήκης τοῦ φρουρᾶς καὶ τοῦ ᾄδων χηματίσας αὐτό. ἄλλως. ἐκ τοῦ παρεπομένου τοῖς φρουροῖς. εἰώθασι γὰρ ἑαυτοῖς ᾄδειν ἀποπεριςπῶντες τὸν ὕπνον. φρουρᾶς ᾄδων οἷον διαγρυπνῶν

Et præter hæc insuper mala,
Excubiarum *gratia* canens
Propemodum ipse evanidus factus sum.
Soc. Heus tu! quid agis? nonne meditaris? *Str.* Etiam,
Per Neptunum. *Soc.* Quid ergo meditatus es?
Str. Num aliquid mei à cimicibus reliquum fiet?
Soc. Peribis pessime. *Str.* At ô bone jam perii.
Soc. Molliter agendum non est: sed te obtegere debes.
Exquirenda est enim mens fraudandi perita,
Atque versutia. *Str.* Hei mihi! quis mihi injiciat
Ex agninis pellibus sententiam fraudatricem?
Soc. Agedum, despiciam primùm quid hicce faciat.
Heus tu! dormísne? *Str.* Non equidem, per Apollinem.

Soc.

ΣΧΟΛΙΑ.

ων τὴν φρουράν. παρὰ δὲ τὴν λέξιν τὴν φρούδη τοῦτο πεποίηκε. διοστὴ δὲ ἡ γραφή. φρουρὸς ᾄδων, ἀντὶ τοῦ συνεχῶς ᾄδων φρουρός· τὸ δὲ φρουρᾶς ᾄδων, τοῦ φυλάττων, ἀντὶ ἐπεὶ φύλακες ἦσαν τῶν φροντιστηρίων θυρῶν.

724. Ἀπόλωλ' ἀρτίως. | Ὑπὸ τῶν κόρεων δηλονότι. ἐπειδὴ Σωκράτης εἶπεν ἀπολεῖ, ὅ ἐστι μέλλεις ἀπολέσθαι, αὐτὸς λέγει, ὅτι ἀπόλωλ' ἤδη.

725. Περικαλυπτέα. | Δεῖ σέ φησι καλύψασθαι καὶ σκέψασθαι ἐπεὶ οἱ ἐκτείνοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀποπλανῶνται τὴν γνώμην.

726. Κἀπαιόλημ'. | Ἀπαιόλημα γίνεται ἀπὸ τοῦ αἰόλλω, ὃ δηλοῖ τὸ ταχέως καὶ δίκην ἀέλλης κινῶ, ἀφ' οὗ Ὅμηρος αἰολοπώλους τοὺς Φρύγας καλεῖ, ἤγουν ταχυίππους ἢ ποικίλως ἱππαζομένους.

728. Ἀρνακίδων. | Ἀρνακὶς λέγεται, τὸ τοῦ ἀρνὸς κώδιον. ἔπαιξε δὲ πρὸς τὸ ἀρνεῖσθαι. δέον εἰπεῖν τίς ἄν μοι περιβάλοι ἐξ ἀρνακίδων σισύραν, ἔπαιξεν ὀνομάσας ἀπὸ τοῦ ἀρνῶν τὸ ἀρνεῖσθαι τοὺς δανειστὰς, τὸ ἐξ ἀρνακίδων. τὸ δὲ ἀποστερητίδα, ἅμα μὲν καὶ πρὸς τὸ ἀπὸ τοῦ ἀποστερεῖν, ἅμα δὲ καὶ ἀντὶ τοῦ περιβόλαιον.

Σω. Ἔχεις τι; Στ. Μὰ Δί', οὐδὲν ἔγωγ'.
Σω. Οὐδὲν πάνυ;
Στ. Οὐδέν γε, πλὴν ἢ τὸ πέος ἐν τῇ δεξιᾷ.
Σω. Οὐκ ἐγκαλυψάμενος ταχέως τι φροντιεῖς;
Στ. Περὶ τοῦ; σὺ γάρ μοι τοῦτο φράσον, ὦ Σώκρατες. 734
Σω. Αὐτὸς ὅ,τι βούλει πρῶτος ἐξευρεῖν, λέγε.
Στ. Ἀκήκοας μυριάκις ἃ 'γὼ βούλομαι.
Περὶ τῶν τόκων ὅπως ἂν ἀποδῶ μηδενί.
Σω. Ἴθι νυν, καλύπτου. καὶ σχάσας τὴν φροντίδα
Λεπτὴν, κατὰ μικρὸν περιφρόνει τὰ πράγματα,
Ὀρθῶς διαιρῶν καὶ σκοπῶν. Στ. Οἴμοι τάλας.
Σω. Ἔχ' ἀτρέμα. κἂν ἀπορῇς τι τῶν νοημάτων, 741
Ἀφεὶς ἄπελθε. κᾆτα τὴν γνώμην πάλιν

Κίνησον

ΣΧΟΛΙΑ.

731. Ἔχεις τί; | Ἐπειδὴ προεῖπεν αὐτῷ ἀναρτήσας τὴν φροντίδα, ὡς ἐπὶ ὀρνιθοθήρας, εἶπε τὸ ἔχεις τί; ἀναρτῆσαι γὰρ αὐτῷ ἐκέλευσε τὴν διάνοιαν καὶ τὴν φροντίδα. ἄλλως. χαριέντως τὸ ἔχεις τί; τῇ τῶν ἀγρευόντων λέξει χρώμενος. τοῖς γὰρ ἁλιεῦσιν ἢ ὀρνιθαγρεύταις, οὕτω φασὶν, ἔχεις τί;

732. Ἢ τὸ πέος. | Παρεπιγραφὴ, δεῖ γὰρ αὐτὸν καθίζειν ἔχοντα τὸ αἰδοῖον, καὶ μιμεῖσθαι τὸν δερμύλλοντα ἑαυτόν.

733. Τί φροντιεῖς; | Φροντίζω τὸ φροντίδα ἔχω κοινῶς μετὰ γενικῆς συντάσσεται, Ἀττικῶς δὲ μετὰ αἰτιατικῆς, ὡς ἐνταῦθα, ἢ ἐν τῷ βολβοὺς ζητεῖτε; μὴ τοῦτο φροντίζετε.

735. Αὐτὸς ὅτι βούλει. | Διαβάλλει αὐτὸν ὡς μὴ παρέχοντα εὕρημα τοῖς μαθηταῖς.

738. Σχάσας. | Κατασπάσας, στήσας, ἀτρεμήσας, καὶ Πίνδαρος, κώπαν σχάσας, ἀντὶ τοῦ ἀτρεμήσας· ἔνιοι δὲ χάσας, ἀντὶ τοῦ ἁπλώσας.

739. Λεπτήν. | Ἀκριβῆ, ἔνθα καὶ λεπτολόγος εἴρηται, διαιρῶν

ἀκριβῶς

Soc. Tenésne aliquid? *Str.* Per Jovem, ego nihil *teneo.* *Soc.* Nihil prorsus?
Str. Nihil sane, nisi penem dextrâ.
Soc. Non te obtegens statim aliquid meditaberis?
Str. Quâ de re? tu enim mihi hoc dicas, ô Socrates.
Soc. Tu, quid primum velis excogitare dicito.
Str. Decies millies audivisti, quæ ego velim:
Nempe de usuris ne cui quid reddam.
Soc. Age jam, obtege te, & cogitationem sistens
Subtilem, minutatim res circumspice,
Rectè dividens ac animadvertens. *Str.* Heu me miserum!
Soc. Quietus esto; ac si de quo cogitato dubites,
Isto omisso discede. deinde mentem rursus
Commove

ΣΧΟΛΙΑ.

ἀκριβῶς καὶ ἐπιμελῶς καταμερίζων περὶ οὗ τὴν σκέψιν ποιῇ. ἀναπλύσσων δοκιμάζων. καὶ διακρίνων τὰ ποιήματα, οἷον διαίρεσιν αὐτῶν ποιῶν. ἄλλως, ὡς ἐπὶ τῶν μίμων ἐχρήσατο, ὥσπερ ἔλεγε κατὰ κεφάλαιον ἐκζητῶν.

740. Διαιρῶν καὶ σκοπῶν. | Ὁ γὰρ σκεπτόμενος οὕτω διαιρεῖ τὴν βουλὴν, οἷον εἰ τόδε ποιήσω, τόδε ἀπαντήσει, καὶ εἰ τόδε, τόδε.

741. Ἔχ' ἀτρέμα. | Ἐφ' ἡσυχίας μένε. ὡς αὐτοῦ κινουμένου διὰ τοὺς κόρεις. ἄλλως. Ἰστέον ὅτι οἱ Ἀττικοὶ πάντα τὰ ἑνικά τε καὶ πληθυντικὰ τρίτα πρόσωπα τῶν ῥημάτων καὶ τὰς τῶν ὀνομάτων δοτικὰς τῶν πληθυντικῶν συμφώνου καὶ φωνήεντος ἐπιφερομένου μετὰ τοῦ ν γράφουσιν, ὡς ἔστι σαφῶς συμβαλεῖν ταῖς τοῖς πάλαι σοφοῖς πεπονημέναις ἐντυγχάνοντα βίβλοις· οἱ δὲ Ἴωνες δίχα τοῦ ν. τούτοις οὖν καὶ ἀμφοτέροις οἱ ποιηταὶ παρακολουθοῦντες καὶ δὴ καὶ τῇ ἀνάγκῃ τοῦ μέτρου ἑπόμενοι, πολλάκις συμφώνου μὲν ἐπιφερομένου μετὰ τοῦ ν, γράφουσι, πολλάκις δὲ καὶ φωνήεντος ἐπιφερομένου δίχα τοῦ ν. τοιοῦτον δή τι τῇ τοῦ μέτρου ἀνάγκῃ καὶ ἐν τοῖς εἰς ν καὶ εἰς σ λήγουσιν ἐπιῤῥήμασι ποιεῖν εἰώθασιν, οἷον τὸ πρόσθεν, νέρθεν, ἐπινέρθεν, τὸ οὕτως, αὖθις, πολλάκις εὐθὺς, ταχὺς, ἀτρέμας καὶ τοῖς ὁμοίοις, τοῦτο δὲ οὕτως ἔχον εὑρήσεις, ἀκριβῶς σκοπῶν.

742. Ἀφείς. | Ἄπελθε ἐάσας τὸ ἀπορούμενον, ἔπειτα πάλιν ἀνασκοπεῖν καὶ οἷον ἀνοίγειν ἀποπειρῶ· τὸ γὰρ ἀναζυγοῦν ἐστι τὸ ἔξωθεν

ἀνοίγειν

Κίνησον αὖθις αὐτὴν καὶ ζυγώθρισον.
Στ. Ὦ Σωκρατίδιον φίλτατον. Σω. Τί ὦ γέρον;
Στ. Ἔχω τόκου γνώμην ἀποστερητικήν.
Σω. Ἐπίδειξον αὐτήν. Στ. Εἰπὲ δή νυν μοι. Σω. Τὸ τί;
Στ. Γυναῖκα φαρμακίδ᾽ εἰ πριάμενος Θετταλὴν,
Καθέλοιμι νύκτωρ τὴν σελήνην, εἶτα δὴ
Αὐτὴν καθείρξαιμ᾽ ἐς λοφεῖον στρογγύλον,
Ὥσπερ κάτοπτρον, κᾆτα τηροίην ἔχων.
Σω. Τί δῆτα τοῦτ᾽ ἂν ὠφελήσειέ σ᾽; Στ. Ὅτι,
Εἰ μηκέτ᾽ ἀντέλλοι σελήνη μηδαμοῦ,
Οὐκ ἂν γ᾽ ἀποδοίην τοὺς τόκους. Σω. Τίη τί δή;
Στ. Ὅτιὴ κατὰ μῆνα γ᾽ ἀργύριον δανείζεται.
Σω.

ΣΧΟΛΙΑ.

ἀνοίγειν τὴν θύραν, ἔνιοι δὲ ζυγώθρισον, συνάρμοσον, σύμπλεξον. κίνησον δὲ αὖθις, ἀντὶ τοῦ καὶ β καὶ γ ἐπίστησον περὶ τῶν αὐτῶν ζυγοστάτησον, ἴσωσον.

743. Κίνησον αὖθις. | Ὑποτίθεται πῶς δεῖ φροντίζειν καὶ τίνα τρόπον. φασὶ γὰρ ἐὰν ὑποστείλῃς, ἔτι μὴ ἀμελήσῃς, ἀλλὰ πολλάκις αὐτὸ μέτελθε, καὶ οὕτως εἰς ἓν συμφορήσας, τὴν ἀρίστην γνώμην ἑλοῦ.

Ζυγώθρισον. | Ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ γίνεται καὶ τοῦ ἀθερίζω τὸ ἀποδοκιμάζω, ζυγοαθέρισον καὶ κατὰ συγκοπὴν τοῦ ε, καὶ κρᾶσιν τοῦ ο καὶ α εἰς ω μέγα ζυγώθρισον.

744 Ὦ Σωκρατίδιον. | Ἐνθυμηθεὶς ἐξανίσταται βοῶν.

747. Γυναῖκα φαρμακίδ᾽. | Ὡς νῦν τὰς φαρμακίδας Θετταλὰς καλοῦσι, διαβάλλονται γὰρ οἱ Θετταλοὶ ὡς γόητες. καὶ μέχρι δὲ νῦν φαρμακίδες παρ᾽ ἡμῖν αἱ Θετταλαὶ καλοῦνται. φασὶ δὲ ὅτι Μήδεια φυγοῦσα, κίστην ἐξέβαλε φαρμάκων ἐκεῖ καὶ ἀνέφυσαν. τὸ δὲ Θετταλὴν Ἀττικοὶ βαρύνουσιν οἱ κατὰ Μένανδρον, ὡς δημάλην.

749. Λοφεῖον

Commove iterum, ac illud perpende.

Str. O Socratiſce chariſſime. *Soc.* Quid eſt, ô ſenex?

Str. Commentum teneo, quo uſuras fraudavero.

Soc. Commonſtra id mihi. *Str.* Dic mihi jam. *Soc.* Quid?

Str. Si mulierem veneficam è Theſſalia emens,
Noctu detraxero lunam: deinde autem
Illam concluſero in loculamentum rotundum,
Velut ſpeculum, ſicque aſſervans cuſtodivero; —

Soc. Quid hoc tibi proderit ſcilicet? *Str.* Quoniam,
Si amplius nunquam exoriretur luna,
Non ſolverem uſuras. *Soc.* Quamobrem?

Str. Quia in menſem mutuo datur argentum.

ΣΧΟΛΙΑ.

749. Λοφεῖον στρογγύλον. | Τὴν τοῦ κατόπτρου θήκην, ἢ τὴν θήκην τοῦ λόφου τῆς περικεφαλαίας, περιφερὴς γάρ ἐστιν αὕτη.

750. Ὥσπερ κάτοπτρον. | Ὁ γὰρ τῆς σελήνης κύκλος στρογγυλοειδής, καθάπερ καὶ τὰ ἔσοπτρα, καὶ φασὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα δεινούς, οὕτω κατάγειν τὴν θεόν· ἔστι δὲ καὶ Πυθαγόρου παίγνιον διὰ τοῦ τοιούτου κατόπτρου προσελήνου τῆς σελήνης οὔσης, εἴτις ἔσοπτρον ἐπιγράψειεν αἵματι ὅσα βούλεται, καὶ προειπὼν ἑτέρῳ, σταίη κατόπιν αὐτοῦ δεικνὺς πρὸς τὴν σελήνην τὰ γράμματα, κἀκεῖνος ἀτενίσας ὁ πλησίον εἰς τὸν τῆς σελήνης κύκλον, ἀναγνοίη πάντα τὰ ἐν τῷ κατόπτρῳ γεγραμμένα ὡς ἐπὶ τῆς σελήνης γεγραμμένα.

752. Μηκέτ' ἀντέλλοι. | Πρὸς τὸ προειρημένον ὑπ' αὐτοῦ, ὁρῶν ἄγουσαν τὴν σελήνην εἰκάδας, τελουμένης γὰρ σελήνης οἱ τόκοι ἐδίδοντο, εἰ γοῦν οὐκ ἀνατέλλοι, πῶς ἂν οἱ δανεισταὶ γνόντες τὸν μῆνα τελούμενον ἀπαιτήσαιεν τοὺς τόκους

753. Τίη τί δή; | Παράλληλα, καὶ παρ' Ὁμήρῳ, τίη λείπεσθε ἄριστοι;

754. Ἀργύριον. | Οὕτως ἡ γραφὴ ἀργυρίων παρὰ Φρυνίχῳ κεῖται, ὅτι οἱ κωμικοὶ πληθυντικῶς φασίν, οἱ δὲ ῥήτορες ἑνικῶς, καὶ Σώφρων πληθυντικῶς, ἀργυρίων δεήσῃ.

Σω. Εὖγ'. ἀλλ' ἕτερον αὖ σοι προβαλῶ τι δεξιόν.
Εἴ σοι γράφοιτο πεντετάλαντός τις δίκη,
Ὅπως ἂν αὐτὴν ἀφανίσειας, εἰπέ μοι;
Στ. Ὅπως; ὅπως οὐκ οἶδ', ἀτὰρ ζητητέον.
Σω. Μή νυν περὶ σαυτὸν εἷλε τὴν γνώμην ἀεί.
Ἀλλ' ἀποχάλα τὴν φροντίδ' ἐς τὸν ἀέρα,
Λινόδετον ὥσπερ μηλολόνθην, τοῦ ποδός.
Στ. Εὕρηκ' ἀφάνισιν τῆς δίκης σοφωτάτην.
Ὥστ' αὐτὸν ὁμολογεῖν σ' ἐμοί. Σω. Ποίαν τινά;
Στ. Ἤδη παρὰ τοῖσι φαρμακοπώλαις τὴν λίθον
Ταύτην ἑώρακας, τὴν καλήν, τὴν διαφανῆ,
Ἀφ' ἧς τὸ πῦρ ἅπτουσι; Σω. Τὴν ὕαλον λέγεις;
Στ. Ἔγωγε. Σω. Φέρε, τί δῆτ' ἄν; Στ. Εἰ ταύτην λαβὼν
Ὁπότε γράφοιτο τὴν δίκην ὁ γραμματεύς,
Ἀπωτέρω στὰς ὧδε πρὸς τὸν ἥλιον,

Τὰ

ΣΧΟΛΙΑ.

755. Προβαλῶ. | Προθήσω, εἰς ὃ δεῖ σε μηχανὴν εὑρεῖν.

756. Εἴ σοι γράφοιτο. | Εἰ κατηγοροίη πέντε σε δικαιωθέντα ζημιῶσαι τάλαντα, Ἀττικῶς δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τὸ ε ἐφύλαξε. ἄλλως. ἰστέον ὅτι ἐν τοῖς δικασταῖς οἱ δανεισταὶ ἐρχόμενοι ἔλεγον ὡς ὁ δεῖνα αὐτοῖς ὀφείλει, εἶτα ὁ τοῦ δικαστηρίου γραμματεὺς ἔγραφεν τοῦτο, καὶ μετὰ ταῦτα ὁ ὀφείλων καλούμενος ἀπῃτεῖτο τὸ δάνειον.

759. Εἷλε τὴν γνώμην. | Εἱλῶ τὸ στρέφω παρὰ κοινοῖς περισπωμένως, εἵλω δὲ βαρυτόνως παρὰ τοῖς ποιηταῖς.

761. Μηλολόνθην. | Οὕτω γράφουσιν οἱ ἀκριβέστεροι. τινὲς δὲ λέγουσιν ὅτι ζωΰφιόν ἐστι χρυσίζον κανθάρῳ ὅμοιον, ὃ λαμβάνοντες οἱ παῖδες ἀποδεσμοῦσι λίνῳ καὶ ἐκπετανύουσιν. ἄλλως. τὸν χρυσοκάνθαρον. οὕτως οὖν φησι δῆσόν σου τὴν γνώμην, ἵν' ὅταν ἁρπάσῃς ἐκ τοῦ ἀέρος τὴν γνώμην, πάλιν ἐπισπάσῃ αὐτήν,

764. Ταύτη

Soc. Euge! at aliud tibi rurſus proponam callidum.
Si tibi ſcribatur dica quædam quinque talentorum,
Quomodo ipſam obliterares, cedò mihi?

Str. Quomodo? neſcio quomodo, at exquirendum eſt.

Soc. Ne jam intra teipſum mentem convolvas perpetuo:
Sed remitte cogitationem in aëra
Lino ligatam, veluti gallerucam, pede.

Str. Inveni modum obliterandi ſcitiſſimum:
Quod & ipſe tu mihi fatearis. *Soc.* Qualem ergo?

Str. Nunquámne apud pharmacopolas lapidem
Illum vidiſti pulchrum, pellucidum,
Quo ignem accendunt? *Soc.* Vitrúmne dicis?

Str. Etiam. *Soc.* Age, quid tum demum? *Str.* Hunc mihi ſumens,
Cum ſcripſerit dicam ſcriba;
Ulterius, hoc modo, ſtans ad ſolem,

Literas

ΣΧΟΛΙΑ.

764. Τοῖσι φαρμακοπώλαις. | Φαρμακοπῶλαι κυρίως οἱ τὰ φάρμακα πιπράσκοντες τάγε λυσιτελοῦντα καὶ τὰ θανάσιμα. παρὰ τοῖς παλαιοῖς δὲ καὶ οἱ τοὺς τιμαλφεῖς τουτέστι πολυτίμους λίθους πιπράσκοντες φαρμακοπῶλαι ἐλέγοντο. οὐδεὶς γὰρ τῶν τοιούτων λίθων ὃς οὐκ ἔχει καινοτέραν δύναμιν.

766. Τὴν ὕαλον λέγεις. | Κατασκεύασμά ἐστιν ὑάλου τροχοειδὲς παχὺ, εἰς τοῦτο τεχνασθέν, ὅπερ ἐλαίῳ χρίοντες καὶ θερμαίνοντες, προσάγουσι θρυαλλίδα, καὶ οὕτως ἅπτουσι. τοῦτο οὖν φησιν εἰ ὑφάψαιμι διὰ τοῦ ὑάλου, καὶ προσάγοιμι τῇ δέλτῳ τὸ πῦρ τῇ τοῦ γραμματέως, ἀφανίσαιμι τὰ γράμματα τῆς δίκης. ὅτι δὲ ὕαλος θηλυκῶς καὶ διὰ τοῦ α. διὸ τὸ χ. Ὅμηρος δὲ οὐκ οἶδε τὸ ὄνομα ἀλλὰ παρ' αὐτῷ καὶ τοῖς ἀρχαίοις ἤλεκτρος μέν ἐστιν, ὕαλος δὲ οὔ. ἄλλως. ὕαλον ἤκουσε μὲν ἀρτίως τὸ ἐκ βοτάνης τινὸς κεκαυμένης καὶ διὰ πυρὸς τηκόμενον εἰς κατασκευὴν ἀγγείων τινῶν λεγόμενον. οἱ παλαιοὶ δὲ τὸν διαφανῆ λίθον αὐτὸν ἰδιωτικῶς λεγόμενον κρύον, ἐοικότα δὲ ὑάλῳ.

771. Νὴ

Τὰ γράμματ' ἐκτήξαιμι τῆς ἐμῆς δίκης.
Σω. Σοφῶς γε νὴ τὰς Χάριτας. Στ. Οἴμ' ὡς ἥδομαι.
Ὅτι πεντετάλαντος διαγέγραπταί μοι δίκη.
Σω. Ἄγε δὴ ταχέως τουτὶ ξυνάρπασον. Στ. Τὸ τί;
Σω. Ὅπως ἀποτρέψαις ἂν ἀντιδικῶν δίκην,
Μέλλων ὀφλήσειν, μὴ παρόντων μαρτύρων;
Στ. Φαυλότατα καὶ ῥᾷστ'. Σω. Εἰπὲ δή. Στ. Καὶ δὴ λέγω.
Εἰ πρόσθεν ἔτι μιᾶς ἐνεστώσης δίκης,
Πρὶν τὴν ἐμὴν καλεῖσθ' ἀπαγξαίμην τρέχων.
Σω. Οὐδὲν λέγεις. Στ. Νὴ τοὺς θεοὺς ἔγωγ', ἐπεὶ
Οὐδεὶς κατ' ἐμοῦ τεθνεῶτος εἰσάξει δίκην.
Σω. Ὑθλεῖς. ἄπερρ', οὐκ ἂν διδαξαίμην σ' ἔτι.
Στ. Ὁτιὴ τί; ναὶ πρὸς τῶν θεῶν, ὦ Σώκρατες.
Σω. Ἀλλ' εὐθὺς ἐπιλήθει σύ γ' ἅττ' ἂν καὶ μάθης.
Ἐπεὶ τὶ δήγε πρῶτον ἐδιδάσκου; λέγε.

Στ.

ΣΧΟΛΙΑ.

771. Νὴ τὰς Χάριτας. | Οὐκ ἁπλῶς ὄμνυσι κατὰ τῶν Χαρίτων. ὄπισθεν γὰρ τῆς Ἀθηνᾶς ἦσαν γλυφοῦσαι αἱ Χάριτες ἐν τῷ τοίχῳ, ἃς ἐλέγετο ὁ Σωκράτης γλύψαι. τὸ γὰρ πρῶτον λιθογλύφος ἦν τὴν τέχνην. αἰνίττεται οὖν αὐτοῦ τοῦ Σωκράτους εἰς τὴν πρώτην τέχνην. ἄλλως. τῷ μὲν φαινομένῳ ἀρεσκόμενος Σωκράτης δείκνυται τῷ τοῦ Στρεψιάδου νοήματι, καὶ ὄμνυσι τὰς Χάριτας ὅτι σοφῶς τοῦτο τὸ νόημα ἐπενόησε τὸ τῆς τοῦ χάρτου τεφρώσεως. Χαρίτων γὰρ ἔργα καὶ δῶρα, σοφία. ἐσχηματισμένως δὲ τοῦ Σωκράτους καθάπτεται ὁ ποιητὴς ὁ κωμῳδῶν τοῦτον ὡς λιθοξόον. Σωφρονίσκου γὰρ λιθοξόου ὢν υἱὸς, Σωκράτης καὶ τῆς λαξευτικῆς μετεῖχε τέχνης καὶ ἀνδριάντας λιθίνους

Literas liquefacerem dicæ meæ.
Soc. Astutè per Gratias. *Str.* Ut delector,
Quod quinque talentorum mihi dispuncta est dica!
Soc. Age jam, ocyùs hoc arripe. *Str.* Quidnam?
Soc. Quomodo reus depelleres adversariorum litis intentionem,
Mox damnandus, si tibi in promptu non essent testes?
Str. Levissimè ac facillimé. *Soc.* Dic ergo. *Str.* Atqui dicam.
Si ante, jam unâ pendente adhuc lite,
Priusquam mea citaretur, discurrens me strangularem.
Soc. Nihil dicis. *Str.* Imò equidem, per deos; quoniam
Nemo mihi mortuo litem intendet.
Soc. Nugaris. abi in rem malam. non te docebo ulterius.
Str. Quare? etiam per deos, *doce*, ô Socrates.
Soc. At tu statim oblivisceris quæcunque discis.
Quid enim primum didicisti, dic mihi?

Str.

ΣΧΟΛΙΑ.

λιθίνους ἐλάξευε. καὶ ἀγάλματα δὲ τῶν τριῶν Χαρίτων τριεργάσατο Πυθέως, Ἀγλαΐας καὶ Θαλείας, καὶ ἦσαν ὄπισθεν τῆς Ἀθηνᾶς ἐγγεγλυμμένα τῷ τοίχῳ.

Οἴμ' ὡς ἥδομαι. | Τὸ οἴμοι καὶ ὤμοι, ποτὲ μὲν ἐπ' εὐφροσύνῃ κείμενον εὕρεται, ποτὲ δὲ ἐπὶ λύπης, καὶ ἐπ' εὐφροσύνῃ μὲν ὡς ἐνταῦθα, οἴμ' ὡς ἥδομαι, καὶ ὤμοι σοφίας ἐμνήσθης. ἐπὶ δὲ λύπης ὡς τὸ οἴμοι τάλας, καὶ οἴμοι κακοδαίμων ὡς ἀπόλωλα δείλαιος, καὶ ὤμοι μανίας τῆς σῆς πολεώς τι.

772. Διαγέγραπται. | Κατέξυσται, ἀνῄρηται, ἀπὸ τῆς τοῦ γραμματέως δέλτου ὅπου αἱ δίκαι ἀνεγράφοντο, καὶ αἱ εἰσαγωγαὶ τῶν δικῶν.

774. Ἀντιδικῶν. | Κατηγορῶν καὶ ἐναντιούμενος, τοῖς γὰρ γραψαμένοις καὶ μὴ ἀποδείξασιν ἐπεβάλλετο χρηματικὴ ζημία, καὶ εἰ μὴ κατὰ τὸ ὡρισμένον ἐξέτισεν ὑπερήμερος γενόμενος ἐξέτισε τετραπλῆν. οἱ δὲ μὴ ἔχοντες τίσαι κατείργνυντο εἰς τὸ δικαστήριον, πολλοὶ δὲ τοῦτο πεπόνθασιν ὡς ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ κατὰ Ἀριστογείτονος.

786. Τίς

Στ. Φέρ' ἴδω τί μέντοι πρῶτον ἦν; τί πρῶτον ἦν;
Τίς ἦν ἐν ᾗ ματτόμεθα μέντοι τἄλφιτα;
Οἴμοι, τίς ἦν; Σω. Οὐκ ἐς κόρακας ἀποφθερεῖ,
Ἐπιλησμότατον καὶ σκαιότατον γερόντιον;
Στ. Οἴμοι. τί οὖν δῆθ' ὁ κακοδαίμων πείσομαι;
Ἀπὸ γὰρ ὀλοῦμαι, μὴ μαθὼν γλωττοστροφεῖν.
Ἀλλ', ὦ Νεφέλαι, χρηστόν τι συμβουλεύσατε.
Χο. Ἡμᾶς μὲν ὦ πρεσβῦτα συμβουλεύομεν,
Εἴ σοι τις υἱός ἐστιν ἐκτεθραμμένος,
Πέμπειν ἐκεῖνον ἀντὶ σαυτοῦ μανθάνειν.
Στ. Ἀλλ' ἔστ' ἔμοιγ' υἱὸς καλός τε κἀγαθός.
Ἀλλ' οὐκ ἐθέλει γὰρ μανθάνειν. τί ἐγὼ πάθω;
Χο. Σὺ δ' ἐπιτρέπεις; Στ. Εὐσωματεῖ γὰρ καὶ σφριγᾷ.
Κἄστ' ἐκ γυναικῶν εὐπτέρων τῶν Κοισύρας.
Ἀτὰρ μέτειμί γ' αὐτόν. ἢν δὲ μὴ θέλῃ,
Οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐκ ἐξελῶ 'κ τῆς οἰκίας.
Ἀλλ' ἐπανάμεινόν μ' ὀλίγον εἰσελθὼν χρόνον.

Στροφή

ΣΧΟΛΙΑ.

786. Τίς ἦν ἐν ᾗ. | Ὡς ἐπιλανθανόμενος, θέλει δὲ εἰπεῖν τὴν κάρδοπον.

788. Ἐπιλησμότατον. | Ἔδει εἰπεῖν ἐπιλησμονέστατον, ἡ λέξις δὲ ἐπιλήσμων, φησὶ δὲ Κρατῖνος ἐπιλήσμονι.

790. Γλωττοστροφεῖν. | Τὴν γλῶτταν στρέφειν δι' ἧς ἂν τοὺς δανειστὰς ἀποκρούσωμαι.

797. Εὐσωματεῖ. | Ἐκ τοῦ ἐναντίου συγκατατίθεται. διὰ γὰρ ἂν μανθάνειν τοιοῦτον ὑγιαίνοντα, εἰ μὴ ἄρα τοῦτο λέγει ὅτι φοβοῦμαι αὐτόν.

798. Εὐπτέρων.

Str. Age videam, quid hercle primum erat? quid erat primum?
Quænam illa ſane, in quâ ſubegimus farinas?
Hei mihi quænam erat? *Soc.* Non in malam crucem abibis,
Obliviofiſſime ac ſtolidiſſime vetule?
Str. Hei mihi! quid ergo de me miſero fiet?
Perii enim, quòd linguam volubilem verſare non didici.
At, ô nubes, commodum mihi aliquid conſulite.
Cho. Nos quidem, ô ſenex, tibi hoc conſilii damus:
Siquis tibi ſit filius probe enutritus,
Ut hunc mittas vice tuîmet ad diſcendum.
Str. At eſt mihi filius egregiæ indolis:
Attamen diſcere non vult. quid de me fiet?
Cho. Túne autem hoc ſinis? *Str.* Nam cutim curat ac nitet.
Eſt enim ex mulieribus iſtis elatis quæ ſunt Cœſurá natæ.
Verùm adibo illum. ſin autem noluerit;
Nulla mora eſt quin ipſum abigam ex ædibus.
At ingredere & opperire me paululum temporis.

Strophe

ΣΧΟΛΙΑ.

798. Εὐπτέρων. | Ἀντὶ τοῦ εὐγενῶν, ἀπὸ τῶν ὀρνέων. ἢ κούφων, ὧν ὁ λογισμὸς ἵπταται, φρονουσῶν τὰ Κοισύρας, ἀντὶ τοῦ μεγάλα φρονουσῶν. εὐπτέρων δὲ τῶν εὐγενῶν, ἡ μεταφορὰ ἐκ τῶν ὀρνέων, ἢ τῶν μετεώρων καὶ ὑπερηφάνων, ἢ ἐπηρμένων, ὡς δραπέτας δὲ αὐτοὺς διαβάλλει, ἀσύμβουλοι δέ φησιν, ὅτι καὶ ταχέως μεταβαλλόμενοι ἐπιθυμίαις ἥττους ἁλίσκονται.

799. Ἀτὰρ μέτειμι. | Καὶ δὴ μετελθὼν, μεταχειρίσομαι εἴπως δυνηθῶ πεῖσαι αὐτόν.

802. Ἀράγ'

Στροφὴ Κώλων ι.

Χο. Ἀράγ' αἰσθάνῃ πλεῖστα
Δι' ἡμᾶς ἀγάθ' αὐτίχ'
Ἕξων μόνας θεῶν;
Ὡς ἕτοιμος ὅδ' ἐστὶν
Πάντα δρᾷν ὅσ' ἂν κελεύῃς;
Σὺ δ' ἀνδρὸς ἐκπεπληγμένου,
Καὶ φανερῶς ἐπηρμένου,
Γνοὺς, ἀπολέψεις ὅ,τι πλεῖστον δύνασαι
Ταχέως. φιλεῖ γάρ πως τὰ τοι-
αῦθ' ἑτέρως τρέπεσθαι.

ΔΡΑ-

ΣΧΟΛΙΑ.

802. Ἀράγ' αἰσθάνῃ. | Κορωνὶς καὶ εἴσθεσις χοροῦ μεσῳδικὴ κώλων διαφόρων ι. τούτων τὸ μὲν πρῶτον δίμετρον ἀντισπαστικὸν ἐκ διτροχαίου καὶ παλιμβακχείου, τὸ β, ἐξ ἀντισπάστου καὶ ἀμφιβραχέος, τὸ γ ἐξ ἐπιτρίτου δίμετρον βραχυκατάληκτον. τὸ δὲ δίμετρον ἐκ διτροχαίου καὶ ἀμφιβράχεος, τὸ πέμπτον τροχαϊκὸν δίμετρον ἀκατάληκτον ἀδιαφόρου τῆς τελευταίας οὔσης, τὸ ἕκτον ἰαμβικὸν δίμετρον ἀκατάληκτον, τὸ ἕβδομον ἐκ χοριάμβου καὶ διϊάμβου δίμετρον. τὸ ὄγδοον χοριαμβικὸν τρίμετρον ἀκατάληκτον, τὸ ἔνατον ὅμοιον τῷ ἕκτῳ, ἐχούσης ἀνάπαιστον τῆς ἀρχούσης. τὸ δέκατον χοριαμβικὸν δίμετρον καταληκτικὸν, εἴτ' οὖν ἐκ χοριάμβου καὶ βακχείου.

807. Ἐκπεπληγμένου. | Ἀντὶ τοῦ ἐπαινοῦντος, λείπει δὲ τὸ σὺ, οἱονεὶ ἐκπλήξει καὶ μέγα φρονοῦντος.

808. Ἐπηρμένου.

Strophe Versiculorum x.

Cho. Intelligis utique, plurima te
Per nos bona statim
Habiturum, solas deas?
Quam paratus hicce est
Omnia exequi quæcunque jusseris?
Tu verò virum attonitum
Ac manifesto *stupore* elatum,
Quoniam hoc novisti, delibrabis quantum poteris
Citò; solent enim fere res
Hujusmodi alio se vertere.

ACTUS

ΣΧΟΛΙΑ.

808. Ἐπηρμένου. | Γνοὺς ἀπολέψεις, οἱ λέγοντες γνοὺς ἀντὶ τοῦ αἴσθησιν λαβὼν, ἵνα συντάσσωσι τὴν γενικὴν, οὐ καλῶς λέγουσιν, ἔστι γὰρ αὕτη ἡ γενικὴ πρὸς τὸ ἀπολάψεις, οὕτω, σύ δὲ ἀπολάψεις, ἀντὶ τοῦ ἀποκερδήσεις ταχέως ὅ,τι πλεῖστον δύνασαι ἀνδρὸς ἐκπεπληγμένου καὶ φανερῶς ἐπηρμένου. εἶτα ὕστερον ἐπάξεις τὸ γνοὺς, ἀντὶ τοῦ οὕτως ἔχοντα αὐτὸν νοήσας. ἔστι δὲ ἀπολάψεις ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ προστακτικοῦ, δείκνυται γὰρ ἐκ τῆς κατασκευῆς ὅτι τοῦτο αἱ Νεφέλαι αὐτῷ ἐπιτάττουσι.

809. Ἀπολέψεις. | Ἀπολεπίσεις, ἐὰν δὲ ὡς τοῖς πολλοῖς ἀπολάψῃς, ἐκπίῃ, ἀπὸ τῶν κυνῶν ἡ μεταφορά· αἳ ὅσα λάπτουσι πίνει, καταστρέφει δὲ εἰς τὸ ἀποκερδανεῖς ἢ ἀφαρπάσεις, ἀποσπάσεις. Ὅμηρος, Λάψαντες γλώσσῃσιν ἀραιῇσι μέλαν ὕδωρ.

810. Φιλεῖ γάρ πως. | Ἔθος ἔχει. συμβαίνει γὰρ ἄλλως ἀποβαίνειν ἢ προσδοκῶσί τις, ἀντὶ τοῦ εὐμετάβλητοί εἰσιν οἱ ἐξ ἐπιθυμίας ἀλόγου τινὶ συμβαλόντες, εὐμετάβλητοι γὰρ αἱ τῶν τοιούτων ἀνδρῶν γνῶμαι.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ.

Οὔτοι μὰ τὴν ὁμίχλην ἔτ' ἐνταυθοῖ μενεῖς.
Ἀλλ' ἔσθι' ἐλθὼν τοὺς Μεγακλέους κίονας.
Φει. Ὦ δαιμόνιε, τί χρῆμα πάσχεις, ὦ πάτερ;
Οὐκ εὖ φρονεῖς μὰ τὸν Δία τὸν Ὀλύμπιον.
Στ. Ἰδού γ', ἰδού, Δί' Ὀλύμπιον. τῆς μωρίας.
Τὸν Δία νομίζειν ὄντα τηλικουτονί;
Φει. Τί δὲ τοῦτ' ἐγέλασας ἐτεόν; Στ. Ἐνθυμούμενος,
Ὅτι παιδάριον εἶ, καὶ φρονεῖς ἀρχαϊκά.
Ὅμως γε μὴν πρόσελθ', ἵν' εἰδῇς πλείονα.
Καί σοι φράσω πρᾶγμ', ὃ σὺ μαθὼν, ἀνὴρ ἔσει.
Ὅπως δὲ τοῦτο μὴ διδάξῃς μηδένα.
Φει. Ἰδοὺ τί ἐστιν; Στ. Ὤμοσας νυνὶ Δία;
Φει.

ΣΧΟΛΙΑ.

812. Οὔτοι μὰ τὴν ὁμίχλην. | Κορωνὶς ἑτέρα ὁμοία. οἱ δὲ στίχοι ἰαμβικοὶ τρίμετροι ἀκατάληκτοι ιε. ὧν τελευταῖος· πρὸς πάντα τὰ δίκαι' ἀντιλέγειν δυνήσεται, ἐπὶ τῷ τέλει κορωνίς, καὶ ἑξῆς τὸ χοροῦ, ὤφειλε κἀνταῦθα θεῖναι χορόν, ἄχρις ἂν οἱ λόγοι ἐξέλθωσι.

813. Κίονας. | Ὡς ἅπαντα καταφαγόντος τοῦ Μεγακλέους ὡς εἰ ἔλεγε τὸν Πλοῦτον. ἐμφαίνει δὲ διὰ τούτων ὡς οὐδὲν αὐτῷ κατελείφθη εἰ μὴ ἡ αὐλὴ Μεγακλέους, λέγει δὲ ὅτι πάντα κατηναλωκὼς, καταλέλοιπε τοὺς λίθους τῆς οἰκίας. αἰνίττεται οὖν εἰς τὴν ἀσωτίαν τοῦ υἱοῦ, ὅτι πάντα κατηνάλωσεν αὐτοῦ, καὶ οὐδὲν ἔτι ὑπολείπεται. ἄλλως. ἐντεῦθεν δῆλον ὅτι ἐν κίοσιν ἵστατο ὁ οἶκος αὐτοῦ, δείκνυται δὲ ὅτι μόνοι οὗτοι ὑπελείφθησαν αὐτῷ τῶν ἄλλων καταναλωθέντων παρ' αὐτοῦ.

815. Οὐκ

ACTUS TERTII SCENA PRIMA.

STREPSIADES, PHIDIPPIDES, SOCRATES.

NEutiquam per nebulam amplius hic manebis.
At abi & vescere Megaclis columnis.
Phi. O infœlicem *me!* quid tibi rei accidit? ô pater!
Haud recte sapis, per Jovem Olympium.
Str. Ecce, ecce. Jovem Olympium! proh stultitiam!
Jovem te esse credere qui id ætatis es?
Phi. Quid autem adeo verum risisti? *Str.* quia animo cogito,
Te puerum esse & vetulorum deliria sapere.
Veruntamen huc accede, ut plura noveris.
Et tibi rem dicam quam tu edoctus vir evaseris.
Ut autem hoc necui narres *vide.*
Phi. Eho, quid est? *Str.* Jurasti modò per Jovem?
Phi.

ΣΧΟΛΙΑ.

815. Οὐκ εὖ φρονεῖς. | Εἴγε καὶ αὐτὸς ἐπετιμήθη ἐπὶ τούτοις παρὰ Σωκράτους, ταῦτα δὲ πέπραται τὸν υἱὸν διδάσκειν, καταγελᾷ δὲ αὐτοῦ ὡς μὴ δεόντως, μήτε Δία ὀμνῦντος, μήτε νομίζοντος. τὸν δὲ Δία τὸ α ἐκτείνεσθαί φησι Σύμμαχος Ἀττικῶς, ἐνδεῖ δὲ τὸ χι

817. Τηλικουτονί. | Οἷον τελείαν ἔχοντα τὴν ἡλικίαν καὶ ὀφείλοντα πάντα εἰδέναι.

819. Ἀρχαϊκά. | Μωρὰ, εὐήθη, λῆραι. Ἀρχαῖοι οἱ μωροὶ ἐκαλοῦντο ἀπὸ τῶν ἐπὶ τοῦ Κρόνου ἐκείνων ἀρχαίων καὶ ἀπραγμόνων ἀνδρῶν.

822. Ὅπως δὲ τοῦτο. | Ὡς ἐπὶ τῶν φροντιστῶν διδασκάλων, ὡς καὶ αὐτὸς παρηγγέλθη, νομίσαι δὲ ταῦτα χρὴ μυστήρια. ἄλλως. τηρεῖ τὰς παραινέσεις ἃς παρῄνεσεν αὐτῷ πρότερον μαθητὴς Σωκράτους.

823. Ἰδοὺ τί ἐστι. | Πλησιάσας αὐτῷ φησὶ τὸ ἰδού.

Φε. Ἔγωγ'. Στ. Ὁρᾷς οὖν ὡς ἀγαθὸν τὸ
μανθάνειν;
Οὐκ ἔστιν, ὦ Φειδιππίδη, Ζεύς. Φε. Ἀλλὰ τίς;
Στ. Δῖνος βασιλεύει, τὸν Δί' ἐξεληλακώς.
Φε. Αἰβοῖ. τί ληρεῖς; Στ. Ἴσθι τοῦθ' οὕτως
ἔχον.
Φε. Τίς φησι ταῦτα; Στ. Σωκράτης ὁ Μή-
λιος,
Καὶ Χαιρεφῶν, ὃς οἶδε τὰ ψυλλῶν ἴχνη.
Φε. Σὺ δ' εἰς τοσοῦτο τῶν μανιῶν ἐλήλυθας,
Ὥστ' ἀνδράσι πείθῃ χολῶσιν; Στ. Εὐστόμει,
Καὶ μηδὲν εἴπῃς φλαῦρον ἄνδρας δεξιοὺς
Καὶ νοῦν ἔχοντας· ὧν, ὑπὸ τῆς φειδωλίας,
Ἀπεκείρατ' οὐδεὶς πώποτ' οὐδ' ἠλείψατο.
Οὐδ' εἰς βαλανεῖον ἦλθε λουσόμενος. σὺ δὲ
Ὥσπερ τεθνεῶτος καταλόει μου τὸν βίον.
Ἀλλ' ὡς τάχιστ' ἐλθών, ὑπὲρ ἐμοῦ μάνθανε.

Φε.

ΣΧΟΛΙΑ.

827. Αἰβοῖ. | Γελῶν λέγει τὸ αἰβοῖ, ἔστι γὰρ ἐπίρρημα χλευαστικόν.

828. Ὁ Μήλιος. | Παρ' ἱστορίαν, Ἀθηναῖος γὰρ ὁ Σωκράτης, ἀλλ' ἐπεὶ Διαγόρας Μήλιος ὢν διεβάλλετο ὡς θεομάχος, καὶ τὸν Σωκράτη δὲ ὡς ἄθεον διαβάλλει. διὰ τοῦτο Μήλιον αὐτὸν ἔφη. ἄλλως. ὁ Μήλιος ἀντὶ τοῦ ὁ ἀσεβής, Ἀρισταγόρου γὰρ τοῦ Μηλίου μαθητὴς ὁ Σωκράτης, διεβέβληντο δὲ ἐπὶ ἀθεΐᾳ οἱ Μήλιοι ἀπὸ Διαγόρου, ὃς χρήματα παραθέμενός τινι καὶ ἀποστερηθεὶς, εἰς ἀθεΐαν ἐτράπετο, ἢ διότι Μηλίοις ἐπολέμησαν Ἀττικοί. οἱ δὲ ἐπειδή τις Ἀρισταγόρας διθυραμβοποιὸς ἐξωρχήσατο τὰ Ἐλευσίνια, οἱ δὲ Μήλιον τὸν καταπραΰνοντα τῇ διδαχῇ τὰς ψυχὰς τῶν Μηλίων, οἱ δὲ τὸν κομῶντα, τὸν δασύν. ἄλλως. ὁ Μήλιος τινὲς ἐξεδέξαντο τὸν τὰς τῶν εἰσιόντων ψυχὰς ὀξύνοντα πρὸ εἰσελθεῖν ἠγριωμένας, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἀλόγων θηρίων. Μῆλα γὰρ τὰ θρέμματα. οἱ δὲ εἰς τὸ δασὺ καὶ αὐχμηρὸν νοοῦσιν αὐτό, οἱ δὲ παρέλαβον οὕτω. Διαγόρας ὁ Μήλιος ὃς τὸ πρότερον ἦν θεοσεβὴς παρακαταθήκην ὑπό τινος ἀποστερηθεὶς, ἐπὶ τὸ ἄθεον ἐξέδραμεν, ἐφ'

ᾧ

Phi. Ita quidem. *Str.* Vidén' ergo quàm utile sit discere?

Non est, ô Phidippide, Jupiter *aliquis.* *Phi.* Quis ergo demum?

Str. Turbo regnat exacto Jove.

Phi. Papæ! quid nugaris? *Str.* Sat scias hoc se ita habere.

Phi. Quis hæc dicit? *Str.* Socrates ille Melius,
Et Chærephon qui pulicum vestigia novit.

Phi. Túne autem in tantum vesaniæ provenisti,
Ut viris credas atrâ bile percitis? *Str.* Bona verba:
Ac nequid dixeris indignum viris egregiis,
Et prudentibus: quorum, præ parsimonia,
Nemo detonsus est unquam, nec unguento delibutus,
Nec in balneum venit loturus. tu autem
Tanquam mortui meum profundis victum.
Verùm quàm citò huc veni & pro me disce.

Phi.

ΣΧΟΛΙΑ.

ὧν οἱ Ἀθηναῖοι ἀγανακτήσαντες, τὴν Μῆλον ἐκάκωσαν. ἄλλως. Διαγόρας γέγονέ τις βλάσφημος εἰς τὸ θεῖον Μήλιος, καὶ ποτέ φασιν ἐν πανδοκείῳ εὑρεθεὶς, καὶ μὴ εὑρὼν ξύλα, ἀλλ' ἄγαλμα Ἡρακλέους, Ἄγε φησὶ τρὶς καὶ δέκατον ἡμῖν ἐπιτέλει ἄεθλον καὶ ἕψησον τὸν φακόν.

833. Ὑπὸ τῆς φειδωλίας. | Ὡς κομῶντας διαβάλλει τοὺς φιλοσόφους, ταῦτα δὲ ἐποίουν οἱ φιλόσοφοι διὰ καρτερίαν, ὁ δέ φησιν ὅτι οὐ διὰ ἀρετὴν ἐποίουν, ἀλλὰ διὰ σμικρολογίαν, ἃ γοῦν ὑπ' ἐγκρατείας ἐποίουν οὗτοι, οὗτος ὑπὸ φειδωλίας φησίν. ἅμα δὲ δοκῶν ἐπαινεῖν, ψέγει. ἀντὶ γὰρ τοῦ εἰπεῖν καρτερίας, εἶπε φειδωλίας.

836. Καταλούει μου. | Ἐντρυφᾷς, καταναλίσκεις τὴν οὐσίαν. τὸ δὲ καταλούει καταναλίσκεις εἰς λουτρὰ, ἤδη γὰρ ὥσπερ τεθνεῶτός μου καταλούει. ἄλλως. δαψιλῶς ἀναλίσκεις μου τὸν βίον, ἐκ μεταφορᾶς τῶν ἐκχυνομένων ὑδάτων ἐν τοῖς βαλανείοις, ἢ ἐντρυφᾷς, ὡς καὶ τῶν βαλανείων διὰ τρυφὴν ὄντος, ἐπεὶ ἔθος ἦν μετὰ τὴν ἐκκομιδὴν τοῦ νεκροῦ λούεσθαι τοὺς κατ' οἶκον καθαρμοῦ χάριν.

Φει. Τί δ' ἂν παρ' ἐκείνων καὶ μάθοι χρηστόν τις ἄν;
Στ. Ἄληθες, ὅσα περ ἔστ' ἐν ἀνθρώποις σοφά.
Γνώσει δὲ σαυτὸν ὡς ἀμαθὴς εἶ καὶ παχύς.
Ἀλλ' ἐπανάμεινόν μ' ὀλίγον ἐνταυθοῖ χρόνον.
Φει. Οἴμοι. τί δράσω παραφρονοῦντος τοῦ πατρός;
Πότερον παρανοίας αὐτὸν εἰσαγαγὼν ἕλω;
Ἢ τοῖς σοροπηγοῖς τὴν μανίαν αὐτοῦ φράσω;
Στ. Φέρ' ἴδω. σὺ τοῦτον τίνα νομίζεις; εἰπέ μοι.
Φει. Ἀλεκτρυόνα. Στ. Καλῶς γε. ταυτηνὶ δέ, τί;
Φει. Ἀλεκτρυόν. Στ. Ἄμφω ταὐτό; καταγέλαστος εἶ.
Μὴ νῦν τολοιπόν. ἀλλὰ τήνδε μὲν καλεῖν
Ἀλεκτρύαιναν, τουτονὶ δ' ἀλέκτορα.
Φει. Ἀλεκτρύαιναν; ταῦτ' ἔμαθες τὰ δεξιὰ
Εἴσω παρελθὼν ἄρτι παρὰ τοὺς γηγενεῖς;
Στ. Χἄτερά γε πόλλ'. ἀλλ' ὅτι μάθοιμ' ἑκάστοτε,
Ἐπελανθανόμην ἂν εὐθὺς ὑπὸ πλήθους ἐτῶν.
Φει. Διὰ ταῦτα δὴ καὶ θοἰμάτιον ἀπώλεσας;
Στ. Ἀλλ' οὐκ ἀπολώλεκ', ἀλλὰ καταπεφρόντικα.

Φει.

ΣΧΟΛΙΑ.

839. Ἀληθές. | Ἐὰν μὲν προπαροξυτόνως, αὐτὸ τὸ ἀληθὲς λέγει, ἐὰν δὲ ὀξυτόνως τὸ πρᾶγμα δηλοῖ τὸ μετέχον τῆς ἀληθείας.

842. Οἴμοι τί δράσω. | Πρὸς τὸν πατέρα δικάσομαι, καὶ δείξας αὐτὸν μαινόμενον οὕτω τὴν μανίαν παύσω.

843. Παρανοίας

Phi. Quid autem ab illis quiſquam diſcat boni?

Str. Profecto, quæcunque ſunt inter homines arguta.
Cognoſces autem teipſum, quam ſis indoctus & craſſi ingenii.
At præſtolare me hîc paululum temporis.

Phi. Hei mihi! quid faciam cùm ita deſipiat pater?
Utrum ipſi dementiæ litem intendens, reum peragam;
An libitinariis inſaniam ejus dicam?

Str. Age, videam, hunc tu quemnam exiſtimas, cedò mihi?

Phi. Gallum. *Str.* Recte quidem. hanc verò quid?

Phi. Gallum. *Str.* Ambóne idem *ſunt?* ridiculum caput!
Poſthâc cave ita *dixeris.* At hanc voca
Gallinam: Huncce autem Gallum.

Phi. Gallinam? hæccine egregia didiciſti,
Intro modò ingreſſus apud *iſtos* terræ filios.

Str. Imò & alia multa: ſed quod didiceram ſingulatim,
Statim oblitus eram præ multitudine annorum.

Phi. Propterea ſcilicet veſtem quoque amiſiſti.

Str. At non amiſi, ſed in diſciplinam inſumpſi.

Phi.

ΣΧΟΛΙΑ.

843. Παρανοίας. | Ἀντὶ τοῦ εἰς τὸ δικαστήριον εἰσαγαγὼν κατηγορήσω ὡς παραφρονοῦντος.

844. Σοροπηγοῖς. | Τουτέστι τοῖς ποιοῦσι σοροὺς τοῖς νεκροῖς, χλευάζει δὲ τὸν πατέρα ὡς πρεσβύτην γειτονεύοντα τῷ θανάτῳ. ἄλλως. τοῖς σοροποιοῖς τοῖς τὰς σοροὺς τῶν ἀποθνησκόντων ποιοῦσι. τουτέστιν ἄλλην ἴασιν οὐχ ἕξει ἢ τὸν θάνατον, καὶ δέον αὐτῷ πρὸς τὸ θανεῖν τὰ ἐπιτήδεια κατασκευάζειν.

851. Τοὺς γηγενεῖς. | Διὰ τὸ ὠχροὺς καὶ νεκρώδεις εἶναι, ἢ ἀσεβεῖς καὶ θεομάχους διὰ τοὺς γίγαντας.

855. Καταπεφρόντικα. | Εἰς τοὺς φροντιστὰς ἀνάλωσα, ὡς εἰ ἔλεγε καταπεφρόντικα. ἢ εἰς τὴν παίδευσιν καταδεδαπάνηκα.

Φει. Τὰς δ' ἐμβάδας, ποῖ τέτροφας ὦ 'νόητε σύ.

Στ. Ὥσπερ Περικλέης, εἰς τὸ δέον ἀπώλεσα.
Ἀλλ' ἴθι, βάδιζ', ἴωμεν. εἶτα τῷ πατρὶ
Πειθόμενος ἐξάμαρτε. κἀγώ τοι ποτὲ
Οἶδ' ἑξέτει σοι τραυλίσαντι πειθόμενος,
Ὃν πρῶτον ὀβολὸν ἔλαβον ἡλιαστικὸν,
Τούτου πριάμην σοι διασίοις ἁμαξίδα.

Φει. Ἦ μὴν σὺ τούτοις τῷ χρόνῳ ποτ' ἀχθέσει.

Στ. Εὖγ' ὅτι ἐπείσθης. δεῦρο, δεῦρ' ὦ Σώκρατες
Ἔξελθ'. ἄγω γάρ σοι τὸν υἱὸν τουτονὶ
Ἄκοντ' ἀναπείσας. Σω. Νηπύτιος γάρ ἐστ' ἔτι,
Καὶ τῶν κρεμαθρῶν οὐ τρίβων τῶν ἐνθάδε.

Φει. Αὐτὸς σὺ τρίβων εἴης ἂν, εἰ κρέμαιό γε.

Στ. Οὐκ ἐς κόρακας; καταρᾷ σὺ τῷ διδασκάλῳ;

Σω.

ΣΧΟΛΙΑ.

857. Ὥσπερ Περικλέης.] Περικλῆς πολλῶν ὄντων χρημάτων ἐν τῇ ἀκροπόλει. εἰς τὸν πόλεμον τὰ πλεῖστα ἀνάλωσε, φασὶ δὲ ὅτι καὶ λογισμοὺς διδοὺς, τάλαντα εἴκοσιν ἁπλῶς εἰπεῖν εἰς τὸ δέον ἀναλωκέναι. Φησὶ δὲ Ἔφορος ὅτι μετὰ ταῦτα μαθόντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, Κλεανδρίδην μὲν ἐδήμευσαν, Πλειστοάνακτα δὲ ιέ ταλάντοις ἐζημίωσαν, ὑπολαβόντες δωροδοκήσαντας αὐτοὺς διὰ τὸ φείσασθαι τῆς λοιπῆς Ἀθηναίων γῆς ὑπὸ τοῦ περὶ τὸν Περικλέα, μὴ θελήσαντα γυμνῶς εἰπεῖν ὅτι δέδωκα τοῖς Λακεδαιμονίων βασιλεῦσι τὸ ἐνδεές. ἄλλως. Περικλῆς Ἀθηναίων στρατηγὸς χρήματα τοῦ δημοσίου λαβὼν εἰς τὸ κατασκευάσαι ὁλόχρυσον ἄγαλμα τῇ Ἀθηνᾷ, ἐλεφάντινον ποιήσας, τὰ πολλὰ ἐσφετερίσατο συμποιησάμενος μετὰ Φειδίου, τοῦ πλάστου, ἐπεὶ δὲ καλακρινόμενος ὡς πλεῖστα ἀναλώσας ἠρωτᾶτο ποῦ ἀνηλώθη, ἀπὸ μεγαλονοίας ἔλεγεν εἰς τὸ δέον ἀνήλωσα. ἄλλως. Περικλῆς τοῖς Ἐφόροις Λακεδαιμονίων Κλεάνδρῳ καὶ Πλειστοάνακτι χρήματα δέδωκεν ὑπὲρ προδοσίας, καὶ τούτων ἀπαιτούμενος ὑπὸ τῆς πόλεως λόγον, οὐκ ἀξιῶν ἑαυτόν τε καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους καταισχύνειν, ἔλεγεν εἰς τὸ δέον ἀνήλωσα. τοῦτο δὲ γνόντες Λακεδαιμόνιοι τὸν μὲν Κλεανδρίδην ἐφυγάδευσαν, τὸν δὲ Πλειστοάνακτα δεκαπέντε ταλάντοις ἐζημίωσαν, οἰηθέντες αὐτοὺς διὰ τὸ φείσασθαι τῆς λοιπῆς Ἀθηναίων γῆς δωροδοκήσαντας, ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἀναχωρῆσαι.

858. Εἶτα

Phi. Calceos autem quo contulisti, ô tu demens?
Str. Uti Pericles, in usum necessarium expendi.
At agedum, perge, eamus: atque ita patri
Morem gerens aberra: namque ego, olim,
Novi, ut sexenni tibi balbutienti obsequens,
Obolo, quem primum acceperam in comitiis Heliasticis,
Hoc tibi emerim plostellum Dialibus.
Phi. Certe tu propter hæc aliquando tandem dolebis.
Str. Euge mihi quòd obtemperas. Huc age, huc ô Socrates,
Exi, adduco enim tibi filium huncce;
Cui, licèt invito, persuasi. *Soc.* Stultulus enim adhuc est,
Atque calathis pensilibus non assuetus nostris.
Phi. Tu autem assuetus esses, si te suspenderes.
Str. Quin abis in malam rem: túne maledicis præceptori?

Soc.

ΣΧΟΛΙΑ.

858. Εἶτα τῷ πατρί. | Ἀντὶ τοῦ ἔχεις ἀπολογίαν ὅτι τῷ πατρὶ πειθόμενος ἐξήμαρτες, ὠφελήθητι καὶ ἁμάρτανε δι' ἐμέ.

860. Τραυλίσαντι. | Ψελλίσαντι, ἀντὶ τοῦ ἄσημον ἀφιέντι φωνήν, ἡλιαστικὸν δὲ ἀντὶ ἐκκλησιαστικόν, ἡλιαία δὲ τὸ δικαστήριον διὰ τὸ ὑπαίθριον εἶναι καὶ τῷ ἡλίῳ βάλλεσθαι, οὐχ ἵστατο δὲ τῶν δικαστικῶν, ὁ μισθός.

862. Διασίοις. | Ἑορτὴ τοῦ Διός, ἁμαξὶς δὲ τὸ μικρὸν ἁμάξιον ἢ πλακοῦντος εἶδος.

863. Ἦ μὴν σὺ τούτοις. | Προαναφωνεῖ αὐτῷ ἃ μέλλει ποιήσειν, ἀντὶ τοῦ λυπηθήσῃ ποτὲ ἂν μάθῃς, τοῦτο δὲ λέγει πεισθεὶς τῷ πατρί, διὸ καὶ ὁ πατὴρ ἐπιφέρει εὖγ' ὅτι ἐπείσθης.

866. Νηπύτιος γάρ. | Ἀντὶ τοῦ νήπιος, ἐπεντείνει δὲ τὸ ὄνομα ὁ Σωκράτης ἵνα καταπλήξῃ τὸν νεώτερον νῦν εἰσελθόντα. ἀλλὰ σύγ' αὐτός, ἐκ τῶν κρεμαστῶν δηλονότι τετριμμένος εἴης ἀεὶ κρεμάμενος, λέγει δὲ τῶν ὀργάνων τῶν ἀστρονομικῶν καὶ γεωμετρικῶν, κρεμάθρα γὰρ ἐν τῷ φροντιστηρίῳ γράφεται ἐπεὶ αὐτὸς ἐπὶ κρεμάθρας ἦν.

868. Ἰδοὺ κρέμαιό γε. | Διώκων ὁ Σωκράτης τῇ φωνῇ ἔριν μιμούμενος ὅτι κακῶς τῷ στόματι εἶπε τὸ κρέμαιό γε.

871. Καὶ

Σω. Ἰδοὺ κρέμαιό γ' ὡς ἠλίθιον ἐφθέγξατο.
Καὶ τοῖσι χείλεσιν διερρυηκόσιν.
Πῶς ἂν μάθοι πόθ' οὗτος ἀπόφευξιν δίκης.
Ἢ κλῆσιν, ἢ χαύνωσιν ἀναπειστηρίαν.
Καίτοι ταλάντου τοῦτ' ἔμαθεν Ὑπέρβολος.
Στ. Ἀμέλει. δίδασκε. θυμόσοφός ἐστι φύσει.
Εὐθύς γέ τοι παιδάριον ὂν τυννουτονί,
Ἔπλαττεν ἔνδον οἰκίας, ναῦς τ' ἔγλυφεν,
Ἁμαξίδας τε σκυτίνας εἰργάζετο.
Κἀκ τῶν σιδίων βατράχους ἐποίει. πῶς δοκεῖς;
Ὅπως δ' ἐκείνω τὼ λόγω μαθήσεται
Τὸν κρείττον' ὅς τις ἐστὶ, καὶ τὸν ἥττονα.
Ἐὰν δὲ μή, τὸν γοῦν ἄδικον πάσῃ τέχνῃ.
Σω. Αὐτὸς μαθήσεται παρ' αὐτοῖν τοῖν λόγοιν.
Στ. Ἐγὼ δ' ἀπέσομαι. τοῦτο δ' οὖν μέμνησ' ὅπως
Πρὸς πάντα τὰ δίκαι' ἀντιλέγειν δυνήσεται.

ΔΡΑ-

ΣΧΟΛΙΑ.

871. Καὶ τοῖσι χείλεσι διερρυηκόσι. | Τῇ φωνῇ μιμούμενος ὁ Σωκράτης φησὶ διακεχηνὼς τοῖς χείλεσι.

873. Κλῆσιν. | Τὴν μαρτυρίαν, χαύνωσιν δὲ λύσιν τῶν δικῶν, καὶ οἷον ἀπάτη τὰ κοινὰ ῥήματα ἀναπείθοντα τοὺς ἀκούοντας. ἄλλως. χαύνωσιν ἀναπειστηρίαν, ὅταν τοῦ ἀντιδίκου προβάλλοντος λόγους πιθανοὺς, εἰς τοὐναντίον τις αὐτοὺς περιτρέψῃ, καὶ χαύνους καὶ ἀσθενεῖς ποιήσῃ διὰ τῶν λόγων αὐτοῦ ἀναπείσας τοὺς δικαστὰς ὡς ἄρ' ἀληθῆ λέγει.

874. Καὶ

Soc. Ecce jam *ſuſpenderes* quàm ſtolidè pronunciaverit
Et labris diſtortis!
Quomodo diſcat hic tandem litis effugium?
Aut adverſarii citationem, aut ſolutionem perſuaſivam?
Atqui talento illud didicit Hyperbolus.

Str. *Id* ne cures, doce *modo.* ſolerti enim eſt ingenio naturâ.
Siquidem, cùm puer tantillus modo eſſet,
Formavit domi caſas, navéſque exſculpſit;
Ploſtella etiam coriacea confecit,
Et è mali granati putaminibus ranas finxit. quid cenſes?
Ut autem ſermones illos duos diſcat, *faxis*,
Superiorem, uti vocatur, & inferiorem:
Sin minus, injuſtum ſaltem illum omni modo.

Soc. Ipſe diſcet ex ipſis ſermonibus.

Str. Ego verò abibo. hoc igitur memento, ut
Ad omnia juſta mihi contradicere poſſit.

ACTUS

ΣΧΟΛΙΑ.

874. Καί τοι ταλάντου. | Ἀξιόπιστόν τι ἀεὶ οἱ διδάσκαλοι λέγοντες, ἐλαττοῦνται τόνδε, οὐ λαμβάνω ἐπὶ τούτῳ τῷ ἀναγνώσματι, καὶ ἐπαγγέλλονται προνοήσασθαι τῶν κοινῶν μαθημάτων ὅσων προνοοῦσι μάλιστα.

875. Θυμόσοφός ἐστι. | Ἐκ φύσεως ἔχει σοφίαν, ἐκ τοῦ ἰδίου θυμοῦ σοφὸς, καὶ οὐκ ἐκ μαθήσεως.

879. Σιδίων, | Ἐκ τῶν λεπύρων τῶν ῥοιῶν, ἐκ μὲν τῶν δερμάτων τροχοὺς καὶ ἁμάξια, ὅταν δὲ καταφάγωσι τὰ ἐντὸς, ἐκ τῶν λεπύρων βατράχους γλύφουσιν, εἶτα τὸ πῶς δοκεῖς θαυμάζων προφέρεται καθ' ἑαυτόν. Βούλεται δὲ αὐτὸν ὡς ἐκ παιδὸς ἀποδεῖξαι εὐφυῆ, καὶ γλύφειν ἀστείως δυνάμενον.

886. Χώρει

ΔΡΑΜΑΤΟΣ τοῦ ΤΡΙΤΟΥ

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΔΙΚΑΙΟΣ, ΑΔΙΚΟΣ, ΧΟΡΟΣ.

Χώρει δεῦρ', δεῖξον σαυτὸν
Τοῖσι θεαταῖς καίπερ θρασὺς ὤν.
Αδι. Ἴθ' ὅποι χρῄζεις. πολὺ γὰρ μᾶλλον
Σ' ἐν τοῖς πολλοῖσι λέγων ἀπολῶ.
Δι. Ἀπολεῖς σύ; τίς ὤν; Αδι. Λόγος. Δι.
Ἥττων γ' ὤν.
Αδι. Ἀλλά σε νικῶ, τὸν ἐμοῦ κρείττω
Φάσκοντ' εἶναι. Δι. Τί σοφὸν ποιῶν;
Αδι. Γνώμας καινὰς ἐξευρίσκων.
Δι. Ταῦτα γὰρ ἀνθεῖ διὰ τουτουσὶ
Τοὺς ἀνοήτους. Αδι. Οὐκ, ἀλλὰ σοφούς.
Δι. Ἀπολῶ σε κακῶς. Αδι. Εἰπέ, τί ποιῶν.
Δι. Τὰ δίκαια λέγων. Αδι. Ἀλλ' ἀνατρέψω
Ταῦτ' ἀντιλέγων· οὐδὲ γὰρ εἶναι
Πάνυ φημὶ δίκην. Δι. Οὐκ εἶναι φῄς;
Αδι. Φέρε γὰρ ποῦ 'στι; Δι. Παρὰ τοῖσι θεοῖς.

Αδι.

ΣΧΟΛΙΑ.

886. Χώρει δεῦρ', δεῖξον σαυτόν. | Διπλῆ κορωνὶς ἀποχωρησάντων ὑποκριτῶν, μέλος δὲ τοῦ χοροῦ οὐ κεῖται, ἀλλὰ γέγραπται μὲν ἐν μέσῳ ὁ χορὸς καὶ ἕπεται εἰς θέσιν ἀναπαιστικὴν τῶν ὑποκριτῶν, καὶ διὰ τὰ πρόσωπα οὐ τελείας ἔχει τὰς συζυγίας, ὑπόκεινται δὲ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐν πλεκτοῖς οἰκίσκοις οἱ λόγοι δίκην ὀρνέων διαμαχόμενοι, τοῦ δὲ χοροῦ τὸ πρόσωπον ἐκλέλοιπεν. ἐπιγραφὴ δὲ φέρεται χοροῦ, ὁ δὲ κρείττων λόγος καὶ ὁ ἥττων διαλέγονται. ἄλλως. χώρει δεῦρ', εἴσθεσις διπλῆς κατὰ σχῆμα δικανικὸν ἐκ κώλων ἀναπαιστικῶν, μέ, ὧν τὸ κή, τὸ

λέ,

ACTUS TERTII

SCENA SECUNDA.

JUSTUS, INJUSTUS, CHORUS.

EXI huc, commonſtra teipſum
Spectatoribus, licèt impudens ſis.
Inj. Abi quo tibi lubet: multo enim citiùs
Te dicendo apud populum deperdam.
Juſt. Túne perdes? quis homo tu? *Inj.* Sermo. *Juſt.* Inferior nempe.
Inj. At te vinco etſi me ſuperiorem
Te jactes eſſe. *Juſt.* Quid callidum agendo?
Inj. Novas ſententias excogitando?
Juſt. Res enim hujuſmodi vigent propter hoſce
Stultos. *Inj.* Minimè, ſed ſapientes.
Juſt. Deperdam te male. *Inj.* Cedò mihi, quid agendo?
Juſt. Juſta dicendo. *Inj.* Subvertam autem
Hæc contradicendo. nec enim eſſe
Omnino jus aio. *Juſt.* Non eſſe ais?
Inj. Cedô enim, ubi eſt? *Juſt.* Apud Deos.
Inj.

ΣΧΟΛΙΑ.

λὶ, καὶ τὸ λθ μονόμετρα ἀκατάληκτα, τὰ δὲ λοιπὰ πάντα δίμετρα ἀκατάληκτα, τῶν δύο προσώπων ὡς ἐπιτοπλεῖςον δίμετρον κῶλον ἀποτελούντων, ἄνευ τὸ τελευταῖον. Κλαύσει τὴν χεῖρ' ἐπιβάλλεις, ἐφθημιμερές. ἰςέον δὲ ὅτι τὸ κή κῶλον τετράβραχυν ἔχει ἤτοι προκελευσματικὸν τὸν πρῶτον πόδα ἀντὶ ἀναπαίςου, διαλύεται γὰρ ἡ μακρὰ τοῦ ἀναπαίςου εἰς δύο βραχείας, ὡς καὶ τοῦ ἰάμβου καὶ τοῦ τροχαίου καὶ τῶν λοιπῶν τετρασυλλάβων ποδῶν, ἐπὶ τῷ τέλει διπλῆ ἔξω νενευκυῖα.

888. Ἴθ' ὅποι χρήζεις. | Τοῦτο ἐκ Τηλέφου Εὐριπίδου, ἴθ' ὅποι χρήζεις, οὐκ ἀπόλλυμαι τῆς Ἑλένης ἕνεκα.

893. Γνώμας καινάς. | Ὡς παρορωμένου τοῦ δικαίου παρὰ Ἀθηναίοις, διὸ καὶ μωροὺς αὐτοὺς εἶπεν.

904. Δότ

Αδι. Πῶς δῆτα δίκης οὔσης, ὁ Ζεὺς
Οὐκ ἀπόλωλε τὸν πατέρ' αὐτοῦ
Δήσας; Δι. Αἰβοῖ. Τουτὶ καὶ δὴ
Χωρεῖ τὸ κακόν; δότε μοι λεκάνην.
Αδι. Τυφογέρων εἶ κἀνάρμοστος.
Δι. Καταπύγων εἶ, κἀναίσχυντος.
Αδι. Ῥόδα μ' εἴρηκας. Δι. Καὶ βωμολόχος.
Αδι. Κρίνεσι στεφανοῖς. Δι. Καὶ πατραλοίας.
Αδι. Χρυσῷ πάττων μ' οὐ γινώσκεις.
Δι. Οὐ δῆτα πρὸ τοῦ γ'. ἀλλὰ μολίβδῳ.
Αδι. Νῦν δέ γε κόσμος τοῦτ' ἐστὶν ἐμοί.
Δι. Θρασὺς εἶ πολλοῦ. Αδι. Σὺ δέ γ' ἀρ-
χαῖος.
Δι. Διὰ σὲ δὲ φοιτᾶν
Οὐδεὶς ἐθέλει τῶν μειρακίων.
Γνωσθήσει πότ' Ἀθηναίοισιν,
Οἷα διδάσκεις τοὺς ἀνοήτους.
Αδι. Αὐχμεῖς αἰσχρῶς. Δι. Σὺ δέ γ' εὖ πράτ-
τεις,
Καί τοι πρότερόν γ' ἐπτώχευες,
Τήλεφος εἶναι Μυσὸς φάσκων,

Ἐκ

ΣΧΟΛΙΑ.

904. Δότε μοι λεκάνην. | Ἵνα τὴν χολὴν ἐμέσω, ὡς ναυτιῶν ἀπὸ τῆς ἐκείνου ψυχρίας, ἢ ἵνα ἐμέσω, χολὴ γάρ μοι ἐπιπλεῖ διὰ τὰ αὐτοῦ ῥήματα.

907. Ῥόδα μ' εἴρηκας. | Ἀντὶ τοῦ ἐμοὶ τὰ ὑπὸ σοῦ εἰρημένα ῥόδα ἐστί.

Βωμολόχος. | Ἀσεβής, παρὰ τοὺς λοχῶντας τὰ ἐν τοῖς βωμοῖς ἐπιθέμενα θύματα ἢ τοὺς θύσαντας ἵνα αἰτήσαντες λάβωσί τι. βωμολοχία δὲ κυρίως ἡ περὶ τὸ ἐν παιδιᾷ ἦθος, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν δευτέρῳ ἠθικῶν, ὑπερβολή. βωμολόχοι τοίνυν ἐν τοῖς βωμοῖς ἐρχόμενοι

Inj. Quomodo hercle, si jus aliquod esset, Jupiter
Non periit *dudum*, patrem suum
Qui ligaverit? *Just.* Ehem! eón' sane
Procedit malum? porrigite mihi pelvim.
Inj. Delirus es senex & inconcinnus.
Just. Cinœdus es ac impudicus.
Inj. Mihi rosas dixisti. *Just.* Etiam scurra es.
Inj. Liliis me coronas. *Just.* Parricida etiam.
Inj. Te auro me conspergere nescis.
Just. Non hercle antehac, verùm plumbo.
Inj. Nunc autem hoc mihi ornamento est.
Just. Audax es nimium. *Inj.* Tu autem obsoletus.
Just. Propter te autem in ludum venire
Nemo vult adolescentium.
Tandem de te palam fiet Atheniensibus,
Qualia stultos edoceas.
Inj. Squales turpiter. *Just.* Tu vero feliciter rem geris:
Etsi antehac olim mendicares,
Telephum te esse Mysium perhibens,

E

ΣΧΟΛΙΑ.

μένοι καὶ ἀντὶ τοῦ τὸ θεῖον εὐχαῖς ἐξιλεοῦν πολλοῖς τισὶ λόγοις χρώμενοι καὶ ματαίοις.

908. Κρίνεσι. | Ὡς ἀπὸ τοῦ κρίνου κατὰ μεταπλασμόν.

910. Πρὸ τοῦ γ'. | Πρὸ τοῦ χρυσοῦ, μολίβδῳ δὲ ἀτιμίᾳ ὡς νυνὶ μᾶλλον τῶν καινῶν αὐθέντων, διὸ καὶ ἐκεῖνος ἐπιφέρει, νῦν δέ γε κόσμος τοῦτ' ἔστιν ἐμοί.

913. Διὰ σὲ δὲ φοιτᾶν. | Τοῦ αὐτοῦ δεῖν πάντα εἶναί φασι τοῦ ἥττονος λόγου, οὐ θέλει γάρ φησι τὰ μειράκια διὰ τὴν σὴν εὐήθειαν φοιτᾶν ὡς μαθησόμενα τὰ χρήσιμα μαθήματα.

919. Τήλεφος εἶναι. | Διαβάλλει Εὐριπίδην ὡς πτωχὸν εἰσενεγκόντα τὸν Τήλεφον, τοῦτον γὰρ Εὐριπίδης ὡς πτωχὸν εἰσήγαγε, περὶ οὗ καὶ κωμωδεῖται. ἄλλως. ὁ Τήλεφος βασιλεὺς ἦν Μυσίας, ὃν πλανηθέντων ὅτε εἰς Τροίαν ἀπήρχοντο καὶ τῶν Ἑλλήνων δηούντων τὴν αὐτοῦ γῆν, ἀντὶ τῆς Τροίας Ἀχιλλεὺς ἔτρωσιν, καὶ πάλιν ἀπορῶντα τοῦ θεραπεύσοντος.

Ἐκ πηριδίου
Γνώμας τρώγων Πανδελετείους.
  Αδι. Ὤμοι σοφίας, ἧς ἐμνήσθης.
  Δι. Ὤμοι μανίας τῆς σῆς πόλεώς θ'
Ἥτις σε τρέφει,
Λυμαινόμενον τοῖς μειρακίοις.
  Αδι. Οὐχὶ διδάξεις τοῦτον Κρόνος ὤν;
  Δι. Εἴπερ γ' αὐτὸν σωθῆναι χρὴ,
Καὶ μὴ λαλιὰν μόνον ἀσκῆσαι.
  Αδι. Δεῦρ' ἴθι, τοῦτον ἔα μαίνεσθαι.
  Δι. Κλαύσει, τὴν χεῖρ' ἐπιβάλλεις;
  Χο. Παύσασθε μάχης, καὶ λοιδορίας.
Ἀλλ' ἐπίδειξαι σύ τε, τοὺς προτέρους
Ἅττ' ἐδίδασκες, σύ τε τὴν καινὴν
Παίδευσιν, ὅπως ἂν ἀκούσας σφῷν
Ἀντιλεγόντοιν, κρίνας φοιτᾷ.
  Δι. Δρᾶν ταῦτ' ἐθέλω. Αδι. Κἄγωγ' ἐθέλω.
  Χο. Φέρε, τίς λέξει πρότερος ὑμῶν.
  Αδι. Τούτῳ δώσω
Κᾆτ' ἐκ τούτων ὧν ἂν λέξῃ,

Ῥηματίοισι

ΣΧΟΛΙΑ.

τος, τοῦ Πυθίας ὁ τρώσας ἰάσεται ἀνελύσης παραγινόμενον εἰς Θετταλίαν τῷ χρησμῷ πεισθεὶς, θεραπείας ἠξίωσε, δυστυχήσαντα δὲ ὕστερον πεποίηκεν Εὐριπίδης ἐν δράματι πήραν ἔχοντα καὶ προσαιτοῦντα, ἀντὶ δὲ τοῦ εἰπεῖν ἄρτους καθαροὺς ἢ ξηροὺς τρώγων, Πανδελετείους γνώμας εἶπε, διαβάλλων αὐτὸν κατ' ἄμφω, καὶ ὡς ἄτιμον καὶ ὡς πανοῦργον. ἐπὶ γὰρ πανουργίᾳ διεβεβόητο ὁ Πανδέλετος, συκοφάντης δὲ ἦν καὶ φιλόδικος γράφων ψήφους ψηφίσματα. Πανδελετείους οὖν οὕτως εἶπεν ἀντὶ ἄρτων πανουργίαν σιτούμενος, μέμνηται τοῦ Πανδελέτου καὶ Κρατῖνος Χείρωσιν, οὗτος καὶ ψηφίσματα ἔγραψε, διαβάλλει δὲ τοὺς ῥήτορας ὡς ἐκ τῶν πτωχῶν πλουτοῦντας.

925. Λυμαινόμενον. | Ἀντὶ τοῦ ἐνυβρίζοντα, οὕτω δὲ αὐτοῖς σύνηθες οὐχὶ τὰ μειράκια λυμαινόμενον, πρὸς ὃ καὶ τὸ χ.

926. Κρόνος

E perula
Sententias devorans Pandeleticas.

Inj. Hei mihi ſapientiam iſtam cujus mentionem facis?

Juſt. Hei mihi inſaniam tuam civitatíſque
Etiam quæ te alit,
Adoleſcentulos corrumpentem!

Inj. Annon docebis hunc *adoleſcentem*, ô tu Saturne?

Juſt. *Etiam*, ſiquid opus ſit ipſum conſervari,
Et non garrulitatem ſolum exercere.

Inj. Huc age, tu, hunc ſinas inſanire.

Juſt. Pœnas dabis: túne manum injicis?

Cho. Finem facite rixarum & convitii.
At oſtende tu, priſcos illos
Quæ docuiſti: & tu novam tuam
Diſciplinam: ut cùm audiverit utrumque veſtrûm
Vobiſmet contradicentes, arbitrio facto ludum eat.

Juſt. Hæc agere volo. *Inj.* Et ego quoque volo.

Cho. Agedum; quis veſtrûm primus dicet?

Inj. Huic id concedam.
Atque ita ex his quæ dixerit,

Novis

ΣΧΟΛΙΑ.

926. Κρόνος. | Ἀρχαῖος, λῆρος.

931. Παύσασθε μάχης. | Ἔκθεσις τῆς διπλῆς συστηματική, εἰς δύο περιόδους διῃρημένη ἐκ κώλων ὁμοίων ἀναπαιστικῶν ις. ὧν τῆς πρώτης περιόδου κῶλα δίμετρα ἀκατάληκτα ε, καὶ ἐν εἰσθέσει ἕτερα δύο ὅμοια δίμετρα ἀκατάληκτα, τῆς δὲ δευτέρας περιόδου κῶλα ὀκτώ, ὧν τὸ πρῶτον μονόμετρον ἀκατάληκτον, τὰ ἑξῆς ἓξ δίμετρα ἀκατάληκτα, τὸ δὲ τελευταῖον ἑφθημιμερὲς ὃ καλεῖται παροιμιακόν, ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ πρώτου συστήματος παράγραφος, ἐπὶ δὲ τοῦ β δύο διπλαῖ, ἡ μὲν ἐν ἀρχῇ τοῦ κώλου, ἡ δὲ κατὰ τὸ τέλος.

935. Κρίνας φοιτᾷ. | Ἀντὶ τοῦ φοιτήσῃ, ἐὰν δὲ ᾖ φοιτᾷν ἀπαρεμφάτως λείπει ποιήσω, ὡς τὸ τὸν παῖδα φοιτᾷν τῷ ἐλλογιμωτάτῳ.

Ῥηματίοισι καινοῖς αὐτὸν
Καὶ διανοίαις κατατοξεύσω.
Τὸ τελευταῖον δ' ἢν ἀναγρύξῃ,
Τὸ πρόσωπον ἅπαν καὶ τὠφθαλμὼ
Κεντούμενος ὥσπερ ὑπ' ἀνθρηνῶν
Ὑπὸ τῶν γνωμῶν ἀπολεῖται.

Στροφὴ Κώλων ιβ.

Χο. Νῦν δείξετον τὼ πισύνω
Τοῖς περιδεξίοισιν
Λόγοισι, καὶ φροντίσι καὶ
Γνωμοτύποις μερίμναις,
Ὁπότερος γ' αὐτοῖν λέγων
Ἀμείνων φανήσεται.
Νῦν γὰρ ἅπας ἐνθάδε κίνδυνος
Ἀνεῖται σοφίας·
Ἧς πέρι τοῖς ἐμοῖς φίλοις
Ἐστὶν ἀγὼν μέγιστος.
Ἀλλ' ὦ πολλοῖς τοὺς πρεσβυτέρους ἤθεσι χρηστοῖς στεφανώσας
Ῥῆξον φωνήν, ᾗ τινι χαίρεις, καὶ τὴν σαυτοῦ φύσιν εἰπέ.

ΔΡΑ.

ΣΧΟΛΙΑ.

944. Ὑπ' ἀνθρηνῶν. | Οὕτως οἱ ποιηταὶ τὰς μελίσσας συνεχῶς, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης συγγενῆ τῇ μελίσσῃ τὴν ἀνθρήνην φησὶ, κοινότερον δὲ ἐπὶ τῶν μελισσῶν τὰς ἀνθρήνας λέγουσιν, ἔστι δὲ εἶδος μελίσσης ὅμοιον σφηξί.

946. Νῦν δείξετον. | Εἴσθεσις μέλους χοροῦ προῳδικὴ στροφῆς λόγον ἔχουσα, ἔχει γὰρ καὶ ἀντιστροφὴν τὸ ὦ καλλίπυργον σοφίας, ἐκ κώλων χοριαμβικῶν διαφόρως κεκολλημένων ιβ, ὧν τὸ πρῶτον δίμετρον ἀκατάληκτον ἐξ ἐπιτρίτου τρίτου καὶ χοριάμβου, τὸ β ἐκ χοριάμβου καὶ ἀμφιβράχεος.

Novis verbis ipsum
Ac rationibus velut sagittis conficiam.
Postremo autem si hiscere audeat;
Facie totâ atque oculis
Confossus veluti à crabronibus,
A sententiis peribit.

Strophe Versiculorum xii.

Cho. Nunc ostendite vos duo freti
Appositis
Verbis & cogitationibus atque
Animum solicitantibus curis,
Uter vestrûm dicendo
Præstantior videbitur.
Nunc enim totum hic periculum
Versatur sapientiæ;
De quâ inter amicos meos
Certamen erit maximum.
At ô tu, qui multis senes moribus bonis ornâsti,
Rumpe vocem, quâ gaudes, tuúmque ipsius ingenium ostende.

ACTUS

ΣΧΟΛΙΑ.

βράχεος, τὸ γ ἐκ διϊάμβου καὶ χοριάμβου, τὸ τέταρτον ἐκ χοριάμβου καὶ βακχείου. τὸ ε, ἀντιστρόφως τῷ πρώτῳ, ἐκ χοριάμβου καὶ ἐπιτρίτου τρίτου, τὸ ς ἐξ ἀντισπαστικοῦ καὶ κρητικοῦ, εἴτ' οὖν ἀμφιμάκρου, τὸ ἕβδομον χοριαμβικὸν τρίμετρον βραχυκατάληκτον. τὸ ὄγδοον ἐξ ἀντισπάστου καὶ ἰάμβου, διὰ τὸ ἔχειν τὸν ὅλον πόδα τὸν τετρασύλλαβον καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ τὰς δύο δηλαδὴ συλλαβὰς, ἡμιόλιον καλούμενον, τὸ ἔνατον ἐκ χοριάμβου καὶ διϊάμβου, τὸ δέκατον ἐκ χοριάμβου καὶ ἀμφιβράχεος.

953. Ἀνεῖται. | Κεῖται, δέδοται, νῦν πρόκειται ἡμῖν ὑπὲρ ἁπάσης τῆς σοφίας κινδυνεῦσαι, ἤγουν παράστασις καταλέλειπται.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ τοῦ ΤΡΙΤΟΥ ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

ΔΙΚΑΙΟΣ, ΑΔΙΚΟΣ, ΧΟΡΟΣ.

Δ. Λέξω τοίνυν τὴν ἀρχαίαν παιδείαν ὡς διέκειτο,
Ὅτ' ἐγὼ τὰ δίκαια λέγων ἤνθουν, καὶ σωφροσύνη νενόμιστο.
Πρῶτον μὲν ἔδει φωνὴν παιδὸς γρύξαντος μηδὲν ἀκοῦσαι.
Εἶτα βαδίζειν ἐν ταῖσιν ὁδοῖς εὐτάκτως εἰς κιθαριστοῦ,
Τοὺς κωμήτας, γυμνοὺς, ἀθρόους, κεἰ κριμνώδη καταγίφοι.
Εἶτ' αὖ προμαθεῖν ᾆσμ' ἐδίδασκε, τὼ μηρὼ μὴ ξυνέχοντας,
Ἢ Παλλάδα περσέπολιν δεινὰν, ἢ τηλέπορόν τι βόαμα,

Ἐντεινα-

ΣΧΟΛΙΑ.

958. Λέξω τοίνυν. | Εἴσθεσις διπλῆς περιοδικῆς ἀμοιβαίας μονοστροφικῆς ὑφ' ἕν, διὰ τὸ εἰς μῆκος ἐκτείνεσθαι τὴν περίοδον ἐκ στίχων ἀναπαιστικῶν τετραμέτρων καταληκτικῶν μζ, ὧν τελευταῖος ἦρος ἐν ὥρᾳ χαίρων ὁπόταν πλάτανος πτελέᾳ ψιθυρίζῃ. τοῦτο δὲ τὸ μέτρον Ἀριστοφάνειον καλεῖται, ἐπεὶ εὐδοκίμησε λέγων, ὡς ὅτε ἐγὼ τὰ δίκαια λέγων ἤνθουν καὶ σωφροσύνη νενόμιστο (ἀντὶ τοῦ ἐνενόμιστο) τοῦτ' οὖν ἄγαν Ἀριστοφάνης ἀπεδέχετο, ὡς εὖ πεποιημένον, ἐπὶ ταῖς ἀποθέσεσι παράγραφος, ἐπὶ δὲ τῷ τέλει διπλῆ ἔξω νενευκυῖα.

961. Εἰς κιθαριστοῦ. | Οὕτως Ἀττικοί, ἐσπούδαζον γὰρ περὶ τὴν κιθάραν οἱ Ἀθηναῖοι τότε μανθάνειν μὴ φροντίζοντες τοῦ καλλωπίζεσθαι.

962. Κερμάτας

ACTUS TERTII SCENA TERTIA.

JUSTUS, INJUSTUS, CHORUS.

Dicam igitur de antiqua disciplina, quomodo se habebat.

Quando ego justa dicendo florebam, & modestia legibus sancita erat.

Primum sane, vocem pueri mutientis neminem audire licebat:

Dein *oportuit* in viâ compositè ire ad citharœdum

Vicinos, nudos, confertim, etiamsi ningeret in modum farinæ cibro succretæ.

Deinde prædiscere carmen docuit femora non compressantes;

Nempe aut *illud*, Pallada terribilem urbium vastatricem, aut longe vagantem quendam clamorem:

Intendentes

ΣΧΟΛΙΑ.

962. Κωμήτας. | Τὸ χ ὅτι κωμήτας τοὺς ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀμφόδου καὶ τόπου ἔλεγεν.

Κριμνώδη. | Ἀντὶ τοῦ παχεῖαν σύστασιν ἔχοντα παρὰ τοὺς κρίμνους, οὗτοι γὰρ παχύτεροι τῶν ἀλεύρων, κρίμνος γὰρ εἶδος ἀλεύρου.

963. Τὼ μηρὼ μὴ ξυνέχοντας. | Ἀντὶ τοῦ ἀνειμένως ἑστῶτας πρὸς τὸ μὴ θλίβειν τὸ μόριον ἐκθλίβοντας τὰ αἰδοῖα ἐκ τοῦ συνέχειν τοὺς μηρούς.

964. Παλλάδα. | Εἴδη ᾀσμάτων ἀμφότερα τὸ Παλλάδα περσέπολιν Θεὰν, καὶ τηλέπορόν τι βόαμα, τὸ μὲν οὖν πρότερον Λαμπροκλέους εἶναί φασιν Ἀθηναίου τοῦ Μίδωνος υἱοῦ, ἔχει δὲ οὕτως, Παλλάδα περσέπολιν κλήζω πολεμαδόκον ἁγνὸν παῖδα Διὸς μεγάλου Δαμάσιππον, τὸ δὲ τηλέπορόν τι βόημα μὴ εὑρίσκεσθαι ὅτου πότ' ἐστιν, ἐν γὰρ ἀποσπάσματι εὑρεῖν Ἀριστοφάνη ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ, τινὲς δέ φασιν αὐτὸ Κυδίδου Ἑρμιονέως τηλέπορόν τι

 βόημα

Ἐντειναμένους τὴν ἁρμονίαν, ἣν οἱ πατέρες παρέδωκαν.

Εἰ δέ τις αὐτῶν βωμολοχεύσαιτ', ἢ κάμψειέ τινα καμπὴν,

Οἵας οἱ νῦν τὰς κατὰ Φρῦνιν ταύτας τὰς δυσκολοκάμπτους,

Ἐπετρίβετο τυπτόμενος πολλὰς, ὡς τὰς μούσας ἀφανίζων.

Ἐν παιδοτρίβου δὲ καθίζοντας, τὸν μηρὸν ἔδει προβαλέσθαι

Τοὺς παῖδας, ὅπως τοῖς ἔξωθεν μηδὲν δείξειαν ἀπηνές·

Εἶτ' αὖ πάλιν αὖθις ἀνισταμένους συμψῆσαι, καὶ προνοῆσαι

Εἴδωλον τοῖσιν ἐρασταῖς τῆς ἥβης μὴ καταλείπειν γε.

Ἠλείψατο δ' ἂν τοὐμφαλοῦ οὐδεὶς παῖς ὑπένερθε τότ' ἂν, ὥς τε

Τοῖς αἰδοίοισι δρόσος, καὶ χνοῦς, ὥσπερ μήλοισιν ἐπήνθει.

Οὐδ'

ΣΧΟΛΙΑ.

βόημα λύρας. ἄλλως. οὕτως Ἐρατοσθένης, Φρύνιχος αὐτοῦ τούτου τοῦ ᾄσματος μέμνηται ὡς Λαμπροκλέους ὄντος τοῦ Μίδωνος υἱοῦ ἢ μαθητοῦ. ἔχει δὲ οὕτως, Παλλάδα περσέπολιν δεινὴν θεὸν ἐγρεκύδοιμον ποτικλήιζω πολεμαδόκον ἁγνὰν παῖδα Διὸς μεγάλου δαμάσιππον. καὶ κατὰ Λαμπροκλέα ὑποτίθησι κατὰ λέξιν. τὸ δὲ Τηλέπορόν βόημα Κυδίδου τοῦ Ἑρμιονέως κιθαρῳδοῦ ἀπό τινος τῶν ᾀσμάτων, τηλέπορόν τι βόαμα λύρας.

965. Τὴν ἁρμονίαν. | Τὴν κιθάραν, ὡς συντόνου οὔσης τῆς παλαιᾶς ἁρμονίας οὐκ ἀνειμένης ὡς οἱ νέοι ἐπενόησαν.

966. Κάμψειεν. | Ἀντὶ τοῦ εἰ κακοηθεύσοιτο, κεκλασμένῃ τῇ φωνῇ τὴν ᾠδὴν ἀνενέγκοιτο, οἷον καταισχύνων τῷ μαλθακῷ τῆς φωνῆς.

967. Κατὰ

Intendentes concentum, quem patres olim tradiderunt.
Siquis autem eorum ſcurriliter aliquid dixiſſet, aut quempiam vocis flexum feciſſet,
(Quales faciunt qui nunc ad Phrynidis modum hoſce miſeros flexus faciunt)
Multis flagris cæſus erat, utpote qui muſas labefactaret.
In ludo autem ſedentes oportuit femur protendere
Pueros, nequid exteris oſtenderent indecorum:
Deinde rurſus, cùm reſurgerent, corradere *arenam* atque providere,
Signum amatoribus pubertatis nequod relinquerent.
Ungebatur autem nullus puer tum infra umbilicum, ita ut
Pudendis ros & lanugo tanquam pomis efflorescebat.

Neque

ΣΧΟΛΙΑ.

967. Κατὰ Φρύνιν. | Ὁ Φρύνις κιθαρῳδὸς Μιτυληναῖος, οὗτος γὰρ δοκεῖ πρῶτος παρὰ Ἀθηναίοις κιθαρῳδικῇ νικῆσαι παναθήναια ἐπὶ Καλλίου ἄρχοντος, ἦν γὰρ Ἀριστοκλείτου μαθητὴς, ὁ γὰρ Ἀριστόκλειτος τὸ γένος ἦν ἀπὸ Τερπάνδρου, ἤκμασε δ᾽ ἐν τῇ Ἑλλάδι κατὰ τὰ μηδικὰ, παραλαβὼν γὰρ τὸν Φρύνιν αὐλῳδοῦντα, κιθαρίζειν ἐδίδαξεν. ὁ δὲ Ἴστρος Ἱέρωνος αὐτόν φησι μάγειρον ὄντα σὺν ἄλλοις δοθῆναι τῷ Ἀριστοκλείτῳ, ταῦτα δὲ σχεδιάσαι ἔοικεν, εἰ γὰρ ἦν γεγονὼς δοῦλος καὶ μάγειρος Ἱέρωνος, οὐκ ἂν ἀπέκρυψαν οἱ κωμικοὶ πολλάκις αὐτοῦ μεμνημένοι, ἐφ᾽ οἷς ἐκαινούργησε κλάσας τὴν ᾠδὴν παρὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος, ὡς Ἀριστοφάνης φησὶ, καὶ Ἀριστοκράτης, καθὸ πρῶτος τὴν ἁρμονίαν ἔκλασεν ἐπὶ τὸ μαλθακώτερον, ἦν δὲ γύνις καὶ ψυχρός.

968. Πολλάς. | Πληγὰς δηλονότι.

969. Ἐν παιδοτρίβου. | Εἰς τὸν τόπον ὅπου γυμνάζονται καὶ διατρίβουσιν οἱ παῖδες.

Προβαλέσθαι. | Τουτέστιν εὐκοσμίως καθεσθῆναι, ὡς μηδὲν τοῖς παρεστῶσιν ὑποδεῖξαι ἄκοσμον.

971. Συμψῆσαι. | Ἀντὶ τοῦ συγχέαι τὴν κόνιν ὡς μὴ σημεῖον ἢ τύπον ἀπολείπεσθαι ταῖς καθέδραις. ἐν γὰρ ψάμμῳ λεπτοτάτῃ ἐγυμνάζοντο, κατέψων δὲ τὸν τόπον ὅπου ἐκαθέζοντο, ἵνα μὴ σημεῖον τῆς ἥβης ἑαυτῶν καταλείψειαν τοῖς ἐρασταῖς, παρεγίνοντο γὰρ ὥστε γυμνοὺς ὁρᾷν τοὺς ἐρωμένους.

Οὐδ' ἂν μαλακὴν φυρασάμενος τὴν φωνὴν πρὸς τὸν ἐραστὴν ἂν
Αὐτὸς ἑαυτὸν προαγωγεύων τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐβάδιζεν.
Οὐδ' ἂν ἑλέσθαι δειπνοῦντ' ἐξῆν κεφάλαιον τῆς ῥαφανῖδος·
Οὐδ' ἂν ἄνηθον τῶν πρεσβυτέρων ἁρπάζειν, οὐδὲ σέλινον·
Οὐδ' ὀψοφαγεῖν, οὐδὲ κιχλίζειν, οὐδ' ἴσχειν τὼ πόδ' ἐναλλάξ.
Αδι. Ἀρχαῖά γε, καὶ Διϊπολιώδη, καὶ τεττίγων ἀνάμεστα,
Καὶ Κηκείδου καὶ Βουφονίων. Δι. Ἀλλ' οὖν ταῦτ' ἐστὶν ἐκεῖνα,
Ἐξ ὧν ἄνδρας Μαραθωνομάχους ἡ 'μὴ παίδευσις ἔθρεψεν.
Σὺ δὲ τοὺς νῦν εὐθὺς ἐν ἱματίοισι διδάσκεις ἐντετυλίχθαι,
Ὥστε μ' ἀπάγχεσθ' ὅταν ὀρχεῖσθαι Παναθηναίοις δέον αὐτοὺς,

Τὴν

ΣΧΟΛΙΑ.

977. Κεφάλαιον τῆς ῥαφανῖδος. | Ὡς θερμὸν καὶ διεγεῖρον πρὸς τὰ ἀφροδίσια, παρῃτοῦντο τοῦτο. κεφάλαιον δὲ τὸ πρὸς τοῖς φύλλοις καυλῶδες. οὐκ ἔτεμνον δὲ κατὰ μῆκος ὡς νῦν, ἀλλὰ κατὰ κύκλον φησὶ διὰ τὴν κεφαλήν.

979. Κιχλίζειν. | Ἀντὶ τοῦ λιπαροὺς ὄρτυγας τρώγειν, κίχλας ἐσθίειν. ἢ ἀτάκτως γελᾶν καὶ ἀμέτρως.

980. Τεττίγων ἀνάμεστα. | Ἀρχαῖον τὸ τοὺς τέττιγας ἀναπλέκειν, τουτέστι τοὺς κρωβαιούς (τοὺς κρωβύλους) ἄλλως. οἱ ἀρχαιότατοι τῶν Ἀθηναίων τέττιγας χρυσοῦς ἐν τοῖς τῶν τριχῶν πλέγμασιν εἶχον, διότι οἱ τέττιγες μουσικοὶ ὄντες, ἀνάκεινται τῷ Ἀπόλλωνι, ὃς ἦν πατρῷος τῇ πόλει. τὰ δὲ Διϊπόλεια τῶν ἀρχαιοτάτων ἑορτῶν, τὰ καὶ Διάσια. τοὺς δὲ τέττιγας παρέλαβεν, ἐπειδὴ οἱ παλαιοὶ κατὰ τὴν

ἀναπλοκὴν

Neque mollem admiſcens vocem, verſus amatorem,
Ipſe ſeipſum oculis proſtituens, accedebat.
Nec eligere inter cœnandum licebat raphani caput:
Neque anethum ſeniorum ſurripere, neque apium;
Nec opſonia edere, nec genio indulgere, nec alternatim pedes tenere.

Inj. Antiqua *hæc ſunt* & Jovialia *redolent*, & cicadarum plena *ſunt*,
Et Cecîdæ & Buphoniorum. *Juſt.* Attamen hæc ſunt illa
Per quæ viros pugnâ Marathoniâ claros mea diſciplina enutrivit.
Tu autem hodiernos homines, ſtatim veſtibus involutos eſſe doces,
Ita ut jam ſuffocer, cùm, ſi opus ſit in Panathenæis ipſos ſaltare,

Clypeum

ΣΧΟΛΙΑ.

ἀνάπλοκὴν τῆς τριχῶν χρυσῷ ἐχρῶντο τέττιγι, τεκμήριον ὅτι αὐτόχθονες ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι ὡς οἱ τέττιγες. καὶ Θουκυδίδης, καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῖς τῶν εὐδαιμόνων οὐ πολὺς χρόνος ἐπειδὴ χιτῶνάς τε λινοῦς ἐπαύσαντο φοροῦντες καὶ χρυσῶν τεττίγων ἐνέρσει κρωβύλον ἀναδούμενοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν.

981. Κηκείδου. | Ἀρχαῖος διθυραμβοποιός, οὗ μέμνηται Κρατῖνος ἐν πανόπταις. τὰ δὲ βουφόνια παλαιὰ ἑορτή, ἣν φασιν ἄγεσθαι μετὰ τὰ μυστήρια, ὅτι καὶ βοῦν θύουσιν εἰς ὑπόμνησιν τοῦ πρώτου φονευθέντος βοὸς ἐν ἀκροπόλει ἀψαμένου τοῦ πελάνου ἐν τῇ ἑορτῇ Διονυσίων. ἄλλως. ἑορτὴ Ἀθηναίων πάνυ ἀρχαία, ἐν γὰρ τοῖς διϊπολιείοις φασὶ βοῦν τὸ πόπανον καταφαγεῖν τὸ παρεσκευασμένον πρὸς τὴν θυσίαν, Βαύλωνα δέ τινα ὡς εἶχε πελέκει ἀποκτεῖναι τὸν βοῦν, καθὰ καὶ Ἀνδροτίων μέμνηται διὰ τῆς τετάρτης.

982. Μαραθωνομάχους. | Τοὺς ἐν Μαραθῶνι τροπωσαμένους τὴν Δαρείου στρατιάν, ἣν Δάτης ὁ τούτου στρατηγὸς ἤγαγεν οὖσαν περὶ πεντήκοντα μυριάδας. τὸ δὲ ἐντετυλίχθαι, τὸ ἐναντίον γυμνοῦσθαι, τοῦτ᾽ ἐγκεκαλύφθαι.

984. Ὀρχεῖσθαι. | Ὠρχοῦντο γὰρ ἐν ὅπλοις ἐν τοῖς Παναθηναίοις οἱ παῖδες, διὰ δὲ τὸ ἀπειροκαλές φησι προέχοντες τῶν αἰδοίων τὴν ἀσπίδα, ὥσπερ οἱ τούτων ἐν τῇ πομπῇ ἀσπιδοφορούντων διὰ τὸ ἐπικαλύπτεσθαι

Τὴν ἀσπίδα τῆς κωλῆς προέχων, ἀμελῇ τῆς Τριτογενείας.
Πρὸς ταῦτ' ὦ μειράκιον, θαῤῥῶν ἐμὲ τὸν κρείττω λόγον αἱροῦ.
Κἀπιστήσει μισεῖν ἀγορὰν, καὶ βαλανείων ἀπέχεσθαι,
Καὶ τοῖς αἰσχροῖς αἰσχύνεσθαι, κἂν σκώπτῃ τίς σε, φλέγεσθαι,
Καὶ τῶν θάκων τοῖς πρεσβυτέροις ὑπανίστασθαι προσιοῦσι,
Καὶ μὴ περὶ τοὺς σαυτοῦ γονέας κακοεργεῖν, ἄλλο τι μηδὲν
Αἰσχρὸν ποιεῖν, ὅτι τῆς αἰδοῦς μέλλεις τἄγαλμ' ἀναπλήσειν.
Μηδ' εἰς ὀρχηστρίδος εἰσιέναι, ἵνα μὴ πρὸς ταῦτα κεχηνώς,
Μήλῳ βληθεὶς ὑπὸ πορνιδίου, τῆς εὐκλείας ἀποθραυσθῇς.
Μηδ' ἀντειπεῖν τῷ πατρὶ μηδέν. μηδ' Ἰαπετὸν καλέσαντα
Μνησικακῆσαι τὴν ἡλικίαν, ἐξ ἧς ἐνεοττοτροφήθης.
Αδ. Εἰ ταῦθ', ὦ μειράκιον, πείσει τούτῳ, νὴ τὸν Διόνυσον,
Τοῖς Ἱπποκράτους υἱέσιν εἴξεις, καί σε καλοῦσι βλιτομάμμαν.

Δι.

ΣΧΟΛΙΑ.

λύπεισθαι τὴν αἰσχύνην. ηὔξησε δὲ τὴν διαβολὴν εἰς τὴν ἀσπίδα τοῦ θεοῦ.

985. Ἀμελῇ. | Ἐν τοῖς παλαιοῖς τῶν ἀντιγράφων, ἀμελεῖ τῆς τριτογενείης εὕρηται.

Τριτογενείας.

Clypeum peni prætendens *quisque* saltationem negligat.
Propterea, ô adolescentule, confidenter me superiorem sermonem elige.
Atque sic perdisces forum odisse, & à balneis abstinere:
Turpibusque rebus pudefieri: & siquis in te dicteria dicat, exardere:
Atque de sede senioribus assurgere accedentibus:
Neque parentibus tuis malefacere, neque aliud quicquam
Turpe admittere; quoniam verecundiæ exemplar expleturus es:
Neque saltatricis *domum* intrare, nequando istis inhians,
Malo petitus à meretricula, bonâ tuâ famâ excutiaris:
Neque patri contradicere quicquam, neque Japetum illum appellando,
Exprobrare ei ætatem, à qua tu enutritus es.
Inj. Si in his, ô adolescentule, huic obtemperes, ita me Bacchus amet,
Hippocratis filiis similis eris, & te vocabunt fatuum.

Just.

ΣΧΟΛΙΑ.

Τριτογενείας. | Εἶδος ὀρχήσεως, ἣ καλεῖται ἐνόπλιος. διὰ δὲ τὸ εἰς Ἀθηνᾶν ταύτην τελεῖσθαι, τριτογένεια κέκληται. τριτὼ γὰρ ἡ κεφαλὴ παρ' Αἰολεῦσιν, ἐγεννήθη δὲ Ἀθηνᾶ ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διός. ἐτέλουν δὲ ταύτην τὴν ὄρχησιν, οἱ πρότερον μὲν ὡπλισμένοι καὶ τὴν ἀσπίδα ἐν πλαγίῳ φέροντες, οἱ ὕστερον δὲ, ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν ἔφερον. σημειωτέον δέ φασι τὴν σύνταξιν, πρῶτον γὰρ πληθυντικῶς εἰπὼν εἰς ἑνικὸν ἀποδέδωκεν.

990. Μὴ παρὰ τοὺς σεαυτοῦ. | Ἀντὶ τοῦ μὴ παρὰ γνώμην τῶν σῶν γονέων, ὅπερ μέλλει μολύνειν τὴν αἰδῶ.

991. Ὅτι τῆς αἰδοῦς. | Εἴπερ μέλλεις τῆς αἰδοῦς τὰ ἀγάλματα πληρώσειν· γράφεται δὲ καὶ ἀφανίζειν.

993. Μήλῳ βληθείς. | Ἀντὶ τοῦ ἔρωτι, μηλοβολεῖν γὰρ ἔλεγον τὸ εἰς ἀφροδίσια δελεάζειν, ἐπεὶ καὶ τὸ μῆλον Ἀφροδίτης ἐστὶν ἱερόν.

997. Ταῖς Ἱπποκράτους. | Οὗτοί εἰσι Τελέσιππος, Δημοφῶν, Περικλῆς, διαβαλλόμενοι εἰς ὑωδίαν. καὶ Εὔπολίς φησιν ἐν δήμοις,

Δι. Ἀλλ' οὖν λιπαρός γε καὶ εὐανθὴς ἐν γυμνασίοις διατρίψεις,
Οὐ στωμύλλων κατὰ τὴν ἀγορὰν τριβολεκτράπελ', οἷάπερ οἱ νῦν,
Οὐδ' ἑλκόμενος περὶ πραγματίου γλισχραντιλογεξεπιτρίπτου.
Ἀλλ' εἰς Ἀκαδημίαν κατιὼν, ὑπὸ ταῖς μορίαις ἀποθρέξεις
Στεφανωσάμενος καλάμῳ λευκῷ μετὰ σώφρονος ἡλικιώτου.
Μίλακος ὄζων, καὶ ἀπραγμοσύνης καὶ λεύκης φυλλοβολούσης
Ἦρος ἐν ὥρᾳ χαίρων, ὁπότ' ἂν πλάτανος πτελέᾳ ψιθυρίζῃ.
Ἢν ταῦτα ποιῇς ἃ 'γὼ φράζω,

Καὶ

ΣΧΟΛΙΑ.

Ἱπποκράτους τε παῖδες ἐμβόλιμοί τινες, βληχητὰ τέκνα καὶ οὐδαμῶς τοῦ τρόπου.

Βλιτομάμμαν. | Μωρὸν, τὸ γὰρ βλίτον μωρὸν εἶναι δοκεῖ λάχανον. εἰκότως δὲ εἶπε καλοῦσι καὶ οὐ καλέσουσι πρὸς τὸ ἑξῆς. διότι μὲν γὰρ ἅπαξ ἔμελλεν ὅμοια πείσεσθαι ἑξῆς εἶπε, διότι δὲ μετὰ τὴν ὁμοίωσιν οὕτως ἀεὶ ἔμελλε καλεῖσθαι, καλοῦσιν εἴρηκε.

999. Τριβολεκτράπελα. | Ἐκ τοῦ τρίβολον καὶ ἐκτράπελος σύγκειται, ἀντὶ τοῦ σκληρὰ καὶ ἀπαίδευτα καὶ ἀπόβλητα καὶ ἀνώμαλα.

1000. Γλισχραντιλογεξεπιτρίπτου. | Ἐκ τοῦ γλίσχρου καὶ ἀντιλογίας πεποιημένου τοῦ καὶ δυναμένου ἐπιτρίψαι.

1001. Ἀλλ' εἰς Ἀκαδημίαν. | Ἐνταῦθα γὰρ διέτριβον οἱ φιλόσοφοι, ἦν γὰρ καὶ γυμνάσιον ἀπὸ Ἐκαδήμου τινὸς καταλείψαντος τὴν κτῆσιν ἑαυτοῦ πρὸς ἐπισκευὴν τοῦ τόπου, περὶ αὐτὸν δ' ἦσαν αἱ ὄντως ἱεραὶ ἐλαῖαι τῆς θεοῦ, αἳ καλοῦνται μορίαι, ἐξ ὧν τὸ ἔλαιον τῶν Παναθηναίων. τὸν δὲ στέφανον τοῦ καλάμου προέκρινεν ὡς ἁπλούστερον ὄντα καὶ ἀπερίεργον, ἢ ὅτι αὐτῷ στέφονται οἱ Διόσκουροι.

Ὑπὸ ταῖς μορίαις. | Αἱ ἱεραὶ ἐλαῖαι τῆς Ἀθηνᾶς ἐν τῇ Ἀκροπόλει Μορίαι ἐκαλοῦντο. λέγουσι γὰρ ὅτι Ἁλιῤῥόθιος ὁ παῖς Ποσειδῶνος

Just. Atqui nitidus profecto & floridus in gymnasiis versaberis:
Non balbutiens in foro incondita verba (qualia hi nunc dierum *solent*)
Nec in jus tractus propter negotiolum sordido-litigioso-perditum.
At in Academiam descendens sub olivis decurres,
Coronatus albo calamo, simul cum modesto coætaneo,
Milacem redolens ac tranquillitatem, & populum efflorescentem,
Verno tempore gaudens, cum platanus ulmo adsusurrat.
Hæc si facias, quæ ego dico,
Et

ΣΧΟΛΙΑ.

δῶνος ἠθέλησεν ἐκκόψαι αὐτὰς, διὰ τὸ τῆς ἐλαίας εὑρεθείσης, κρισθῆναι τῆς Ἀθηνᾶς τὴν πόλιν, ὁ δὲ ἀνατείνας τὸν πέλεκυν καὶ ταύτης ἀποτυχὼν, ἔπληξεν ἑαυτὸν καὶ ἀπέθανε, καὶ διὰ τοῦτο μορίαι ἐλαῖαι ἐκλήθησαν. ἢ διὰ τὸ πάντα ἄνθρωπον κεκλημένον ἐλαίας ἀναγκάζεσθαι μέρος τι παρέχειν εἰς τὰ Παναθήναια, κέραμον γὰρ ἐλαίου ἐλάμβανον οἱ νικῶντες. ἐπεφύτευτο δὲ ἐν τῷ γυμνασίῳ δένδρον, ἔθος δὲ ἦν τοῖς ἀσκουμένοις, ἀλειψαμένοις ἐν τῷ Ἡλίῳ, τρέχειν. ἄλλως. ἡττηθεὶς τῆς Ἀθηνᾶς ὁ Ποσειδῶν ἐπὶ τῇ τῆς ἐλαίας ἐπιδείξει, ἔπεμψε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἁλιρρόθιον ταύτην τεμοῦντα, ὁ δὲ ἀνατείνας τὸν πέλεκυν, ταύτης μὲν ἠστόχησε, τὸν δὲ πόδα αὐτοῦ πλήξας ἐτελεύτησε, καὶ οὕτω μορία ἡ ἐλαία ἐκλήθη, ὡς μόρου παραιτία. ἦν δὲ ἡ Ἀκαδημία χωρίον τι ἐν Ἀθήναις ἐλαίαις καὶ ἄλλοις τισὶ δένδρεσι κατάσκιον.

1002. Καλάμῳ λευκῷ. | Λιτὸς γὰρ καὶ ἀπερίεργος ὁ τοιοῦτος στέφανος, ἦν δὲ τῶν Διοσκούρων ἴδιον στεφανοῦσθαι καλάμῳ.

1003. Μίλακος. | Εἶδος βοτάνης, παρέμιξε τὸ ἀπραγμοσύνης, ἀπραγμοσύνη δὲ φυτὸν, ὡς Ἀριστοφάνης ὁ γραμματικὸς, ἐν Ἀκαδημίᾳ φυόμενον, ἡ λεύκη δὲ ὁμοία πλατάνῳ. ἄλλως. ἀπραγμοσύνη εἶδος ἄνθους. οἷον πάσης εὐδίας ὄζων καὶ ἀσφαλείας, ἢ ἀπραγμοσύνης, ἀντὶ τοῦ πολυπραγμοσύνη. τὸ δὲ ψιθυρίζει, ἀντὶ τοῦ ἀνέμου πνέοντος μαλακοῦ καὶ ἠρέμα διὰ τῶν φύλλων εἰσιόντος, ὥσπερ προσλαλεῖ τὰ δένδρα, ὅπερ ψιθυρίζειν λέγεται, καὶ Θεόκριτος, ἁδύτι τὸ ψιθύρισμα.

1005. Ἢν ταῦτα ποιῇς. | Ἔκθεσις τῆς διπλῆς ἐκ κώλων ὁμοίων ἀναπαιστικῶν

Καὶ πρὸς τούτοις προσέχῃς τὸν νοῦν,
Ἕξεις αἰεὶ στῆθος λιπαρὸν
Χροιὰν λαμπρὰν, ὤμους μεγάλους
Γλῶτταν βαιὰν, πυγὴν μεγάλην,
Πόσθην μικράν· ἢν δ' ἅπερ οἱ νῦν,
Ἐπιτηδεύῃς, πρῶτα μὲν ἕξεις
Χροιὰν ὠχρὰν, ὤμους μικροὺς,
Στῆθος λεπτὸν, γλῶτταν μεγάλην,
Πυγὴν μικρὰν, κωλὴν μεγάλην,
Ψήφισμα μακρόν· καί σ' ἀναπείσει,
Τὸ μὲν αἰσχρὸν ἅπαν, καλὸν ἡγεῖσθαι,
Τὸ καλὸν δ' αἰσχρόν· καὶ πρὸς τούτοις
Τῆς Ἀντιμάχου
Καταπυγοσύνης ἀναπλήσει.

Ἀντιστροφὴ Κώλων ιϛ.

Χο. Ὦ καλλίπυργον σοφίαν
Κλεινοτάτην τ' ἐπασκῶν,
Ὡς ἡδύ σου τοῖσι λόγοις

Σῶφρον

ΣΧΟΛΙΑ.

ἀναπαιστικῶν δεκαπέντε, ὧν τὰ μὲν ιγ δίμετρα ἀκατάληκτα, τὸ τεσσαρεσκαιδέκατον μονόμετρον, ὃ παρατέλευτον ὀνομάζεται. τὸ τελευταῖον ἑφθημιμερὲς, ὃ καλεῖται παροιμιακὸν ὡς εἴρηται, ἐπὶ τῷ τέλει δύο διπλαῖ, ἡ μὲν ἐν ἀρχῇ, ἡ δὲ κατὰ τὸ τέλος τοῦ κώλου ἔξω νενευκυῖαι.

1009. Γλῶτταν βαιάν. | Σωφροσύνης σύμβολον, οἷον μὴ φλυαρολογεῖν, τὸ δὲ πυγὴν μεγάλην, ἢ γέλωτος χάριν, ἢ διὰ τὴν τροφὴν ἕξεις πυγὴν μεγάλην. πόσθη δὲ τὸ μόριον τοῦ ἀνδρὸς, αἰνίττεται δὲ εἰς τοὺς Ἀθηναίους.

1012. Χροιὰν ὠχράν. | Διὰ τὴν ἀταξίαν.

Ὤμους μικρούς. | Γράφεται καὶ λεπτοὺς καὶ λευκοὺς, οἷοι τῶν ἀγυμνάστων καὶ ἀργῶν.

1015. Ψήφισμα μακρόν. | Τὸ ἐκ πολυλογίας συγκείμενον, ἀντὶ τοῦ μεγάλῳ ψηφίσματι γράψῃς.

1018. Τῆς

Et ad hæc animum attendas,
Habebis perpetuò pectus nitidum,
Colorem lucidum, humeros latos,
Linguam modicam, podicem magnum,
Penem parvum: quod si iis, quæ hodierni hi *faciunt*,
Operam dederis, primum quidem habebis
Colorem pallidum, humeros exiguos,
Pectus gracile, linguam magnam,
Podicem parvum, penem magnum,
Decretum longum: atque tibi persuadebit
Turpissimum quodvis honestum ducere
Et honestum turpe; & præterea
Antimachi
Petulantiâ oppleberis.

Antistrophe Versuum xii.

Cho. O qui sublimem sapientiam
Inclytissimámque excolis!
Quam suavis sermonibus tuis

Modestus

ΣΧΟΛΙΑ.

1018. Τῆς Ἀντιμάχου. | Οὗτος ὡς κίναιδος καὶ εὔμορφος καὶ θηλυμανὴς κωμῳδεῖται, δεύτερος ὁ ἐπὶ πονηρίᾳ κωμῳδούμενος, τρίτος ὁ ψεκὰς λεγόμενος, τέταρτος ὁ τραπεζίτης οὗ μέμνηται Εὔπολις ἐν δήμοις, πέμπτος ἱστοριογράφος, τάχα δὲ αὐτός ἐστι τοῦ εὐμόρφου.

1020. Ὦ καλλίπυργον. | Ἑτέρα εἴσθεσις μέλους χοροῦ μεταδικὴ ἀντίστροφος ὁμοία τῇ προῤῥηθείτῃ στροφῇ, ἐκ κώλων χοριαμβικῶν ἐπιμεμιγμένων, ὡς τὰ τῆς στροφῆς καθ᾽ ἕκαστον ἐχόντων. δέκα, πλὴν τοῦ πέμπτου ἐξ ἐπιτρίτου καὶ διϊάμβου συγκειμένου καὶ τοῦ ἑβδόμου ἐκ χοριάμβου ἰάμβου, καὶ ἀντισπάστου, ἐν ἐκθέσει δὲ στίχοι δύο ἰαμβικοὶ τετράμετροι καταληκτικοὶ ὅμοιοι τοῖς ἑξῆς. ἐπὶ τῷ τέλει δύο διπλαῖ ἔξω νενευκυῖαι, ἡ μὲν ἐν ἀρχῇ, ἡ δὲ κατὰ τὸ τέλος.

1032. Καὶ

Σῶφρον ἔπεστιν ἄνθος;
Εὐδαίμονες δ᾽ ἄρ᾽ ἦσαν οἱ
Τότε ζῶντες, ἡνίκ᾽ ἦς
Τῶν προτέρων. πρὸς οὖν τάδ᾽, ὦ κομψοπρεπῆ μοῦσαν ἔχων,
Δεῖ σε λέγειν τι καινὸν, ὡς
Εὐδοκίμηκεν ἁνήρ.
Δεινῶν δέ σοι βουλευμάτων ἔοικε δεῖν πρὸς αὐτὸν,
Εἴπερ τὸν ἄνδρ᾽ ὑπερβαλεῖ, καὶ μὴ γέλωτ᾽ ὀφλήσεις.
Αδι. Καὶ μὴν πάλ᾽ ἔγωγ᾽ ἐπνιγόμην τὰ σπλάγχνα, κἀπεθύμουν
Ἅπαντα ταῦτ᾽ ἐναντίαις γνώμαισι συνταράξαι.
Ἐγὼ γὰρ ἥττων μὲν λόγος δι᾽ αὐτὸ τοῦτ᾽ ἐκλήθην
Ἐν τοῖσι φροντισταῖσιν, ὅτι πρώτιστος ἐπενόησα
Καὶ τοῖσι νόμοις καὶ ταῖς δίκαις τἀναντί᾽ ἀντιλέξαι.
Καὶ τοῦτο πλεῖν ἢ μυρίων ἔστ᾽ ἄξιον στατήρων,
Αἱρούμενον τοὺς ἥττονας λόγους, ἔπειτα νικᾶν.
Σκέψαι δὲ τὴν παίδευσιν, ᾗ πέποιθεν, ὡς ἐλέγξω,
Ὅστις σε θερμῷ φησι λοῦσθαι πρῶτον οὐκ ἐάσειν.
Καί τοι τίνα γνώμην ἔχων ψέγεις τὰ θερμὰ λουτρά;
Δι. Ὅτιη κάκιστόν ἐστι, καὶ δειλὸν ποιεῖ τὸν ἄνδρα.

Αδι.

ΣΧΟΛΙΑ.

1032. Καὶ μὴν πάλ᾽ ἔγωγ᾽ ἐπνιγόμην. | Εἴσθεσις ἑτέρας διπλῆς ἀμοιβαίας ἐκ στίχων ἰαμβικῶν τετραμέτρων καταληκτικῶν μβ. ὧν τελευταῖος, ἕξει τινὰ γνώμην λέγειν τὸ μὴ εὐρύπρωκτος εἶναι. τὸ δὲ μέτρον Ἱππωνάκτειον. ἐπὶ τῷ τέλει διπλῆ ἔξω νενευκυῖα.

1034. Ἐγὼ γὰρ ἥττων. | Ὅτι ποιῶ αὐτοὺς ἡττηθῆναι, ἢ ὅτι τὰ ἥττονα λέγω ἐπὶ τὸ πάντας ἡττᾶσθαι.

1037. Καὶ

Modeſtus ineſt flos?
Beati ſane erant,
Qui tunc olim vixerunt, quando tu eras
Inter priſcos. Ad hæc igitur, ô tu
Qui feſtivam muſam habes,
Opus eſt ut dicas aliquid novi; quoniam
Præclarè ſe dedit *hic* homo.
Acutis autem conſiliis tibi opus eſſe videtur adverſus ipſum;
Si virum vincere vis, & non ridiculum fieri.

Inj. Atqui dudum mihi viſcera pene præfocata ſunt, & cupiebam
Omnia hæc contrariis ſententiis conturbare.
Ego enim inferior ſermo ob hoc ipſum appellatus ſum
Inter magiſtros, quoniam primus excogitavi
Et legibus & juri contraria dicere.
Atque hoc pluſquam decies mille dignum eſt ſtateris,
Ut quis inferiores ſermones eligat atque ita vincat.
Animadverte autem diſciplinam illam, quâ fretus eſt, ut redarguam,
Qui te calidâ lavari primùm inquit *ſe* non permiſſurum.
Atqui quâ ratione fretus calida vituperas balnea?

Juſt. Quoniam peſſimum id eſt, & timidum reddit virum.

Inj.

ΣΧΟΛΙΑ.

1037. Καὶ τȣ̃το. | Τὸ τινὰ λαϐόντα δίκην τῷ ἀδίκῳ λόγῳ νικᾷν, τὸ δὲ σκέψαι, πρὸς τὸν Φειδιππίδην.

1042. Κάκιϛόν ἐϛι. | Ἔψοι γὰρ καὶ χαυνοῖ τὰ σώματα, δειλότατον δὲ εἶπεν, ἐκλύει γάρ.

ΑΔ. Ἐπίσχες. εὐθὺς γάρ σε μέσον ἔχω λαβὼν ἄφυκτον.
Καί μοι φράσον, τῶν τοῦ Διὸς παίδων τίν' ἄνδρ' ἄριστον
Ψυχὴν νομίζεις, εἰπέ, καὶ πλείστους πόνους πονῆσαι;
ΔΙ. Ἐγὼ μὲν οὐδέν' Ἡρακλέους βελτίον' ἄνδρα κρίνω.
ΑΔ. Ποῦ ψυχρὰ δῆτα πώποτ' εἶδες Ἡράκλεια λουτρά;
Καί τοι τίς ἀνδρειότερος ἦν; ΔΙ. Ταῦτ' ἐστὶ ταῦτ' ἐκεῖνα,
Ἃ τῶν νεανίσκων ἀεὶ δι' ἡμέρας λαλούντων
Πλῆρες τὸ βαλανεῖον ποιεῖ, κενὰς δὲ τὰς παλαίστρας.
ΑΔ. Εἶτ' ἐν ἀγορᾷ τὴν διατριβὴν ψέγεις. ἐγὼ δ' ἐπαινῶ.
Εἰ γὰρ πονηρὸν ἦν, Ὅμηρος οὐδέποτ' ἂν ἐποίει
Τὸν Νέστορ' ἀγορητὴν ἄν, οὐδὲ τοὺς σοφοὺς ἅπαντας.
Ἄνειμι δῆτ' ἐντεῦθεν εἰς τὴν γλῶτταν, ἣν ὅδὶ μὲν
Οὔ φησι χρῆναι τοὺς νέους ἀσκεῖν, ἐγὼ δέ φημι.
Καὶ σωφρονεῖν αὖ φησι χρῆναι. δύο κακὼ μεγίστω.

Ἐπεὶ

ΣΧΟΛΙΑ.

1043. Μέσον ἔχω. | Λαβών σε ἄφυκτον ἔχω εὐθὺς μέσον λαβών, ἡ μεταφορὰ δὲ ἀπὸ τῶν παλαιστῶν λαμβανομένων εἰς τὸ μέσον καὶ ἡττωμένων, τὸ δὲ εὐθὺς ἀντὶ τοῦ ἐν ἀρχῇ.

1047. Ἡράκλεια

Inj. Manedum; ſtatim enim te medium teneo prehenſum, ut effugere nequeas.

Atqui eloquere *mihi*, filiorum Jovis quémnam virum præſtantiſſimum

Animo credis, dic mihi, & plurimos labores exantlâſſe?

Juſt. Ego quidem neminem Hercule præſtantiorem virum judico.

Inj. Ubi frigida ſane unquam vidiſti Herculana balnea?

Atqui quis eo fortior erat? *Juſt.* Hæc *utique* hæc ſunt illa

Quæ dum juvenes perpetuo interdiu in ore habent,

Plenum faciunt balneum, vacuas autem palæſtras.

Inj. Deinde in foro verſandi conſuetudinem vituperas, ego verò laudo.

Si enim hoc malum eſſet, Homerus profectò nunquam feciſſet

Neſtorem oratorem, neque ſapientes *ſuos* omnes.

Redeo ſane hinc ad linguam, quam hicce quidem

Negat oportere juvenes exercere, ego autem aio.

Et modeſtum eſſe quoque dicit oportere: duo mala maxima;

Quoniam,

ΣΧΟΛΙΑ.

1047. Ἡράκλεια λουτρά. | Ἰβυκός φησι τὸν Ἥφαιστον κατὰ δωρεὰν ἀναδοῦναι Ἡρακλεῖ λουτρὰ θερμῶν ὑδάτων, ἐξ ὧν τὰ θερμά τινές φασιν Ἡράκλεια γίνεσθαι, οἱ δέ φασιν ὅτι τῷ Ἡρακλεῖ μογήσαντι ἡ Ἀθηνᾶ θερμὰ λουτρὰ ἐπεφήνεν, ὡς Πείσανδρος. Τῷ δ' ἐν Θερμοπύλῃσι θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη, Ποίει θερμὰ λοετρὰ παρὰ ῥηγμῖνι θαλάσσης.

1049. Ἃ τῶν νεανίσκων. | Ὡς ταῦτα ἀγυμνάστων νεανίσκων λαλέντων, τῶν ἐογινῶν δηλονότι.

Ἐπεὶ σὺ διὰ τὸ σωφρονεῖν, τῷ πώποτ' εἶδες ἤδη
Ἀγαθόν τι γινόμενον; φράσον, καὶ μ' ἐξέλεγξον εἰπών.
Δι. Πολλοῖς. ὁ γοῦν Πηλεὺς ἔλαβε διὰ τοῦτο τὴν μάχαιραν.
Αδ. Μάχαιραν; ἀστεῖόν γε κέρδος ἔλαβεν ὁ κακοδαίμων.
Ὑπέρβολος δ' οὐκ ἐκ λύχνων πλεῖν ἢ τάλαντα πολλὰ
Εἴληφε διὰ πονηρίαν; ἀλλ' οὐ μὰ Δί' οὐ μάχαιραν.
Δι. Καὶ τὴν Θέτιν δ' ἔγημε διὰ τὸ σωφρονεῖν ὁ Πηλεύς.
Αδ. Κᾆτ' ἀπολιποῦσά γ' αὐτὸν, ᾤχετ', οὐ γὰρ ἦν ὑβριστὴς,

Οὐδ'

ΣΧΟΛΙΑ.

1059. Ὁ γοῦν Πηλεύς. | Ὅτε ἀφῆκεν αὐτὸν Ἄκαστος μεταξὺ θηρίων, οἱ θεοὶ δεδώκασιν αὐτῷ ξίφος πρὸς ἄμυναν τῶν θηρίων. τινὲς δὲ ἐπὶ τῷ Πελίου ἀγῶνί φασι τὸν Πηλέα λαβεῖν διὰ σωφροσύνην ἡφαιστότευκτον μάχαιραν. ἄλλως. ὁ Πηλεὺς ἐγένετο σωφρονέστατος, καί ποτε Ἱππολύτης τῆς γυναικὸς Ἀκάστου ἐρασθείσης αὐτοῦ, καὶ μὴ δυνηθείσης πεῖσαι, ἀλλὰ διαβολῇ χρησαμένης ὡς ἄρα ἐπεχείρησε βιάσασθαι αὐτὴν, ὁ Ἄκαστος μαθὼν, καὶ λαβὼν αὐτὸν, εἰς ἐρημίαν καὶ τῶν ὅπλων γυμνώσας, ἀφῆκεν αὐτὸν καὶ ἀνεχώρησεν, εἰπὼν, Εἰ δίκαιος εἶ σωθήσῃ. ὡς δὲ ἔμελλεν ὑπὸ θηρίων διαφθείρεσθαι, οἱ θεοὶ μάχαιραν αὐτῷ ἐχαρίσαντο ἡφαιστότευκτον δι' Ἑρμοῦ, καὶ οὕτως ἔφυγε τὸν κίνδυνον. ἄλλως. Πηλεὺς Φῶκον τὸν ἀδελφὸν κατὰ πατρίδα σὺν Τελαμῶνι δολοφονήσας φεύγει εἰς Φθίαν πρὸς Εὔρυτον τὸν Ἄκτορος, ὑφ' οὗ καὶ καθαίρεται. ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν θήραν τοῦ Καλυδωνίου κάπρου ἐλθὼν, Εὐρύτῳ ἐντυγχάνει καὶ κτείνει τοῦτον ἄκων. πάλιν οὖν ὁ Πηλεὺς ἐκ Φθίας φυγὼν ἐς Ἰωλκὸν πρὸς Ἄκαστον ἀφικνεῖται, καὶ καθαίρεται ὑπ' αὐτοῦ. Ἀστυδάμεια δὲ ἡ Ἀκάστου γυνὴ ἐρασθεῖσα Πηλέως καὶ μὴ πείσασα αὐτὸν διὰ σωφροσύνην συνηθεῖν αὐτῇ, καταψεύδεται αὐτοῦ πρὸς Ἄκαστον ὡς ἀποπειραθέντος

Quoniam, tu, per modeſtiam cui unquam vidiſti jam
Boni aliquid eveniſſe? dicito, & me dicendo redargue.

Juſt. Permultis. Peleus enim per hanc accepit gladium.

Inj. Gladium? feſtivum ſane lucrum accepit ille miſer!

Hyperbolus autem annon ex lychnis pluſquam talenta multa
Adeptus eſt per nequitiam? At non, per Jovem, gladium.

Juſt. Quinetiam, Thetin duxit propter modeſtiam Peleus.

Inj. Et ita relicto illo *ea* diſceſſit: non enim laſcivus erat,

ΣΧΟΛΙΑ.

θέντος αὐτῆς. ὁ δὲ, κλεῖναι μὲν ὃν καθῆρεν, οὐκ ἐβουλήθη, ἄγει δὲ αὐτὸν εἰς θήραν εἰς τὸ Πήλιον, ἀποκοιμηθέντα δὲ αὐτὸν Ἄκαστος καταλιπὼν, καὶ τὴν μάχαιραν ὑπὸ τὴν κόπρον τῶν βοῶν κρύψας ἐπανέρχεται, ὁ δὲ ἐξαναστὰς καὶ μὴ εὑρὼν τὴν μάχαιραν ἤμελλεν ἀπόλλυσθαι καταληφθεὶς ὑπὸ τῶν Κενταύρων. σώζεται δὲ ὑπὸ Χείρωνος, ὃς καὶ τὴν μάχαιραν ἐκζητήσας δίδωσιν αὐτῷ.

1061. Ὑπέρβολος. | Οὗτος λυχνοποιὸς ὢν, πάνυ πανοῦργος ἦν. οὐ γὰρ χαλκῷ μόνον ἐχρῆτο πρὸς τὴν τῶν λύχνων κατασκευὴν, ἀλλὰ καὶ μόλιβδον ἐνετίθει, ἵνα πολὺ βάρος ἔχοντες πλείονος ἄξιοι ὦσι, καὶ οὕτως ἠπάτα τοὺς πριαμένους.

1064. Κᾆτ' ἀπολιποῦσά γ' αὐτόν. | Φασὶν ὅτι τοὺς γινομένους παῖδας ἐκ τοῦ Πηλέως ἡ Θέτις λαμβάνουσα περιέκαιε τὸ θνητὸν αὐτῶν σῶμα, βουλομένη αὐτοὺς ἀθανάτους ποιεῖν, καὶ πολλοὺς ἔκαυσε, καὶ τὸν Ἀχιλλέα οὖν τεκοῦσα, ἐπέθηκεν εἰς τὸ πῦρ, καὶ γνοὺς ὁ Πηλεὺς ἐβόησεν, ἡ δὲ λυπηθεῖσα ἐχωρίσθη. ἄλλως. ἡ Θέτις εἰς λέβητα ὕδατος ἐνέβαλλε τοὺς ἐκ Πηλέως γενομένους, γνῶναι βουλομένη εἰ θνητοί εἰσιν, ἑτέρους δὲ εἰς πῦρ, ὡς Ἀπολλώνιός φησι. καὶ δὴ πολλῶν διαφθαρέντων, ἀγανακτῆσαι τὸν Πηλέα καὶ κωλῦσαι τὸν Ἀχιλλέα ἐμβληθῆναι εἰς λέβητα. Σοφοκλῆς δὲ ἐν Ἀχιλλέως ἐρασταῖς φησὶν ὑπὸ Πηλέως λοιδορηθεῖσαν τὴν Θέτιν καταλιπεῖν αὐτόν. Στάφυλος δὲ ἐν τῷ περὶ Θεσσαλίας φησὶ Χείρωνα σο-

Οὐδ' ἡδὺς ἐν τοῖς στρώμασι, τὴν νύκτα παννυχίζειν.

Γυνὴ δὲ σιναμωρουμένη χαίρει. σὺ δ' εἶ Κρόνιππος.

Σκέψαι γὰρ ὦ μειράκιον ἐν τῷ σωφρονεῖν ἅπαντα

Ἅ 'νεστιν, ἡδονῶν θ' ὅσων μέλλεις ἀποστερεῖσθαι.

Παίδων, γυναικῶν, κοττάβων, ὄψων, πότων, κιχλισμῶν.

Καί τοι τί σοι ζῆν ἄξιον, τούτων ἐὰν στερηθῇς;

Εἶεν. πάρειμ' ἐντεῦθεν ἐς τὰς τῆς φύσεως ἀνάγκας.

Ἥμαρτες, ἠράσθης, ἐμοίχευσας, τί κατελήφθης;

Ἀπόλωλας. ἀδύνατος γὰρ εἶ λέγειν. ἐμοὶ δὲ ὁμιλῶν

Χρῶ τῇ φύσει, σκίρτα, γέλα, νόμιζε μηδὲν αἰσχρόν.

Μοιχὸς γὰρ ἢν τύχῃς ἁλοὺς, τάδ' ἀντερεῖς πρὸς αὐτόν,

Ὡς οὐδὲν ἠδίκηκας. εἶτ' εἰς τὸν Δί' ἐπανενεγκεῖν.

Κἀκεῖνος ὡς ἥττων ἔρωτός ἐστι καὶ γυναικῶν.

Καί τοι σὺ θνητὸς ὤν, θεοῦ πῶς μεῖζον ἂν δύναιο;

Δι.

ΣΧΟΛΙΑ.

Φὸν ὄντα καὶ ἀστρονομίας ἔμπειρον βουλόμενον τὴν Πηλέως ἔνδοξον γενέσθαι, μεταπέμψαι τὴν Ἄκτορος θυγατέρα τοῦ Μυρμιδόνος, καὶ λόγους διασπεῖραι ὅτι μέλλει γαμεῖν τὴν Θέτιν Πηλεὺς Διὸς διδόντος αὐτῷ, οἱ δὲ θεοὶ μετ' ὄμβρου καὶ χειμῶνος ἥξουσιν. ταῦτα φημίσας παρετήρει τὸν χρόνον ἐν ᾧ ὕδατα πολλὰ καὶ πνεύματα ἐξαίσια, καὶ δίδωσι Πηλεῖ Φιλομήλαν, καὶ οὕτως ἐπεκράτησεν ἡ φήμη.

1066. Σιναμωρουμένη.

Nec suavis in stragulis per totam noctem jacere.
Mulier autem viri coitu gaudet. tu vero vetulus es ac delirus.
Animadverte enim, ô adolescentule, in modestia omnia
Quæ insunt: & quantis voluptatibus, futurum est ut priveris:
Liberis, mulieribus, cottabis, opsoniis, conviviis, cachinnis;
Atqui quid tibi vivere proderit, his si priveris?
Hæc missa sint, transeo hinc ad naturæ necessitates.
Peccâsti, amâsti, adulterâsti; quid? deprehensus es.
Periisti: imperitus enim es dicendi. mecum vero si versaberis,
Utere natura, salta, ride, nihil turpe existima.
Mœchus enim si forte deprehensus fueris à *quoquam*, hæc ad ipsum respondebis:
Te nihil injuriæ fecisse: deinde in Jovem culpam referes;
Utpote qui & amore victus est ac mulieribus.
Atqui tu, mortalis cùm sis, quomodo plus deo poteris?

Just.

ΣΧΟΛΙΑ.

1066. Σιναμωρουμένη. | Ἀνδρὶ συνουσιάζουσα πρὸς μῖξιν, σινάμωρος δὲ ἡ μεμωρημένη, σίνος δὲ τὸ αἰδοῖον, ὅθεν καὶ σιληνὸς, σινάμωρον ὂν τὸ πορνικόν. Κρόνιππος δὲ ὁ μέγας λῆρος κατ' ἐπίτασιν λαμβανομένου τοῦ ἵππου.

1069. Κοτλάβων. | Ἐν συμποσίῳ παίγνιον, ἦν δὲ τοιοῦτον, ἐτίθεσαν λέβητα καὶ τὸ λείψανον τοῦ πόματος ἐνέβαλον, καὶ κτύπον μέγαν ἀπετέλουν ἐν τούτοις.

1073. Ἀδύνατος γάρ. | Οὐ γὰρ δυνατὸς εἶ λόγοις νικῆσαι αὐτοὺς ἐναντίον.

Δι. Τί δ' ἢν ῥαφανιδωθῇ γε πειθόμενός σοι, τέφρᾳ τε τιλθῇ;
Ἕξει τίνα γνώμην λέγειν, τὸ μὴ εὐρύπρωκτος εἶναι;
Αδι. Ἢν δ' εὐρύπρωκτος ᾖ, τί πείσεται κακόν;
Δι. Τί μὲν οὖν ἂν ἔτι μεῖζον πάθοι τούτου ποτέ;
Αδι. Τί δῆτ' ἐρεῖς, ἢν τοῦτο νικηθῇς ἐμοῦ;
Δι. Σιγήσομαι. τί δ' ἄλλο; Αδι. Φέρε δή, μοι φράσον.
Συνηγοροῦσιν ἐκ τίνων;
Δι. Ἐξ εὐρυπρώκτων. Αδι. Πείθομαι.
Τί δαὶ τραγῳδοῦσ'; ἐκ τίνων;
Δι. Ἐξ εὐρυπρώκτων. Αδι. Εὖ λέγεις.
Καὶ δημαγωγοῦσ' ἐκ τίνων;
Δι. Ἐξ εὐρυπρώκτων. Αδι. Ἆρα δῆτ' ἔγνωκας ὡς οὐδὲν λέγεις;
Καὶ τῶν θεατῶν ὁπότεροι πλείους, σκόπει.
Δι. Καὶ δὴ σκοπῶ. Αδι. Τί δῆθ' ὁρᾷς;
Δι. Πολὺ πλείονας, νὴ τοὺς θεούς,
Τοὺς εὐρυπρώκτους.

Καὶ

ΣΧΟΛΙΑ.

1079. Ἢν ῥαφανιδωθῇ. | Οὕτω γὰρ τοὺς ἁλόντας μοιχοὺς ᾐκίζοντο, ῥαφανῖδας λαμβάνοντες καθίεσαν εἰς τοὺς πρωκτοὺς τούτων, καὶ παρατίλλοντες αὐτοὺς, τέφραν θερμὴν ἐπέπασσον βασάνους ἱκανὰς ἐργαζόμενοι.

1080. Τίνα γνώμην. | Ἀντὶ τοῦ ποίαν ἕξει γνώμην μὴ εὐρύπρωκτος εἶναι.

1081. Ἢν δ' εὐρύπρωκτος. | Ἔκθεσις τῆς διπλῆς ἀμοιβαίας, ἧς προτίθενται στίχοι ἰαμβικοὶ τρίμετροι ἀκατάληκτοι τέσσαρες,

τὰ

Just. Quid si à raphano pœnas det, dum tibi obtemperat, & cum cinere vulsuram patiatur?
Habebítne aliquam rationem quam proferat quo minus lato podice sit?
Inj. Si vero sit lato podice, quid demum mali de illo fiet?
Just. Quid igitur hoc amplius illi malum potest accidere tandem?
Inj. Quod demum dices, si in hac re à me vincaris?
Just. Tacebo. quid ergo demum? *Inj.* Age jam, dic mihi,
Ex quibúsnam hominibus fiunt advocati?
Just. Ex hominibus lati podicis. *Inj.* Credo.
Quid tum? ex quibus fiunt tragici?
Just. Ex hominibus lati podicis. *Inj.* Recte dicis.
Et populi duces ex quibus?
Just. Ex hominibus lati podicis. *Inj.* Illud utique
Novisti, quam nihil dicas?
Et spectatorum qualésnam sint plures, vide.
Just. Atqui video. *Inj.* Quid ergo cernis?
Just. Multo plures, ita me dii ament,
Ladi podicis homines.

Et

ΣΧΟΛΙΑ.

τὰ δὲ λοιπὰ κῶλά εἰσιν ἰαμβικὰ ιή δίμετρα ἀκατάληκτα. τὸ μὲν τοι ζ καὶ ιά τρίμετρα καὶ τὸ ί πενθημιμερές, τὸ ιε καὶ ιζ μονόμετρα, τὸ δὲ τελευταῖον ἑφθημιμερές. ἐπὶ τῷ τέλει διπλαῖ ἔξω νενευκυῖαι, ἡ μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ, ἡ δὲ κατὰ τὸ τέλος.

1083. Ἦν τοῦτο. | Λείπει ἡ εἰς, ἵνα ᾖ εἰς τοῦτο, δύο προθέσεων ἐλλείψεις, ἀντὶ τοῦ εἰς τοῦτο νικηθῇς ὑπ' ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστι κακὸν εὐρύπρωκτον εἶναι.

1187. Τραγῳδοῦσιν. | Εἰς Φρύνιχον φασὶν αὐτὸν ἀποτείνειν τὸν τραγικὸν χορευτήν. ἐπεὶ διεβάλλετο ἐπὶ μαλακίᾳ διὰ ποικιλίαν σχημάτων.

1099. Ὦ

Καὶ τουτονὶ γοῦν οἶδ' ἐγὼ, κἀκεινονὶ,
Καὶ τὸν κομήτην τουτονί.
Αδ. Τί δῆτ' ἐρεῖς;
Δι. Ἡττώμεθ'. ὦ κινούμενοι,
Πρὸς τῶν θεῶν δέξασθέ μου
Θοἰμάτιον, ὡς
Ἐξαυτομολῶ πρὸς ὑμᾶς.

ΣΧΟΛΙΑ.

1099. Ὦ κινούμενοι. | Τοῦτο ἄδηλον πότερον ὁ κρείττων λόγος φησὶν ὁμολογῶν ἡττῆσθαι, ἢ νεανίσκος ὁ τῶν λόγων κριτής. ὅτι καὶ μᾶλλον φαίνεται ἐν τοῖς ἑξῆς ὁ κρείττων λόγος αὐτῷ συνάχθαι.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ, ΧΟΡΟΣ.

Σύστημα κατὰ περικοπὴν στίχων η.

ΤΙ' δῆτα; πότερον τοῦτον ἐπάγεσθαι λαβὼν
Βούλει τὸν υἱὸν, ἢ διδάσκω σοι λέγειν;
Στ. Δίδασκε, καὶ κόλαζε, καὶ μέμνησ' ὅπως
Εὖ μοι στομώσεις αὐτόν. ἐπὶ μὲν θάτερα, 1106
Οἵαν

ΣΧΟΛΙΑ.

1103. Τί δῆτα πότερον. | Σύστημα κατὰ περικοπὴν ἀνομοιομερὲς στίχων ἰαμβικῶν τριμέτρων ἀκαταλήκτων ὀκτώ. ἐν ἐκθέσει δὲ κῶλα ἰαμβικὰ δίμετρα καταληκτικὰ ἤτοι ἑφθημιμερῆ. ἔχει δὲ

Et hunc ego novi, & illum,
Et hunc comatum.
Inj. Quid ergo dices?
Just. Victi sumus. ô cinædi,
Per deos, accipite meum
Pallium, ut *hinc*
Transfugiam ad vos.

ΣΧΟΛΙΑ.

χθεῖσθαι παραδοθέντι μαθητὴν τῷ ἑτέρῳ.

1101. Θοιμάτιον. | Ἵνα ἐξ ἑτοίμου καὶ εὐχερῶς χωρίσῃ πρὸς αὐτὸν, καὶ μὴ ἐμποδίζοιτο τῷ δρόμῳ.

ACTUS TERTII SCENA QUARTA.

SOCRATES, STREPSIADES, PHIDIPPIDES, CHORUS.

Congeries per incisionem versuum vii.

QUID ergo? utrum huncce abducere prehensum
Vis filium, an *ego illum* tibi doceam dicere?
Str. Doce atque castiga, & memento ut
Bene mihi ipsum exacuas; ad alteram quidem partem,
Ut

ΣΧΟΛΙΑ.

δὲ τὸ δεύτερον κῶλον τὸ δεύτερον πόδα τρίβραχυν ἤτοι χορεῖον· ἐπὶ τῷ τέλει παράγραφος.

1106. Στομώσεις. | Ὀξυνεῖς ἢ εὔστομον ποιήσεις. ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τῶν μαχαιρῶν.

Ἐπὶ θάτερα. | Τὸ μὲν ἕτερον μέρος τοῦ γνάθου.

1107. Οἵαν

Οἵαν δικιδίοις, τὴν δ' ἑτέραν αὐτοῦ γνάθον
Στόμωσον, οἵαν ἐς τὰ μείζω πράγματα.
Σω. Ἀμέλει, κομιεῖ τοῦτον σοφιστὴν δεξιόν.
Φε. Ὠχρὸν μὲν οὖν οἶμαι, καὶ κακοδαίμονα.
Χο. Χώρει νυν. οἴομαι δέ
Σοι ταῦτα μεταμελήσειν.

Ἐπίρρημα.

Χο. Τοὺς κριτὰς ἃ κερδανοῦσιν, ἤν τι τόνδε τὸν χορὸν
Ὠφελῶσ' ἐκ τῶν δικαίων, βουλόμεσθ' ὑμῖν φράσαι.
Πρῶτα μὲν γὰρ ἢν νεοῦν βούλησθ' ἐν ὥρᾳ τοὺς ἀγρούς,
Ὕσομεν πρώτοισιν ὑμῖν, τοῖσι δ' ἄλλοις ὕστερον.
Εἶτα τὸν καρπὸν τεκούσας ἀμπέλους φυλάξομεν,
Ὥστε μήτ' αὐχμὸν πιέζειν, μήτ' ἄγαν γ' ἐπομβρίαν.
Ἢν δ' ἀτιμάσῃ τις ἡμᾶς θνητὸς ὤν, οὔσας θεάς,
Προσεχέτω τὸν νοῦν πρὸς ἡμῶν οἷα πείσεται κακά

Λαμβάνων

ΣΧΟΛΙΑ.

1107. Οἵαν δικιδίοις. | Τουτέστι δυνατὴν καὶ ἔμπειρον δικῶν. ὑποκοριστικῶς δὲ τὸ δικιδίοις.

1113. Τοὺς κριτὰς ἃ κερδανοῦσιν. | Κἀνταῦθα παράβασίς ἐστιν, ἔχει δὲ οὐ πάντα τὰ μέρη τῆς παραβάσεως, ἀλλὰ μόνον τὸ ἐπίρρημα τῆς παραβάσεως, ἐν ᾧ ἔθος ἢ χρηστὰ συμβουλεύειν τῇ πόλει, ἢ σκώπτειν τοὺς πονηρούς. τίθενται γὰρ οὐ μόνον τέλειαι παραβάσεις, ἀλλὰ καὶ μέρη τινὰ αὐτῶν. ἔστι δὲ τὸ παρὸν ἐπίρρημα ἐκ στίχων τροχαϊκῶν τετραμέτρων καταληκτικῶν ις, ὧν τελευταῖος Κἂν ἐν Αἰγύπτῳ τυχεῖν ὢν μᾶλλον ἢ κρῖναι κακῶς. αἰτιατικὴ δὲ ἀντὶ εὐθείας,

Ut leviculis litibus sufficiat: alteram vero ipsius buccam Exacuas, ut ad majora sufficiat negotia.

Soc. Id ne cures. hunc auferes sophistam egregium.

Phi. Palladium quidem, credo, atque infelicem.

Cho. Abi jam. puto autem fore Ut te horum pœniteat.

Additamentum.

Cho. Judices quæ lucrifacient, siquid huic choro Profuerint ex his quæ justa sunt, volumus vobis dicere.

Primum quidem si novare vultis in tempore opportuno agros,

Pluemus vobis primis, cæteris autem postea.

Deinde fructum ferentes vites conservabimus,

Ut neque siccitas premat neque nimia pluvia.

Siquis autem, mortalis qui sit, nos vilipendat deas:

Advertat animum, à nobis qualia passurus sit mala:

Dum

ΣΧΟΛΙΑ.

εὐθείας, ἀντὶ τοῦ οἱ κριταί. Ὅμηρος. Μητέρα δ' εἴ τοι θυμὸς ἐποτρύνει γαμέεσθαι, ἀντὶ τοῦ ἡ μήτηρ.

1114. Ὠφελῶσ' ἐκ τῶν δικαίων. | Συναγωνίζωνται καὶ συλλαμβάνωνταί τι κατὰ τὸ δίκαιον. ἵνα δὲ μὴ χάριτι δοκῇ νικᾶν καὶ τὴν ψῆφον φέρειν, ἀλλὰ ταῖς ἀληθείαις, προσέθηκε τοῦτο.

1117. Τεκούσας. | Χαριέντως εἶπε τεκούσας καὶ φυλάξαι ἐπὶ τοῦ βλαστήσεως τῆς ἀμπέλου. λίαν γάρ ἐστιν εὐχερὲς τὸ αὐχμὸν πιέζειν ἀντὶ τοῦ ξηρασίαν καταπονεῖν, ἀφανίζειν.

1123. Σφενδόναις.

Λαμβάνων, οὔτ' οἶνον, οὔτ' ἄλλ' οὐδὲν ἐκ τοῦ χωρίου.
Ἡνίκ' ἂν γὰρ αἵ τ' ἐλᾶαι βλαστάνωσ', αἵ τ' ἄμπελοι
Ἀποκεκόψονται, τοιαύταις σφενδόναις παιήσομεν.
Ἢν δὲ πλινθεύοντ' ἴδωμεν, ὕσομεν, καὶ τοῦ τέγους
Τὸν κέραμον αὐτοῦ χαλάζαις στρογγύλαις συντρίψομεν.
Κἂν γαμῇ ποτ' αὐτὸς ἢ τῶν ξυγγενῶν ἢ τῶν φίλων,
Ὕσομεν τὴν νύκτα πᾶσαν, ὥστ' ἴσως βουλήσεται
Κἂν ἐν Αἰγύπτῳ τυχεῖν ὢν μᾶλλον ἢ κρῖναι κακῶς.

ΣΧΟΛΙΑ.

1123. Σφενδόναις. | Ὅτι ἡ χάλαζα ὡς λίθος ἐστίν. ἡ μεταφορὰ ἐκ τῶν λίθων καὶ τῶν σφενδονῶν. θέλει δὲ τὴν χιόνα εἰπεῖν.

ἐκ

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΥ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ.

Πέμπτη, τετράς, τρίτη, μετὰ ταύτην δευτέρα·
Εἶθ' ἣν ἐγὼ μάλιστα πασῶν ἡμερῶν

Δέδοικα

ΣΧΟΛΙΑ.

1129. Πέμπτη. | Κορωνὶς εἰσιόντων τῶν ὑποκριτῶν, καὶ ἔκθεσις παρὰ τοὺς τετραμέτρους. ἔστι γὰρ τὰ ἑξῆς ἰαμβικὰ τρίμετρα κγ.

ἐξέρχεται

Dum nec vinum accipit nec aliud quicquam è fundo.
Quando enim oleæ germinant, atque vites
Amputabuntur, fundis *eas* hujusmodi feriemus.
Quod si lateribus *ædes* tegentem videamus, pluemus atque tecti
Tegulas ejus grandine rotundâ comminuemus.
Et si tandem uxorem duxerit ipse aut cognatorum *aliquis* aut amicorum,
Pluemus totâ nocte, ita ut forsan cupiet
Vel in Ægypto potius esse quam male judicare.

ΣΧΟΛΙΑ.

οὐκ ἀκέραιος δὲ τὸ παιήσομεν, ἐπειδὴ ἀνθούντων τῶν καρπῶν ἡ χιὼν γίνεται.

1127. Τὴν νύκτα. | Ὅτε ἀνάγκη ἐστὶ μετελθεῖν τὴν νύμφην.

1128. Ἐν Αἰγύπτῳ. | Ἐπεὶ μὴ ὕειν δοκεῖ αὐτόθι ὡς Ἡρόδοτος, ἐκεῖ ὢν θελήσει τυχεῖν ἔνθα μὴ βλαβήσεται ἐκ τῶν Νεφελῶν, ὡς πορρωτάτω τῆς πατρίδος, ἢ ὡς ἐπὶ κατάραν, ἐπεὶ καταρᾶται, ἐλέγετο γὰρ λῃστρικὸς ἡ Αἴγυπτος. Αἰσχύλος, Δεινοὶ πλέκειν τοι μηχανὰς Αἰγύπτιοι. καὶ Θεόκριτος ἐν Ἀδωνιαζούσαις, Οὐδεὶς κακοεργὸς δηλεῖται τὸν ἰόντα παρέρπων Αἰγυπτιστί. καὶ αἰγυπτιάζειν τὸ ὕπουλα πράττειν.

ACTUS QUARTI SCENA PRIMA.

STREPSIADES.

Quinta, quarta, tertia, post hanc secunda,
Deinde, quam ego maxime omnium dierum
Metuo

ΣΧΟΛΙΑ.

ἐξέρχεται δὲ ὁ Στρεψιάδης ἀριθμῶν τὰς ἡμέρας. οὕτω δὲ ἠρίθμουν Ἀθηναῖοι, τὰς μὲν ἀπὸ νουμηνίας ὁμοίως ἡμῖν, λέγοντες πρώτη ἱσταμένου,

Δέδοικα καὶ πέφρικα καὶ βδελύττομαι,
Εὐθὺς μετὰ ταύτην ἔσθ' ἕνη τε καὶ νέα.
Πᾶς γάρ τις ὄμνυσ', οἷς ὀφείλων τυγχάνω,
Θείς μοι πρυτανεῖ', ἀπολεῖν μέ φησι κἀξολεῖν,
Ἐμοῦ μέτριά τε καὶ δίκαι' αἰτουμένου·
Ὦ δαιμόνιε τὸ μέν τι νυνὶ μὴ λάβῃς,
Τὸ δ' ἀναβαλοῦ μοι, τὸ δ' ἄφες. οὔ φασί ποτε
Οὕτως ἀπολήψεσθ', ἀλλὰ λοιδοροῦσί με,
Ὡς ἄδικός εἰμι, καὶ δικάσεσθαί φασί μοι.
Νῦν οὖν δικαζέσθων, ὀλίγον γάρ μοι μέλει,
Εἴπερ μεμάθηκεν εὖ λέγειν Φειδιππίδης.

Τάχα

ΣΧΟΛΙΑ.

ἱσταμένου, δευτέρα ἱσταμένου, μέχρι τῆς δέκα. μεθ' ἣν πρώτην ἐπὶ δέκα. εἶτα δευτέραν ἐπὶ δέκα, καὶ ἑξῆς ἄχρι εἰκοστῆς, ἡ αὐτὴ δὲ καὶ εἰκάς, μεθ' ἣν ἐνδεκάτην φθίνοντος, ἢ δεκάτην, ἢ ἐνάτην, ἢ ὀγδόην ὡς ἔτυχεν ἔχων ὁ μὴν, καὶ ἑξῆς ἀναλύοντι ἄχρι δευτέρας. οὕτω γὰρ Ἀθηναῖοι ἠρίθμουν οὐ προστιθέντες, ἀλλ' ἀφαιροῦντες καὶ ἀναλύοντες μέχρι τριακάδος, Σόλωνος ἡγησαμένου πρὸς τὰ τῆς σελήνης φῶτα οὕτω μεμετρημένα. μετὰ δὲ δευτέραν ἀκτέον ἕνην τουτέστι τὴν τελευταίαν τοῦ μηνὸς ἡμέραν. ἄλλως. πέμπτην, τετράς. οὐ προσέθηκε τὸ φθίνοντος, οὕτω γάρ φασιν Ἀθηναῖοι μετροῦσιν, ἀπὸ πρώτης ἕως δευτέρας προστιθέασι τὸ ἱσταμένου. ἀπὸ τρισκαιδεκάτης ἕως ἐννεακαιδεκάτης, τὸ ἐπὶ δέκα. εἶτα ἡ μεγάλη εἰκάς. ἀπὸ εἰκοστῆς πρώτης ἕως εἰκοστῆς ἐνάτης τὸ φθίνοντος, τὴν δὲ τριακοστὴν ἕνην τε καὶ νέαν, ἐπεὶ μετέχει τοῦ τε παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου φωτός. ταυτὴν καὶ Δημητριάδας προσηγόρευσαν. τὴν εἰκοστὴν δευτέραν ἐκάλουν ἐνάτην φθίνοντος. τὴν οὖν εἰκοστὴν τρίτην, ὀγδόην. τὴν εἰκοστὴν τετάρτην, ζ. τὴν εἰκοστὴν πέμπτην ϛ. τὴν εἰκοστὴν ἕκτην ε. τὴν εἰκοστὴν ἑβδόμην δ. τὴν εἰκοστὴν ὀγδόην γ. τὴν εἰκοστὴν ἐνάτην β. εἶτα τριακοστὴν ἕνην τε καὶ νέαν, ἐν ᾗ τόκοι ἀπῃτοῦντο, ἐπεὶ ἐν αὐτῇ συντελεῖται ὁ μὴν καὶ ἀρχὴν ἔχει τοῦ ἑτέρου μηνὸς καὶ σελήνης. ὥστε ἡ μὲν εἰκοστὴ ἕκτη παρ' αὐτοῖς πέμπτη ἀπιόντ. ἡ δὲ εἰκοστὴ ἑβδόμη, τετρὰς λέγεται.

1132. Ἕνη καὶ νέα. | Ἡ νουμηνία οὕτω παρ' Ἀθηναίοις, ἡ παρ' ἡμῖν τριακάς. ἐπειδὴ συμβαίνει ἐν αὐτῇ καταλήγειν τὴν σελήνην καὶ γενέσθαι. τότε δὲ τοὺς μὴ ταχέως ἀποδιδόντας τοὺς τόκους ἢ τὰ δάνεια, ἀπῄτουν ὡς ὑπερόρους. διὸ λυπεῖσθαί φησιν ὡς ὁρῶν ἐνιστα-

μένην

Metuo ac horreo ac abominor, 1131
Statim post hanc adest vetus ac nova.
Unusquisque enim jurat, cui ego aliquid debeo,
Depositâ mihi in judicio pecuniâ, *se* perditurum me ait ac deperditurum:
Dum ego *interim* æqua ac justa postulo: 1135
O mi colende vir, hoc quidem nunc non accipias;
Hoc autem mihi proroges; hoc verò remittas. negant se unquam
Isto modo quicquam à me accepturos. at me contumeliis onerant
Quòd injustus sim: atque me in jus rapturos se aiunt.
Nunc ergo in jus rapiant: parum enim mihi curæ est:
Si modò didicerit bene dicendi artem Phidippides. 1141

Statim

ΣΧΟΛΙΑ.

μένην ἕνην καὶ νέαν. ἡ δὲ ἐστιν ἡ καλουμένη εἰκὰς φθίνοντος ἕνη καὶ νέα ἡ νουμηνία. διὰ μὲν οὖν τὸ παρελθεῖν τὸν μῆνα ἕνη, διὰ τὴν ἀρχὴν, νέα. ἄλλως. ἡ καλουμένη νουμηνία διὰ τὸ τοῦ μὲν παρελθόντος μηνὸς εἶναι τέλος, ἀρχὴν δὲ τοῦ ἐνισταμένου. τὰς δὲ τριάκοντα ἡμέρας τῆς σελήνης εἰς τρεῖς δεκάδας Ἀθηναῖοι διαιροῦσι, καὶ τὴν μὲν πρώτην ὡς ἡμεῖς ἀπαριθμοῦνται. τὴν δὲ δευτέραν οὕτως, πρώτη ἐπὶ δέκα, δευτέρα ἐπὶ δέκα. ἄχρι τοῦ θ. τὴν γὰρ εἰκάδα οὕτω καλοῦσι. τὴν δὲ εἰκάδα πρώτην, ὑστέραν δεκάδα καὶ τὴν μετὰ ταύτην θ φθίνοντος, ἕως β φθίνοντος, ἥ τις ἐστὶν κθ. τὴν δὲ τριακάδα ἕνην τε καὶ νέαν φασί.

1134. Θείς μοι πρυτανεῖα. | Τὰς γὰρ δεκάδας τοῦ χρέους καταβάλλοντες τοῖς πρυτανεῦσιν εἰσῆγον τοὺς χρεωστοῦντας. πρυτανεῖα δὲ τὰ νῦν καλούμενα παρὰ Ῥωμαίοις σπόρτουλα. μέμνηται τῆς λέξεως καὶ Ἰσοκράτης ἐν τῇ πρὸς Καλλίμαχον παραγραφῇ. ἔστι δὲ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἀττικοῖς τὰ πρυτανεῖα. ἦν δὲ ἀργύριόν τι, ὅπερ κατετίθεσαν οἱ δικαζόμενοι ἀμφότεροι, καὶ ὁ φεύγων καὶ ὁ διώκων. ἄλλως. δίκας, ἀπαγωγὰς, αὗται γὰρ εἰς τὸ πρυτανεῖον συνήγοντο. τὸ δὲ ἦν δημόσιόν τι θησαυροφυλάκιον.

1140. Ὀλίγον γάρ μοι μέλει. | Ἀντὶ τοῦ οὐ δὲ ὀλίγον φροντίζω λοιπὸν τῶν δανειστῶν, διὰ τὸ μεμαθηκέναι δηλαδὴ τὸν υἱὸν τὸν ἥττω λόγον, ᾧ περιεγίνετο τῶν δίκαια λεγόντων.

1145. Πρῶτον

Τάχα δ' εἴσομαι, κόψας τὸ φροντιστήριον.
Παῖ ἠμί, παῖ, παῖ.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ.

Στρεψιάδην ἀσπάζομαι.
Στ. Κἄγωγέ σ', ἀλλὰ τουτονὶ πρῶτον λαβέ.
Χρὴ γὰρ ἐπιθαυμάζειν τι τὸν διδάσκαλον.
Καί μοι τὸν υἱόν, εἰ μεμάθηκε τὸν λόγον
Ἐκεῖνον, εἴφ', ὃν ἀρτίως εἰσήγαγες;
Σω. Μεμάθηκεν. Στ. Εὖ γ' ὦ παμβασίλει' Ἀπαιόλη.
Σω. Ὥστ' ἀποφύγοις ἂν ἥντιν' ἂν βούλῃ δίκην.
Στ. Κεἰ μάρτυρες παρῆσαν ὅτ' ἐδανειζόμην;
Σω. Πολλῷ γε μᾶλλον, κἂν παρῶσι χίλιοι.
Στ. Βοάσομαί τἄρα τὴν ὑπέρτονον
Βοάν.

ΣΧΟΛΙΑ.

1145. Πρῶτον λαβέ. | Θύλακον ἀλφίτων δίδωσιν αὐτῷ. καὶ γὰρ ἄνω εἶπε διαλφιτώσω σε κύκλῳ τὴν κάρδοπον.

1146. Ἐπιθαυμάζειν. | Θαυμαστῇ τιμᾶν καὶ δωρεῖσθαι.

1148. Ἀρτίως. | Διαφέρει τὸ ἄρτι τοῦ ἀρτίως παρὰ Ἀττικοῖς. ἄρτι μὲν γὰρ ἀντὶ τοῦ νῦν, ἀρτίως δὲ πρὸ ὀλίγου.

1149. Ἀπαιόλη. | Πέπλακεν ὄνομα δαίμονος σωματοποιήσας αὐτὴν παρὰ τὸ ἀπαιολᾶν καὶ κινεῖν καὶ στερεῖν, ἢ τοιαύτην,

ὡς

Statim autem sciam, ubi ludum pulsavero.
Puer inquam, *heus*, puer, puer. ------

ACTUS QUARTI SCENA SECUNDA.

SOCRATES, STREPSIADES.

STrepsiadem salvere jubeo.
Str. Atque ego te. at hunc primum accipe *farinæ culeum*:
Oportet enim venerari aliquo modo magistrum.
At mihi de filio, an didicit sermonem
Illum, dic, quem nuper introduxisti?
Soc. Didicit. *Str.* Euge, ô regina omnium versutia!
Soc. Ita ut effugere possis quamcunque vis dicam.
Str. Num si testes quoque adessent, cum mutuò acceperint?
Soc. Multo magis, etiamsi adfuerint mille.
Str. Exclamabo igitur intensissimo
Clamore:

ΣΧΟΛΙΑ.

ὡς ἂν εἴποι τις ὦ ἀδικία. Ἀριστοφάνης δὲ ὀξύνεσθαί φησι τὴν ἐσχάτην ἀπαμαλῆ, τὸ δὲ ὥστε πρὸς τὸ μεμάθηκε. τὸ γὰρ ὦ παμβασίλεια, διὰ μέσου.

1153. Βοάσομαι ἄρα. | Διπλῆ εἴσθεσις εἰς μέλος ἀμοιβαῖον, τῶν ὑποκριτῶν εἰκοσάκωλος. τὸ μὲν πρῶτον, ἐξ ἰαμβικῆς βάσεως. τῆς ἕρας δύο βραχειῶν ἀντὶ μιᾶς μακρᾶς λογιζομένων. καὶ τροχαϊκοῦ πενθημιμεροῦς, τὸ δεύτερον ἐξ ἰαμβικῆς βάσεως καὶ τροχαϊκοῦ ἑφθημιμεροῦς. τὰ δὲ ἑξῆς δύο ἰαμβικὰ τρίμετρα ἀκατάληκτα, μεθ' ἃ δακτυλικὰ πενθημιμερῆ τρία. τὸ ὄγδοον ἐξ ἰωνικοῦ ἀπὸ μείζονος καὶ

Βοὰν ἰὼ κλάετ' ὦ 'βολοστάται,
Αὐτοί τε καὶ τἀρχαῖα, καὶ τόκοι τόκων.
Οὐδὲν γὰρ ἄν με φλαῦρον ἐργάσαισθ' ἔτι,
Οἷος ἐμοὶ τρέφεται
Τοῖσδ' ἐνὶ δώμασι παῖς,
'Αμφήκει γλώττῃ,
Λάμπων, πρόβολος ἐμός,
Σωτὴρ δόμοις, ἐχθροῖς ἀνιαρός,
Λυσανίας πατρῴων μεγάλων κακῶν·
Ὃν κάλεσον τρέχων
Ἔνδοθεν ὡς ἐμέ.
Ὦ τέκνον, ὦ παῖ, παῖ,
Ἔξελθ' οἴκων.
Ἄϊε σοῦ πατρός.

Σω. Ὅδ' ἐκεῖνος ἀνήρ.
Στ. Ὦ φίλος, ὦ φίλος.
Σω. Ἄπιθι σὺ λαβών.

ΔΡΑ-

ΣΧΟΛΙΑ.

χοριάμβου δίμετρον. τὸ ἔνατον ἐξ ἐπιτρίτων τρίτων δίμετρον ὑπερκατάληκτον. τὸ δέκατον ἐκ διτροχαίου ἀντισπαστικοῦ εἶτε ἐπιτρίτου τετάρτου καὶ διϊάμβου, τὰ ἑξῆς δύο χοριαμβικὰ δίμετρα βραχυκατάληκτα. τὸ τρισκαιδέκατον, ἐκ χοριάμβου καὶ σπονδείου. τὸ ιδ. σπονδειακὴ ταυτοποδία. τὸ ιέ. ἐκ παίωνος τετάρτου καὶ ἰάμβου. τὸ ις, ἀναπαιστικὸν δίμετρον ἀκατάληκτον. τὸ ιζ, δακτυλικὸν δίμετρον ἀκατάληκτον. τὸ ιή, ὅμοιον τῷ ις. τὰ ἑξῆς δῆλα, ζητητέον δὲ περὶ πάντων ἀκριβέστερον. ἄλλως. παρὰ τὰ ἐκ Πηλέως Εὐριπίδου. ἐπιφέρει γὰρ ἰὼ πύλαισιν ἤτις ἐν δόμοις. καὶ Φρύνιχος Σατύροις.

Clamore: Iô, lugete, ô nummularii,
Et vos & tabularia, atque ufuræ ufurarum.
Nam nullo me malo jam efficere poteritis:
Cum talis mihi alitur
His in ædibus puer,
Ancipite linguâ
Fulgens, præfidium meum,
Cuftos domus, hoftibus gravis,
Triftitiam folvens ingentium paternorum malorum:
Quem accerfe *tu*, properans
Intus ad me.
O fili, puer, puer,
Ædibus exi,
Exaudi patrem tuum.

Soc. Hic ifte vir eft.

Str. O dilecte, ô dilecte!

Soc. Abi tu & accipe eum.

ACTUS

ΣΧΟΛΙΑ.

τύχοις. Βοάσομαι γὰρ ἄρα τὰν ὑπέρτονον βοάν. χορικῇ ἀπλοκῇ κέχρηται καὶ διαλέκτῳ Δωρίδι. ὑπέρτονον δὲ, μεγάλην ὑπέροχον. φησὶ δὲ εἰ οὗτος ὁ παῖς ἐκπεπαίδευται, μέγιστον ὑπὸ χαρᾶς ἐκβοήσομαι.

1159. Ἀμφήκει γλώττῃ. | Ὡς ἀπὸ εὐθείας τῆς ἀμφήκης. ἀκόλουθον δὲ τὸ εὖ μοι στομώσεις αὐτὸν, ἐπὶ μὲν θάτερα οἷαν δικιδίοις.

1162. Λυσανίας. | Λύων τὰς τοῦ πατρὸς ἀνίας. ἐκτεταμένως δὲ προσενεγκτέον τὴν πρώτην καὶ τὴν τρίτην συλλαβήν. πρὸς δὲ τὴν ὀνοματοποιΐαν τὸν Σοφοκλέα μυκτηρίζει λέγοντα· Ζεῦ ἄνοτος ἄγοιτο Νικομάχαν, καὶ Παυσανίαν, καὶ Ἀτρείδαν.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ.

Ἰὼ, ἰὼ, τέκνον,
Ἰοῦ, ἰοῦ.
Ὡς ἥδομαί σου πρῶτα τὴν χροίαν ἰδών;
Νῦν μέν γ' ἰδεῖν εἶ πρῶτον ἐξαρνητικὸς
Κἀντιλογικὸς, καὶ τοῦτο τοὐπιχώριον
Ἀτεχνῶς ἐπανθεῖ, τὸ, τί λέγεις σύ, καὶ δοκεῖν
Ἀδικοῦντ' ἀδικεῖσθαι, καὶ κακουργοῦντ' οἶδ' ὅτι.
Ἐπὶ τοῦ προσώπου τ' ἐστὶν Ἀττικὸν βλέπος.
Νῦν οὖν ὅπως σώσῃς μ', ἐπεὶ κἀπώλεσας.
Φει. Φοβεῖ δὲ δὴ τί; Στ. Τὴν ἕνην τε καὶ νέαν.
Φει. Ἕνη γάρ ἐστι καὶ νέα τις ἡμέρα;

Στ.

ΣΧΟΛΙΑ.

1173. Χροίαν. | Ὡς ἐκ τῆς ἀσκήσεως ὠχριάσαντος. οἱ Ἀττικοὶ δὲ παροξύνουσι τὴν χροιάν.

1174. Ἰδεῖν εἶ. | Λείπει ὁ τις, ἵν' ᾖ εἰς τὸ ἰδεῖν. ἐξαρνητικὸς δὲ, ἀρνεῖσθαι δυνάμενος.

1176. Ἀτεχνῶς. | Ἄγαν ἀκριβῶς, ἐπανθεῖ δὲ, πλεονάζει, ἀκμάζει.

Τί λέγεις σύ. | Τῷ περὶ τὴν συνήθειαν καὶ ἀνὰ χεῖρας ἐχρήσατο. εἰώθαμεν γὰρ ἐν ταῖς τῶν ἐναντίων διαλέξεσι λέγειν, τί λέγεις σύ; ὅτε γὰρ τοὺς ἐναντίους καταπλῆξαι βουλόμεθα, τῇ τοιαύτῃ φωνῇ χρώμεθα, οἵ τε ἀναισχυντοῦντες παρὰ Ἀθηναίοις ἀνθιστάμενοι ἔλεγον, τί λέγεις σύ;

1178. Βλέπος. | Ἀντὶ τοῦ πανοῦργον τὸ βλέμμα, τὸ δὲ χ πρὸς τὸν σχηματισμὸν τῆς λέξεως. τοὺς μὲν γὰρ Ἀττικοὺς ἐπὶ ἀναιδείᾳ διέβαλλον, τοὺς δὲ Ἀθηναίους ἐπὶ ἀναιδείᾳ καὶ τῷ ἱκανοὺς εἶναι λέγειν.

1181. Ἕνη

ACTUS QUARTI SCENA TERTIA.

STREPSIADES, PHIDIPPIDES.

IO, Iô, fili!
Ohe! Ohe!
Quàm delector imprimis cùm colorem tuum video?
Nunc quidem aspectu primùm paratus es ad negandum,
Atque ad contradicendum instructus; atque hoc populare
Re verà *in te* efflorescit: *nempe* quid ais tu? atque videri
Injuria affici, dum injuriam facis, ac malo *alterum* afficis, sat scio.
In vultu quoque inest aspectus Atticus.
Nunc igitur, ut me salvum reddas *vide*, quia me perdidisti.
Phi. Quid autem times? *Str.* Veterem atque novam.
Phi. Vetus enim atque nova quænam est dies?

Str.

ΣΧΟΛΙΑ.

1181. Ἔνη γάρ ἐστι. | Ἀντιλέγει τῷ ὁμολογουμένῳ. ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμέρα μία ἕνη καὶ νέα, ἀλλὰ δύο. ὅτι οὐ δυνατὸν τὰς δύο ἡμέρας μίαν γενέσθαι. καὶ δείκνυσιν ὅτι οὐ τῆς μιᾶς ἡμέρας ἐστὶ τὰ ὀνόματα. ἀλλὰ τὸ μὲν τῆς λ ἕνη, τὸ δὲ τῆς νουμηνίας, ἡ νέα. ἄλλως. παίζει ἐνταῦθα ἐρωτῶν. ἕνη γάρ ἐστι καὶ νέα τις ἡμέρα ὥσπερ καὶ εἰς τὸ ἀλεκτρύαινα καὶ ἀλεκτρυών. ἡ αὐτὴ γάρ ἐστιν ἕνη καὶ νέα. ἡ γὰρ τῶν μηνῶν πρώτη ἀρχή τε ἐστι τῶν ἐπιλαίπων καὶ νέα. ἐκ ταύτης γὰρ τὰ τῆς σελήνης χωρεῖ πρὸς αὔξησιν. Πλούταρχος περὶ τοῦ μὴ δεῖν δανείζεσθαι. τὴν δὲ τράπεζαν ἡ καλὴ Αὐλὶς ἢ Τένεδος ἀντικοσμήσει τοῖς κεραμεοῖς καθαρωτέροις οὖσι τῶν ἀργυρῶν. οὐκ ὄζει τόκου βαρὺ καὶ δυσχερὲς ὥσπερ ἰοῦ καθ' ἡμέραν ἐπιῤῥυπαινόμενος

Στ. Εἰς τὴν γε θέσιν τὰ πρυτανεῖά φασί μοι.

Φει. Ἀπολοῦντ' ἄρ' αὔθ' οἱ θέντες, οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως
Μί' ἡμέρα γένοιτ' ἂν ἡμέραι δύο.

Στ. Οὐκ ἂν γένοιτο; Φει. Πῶς γὰρ, εἰ μή περ γ' ἅμα
Αὐτὴ γένοιτο γραῦς τε καὶ νέα γυνή;

Στ. Καὶ μὴν νενόμισταί γ'. Φει. Οὐ γὰρ, οἶμαι, τὸν νόμον
Ἴσασιν ὀρθῶς, ὅ,τι νοεῖ; Στ. Νοεῖ δὲ τί;

Φει. Ὁ Σόλων ὁ παλαιὸς, ἦν φιλόδημος τὴν φύσιν.

Στ. Τουτὶ μὲν οὐδέν πω πρὸς ἕνην τε καὶ νέαν.

Φει. Ἐκεῖνος οὖν, τὴν κλῆσιν εἰς δύ' ἡμέρας
Ἔθηκεν, εἴς τε τὴν ἕνην τε καὶ νέαν,

Ἵν'

ΣΧΟΛΙΑ.

τὴν πολυτέλειαν. οὐδὲ ἀναμνήσει τῶν καλανδῶν καὶ τῆς νουμηνίας, ὧν ἱερωτάτην ἡμερῶν οὖσαν ἀποφράδα ποιοῦσιν οἱ δανεισταὶ καὶ σύγιοι.

1183. Ἀπολοῦντ' ἄρ'. | Ζημιωθήσονται ἅπερ ἀναλώσουσι. σοφίζεται δὲ ὅτι οὐ δύναται εἶναί τις ἡμέρα ἡ αὐτὴ ἕνη καὶ νέα.

1186. Γραῦς τε καὶ νέα. | Διὰ τοῦτο τὸ παράδειγμα τῆς γυναικὸς ἔθηκε. διὰ τὸ τὴν ἕνην ἀρχαίαν καὶ παλαιὰν καὶ ὥσπερ τέλος τοῦ ὄπισθεν μηνὸς ἡγεῖσθαι, νέαν δὲ τὴν τριακοστὴν πρώτην ἀφ' ἧς ὁ μὴν ἄρχεται.

1189. Ὁ Σόλων ὁ παλαιός. | Ἀρχὴ αὐτὴ τῆς τοῦ νόμου διηγήσεως. ἐκμιμεῖται δὲ τοὺς ῥήτορας, ἃ τὰ μὲν ὀνόματα τῶν νομοθετῶν ἴσασιν, οὐ μέν τοι τοὺς νόμους.

1190. Τουτὶ μέν. | Οὐκ ἀνασχόμενος ὁ Στρεψιάδης ἀκοῦσαι πάντα τὸν λόγον, ἐκ περικοπῆς τοῦτό φησι τὸ οὐδὲν ἐστι τοῦτο πρὸς τὴν ἕνην τε καὶ νέαν.

1191. Τὴν κλῆσιν. | Τὴν ἐν ταῖς δίκαις εἰσαγωγήν. καλοῦνται γὰρ εἰς τὰ δικαστήρια.

Εἰς

Str. *Illa* in quam deposituros se pecuniam in foro aiunt mihi.

Phi. Perierunt itaque statim qui deposuere; non enim fieri potest, ut
Una dies fiat dies duo.

Str. Non fiat? *Phi.* Quomodo enim? nisi simul
Eadem potest esse vetula atque juvenis mulier?

Str. Atqui legibus id statutum est. *Phi.* Non enim, puto, legem
Recte intelligunt, quid sibi velit. *Str.* Quid autem sibi vult?

Phi. Solon ille priscus populi amans erat naturâ.

Str. Hoc quidem nihil prorsus ad veterem atque novam.

Phi. Is igitur citationem in duos dies
Posuit, in veterem nempe atque novam:

Ut

ΣΧΟΛΙΑ.

Εἰς δύ' ἡμέρας. | Ἐγχειρεῖ λέγειν ὅτι οὐκ ἔστι μία ἡμέρα ἔνη καὶ νέα, ἀλλ' ὅτι δύο, ἔνη μὲν ἡ λ, νέα δὲ ἡ νουμηνία. τὰς οὖν κλήσεις τῶν δικῶν τῇ λ φασὶ γενέσθαι ὅπως ὁ κληθεὶς εἰς τὴν δίκην, ἔχῃ τὴν τριακοστὴν ὅλην εἰς τὸ σκέψασθαι αὐτοῦ, καὶ μὴ ἀπὸ τομῆς ζημιωθῇ. ὥς τε καλεῖσθαι καὶ τὰ πρυτανεῖα θεῖναι ἐν τῇ δήμῳ, οὐ χεῖρον δὲ καὶ τὰ παρὰ Πλουτάρχῳ περὶ Σόλωνος παραθέσθαι. συνιδὼν γάρ φησι τοῦ μηνὸς τὴν ἀνωμαλίαν καὶ τὴν κίνησιν τῆς σελήνης οὔτε δυομένῳ τῷ ἡλίῳ πάντως οὔτε ἀνίσχοντι συμφερομένην, ἀλλὰ πολλάκις τῆς αὐτῆς ἡμέρας καὶ καταλαμβάνουσαν καὶ παρερχομένην τὸν ἥλιον, αὐτὴν μὲν ἔταξε ταύτην ἔνην καὶ νέαν καλεῖσθαι. τὸ μὲν πρὸ συνόδου μόριον αὐτῆς τῷ πανομένῳ μηνὶ, τὸ δὲ λοιπὸν ἤδη τῷ ἀρχομένῳ προσήκειν ἡγούμενος, πρῶτος ὡς ἔοικεν ὀρθῶς ἀκούσας Ὁμήρου λέγοντος, τοῦ μὲν φθίνοντος μηνὸς, τοῦ δ' ἱσταμένοιο, τὴν δὲ ἐφεξῆς ἡμέραν νουμηνίαν ἐκάλεσεν. τὰς ἀπ' εἰκάδος οὐ προστιθεὶς, ἀλλ' ἀφαιρῶν καὶ ἀναλύων, ὥσπερ τὰ φῶτα τῆς σελήνης ἑώρα, μέχρι τριακάδος ἠρίθμησεν.

1193. Ἵν

Ἵν' αἱ θέσεις γίγνοιντο τῇ νουμηνίᾳ.
Στ. Ἵνα δὴ τί τὴν ἕνην προσέθηκεν; Φει. Ἵν', ὦ μέλε,
Παρόντες οἱ φεύγοντες ἡμέρᾳ μιᾷ
Πρότερον, ἀπαλλάττοιντο ἑκόντες. εἰ δὲ μή,
Ἕωθεν ὑπανιῷντο τῇ νουμηνίᾳ.
Στ. Πῶς οὐ δέχονται δῆτα τῇ νουμηνίᾳ
Ἀρχαὶ τὰ πρυτανεῖ', ἀλλ' ἕνῃ τε καὶ νέᾳ;
Φει. Ὅπερ οἱ προτένθαι γὰρ δοκοῦσί μοι παθεῖν,
Ἵν' ὡς τάχιστα τὰ πρυτανεῖ' ὑφελοίατο,
Διὰ τοῦτο προὐτένθευσαν ἡμέρᾳ μιᾷ.
Στ. Εὖ γ', ὦ κακοδαίμονες, τί κάθησθ' ἀβέλτεροι,
Ἡμέτερα κέρδη τῶν σοφῶν, ὄντες λίθοι,
Ἀριθμός, πρόβατ' ἄλλως, ἀμφορῆς νενασμένοι;

Ὥστ'

ΣΧΟΛΙΑ.

1193. Ἵν' αἱ θέσεις.] Αἱ δίκαι καὶ αἱ μετεκβολαὶ τῶν πρυτανείων. ἅπερ μισθὸς ἦν τῆς εἰσαγωγῆς τῆς δίκης. ἄλλως. θέσεις τὰ δικαστήρια, παρὰ τὸ τοὺς δικαζομένους δραχμὴν τῷ δημοσίῳ διδόναι.

1194. Ἵν' ὦ μέλε.] Ἵνα φησὶ παρόντες οἱ ἐναγόμενοι εἰ συνίδοιεν ἑαυτοῖς ἀδικοῦσι, καὶ ὀφείλουσι τοῦ δικάζεσθαι ἀπαλλάττωνται, διαλυσάμενοι πρὸς τοὺς δανειστάς, διὰ τῆς τῶν τόκων ἀποδόσεως. εἰ δὲ μὴ οἰκείᾳ ἀποδοῖεν γνώμῃ, ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου λυποῦντο. εἰς σκέψιν οὖν αὐτοῖς φησιν ἐδίδοτο ἡ τριακοστή. ἄλλως. ἵνα πρὸ μιᾶς ἡμέρας παραστάντες οἱ κατηγορούμενοι διαλυθῶσιν. εἰ δὲ μή, τῇ νουμηνίᾳ δικάζοιντο. εἰς σκέψιν οὖν αὐτοῖς ἡ τριακοστὴ συνεχωρεῖτο, ἵνα παρόντες τῇ κλήσει συνίδοιεν τὰς ἡμέρας ἐν αἷς μετὰ τῶν ἐχθρῶν δικάζοιντο.

1197 Ὑπανιῷντο.] Ἀντὶ τοῦ μετὰ βίας ἀπαιτοῖντο, ἤγουν ὥστε καταβάλλειν τῇ νουμηνίᾳ.

1199. Ἕνη τε καὶ νέα.] Ἀποδεικτικὸς ὁ τόπος, ὅτι ἕνη καὶ νέα λέγεται ἡ τριακάς. ἀντιδιέσταλκε γὰρ πρὸς νουμηνίαν, ἀρχαὶ δὲ αἱ

ἄρχοντες,

Ut depositiones pecuniæ fierent calendis.

Str. Quare vero veterem addidit? *Phi.* Ideo, ô fatue, ut

Se sistentes res unâ die

Citius, abirent ultro: sin minus,

Primo mane vexarentur calendis.

Str. Quomodo *fit ut* non accipiant sane novilunio

Magistratus depositas pecunias, sed vetere atque nova?

Phi. Quia quod prægustatoribus solet, idem mihi videtur ipsis accidisse:

Ut quàm celerrimè pecuniæ depositæ auferantur:

Propterea una die citiùs præliguriunt.

Str. Eheu, ô miseri! quid desidetis stolidi,

Præda nostrûm sapientium, lapides qui estis,

Numerus *merus*, oves prorsus, amphoræ repletæ?

Quare

ΣΧΟΛΙΑ.

ἄρχοντες, πρυτανεῖα δὲ τὰ διδόμενα ἀπὸ τῶν δικαζομένων τῷ δημοσίῳ ἀργύρια.

1200. Ὅπερ οἱ προτένθαι. | Οὐκ ἔτι γὰρ δίδοται αὐτοῖς ἡ σκέψις ἡ πρὸ μιᾶς, ἀλλ' εὐθὺς ἐπὶ τὸ καταβάλλειν ὁρμῶσιν. εἰκὸς γὰρ αὐτοὺς ἀποσκεπτομένους τῇ ἐνδοσίμῳ τριακοστῇ, καταβάλλειν χωρὶς δίκης τὸ χρέος, καὶ μηκέτι τούτους λαμβάνειν τὰ πρυτανεῖα. διὰ τοῦτο τοίνυν προέλαβον τὴν προθεσμίαν ἀπὸ τοῦ ἐπιθυμητικῶς ἔχειν ὑπὸ τοῦ κερδαίνειν ἠπειγόμενοι. προτένθαι δὲ οἱ προλαμβάνοντες καὶ προεσθίοντες τὰ ὄψα πρὶν εἰς ἀγορὰν κομισθῆναι, καὶ μεταπιπράσκοντες πλείονος, οἱ νῦν μετάβολοι καλούμενοι, ἢ λίχνοι, ἢ ἀκρατεῖς.

1201. Ὑφελοίατο. | Λάβοιεν, οὐκέτι γὰρ δίδοται αὐτοῖς ἡ σκέψις ἡ πρὸ μιᾶς, ἀλλ' εὐθὺς ἐπὶ τὸ καταλαβεῖν ὁρμῶσι.

1202. Προὐτένθευσαν. | Προελιμβεύσαντο, προελιχνεύσαντο, προὐθέσμευσαν ἡμέραν μίαν, προέλαβον τὴν προθεσμίαν ὑπὸ τοῦ ἐπιθυμητικῶς ἔχειν τοῦ κέρδους.

1203. Ἀβέλτεροι. | Ἀνόητοι, βέλτερος γὰρ ὁ φρόνιμος. οὐ ἀπαίδευτοι, πρὸς δὲ τοὺς δανειστὰς ποιεῖται τὸν λόγον, διὰ γὰρ τοῦ μωροῦ δοκιμάζεται ὁ φρόνιμος.

1208. Μάκαρ

Ὥστ' εἰς ἐμαυτὸν, καὶ τὸν υἱὸν τουτονὶ,
Ἐπ' εὐτυχίαισιν ᾀστέον μοὐγκώμιον.
Μάκαρ ὦ Στρεψίαδες,
Αὐτός τ' ἔφυς ὡς σοφὸς;
Χ' οἷον τὸν υἱὸν ἐκτρέφεις;
Φήσουσι δή μ' οἱ φίλοι,
Χ' οἱ δημόται ζηλοῦντες,
Ἡνίκ' ἂν σὺ νικᾷς λέγων τὰς δίκας.
Ἀλλ' εἰσαγαγὼν σε βούλομαι
Πρῶτον ἑστιᾶσαι.

ΔΡΑ-

ΣΧΟΛΙΑ.

1208. Μάκαρ Στρεψιάδες. | Στρεψιάδη μὲν ἡ κλητική. ἀλλ' ἵνα παίξῃ εἰς τὸ ὄνομα διέστρεψε τὴν κλητικὴν καὶ ὡς ἄγροικος ἔπλασεν. ἔκθεσις δὲ τῆς διπλῆς περιοδικὴ, εἰς μέλος μονοστροφικὸν τοῦ ὑποκριτοῦ ὀκτάκωλος, ὧν τὸ πρῶτον, ἰωνικὸν ἀπ' ἐλάσσονος δίμετρον καταληκτικὸν, εἰ δὲ βούλει ἀναπαιστικὸν πενθημιμερὲς, τὸ δεύτερον ἰωνικὸν ἀπὸ μείζονος ἑφθημιμερὲς ἀντὶ ἰωνικοῦ ἔχον ἐπίτριτον, τὸ τρίτον ἰαμβικὸν δίμετρον ἀκατάληκτον. τὸ τέταρτον ὅμοιον τῷ δευτέρῳ. τινὲς δὲ ταῦτα τὰ τρία ἀπὸ ἰαμβικῆς βάσεως καὶ τροχαϊκῆς κατακλεῖδος. τὸ πέμπτον ἰαμβικὸν ἑφθημιμερές. τὸ ϛ ἰωνικὸν τρίμετρον καταληκτικὸν ἐκ διτροχαίου καὶ ἐπιτρίτου καὶ κρητικοῦ. εἰ δὲ βούλει τροχαϊκὸν τρίμετρον καταληκτι-

κὸν

Quare de meipſo ac filio hocce meo,
Propter res ſecundas canendum eſt mihi carmen triumphale.
Beatus es, ô Strepſiades,
Nam & ipſe quàm ſapiens es naturâ?
Qualémque filium alis?
Inquient mihi amici,
Et populares invidi;
Cùm tu viceris perorando cauſas.
At introductum te volo
Primum convivio excipere.

ACTUS

ΣΧΟΛΙΑ.

κῶν ἰάμβων κατὰ τὴν τετάρτην χώραν, ὡς ἐπὶ τῶν παραβάσεως τιθεμένων. ἢ τὸ μὲν πέμπτον ἰωνικὸν δίμετρον ἀκατάληκτον. τὸ δ' ἕκτον ἐξ ἰαμβικῆς πενθημιμεροῦς, καὶ δοχμίου συζυγίας συνῆψε τῇ λέξει καὶ ἑτέραν διαίρεσιν τὴν εἰς ἰαμβικὴν τρίμετρον ὥσπερ καταληκτικὴν καὶ δόχμιον. τὸ ἕβδομον ἰωνικὸν δίμετρον ὑπερκατάληκτον, ἐξ ἰωνικοῦ καὶ διτροχαίου, ἢ ἰαμβικὸν δίμετρον ἀκατάληκτον. τὸ η ἰωνικὸν ἡμιόλιον ἐκ διτροχαίου καὶ σπονδείου, ἢ τροχαϊκὸν ἰθυφαλλικόν. ἐπὶ τῷ τέλει δύο διπλαῖ ἔξω νενευκυῖαι. ἡ μὲν ἐν ἀρχῇ, ἡ δὲ κατὰ τὸ τέλος. ἔστι δὲ καὶ ταῦτα πολυσχημάτιστα κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

ΠΑΣΙΑΣ ὁ Δανειστὴς, ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΜΑΡΤΥΡ.

Εἶτ' ἄνδρα τὸν αὑτοῦ τι χρὴ προϊέναι;
Οὐδέποτέ γ'. ἀλλὰ κρεῖττον ἦν εὐθὺς τότε
Ἀπερυθριάσαι γε μᾶλλον, ἢ σχεῖν πράγματα.
Ὅτε τῶν ἐμαυτοῦ γ' ἕνεκα νυνὶ χρημάτων
Ἕλκω σε κλητεύσοντα, καὶ γενήσομαι
Ἐχθρὸς ἔτι πρὸς τούτοισιν ἀνδρὶ δημότῃ.
Ἀτὰρ οὐδέποτέ γε τὴν πατρίδα καταισχυνῶ
Ζῶν, ἀλλὰ καλοῦμαι Στρεψιάδην. Στ. Τίς οὑτοσί;
Πα. Ἐς τὴν ἔνην τε καὶ νέαν. Στ. Μαρτύρομαι
Ὅτι ἐς δύ' εἶπεν ἡμέρας. τοῦ χρήματος;
Πα. Τῶν δώδεκα μνῶν, ἃς ἔλαβες, ὠνούμενος

Τὸν

ΣΧΟΛΙΑ.

1216. Εἶτ' ἄνδρα. | Κορωνὶς ὁμοία ταῖς ῥηθείσαις. οἱ δὲ στίχοι ἰαμβικοὶ τρίμετροι ἀκατάληκτοι μϛ΄. ὧν τελευταῖος· Ὅτι ἢ κάλεσας εὐηθικῶς τὴν κάρδοπον. ἐπὶ τῷ τέλει κορωνίς. ἔρχεται δὲ δανειστὴς τοῦ Στρεψιάδου Πασίας ἄγων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ μάρτυρα πρὸς ὃν διαλέγεται. προϊέναι δὲ ἀντὶ τοῦ προδιδόναι καὶ κιχρᾶν. ἀγανακτεῖ δὲ ἐπὶ τῷ μὴ κεκομίσθαι ἅπερ ἐδανείσατο χρήματα. φησὶν οὖν οὐ χρὴ ῥαδίως ἄλλοις προΐεσθαι τὰ ἑαυτοῦ χρήματα. ἐμφαντικῇ δὲ λέξει ἐχρήσατο, εἰπὼν μὴ διδόναι. ὁ γὰρ δῶρον λαβὼν τάχα τὴν χάριν οἶδε τῷ δεδωκότι, ἀλλ' οὔτε δανεῖσαι. ὁ γὰρ δανείζων, ἐπὶ μείζονι ὠφελείᾳ δίδωσί τινι. ἀλλὰ προϊέναι ἐμφαντικῶς, ἀντὶ τοῦ ῥίπτειν καὶ ἀπολέσαι καὶ σκορπίζειν.

1218. Ἀπερυθριάσαι

ACTUS QUARTI SCENA QUARTA.

PASIAS *Danista*, STREPSIADES, TESTIS.

ITáne igitur, opus est hominem de suo aliquid ultro dimittere?
Neutiquam profectò, sed satius esset statim tum
Pudorem deposuisse, potius quam molestiam suscipere:
Quum meas ipsius jam propter pecunias
Te traho ut testimonium denuncies; atque fiam
Inimicus etiam præterea homini populari *meo*.
At nunquam hercle patriam dedecorabo,
Dum vivam; sed Strepsiadem voco. *Str.* Quis hic *est*?
Pas. Ad veterem atque novam *te voco*. *Str.* Testor *vos*,
Ad duos illum dixisse dies. cujus pecuniæ *gratiâ*?
Pas. Duodecim minarum, quas cepisti, cùm emeres Sturninum

ΣΧΟΛΙΑ.

1218. Ἀπερυθριάσαι γε μᾶλλον. | Ἀντὶ τοῦ ἀρνησάμενον μὴ χρῆσαι, ἢ χρήσαντα πράγματα ἔχειν. ἀναισχυντῆσαι εἰπόντα μὴ ἔχειν.

1224. Ἐς τὴν ἕνην τε καὶ νέαν. | Εἰς δικαστήριον δηλονότι, ὑπερβατόν δέ. ἀλλὰ καλοῦμαι Στρεψιάδην, εἰς ἕνην τε καὶ νέαν. ἀπὸ κοινοῦ δὲ τὸ καλοῦμαι.

1225. Τοῦ χρήματος. | Λείπει χάριν ἢ περί. Ἀττικῶς ἕνεκα τοῦ χρήματος, οἷον τοῦ πράγματος ἐρωτηματικῶς, εἶτα ἀποκρίνεται ὁ δανειστὴς τῶν δώδεκα μνῶν καὶ τὰ ἑξῆς.

Τὸν ψαρὸν ἵππον. Στ. Ἵππον; οὐκ ἀκούετε;
Οὐ πάντες ὑμεῖς ἴστε μισοῦνθ' ἱππικήν;
Πα. Καὶ νὴ Δί' ἀποδώσειν γ' ἐπώμνυς τοὺς θεοὺς
Τὸ χρέος. Στ. Μὰ Δί', οὐ γάρ πωπότ' ἐξηπίστατο
Φειδιππίδης μοι τὸν ἀκατάβλητον λόγον.
Πα. Νῦν δὲ διὰ τοῦτ' ἔξαρνος εἶναι διανοεῖ;
Στ. Τί γὰρ ἄλλ' ἂν ἀπολαύσαιμι τοῦ μαθήματος;
Πα. Καὶ ταῦτ' ἐθελήσεις ἀπομόσαι μοι τοὺς θεούς,
Ἵν' ἂν κελεύσω 'γώ σε; Στ. Τοὺς ποίους θεούς;
Πα. Τὸν Δία, τὸν Ἑρμῆν, τὸν Ποσειδῶ. Στ. Νὴ Δία,
Κἂν προσκαταθείην γ', ὥς τ' ὀμόσαι, τριώβολον.
Πα. Ἀπόλοιο τοίνυν ἕνεκ' ἀναιδείας ἔτι.
Στ. Ἁλσὶ διασμηχθεὶς, ὄναιτ' ἂν οὑτοσί.
Πα. Οἴμ', ὡς καταγελᾷς. Στ. Ἓξ χοᾶς χωρήσεται.

Πα.

ΣΧΟΛΙΑ.

1227. Τὸν ψαρόν. | Τὸν ταχύν, ἀπὸ τοῦ ψαίρειν, ὅθεν καὶ αἰψηρός, ἢ τὸ χρῶμα τοιοῦτον.

1231 Τὸν ἀκατάβλητον. | Τὸν ἀήττητον. τὸν μηδενὶ καταβαλλόμενον. πρὸ δὲ τοῦ μὰ τὸν Δία, τὸ ναὶ ληπτέον ἔξωθεν οὕτως. ναὶ ὤμνυον, οὐ γὰρ ἠπίστατο μὰ τὸν Δία ὁ Φειδιππίδης καὶ τὰ ἑξῆς. Προσκαταθείην ἀντὶ τοῦ ζημιωθείην ἂν τρεῖς ὀβολούς, ἵνα ἐπιτρέψῃς μοι ὀμόσαι τοὺς θεούς. οὕτω καταφρονῶ τοῦ Ὅρκου. θεοὶ γάρ, ὥς φασιν οὐκ εἰσί. τὸ δὲ ἑξῆς καὶ προσκαταθείην ἂν τριώβολον ὥς τε ὀμόσαι νὴ Δία.

1239. Διασμηχθείς. | Οἱ σμηχόμενοι ἁλσὶ βελτίονες γίνονται ἅμα. καὶ ὅτι τοὺς παραφρονοῦντας ἁλσὶ καὶ ἐλαίῳ διέβρεχον καὶ ὠφελοῦντο. ὡς παχύδερμον δὲ αὐτὸν χλευάζει. τὰ γὰρ παχέα ὑπὸ πιμελῆς

Sturninum equum. *Str.* Equum! non auditis?
Nonne vos omnes novistis me odio habere rem equestrem?
Pas. Et per Jovem, te soluturum *esse* juràsti deos
Debitum. *Str.* Non per Jovem. nondum enim tunc callebat
Phidippides mihi inexpugnabilem sermonem.
Pas. Nunc autem propterea pernegare in animum inducis?
Str. Quid enim aliud boni capiam ex *ista* disciplinâ?
Pas. Atque hæc voles mihi dejerare per deos,
Sicut ego te jussero? *Str.* Quos deos?
Pas. Jovem, Mercurium, Neptunum. *Str.* Imò, per Jovem:
Etiam præterea me juraturum, triobolum deponam.
Pas. Pereas igitur propter impudentiam etiam.
Str. Sale maceratus adjuvari poterit hicce homo.
Pas. Hei mihi! ut derides? *Str.* Sex congios capiet.

Pas.

ΣΧΟΛΙΑ.

πιμελῆς τῶν δερμάτων ἁλσὶ μαλαττόμενα εὐρύτερα γίνονται, ὡς πλέον χωρεῖν μέτρον. ὄναιτο δὲ διὰ τὸ βάρος τοῦ δέρματος οἷον ἀποκαθαρθεὶς τὴν παχύτητα. ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τῶν βυρσῶν. ταῦτα δὲ λέγει ἢ ἀσκὸν ἢ ἀγγεῖον χαλκοῦν βαστάζων ὡς ἐπ' ἀγγείου ἢ ἀσκοῦ. τινὲς δὲ ὡς ἐπὶ οἴνου. οἱ γὰρ δεχόμενοι ἅλας οὐ τρέπονται. ἄλλως, τὴν μεταφορὰν εἴληφεν ἀπὸ τῶν κεραμίων καὶ τοῦ οἴνου, οἷς ἅλες βάλλονται ὑπὲρ τοῦ μὴ ἐξίστασθαι μηδὲ ὀξίζειν εὐχερῶς. ἢ ἐπεὶ τοὺς ὑπὸ μέθης καὶ ὡς παραφρονοῦντας ὑποβρέχειν εἰώθαμεν ἐλαίῳ ἁλσὶ μεμιγμένῳ. ὡς οὖν τοῦ δανειστοῦ μὴ καθεστηκότος ἀλλὰ καὶ παραφρονοῦντος ὡς ἐπὶ ὡμολογημένοις ἔξαρνός ἐστιν, οὕτω τῇ μεταφορᾷ ἐχρήσατο. φησὶν οὖν οὐ τὰ τυχόντα οὗτος ὠφεληθείη διαβρεχθεὶς ἁλσίν.

1240. Ἓξ χοάς. | Πάλιν χλευάζει ὡς ἐπὶ ἀμφορέως καὶ οἴνου. ἢ πρὸς τὰ ἀνώτερα. ἂν σμηχθῇ τέλειον χωρήσει ὥσπερ λήκυθος ἢ

Πα. Οὔτοι μὰ τὸν Δία τὸν μέγαν, καὶ τοὺς θεοὺς
Ἐμοῦ καταπροΐξει. Στ. Θαυμασίως ἤσθην θεοῖς,
Καὶ Ζεὺς γέλοιος ὀμνύμενος τοῖς εἰδόσιν.
Πα. Ἦ μὴν σὺ τούτων τῷ χρόνῳ δώσεις δίκην.
Ἀλλ' εἴτ' ἀποδώσεις μοι τὰ χρήματ', εἴτε μὴ,
Ἀπόπεμψον ἀποκρινάμενος. Στ. Ἔχε νυν ἥσυ-
χος. 1246
Ἐγὼ γὰρ αὐτίκ' ἀποκρινοῦμαί σοι σαφῶς.
Πα. Τί σοι δοκεῖ δράσειν; Μαρ. Ἀποδώ-
σειν σοι δοκεῖ.
Στ. Ποῦ 'σθ' οὗτος, ὁ 'παιτῶν με τ' ἀργύ-
ρειον; λέγε, 1249
Τουτὶ τί ἐστι; Πα. Τοῦθ' ὅτ' ἐστί; κάρδοπος.
Στ. Ἔπειτ' ἀπαιτεῖς τ' ἀργύρειον τοιοῦτος ὤν;
Οὐκ ἂν ἀποδοίην οὐδ' ὀβολὸν ἂν οὐδενὶ,
Ὅστις καλέσειε κάρδοπον τὴν καρδόπην.
Πα. Οὐκ ἄρ' ἀποδώσεις; Στ. Οὐχ, ὅσον
μ' εἰδέναι.

Οὐκοῦν

ΣΧΟΛΙΑ.

ἀσκὸς ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων. πλέον γὰρ χωρεῖ τῶν ἐμπεφρακότων ἀποδεδυσμένων. χοεὺς δέ ἐστιν εἶδος μέτρου, ᾧ μετροῦσι τὸν οἶνον. ὃ καὶ κλίνεται χοέως ὡς Πηλέως, ὡς καὶ ἐν Ἱππεῦσί φησιν· Ἀλλ' ἐξένεγκέ μοι ταχέως οἴνου χοᾶ. ἐνταῦθα δὲ τὸ χοᾶς εἰ μὲν περισπᾶται ἐκ τοῦ χοεύς ἐστι κατὰ ποιητικὴν ἄδειαν; χοῆς γὰρ ὤφειλεν εἰπεῖν, ὡς ἱππῆς. εἰ δὲ βαρύνεται, ἐξ ἑτέρας ἐστὶν εὐθείας ἥτις ἐστὶν ἡ χοὴ θηλυκῶς, καὶ κλίνεται τῆς χοῆς.

1242. Καταπροΐξει. | Καταφρονήσεις, παρὰ τὴν προῖκα, δωρεὰν ἐπεγχανῇ μοι.

Ἥσθην. | Παρεπιγραφὴ, γελῶν γὰρ τοῦτό φησιν, ἐκκαγχάζει γὰρ τῆς προσηγορίας ἀκούσας καὶ τοῦ Διὸς, γέλωτα τὸν ἐκείνου τιθέμενος ὅρκον. ταῦτα δέ φησιν ἐπεὶ δεδίδακται μήτε τὸν Δία μήτε τοὺς ἄλλους ἡγεῖσθαι θεοὺς, ἀλλ' ἢ τὰς Νεφέλας καὶ τὸν Δῖνον ὡς ἔφησεν ὁ Σωκράτης.

1243. Τοῖς

Paſ. Neutiquam, per Jovem magnum atque deos,
Me impune ludibrio habebis. *Str.* Mirificè delector tuis
diis.
Etiam Jupiter juratus deridiculo eſt ſapientibus.
Paſ. Certe tu pro his aliquando tandem pœnas dabis.
At utrum mihi reddes pecuniam, vel non,
Reſponſo mihi dato dimitte. *Str.* Quieſce jam:
Ego enim ſtatim tibi reſpondebo dilucide.
Paſ. Quid tibi videtur facturus? *Teſt.* Redditurus
tibi pecuniam *mihi* videtur.
Str. Ubi hic eſt qui à me argentum repetit? dic,
Hoc quid eſt? *Paſ.* Quid hoc eſt, *inquis?* Cardopus.
Str. Túne igitur argentum repetis, qui talis *homo*
es? 1251
Non reddam, ne obolum quidem, cuiquam,
Qui Cardopum vocaverit Cardopam.
Paſ. Non ergo reddes? *Str.* Non, quantum ego
novi.

Quin

ΣΧΟΛΙΑ.

1243. Τοῖς εἰδόσιν. | Ἀντὶ τοῦ ἐμοὶ τῷ εἰδότι, ἢ τοῖς ἐπιστήμοσι καὶ εἰδόσιν ὅτι ὁ Ζεὺς οὐδείς ἐστι. διὸ καὶ γέλωτος ποιητικὸς ὁ Ζεὺς ὁ παρὰ σοί.

1250. Τουτί, τί ἐστι. | Εἰσελθὼν ὁ Στρεψιάδης προὔλαβε σκάλιν τῆς οἰκίας, σφραγίδιον ἢ μαγίδιον ἐξαγαγών. ἀνερωτᾷ οὖν αὐτὸν καὶ πυνθάνεται ὅ,τι ποτὲ αὐτὸ προσαγορεύοι. ὁ δὲ συνήθως φησὶν ἀρσενικῶς, κάρδοπος. οὗτος δὲ ἀπὸ τοῦ Σωκράτους καρδόπην αὐτὸ δεδιδάχθαι λέγειν: ἵνα οὖν ἀμαθῆ καὶ ἀπαίδευτον ἀπὸ πρώτου ἀποδείξῃ τὸν δανειστήν, οὕτω φησίν.

1254. Ἀποδώσειν σοι. | Τινὲς τοῦτο τοῦ κλητῆρος εἶναι λέγουσιν, ἢ συνελθόντος. τοῦ Στρεψιάδου ὁ δανειστής φασι πρὸς τὸν μάρτυρα.

Οὐχ ὅσον γέ μ' εἰδέναι. | Ἀντὶ τοῦ ὡς νομίζω ἐν ὅσῳ ἐν ἐμαυτῷ εἰμι, καὶ οἶδά τι.

Οὔκουν ἀνύσαις τι θᾶττον, ἀπολιταργιεῖς
Ἀπὸ τῆς θύρας; Πα. Ἄπειμι. καί τοι ἴσθ', ὅτι
Θήσω πρυτανεῖ', ἢ μηκέτι ζώην ἐγώ.
Στ. Προσαποβαλεῖς ἄρ' αὐτὰ πρὸς ταῖς δώδεκα,
Καί τοί σε τοῦτό γ' οὐχὶ βούλομαι παθεῖν,
Ὁτιὴ 'κάλεσας εὐηθικῶς τὴν κάρδοπον.

ΣΧΟΛΙΑ.

1255. Ἀπολιταργιεῖς. | Λιταργισμοὺς ἐκάλουν τὰ σκιρτήματα. ἀποδραμῇ, ἀποσκιρτήσεις, καταλείψῃ ἀπὸ τῆς θύρας, ἥτις ἐστὶν ἡ λίτη ἢ ἀπὸ τοῦ ἀργοῦ, ὃ δηλοῖ τὸ ταχὺ καὶ τὸ λιπεῖν. ὡς ταχέως οὖν φησιν ἀποδραμῇ.

1257. Θήσω

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΥ
ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ.

ΑΜΥΝΙΑΣ ὁ Δανειστὴς, ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΜΑΡΤΥΣ.

Ἰώ μοί μοι.
Στ. Ἔα.
Τίς οὑτοσί ποτ' ἔσθ' ὁ θρηνῶν; ἦ που τις
Τῶν Καρκίνου τις δαιμόνων ἐφθέγξατο.
Αμ. Τί δ' ὅστις εἰμὶ, τοῦτο βούλεσθ' εἰδέναι;
Ἀνὴρ

ΣΧΟΛΙΑ.

1261. Ἰώ μοι μοι. | Κορωνὶς ἑτέρα ὁμοίως, οἱ δὲ στίχοι ἰαμβικοὶ τρίμετροι ἀκατάληκτοι μγ. ὧν προτίθεται κῶλα δύο τὸ πρῶτον ἀντισπαστικὸν μονόμετρον ἀκατάληκτον, τὸ δεύτερον ἰαμβικὸν μονόμετρον βραχυκατάληκτον, ὁ δὲ τελευταῖος τούτων. αὐτοῖς τροχοῖς σοῖσι καὶ ξυνωρίσιν, ἐπὶ τῷ τέλει κορωνίς.

1264. Τῶν

Quin ergo actutùm ocyùs te abripies
A foribus? *Pas.* Abeo, atqui sat scito, quod
Deponam in foro pecuniam, aut ne vivam amplius.
Str. Abjicies igitur istam simul cum minis duodecim:
Quanquam te hoc nollem mulctari malo,
Quod stultè vocaveris hanc Cardopum.

ΣΧΟΛΙΑ.

1257. Θήσω πρυτανεῖα. | Λείπει γραφὴν κατὰ σοῦ, ἐν γὰρ τῷ πρυτανείῳ ἐτίθεσαν τὰς τῶν ἀδικιῶν γραφὰς ἐνηθικῶς ἢ ἀπαιδεύτως.

1258. Προσαποβαλεῖς. | Ἀντὶ τοῦ ζημιωθήσῃ καὶ τὰ πρυτανεῖα πρὸς ταῖς δώδεκα μναῖς, ὅ ἐστι τὸ ι τοῦ τιμήματος τῆς δίκης. ὅπερ καλεῖται συνωνύμως παρακαταβολή.

ACTUS QUARTI SCENA QUINTA.

AMYNIAS *Danista*, STREPSIADES, TESTIS.

HEI mihi!
Str. Vah!
Quis hic tandem est qui ejulat? nunquid
Carcini Divorum aliquis vocem edidit?
Am. Quid autem, quis ego siem, illúdne vultis scire?
Homo

ΣΧΟΛΙΑ.

1264. Τῶν Καρκίνου. | Παρ' ὑπόνοιαν εἶπεν ἀντὶ τοῦ παίδων. ἐπεὶ τραγικῶς ἀνεφώνησε τὸ ἰώ μοι μοι. Καρκίνου δὲ παῖδες, Ξενοκλῆς, Ξενότιμος καὶ Δημότιμος, καὶ οἱ μὲν χορευταί. Ξενοκλῆς δὲ τραγῳδίας ποιητής. ὡς βέβαιον δὲ ἔχων τὸ νικᾷν, κατειρωνεύεται αὐτοῦ. ἄλλως. Φασὶν ὡς ὁ Καρκῖνος οὗτος ποιητὴς ὢν τραγικὸς, εἰσήγαγε τινὰς τῶν θεῶν ἔν τινι δράματι ὀδυνοπαθοῦντας.

Ἀνὴρ κακοδαίμων. Στ. Κατὰ σεαυτὸν νῦν τρέπου.

Αμ. Ὦ σκληρὲ δαῖμον, ὦ τύχαι θραυσάντυγες
Ἵππων ἐμῶν, ὦ Παλλάς, ὥς μ' ἀπώλεσας;

Στ. Τί δαί σε Τληπόλεμός ποτ' εἴργασται κακόν;

Αμ. Μὴ σκῶπτέ μ' ὦ τᾶν· ἀλλά μοι τὰ χρήματα
Τὸν υἱὸν ἀποδοῦναι κέλευσον, ἅ 'λαβεν
Ἄλλως τε μέντοι καὶ κακῶς πεπραγότι.

Στ. Τὰ ποῖα ταῦτα χρήμαθ'; Αμ. Ἅ 'δανείσατο.

Στ. Κακῶς ἄρ' ὄντως εἶχες, ὥς γ' ἐμοὶ δοκεῖς.

Αμ. Ἵππους γ' ἐλαύνων ἐξέπεσον, νὴ τοὺς θεούς.

Στ. Τί δῆτα ληρεῖς, ὥσπερ ἀπ' ὄνου καταπεσών;

Αμ. Ληρῶ, τὰ χρήματ' ἀπολαβεῖν εἰ βούλομαι;

Στ. Οὐκ ἔσθ', ὅπως σύ γ' αὐτὸς ὑγιαίνεις. Αμ. Τί δαί;

Στ. Τὸν ἐγκέφαλον ὥσπερ σεσεῖσθαί μοι δοκεῖς.

Αμ.

ΣΧΟΛΙΑ.

1267. Ὦ σκληρὲ δαῖμον. | Τοῦτο Ξενοκλέους ὑπὸ Τληπολέμου, διὸ καὶ ἐπήνεγκε· Τί δαί σε Τληπόλεμος; ἐπεὶ δὲ Ξενοκλέους τοῦ Καρκίνου ἐμνήσθη, καὶ τὰ αὐτοῦ τραγῳδεῖ εἰρηκώς, ὦ σκληρὲ δαῖμον, τοῦτο δὲ εἶπε διὰ τὸ ἄνω εἰρηκέναι ἰώ μοι μοι καὶ ἀνὴρ κακοδαίμων. Εὐφρόνιος δέ φησι τό, ὦ Παλλὰς ὥς μ' ἀπώλεσας, Ξενοκλέους εἶναι, ἐκ τοῦ Λικυμνίου λεγόμενον ὑπὸ Ἀλκμήνης, τοῦ Λικυμνίου ὑπὸ τοῦ Τληπολέμου ἀναιρημένου, διὸ καὶ ἐπήνεγκεν αὐτός, Τί δαί σε Τληπόλεμός ποτ' εἴργασται κακόν; καὶ τὸ χρυσάμπυγες παραπεποίηκε. ἄλλοι δέ, τραγικὸν ὑποκριτὴν εἶναι τὸν Τληπόλεμον, συνεχῶς ὑποκρινόμενον.

Homo infelix sum. *Str.* Vade tuum iter.

Am. O dura sors! ô fata Canthifraga Equorum meorum! ô Pallas, quo me perdidisti modo!

Str. Quid igitur tibi Tlepolemus tandem mali fecit?

Am. Ne mihi illudas, bone vir: sed mihi pecunias Filium reddere jube, quas accepit: Præsertim cum jam mecum male agitur.

Str. Quasnam has pecunias dicis? *Am.* Quas mutuo accepit.

Str. Male igitur reverâ tecum actum est, quantum mihi videris.

Am. Equos cum agitarem, decidi, per deos.

Str. Quid hercle deliras, ac si ex asino decidisses?

Am. Delirôn' pecunias recuperare si cupio?

Str. Impossibile est ut tu jam sanus sis. *Am.* Cur autem?

Str. Cerebro quasi emoto mihi esse videris.

Am.

ΣΧΟΛΙΑ.

κρινόμενον Σοφοκλεῖ. εἰκότως δὲ τούτοις ὁ δανειστὴς χρῆται. διὰ γὰρ ἱπποτροφίαν ἐπτώχευσεν.

1274. Κακῶς ἄρ' εἶχες. | Διὰ τὸ ἄνω εἰρηκέναι ἰώ μοι μοι καὶ ἐμὲ κακοδαίμονα.

1275. Ἵππους γ' ἐλαύνων. | Καὶ τοῦτο ἐκ παρῳδίας. ἅμα δὲ καὶ αὐτὸς ἱπποτροφῶν ἐδυσπράγησεν.

1276. Ὥσπερ ἀπ' ὄνου. | Ἐπὶ τῶν ἀλόγως πραττόντων ἡ παροιμία, καὶ οὐ δεομένων ὄνοις χρῆσθαι, μήτι γε δὴ ἵπποις. ὁ μέντοι Πλάτων ἐν Τρίτῳ νόμων τὴν τελευταίαν περισπᾷ ἀπὸ νοῦ, εἰπὼν ἀπ' ὄνου. ἄλλως. γράφεται καὶ ἀπὸ ὄνου καὶ ἀπὸ νοῦ· λέγων οὕτως. καὶ μὴ καθάπερ ἀχάλινον κεκτημένον τὸ στόμα βίᾳ ὑπὸ τοῦ λόγου φερόμενον κατὰ τὴν παροιμίαν ἀπὸ νοῦ πεσεῖν. ἢ ἔπαιξε πρὸς τὸ ὑπ' αὐτοῦ εἰρημένον. καὶ δέον εἰπεῖν ἀπὸ τοῦ νοῦ, κεῖται δὲ παροιμία ἀπ' ὄνου. φασὶ γὰρ ὅτι δύο τινὲς περιτυχόντες ὄνῳ ἐν ἐρημίᾳ, φιλονεικοῦντες πρὸς ἀλλήλους περὶ τοῦ τίς αὐτοῦ λήψεται, ἔλαθον αὐτοὺς ἀμφοὶ ἀπολέσαντας αὐτόν. τούτων γὰρ μαχομένων ἀνεχώρησε τὸ ζῶον.

Αμ. Σὺ δὲ νὴ τὸν Ἑρμῆν προσκεκλήσεσθαί γέ μοι,
Εἰ μὴ ἀποδώσεις τ' ἀργύριον. Στ. Κάτειπέ νυν,
Πότερα νομίζεις καινὸν αἰεὶ τὸν Δία
Ὕειν ὕδωρ ἑκάστοτ', ἢ τὸν Ἥλιον
Ἕλκειν κάτωθεν ταυτὸ τοῦθ' ὕδωρ πάλιν;
Αμ. Οὐκ οἶδ' ἔγωγ' ὁπότερον, οὐδέ μοι μέλει.
Στ. Πῶς οὖν ἀπολαβεῖν τ' ἀργύριον δίκαιος εἶ,
Εἰ μηδὲν οἶσθα τῶν μετεώρων πραγμάτων;
Αμ. Ἀλλ' εἰ σπανίζεις τ' ἀργυρίου, μοι τὸν τόκον
Ἀπόδος γε. Στ. Τοῦτο δ' ἔσθ' ὁ τόκος τί θηρίον;
Αμ. Τί δ' ἄλλο γ', ἢ κατὰ μῆνα, καὶ καθ' ἡμέραν,
Πλέον πλεῖον τ' ἀργύριον αἰεὶ γίνεται,
Ὑπορρέοντος τοῦ χρόνου; Στ. Καλῶς λέγεις.
Τί δῆτα, τὴν θάλατταν ἔσθ' ὅτι πλείονα
Νυνὶ νομίζεις, ἢ πρὸ τοῦ; Αμ. Μὰ Δί', ἀλλ' ἴσην.
Οὐ γὰρ δίκαιον πλεῖον εἶναι. Στ. Κᾆτα πῶς
Αὕτη μὲν, ὦ κακόδαιμον, οὐδὲν γίνεται,
Ἐπιρρεόντων τῶν ποταμῶν, πλείων; σὺ δὲ
Ζητεῖς ποιῆσαι τ' ἀργύριον πλεῖον τὸ σόν;
Οὐκ ἀποδιώξεις σαυτὸν ἐκ τῆς οἰκίας;

Φέρε

ΣΧΟΛΙΑ.

1280. Προσκεκλήσεσθαι. | Ἀντὶ τοῦ διὰ μαρτύρων ἀπαχθήσεσθαι, εἰς τὸ δικαστήριον κληθήσεσθαι, κατὰ κοινοῦ δὲ τὸ δοκεῖς.

1282. Καινὸν αἰεὶ τὸν Δία. | Νέον ὕδωρ ὕειν νομίζεις φησὶν, ἢ πάλιν ἀντεπαγόμενον αὐτὸ ὑπὸ τοῦ ἡλίου.

1289. Τί

Am. Tu autem, per Mercurium, in jus vocandus jam esse videris mihi,
Nisi reddas argentum. *Str.* Dic mihi jam,
Utrum putas, novam semper Jovem
Pluere aquam quotidie, an solem
Ex imo attrahere hanc eandem rursus aquam?
Am. Nescio equidem utrum *fiat*: neque *id* mihi curæ est.
Str. Quomodo igitur argentum accipere te æquum est,
Si nihil novisti de rebus sublimibus?
Am. At si penuria laboras argenti; mihi usuram
Redde saltem, *Str.* Usura autem quódnam est animal?
Am. Quódnam aliud, nisi quòd singulis mensibus singulísque diebus
Magis magísque adauctum argentum perpetuò fit,
Prætereunte tempore? *Str.* Probè dicis.
Quid ergo? éstne ut mare auctius
Nunc putes quam antehac? *Am.* Non profectò, sed ejusdem mensuræ:
Non enim convenit auctius esse. *Str.* Atqui quomodo
Illud, ô miser, nihilo fit
Ex influentibus fluviis auctius: tu autem
Argentum conaris auctius facere tuum?
Non temet abiges ex ædibus?

Cedo

ΣΧΟΛΙΑ.

1289. Τί θηρίον. | Τινὲς τὸ θηρίον πρὸς τὴν δανειστὴν λέγουσιν εἰρῆσθαι, ἀντὶ τοῦ ὦ θηρίον τί ἐστιν ὁ τόκος, ἐπεὶ γέννημα φαμὲν ἐπὶ θηρίου καὶ τόκου.

1293. Τὴν θάλατταν. | Τί δῆτά ἐστιν ἃ νομίζεις, καὶ τοῦτο δὲ ἔμαθες κατὰ τὸ σιωπώμενον.

1301. Ω

Φέρε μοι τὸ κέντρον. Μαρ. Ταῦτ' ἐγὼ μαρτύρομαι.
Στ. Ὕπαγε, τί μέλλεις; οὐκ ἐλᾷς ὦ σαμφόρα;
Αμ. Ταῦτ' οὐχ ὕβρις δῆτ' ἐστίν; Στ. Ἄξεις; ἐπιαλῶ,
Κεντῶν ὑπὸ τὸ πρωκτόν σε τὸ σειραφόρον.
Φεύγεις; ἔμελλον ἄρα κινήσειν σ' ἐγὼ,
Αὐτοῖς τροχοῖς τοῖς σοῖσι καὶ ξυνωρίσιν.

Στροφὴ Κώλων ιη.

Χο. Οἷον τὸ πραγμάτων ἐρᾷν φλαύρων;
Ὁ γὰρ γέρων ὅδ' ἐρασθεὶς,

Ἀποστερῆσαι

ΣΧΟΛΙΑ.

1301. Ὦ σαμφόρα. | Τινὲς τοῦτο Στρεψιάδου, τινὲς ὅλον τοῦ κλητῆρος, ἀντὶ τοῦ κλίτορ, ὡς ἵππῳ αὐτῷ διαλέγεται.

1302. Ἄξεις ἐπιαλῶ. | Ἡ γραφὴ διττή. καὶ ἐπὶ ἀλῶ καὶ ἐπιαλῶ, καὶ πρὸς μὲν τὸ ἀδιασπωμένως τὸ ἄξεις ἀπειλητικῶς χρὴ λέγειν· οἷον ἄξεις ὁρμήσεις τὐντεῦθεν. ἐπεὶ ἀλῶ σε, ὅ ἐστιν ἐξελάσω σε. εἰ διφθογγογραφεῖται, καὶ διώξω σε κεντῶν ὑπὸ τὸν πρωκτὸν ὥσπερ ἵππον παρήορον. πρὸς δὲ τὴν ἑτέραν γραφὴν ὡς ἠθικῶς λέγοντος. οἷον ἀπάξεις σὺ τὸν σειραφόρον εἰς μυλῶνα ἐπὶ τὸ ἀλήθειν. ἀντὶ τοῦ ἄπαγε σὺ σεαυτὸν ἵππον, κἀκεῖθεν τραφήσῃ. ἄλλως. ἐπιαλῶ μέλλων ἀπὸ τοῦ ἰάλλω. λέγει δὲ ἐπιπέμψω σοι. ἐν ἤθει ἐν τῷ ἄξεις. λέγει οὐκ ἀπάξῃ ποτὲ ἐντεῦθεν καὶ πορεύσῃ. τὸ δὲ ἐπιαλῶ ἀντὶ τοῦ ἐπιπέμψω σοι. συμβουλεύει δὲ αὐτῷ ἀλοάσαντα μισθοῦ πορεύεσθαι, ἵνα τρέφειν ἔχῃ τοὺς ἵππους. σειραφόρος δὲ ὁ ἔξω τοῦ ζυγοῦ. ἄλλως. ἐὰν μὲν οὗτος ὁ λόγος ᾖ ἠθικῶς, ἀπέρχῃ ἢ ὑποβαλῶ τὴν μάστιγα κεντῶν σε ὑπὸ τὸν πρωκτὸν ὡς σειραφόρον. ἐὰν δὲ ἐπὶ ἀλῶ, οὕτως. ἀπέρχῃ ἐπὶ ἅλωνα κεντῶν σε τὸν σειραφόρον, ἐπὶ τὸ ἐργαζόμενον ἐκεῖθεν τραφῆναι, οὐδὲν γὰρ ἐντεῦθεν λήψῃ. εἰ δὲ οὕτως. ἐπιβαλών σοι τὴν μάστιγα καὶ δέρων τὸν πρωκτὸν, ἄξω σε. ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν κεντουμένων ἵππων βραδέων ὑπὸ τῶν ἡνιόχων.

1303. Ὑπὸ τὸν πρωκτόν σε. | Μήποτε οὐκ ἔστι σὲ ἀλλὰ σύ. εἰ μὴ ἄρα λέγει ἄξεις σεαυτὸν ὡς τὸν σειραφόρον ὅπερ αὐτὸς ἐργάζῃ.

1306. Οἷον

Cedo mihi ſtimulum. *Teſt.* Horum ego tibi teſtis ero.
Str. Apage, quid cunctaris? non agitas, ô Samphora?
Am. Annon *hæc* ſane contumelia eſt? *Str.* Non te abducis? incitabo
Sub podicem ſtimulando te catenam ferentem.
Fugin'? profecto ego te percitaturus eram
Cum ipſis tuis rotis atque bigis.

Strophe Verſuum xviii.

Cho. O qualis res eſt, rerum turpium amore teneri?
Senex enim hic *iſtoc* amore captus

Intervertere

ΣΧΟΛΙΑ.

1306. Οἷον τὸ πραγμάτων ἐρᾷν. | Κορωνὶς καὶ εἴσθεσις μέλους ἐξιόντων ὑποκριτῶν μονοστροφικοῦ ἐκ κώλων ιη'. ὧν τὸ πρῶτον ἰαμβικὸν τρίμετρον βραχυκατάληκτον τοῦ φλαύρου ποδὸς ἀνθ' ὅλης ἰαμβικῆς κειμένου διποδίας. τὸ δεύτερον ἐκ διϊάμβου καὶ ἰωνικοῦ ἀπ' ἐλάσσονος δίμετρον ἀκατάληκτον, ἢ ἰαμβικὸν ἑφθημιμερές. τὸ τρίτον ἰαμβικὸν δίμετρον ἀκατάληκτον. τὸ τέταρτον ὅμοιον ἢ ἐκ παιώνων δευτέρων. τὸ ε' χοριαμβικὸν ἐξ ἐπιτρίτων ἢ ἰαμβικὸν τρίμετρον καταληκτικόν. τὸ ἕκτον τροχαϊκὸν δίμετρον καταληκτικὸν ἤτοι ἑφθημιμερές. τὸ ἕβδομον ὅμοιον τρίμετρον μέντοι. τὸ η' χοριαμβικὸν τρίμετρον βραχυκατάληκτον. τὸ θ' ἀντισπαστικὸν ἐξ ἐπιτρίτου τρίτου καὶ πρώτου ὅμοιον τὸ δέκατον ἰαμβικὸν δίμετρον βραχυκατάληκτον. τὸ ια' καὶ ιβ' ὅμοια τῷ τρίτῳ. τὸ τρισκαιδέκατον χοριαμβικὸν πενθημιμερές. εἰ δὲ βούλει δακτυλικὸν δίμετρον. τὰ ἑξῆς τρία, ἀντισπαστικὰ ἑφθημιμερῆ Φερεκράτεια. διτροχαϊκῆς κατὰ τὴν πρώτην τοῦ πεντεκαιδεκάτου χώραν κειμένης ταυτοποδίας. τὸ παρατέλευτον ὅμοιον τῷ τρίτῳ, μεθ' ὃ ἰαμβικὸν δίμετρον καταληκτικὸν, ἤτοι ἑφθημιμερές. ἐπὶ τῷ τέλει κορωνίς, αἰνίττεται δὲ εἰς τὸν Στρεψιάδην, λέγων ὅτι δεινόν ἐστι καὶ ἀηδὲς τὸ ἀτόπων ἐρᾷν. ἰστέον δὲ ὅτι ἐκεῖνοι διαλεχθέντες ἀπεληλύθασιν. ὁ δὲ χορὸς ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὢν, ταῦτα λέξεται περὶ τοῦ Στρεψιάδου. προαναφωνῶν διὰ τούτων καὶ αἰνιττόμενος, ἃ μέλλει πείσεσθαι ὁ Στρεψιάδης ὑπὸ τοῦ υἱοῦ.

1312. Τὸν

Ἀποστερῆσαι βούλεται
Τὰ χρήμαθ', ἃ δανείσατο.
Κοὐκ ἔσθ', ὅπως οὐ τήμερον λήψεται
Πρᾶγμ', ὃ τοῦτον ποιήσει
Τὸν σοφιστὴν, ὧν πανουργεῖν
Ἤρξατ', ἐξαίφνης τι κακὸν λαβεῖν.
Οἶμαι γὰρ αὐτίχ' εὑρήσειν ὅπερ
Πάλαι ποτ' ἐζήτει,
Εἶναι τὸν υἱὸν δεινόν οἱ,
Γνώμας τ' ἐναντίας λέγειν
Τοῖσι δικαίοις,
Ὥστε νικᾶν ἅπαντας
Οἷσπερ ἂν ξυγγένηται,
Κἂν λέγῃ παμπόνηρα.
Ἴσως ἴσως βουλήσεται
Κἄφωνον αὐτὸν εἶναι.

ΣΧΟΛΙΑ.

1312. Τὸν σοφιστήν. | Τὸν φιλόσοφον, τὸν παῖδα ἢ τὸν γέροντα ἀπὸ τοῦ σοφίζεσθαι.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΥ ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ.

Ἰοὺ, ἰού.
Ὦ γείτονες καὶ ξυγγενεῖς, καὶ δημόται.
Ἀμυναθετέ.

ΣΧΟΛΙΑ.

1324. Ἰοὺ ἰού. | Κορωνὶς ἑτέρα εἰσιόντων αὖθις τῶν ὑποκριτῶν, οἱ δὲ στίχοι ἰαμβικοὶ τρίμετροι ἀκατάληκτοι κγ, ὧν προτίθεται κῶ-

λον

Intervertere cupit
Pecunias, quas mutuò accepit.
Neque eſt ut hodie non admittat
Rem, quæ hunc faciet
Sophiſtam, ex his quæ doloſe agere
Cœpit, repente aliquid mali percipere.
Credo enim ſtatim inventurum quod
Dudum olim quærebat.
Nempe eſſe ſibi filium callidum.
Sententiaſque qui diceret contrarias
Juſtis:
Ita ut omnes vinceret
Quibuſcum verſaretur,
Etiamſi nequiſſima diceret.
Forſan forſan optabit
Etiam mutum illum *tandem* eſſe.

ΣΧΟΛΙΑ.

1322. Ἴσως. ἴσως. | Εὔξεται παρ' αὐτοῦ ἀδικούμενος καὶ δεινὰ πάσχων τέλεον ἄφωνον αὐτὸν εἶναι.

ACTUS QUINTI SCENA PRIMA.

STREPSIADES, PHIDIPPIDES.

EHeu, eheu!
O vicini & cognati & populares!
Succurrite

ΣΧΟΛΙΑ.

λον ἰαμβικὸν μονόμετρον. ὁ δὲ τελευταῖος τούτων, Καὶ μὴν ὅτι καὶ λέξεις ἀκοῦσαι βούλομαι. ἐπὶ τῷ τέλει κορωνίς. κέχρηται δὲ προαναφωνήσει τὸ ἰοὺ ἰού. τινὲς δὲ ἁπλοῦν τὸ ἰοὺ, φασίν. σχετλιάζων δὲ ἐξεισιν

Ἀμυνάθετέ μοι, τυπτόμενος πάσῃ τέχνῃ.
Οἴμοι κακοδαίμων τῆς κεφαλῆς, καὶ τῆς γνάθου.
Ὦ μιαρὲ τύπτεις τὸν πατέρα; Φε. Φήμ᾽ ὦ πάτερ.
Στ. Ὁρᾶθ᾽ ὁμολογοῦνθ᾽, ὅτι με τύπτει; Φε. Καὶ μάλα.
Στ. Ὦ μιαρὲ, καὶ πατραλοῖα, καὶ τοιχωρύχε.
Φε. Αὖθίς με ταυτὰ ταῦτα, καὶ πλείω λέγε.
Ἆρ᾽ οἶσθ᾽, ὅτι χαίρω πόλλ᾽ ἀκούων δὴ κακά.
Στ. Ὦ λακκόπρωκτε. Φε. Πάττε πολλοῖς τοῖς ῥόδοις.
Στ. Τὸν πατέρα τύπτεις; Φε. Κἀποφανῶ γε, νὴ Δία,
Ὡς ἐν δίκῃ σ᾽ ἔτυπτον. Στ. Ὦ μιαρώτατε,
Καὶ πῶς γένοιτ᾽ ἂν πατέρα τύπτειν ἐν δίκῃ;
Φε. Ἔγωγ᾽ ἀποδείξω, καὶ σε νικήσω λέγων.
Στ. Τουτὶ σὺ νικήσεις; Φε. Πολύ γε καὶ ῥᾳδίως.
Ἑλοῦ δ᾽ ὁπότερον τοῖν λόγοιν βούλει λέγειν.
Στ. Ποίοιν λόγοιν; Φε. Τὸν κρείττον᾽ ἢ τὸν ἥττονα;
Στ. Ἐδιδαξάμην μέν τοι σε, νὴ Δί᾽, ὦ μέλε,
Τοῖσι δικαίοις ἀντιλέγειν, εἰ ταῦτά γε
Μέλλεις ἀναπείσειν, ὡς δίκαιον καὶ καλὸν,
Τὸν πατέρα τύπτεσθ᾽ ἐστὶν ὑπὸ τῶν υἱέων.
Φε. Ἀλλ᾽ οἴομαι μέν τοί σ᾽ ἀναπείσειν, ὥστε γε

Οὐδ᾽

ΣΧΟΛΙΑ.

ἐξίσιν ὁ πρεσβύτης ὡς ὑπὸ τοῦ παιδὸς τετυμμένος. δῆλον δὲ ὅτι πάντα ταῦτα διαπέπλασται αὐτῷ τῆς πρὸς Σωκράτη διαβολῆς χάριν, δεικνύναι διὰ τούτων φιλοτιμούμενος ὅτι μηδὲν χρηστὸν διδάσκει τοὺς νέους. ἀλλὰ τοὐναντίον πονηρούς, ὁπότε καὶ περὶ τοὺς γεγεννηκότας τοιοῦτοι γίνονται, καθίστησι.

1326. Πάττε

Succurrite mihi vapulanti, quacunque ratione.
Heu me miserum, ob caput atque buccam!
O impure, patrem verberas? *Phi.* Aio, ô pater.
Str. Videtin' confitentem quòd me verberat? *Phi.* Prorsus quidem.
Str. O impure, ac parricida, & parietum perfossor!
Phi. Rursus de me hæc ipsa & plura dicito. 1331
Nôsti utique me gaudere, dum multa mala audio.
Str. O Cinæde. *Phi.* Consperge me multis rosis.
Str. Patrémne verberas? *Phi.* Et demonstrabo, per Jovem,
Quòd jure te verberaverim. *Str.* O impurissime!
Et quomodo potest fieri, ut patrem quis jure verberet?
Phi. Ego demonstrabo, & te vincam dicendo.
Str. Hoc tu vinces? *Phi.* Multo quidem facillimé.
Elige autem è sermonibus utrum dicere *me* vis?
Str. E quibus sermonibus? *Phi.* Superiorem nempe an inferiorem *vis?*
Str. Edocui sane te per Jovem, ô fatue,
Justis contradicere, siquidem hæc
Persuasurus mihi sis, quod justum atque honestum
Sit patrem verberari à filiis.
Phi. At puto sane me tibi persuasurum, ita ut

Nec

ΣΧΟΛΙΑ.

1326. Πάσῃ τέχνῃ. | Παντὶ τρόπῳ, πάσῃ δυνάμει. τὸ δὲ ἀμυνάθειν λέγουσι.

1331. Καὶ πλείω. | Ἀντὶ τοῦ χείρονα ἐκ πλείω τούτων εἰπέ.

1341. Ἐδιδαξάμην. | Παθητικὸν ἀντὶ ἐνεργητικοῦ. λέγονται δὲ εἶναι μεσότητος Ἀττικῶς ἀντὶ τοῦ ἐξεπαίδευσα δι' ἑτέρου. τὸ γὰρ ἐδίδαξα δι' ἑαυτοῦ.

1348. Σὺ

Οὐδ' αὐτὸς ἀκεραστάμενος, οὐδὲν ἀντερεῖς.

Στ. Καὶ μὴν, ὅ τι καὶ λέξεις ἀκοῦσαι βούλομαι.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΥ ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΧΟΡΟΣ, ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ.

ΣΟΝ ἔργον, ὦ πρεσβῦτα, φροντίζειν, ὅπῃ
Τὸν ἄνδρα κρατήσεις,
Ὡς οὗτος, εἰ μή τῳ πέποιθεν, οὐκ ἂν ἦν
Οὕτως ἀκόλαστος.
Ἀλλ' ἔσθ' ὅτῳ θρασύνεται. δῆλόν γε τὸ
Λῆμ' ἐστὶ τ' ἀνθρώπου.
Ἀλλ' ἐξ ὅτου τοπρῶτον ἤρξαθ' ἡ μάχη γενέσθαι,
Ἤδη λέγειν χρὴ πρὸς χορὸν, πάντως δὲ τοῦτο
δράσεις.

Στ. Καὶ μὴν ὅθεν γε τοπρῶτον ἠρξάμεσθα
λοιδορεῖσθαι, Ἐγὼ

ΣΧΟΛΙΑ.

1348. Σὸν ἔργον. | Εἴσθεσις χοροῦ στροφῆς μὲν λόγον ἔχουσα, διὰ τὸ ἔχειν καὶ ἀντίστροφον τὸ οἶμαί γε τῶν νεωτέρων, ἧς οὐδὲν διενήνοχε. προῳδικὴ δὲ διὰ τὸ προτίθεσθαι καὶ προᾴδεσθαι τῆς διπλῆς. ἡ δὲ διπλῆ καὶ εἴσθεσις εἰς ἐπῳδικὴν τριάδα ἢ τετράδα κώλων ἕξ, ὧν τὰ μὲν περιττὰ ὅμοια τοῖς ἀνωτέρω, τὰ δὲ ἄρτια ἰωνικὰ, ἡμιόλια διὰ τὸ ἔχειν πρὸς τῷ ὅλῳ καὶ ἥμισυ τοῦ ἰωνικοῦ καλούμενα, ἀδιαφοροῦντα τὴν πρώτην συλλαβήν. τὸ μέν τοι τελευταῖον ὃ καὶ ἐπῳδὸς ὡς ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ᾠδῆς τιθέμενον λέγεται, ἀντ' ἰωνικοῦ ἐπίτριτον ἔχει. ἐν ἐκθέσει δὲ στίχοι δύο ἰαμβικοὶ τετράμετροι καταληκτικοὶ, ὅμοιοι τοῖς ἑξῆς. ἔθος γάρ ἐστι προτιθέναι τῆς διπλῆς διστιχίαν μετὰ τὴν περίοδον τῆς κορωνίδος ἢ τῆς ᾠδῆς.

Nec ipse, cùm audias, quicquam contradicas.

Str. Atqui quod dicturus es audire percupio.

ACTUS QUINTI SCENA SECUNDA.

CHORUS, STREPSIADES, PHIDIPPIDES.

TUUM est negotium, ô senex, curare, ut Hominem cohibeas;

Quoniam hic, nisi quo fretus esset, haud foret Ita petulans.

Sed est *aliquis*, quo fretus, animo efferatur. manifesta scilicet Est hominis confidentia.

Sed ex quo primùm cœpit rixa fieri,

Jam ad chorum *omnia* dicere opus est. prorsus autem hoc facies.

Str. Atqui unde primùm cœpimus convitiari,

Ego

ΣΧΟΛΙΑ.

1355. Πρὸς χορόν. | Πρὸς ἐμέ· οὕτως ἔλεγον πρὸς χορὸν λέγειν, ὅταν τοῦ ὑποκριτοῦ διατιθεμένου τὴν ῥῆσιν ὁ χορὸς ὀρχῆται. διὸ καὶ ἐκλέγονται ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἐν τοῖς τοιούτοις τὰ τετράμετρα ἢ τὰ ἀναπαιστικὰ, ἢ τὰ ἰαμβικά. διὰ τὸ ῥᾳδίως ἐμπίπτειν ἐν τούτοις τὸν τοιοῦτον ῥυθμόν. ἐπὶ τῷ τέλει παράγραφος, καὶ διπλῆ ἔξω νενευκυῖα.

1356. Καὶ μὴν ὅθεν γε. | Κορωνὶς καὶ στίχοι ὅμοιοι τῷ διστιχίῳ λγ. ὧν τελευταῖος, Ἐξέφερον ἂν καὶ προὐχόμην σε. σὺ δέ με νῦν ἀπάγχων. μεθ' ὃν τρία κῶλα ἰαμβικὰ δίμετρα ἀκατάληκτα. καὶ στίχος ὅμοιος τοῖς ἄνω.

Ἐγὼ φράσω, 'πειδὴ γὰρ εἱστιώμεθ', ὥσπερ ἴστε
Πρῶτον μὲν αὐτὸν τὴν λύραν λαβόντ' ἐγὼ 'κέλευσα
Ἆσαι Σιμωνίδου μέλος, τὸν κριὸν ὡς ἐπέχθη.
Ὁ δ' εὐθὺς ὡς ἀρχαῖον εἶν' ἔφασκε τὸ κιθαρίζειν,
Ἄδειν τε πίνονθ', ὡσπερεὶ κάχρυς γυναῖκ' ἀλοῦσαν.
Φε. Οὐ γὰρ τότ' εὐθὺς χρῆν σέ γ' ἄρα τύπτεσθαι καὶ πατεῖσθαι,
Ἄδειν κελεύονθ' ὡσπερεὶ τέττιγας ἑστιῶντα;
Στ. Τοιαῦτα μέντοι καὶ τότ' ἔλεγεν ἔνδον, οἷάπερ νῦν.
Καὶ τὸν Σιμωνίδην ἔφασκ' εἶναι κακὸν ποιητήν.
Κἀγὼ μόλις μὲν, ἀλλ' ὅμως ἠνεσχόμην τὸ πρῶτον.
Ἔπειτα δ' ἐκέλευσ' αὐτὸν, ἀλλὰ μυρρίνην λαβόντα,
Τῶν Αἰσχύλου λέξαι τί μοι. κᾆθ' οὗτος εὐθὺς εἶπεν.
Ἐγὼ γὰρ Αἰσχύλον νομίζω πρῶτον ἐν ποιηταῖς,
Ψόφου πλέων, ἀσύστατον, στόμφακα, κρημνοποιόν.
Κἀνταῦθα

ΣΧΟΛΙΑ.

1358. Λύραν λαβόντα. | Ἐν τοῖς συμποσίοις κύκλῳ τοῖς ἑστιωμένοις ὁ ἑστιάτωρ διδοὺς λύραν ἐκέλευσεν ᾆσαι ᾠδήν.

1359. Ἆσαι Σιμωνίδου. | Τοῦτο τὸ μέλος Σιμωνίδου καὶ Ἐπινίκου. ἐπέξαθ' ὁ κριὸς οὐκ ἀεικέως. ἦν δὲ παλαιστὴς Αἰγινήτης. ἄλλως. τῇ πρὸς τὸ ζῷον κοινωνίᾳ τῆς λέξεως συνέπλεξε τὰς [illegible] ὁ ποιητὴς λέγων· Ἐπέξαθ' ὁ κριὸς οὐκ ἀεικέως, ἐλθὼν εἰς εὔδενδρον ἀγλαὸν Διὸς τέμενος. φαίνεται δὲ εὐδοκιμεῖν καὶ διαφανὴς εἶναι. τὸ δὲ ἐπέχθη καὶ διὰ τοῦ ε ψιλοῦ ἀπὸ τοῦ πέκω, καὶ διφθόγγου γράφεται.

1360. Ἀρχαῖον. | Μωρόν, παραιτοῦνται δὲ οἱ φιλόσοφοι κιθαρίζειν ἐν τῷ πίνειν. κάχρυς δὲ ἀντὶ τοῦ κριθὰς πεφρυγμένας. ᾄδουσι δὲ αἱ ἀλήθουσαι ὑπὲρ τοῦ παραπέμψασθαι τὸν κάματον.

1361. Ὡσπερεὶ κάχρυς. | Καθάπερ τινὰ γυναῖκα κριθὰς ἀλοῦσαν.

Διαβάλλει

Ego dicam. Quando enim epulabamur, sic ut nôstis,
Primùm sane ipsum acceptâ lyrâ ego jussi
Canere Simonidis carmen, Aries uti detonsus est.
Ipse vero statim velut obsoletum esse dixit citharâ canere,
Et cantare potantem, tanquam mulierem hordea molentem.

Phi. Annon enim tunc statim oportuit te verberari ac pessundari,
Qui cantare juberes, veluti cicadas, epulantem?

Str. Talia etiam tunc dixit domi, qualia nunc *dicit*;
Atque Simonidem aiebat esse poëtam malum.
Et ego vix quidem, utcunque tamen, pertuli primò.
Postea autem jussi ipsum, sed myrteo *prius* ramo accepto,
Ex Æschyli *carminibus* mihi recensere aliquid: deinde hic continuo dixit,
Ego enim Æschylum puto, *qui* præcipuus inter poëtas habetur,
Strepitus plenum *esse*, incompositum, acerbum, grandiloquum.

Atque

ΣΧΟΛΙΑ.

διαβάλλει δὲ λεληθότως τὸ τῶν γυναικῶν γένος, αἷς ἔργον πίνειν καὶ ἕτερόν τι διαπραττομέναις.

1363. Ὡσπερεὶ τέττιγας. | Παρεποίησε τὸ ᾄδειν καί φησιν ὅτι τὸ ᾄδειν φλυαρεῖν ὡς τέττιγας καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ ὡς γυναῖκας ᾄδειν ἀλετρευούσας.

1367. Ἀλλὰ μυῤῥίνην. | Μυῤῥίνης γὰρ κλάδον κατέχοντες ᾖδον τὰ Αἰσχύλου, ὥσπερ τὰ Ὁμήρου μετὰ δάφνης. παρὰ τὰ Αἰσχύλου, ἕνεκ' ἐκεῖ ἄνθεα λειμώνια. ἄλλως. Δικαίαρχος ἐν τῷ περὶ μουσικῆς. ἐπεὶ δὲ κοινόν τι πάθος ἀεὶ φαίνεται συνακολουθεῖν τοῖς διεξχορευμένοις, εἴτε μετὰ μέλους εἴτε ἄνευ μέλους ἔχοντά τι τῇ χειρὶ παιδιᾶς τὴν ἀφήγησιν. οἵ τε γὰρ ᾄδοντες ἐν τοῖς συμποσίοις ἐκ παλαιᾶς τινος παραδόσεως κλῶνα δάφνης ἢ μυῤῥίνης λαβόντες ᾄδουσι.

1370. Ἀσύστατον. | Οὐ συνεστῶτα, οὐδὲ πυκνὸν ἐν τῇ ποιήσει, ἀλλ' ἀραιὸν καὶ κομπώδη. τὰ γὰρ ῥήματα Αἰσχύλου φαντασίαν μὲν

ἔχει

Κἀνταῦθα πῶς οἴεσθέ μου τὴν καρδίαν ὀρεχθεῖν;
Ὅμως δὲ τὸν θυμὸν δακὼν, ἔφην, Σὺ δ' ἀλλὰ τούτων
Λέξον τι τῶν νεωτέρων, ἅττ' ἐστὶ τὰ σοφὰ ταῦτα.
Ὁ δ' εὐθὺς ἦσ' ἐξ Εὐριπίδου ῥῆσίν τιν', ὡς ἐκίνει
Ἀδελφὸς, ὦ 'λεξίκακε, τὴν ὁμομητρίαν ἀδελφήν.
Ἐγὼ δέ τ' οὐκ ἠνεσχόμην. ἀλλ' εὐθὺς ἐξαράττω
Πολλοῖς κακοῖς κ' αἰσχροῖσι. κᾆτ' ἐντεῦθεν οἷον εἰκός,
Ἔπος πρὸς ἔπος ἠριζόμεσθ'. εἶθ' οὗτος ἐπαναπηδᾷ,
Κἄπειτ' ἔφλα με, κἀσπόδει, κἄπνιγε, κἀπέτριβεν.
Φει. Οὐκοῦν δικαίως, ὅς τις οὐκ Εὐριπίδην ἐπαινεῖς,
Σοφώτατον. Στ. Σοφώτατόν γ' ἐκεῖνον, ὦ, τί σ' εἴπω;
Ἀλλ' αὖθις αὖ τυπτήσομαι. Φει. Νὴ τὸν Δί', ἐνδίκως γάρ.
Στ. Καὶ πῶς δικαίως; ὅς τις ὦ 'ναίσχυντέ σ' ἐξέθρεψα,

Αἰσθα-

ΣΧΟΛΙΑ.

ἔχει βασανιζόμενα δὲ οὐδεμίαν ἔχει πραγματείαν. ἀσύστατα τό. ἀσύστατον δὲ οἷον ἀδιάθετον, ἀπιθάνως συνεστῶτα τοὺς μύθους.

Στόμφακα. | Σκληρὸν παρὰ τὸ στόμα καὶ τὸ ὄμφακα, οἷον τραχύν. κρημνοποιὸν δὲ, μεγάλας λέξεις ποιοῦντα.

1373. Τὰ σοφὰ ταῦτα. | Ἢ ἀντὶ τοῦ ἔπη ἐπινοητέον. ἢ δέον εἰπεῖν, οἵπερ εἰσὶν οἱ σοφοὶ οὗτοι ποιηταί· ὁ δὲ πρὸς οὐδέτερον ἔστρεψεν, ὥσπερ καὶ ἐν Βατράχοις ποιεῖ λέγων· Οὐκοῦν ἕτερ' ἐστὶ μειρακύλλια τραγῳδίας ποιοῦντα.

1374,

Atque hinc quomodo mihi putatis cor commotum fuisse?
Veruntamen animum mordens inquiebam; Tu autem horum
Recita mihi aliquid recentiorum, ista *nempe* quæ scita perhibentur.
Ipse autem cecinit ex Euripide sermonem quendam statim, uti subagitavit
Frater (proh Averrunce!) uterinam sororem. 1375
Ego vero amplius non continui me, sed statim convitiis incesso
Multis, malis, & indignis. deinde hinc, ut fieri solet,
Ultro citróque verbis contendebamus, deinde hic mihi insiluit,
Post contundebat me, & cædebat, & suffocabat, & conterebat.
Phi. Quin merito quidem, qui non Euripidem laudas
Sapientissimum. *Str.* Illum sapientissimum ais! ô, quid de te dicam? 1381
Sed rursus mox vapulabo. *Phi.* Imò, per Jovem meritò.
Str. Et quomodo merito? qui te ô impudens educavi,
Persentiens,

ΣΧΟΛΙΑ.

1374, 1375. Ὡς ἐκεῖνος ἀδελφός. | Τὴν Κανάκην ὁ Μακαρεύς· τὸ δὲ ἀλεξίκακε διὰ μέσου ἀναπεφώνηται. σημειοῦται δὲ τὸν Εὐριπίδου Αἴολον, ἐκεῖ γὰρ τὰς ἀδελφὰς γαμοῦσιν ἀδελφοί, ὡς ἐπὶ Ἡρακλέους δὲ τὸ ἀλεξίκακε, γέγραπται δὲ δρᾶμα Εὐριπίδου Αἴολος, ἐν ᾧ παρήγαγε Μακαρέα τὸν παῖδα Αἰόλου φθείροντα Κανάκην τὴν ἀδελφήν. ἐπειδὴ δὲ παρὰ Ἀθηναίοις ἔξεστι γαμεῖν τὰς ἐκ πατέρων ἀδελφὰς, εἰς αὔξησιν τοῦ ἀδικήματος προσέθηκε τὴν ὁμομητρίαν. εἶτα εὐφυῶς ἐσχετλίασεν ἐπάγων τὸ ἀλεξίκακον, τουτέστιν ἀποτρόπαιε καὶ ὦ τὰ δεινὰ ἀπείργων, ἴδιον γὰρ Ἡρακλέους τὸ ἐπίθετον.

1376. Ἐξαράττω. | Κρούω αὐτόν. λοιδορῶ, πλήττω πολλοῖς κακοῖς.

Αἰσθανόμενός σου πάντα τραυλίζοντος, ὅ,τι νοοίης,
Εἰ μὲν γε βρῦν εἴπῃς, ἐγὼ γνοὺς ἂν πιεῖν ἐπέσχον,
Μαμμᾶν δ' ἂν αἰτήσαντος ἧκόν σοι φέρων ἂν ἄρτον.
Κακκᾶν δ' ἂν οὐκ ἔφθης φράσαι, κἀγὼ λαβὼν θύραζε
Ἐξέφερον ἄν, καὶ προὐσχόμην σε. σὺ δέ με νῦν ἀπάγχων
Βοῶντα, καὶ κεκραγόθ', ὅτι
Χεζητιῴην, οὐκ ἔτλης
Ἔξω γ' ἐνεγκεῖν, ὦ μιαρὲ,
Θύραζέ μ', ἀλλ' ἀποπνιγόμενος αὐτοῦ ποίησα κακκᾶν.

Ἀντιστροφὴ Κώλων η.

Χο. Οἶμαί γε τῶν νεωτέρων τὰς καρδίας
Πηδᾶν, ὅ,τι λέξει.
Εἰ γὰρ τοιαῦτά γ' οὗτος ἐξειργασμένος,
Λαλῶν ἀναπείσει,
Τὸ δέρμα τῶν γεραιτέρων λάβοιμεν ἄν,
Ἀλλ' οὐδ' ἐρεβίνθου.
Σὸν ἔργον ὦ καινῶν κινητὰ καὶ μοχλευτὰ,
Πειθώ τινα ζητεῖν, ὅπως δόξῃς λέγειν δίκαια.
Φει. Ὡς ἡδὺ καινοῖς πράγμασι καὶ δεξιοῖς ὁμιλεῖν,

Καὶ

ΣΧΟΛΙΑ.

1384. Τραυλίζοντος. | Ψελλίζοντος καὶ μηδὲν ἔναρθρον λαλοῦντος.

1385. Πιεῖν ἐπέχον. | Οὐ μόνον ἐπέχω τὸ κωλύω, ἀλλὰ καὶ τὸ δίδωμι.

1386. Μαμμᾶν. | Ἄσημος φωνὴ τῶν παιδίων λαλούντων.

1397. Λάβοιμεν

Persentiens, dum tu omnia balbutires, quid tibi velles.
Siquidem Bryn diceres, ego animadvertens potum exhiberem.
Mammam autem petente te, *statim* aderam tibi panem afferens.
Cacan vero non prius dicere poteras quam te acceptum foras
Efferebam atque prætendebam te. tu autem me nunc faucibus tenens,
Vociferantem ac clamitantem quòd
Cacaturirem, non dignatus es
Extrà efferre, ô impure,
Me foràs: sed suffocatus hic *me* cacare feci.

Antistrophe Versuum viii.

Cho. Credo equidem juvenum corda
Trepidare *expectando* quid hic dicturus sit.
Si enim talia hic, qui perpetravit
Dicendo persuaserit:
Cutim seniorum nobis habere possumus,
At ne ciceris quidem æstimandam.
Opus est tibi, ô novarum rerum motor ac machinator,
Suadam aliquam invenire, ut videaris justa dicere.
Phi. Quàm suave est inter res novas & argutas versari,

Atque

ΣΧΟΛΙΑ.

1397. Λάβοιμεν ἄν. | Οὕτως ἀφανισθήσεται πληγαῖς ὡς νομίσαι ἡμᾶς καὶ τοῦ δέρματος ἐρεβίνθου λεπτότερον αὐτοὺς ἔχειν.

1401. Ὡς ἡδὺ καινοῖς. | Εἴσθεσις ἑτέρας διπλῆς ἀμοιβαίας ἐκ στίχων ἰαμβικῶν τετραμέτρων καταληκτικῶν μέχρι ὧν τελευταῖος, Τὴν μητέρ᾽ ὥσπερ καὶ σὲ τυπτήσω. τί δῆτα φὴς σύ. ὁ μέν τοι ἑπτακαιδέκατος,

Καὶ τῶν καθεστώτων νόμων ὑπερφρονεῖν δύνασθαι.
Ἐγὼ γὰρ ὅτε μὲν ἱππικῇ μόνῃ τὸν νοῦν προσεῖχον,
Οὐδ' ἂν τρί' εἰπεῖν ῥήματ' οἷός τ' ἦν, πρὶν ἐξαμαρτεῖν. 1404
Νυνὶ δ', ἐπειδή μ' οὑτοσὶ τούτων ἔπαυσεν αὐτὸς,
Γνώμαις δὲ λεπταῖς καὶ λόγοις ξύνειμι καὶ μερίμναις,
Οἶμαι διδάξειν, ὡς δίκαιον τὸν πατέρα κολάζειν.
Στ. Ἱππεύε τοίνυν, νὴ Δί', ὡς ἐμοί γε κρεῖττόν ἐστιν
Ἵππων τρέφειν τέθριππον, ἢ τυπτόμενον ἐπιτριβῆναι.
Φει. Ἐκεῖσε δ', ὅθεν ἀπέσχισάς με τοῦ λόγου, μέτειμι, 1410
Καὶ πρῶτ' ἐρήσομαί γε τουτί, παῖδά μ' ὄντ' ἔτυπτες;
Στ. Ἔγωγέ σ', εὐνοῶν τε καὶ κηδόμενος. Φει. Εἰπὲ δή μοι,
Οὐ κἀμέ σοι δίκαιόν ἐστιν εὐνοεῖν ὁμοίως,
Τύπτειν τ'; ἐπειδήπερ τοῦτ' ἐστ' εὐνοεῖν τὸ τύπτειν;
Πῶς γὰρ τὸ μὲν σὸν σῶμα χρὴ πληγῶν ἀθῷον εἶναι,
Τοὐμὸν δὲ μή; καὶ μὴν ἔφυν ἐλεύθερός γε κἀγώ.
Κλάουσι παῖδες, πατέρα δ' οὐ κλάειν δοκεῖς;
Στ. Τί δή; 1417
Φει. Φήσεις νομίζεσθαι σὺ παιδὸς τοῦτο τοὔργον εἶναι;
Ἐγὼ δέ γ' ἀντείποιμ' ἂν ὡς δὶς παῖδες οἱ γέροντες.

Εἰκὸς

ΣΧΟΛΙΑ.

ἑπτακαιδέκατος, τρίμετρος ἰαμβικός ἐστιν. ἐπὶ τῷ τέλει συλλαβὴν ἔξω νενευκυῖαν.

1417. Κλάουσι

Atque constitutas leges contemnere posse?
Ego enim, quando rei solùm equestri animum applicabam,
Ne tria quidem profari verba potui priusquam laberer.
Nunc vero postquam hic à rebus hujusmodi me ipse prohibuit,
Sententiis autem cum subtilibus ac sermonibus versor atque curis,
Puto me docturum, quod fas sit patrem castigare.

Str. Equita igitur, per Jovem; quoniam mihi satius est
Equum alere quadrijugalem, quam vapulando comminui.

Phi. Illuc autem sermonis, unde me divertisti, redeo:
Et primum te hoc interrogabo: puerum me olim annon verberâsti?

Str. Imo equidem, bene tibi volens & tui curam agens. *Phi.* Dic mihi ergo,
Annon æquum est me tibi itidem bene velle,
Et verberare? quoniam bene velle idem est ac verberare.
Quomodo enim corpus quidem tuum oportet immune flagris esse,
Meum vero non item? atqui natus sum liber & ego quoque
Flent filii; patrem vero non flere æquum censes? *Str.* Quamobrem?

Phi. Tu inquies lege sanciri, hoc pueri negotium esse:
Ego autem contra, quòd bis pueri senes.

Par

Σ Χ Ο Λ Ι Α.

1417. Κλαύσει παῖδες. | Τοῦτο ἐξ Ἀλκήστιδος Εὐριπίδου. Χαίρεις ὁρῶν φῶς, πατέρα δ' οὐ χαίρειν δοκεῖς.

1419. Δὶς παῖδες οἱ γέροντες. | Παῖδές τε γὰρ τὴν ἀρχὴν ἦσαν ἄφρονες, καὶ νῦν ὑπὸ τοῦ τῶν ἐτῶν πλήθους παρατραπέντος αὐτοῖς τοῦ λογισμοῦ.

Εἰκὸς δὲ μάλιστα τοὺς γέροντας, ἢ τοὺς νέους, τι κλάειν,
Ὅσωπερ ἐξαμαρτάνειν ἧττον δίκαιον αὐτούς.
Στ. Ἀλλ' οὐδαμοῦ νομίζεται τὸν πατέρα τοῦτο πάσχειν.
Φε. Οὔκουν ἀνὴρ, ὁ τὸν νόμον θεὶς τοῦτον, ἦν τὸ πρῶτον,
Ὥσπερ σὺ κἀγὼ, καὶ λέγων ἔπειθε τοὺς παλαιούς;
Ἧττόν τι δῆτ' ἔξεστι κἀμοὶ, καινὸν αὖ τὸ λοιπὸν
Θεῖναι νόμον τοῖς υἱέσι, τοὺς πατέρας ἀντιτύπτειν;
Ὅσας δὲ πληγὰς εἴχομεν πρὶν τὸν νόμον τεθῆναι,
Ἀφίεμεν, καὶ δίδομεν αὐτοῖς προῖκα συγκεκόφθαι.
Σκέψαι δὲ τοὺς ἀλεκτρυόνας, καὶ τἄλλα τὰ βοτὰ ταυτὶ,
Ὡς τοὺς πατέρας ἀμύνεται, καί τοι διαφέρουσ' οὐδὲν
Ἡμῶν ἐκεῖνοι, πλὴν ὅτι ψηφίσματ' οὐ γράφουσι.
Στ. Τί δῆτ', ἐπειδὴ τοὺς ἀλεκτρυόνας ἅπαντα μιμεῖ,
Οὐκ ἐσθίεις καὶ τὴν κόπρον, κἀπὶ ξύλου καθεύδεις;

Φε.

ΣΧΟΛΙΑ.

λογισμοῦ, παῖδές εἰσι τῷ νῷ πάλιν ληροῦντες. καὶ Σοφοκλῆς Πηλεῖ· Πηλέα τὸν Αἰάκειον οἰκουρὸς μόνη γεροντιαγωγῶ κἀναπαιδεύω. πάλιν γὰρ αὖθις παῖς ὁ γηράσκων ἀνήρ. καὶ Θεόπομπος· Δὶς παῖδες οἱ γέροντες ὀρθῷ τῷ λόγῳ. καὶ Πλάτων· Ἄρ' ὡς ἔοικε δὶς γένοιτ' ἂν παῖς γέρων. καὶ Ἀντιφῶν· Γηροτροφία γὰρ προσέοικε παιδοτροφίᾳ.

1421. Ὅσωπερ. | Οἱ παῖδες ἐξαμαρτάνοντες συγγνώμης μᾶλλον ἄξιοι διὰ τὸ νέον τῆς ἡλικίας. τὸ δὲ ἧττον ἀντὶ τοῦ μηδ' ὅλως.

1423. Οὔκουν ἀνήρ. | Ἐν ἠθικῇ ἐρωτήσει.

1425. Ἧττον

Par est autem maximè, senes potiùs quam juvenes flere,
Quanto peccare ipsos minùs convenit. 1421

Str. At neutiquam legibus sancitum est ut pater hoc patiatur.

Phi. Quin ergo vir erat, qui legem hanc primò tulit,
Sicut tu & ego sumus, & dicendo persuasit priscis *illis*:
Nunquid minus mihi quoque licet novam rursus in posterum 1425
Ferre legem filiis; patres ut suos contra verberent?
Quæcunque autem verbera sustinuimus, priusquam lex ferretur,
Remittimus, & concedimus ipsis gratis nos cecîdisse.
Intuere autem gallos & cæteras has pecudes,
Ut de patribus *suis* pœnas sumunt. atqui nihilo differunt
A nobis illi, nisi quod decreta non scribant. 1431

Str. Cur ergo, quoniam gallos per omnia imitaris,
Non comedis fimum & tigillo insidens dormis?

Phi.

ΣΧΟΛΙΑ.

1425. Ἧττον τί δῆτ' ἔξεστι κἀμοί. | Ἀντὶ τοῦ καὶ ἐμοὶ οὐδὲν ἧττον ἔξεστι τοῦ παλαιοῦ νομοθέτου. παρὰ δέ τινι τῶν νεωτέρων κατὰ λέξιν οὕτως. ἀποροῦσι πάντες ἐνταῦθα περὶ τοῦ ἧττον. τὸ δὲ ὡς οἶμαι τοιοῦτόν ἐστιν. εἰπὼν γάρ, καὶ λέγων ἔπειθε τοὺς παλαιούς, ἐπήγαγεν ἧττον, δεικνὺς ὡς καὶ ἔπειθεν, ἀλλ' ἧττον ἢ ἐγὼ αὐτὸς νῦν. ἐπειδὴ καὶ τὰ δίκαια καὶ τὰ μή, λέγων, ὁμοίως νικῶ. οἱ δὲ τὸ ἧττον πρὸς τὸ τί δῆτα συνάπτοντες, ψυχροί τινές εἰσιν. ἢ τὸ ἧττον μὴ πρός τι σύναπτε, ἀλλὰ μόνον λέγε κατ' ἐρώτησιν. οὐκοῦν ἀνὴρ ἦν ὁ θεὶς τὸν νόμον τοῦτον ὡς σὺ καὶ ἐγώ· καὶ λέγων ἔπειθε τοὺς παλαιούς; ἀντὶ τοῦ οὐδαμῶς τοῦτο οὕτως ἔχει. ἢ ὥσπερ ἐν τῷ πρώτῳ τὸ ἧττον πρὸς τὸ ἔπειθε συνήψαμεν, οὕτω καὶ πρὸς τὸ λέγων συναπτέον οὕτω· καὶ λέγων ἧττον καὶ ἔλαττον ἢ ἐγὼ νῦν, ἔπειθε τοὺς παλαιούς.

1428. Συγκεκόφθαι. | Τυφθῆναι ἡμᾶς, κατακοπῆναι ταῖς μάστιξι.

1431. Πλὴν ὅτι ψηφίσματα. | Ἀντὶ τοῦ δικαστήρια οὐκ ἄγουσιν. εἰς δὲ τὸ φιλόδικον τῶν Ἀθηναίων αἰνίττεται.

1434. Σωκράτει

Φει. Οὐ ταὐτὸν ὦ τᾶν ἐστιν, οὐδ' ἂν Σωκράτει δοκοίη.

Στ. Πρὸς ταῦτα μὴ τύπτ', εἰ δὲ μή, σαυτόν ποτ' αἰτιάσει.

Φει. Καὶ πῶς; Στ. Ἐπεί σε μὲν δίκαιός εἰμ' ἐγὼ κολάζειν,
Σὺ δ', ἢν γένηταί σοι, τὸν υἱόν. Φει. Ἢν δὲ μὴ γένηται,
Μάτην ἐμοὶ κεκλαύσεται, σὺ δ' ἐγχανὼν τεθνήξει.

Στ. Ἐμοὶ μὲν, ὦ 'νδρες ἥλικες, δοκεῖ λέγειν δίκαια.
Κἀμοί γε συγχωρεῖν δοκεῖ τούτοισι τἀπιεικῆ.
Κλάειν γὰρ ἡμᾶς εἰκός ἐστ', ἢν μὴ δίκαια δρῶμεν.

Φει. Σκέψαι δὲ χ' ἀτέραν ἔτι γνώμην. Στ. Ἀπὸ γὰρ ὀλοῦμαι.

Φει. Καὶ μὴν ἴσως γ' οὐκ ἀχθέσει παθὼν ἃ νῦν πέπονθας.

Στ. Πῶς δή; δίδαξον γὰρ, τί δή μ' ἐκ τούτων ἐπωφελήσεις;

Φει. Τὴν μητέρ', ὥσπερ καὶ σε, τυπτήσω. Στ. Τί δῆτα φῂς σύ;
Τοῦθ' ἕτερον αὖ μεῖζον κακόν.

Φει.

ΣΧΟΛΙΑ.

1434. Σωκράτει δοκοίη. | Ἀπορήσας λύσεως ἐπὶ τὴν τοῦ Σωκράτους δόκησιν ἀνάγει πιστοτέραν οὖσαν. τὰ δὲ πρόσωπα οὕτως, ἀπὸ τοῦ οὐ ταὐτὸν ἕως τοῦ οὐ ταῦτα τοῦ νέου ἐστίν. ὃ ἢ τοῦ πρεσβύτου τὸ πρὸς ταῦτα, τουτέστιν ἅ σοι νῦν περὶ τῶν ἀλεκτρυόνων εἶπον, τὸ, καὶ πῶς, τοῦ Φειδιππίδου λέγοντος, ἐν δέ τισιν ὁ νέος τῶν οὐ ταὐτὸν, καὶ ἑξῆς στίχον εὕρηται λέγων. τὰ δ' ἑξῆς μέχρι τοῦ ἢν δὲ μὴ γένηται, Στρεψιάδης. οἷον καὶ πῶς ἐμαυτὸν αἰτιάσομαι, ἔξεστι γάρ μοι τύπτειν σε, ὥσπερ καὶ σοὶ ἐὰν ἔχῃς υἱόν.

1439. Ἐμοὶ

Phi. Non idem est, ô bone! neque hoc Socrati placeret.

Str. Propterea ne me verberes; sin aliter, olim teipsum culpabis.

Phi. At Quomodo? *Str.* Quoniam jus ego habeo te castigandi;

Tu autem filium, siquis tibi natus fuerit. *Phi.* Si vero natus non sit,

Frustra mihi flebitur, tu vero hiante ore morieris.

Str. Mihi quidem, ô viri coætanei, justa dicere videtur.

Et mihi videtur etiam æqua his concedere.

Flere enim nos æquum est, nisi justa faciamus.

Phi. Animadverte autem alteram præterea sententiam. *Str.* Peribo.

Phi. Atqui forsan non molestè feres quæ modo perpessus es.

Str. Quomodo sanè? doce me quid ex his mihi commodi dabis,

Phi. Matrem, itidem ac te, verberabo. *Str.* Quid hercle ais tu?

Hoc alterum denuo majus est malum.

Phi.

ΣΧΟΛΙΑ.

1439. Ἐμοὶ μὲν. | Τοὺς τρεῖς τοὺς ἑξῆς ὁ πρεσβύτης πρὸς τοὺς θεατάς. ἐπιεικῆ δὲ, ὅμοια πρέποντα κατὰ τὸ προσῆκον καὶ ἀκόλουθον. συγχωρεῖν τοῖς ἐπιεικέσι, συγχωρεῖν αὐτοῖς.

1446. Τοῦθ' ἕτερον αὖ. | Ἔκθεσις τῆς διπλῆς ἐκ κώλων ἰαμβικῶν ὀκτώ. ὧν τὸ πρῶτον δίμετρον ἀκατάληκτον· τὸ β δίμετρον καταληκτικὸν, ἤτοι ἑφθημιμερές. τὰ ἑξῆς τρία ὅμοια τῷ πρώτῳ, τὸ ϛ τρίμετρον ἀκατάληκτον. τὸ ἕβδομον δίμετρον ἀκατάληκτον. τὸ τελευταῖον, τῷ πρώτῳ ὅμοιον. ἄλλως. διπλῆ καὶ μέλος ἀμοιβαῖον οὗ ἀρχὴ Τοῦθ' ἕτερον αὖ μεῖζον, τέλος δὲ, Καὶ τὸν λόγον τὸν ἥττω. ἔστι δὲ ἰαμβικὰ τρίμετρα ἀκατάληκτα τρία, καὶ τὰ πρῶτα

Φει. Τί δ' ἢν ἔχων τὸν ἥττω
Λόγον σε νικήσω λέγων,
Τὴν μητέρ' ὡς τύπτειν χρεών;
Στ. Τί δ' ἄλλο γ', ἢν ταυτὶ ποιῇς,
Οὐδέν σε κωλύσει, σεαυτὸν ἐμβαλεῖν
Ἐς τὸ βάραθρον μετὰ Σωκράτους,
Καὶ τὸν λόγον τὸν ἥττω.
Ταυτὶ δι' ὑμᾶς, ὦ Νεφέλαι, πέπονθ' ἐγὼ,
Ὑμῖν ἀναθεὶς ἅπαντα τὰ 'μὰ πράγματα.
Χο. Αὐτὸς μὲν οὖν σαυτῷ σὺ τούτων αἴτιος,
Στρέψας σεαυτὸν ἐς πονηρὰ πράγματα.
Στ. Τί δῆτα ταῦτά γ' οὔ μοι τότ' ἠγορεύετε;
Ἀλλ' ἄνδρ' ἄγροικον καὶ γέροντ' ἐπήρατε;
Χο. Ἀεὶ ποιοῦμεν ταῦθ' ἑκάστοτ', ὅτ' ἄν τινα
Γνῶμεν πονηρῶν ὄντ' ἐραστὴν πραγμάτων,
Ἕως αὐτὸν ἐμβάλωμεν ἐς κακὸν,
Ὅπως ἂν εἰδῇ τοὺς θεοὺς δεδοικέναι.
Στ. Οἴμοι, πονηρά γ', ὦ νεφέλαι, δίκαια δέ.
Οὐ γάρ μ' ἐχρῆν τὰ χρήμαθ', ἃ 'δανεισάμην,
Ἀποστερεῖν. νῦν οὖν ὅπως, ὦ φίλτατε,
Τὸν Χαιρεφῶντα τὸν μιαρὸν καὶ Σωκράτη
Ἀπολεῖς μετ' ἐμοῦ γ', ἐλθ', οἵ σε κἀμ' ἐξηπάτων.
Φει. Ἀλλ' οὐκ ἂν ἀδικήσαιμι τοὺς διδασκάλους.
Στ. Ναὶ, ναὶ καταιδέσθητι πατρῷον Δία.

Φει.

ΣΧΟΛΙΑ.

πρῶτον ἰαμβεῖον τετράμετρον καταληκτικόν. τινὲς δὲ διαιροῦσι τοῦτο εἰς δύο, ἐπειδὴ καὶ τὰ πρόσωπα κεχωρισμένα εἰσὶ, καὶ γίνεται μονῳδικὴ τρία ἑκατέρωθεν ἔχουσα κῶλα, τινὲς δὲ τὸ μέσον τετράκωλον.

1454. Ταυτὶ δι' ὑμᾶς. | Ἐν ἐκθέσει ἴαμβοι τρίμετροι ἀκατάληκτοι μέ, ὧν τελευταῖος· Ἐμοὶ ποιήσω κύσφιδε' εἴτ' ἀλαζόνες,

εἶτα

Phi. Quid autem, si inferiorem habens
Sermonem, te dicendo convincam,
Quod matrem verberare fas sit?
Str. Quid aliud? hoc si feceris,
Nihil te impediet quominus temetipsum conjicias
In barathrum, simul cum Socrate,
Et sermonem quoque inferiorem.
Hæc propter vos, ô Nubes, ego perpessus sum:
Dum vobis omnia mea committo negotia.
Cho. Ipse quidem tu tibimet harum rerum causa *fuisti*,
Dum convertisti temet ad res scelestas.
Str. Cur hercle hæc mihi non tum dixistis,
Sed me virum agrestem & senem in fraudem induxistis?
Cho. Semper isthæc facimus perpetuò, ubi quem
Novimus malarum rerum amore teneri,
Usque dum ipsum conjiciamus in malum:
Ut discat deos revereri.
Str. Hei mihi! mala sunt hæc, ô Nubes, justa tamen:
Non enim oportebat me pecunias, quas mutuò ceperam,
Defraudare. Nunc igitur, ô charissime, ut
Chærephontem illum impurum atque Socratem
Deperdas, mecum huc veni, qui te atque me ludificârunt.
Phi. At non injuriâ afficiam magistros.
Str. Imo, imo, reverere patrium Jovem.

Phi.

ΣΧΟΛΙΑ.

εἶται ἀναφώνημα τὸ ἰοὺ ἰού, καὶ πάλιν ἴαμβοι ιε΄, καὶ τελευταῖον τοῦ δράματος ἀναπαιστικὸν τετράμετρον καταληκτικόν. ἐφ᾽ ᾧ κορωνὶς ἡ καὶ τὸ δρᾶμα ἀποπερατίζουσα.

1466. Ὦ φίλτατε. | Λείπει τὸ υἱὲ ἢ παῖ, τοῦτο γὰρ ἐπιγράφεται. πρὸς τὸν υἱὸν μετέβη.

1470. Πατρῷον Δία. | Πατρῷος Ζεὺς καὶ Ἀπόλλων ἐν Ἀθήναις τιμῶνται. ὁ Ζεὺς μὲν μετὰ τὴν ἐν Ἀρκαδίᾳ, ἢ ὡς ἕτεροι, μετὰ τὴν

ἐν

Φει. Ἰδού γε Δία πατρῷον, ὡς ἀρχαῖος εἶ;
Ζεὺς γάρ τις ἐστί; Στ. Ἔστιν. Φει. Οὐκ ἔστ', ἐπεὶ
Δῖνος βασιλεύει, τὸν Δί' ἐξεληλακώς.
Στ. Οὐκ ἐξελήλακ', ἀλλ' ἐγὼ τοῦτ' ᾠόμην,
Διὰ τουτονὶ τὸν Δῖνον. οἴμοι δείλαιος,
Ὅτε καὶ σὲ χυτρεοῦν ὄντα θεὸν ἡγησάμην.
Φει. Ἐνταῦθα σαυτῷ παραφρόνει, καὶ φληνάφα.

ΣΧΟΛΙΑ.

ἐν Κρήτῃ ἀνατραφῆναι, ὅτι πρῶτον ταῖς Ἀθήναις ἐπέστη καὶ ἐφάνη τοῖς πατράσιν αὐτῶν, οἵ τινες ταύτῃ τῇ προσηγορίᾳ τετιμήκασιν αὐτόν. Ἀπόλλων δὲ ὅτι Ἐρεχθέως θυγατέρα ἔγημε τὴν Κρέουσαν ἐξ ἧς γίνεται ὁ Ἴων. ὡς πρόγονον οὖν αὐτὸν ἐτίμων καὶ οἱ ἄρχοντες ὅτε ἐχειροτονοῦντο. οὐκ ἐπὶ τὸ μὴ εἰδέναι ξένους αὐτοὺς ἐνόμιζον. ἄλλως. οὕτω τιμᾶται παρ' Ἀθηναίοις Ζεὺς πατρῷος καὶ Ἀπόλλων, διὰ τὸ πρώτους ὑποδέξασθαι τὼ θεὼ εἰς τὴν χώραν, καὶ θυσίας συντελέσαι κατὰ φρατρίας καὶ δήμους καὶ συγγενείας μόνους Ἑλλήνων.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΥ
ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, μόνος.

Οἴμοι παρανοίας ὡς ἐμαινόμην ἄρα,
Ὅτ' ἐξέβαλον καὶ τοὺς θεοὺς διὰ Σωκράτη.
Ἀλλ' ὦ φίλ' Ἑρμῆ, μηδαμῶς θύμαινέ μοι,
Μηδὲ

ΣΧΟΛΙΑ.

1479. Ὅτ' ἐξέβαλον. | Ταῦτα εἰς διαβολὴν Σωκράτους, ἐκβαλόντος τὰ δαιμόνια.

1480. Ἀλλ' ὦ φίλ' Ἑρμῆ. | Τοῦτο οἱ κλέπται πρὸς τὸν Ἑρμῆν ἔλεγον, ὅτε ἁλισκόμενοι ἐκολάζοντο, αἰτούμενοι αὐτὸν ἐλθεῖν αὐτοῖς εἰς

Phi. Ecce autem, Jovem patrium? quàm vetusta & *obsoleta* sapis?
Quis enim Jupiter est? *Str.* Est *aliquis.* *Phi.* Non est: quoniam
Turbo regnat exacto Jove.
Str. Non exegit *eum*: sed ego hoc putâram,
Propter hunc Turbinem. hei mihi miser, qui fui!
Quando & te, qui testaceus es, deum esse arbitratus sum.
Phi. Hic tu tibi ipsi desipe ac nugas age.

ΣΧΟΛΙΑ.

1471. Ἰδοὺ γε Δία. | Ἐξ ὧν ὁ πατὴρ ἐπελάθετο αὐτοῦ ἀνατρέφων, ἐκ τούτων καὶ αὐτὸς πειρᾶται τοῦ πατρὸς λαμβάνεσθαι.

1475. Διὰ τουτονὶ τὸν Δῖνον. | Ὡς ἀγάλματος Δίνου ὄντος ἐν τῇ διατριβῇ Σωκράτους ὀστρακίνου.

1476. Χυτρεοῦν. | Τὸ ἐν τῷ Φροντιστηρίῳ μηχάνημα ὀστράκινον περιφερὲς ὡς χύτραν ὀνοματοποίησεν, καὶ ὄνομα αὐτῷ ἔθετο χυτρεοῦν, τουτέστι μάταιον, εὐτελὲς, χύτρας ἄξιον, ὡς ὀστρακίνου ἀγάλματος ὄντος πρὸ τῆς διατριβῆς.

ACTUS QUINTI SCENA TERTIA.

STREPSIADES solus.

HEI mihi, ob dementiam! ut insanivi sane
Quando ejeci etiam deos propter Socratem?
At, ô chare Mercuri, ne mihi succenseas;
Nec

ΣΧΟΛΙΑ.

εἰς βοήθειαν ᾤοντο γὰρ διὰ τὸ μὴ τεθυκέναι αὐτῷ ὡς ἐφόρῳ κλεπτικῆς ὄντι, εἰς ταῦτα περιπεσεῖν τὰ δεινά.

 1482. Παρα-

Μηδέ μ' ἐπιτρίψῃς, ἀλλὰ συγγνώμην ἔχε
Ἐμοῦ παρανοήσαντος ἀδολεσχίᾳ.
Καί μοι γενοῦ ξύμβουλος, εἴτ' αὐτοὺς γραφὴν
Διωκάθω γραψάμενος, εἴθ' ὅ,τι σοι δοκεῖ.
Ὀρθῶς παραινεῖς, οὐκ ἐῶν δικορραφεῖν.
Ἀλλ' ὡς τάχιστ' ἐμπιπράναι τὴν οἰκίαν
Τῶν ἀδολεσχῶν. δεῦρο, δεῦρ' ὦ Ξανθία,
Κλίμακα λαβὼν, ἔξελθε, καὶ σμινύην φέρων,
Κἄπειτ' ἐπαναβὰς ἐπὶ τὸ φροντιστήριον,
Ἕως ἂν αὐτοῖς ἐμβάλῃς τὴν οἰκίαν,
Τὸ τέγος κατάσκαπτ', εἰ φιλεῖς τὸν δεσπότην.
Ἐμοὶ δὲ δᾷδ' ἐνεγκάτω τις ἡμμένην,
Κἀγώ τιν' αὐτῶν τήμερον δοῦναι δίκην
Ἐμοὶ ποιήσω, κἂν σφόδρ' ὦσ' ἀλαζόνες.

ΣΧΟΛΙΑ.

1482. Παρανοήσαντος.] Ἀντὶ τοῦ ἀνοητεύσαντος παρὰ τὸ πρέπον καὶ πεισθέντος, ἀδολεσχία δὲ ἡ τῶν ἀνδρῶν ὁμιλία.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΥ ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

ΜΑΘΗΤΗΣ, ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΧΑΙΡΕΦΩΝ.

Ἰοὺ, ἰού.
Στ. Σὸν ἔργον, ὦ δᾲς, ἱέναι πολλὴν φλόγα.
Μα. Ἄνθρωπε τί ποιεῖς; Στ. Ὅ,τι ποιῶ; τί ἄλλο γ' ἢ
Διαλεπτολογοῦμαι ταῖς δοκοῖς τῆς οἰκίας.

Μα.

Nec me deperdas. sed veniam concede,
Quoniam ego deliravi per futilitatem.
Et mihi consilium dato, utrum ipsos, litem
Intendens accusem, an quod tibi videtur.
Recte mones, dum non me sinis litem nectere;
Sed quam celerrime incendere ædes
Nugatorum. huc, adsis, ô Xanthia,
Scalam afferens exi, & ligonem apportans.
Deinde conscendens scholam,
Usque dum in ipsos dejicias domum,
Tectum perfode, si herum diligis.
Mihi autem facem afferat aliquis accensam:
Atque ego eorum aliquem hodie pœnas dare
Mihi faciam, etsi admodum sint fastuosi.

ACTUS QUINTI SCENA QUARTA.

DISCIPULUS, SRTEPSIADES, SOCRATES, CHÆREPHON.

EHeu, eheu!
Str. Tuum opus est, ô fax, mittere multam flammam.
Disc. Homo, quid agis? *Str.* Id quod ago. quid aliud, nisi quod
Argutè disputo cum trabibus domûs?

Μα. Οἴμοι, τίς ἡμῶν πυρπολεῖ τὴν οἰκίαν;
Στ. Ἐκεῖνος, ὅπερ θοἰμάτιον εἰλήφατε.
Μα. Ἀπολεῖς, ἀπολεῖς. Στ. Τοῦτ᾽ αὐτὸ γὰρ
καὶ βούλομαι.
*Ἢν ἡ σμινύη μοι μὴ προδῷ τὰς ἐλπίδας,
*Ἢ 'γὼ πρότερόν πως ἐκτραχηλισθῶ πεσών.
Σω. Οὗτος, τί ποιεῖς ἐτεὸν οὑπὶ τοῦ τέγους;
Στ. Ἀεροβατῶ, καὶ περιφρονῶ τὸν Ἥλιον.
Σω. Οἴμοι τάλας, δείλαιος ἀποπνιγήσομαι.
Στ. Τί γὰρ μαθὼν ὑβρίζετόν γ' εἰς τοὺς θεοὺς;
Χαι. Ἐγὼ δὲ κακοδαίμων γε κατακαυθήσομαι.
Στ. Καὶ τῆς Σελήνης ἐσκοπεῖσθε τὴν ἕδραν;
Δίωκε, βάλλε, παῖε, πολλῶν οὕνεκα,
Μάλιστα δ᾽ εἰδὼς, τοὺς θεοὺς ὡς ἠδίκουν.
Χο. Ἡγεῖσθ᾽ ἔξω, κεχόρευται γὰρ μετρίως τό γε
τήμερον ἡμῖν.

ΣΧΟΛΙΑ.

1509. Τῆς σελήνης τὴν ἕδραν.] Ἀντὶ τοῦ τὰς κινήσεις τῆς σελήνης, ἕδραν δὲ εἶπεν εἰς τὸ αἰσχρὸν ἀποτείνων τὸν λόγον, τὴν ἐπιφορὰν, ἐπὶ τίνος ὀχεῖται καὶ διὰ τί καὶ πῶς μένει.

1510. Δίωκε.

ΤΕΛΟΣ Νεφελῶν.

Dis. Hei mihi! quis noſtras incendit ædes?

Str. Ipſe cujus veſtem cepiſtis.

Dis. Perdis, perdis nos. *Str.* Hoc ipſum enim etiam volo.

Niſi ligo mihi ſpes meas prodat,
Aut ego priùs aliquo modo collum frangam decidens.

Soc. Heus tu. quid hercle agis tu qui ſupra tectum es?

Str. Per aerem ſcando & ſolem deſpicio.

Soc. Hei mihi infelici! miſer jam ſuffocabor.

Str. Quam ob rationem enim contumelia afficitis deos?

Cho. Ego autem miſer mox incendiis abſumar.

Str. Et Lunæ etiam ſpeculati eſtis ſedem?
Inſequere, jace, feri, propter multas cauſas
Præcipuè autem quia noveris, deos ut injuria affecerint.

Cho. Præite foras. ſaltatum eſt enim mediocriter nobis hodie.

ΣΧΟΛΙΑ.

1510. Δίωκε. | Ὡς τῶν φιλοσόφων φευγόντων διὰ τὸ πῦρ. τὸ δὲ ὡς ἠδίκουν, γράφεται καὶ οὓς ἠδίκουν.

1512. Τόγε τήμερον. | Ἀντὶ τοῦ τήμερον ἀρκετῶς ἔχει ἡ ἡμέρα, ὡς ἀπὸ τοῦ ποιητοῦ δὲ ὁ λόγος. τέλος.

FINIS Nubium.

Notæ quædam in PLUTUM.

VErſ. 17. Καὶ ταῦτ' ἀποκρινομένου. | Friſchlinus τὸ ἀποκρινομένου ad Chremylum refert, quod & Gerardus facit, Genitivum abſolutum loco Nominativi poſitum eſſe contendens. Ingenioſiſſima autem Daceria in Interpretatione Gallicâ ad Carionem aſcribit, ſéque ſolam verum hujus loci ſenſum vidiſſe credit, ſic Gallicè reddens, *Sans que j'oſe luy dire le moindre mot, i. e.* Dum ne verbum quidem ipſe reſpondere auſim; quam Interpretationem ex ſequenti verſu confirmari putat. Alii autem ad ipſum Plutum referunt, & tres proxime præcedentes verſus παρενθετικῶς legendos cenſent; quam ſententiam nos ſecuti ſumus, quia tam ſyntaxi quam rationi maximè convenire videtur.

V. 111. Μὰ Δί' ἀλλ' ἀπαξάπαντες. | Sic reddi commode poteſt, *Non omnes quidem, ſed per Jovem univerſi.* Hujuſmodi enim locutiones apud Comicum noſtrum frequentes ſunt.

V. 178. Ἡ ξυμμαχία δ' οὐχί. | Palmerius credit Chabriam hîc à Comico notari, qui eo tempore ſine publica authoritate cum Nectanebo Ægyptiorum rege, præmiorum magnitudine inductus ſocietatem inierat, & ſub illo militabat. Vide *Cor. Nep. in Chabria.*

V. 179. Ἐρᾷ δὲ Λαΐς. | Harpocration ex Athenæo legit Ναΐς quæ tunc temporis nobile erat ſcortum Athenienſe à Philonide adamatum, quam lectionem probat etiam Palmerius, quoniam ſi legatur Λαΐς, non conveniunt tempora, ut notant Scholiaſtæ.

V. 253. In Schol. | Quoniam hic & ſæpe alibi in Scholiis antiquis Paragraphi, & aliarum notarum Grammaticarum mentio occurrit: non ineptum videtur Notas ipſas hîc ob oculos ponere. Ad hunc itaque modum apud Hephæſtionem depinguntur:

Παράγραφος —— Κορωνίς. ⸎ Ἀστερισκός. ※

Διπλῆ < vel >

NOTÆ.

Notandum autem est quòd διπλῆ aliquando dicitur ἔσω, aliquando ἔξω νενευκυῖα, cùm scilicet anguli apex sive inclinatio introrsum spectat ad initium vel finem versus dicitur ἔσω νενευκυῖα, cum autem apex extrorsum spectat, dicitur ἔξω νενευκυῖα, ad hunc autem modum pinguntur:

Διπλῆ ἔσω νενευκυῖα in initio versus > in fine <
Διπλῆ ἔξω νενευκυῖα in initio < in fine >
Δύο διπλαῖ < > vel < · <

Est etiam post Paragraphum διπλῆ sic · —— <

Hæ Notæ ab antiquis Grammaticis ad usus in Scholiis memoratos excogitabantur, & in primis dramaticorum Poetarum editionibus apponuntur: post scenarum autem distinctionem in desuetudinem abierunt, licet mentio eorum in Scholiis maneat. Qui plura cupit, Hephæstionem adeat pag. 74 & 75. Et Demetrium Triclin. in Soph. p. 436. Διπλῆς etiam mentio est apud Ciceronem lib. 8. ep. 2. ad Attic.

V. 326. Ὅπως δέ μοι. | Λεῖπε τὸ σκόπει, ὅρα, Ἀττικῶς. Schol. in Æschyli Prometh. v. 68.

V. 580. Ἀλλ' ὦ κρονικαῖς γνώμαις. | Scholiastes ad hæc verba pro γνώμαις scribi aliquando λήμαις dicit, quod quidem non absimile videtur: apud Hesychium enim Κρονικαὶ λῆμαι (sic enim proculdubio legendum) παρὰ τὴν παροιμίαν γεγονε τὴν χύτραις λημᾶν καὶ κολοκύνταις ἐπὶ τῶν ἀμβλυωττόντων, quæ verba hunc locum respicere mihi videntur. vid. Nub. v. 326. λημῶς κολοκύνταις.

V. 638. Ἀναβοάσομαι τὸν εὔπαιδα. | Εὔπαις (ut notat Scholiastes) tam pulchræ prolis parentem, quam pulchro patre natum significat. Daceria priorem significationem amplectitur, & medicos Athenienses hic perstringi credit, qui se filios Æsculapii jactitabant: nos autem posteriorem, quæ non minus eosdem medicos perstringere potest, eò quòd Æsculapius Apollinis filius arte medica patris imaginem redderet, medici autem illi non item. Apollo etiam apud Euripidem (Iphigen. in Taur. 1234.) dicitur εὔπαις ὁ Λατοῦς γόνος, i. e. *proles præstanti indole*: quæ est tertia illa εὔπαιδος significatio cujus meminit Scholiastes.

V. 686. Ὁ γὰρ ἱερεὺς αὐτοῦ με προὐδιδάξατο. | i. e. Ex his quæ sacrificus antea fecerat, ipsum deum quoque rapacem esse merito suspicabar.

V. 689. Παρεῖας ἂν ὄφις. | De hoc serpentum genere vide & Harpocrationem in voce παρείας.

V. 724. Ἵν' ἐπομνύμενον παύσω σε τῆς ἐκκλησίας. | Variæ sunt tam Interpretum quam Scholiastarum de hoc loco sententiæ.

sententiæ. Forsan ἐπομνύμενον nihil aliud hic sibi vult quam ἐπιορκοῦντα, & sic sensus erit, *Ut te cum tuis perjuriis à concione & foro arceam, ubi calumniando & pejerando cives bonos toties perdidisti.* Daceriæ enim sententia utcunque sit arguta, tamen nimis elaborata mihi videtur.

V. 764. Εὐαγγέλιά σ'. | Εὐαγγέλια sunt præmia ob bonum nuncium data, ut in Equitibus, Εἶτ' ἐστεφάνουν μ' εὐαγγέλια (qui locus huic apprimè respondet) ubi Scholiastes, τοὺς γὰρ εὐαγγελιζομένους τι ἀγαθὸν στεφάνοις ἐτίμων. Sic Cicero lib. 2. ep. 8. ad Atticum. *Quibus* εὐαγγέλια *quæ reddam, nescio.* Εὐαγγέλια etiam sunt sacrificia ob nuncium lætum: Sic Aristoph. in Equitibus Εὐαγγέλια θύειν ἑκατὸν βοῦς τῇ θεῷ. Et apud Xenophontem in libro Hellenicῶn primo ἔθυε τὰ εὐαγγέλια, i. e. *Sacra fecit ob nuncium rei feliciter gestæ.*

V. 862. In Schol. Ἐπεσημήνατο δὲ τὴν λέξιν συνήθως τὸ χ. | Cùm frequens in Scholiis antiquis sit mentio τοῦ χ. hic obiter notandum est, quod veteres olim istâ notâ dictiones inusitatas signabant, non tantum laudandi sed sæpe etiam reprehendendi animo, sicque aliquando χρηστομαθείας, aliquando χιασμοῦ (ut loquuntur) nota est. Qui plura de hac re cupit, doctissimas Is. Casauboni & Ægid. Menagii notas consulat, ad ista Diog. Laertii verba (in vita Platonis) χ λαμβάνεται πρὸς τὰς λέξεις καὶ τὰ σχήματα· ubi alia quæ huc pertinent, lectu non indigna reperiet.

V. 928. Καὶ μὴν προσελθέτω πρὸς ἔμ' ὑμῶν ἐνθαδὶ ὁ βουλόμενος. | Gerardus & Interpres etiam Gallica hæc Sycophantæ verba ita intelligunt ac si auxilium ab adstantibus rogaret. Mihi autem magis verisimile videtur ipsum se jactitare & Carioni Justoque minari, ipsos, si se vel digito tetigerint, haud impunè laturos; idem est enim ac si diceret, *Accedat ad me si vult, uter vestrûm me pallio & calceis spoliare audet,* cui respondet Carion, *Quin audax ille ego sum,* οὐκοῦν ἐκεῖνος εἰμ' ἐγώ, ad ipsius Sycophantæ verba paulo ante prolata facetè alludens.

V. 1040. Ἔοικε δ' ἐπὶ κῶμον βαδίζειν. | Scholia ad Theocriti Idyll. 3. κωμάσδω, sic se habent, τὸ κωμάζειν λέγεται ἐπὶ τῶν κατὰ νύκτα εἰς τὰς ἐρωμένας ἀπερχομένων, ὡς Ἀριστοφάνης ἐν Πλούτῳ, Ἔοικε δ' ἐπὶ κῶμον βαδίζειν. sunt autem κῶμος apud Hesychium, ἀσελγῆ ᾄσματα πορνικὰ συμπόσια (sic enim forsan legendum) ᾠδαί. Est etiam κῶμος non tantum cantûs & saltationis amatoriæ & lasciviæ genus, sed etiam deus comessationis & lasciviæ præses apud Philostratum.

V. 1129.

V. 1129. Ἀσκωλίαζ'. | Ἀσκωλιάζειν, antiquioribus Latinis est cernuare; huc spectat illud Virgilianum, Georg. l. 2. v. 380

Non aliam ob causam Baccho caper omnibus aris
Caditur, & veteres ineunt proscenia ludi,
Præmiaque ingentes pagos & compita circum
Thesidæ posuere, atque inter pocula læti
Mollibus in pratis unctos saliere per utres.

V. 1133. Ταύτην ἐπιπιὼν ἀπότρεχε σὺν ἂν φθάνοις. | Bisetus hæc verba ἐρωτηματικῶς legit, & ταύτην ad πορδὴν Carionis parum honestè refert, ac si Carion rustico & immodesto modo Mercurium luderet. Contra autem Gerardus hunc in modum sic explicat, Carion Mercurio calicem vini meracionis porrigens, *Hoc poculum si ebiberis*, inquit, *satius duces hic hærere quàm illic ubi antea fuisti diutius languere.* Mercurius itaque epoto vino, Carionem rogat ut in numerum eorum qui cum Pluto erant coopteıur. Forsan autem hæc verba nihil præterea volunt, quàm, haud facile mehercule discurrere aliquo poteras cùm tibi venter tot cibis & tanto præterea potus haustu prægravatus fuerat.

V. 1146. In Schol. Ἀλλὰ καὶ ὡς φιλόχορος, πέμπτῳ ἔτει ὕστερον, μάχης μετὰ Θρασυβούλου γενομένης ὁ Κριτίας ἐν Πειραιεῖ τελευτᾷ | Sic hunc locum emendavimus miserè in prioribus editionibus corruptum. Nunc autem Sam. Petitum sic quoque olim emendasse videmus; nisi quod pro πέμπτῳ legit ὀγδόῳ. ut ratio temporum melius quadret. in literis enim numeralibus η̄ & ε̄ facile errari potuisse credit. Petit Miscel. lib. 1. cap. 16. ubi probat *Plutum* fabulam, quæ nunc extat, multa habere & è priore & è posteriore Pluto. Palmerius autem totam hanc fabulam post sublatos 30 tyrannos actam credit: & sic funditus tollitur ista, quam Scholiastæ reprehendunt, temporis ἀλογία.

V. 1150. ——— Ἀλλ' ὁ Θεὸς ἤδη βλέπει
Ὥσθ' ἡγεμόνος οὐδὲν δεησόμεσθ' ἔτι.

Argutiam quandam sub his verbis litere suspicatur Palmerius. Cùm enim Lacedæmonii Athenienses oppresserant, terrâ marique ἡγεμόνες eorum esse affectabant; recuperatâ autem libertate, se non amplius sub aliorum ἡγεμονίᾳ fore sperabant Athenienses. Hoc igitur boni ominis causa dicit Poeta, *Quoniam Deus jam videt, ductore opus nobis ulterius non erit.* quasi verò cæcam providentiam putasset, quum tyrannide oppressæ Athenæ jacerent.

Notæ

Notæ quædam in Nubes.

VErſ. 53. Ἀλλ' ἐσπάθα. | Ulpianus ad Demoſthenem, περὶ παραπρεσβείας, p. 206. ἐσπαθᾶτο, συνετίθει, ὑφαίνετο, μεταφορικῶς ἀπὸ τῆς τῶν ὑφαντῶν σπάθης. κατεσκευάζετο ἢ ἐπιδαψιλεύετο, ἐκ τῆς σπαθᾶν καὶ πολλὴν κρόκην ἐμβάλλειν τῇ ἐσθῆτι. ὡς ἔχομεν τὴν χρῆσιν παρὰ τῷ Ἀριστοφάνει ἐν ταῖς νεφέλαις. ὦ γύναι λίαν σπαθᾷς. Hunc itaque locum ita intelligit Daceria, *Non otioſa erat, ſed pluſquam vellem operabatur. quare occaſione arreptâ dum oſtenderem illi veſtem, ô mea uxor, inquam, nimium opera ac ſumptus hiſce rebus impendis, viliori enim veſtimento contentus eſſe poſſem.*

V. 74. Ἀλλ' ἵππερόν μου κατέχεε τῶν χρημάτων. | Ad verbum ſic, *ſed morbum equinum meus offudit opibus*, vel, *opes meas equino morbo infeſtavit.*

V. 104. Ὧν ὁ κακοδαίμων Σωκράτης καὶ Χαιρεφῶν. | Friſchlinus reddit, *Quorum genius eſt Socrates & Chærephon*, ac ſi κακοδαίμων eſſet ὁ κακὸς δαίμων, u ἔκτασις ſt ἰὼς παῖς. κακοδαίμων autem hic potius videtur Θεῷ ἀπεχθὴς (ut Heſychius explicat) deo odioſus & inſenſus, vel etiam malo genio actus: & ſic forſan Socratis δαίμονα tacitè perſtringere poteſt.

V. 205. Τὸ γὰρ σόφισμα δημοτικὸν καὶ χρήσιμον. | Non ineptè hîc obſervat Daceria, Strepſiadem ita reſpondere, ac ſi (ex diſcipuli verbis malè intellectis) crederet, totum terrarum orbem ope globi terreſtris ſive Geometriæ inter populum Athenienſem partiri poſſe, non aliter quam terra κληρουχική.

V. 244. Πρῶτον γὰρ θεοὶ ὑμῖν νόμισμ' οὐκ ἔστι. | i. e. Dii patrii non pluris apud nos habentur quam pecunia ἀδόκιμος.

V. 361. Ὅτι βρενθύει τ' ἐν ταῖσιν, &c. | Hi verſus a Diog. Laertio citantur in vita Socratis (ubi tamen paulò aliter leguntur, quod nihil hic moror.) Ibi enim oſtenditur quàm elato animo adulationem contempſerit, quod hîc poeta vitio vertit.

V. 362. Σεμνοπροσωπεῖς. | Idem ſemper vultus, eademque ſemper frons Socrati fuiſſe perhibetur à Cicerone l. 1. de Offic. & alibi. Hoc autem ridet Poeta.

V. 379. Αἰθέριος Δῖνος. | Vide infrà Not. ad V. 1475.

V. 400.

V. 400. Σύνιον ἄκρον Ἀθηναίων. | Legendum est Ἀθηνῶν, ut constet versus: ubi notandum est, quod in Scholiis citatur Dionysius Halicarnassæus, ἐν τῷ περὶ ἑρμηνείας, qui tamen liber Demetrio Phalereo vulgo ascribitur. Hinc inter doctos alii Dionysium, alii Demetrium quendam istius libelli authorem esse contendunt: ut videre licet in præfatione ad Rhetores selectos à rev. & doctissimo viro D. Gale Oxonii editos Anno 1676.

V. 438. Νῦν οὖν χρήσθων ἀτεχνῶς. | Differentiam inter ἀτεχνῶς & ἀτέχνως habebis non solum apud Harpocrationem, sed etiam in Schol. ad Plutum v. 109. ἀτεχνῶς autem plerumque nihil aliud est quam τὸ παράπαν, τῷ ὄντι καὶ καθόλου (ut apud Hesychium explicatur) Siquis tamen ἀτέχνως hic scribere, aut *illiberaliter*, *inhumaniter*, ἄνευ τέχνης, &c. reddere malit, non repugno.

V. 499. Ἀλλ' οὐχὶ φωράσων ἔγωγ'. | Φωρᾷν hic non est aliquid *auferre* (ut Frischlinus reddidit) aut *furari*, sed *res furto sublatas quærere*, τὰ κλεψιμαῖα ζητεῖν (Hesych.) quod qui facerent, nudi ædes super furto suspectas ingredi jubebantur: ut notat Scholiastes, quod & confirmat Daceria ex Platone lib. 12. de legib.

V. 591. Δώρων ἑλόντες καὶ κλοπῆς. | Δωροδοκία Hesychio est, τὸ λαβεῖν ἢ δοῦναι δῶρα cum κλοπῇ autem hic conjunctum potius videtur esse τὸ λαβεῖν. hinc δώρων γραφὴ (i. e. crimen sordium sive repetundarum) ὁπότε τὶς αἰτίαν ἔχει τῶν πολιτευομένων δῶρα λαβεῖν. Harpocr.

V. 615. Ἀλλά τ' εὖ δρᾷν φησιν ὑμᾶς. | Daceria hunc in modum explicat, *Alia quoque multa beneficia se in vos conferre ait, at vos contra ingrati haud rectè dies agitis.* Ego autem potiùs εὖ δρᾷν de recte factis Atheniensium, cum Frischlino, intelligo. aliter enim deest aliud ὑμᾶς.

V. 716. Φροῦδα τὰ χρήματα. | Φροῦδα, Hesychio, ἀφανῆ, ἄφαντα, φροῦδος ἐκποδών. Harpocr.

V. 774. Ὅπως ἀποστρέψαις ἂν ἀντιδικῶν δίκην. | Ἀντιδικεῖν est (apud Hesych.) ἐν δίκῃ ἀντιβαίνειν. hinc ὁ ἀντιδικῶν dici potest tam *actor* quam *reus*, κατηγορῶν καὶ ἐναντιούμενος, apud Schol. hoc in loco est reus qui ad causam adversarii occurrit.

V. 802. Ἆρά γ' αἰσθάνει πλεῖστα. | Dubitant interpretes an hæc verba Socrati à Choro dicuntur an Strepsiadi. Daceria Strepsiadi dicta credit. Magis autem verisimile videtur quod Chorus hic Socratem alloquatur; quia Strepsiades se abiturum supra dixerat. id quoque mihi persuadent ista verba, ὡς ἕτοιμος ὅδ' ἐστὶν Πάντα δρᾷν ὅσ' ἂν κελεύῃς, quæ

commodius

commodius de Strepsiade ad Socratem quam de Socrate ad Strepsiadem dicta esse videntur. adde quod ἐπηρμένον Strepsiadi magis conveniat, quia ipse infra v. 1459. ad nubes de se ita alloquatur, ἄνδρ' ἄγροικον κ̓ γέροντ' ἐπήρατε.

V. 828. Σωκράτης ὁ Μήλιος κ̓ Χαιρεφῶν. | Palmerius incassum hic laborare Scholiastas credit, cùm causas reddunt cur Meliensem Socratem appellaverit Poeta; namque hoc modo legenda esse hæc verba contendit: Σωκράτης, ὁ Μήλιος κ̓ Χαιρεφῶν. & per ὁ Μήλιος intelligi vult ipsum Diagoram; hoc autem mihi non fit verisimile, quia Strepsiades jam de Schola prodierat, ubi Socratem & Chærephontem viderat, Diagoram vero non item. adde quod nomen Gentile inter duo propria non ita commodè locari videretur.

V. 920. Ἐκπηριδίυ Γνώμας, &c. | In quibusdam editionibus legitur Εὐριπιδίυ. Γνώμας quod potius glossema mihi esse videtur.

V. 975. Πρὸς τ̀ ἐραστὴν ἄν. | Dele ἄν, ut constet versus.

V. 1001. Ἀλλ' εἰς Ἀκαδημίαν. | Legebatur olim in hoc loco Ἑκαδημίαν, teste Suida, ut notat etiam Palmerius. Nos itaque Ἑκάδημυ in Scholiis reposuimus, sicut est in editione Aldinâ, licet Caldoriana editio hanc lectionem exturbaverat.

V. 1099. Ὦ κινύμενοι, πρὸς τ̀ θεῶν, &c. | Dubium est an hæc Justi verba sint ad Injusti partes jam transfugientis; an potius Phidippidis qui arbiter inter eos factus, jam Injusto se docendum tradit. Prior sententia Daceriæ placet.

V. 1250. Τῦθ' ὅ,τ' ἐςί. | Legi potest etiam sine Interrogatione, *Id quod est*, nempe, *Cardopus*.

V. 1438. Ἐγχανὼν τεθνήξει. | i. e. *Irridens*: subrustica autem videtur locutio.

V. 1459. Ἐπήρατε. | *Impulistis, in fraudem induxistis, vanâ spe lactâstis*, ἐπαίρειν κυφίζειν ὑψῶν. Hesych.

V. 1475. —— Οἴμοι δείλαιος

Ὅτε κ̓ σὲ, χυτρεῦν ὄντα, θεὸν ἡγησάμην.

Hæc ad Turbinem dicuntur. Hic autem Turbo nihil aliud fuisse videtur, nisi globus cœlestis ad exprimendos cœli motus confectus: neque aliud intellexit agrestis senex per illum Αἰθέριον Δῖνον supra memoratum. v. 379.

INDEX AUTHORUM

QUI IN His SCHOLIIS citantur.

P. PLUTUM, N. NUBES denotat.

Ὄρνισι,

Θ. Θεόδω-

Θ.

I.

K.

Λ.

M.

N.

Ξ.

O.

Π.

INDEX

Rerum & Verborum.

P. Plutum, N. Nubes significat.

A.

Ἀσκλήπιος

Ἐκνομίως,

'Ιππαάμας,

Κοισυρείας,

Λοιδορῦμαι,

M.

N.

Νεφέλη,

Παρατείνονται,

Πρόβολον,

Σκόροδον,

T.

Τέχναι,

Υ.

Φ.

Φιμ,

FINIS.

